

10

10

דין וחשבון שנתי 2016
הבינלאומי

20

תוכן העניינים

6	דבר יו"ר הדירקטוריון
	דוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2016:
7	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
13	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
41	סקירת הסיכונים
83	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים
90	הצהרת המנכ"ל
91	הצהרת החשבונאי הראשי
92	דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
93	דוחות כספיים שנתיים מבוקרים
	ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי:
249	ממשל תאגידי
275	פרטים נוספים
294	נספחים
303	מילון מונחים
309	אינדקס

רשימת לוחות - דוח הדירקטוריון והנהלה

10	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים	1
16	פרטים בדבר התפלגות היקף הפעילות, הכנסות רבית ופער הרבית לפי מגזרי הצמדה	2
17	הרכב הרווח המימוני, נטו	3
17	ניתוח סך הרווח המימוני, נטו	4
18	פרטים לגבי ההוצאות בגין הפסדי אשראי	5
18	פירוט התפלגות ההוצאות (ההכנסות) בגין הפסדי אשראי לפי ענפי משק	6
19	פירוט העמלות וההכנסות האחרות	7
19	פירוט ההוצאות התפעוליות והאחרות	8
21	פרטים על הוצאות והשקעות בגין מערך טכנולוגיות המידע שבוצעו	9
22	פירוט ההוצאות האחרות	10
23	התפתחות בסעיפי המאזן העיקריים	11
23	התפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים	12
23	נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	13
24	אשראי לציבור, נטו לפי מגזרי פעילות	14
24	התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק	15
25	החלוקה הענפית של ששת הלווים הגדולים בקבוצה	16
26	יתרות סיכון האשראי הכולל של הלווים הנכללים במדרגות העליונות בבאור 29.ג'	17
27	הרכב תיק ניירות הערך	18
27	התפלגות תיק ניירות הערך לפי מגזרי ההצמדה השונים	19
27	פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים לקביעת השווי ההוגן של ניירות הערך	20
28	פירוט אגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח שאינן מגובות בנכסים לפי מדינות/יבשות	21
28	פירוט אגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי לפי ענפי משק	22
29	ניתוח רגישות השפעת שינויים בשיעורי הרבית על תיק אגרות החוב מגובות המשכנתא	23
29	התפלגות תיק פקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	24
29	פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות	25
32	הון והלימות ההון	26
32	יחס הון כולל ויחס הון עצמי רובד 1 של חברות בת משמעותיות	27
35	סך ההכנסות לפי מגזרי פעילות	28
35	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק לפי מגזרי פעילות	29
36	יתרות מאזניות ממוצעות לפי מגזרי פעילות	30
37	עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל	31
38	אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל	32
45	איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי	33
46	הפרשה להפסדי אשראי	34

35	סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק	45
36	חשיפת האשראי הנוכחית לצדדים נגדיים שהינם מוסדות פיננסיים זרים	50
37	חשיפה למדינות זרות	51
38	נתונים על התפתחות תיק ההלוואות לדיור בבנק בלבד לפי מגזרי הצמדה	53
39	תיאור רגישות הון הקבוצה לשינויים במקביל בעקומי הרבית	58
40	פרטים על השפעת שינויים ברבית על השווי ההוגן של עודף הנכסים במגזר	58
41	החשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הרבית	60
42	תיאור חשיפת ההון הפנוי בפועל, ברמת הקבוצה, בהשוואה למגבלות הדירקטוריון	66
43	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים	66
44	ריכוז היקף הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים	67
45	סך פקדונות הציבור של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות	70
46	דיון בגורמי סיכון	80
47	ניתוח רגישות של השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על חישוב ההפרשות האקטואריות	86

דבר יו"ר הדירקטוריון

מחזיקות ומחזיקי עניין יקרים,

בשנת 2016 המשיכה קבוצת הבינלאומי לשמור על חוסנה ואיתנותה, תוך הצגת שיעורי צמיחה מרשימים, הניכרים במרבית תחומי הפעילות של הקבוצה.

האשראי לציבור צמח בשיעור של 6.6% בשנת 2016, צמיחה שניכרת בכל מגזרי הלקוחות. פקדונות הציבור גדלו בשיעור של 2.5%. הרווח הנקי הסתכם בשנת 2016 ב-521 מיליון ש"ח והתשואה על ההון עמדה על 7.2%. סך הדיבידנד הסתכם בשנת 2016 ב-200 מיליון ש"ח ותשואת הדיבידנד הממוצע שחולק בשלוש השנים האחרונות עמדה על שיעור של כ-4%. שמירת האיתנות הפיננסית של הקבוצה מתבטאת, בין היתר, בהמשך הגידול בהון המיוחס לבעלי מניות הבנק בשיעור של 3.5%, כאשר יחס הון עצמי רובד 1 הגיע ל-10.09% ויחס ההון הכולל ל-13.79%.

שנת 2016 הציבה בפני מערכת הבנקאות אתגרים רבים ומשמעותיים.

הכלכלה העולמית, המאופיינת בהמשך סביבת רבית נמוכה, התמתנות הצמיחה ואי וודאות השוררת בשוקי ההון והכספים בעולם, יוצרת סביבה כלכלית מאתגרת עבור המערכת הפיננסית הגלובלית.

בהמשך לכך, סביבת הכלכלה המקומית מכילה גם היא אתגרים עבור הבנקים:

- המשך סביבת רבית נמוכה.
- הגברת הרגולציה במגוון תחומים, לרבות רגולציה בינלאומית חוצת גבולות.
- רפורמות ויזמות חקיקה הנוגעות למגוון תחומים בהם עוסקים הבנקים.
- תחרות גוברת מצד גופים חוץ בנקאיים, חברות כרטיסי האשראי והגופים המוסדיים.

במקביל, נמשך הפיתוח המואץ של הבנקאות הדיגיטלית על כל רבדיה, המאפשר הזדמנויות אך גם דורש השקעות ניכרות, לרבות הצורך בניהול סיכונים מושכל הכרוך בפעילות זאת. ראוייה לציון תעשיית הפינטק הישראלית, המתפתחת בקצב מואץ, ומייצרת הזדמנויות לשיתופי פעולה עם הבנקים אך גם יכולה להוות זרז להתפתחות התחרות במערכת הפיננסית.

כל אלו מדגישים את הצורך בהמשך תהליכי ההתייעלות, המבוצעים במערכת הבנקאית בשנים האחרונות, כולל בקבוצת הבינלאומי. מגמה זו מתבטאת במהלכים רב שנתיים, הכוללים יעול תהליכי עבודה, התייעלות במערך הסניפים ונכסי הנדל"ן וצמצום בכח האדם.

בשלהי שנת 2016 אישר הדירקטוריון את עדכון התכנית האסטרטגית, ובכלל זאת מהלכי התייעלות לשנים 2016-2020. במסגרת מהלכים אלו צפויה ירידה הדרגתית במצבת כח האדם של הבנק, על רקע שיפורים והתייעלות בתהליכי העבודה בסניפים ובמטה והמשך הרחבת הפעילות בערוצי הבנקאות הישירה.

מהלכים אלו ממשיכים תהליכי התייעלות שיושמו בהצלחה בשנים האחרונות ובמרכזם מיזוג החברות הבנות יובנק ופאג"י שהושלם בסוף שנת 2015. כמו כן, כתוצאה ממיקוד הקבוצה בזירה המקומית, בפעילויות הליבה העסקית שלה, נחתם הסכם למכירת פעילות פיבי שוויץ בסוף שנת 2016, כהמשך למכירת השלוחה בלונדון, במהלך שנת 2014.

לצד מהלכי ההתייעלות, המשיך הבנק ביישום התכנית האסטרטגית המתמקדת בהשקעה בלקוח, שבאה לידי ביטוי במתן מענה כולל ופרסונלי במגוון ערוצים המותאמים לאופיו של הלקוח. כמו כן הבנק ממשיך להתמקד בבנקאות פרטית וייעוץ השקעות, בבנקאות עסקית הכוללת עסקים בינוניים וגדולים, ובשימור המובילות בשוק ההון. נמשך גם מיקודן של החברות הבנות, הבנקים אוצר החיל ומסד, וכן של המותגים פאג"י ויובנק, בקידום תחום הקמעונאות, העסקים הקטנים ושוק ההון, כל אחד בנישה הייחודית.

דגש מיוחד ניתן לקידום ושדרוג הבנקאות הדיגיטלית והגברת השימוש בערוצי בנקאות ישירה, תוך הטמעת חדשנות באמצעות מוצרים וטכנולוגיות ייחודיים באינטרנט ובסלולר ושיתופי פעולה עם חברות פינטק. אנו מאמינים, כי מהלכים אלו מביאים לשיפור הממשקים מול הלקוח וחווית המשתמש שלו, תוך השאת ערך מוסף ללקוח.

מעורבותה של קבוצת הבינלאומי בפעילות למען הקהילה באה לידי ביטוי באמצעות הפרויקט הקהילתי של הבנק שמתמקד בנוער בסיכון וכן בתרומה למטרות שונות של עזרה לאוכלוסיות בסיכון. אנו רואים חשיבות רבה בעידוד מעורבותם של עובדי הבנק בפעילות למען הקהילה, מעורבות שהתבטאה בהתנדבות אישית של רבים מעובדי הבנק בפעילויות רבות ומגוונות למען הקהילה.

במבט קדימה, שנת 2017 צופנת בחובה אתגרים משמעותיים למערכת הבנקאית, ואין לי ספק שקבוצת הבינלאומי תשכיל להתמודד בהצלחה עם אתגרים אלו, תוך המשך מתווה צמיחתה ושמירה על איתנותה.

בהזדמנות זאת אני מבקשת להודות, בשם הדירקטוריון, להנהלת הבנק שמובילה את הבנק בהצלחה בהתאם לאסטרטגיה וכמובן לעובדים שמקצועיותם ומסירותם הכרחיות להמשך הצלחת הבנק. ולסיום, ברצוני להודות ליו"ר הדירקטוריון היוצא, מר רוני חזקיהו, על תקופת כהונתו במהלכה ניווט את קבוצת הבינלאומי במקצועיות רבה ותרם רבות להצלחתה.

אריט איזקסון
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 15 במרס 2017

דוח הדירקטוריון וההנהלה

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

8	תיאור פעילות קבוצת הבנק
10	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים
11	הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
12	יעדים ואסטרטגיה

דוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2016

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 15 במרס 2017, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים והמבוקרים של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") וחברות מוחזקות שלו (להלן - "קבוצת הבנק"), ליום 31 בדצמבר 2016.

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

תאור פעילות קבוצת הבנק

קבוצת הבנק נמנית עם חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל.

פעילותה העסקית של קבוצת הבנק מתמקדת במספר מישורים עיקריים:

- תיווך פיננסי בין מפקידים לבין לווים, העומד ביסודה של הבנקאות המסחרית. ההכנסות מפעילות זו מקבלות את ביטויין בהכנסות רבית, נטו ומהוות את מקור ההכנסה העיקרי של הקבוצה.
- שירותים פיננסיים ובנקאיים מניבי עמלות במגוון רחב של פעילויות, בתחומי מטבע חוץ, הסחר הבינלאומי, ניירות הערך, שירותי מידע, כרטיסי אשראי, מכשירים פיננסיים נגזרים וכיו"ב.
- ייעוץ השקעות וייעוץ פנסיוני.
- השקעת כספי הנוסטרו של הבנק וניהול סיכונים שוק ונזילות.
- שירותי תפעול בנקאיים לשוק ההון בתחום קופות הגמל וקרנות נאמנות.
- שירותי נאמנות לפרטיים ומוסדיים באמצעות החברה לנאמנות.

קבוצת הבנק פועלת באמצעות שלוש חטיבות עסקיות עיקריות:

- החטיבה העסקית המרכזת את מכלול הפעילות מול לקוחות עסקיים גדולים (corporate) ומסחריים (middle market), וכן את תחום האשראי מול לקוחות עסקיים ומוסדיים הפעילים בשוק ההון. במסגרת החטיבה פועל איזור עסקים, המרכז את פעילות הסניפים העסקיים של הבנק.
- החטיבה הבנקאית באמצעות הסניפים מספקת שירותים לכלל מגזרי הלקוחות. במסגרת זו, פועלים גם סניפי יובנק המתמחים בבנקאות פרטית ובשוק ההון, כאשר בנוסף פועלים סניפי מערך פאג" המתמחים במגזר הדתי והחרדי, סניפי בנק אוצר החייל וסניפי בנק מסד.
- חטיבת נכסי לקוחות המרכזת את מכלול הפעילות בתחומי שוק ההון, הכספים והמט"ח מול הלקוחות הפרטיים, העסקיים, המוסדיים ופעילי שוק ההון. במסגרת החטיבה פועלים חדרי העסקאות בניירות ערך, במט"ח ובפקדונות וכן מערכי ייעוץ ההשקעות והייעוץ הפנסיוני, מרכז ההשקעות, החברה לנאמנות והחברה לניהול תיקים.

בנוסף לבנק, כוללת קיום הקבוצה שני בנקים מסחריים בישראל, המתמחים בקהלי לקוחות ייחודיים; אוצר החייל, המתמחה במתן שירותים ללקוחות קמעונאיים ומסחריים, בדגש על עובדי וגמלאי מערכת הבטחון, מסד, המתמחה במתן שירותים לאוכלוסיית המורים בישראל.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח זה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה והוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות בארץ ובעולם והשפעתן על מצב הנזילות והיציבות בשוקי ההון בחברות עסקיות בארץ ובעולם, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים ברבית, שערי חליפין ואינפלציה, שערי מניות, מחירי אגרות חוב, התנהגות המתחרים ושינוי בתנאי התחרות.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "יעד", "תחזית", "הערכה", "אומדן", "תרחיש", "חזוי", "צפוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", "וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "יכול", "יתכן", "ייהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות הנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר עשויים שלא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי כתוצאה, בין היתר, מהגורמים המפורטים לעיל או כתוצאה מהתממשות אחד או יותר מגורמי הסיכון המפורטים בפרק טבלת גורמי הסיכון דלהלן.

המידע המוצג בדוח זה נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר ונתוני בנק ישראל, וכן על מידע פומבי שנמסר על ידי גורמים שונים הפעילים והקשורים לשוקי ההון והכספים.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בשנת 2016 הסתכם ב-521 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-446 מיליון ש"ח בשנת 2015, גידול בשיעור של 16.8%.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק עמדה על שיעור של 7.2%, בהשוואה ל-6.5% בשנת 2015.

להלן הגורמים המרכזיים שהשפיעו על רווח הקבוצה בשנת 2016, בהשוואה לשנת 2015:

- גידול בהכנסות הרבית, נטו בסך של 216 מיליון ש"ח (11.1%), שנבע בעיקר מגידול בהיקף האשראי לציבור.
- קיטון בהכנסות מימון שאינן מרבית בסך של 34 מיליון ש"ח, שנבע בעיקר מקיטון ברווח ממימוש אגרות חוב ומרווחים מהשקעות במניות בסך של 40 מיליון ש"ח.
- קיטון בסך של 78 מיליון ש"ח בהכנסות מעמלות (5.7%), שנבע בעיקר מקיטון בהיקפי הפעילות בשוק ההון.
- גידול בהכנסות האחרות בסך של 51 מיליון ש"ח, הנובע בעיקר מחלק הבנק בתמורת עסקת מכירת מניות ויזה אירופה (ראה באורים 5 ו-15.15 לדוחות הכספיים) ומגידול ברווח ממכירת בנינים וציוד.
- גידול בהוצאות משכורות והוצאות נלוות בסך של 27 מיליון ש"ח, המוסבר מקיטון חד פעמי בהוצאות השכר בסך של 72 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד בגין ישום ההסכם הקיבוצי המיוחד. בנטרול השפעה זו, חל קיטון בהוצאות משכורות והוצאות נלוות בסך של 45 מיליון ש"ח. קיטון זה נובע, בעיקר, מקיטון בעלות השכר עקב צמצום במצבת העובדים בקבוצה (שקוּזד בחלקו בעליית השכר הסלקטיבית).
- קיטון בהוצאות תפעוליות ואחרות, למעט הוצאות משכורות ונלוות, בסך של 54 מיליון ש"ח (5.0%), שנבע בעיקר ממהלכי התייעלות בקבוצה.
- גידול חד פעמי בהוצאות מסים על ההכנסה בסך של 55 מיליון ש"ח, הנובע בעיקר מהשפעת הפחתת שיעור מס חברות על יתרת המסים הנדחים בסך של 34 מיליון ש"ח.
- גידול בחלק הבנק ברווח של חברה כלולה בסך של 34 מיליון ש"ח, הנובע בעיקר מחלקה בתמורת עסקת מכירת מניות ויזה אירופה (ראה באור 15.15 לדוחות הכספיים), שקוּזד בחלקו מהפרשה בעלת אופי חד פעמי.

הרווח הנקי הבסיסי למניה בת 0.05 ש"ח הסתכם ב-5.19 ש"ח, בהשוואה ל-4.45 ש"ח בשנת 2015.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2016 בסך של 112 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-117 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי אשתקד.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק עמדה ברבעון הרביעי של השנה על שיעור של 6.2%, בהשוואה ל-6.8% ברבעון הרביעי אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים שהשפיעו על הרווח ברבעון הרביעי של השנה:

- גידול חד פעמי בהפרשה למסים על ההכנסה בסך של 18 מיליון ש"ח, שנבע מהשפעת הפחתת שיעור מס חברות על יתרת המסים הנדחים.
- הפרשה להוצאות בסך של 18 מיליון ש"ח בקשר להסכם למכירת פעילות פיבי שווייץ (ראה באור 18א לדוחות הכספיים).

סך נכסי קבוצת הבנק ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב-127,907 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-125,476 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015, גידול בשיעור של 1.9%.

האשראי לציבור, נטו, ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב-77,328 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-72,555 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015, גידול בשיעור של 6.6%.

פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכמו ב-105,817 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-103,262 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015, גידול בשיעור של 2.5%.

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב-7,321 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-7,073 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015, גידול בשיעור של 3.5%.

יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2016 עמד על שיעור של 13.79%, בהשוואה ל-13.26% בסוף שנת 2015.

יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2016 עמד על שיעור של 10.09%, בהשוואה ל-9.81% בסוף שנת 2015.

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים

יחסים פיננסיים עיקריים					
2012	2013	2014	2015	2016	
באחוזים					
מדדי ביצוע					
9.4%	8.4%	6.8%	6.5%	7.2%	תשואה להון
0.5%	0.5%	0.4%	0.4%	0.4%	תשואה לנכסים
	9.98%	9.69%	9.81%	10.09%	יחס הון עצמי רובד 1
			5.43%	5.52%	יחס המינוף ⁽¹⁾
			104%	123%	יחס כיסוי הנזילות ⁽¹⁾
74.1%	74.3%	77.3%	77.6%	73.5%	יחס יעילות
מדדי איכות אשראי					
1.22%	1.19%	1.25%	1.12%	1.08%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
2.09%	1.79%	1.50%	1.36%	1.04%	שיעור חובות פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
75%	83%	110%	108%	147%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור פגום
0.25%	0.14%	0.05%	0.15%	0.09%	שיעור מחיקות חשבונאיות, נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד לשנת הדיווח					
2012	2013	2014	2015	2016	
במיליוני ש"ח					
563	538	455	446	521	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
2,250	2,187	2,101	1,953	2,169	הכנסות רבית, נטו
134	97	89	18	80	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,547	1,664	1,667	1,541	1,480	הכנסות שאינן מרבית
1,362	1,418	1,375	1,378	1,300	מזה: עמלות
2,814	2,860	2,912	2,710	2,683	הוצאות תפעוליות ואחרות
1,676	1,746	1,780	1,629	1,656	מזה: משכורות והוצאות נלוות
5.61	5.36	4.54	4.45	5.19	רווח נקי בסיסי למניה בת 0.05 ש"ח (בש"ח)
נתונים עיקריים מהמאזן לסוף שנת הדיווח					
2012	2013	2014	2015	2016	
במיליוני ש"ח					
105,569	111,025	117,807	125,476	127,907	סך כל הנכסים
22,939	26,100	29,182	30,727	29,150	מזה: מזומנים ופקדונות בבנקים
9,756	10,799	12,554	16,439	15,776	ניירות ערך
67,853	68,680	68,931	72,555	77,328	אשראי לציבור, נטו
98,901	104,124	110,764	117,813	119,973	סך כל ההתחייבויות
1,385	1,335	1,469	1,565	755	מזה: פקדונות מבנקים
84,365	89,122	95,155	103,262	105,817	פקדונות הציבור
5,620	5,702	4,903	5,862	5,801	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
6,459	6,673	6,797	7,073	7,321	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
נתונים נוספים					
2012	2013	2014	2015	2016	
5,449	4,766	4,990	4,594	5,650	מחיר מניה (באגורות)
-	1.99	2.84	1.30	1.99	דיבידנד למניה (בש"ח)
5,191	5,170	5,067	4,817	4,563	מספר משרות ⁽²⁾
1.3%	1.3%	1.2%	1.1%	1.0%	יחס עמלות לנכסים

* לא כולל אשראי לציבור בפיבי שוויץ בסך של 298 מיליון ש"ח המוצג במסגרת סעיף נכסים המוחזקים למכירה (ראה באור 18 לדוחות הכספיים).

(1) בהתאם להוראות בנק ישראל יחס המינוף ויחס כיסוי הנזילות חושבו החל משנת 2015. לפיכך לא מוצגים נתוני השוואה.

(2) מספר המשרות כולל תרגום למונחי משרות של שעות נוספות.

הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

פעילותה של קבוצת הבנק מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים שבהם הינם:

- סיכוני האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפים ולווים).
- סיכוני שוק, כאשר העיקרי בהם הינו סיכון הרבית (סיכון כלל מערכתי).
- סיכוני נזילות.
- סיכונים תפעוליים.
- סיכון ציות והלבנת הון.
- סיכון אסטרטגי.
- סיכון מוניטין.
- סיכון משפטי.

כל הסיכונים המהותיים מנוהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל.

במסגרת תהליך ה-ICAAP (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) הקבוצה מבצעת תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכוני נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.

סיכונים מתפתחים

להלן פרטים בדבר הסיכונים המתפתחים העיקריים:

- 1. סיכונים חוצי גבולות (CROSS BORDER) (כחלק מסיכון הציות)** - על רקע המאמצים המוגברים של מדינות שונות באיתור כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות והמגמה של שיתוף פעולה בינלאומי במאבק בהעלמות מס, עלולה פעילות הבנק מול תושבי החוץ כאמור להגדיל את החשיפה של הבנק לסיכוני ציות שמקורם בפעילות חוצת גבולות (Cross Border) וכן לסיכוני מוניטין. הבנק קבע מדיניות יעודית ונהלי עבודה, וכן ננקטו שורה של צעדים אופרטיביים לניהול וצמצום הסיכון.
- 2. סיכון התנהגותי (כחלק מסיכון הציות)** - קבוצת הבנק נדרשת להטמיע ערכי הוגנות ושקיפות בפעילותה מול לקוחותיה וככלל לוודא כי ההצעות הניתנות ללקוח מותאמות לצרכיו. אי עמידה בכך חושפת את הקבוצה לסיכונים שונים כמו סיכוני ציות, משפטי, מוניטין וכיו"ב. בסוף 2016 אושרה מדיניות בנושא התנהלות עסקית נאותה (Conduct risk).
- 3. סיכונים הנובעים מחדשנות בבנקאות בתקשורת (כחלק מהסיכון התפעולי והאסטרטגי)** - במקביל להתפתחויות בבנקאות הדיגיטלית וחופש פעולה גדול יותר בתחום שמאפשר בנק ישראל, נדרש לשפר ולהתאים את מסגרת ניהול הסיכונים לסביבה הטכנולוגית הדינאמית. הסיכונים הגלומים בכך הם סיכונים תפעוליים, בדגש על סיכוני אבטחת מידע וסיכון אסטרטגי כחלק מהגברת התחרותיות בשוק הבנקאי. קבוצת הבנק נערכה בהתאם וקבעה מדיניות בנקאות בתקשורת. בהיבט האסטרטגי - התכנית האסטרטגית של הקבוצה כוללת התייחסות לתמורות אלו תוך קידום החדשנות בתחום.
- 4. סיכוני סייבר ואבטחת מידע (כחלק מהסיכון התפעולי)** - סיכון סייבר מוגדר כפוטנציאל לנזק הנובע מאירוע סייבר בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו. לסיכוני סייבר, דלף מידע ואבטחת מידע פוטנציאל גבוה לגרימת נזק בהתממש אירוע מסוג זה כמו גניבת נכסים פיננסיים, שיבוש הפעילות עד כדי השבתה ועלויות שיקום גבוהות. עקב כך, לצורך ניהול נאות של סיכוני סייבר. הבנק נוקט בפעולות מניעה רבות להפחתת הסיכון, וכן נבנתה אסטרטגיה ונכתבה מדיניות הגנת סייבר ואבטחת מידע, ומונה מנהל הגנת סייבר.
- 5. סיכון רגולטורי** - סיכון רוחבי המנוהל בעיקר כחלק מהסיכון המשפטי, סיכון הציות וסיכון האסטרטגיה. מקורו במגבלות המוטלות על הבנק ו/או בהיערכות הנדרשת מהבנק כתוצאה משינויים והתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה, אשר ליוויים, יישומם והטמעתם עלולים לגרום לעלויות כבדות. תמורות ותחרותיות במערכת הפיננסית הנובעות מהרגולציה ויישום רפורמות, מגבירים את אי הוודאות בסביבה התחרותית. הרגולציה עלולה, מחד, להוות איום תחרותי לבנק ומאידך, עשויה ליצור הזדמנויות עסקיות.
- 6. יעילות תפעולית נמוכה** - היעילות התפעולית של המערכת הבנקאית נמוכה ביחס למדינות מתקדמות אחרות, כפי שבא לידי ביטוי ביחסי היעילות. התחרות הגוברת במערכת הפיננסית וסביבת הרבית הנמוכה הובילו לקידום מהלכי התייעלות במסגרתם ננקטו צעדים שונים, לרבות שינויים ביעדי הבנק ארוכי הטווח בד בבד עם התייעלות בהוצאות. בהמשך למהלכי התייעלות בהם נקט הבנק בשנתיים האחרונות, אישר הדירקטוריון את עדכון התכנית האסטרטגית בהיבט מהלכי התייעלות הכוללים, בין היתר, המשך הרחבת פעילות באמצעים דיגיטליים, צמצום במספר הסניפים ושיפורים בתהליכי עבודה בסניפים ובמטה.

למידע נוסף ראה פרק **סקירת הסיכונים** להלן דוחו על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

יעדים ואסטרטגיה

הנהלת הבנק מוכוונת ומונחת על ידי הדירקטוריון וועדותיו באשר לאסטרטגיה ולמדיניות העסקית של הבנק. במסגרת זו, מאושרים על ידי הדירקטוריון המטרות, היעדים הכמותיים והאיכותיים ותחומי הפעילות של הבנק.

על בסיס התכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק, מגישה ההנהלה לדירקטוריון תוכניות עבודה שנתיות ואת תקציבי הבנק, תוך פירוט כמותי ואיכותי של תמהיל ההכנסות, ההוצאות וההשקעות, שהנהלת הבנק קבעה לעצמה כיעדים ארוכי טווח, ויעדים פרטניים לשנת העבודה השוטפת. הדירקטוריון וועדותיו מפקחים ומבקרים את עבודת ההנהלה בכל הקשור ביישום האסטרטגיה והמדיניות העסקית, כפי שאושרו על ידם. הדירקטוריון גם מאשר את מדיניות ניהול הסיכונים הכוללת, לרבות קביעת מגבלות שונות לחשיפות בתחום סיכונים האשראי, השוק והנזילות. היחידות השונות בבנק, במערך הסיכונים ובמטה, פועלות במסגרת נהלים וחוזרים כתובים המנחים אותן בפעילותן השוטפת. נהלים אלו מגדירים, בין היתר, את סמכויות היחידות השונות בבנק, ואת דרכי הפעולה בהן עליהן לנקוט.

הבנק פועל על פי תכנית אסטרטגית רב שנתית המתוקפת על ידי הדירקטוריון מדי חצי שנה. התוכנית מושתתת על התנהלות מידתית בכל תחומי הפעילות, מתוך שאיפה לרווחיות גאונית ויציבה לאורך זמן.

לבנק תכנית אסטרטגית לשנים 2016-2018 אשר אושרה על ידי הדירקטוריון בחודש ספטמבר 2015 ותוקפה ב-2016. יעדי העל של התוכנית הם במונחי תשואה על הון מעל רבית חסרת סיכון ויחס יעילות.

במסגרת התכנית, הבנק ימשיך במיקודיו האסטרטגיים: בנקאות פרטית, לקוחות אמידים, עסקים בינוניים-גדולים דרך מתן מענה כולל ומוזג (יובנק ופאג"י) לצרכי הלקוח, לרבות בתחום הדיגיטל והמענה הטכנולוגי; ימשיך את מיקודן של חברות הבת (אוצר החייל ומסד) והחברות שמוזגו (יובנק ופאג"י) בנישות הפעילות הייחודיות להן, ובעיקר בקידום תחום הקמעונאות, שוק ההון והעסקים הקטנים. הבנק ישמור על מובילותו בשוק ההון; יוביל מהלכי התייעלות בהוצאות תוך ייעול מצבת כח אדם, שיפור תהליכים, המשך התייעלות ברשת הסינוף ושימוש גובר בערוצי הבנקאות הישירה, ויחזק תרבות מכוונת ביצועים בקבוצה.

בנוסף, הבנק מקדם חדשנות באמצעות הטמעת מוצרים וטכנולוגיות מחברות הזנק, וזאת לצד הפעילות השוטפת לפיתוח מוצרים וטכנולוגיות in-house באמצעות מערך ה-IT של הבנק. פעילות הפינטק של הבנק ממוקדת ומוזגת לצרכי הבנק ולמיקודים האסטרטגיים שלו, וכחלק מאסטרטגיית הבנק "משקיעים בך" - הבנק שם דגש על פתרונות אשר ניתן יהיה לשלב בממשקים מול הלקוח ובכך לשפר את חווית הלקוח ולתת לו ערך מוסף.

ביום 17 בנובמבר 2016 אישר דירקטוריון הבנק את עדכון התכנית האסטרטגית של הקבוצה בהיבט מהלכי התייעלות (ראה פרק שינויים עיקריים בתקופה החולפת).

הבנק בוחן, כאמור, מדי חצי שנה את התוכנית האסטרטגית בהתייחס לסביבה המאקרו כלכלית, להתפתחויות התחרותיות במשק, לסביבה הרגולטורית, להתפתחויות הטכנולוגיות וכן לשינויים שחלים בקבוצת הבנק, ומעדכן במידת הצורך את התוכניות והמהלכים הנובעים מהתוכנית האסטרטגית.

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

14	מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
16	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר
23	המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
34	מגזרי הפעילות הפיקוחיים
39	חברות מוחזקות עיקריות

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

שינויים עיקריים בתקופה החולפת

מהלכי התייעלות

ביום 12 בינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל". בהתאם למכתב, על דירקטוריון הבנק להתוות תכנית רב-שנתית להתייעלות.

תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו במכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת עלויות התכנית, לעניין חישוב הלימות ההון, על פני חמש שנים, בקו ישר.

בהמשך למהלכי התייעלות בהם נקטה קבוצת הבנק בשנתיים האחרונות, ביום 17 בנובמבר 2016 אישר דירקטוריון הבנק את עדכון התכנית האסטרטגית של הקבוצה בהיבט מהלכי התייעלות. מהלכי ההתייעלות כוללים, בין היתר, המשך הרחבת פעילות באמצעים דיגיטליים; צמצום במספר הסניפים ושיפורים בתהליכי עבודה בסניפים ובמטה. כתוצאה ממהלכי ההתייעלות צפויים צמצום בשטחי הנדל"ן וירידה הדרגתית במצבת כח האדם של קבוצת הבנק של כ-130 עובדים בממוצע לשנה (מתוכם כ-45 עובדים בפרישה מוקדמת מרצון, שתמשיך להעשות על בסיס הצעות פרטניות ולגופם של מקרים). סך הכל ירידה של כ-650 עובדים בקבוצת הבנק עד לסוף שנת 2020.

הבנק קיבל אישור עקרוני של הפיקוח על הבנקים לפריסת עלות המהלכים, לעניין חישוב הלימות ההון, על פני חמש שנים, בקו ישר. עלות ההטבות לעובדים במסגרת מהלכי ההתייעלות בשנים 2016 ועד 2020 מוערכת בכ-207 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס, אשר מתוכה, סך של כ-25 מיליון ש"ח, בגין סגירה הדרגתית של פעילות, נזקפו כהוצאה ברווח והפסד ברבעון השני של השנה (העלות מבוססת על הנחות אקטואריות, בין השאר ביחס לעלות הפרישה של עובדים). השפעת מהלכי ההתייעלות על יחס ההון העצמי לרכיבי סיכון מוערכת בקיטון של כ-0.19% ותיזקף, כאמור, לשיעורין על פני 5 שנים.

עקרונות הטיפול החשבונאי

עלויות עדכון ההתחייבות האקטוארית לעובדים בגין מהלכי ההתייעלות, יטופלו כהפסד אקטוארי ויזקפו לרווח כולל אחר, למעט עלויות הסגירה ההדרגתית של פעילות אשר נזקפו לרווח והפסד.

בתקופות עוקבות יזקפו לרווח והפסד עלויות המהלכים כחלק מיתרת הרווחים וההפסדים האקטואריים בשיטת הקו הישר, על פני תקופת השירות הממוצעת הנוטרת של העובדים. במידה ובשנה מסויימת יעלה סך התשלומים בגין פיצויים על עלות השירות ועלות הרבית שהוכרו באותה שנה, תיושם חשבונאות סילוק ובהתאם יואץ קצב הפחתת "הרווחים וההפסדים האקטואריים" באותה תקופה, כך שיותאם לקצב סילוק ההתחייבות האקטוארית בתקופה.

יצוין כי הנתונים וההערכות שהובאו בדוח זה לעיל הינם בגדר מידע צופה פני עתיד, כמשמעותו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. היקף מהלכי ההתייעלות, יכולת הבנק להגשימם, יישומם בפועל והשפעתם על הרווח והפסד ועל יחס ההון העצמי לרכיבי סיכון תלויים, בין היתר, במהלכי התייעלות בבנק, בעיתוי פרישת העובדים ובמאפייני אוכלוסיית הפורשים (וותק, גיל, מגדר ורמת שכר). לפיכך, התוצאות בפועל של המהלכים עשויות להיות שונות מהותית ביחס לנתונים שצוינו לעיל.

התפתחויות כלכליות עיקריות

להלן ההתפתחויות הכלכליות העיקריות שהשפיעו על הסביבה הכלכלית בה פעל בשנת 2016 ענף הבנקאות בישראל, ובכלל זה הבנק.

צמיחה

האינדיקטורים לפעילות הריאלית שפורסמו בתחילת שנת 2017 ממשיכים להיות חיוביים ומעידים כי המשק הוסיף לצמוח בשנת 2016 בקצב הולך וגובר. במחצית השנייה של שנת 2016, צמח המשק ב-5.0% במונחים שנתיים, לאחר עלייה של 3.8% במחצית הראשונה של השנה. גם המדד המשולב של בנק ישראל מצביע על צמיחה חיובית יציבה של המשק כאשר בשנת 2016 עלה המדד בכ-3.7%. בנק ישראל העלה את תחזית צמיחת התוצר לשנת 2016 ל-3.5%, ואת תחזית הצמיחה לשנת 2017 ל-3.2%.

תקציב המדינה

בשנת 2016 צפוי הגירעון הממשלתי להסתכם ב-25.9 מיליארד ש"ח, שהם כ-2.15% מהתמ"ג. בתקציב המקורי לשנת 2016 תוכנן גירעון גבוה יותר בסך של 35 מיליארד ש"ח, שהם כ-2.9% מהתמ"ג.

אינפלציה

שנת 2016 מסכמת שלוש שנות אינפלציה שלילית במשק הישראלי. מדד המחירים לצרכן ירד ב-0.2% בשנת 2016. בנק ישראל העריך כי בשנת 2017 האינפלציה תעמוד על הגבול התחתון של יעד יציבות המחירים של הממשלה (3% - 1%). נכון לחודש דצמבר, ציפיות האינפלציה הנגזרות משוק ההון ל-12 החודשים הקרובים עומדות על שיעור של 0.3%.

שוק הדיור

נרשמה התמתנות בקצב עליית מחירי הדיור בחודשים האחרונים, כך שעל פי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, נרשמה עלייה מתונה של כ-0.4% במחירי הדירות בחודשים אוקטובר-נובמבר 2016, לעומת החודשים ספטמבר-אוקטובר 2016. ב-12 החודשים שהסתיימו בחודש אוקטובר 2016 עלו מחירי הדירות בשיעור של כ-8.6%.

במקביל נרשמו ירידות בהיצע הדירות ובשטח התחלות הבנייה למגורים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016. מאז תחילת שנת 2015 קיימת מגמה מתמשכת של ירידה במספר הדירות שנסתיימה בנייתן.

ירידה נרשמה גם בהיקף מכירת דירות חדשות וסך המשכנתאות החדשות במהלך שנת 2016 נמוך בכ-10% מהנתון המקביל בשנת 2015.

שוק העבודה

נתוני האבטלה ממשיכים להיות חיוביים תוך המשך מגמת השיפור בנתונים. שיעור האבטלה בחודש דצמבר 2016 עמד על 4.3%.

שער החליפין

בשנת 2016 נחלש שער החליפין של השקל מול הדולר בשיעור של 1.5%. שער החליפין של השקל מול האירו נחלש בשיעור של 4.8%.

רביית בנק ישראל

במהלך שנת 2016 נותרה הרביית יציבה בשיעור של 0.1%, על רקע האינפלציה הנמוכה. בנק ישראל העריך, כי הרביית צפויה להיותר ברמתה הנוכחית עד הרבעון השלישי של שנת 2017 ולעלות ברבעון הרביעי של שנת 2017 ל-0.25%.

הסביבה הגלובלית

סקירת קרן המטבע העולמית מצביעה על המשך צמיחה מתונה במשק העולמי, תוך שיפור קל בשיעור הצמיחה. תחזית הצמיחה לשנת 2017 עומדת על 3.4% ואילו התחזית לשנת 2018 עומדת על 3.6%. תחזית הצמיחה של ארה"ב לשנת 2017 הינה 2.3%, ואילו התחזית לשנת 2018 הינה 2.5%. תחזית הצמיחה למדינות המפותחות לשנת 2017 הינה 1.9%. לקראת תום שנת 2016 העלה הפדרל ריזרב את הרביית בארה"ב ב-0.25%. אי הוודאות הפוליטית נותרה גבוהה, לאור מערכות הבחירות שצפויות להתקיים השנה במספר מדינות באירופה והאתגרים למערכת הבנקאות משמעותיים.

שוקי ההון

בשוק ההון המקומי, בשנת 2016 ירדו מדדי המניות העיקריים: מדד ת"א 100 ירד בכ-2.5% ומדד ת"א 25 ירד בכ-3.8%. מדד האג"ח הכללי עלה בשיעור של 2.1%.

מדד ה-S&P-500 עלה בכ-9.6% במהלך שנת 2016. מדד היורוסטוקס-600 ירד בכ-1.2% ומדד המדינות המתפתחות (מדד ה-EM-MSCI) עלה בכ-8.6%.

לפרטים נוספים, ראה **התפתחויות עיקריות בארץ ובעולם**, לפרק ממשל תאגיד, פרטים נוספים.

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות, וברווח כולל אחר

רווח ורווחיות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-521 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-446 מיליון ש"ח בשנת 2015, גידול בשיעור של 16.8%.

הרווח הנקי הבסיסי למניה בת 0.05 ש"ח הסתכם ב-5.19 ש"ח, בהשוואה ל-4.45 ש"ח בשנת 2015.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק עמדה על שיעור של 7.2%, בהשוואה ל-6.5% בשנת 2015.

התפתחות ההכנסות וההוצאות

להלן פרטים בדבר שינויים מהותיים בסעיפים תוצאתיים:

הכנסות רבית, נטו הסתכמו ב-2,169 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,953 מיליון ש"ח בשנת 2015, גידול בשיעור של 11.1%.

פער הרבית ללא השפעת נגזרים הגיע בשנת 2016 לשיעור של 1.75%, בהשוואה ל-1.66% בשנת 2015. היתרה הממוצעת של הנכסים נושאי הרבית עלתה בשיעור של 3.8%, מסך של 108,036 מיליון ש"ח לסך של 112,155 מיליון ש"ח. והיתרה הממוצעת של ההתחייבויות נושאות הרבית עלתה בשיעור של 0.07% מסך של 71,721 מיליון ש"ח לסך של 71,772 מיליון ש"ח.

להלן יובאו פרטים בדבר התפלגות היקף הפעילות בהתאם לנכסים נושאי רבית, הכנסות הרבית נטו ופער הרבית לפי מגזרי הצמדה:

2015			2016			
פער הרבית	הכנסות רבית, נטו	היקף פעילות	פער הרבית	הכנסות רבית, נטו	היקף פעילות	
ב- %	במיליוני ש"ח	ב- %	ב- %	במיליוני ש"ח	ב- %	
2.04	1,695	75.5	2.17	1,903	76.4	מטבע ישראלי לא צמוד
0.42	72	13.0	0.42	79	11.1	מטבע ישראלי צמוד למדד
1.41	186	11.5	1.19	187	12.5	מטבע חוץ
1.67	1,953	100.0	1.76	2,169	100.0	הכנסות רבית, נטו ופער הרבית

במגזר השקלי הלא צמוד הסתכמו הכנסות הרבית, נטו בשנת 2016 בסך של 1,903 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,695 מיליון ש"ח בשנת 2015, גידול בשיעור של 12.3%, ומשקלן מסך כל הכנסות הרבית נטו עמד בשנת 2016 על 87.7%, בהשוואה ל-86.8% בשנת 2015.

היתרה הממוצעת של הנכסים במגזר זה בשנת 2016 עלתה בשיעור של 5.3%, בהשוואה לשנת 2015 והיקף הנכסים היווה בממוצע 76.4% מכלל הנכסים נושאי הרבית בשנת 2016, בהשוואה ל-75.5% בשנת 2015.

פער הרבית במגזר זה עלה משיעור של 2.04% בשנת 2015 ל-2.17% בשנת 2016.

הגידול בהכנסות הרבית נטו במגזר זה נבע בעיקרו מעליה בהיקף הנכסים, נטו נושאי הרבית ובחלקו מרבית בגין שנים קודמות. רישום ההכנסות בגין רבית שנים קודמות נובע מביטול התחייבות שנרשמה בספרי חברה מאוחדת עקב הסדר פשרה, שנחתם בחודש מרס 2016, בין חברה מאוחדת לצד שלישי ליישוב מחלוקת בין הצדדים לגבי חישוב הפרשי הרבית אותם על החברה המאוחדת היה לשלם.

במגזר השקלי הצמוד למדד הסתכמו הכנסות הרבית, נטו בשנת 2016 בסך של 79 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-72 מיליון ש"ח בשנת 2015, גידול בשיעור של 9.7%, ומשקלן מסך כל הכנסות הרבית נטו עמד בשנת 2016 על 3.6%, בדומה לשנת 2015.

היתרה הממוצעת של הנכסים במגזר זה בשנת 2016 ירדה בשיעור של 10.9%, בהשוואה לשנת 2015 והיקף הנכסים היווה בממוצע 11.1% מכלל הנכסים נושאי הרבית בשנת 2016, בהשוואה ל-13.0% בשנת 2015.

פער הרבית במגזר זה עומד על 0.42%, זהה לשנת 2015.

במגזר מטבע חוץ, הכולל גם את הפעילות במגזר השקלי הצמוד למטבע חוץ, הסתכמו הכנסות הרבית, נטו בשנת 2016 בסך של 187 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-186 מיליון ש"ח בשנת 2015, ומשקלן מכלל הכנסות הרבית נטו עמד בשנת 2016 על 8.6%, בהשוואה ל-9.5% בשנת 2015.

היתרה הממוצעת של הנכסים במגזר זה בשנת 2016 עלתה בשיעור של 13.2%, בהשוואה לשנת 2015 והיקף הנכסים הממוצע היווה בממוצע 12.5% מכל הנכסים נושאי הרבית בשנת 2016, בהשוואה ל-11.5% בשנת 2015.

פער הרבית במגזר זה ירד משיעור של 1.41% בשנת 2015 ל-1.19% בשנת 2016.

לפירוט דוח שיעורי הכנסות והוצאות רבית של הבנק והחברות מאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות רבית, ראה נספח 1 לפרק ממשל תאגיד, נספחים.

הכנסות מימון שאינן מרבית בשנת 2016 הסתכמו ב-115 מיליון ש"ח בהשוואה ל-149 מיליון ש"ח בשנת 2015, קיטון בשיעור של 22.8%. הקיטון בהכנסות מימון שאינן מרבית נובע מיירידה ברווחים מממוש אגרות חוב ומניות שהסתכמו ב-66 מיליון ש"ח בשנת 2016, בהשוואה ל-106 מיליון ש"ח בשנת 2015. הכנסות מימון שאינן מרבית כוללים את השפעת הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים, המהווים חלק בלתי נפרד מניהול חשיפת הרבית וחשיפת הבסיס של הבנק, לפיכך, לצורך ניתוח הרווח המימוני מפעילות שוטפת יש לסכום את הכנסות הרבית, נטו ואת הכנסות המימון שאינן מרבית.

להלן הרכב הרווח המימוני, נטו

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	
במיליוני ש"ח		
2,260	2,526	הכנסות רבית
307	357	הוצאות רבית
1,953	2,169	הכנסות רבית, נטו
149	115	הכנסות מימון שאינן מרבית
2,102	2,284	סך הרווח המימוני, נטו

2015				2016				
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
382	730	621	527	547	670	682	627	הכנסות רבית
(62)	217	124	28	21	136	129	71	הוצאות (הכנסות) רבית
444	513	497	499	526	534	553	556	הכנסות רבית, נטו
75	28	14	32	34	33	24	24	הכנסות מימון שאינן מרבית
519	541	511	531	560	567	577	580	סך הרווח המימוני, נטו

להלן ניתוח של סך הרווח המימוני, נטו

2015				2016				
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
470	499	500	508	540	536	555	571	רווח מפעילות שוטפת
(17)	18	9	9	(2)	3	10	5	התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים
54	-	23	7	13	21	3	4	הכנסות מממוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב
-	-	(37)	-	-	-	-	-	רווחים מהשקעות במניות:
-	-	-	-	-	-	-	-	הוצאה בגין פסק דין מתביעה משפטית
12	24	16	7	9	7	9	-	אחר
519	541	511	531	560	567	577	580	רווח מימוני, נטו

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	
במיליוני ש"ח		
1,977	2,202	רווח מפעילות שוטפת
19	16	התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים
84	41	הכנסות מממוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב
(37)	-	רווחים מהשקעות במניות:
59	25	הוצאה בגין פסק דין מתביעה משפטית
2,102	2,284	אחר
		רווח מימוני, נטו

ההוצאות בגין הפסדי אשראי נערכו על בסיס שמרני, והסתכמו בשנת 2016 ב-80 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-18 מיליון ש"ח בשנת 2015. שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור בשנת 2016 עמד על 0.10%, בהשוואה ל-0.02% בשנת 2015.

להלן פרטים לגבי ההוצאות בגין הפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	
במיליוני ש"ח		
22	13	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(4)	67	הוצאה (הכנסה) קבוצתית בגין הפסדי אשראי
18	80	סך כל ההוצאות בגין הפסדי אשראי
		מזה:
(24)	31	הוצאות (הכנסות) בגין אשראי מסחרי
3	2	הוצאות בגין אשראי לדיור
39	47	הוצאות בגין אשראי פרטי אחר
0.03%	0.01%	שיעור ההוצאה הפרטנית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
(0.01%)	0.09%	שיעור ההוצאה (ההכנסה) הקבוצתית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.02%	0.10%	שיעור סך כל ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור

למידע נוסף בדבר ההוצאות בגין הפסדי אשראי ראה פרק המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון ופרק סקירת הסיכונים להלן.

להלן פירוט ההתפלגות של ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי לפי ענפי משק:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	
במיליוני ש"ח		
(1)	8	חקלאות
73	(32)	תעשייה
(98)	(20)	בינוי ונדל"ן
36	60	מסחר
1	1	אספקת חשמל ומים
12	3	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
(17)	3	תחבורה ואחסנה
(30)	-	מידע ותקשורת
1	6	שירותים פיננסיים
3	2	שירותים עסקיים אחרים
(4)	2	שירותים ציבוריים וקהילתיים
42	47	לקוחות פרטיים לרבות הלוואות לדיור
18	80	סך הכל

העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו ב-1,365 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,392 מיליון ש"ח בשנת 2015, קיטון בשיעור של 1.9%.
להלן פירוט של העמלות וההכנסות האחרות:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	
במיליוני ש"ח		
		עמלות:
263	250	ניהול חשבון
105	107	כרטיסי אשראי
459	422	פעילות בניירות ערך
81	73	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים
102	90	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים
21	15	טיפול באשראי
141	140	הפרשי המרה
56	57	פעילות סחר חוץ
90	91	עמלות מעסקי מימון
60	55	עמלות אחרות
1,378	1,300	סך כל העמלות
14	65	הכנסות אחרות
1,392	1,365	סך הכל עמלות והכנסות אחרות

העמלות הסתכמו ב-1,300 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,378 מיליון ש"ח בשנת 2015.
כ-57 מיליון ש"ח מהירידה מוסבר מקיטון בפעילות שוק ההון הנובע מירידה בהיקפי הפעילות בשוק ההון.

ההכנסות האחרות הסתכמו ב-65 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-14 מיליון ש"ח בשנת 2015, גידול שנבע בעיקר מחלק הבנק בתמורת עסקת רכישת מניות Visa Europe על ידי Visa inc מתוקף היותו Principal member ב-Visa Europe (ראה באורח.15 לדוחות הכספיים), וכן מרווח ממימוש בניינים.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-2,683 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,710 מיליון ש"ח בשנת 2015, קיטון בשיעור של 1.0%.
להלן פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	
במיליוני ש"ח		
1,629	1,656	משכורות והוצאות נלוות
428	409	אחזקה ופחת בניינים וציוד
131	116	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
522	502	הוצאות אחרות
2,710	2,683	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות

משכורות והוצאות נלוות הסתכמו ב-1,656 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,629 מיליון ש"ח בשנת 2015, גידול בשיעור של 1.7%, המוסבר, בעיקר, מירידה חד פעמית בתקופה המקבילה אשתקד, בהוצאות השכר בסך של 72 מיליון ש"ח, הנובעת מיישום ההסכם הקיבוצי המיוחד. בנטרול השפעה זו, חלה ירידה בסך של 45 מיליון ש"ח בסעיף זה. קיטון זה נובע, בין היתר, מקיטון בעלויות השכר עקב צמצום במצבת העובדים בקבוצה, אשר קוזז בחלקו בעליית השכר הסלקטיבית.

הוצאות אחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו ב-409 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-428 מיליון ש"ח בשנת 2015, ירידה בשיעור של 4.4%. הירידה נובעת בעיקר ממחלקי התייעלות לרבות סגירה ואיחוד סניפים ושטחי מטה.

הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים הסתכמו ב-116 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-131 מיליון ש"ח בשנת 2015. הפחתת עודף עלות הרכישה המיוחס לקשרי לקוחות הכלולה בסעיף זה הסתכמה ב-33 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-44 מיליון ש"ח בשנת 2015. הפחתת עודף עלות הרכישה אינה הוצאה מוכרת לצרכי מס הכנסה ולפיכך, מקטינה את הרווח לתקופה במלוא סכום ההפחתה. הפחתת עודף עלות הרכישה בגין רכישת אוצר החייל הסתיימה ביום 17 באוגוסט 2016 והסתכמה בשנת 2016 ב-23 מיליון ש"ח.

לפירוט ההכנסות וההוצאות לפי רבעונים בשנים 2015 ו-2016 ראה **נספח 3 לפרק ממשל תאגידי, נספחים**.

מערכות המידע והמחשוב בבנק

מתף - מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ (להלן - "מתף"), הינה חברת בת בבעלות מלאה של הבנק, ומשמשת כספק של תפעול וטכנולוגיות המידע (ד) לבנק ולבנקים נוספים בקבוצה: אוצר החייל ומסד.

מתף מנהלת, מתפעלת ומתחזקת את התוכנה והחומרה של המחשבים המרכזיים, של השרתים המרכזיים והמבזרים ושל תחנות הקצה, את רשת התקשורת והטלפוניה וכן את כל הציוד הייעודי והנלווה הקשור לטכנולוגיית המידע בסניפים וביחידות המטה של הבנקים בקבוצה וכן אצל מנהלי תיקים.

תיאור מערך המחשוב

למתף אתר מחשוב ראשי ואתר מחשוב משני המשמש גם כאתר גיבוי עצמאי. עיקר התפעול והפיתוח נעשים באתר המחשוב הראשי. במהלך שנת 2015 העבירה מתף את המתקן הראשי לאתר חדש באזור ראשון לציון. באתר מרכז מחשבים מודרני העומד בתקנים הגבוהים ביותר ובהתאם לדרישות בנק ישראל.

בנוסף, קיים אתר שלישי שבו מצוי העתק הנתונים של הקבוצה.

משתמשי המערכות שבתפעול מתף הינם: כל הסניפים ומשרדי ההנהלות של הבנקים בקבוצה, גורמים אחרים כגון, מנהלי תיקי השקעות, חברות ניהול קרנות, קופות גמל מתופעלות וכיו"ב וכן לקוחות הבנקים בקבוצה דרך מערכות האינטרנט ובנקאות וירטואלית.

שני האתרים מקושרים למשתמשי המערכות ברשת תקשורת מהירה ובעלת שרידות גבוהה.

באתרי המחשוב הראשי והמשני מתף מתפעלת מחשב מרכזי (MF), שרתים, מערכות אחסון נתונים, ציוד תקשורת וציוד קצה. אצל הלקוחות ו/או הסניפים מתפעלים שרתים, ציוד קצה, ציוד ייעודי כגון קוראי צ'קים, מכשירי ATM, עמדות מידע, ציוד תקשורת ועוד.

אבטחת מידע, בקרת איכות וגיבוי

מערך המחשוב של הקבוצה, הינו מרכיב מרכזי וקריטי, בפעילות השוטפת של הבנקים בקבוצה. מערך זה, בא לענות על דרישות החסיבות העסקיות ויחידות המטה של הבנקים בקבוצה, מתן מענה לדרישות והנחיות הרגולציה של הגורמים השונים ומענה ללקוחות הרבים של הקבוצה.

אתגרים אלו חושפים את מערך המידע לסיכונים שונים, שעל מתף לתת להם פתרונות.

מתף מאמצת טכנולוגיות מתקדמות על מנת לעמוד ביעדים העסקיים, לאפשר שירותים באינטרנט ובמכשירי הסלולר, וכן על מנת לעמוד בפני איומי הסייבר.

הסיכונים למערך המחשוב קיימים בכמה תחומים: חדירה של גורמים לא מורשים, תוך העתקה או שיבוש של נתונים או מערכות, שימוש לא נאות בנתונים על ידי גורמי פנים, תקלות בתפעול השוטף של מערכות על ידי שינוי תוכנה וחומרה, תקלות בחומרה או תקלות תפעוליות ועוד.

לאור זאת, ובכפוף לחוקים והוראות בנק ישראל, הבטחת פעילות תקינה של מערך המידע הינה אינטרס מרכזי של הקבוצה והיא מיושמת במגוון רחב של פעילויות בתחום אבטחת מידע, נהלי עבודה, תהליכי עבודה מבוקרים, תוכנות ייעודיות, ארכיטקטורת מחשוב ומנגנוני גיבוי ושיחזור, במטרה להבטיח כי מערכות המידע יהיו מוגנות בפני חדירה וגניבה לא מורשית, ומוגנות מכל פגיעה בנכונות ושלמות מאגרי המידע של הקבוצה.

ההנהלה ודירקטוריון הבנק קבעו מדיניות מפורטת בנושא אבטחת מידע וניהול טכנולוגיות המידע, בדגש על ביצוע הסקרים והמיפויים הנדרשים, במטרה לעמוד בהוראות ניהול בנקאי תקין 357. הבנק נערך לכל הנדרש מהנחיות בנק ישראל בנושא מדיות חברתיות והתקפות סייבר. הבנק מינה את מנהל אבטחת המידע כאחראי על ניהול סיכוני אבטחת מידע.

בהתאם להוראת בנק ישראל, ניהול בנקאי תקין 361 אשר נכנסה לתוקף בספטמבר 2015, הוגדרה אסטרטגיית הגנת הסייבר של הבנק והקבוצה אשר מתבססת על ניתוח האיומים אשר רלוונטיים לבנק (איום הייחוס), הוגדרה מדיניות הגנת הסייבר ומונה מנהל הגנת הסייבר לבנק.

נעשית בחינה מתמדת של טכנולוגיות הגנת סייבר חדשניות ונבחנות הטכנולוגיות אשר מתאימות להטמעה במערך המחשוב של הבנק כדי להתמודד עם סיכוני סייבר. במקביל מבוצעים תרגילי סייבר שונים אשר נועדו לבחון ולתרגל את תשתיות המחשוב ואת נהלי התגובה של הצוותים אשר מעורבים בהגנת הסייבר.

רשת התקשורת הפנימית, מופרדת מרשתות חיצוניות, יש שימוש באמצעי הגנה מתקדמים של Firewall, תוכנות אנטי וירוס, שרתי כספות ועוד. מיושם מערך הרשאות מתקדם, כולל בקרה שוטפת, תחקיר ודיווח על כל אירועי אבטחת המידע במערך המחשוב.

נושא הסיכונים התפעוליים בכלל וסיכוני ה-דו פרט זוכים לטיפול מובנה ונרחב ותשומת לב רבה.

פיתוח התוכנה והעברתה לייצור נעשים תוך יישום נהלי פיתוח וסטנדרטים מתקדמים של הנדסת תוכנה, תהליכי עבודה מובנים, בקרה וביקורת איכות.

השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע

תוכנה אשר נרכשה על ידי הקבוצה נמדדת לפי עלות, הכוללת בדרך כלל עלויות עסקה, בניית הפחיתות והפסדים מירידת ערך שנצברו. היוון עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה לשימוש עצמי מתחיל רק כאשר: השלב הראשוני בפרויקט הושלם; וכן ההנהלה, בעלת הסמכות המתאימה, אישרה והתחייבה לממן, באופן ישיר או עקיף, פרויקט לפיתוח תוכנה וצפוי כי הפיתוח יושלם ויתוואו הטבות כלכליות עתידיות מהתוכנה. בעת פיתוח או השגת תוכנה לשימוש עצמי, מהוונות העלויות הבאות: עלויות ישירות של חומרים ושירותים שנצרכו ועלויות שכר עבודה לעובדים הקשורים באופן ישיר לפעילות פיתוח או השגת התוכנה. עלויות אחרות בגין פעילויות פיתוח ועלויות בשלב הראשוני של הפרויקט נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

המפקח על הבנקים קבע כי החל מהדוחות הכספיים לשנת 2014 על הבנק ליישם את ההוראות הבאות:

- כל פרויקט פיתוח תוכנה אשר סך העלויות שניתן להוון בגינו נמוכות מסך של 600 אלפי ש"ח יזקף לרווח והפסד ולא ניתן יהיה להוון.
- תקופת ההפחתה של עלויות התוכנה לא תעלה על 5 שנים.
- דרג העובדים שעלויותיהם מהוונות לנכסים יוגבל כך שהדרג העליון יהיה ראש צוות.
- יקבע מקדם היוון לשעות עבודה הנמוך מ-1 אשר יביא בחשבון את הפוטנציאל לעלייה ברישום שעות העבודה ויביא בחשבון את הפוטנציאל לחוסר יעילות כלכלי.

להלן פרטים על הוצאות והשקעות בגין מערך טכנולוגיות המידע שבוצעו:

תוספות לנכסים בגין מערך טכנולוגיות המידע שלא נזקפו כהוצאה:

שנת 2015				שנת 2016				
סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
34	-	-	34	38	-	-	38	עלויות בגין שכר ונלוות
7	-	-	7	6	-	-	6	עלויות בגין מיקור חוץ
35	-	-	35	49	-	-	49	עלויות רכישה או רישיונות שימוש
31	2	29	-	16	-	16	-	עלויות ציוד, בנינים ומקרקעין
107	2	29	76	109	-	16	93	סך הכל

יתרת נכסים בגין מערך טכנולוגיות המידע:

ליום 31 בדצמבר 2015				ליום 31 בדצמבר 2016				
סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
288	4	76	208	289	3	67	219	סך הכל עלות מופחתת
94	-	-	94	102	-	-	102	מזה: בגין שכר עבודה ונלוות

הוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע כפי שנכללו בדוח רווח והפסד:

שנת 2015				שנת 2016				
סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
160	-	5	155	150	-	6	144	הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות
46	-	-	46	49	-	-	49	הוצאות בגין רכישה או רישיונות שימוש שלא הונו לנכסים
32	-	14	18	32	-	15	17	הוצאות בגין מיקור חוץ
113	2	25	86	108	-	25	83	הוצאות בגין פחת
39	37	2	-	30	28	2	-	הוצאות אחרות
390	39	46	305	369	28	48	293	סך הכל

ההוצאות האחרות הסתכמו ב-502 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-522 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 3.8%.

להלן פירוט של ההוצאות האחרות:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
שינוי	2015	2016
ב-%	במיליוני ש"ח	
(2.0)	51	50
(10.2)	88	79
(1.8)	111	109
(6.7)	15	14
(16.7)	6	5
(1.7)	58	57
(25.0)	12	9
-	5	5
(1.9)	108	106
-	68	68
(3.8)	522	502

ההפרשה למסים על הרווח הסתכמה ב-398 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-326 מיליון ש"ח בשנת 2015. שיעור המס האפקטיבי בשנת 2016 הגיע ל-44.9%, בהשוואה לשיעור מס סטטוטורי בשיעור של 35.9%.

להלן הגורמים שהשפיעו על שיעור המס האפקטיבי:

- ביום 4 בינואר 2016 אישרה מליאת הכנסת את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון מס' 216), התשע"ו-2016, אשר קבע, בין היתר, הורדת שיעור מס חברות החל משנת 2016 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25%. השפעת השינוי היתה גידול חד פעמי בסך של 16 מיליון ש"ח בהוצאות המסים על ההכנסה ברבעון הראשון של שנת 2016.
- ביום 21 בדצמבר 2016 אישרה מליאת הכניסת בקריאה שניה ושלישית את חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת 2017 ו-2018), התשע"ז-2016. במסגרת זאת אושרה הורדת מס החברות משיעור של 25% ל-23% בשתי פעימות. הפעימה הראשונה לשיעור של 24%, החל מינואר 2017 והפעימה השניה לשיעור של 23% החל מינואר 2018 ואילך. השפעת השינוי היתה גידול חד פעמי בסך של 18 מיליון ש"ח בהוצאות המסים על ההכנסה ברבעון הרביעי של שנת 2016.
- סך ההשפעה של השינויים בשיעור המס בשנת 2016 כאמור, היתה גידול בסך של 34 מיליון ש"ח בהוצאות המסים על ההכנסה.
- לאור שינויי החקיקה כאמור, שיעור המס הסטטוטורי בשנת 2017 יעמוד על 35% והחל משנת 2018 על 34.2%.
- הוצאה חד פעמית בגין רישום התחייבות מסים נדחים בסך של 21 מיליון ש"ח בגין הפרשים זמניים שנוצרו מרווחי שנים קודמות.
- הוצאות לא מוכרות, שמהוות ברובן הפחתות נכסים בלתי מוחשיים.

לפרטים נוספים, ראה באור 8 לדוחות הכספיים.

חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס הסתכם ב-72 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-38 מיליון ש"ח בשנת 2015. עיקר הגידול מוסבר מחלקה של החברה הכלולה בתמורת עסקת מכירת ויזה אירופה (ראה באור 15 לדוחות הכספיים), אשר קוזז בחלקו בהפרשה בעלת אופי חד פעמי.

סך הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-449 מיליון ש"ח, סכום זה הושפע מהרווח השנתי הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בסך של 521 מיליון ש"ח, מרווח כולל אחר בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי שוק בסך של 9 מיליון ש"ח ומהפסד כולל אחר בגין הטבות לעובדים בסך של 80 מיליון ש"ח, שנבע בעיקר מעדכון התכנית האסטרטגית של הבנק בנוגע למהלכי התייעלות ארוכי טווח (ראה באור 23 ג. לדוחות הכספיים).

המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

סך נכסי קבוצת הבנק ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב-127,907 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-125,476 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, גידול בשיעור של 1.9%.

א. להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים:

ליום 31 בדצמבר			
2015	2016	שינוי	
במיליוני ש"ח			
ב-%			
6.6	72,555	77,328	אשראי לציבור, נטו
(4.0)	16,439	15,776	ניירות ערך
(5.1)	30,727	29,150	מזומנים ופקדונות בבנקים
(7.8)	1,229	1,133	בנינים וציוד
2.5	103,262	105,817	פקדונות הציבור
(1.0)	5,862	5,801	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
3.5	7,073	7,321	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק

ב. להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים:

ליום 31 בדצמבר			
2015	2016	שינוי	
במיליוני ש"ח			
ב-%			
			מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים למעט נגזרים:
(8.5)	130	119	אשראי תעודות
6.5	7,473	7,960	ערבויות והתחייבויות אחרות
8.7	2,629	2,857	מסגרות לפעולה במכשירים נגזרים שלא נוצלו
(6.5)	11,560	10,806	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
(1.0)	6,619	6,551	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו ומסגרות להשאלת ניירות ערך
29.9	5,108	6,636	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות
4.2	33,519	34,929	סך הכל

מכשירים פיננסיים נגזרים:

31 בדצמבר 2015			31 בדצמבר 2016			
ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	
במיליוני ש"ח						
19,274	339	261	18,464	282	261	חוזי רבית
79,514	469	513	67,412	464	445	חוזי מטבע
104,863	859	859	62,914	625	625	חוזים בגין מניות
329	2	3	106	1	1	חוזי סחורות ואחרים
203,980	1,669	1,636	148,896	1,372	1,332	סך הכל

האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב-77,328 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-72,555 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015, גידול בשיעור של 6.6%.

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר		השינוי		ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	במיליוני ש"ח	%	2015	2016	
%	%			במיליוני ש"ח		
77.1	80.7	6,448	11.5	55,908	62,356	מטבע ישראלי
14.7	13.1	(558)	(5.2)	10,700	10,142	- לא צמוד
7.3	5.6	(935)	(17.6)	5,316	4,381	- צמוד למדד
0.9	0.6	(182)	(28.8)	631	449	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
100.0	100.0	4,773	6.6	72,555	77,328	פריטים לא כספיים
						סך הכל

אשראי לציבור, ברוטו, לפני הפרשה להפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות:

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.15	31.12.16	
ב- %	במיליוני ש"ח		
9.0	16,814	18,320	מגזר עסקים גדולים
4.4	4,001	4,178	מגזר עסקים בינוניים
6.4	14,164	15,068	מגזר עסקים קטנים וזעירים
7.3	37,178	39,878	מגזר משקי בית
*(88.4)	406	47	מגזר בנקאות פרטית
(16.2)	816	684	גופים מוסדיים
6.5	73,379	78,175	סך הכל
			מזה אשראי צרכני ללא הלוואות לדיור וקרטיסי אשראי:
7.5	14,146	15,204	מגזר משקי בית
(95.2)	379	18	מגזר הבנקאות הפרטית
4.8	14,525	15,223	סך הכל
			מזה הלוואות לדיור בישראל:
8.5	20,032	21,741	מגזר משקי בית
8.5	20,032	21,741	סך הכל

* כ-298 מיליון ש"ח מהקיטון במגזר זה נובע מסיווג האשראי לציבור של פיבי שווייץ כנכסים מוחזקים למכירה (ראה באור 18 לדוחות הכספיים).

סיכון האשראי הכולל לציבור מורכב מסיכון אשראי מאזני, הכולל את האשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים הנובעים ממכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור, ומסיכון אשראי חוץ מאזני, הכולל עסקאות במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, מסגרות אשראי בלתי מנוצלות והתחייבויות למתן אשראי.

סיכון האשראי הכולל לציבור, הסתכם ביום 31 בדצמבר 2016 ב-112,924 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-108,451 מיליון ש"ח אשתקד, גידול בשיעור של 4.1%.

להלן מידע לגבי התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק:

ענף משק		סיכון האשראי הכולל לציבור ליום 31 בדצמבר		חלק הענף מסך סיכון האשראי	
		2015	2016	2015	2016
		במיליוני ש"ח		%	
שירותים פיננסיים (כולל חברות אחזקה)		14,710	14,250	13.6	12.6
בינוי ונדל"ן		14,263	15,175	13.1	13.4
תעשייה		10,938	10,860	10.1	9.6
מסחר		8,693	9,121	8.0	8.1
מידע ותקשורת		2,414	2,508	2.2	2.2
לקוחות פרטיים, לרבות הלוואות לדיור		48,993	52,019	45.2	46.1
אחרים		8,440	8,991	7.8	8.0
סך הכל		108,451	112,924	100.0	100.0

להלן החלוקה הענפית של ששת הלווים הגדולים בקבוצה (לפי גודל חבות ברוטו לפני ניכוי בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים):

ליום 31 בדצמבר 2016				ענף משק	לווה מספר
סיכון אשראי מאזני*	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי כולל לאחר ניכויים מותרים		
במיליוני ש"ח					
1,625	279	1,904	718	שירותים פיננסיים	1.
800	6	806	806	שירותים פיננסיים	2.
560	21	581	230	אספקת חשמל ומים	3.
3	556	559	559	תעשייה	4.
503	2	505	88	שירותים פיננסיים	5.
493	2	495	495	מסחר	6.

ליום 31 בדצמבר 2015				ענף משק	לווה מספר
סיכון אשראי מאזני*	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי כולל לאחר ניכויים מותרים		
במיליוני ש"ח					
1,238	316	1,554	681	שירותים פיננסיים	1.
999	3	1,002	106	שירותים פיננסיים	2.
534	19	553	199	אספקת חשמל ומים	3.
236	307	543	273	שירותים פיננסיים	4.
450	5	455	455	מסחר	5.
449	-	449	-	תעשייה	6.

* כולל אשראי לציבור לאחר מחיקות חשבונאיות נטו, השקעה באגרות חוב ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.

על פי התפלגות האשראי לפי גודל חבות לווה, ליום 31 בדצמבר 2016, כאמור בבאור ג.29 לדוחות הכספיים, 47% מסך סיכון האשראי הכולל של הקבוצה, ניתן ללווים שסך האשראי שלהם מסתכם בסכום של עד 1.2 מיליון ש"ח ללווה. בתחומי אשראי שבין 1.2 מיליון ש"ח ועד 20 מיליון ש"ח, כלול 19% מסך סיכון האשראי, ובסכומי אשראי שמעל 20 מיליון ש"ח כלול 34% מסך סיכון האשראי של הקבוצה.

להלן יתרות סיכון האשראי הכולל של הלווים הנכללים במדרגות העליונות בבאור 29' לדוחות הכספיים בניכוי בטחונות המותרים בניכוי לצורך חישוב מגבלת חבות לווה בודד, במאוחד ובבנק:

המאוחד								
31 בדצמבר 2016								
מספר לווים	חבות נטו	ניכויים מותרים	סך הכל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	תחום אשראי ללווה		
במיליוני ש"ח						באלפי ש"ח		
5	1,373	1,169	2,542	582	1,960	מ- 400,000	עד 800,000	
1	806	-	806	6	800	מ- 800,000	עד 1,200,000	
1	718	1,186	1,904	279	1,625	מ- 1,600,000	עד 1,904,375	
7	2,897	2,355	5,252	867	4,385	סך הכל		

המאוחד								
31 בדצמבר 2015								
מספר לווים	חבות נטו	ניכויים מותרים	סך הכל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	תחום אשראי ללווה		
במיליוני ש"ח						באלפי ש"ח		
5	1,033	1,377	2,410	359	2,051	מ- 400,000	עד 800,000	
1	106	896	1,002	3	999	מ- 800,000	עד 1,200,000	
1	681	873	1,554	316	1,238	מ- 1,200,000	עד 1,554,436	
7	1,820	3,146	4,966	678	4,288	סך הכל		

הבנק								
31 בדצמבר 2016								
מספר לווים	חבות נטו	ניכויים מותרים	סך הכל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	תחום אשראי ללווה		
במיליוני ש"ח						באלפי ש"ח		
5	1,339	1,169	2,508	582	1,926	מ- 400,000	עד 800,000	
1	806	-	806	6	800	מ- 800,000	עד 1,200,000	
1	718	1,186	1,904	279	1,625	מ- 1,600,000	עד 1,904,375	
7	2,863	2,355	5,218	867	4,351	סך הכל		

הבנק								
31 בדצמבר 2015								
מספר לווים	חבות נטו	ניכויים מותרים	סך הכל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	תחום אשראי ללווה		
במיליוני ש"ח						באלפי ש"ח		
5	996	1,377	2,373	359	2,014	מ- 400,000	עד 800,000	
1	106	896	1,002	3	999	מ- 800,000	עד 1,200,000	
1	681	873	1,554	316	1,238	מ- 1,200,000	עד 1,554,436	
7	1,783	3,146	4,929	678	4,251	סך הכל		

למידע מפורט בנושא סיכון אשראי, ראה פרק סקירת הסיכונים להלן, גילויים פיקוחיים נוספים ודוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

ההשקעה בניירות ערך הסתכמה ב-15,776 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-16,439 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015, קיטון בשיעור של 4.0%.

להלן הרכב התיק:

חלק מסך ניירות הערך		ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	2015	2016	
%		במיליוני ש"ח		
70.8	78.5	11,637	12,377	אגרות חוב ממשלתיות
14.4	10.8	2,368	1,705	אגרות חוב של בנקים ⁽¹⁾
9.0	4.8	1,490	764	קונצרני ומגובי נכסים
4.2	4.8	683	752	קונצרני ומגובי נכסים בערבות ממשלות
1.6	1.1	261	178	מניות ⁽²⁾
100.0	100.0	16,439	15,776	סך הכל

(1) היתרה כוללת גם אגרות חוב שהונפקו על ידי חברות הנפקה של בנקים.

כולל אגרות חוב של בנקים זרים במט"ח בבעלות ובערבות ממשלות זרות בסך של 978 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2015 - 98 מיליון ש"ח).

(2) ההשקעה במניות כוללת, בין היתר, השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך של 111 מיליון ש"ח, שטרי הון צמיתים בסך של 4 מיליון ש"ח, השקעה במניות במט"ח בסך של 47 מיליון ש"ח וכן השקעה במניות הנסחרות בבורסה בתל-אביב בסך של 10 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2015 - השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך של 115 מיליון ש"ח, שטרי הון צמיתים בסך של 19 מיליון ש"ח, השקעה במניות במט"ח בסך של 56 מיליון ש"ח וכן השקעה במניות הנסחרות בבורסה בתל-אביב בסך של 64 מיליון ש"ח).

להלן התפלגות תיק ניירות הערך לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך ניירות הערך		ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	2015	2016	
%		במיליוני ש"ח		
42.0	44.2	6,915	6,966	מטבע ישראלי
10.1	10.6	1,655	1,667	- לא צמוד
46.3	44.1	7,608	6,965	- צמוד למדד
1.6	1.1	261	178	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
100.0	100.0	16,439	15,776	פריטים לא כספיים
				סך הכל

להלן פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים את הבנק לשם קביעת השווי ההוגן של ניירות הערך ליום 31 בדצמבר 2016:

סך הכל	מחיר מצד נגדי לעסקה**	מחיר אינדיקטיבי*	מחיר מצוטט בשוק פעיל	
במיליוני ש"ח				
178	125	4	49	מניות וקרנות השקעה פרטיות
7,497	-	-	7,497	אגרות חוב ממשלתיות במטבע ישראלי
1,136	-	308	828	אגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי
6,545	-	6,517	28	אגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח שאינן מגובות נכסים
409	-	409	-	אגרות חוב מגובות משכנתא (MBS)
11	11	-	-	אחרים (מובנים ומובנים מבוססי אשראי)
15,776	136	7,238	8,402	סך הכל
100.0	0.8	45.9	53.3	% מהתיק

* מחיר אינדיקטיבי - אינדיקציה הנקבעת על ידי הבנק ואשר מבוססת בעיקר על ציטוטי מחיר המתקבלים מגוף, או גופים חיצוניים, אשר התמחותם בכך, והיתרה מבוססת על בסיס מודלים פנימיים שנקבעו על ידי הבנק.

** מחיר מצד נגדי לעסקה - ציטוט מחיר המתקבל מהגורם מולו בוצעה העסקה. לגבי קרנות השקעה פרטיות, בחינת הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך מתבססת על הדוחות הכספיים שלהן.

להלן פירוט נוסף לאגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח שאינן מגובות בנכסים לפי מדינות/יבשות:

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
במיליוני ש"ח		
1,617	2,140	ישראל (כולל ממשלת ישראל - 31.12.16 - 1,961 מיליון ש"ח; 31.12.15 - 1,377 מיליון ש"ח)
3,672	2,325	ארצות הברית (כולל ממשלת ארצות הברית - 31.12.16 - 2,001 מיליון ש"ח)
150	314	צרפת
247	228	בריטניה
343	474	אירופה - אחרים * (31.12.16 - 6 מדינות; 31.12.15 - 5 מדינות)
275	88	אוסטרליה
14	129	קנדה
158	582	גרמניה (כולל בערבות ממשלת גרמניה - 31.12.16 - 450 מיליון ש"ח)
288	66	הולנד
322	199	המזרח הרחוק, וניו זילנד* ואחרים (31.12.16 - 5 מדינות; 31.12.15 - 6 מדינות)
7,086	6,545	סך הכל

יצוין כי בכל אחת מהמדינות (למעט ממשלת ישראל וממשלת ארה"ב), אין מנפיק שיתרת אגרות החוב שלו עולה על 3% מההון המיוחס לבעלי מניות הבנק.

* לפרטים בדבר חשיפה כוללת למדינות זרות בכללן ספרד ואירלנד, ראה פרק ניהול סיכונים אשראי להלן.

להלן פירוט נוסף לאגרות חוב קונצרניות במטבע ישראל, לפי ענפי משק:

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
במיליוני ש"ח		
77	69	שירותים פיננסיים
527	262	בנקים
119	34	תעשיה
*520	*515	חשמל ומים
198	108	בניה ונדל"ן
41	19	תקשורת ושירותי מחשב
41	20	מסחר
11	20	שירותים ציבוריים
21	74	תחבורה
-	15	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
1,555	1,136	סך הכל

* כולל סך של 351 מיליון ש"ח בערבות ממשלת ישראל (31.12.15 - 354 מיליון ש"ח).

להלן הרכב תיק אגרות החוב במט"ח בקבוצת הבנק:

- **אגרות חוב במט"ח וצמוד מט"ח שאינן מגובות בנכסים** - מסתכמות ב-6,545 מיליון ש"ח (1,702 מיליון דולר) (כולל חברות זרות בסך של 1,486 מיליון ש"ח, אגרות חוב של חברות ישראליות במט"ח, שרובן, נסחרות בחו"ל בסך של 180 מיליון ש"ח, אגרות חוב מדינת ישראל במט"ח בסך של 1,961 מיליון ש"ח ואגרות חוב ממשלתיות זרות בסך של 2,918 מיליון ש"ח). כל אגרות החוב הזרות הכלולות בתיק מדורגות בדירוג השקעה (Investment Grade) - מזה כ-95% בקבוצת דירוג A ומעלה, כאשר כ-7% מהחשיפה הינה למוסדות בנקאיים ופיננסיים מובילים במדינות OECD. תיק השקעה זה מפוזר כך שהחשיפה למנפיק יחיד (שאיננו ממשלה או מוסד בנקאי/פיננסי בבעלות יותר מממשלה אחת) אינה עולה על 1% מהיקף תיק אגרות החוב במט"ח. משך החיים הממוצע בתיק אגרות החוב הזרות במט"ח עומד על כשנתיים. יתרת הרווחים ברוטו שטרם מומשה (הכלולה בהון במסגרת התאמות לשווי הוגן בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה) ליום הדיווח בגין תיק זה עמדה על כ-2 מיליון ש"ח (כ-1 מיליון דולר), בהשוואה ליתרת הפסדים של כ-20 מיליון ש"ח (כ-5 מיליון דולר) ליום 31 בדצמבר 2015.

- **אגרות חוב מגובות במשכנתאות (Mortgage Backed Securities - MBS)** - מסתכמות ב-409 מיליון ש"ח (106 מיליון דולר). מתוכן אגרות חוב בסך של 401 מיליון ש"ח (104 מיליון דולר) הונפקו על ידי חברה בבעלות מלאה של ממשלת ארה"ב (Ginnie Mae) והיתרה בסך של כ-8 מיליון ש"ח (2 מיליון דולר) הונפקה על ידי סוכנויות פדרליות בארה"ב Freddie Mac-I Fannie Mae.

להלן ניתוח רגישות ליום 31 בדצמבר 2016 של השפעת שינויים בשעורי הרבית על קצב הפרעונות המוקדמים והשווי ההוגן של תיק אגרות החוב מגובות המשכנתא (כולל גידור כלכלי של עסקאות החלפת רבית):

שינוי בשווי ההוגן	שינוי בקצב הפרעונות המוקדמים	
	בנקודות אחוז	במיליוני דולר
(7.2)	(3.8)	עלייה של 200 נקודות בסיס
(3.4)	(3.2)	עלייה של 100 נקודות בסיס
2.4	11.0	ירידה של 100 נקודות בסיס
2.5	27.7	ירידה של 200 נקודות בסיס

- **קרנות השקעה פרטיות** - ההשקעה בקרנות השקעה פרטיות הסתכמה ב-111 מיליון ש"ח (29 מיליון דולר). יתרת ההתחייבות להשקעה בקרנות השקעה פרטיות הסתכמה ב-58 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2016.

יתרת ההפסדים, נטו (לפני השפעת המס) הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר, בגין הפער בין השווי ההוגן של ניירות ערך בתיק הזמין למכירה לבין עלותם המופחתת, ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכמה ב-20 מיליון ש"ח, בהשוואה ליתרת הפסדים בסך של 29 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015.

מזומנים ופקדונות בבנקים ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכמו ב-29,150 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-30,727 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015, קיטון בשיעור של 5.1%.

פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכמו ב-105,817 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-103,262 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015, גידול בשיעור של 2.5%. התמהיל של פקדונות הציבור בחתך לפי מגזרי הצמדה, מצביע על כך שבסוף שנת 2016 73.1% מהפקדונות הינם במגזר השקלי הלא צמוד (בעיקר פקדונות לזמן קצוב), 20.7% מהפקדונות הינם במט"ח ובצמודי מט"ח, 5.8% מהפקדונות הינם צמודי מדד ו-0.4% הינם פריטים לא כספיים. יחס פקדונות הציבור לאשראי לציבור עומד על 136.8% ביום 31 בדצמבר 2016, בהשוואה ל-142.3% בסוף שנת 2015.

להלן התפלגות תיק פקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		השינוי	
2015	2016	2015	2016	2015	2016
%	%	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	%	במיליוני ש"ח
68.2	73.1	70,392	77,324	9.8	6,932
6.9	5.8	7,095	6,125	(13.7)	(970)
24.3	20.7	25,135	21,906	(12.8)	(3,229)
0.6	0.4	640	462	(27.8)	(178)
100.0	100.0	103,262	105,817	2.5	2,555
				מטבע ישראלי	
				- לא צמוד	
				- צמוד למדד	
				מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)	
				פריטים לא כספיים	
				סך הכל	

פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות:

יתרה ליום		השינוי	
31.12.15	31.12.16	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
10,760	10,438	(3.0)	10,760
5,241	6,029	15.0	5,241
15,047	15,868	5.5	15,047
41,792	45,433	8.7	41,792
7,974	8,601	7.9	7,974
22,448	19,448	(13.4)	22,448
103,262	105,817	2.5	103,262
		מגזר עסקים גדולים	
		מגזר עסקים בינוניים	
		מגזר עסקים קטנים וזעירים	
		מגזר משקי בית	
		מגזר בנקאות פרטית	
		גופים מוסדיים	
		סך הכל	

תיקי ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק

סך תיק ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק ליום 31 בדצמבר 2016 עמד על 329 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-331 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2015.

אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים הסתכמו בסוף השנה ב-5,801 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-5,862 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015. קיטון בשיעור של 1.0%.

ביום 26 ביוני 2016 וביום 27 בדצמבר 2016, הנפיקה הבינלאומי הראשון הנפקות בע"מ (להלן - "הבינלאומי הנפקות"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, בהנפקה ציבורית, כתבי התחייבות נדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים, בע.ג. של 580 מיליון ש"ח ו-254 מיליון ש"ח, בהתאמה, בתמורה לסך של 580 מיליון ש"ח וסך של 261 מיליון ש"ח, בהתאמה. לאחר תאריך המאזן, ביום 8 בפברואר 2017, הנפיקה הבינלאומי הנפקות, בהנפקה פרטית, כתבי התחייבות נדחים נוספים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים, בע.ג. של 50 מיליון ש"ח בתמורה לסך של 52 מיליון ש"ח. תמורת ההנפקות בגין כתבי ההתחייבות הנדחים הופקדה בבנק. הבנק התחייב לקיים את תנאיהם של כתבי ההתחייבות הנדחים שהונפקו (לפרטים נוספים - ראה באור 224 לדוחות הכספיים).

לפירוט סך הנכסים וההתחייבויות לפי רבעונים בשנים 2015 ו-2016 ראה **נספח 5 לפרק ממשל תאגידי, נספחים**.

הון והלימות ההון

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2016 ב-7,321 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-7,073 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, גידול בשיעור של 3.5%.
לפרטים בדבר התפתחות הרווח הכולל האחר, ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר.

הלימות ההון

יחסי הון מינימאליים

ביום 30 במאי 2013 פירסם בנק ישראל תיקון להוראות ניהול בנקאי תקין 2015-2016, 208, 211 ו-299 בנושא "מדידה והלימות ההון", אשר מאמצות את הוראות באזל. מועד יישומן לראשונה נקבע ליום 1 בינואר 2014, כאשר היישום יהיה באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר". לפי הוראות אלו יעדי ההון המזעריים יהיו כדלקמן:

1. יחס הון עצמי רובד 1 לנכסי סיכון משוקללים לא יפחת מ-9%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2015. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, ידרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 10%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו אינה חלה על הבנק.
2. יחס הון כולל לנכסי סיכון משוקללים לא יפחת מ-12.5%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2015. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, ידרש לעמוד ביחס הון כולל מינימלי בשיעור של 13.5%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו אינה חלה על הבנק.

ביום 28 בספטמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים הוראה נוספת. בהתאם להוראה זו ולהוראות המעבר לשנת 2014, החל מיום 1 בינואר 2015 מתווספת ליחסי ההון המזעריים דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח, כך שיחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ליום 31 בדצמבר 2016 לא יפחת מ-9.25% יחס ההון הכולל המזערי הנדרש לא יפחת מ-12.75%. דרישה זו יושמה בהדרגה, על פני שמונה רבעונים, עד ליום 1 בינואר 2017.

יעדי ההון הפנימיים כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריון הינם כדלקמן:

- במצב עסקים רגיל - יעדי ההון יהיו הגבוה מביין יעד הון עצמי רובד 1 של 9.3% יחס הון כולל של 12.79%, כפי שנקבע בהתאם לצפי הדרישה הרגולטורית בעת אישור יעד ההון בתהליך ה-ICAAP, לבין יחסי ההון הרגולטוריים הנדרשים בפועל.
- במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-6.50% יחס ההון הכולל לא יפחת מ-9.00%.

בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון וכן זכויות המיעוט שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי ינוכו מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי יוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת תופחת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. נכון ליום 1 בינואר 2016 שיעור הניכויים מההון הרגולטורי עומד על 60% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 60%. נכון ליום 1 בינואר 2017 שיעור הניכויים מההון הרגולטורי עומד על 80% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 50%.

התייעלות תפעולית

ביום 12 בינואר 2016 הופץ מכתב בנק ישראל בנושא התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל. לפי המכתב, דירקטוריון תאגיד בנקאי יתווה תכנית רב שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאי המכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התכנית לתקופה של חמש שנים בקו ישר.

ביום 17 בנובמבר 2016 אישר דירקטוריון הבנק את עדכון התכנית האסטרטגית של הקבוצה בהיבט מהלכי התייעלות שעלותה מוערכת בכ-207 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס). ללא ההקלה כאמור, יישום מהלכי התייעלות נכון ליום 31 בדצמבר 2016 היה מביא לקיטון של כ-0.19% ביחס הלימות ההון.

יישום ההוראות

כאמור לעיל, לפי הוראות בנק ישראל, הבנק החל ליישם את הוראת באזל 3, החל מיום 1 בינואר 2014. במסגרת הנדבך הראשון, הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית לפי הוראות בנק ישראל לסיכונים אשראי, שוק ותפעולי. במסגרת הנדבך השני, הבנק נדרש לקיים תהליך פנימי להערכת נאותות ההון (תהליך ה-ICAAP). תהליך זה נועד להבטיח קיום רמה הולמת של אמצעים הוניים שתתמוך בכלל הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק. מסמך ה-ICAAP לנתוני 30 ביוני 2016 הוגש כנדרש לבנק ישראל. תשתית תהליך הנאותות ההונית שאושרה בבנק משמשת בסיס לתהליך הפנימי המבוצע בכל אחת מחברות הבנות הבנקאיות בארץ בהתאמות הנדרשות ועל בסיס פרופיל הסיכון הספציפי של כל חברה בת. חברות הבת הבנקאיות בארץ ביצעו את תהליך ה-ICAAP לנתוני ה-31 בדצמבר 2015.

31 בדצמבר		
2015	2016	
		1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
7,349	7,684	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
2,580	2,819	הון רובד 2
9,929	10,503	סך כל ההון הכולל
		2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון
67,766	69,262	סיכון אשראי
995	748	סיכון שוק
6,141	6,168	סיכון תפעולי
74,902	76,178	סך כל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון
		3. יחס ההון לרכיבי סיכון
9.81%	10.09%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
13.26%	13.79%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.10%	9.25%	יחד הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
12.60%	12.75%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2016 עמד על 10.09%, בהשוואה ל-9.81% ליום 31 בדצמבר 2015. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2016 עמד על 13.79%, בהשוואה ל-13.26% ליום 31 בדצמבר 2015.

ההון הכולל ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב-10,503 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-9,929 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2015. הגידול בהון הכולל נבע בעיקר מהנפקת כתבי התחייבות נדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים באמצעות מחיקת קרן בסך של 834 מיליון ש"ח ומהרווח השנתי בסך של 521 מיליון ש"ח. גידול זה קוּדַז בחלקו בירידה בסך של 607 מיליון ש"ח במכשירים שהונפקו בעבר על ידי הבנק, הכשירים להכללה בהון הפיקוחי ומדידידנ ששולם בסך של 200 מיליון ש"ח. נכסי הסיכון ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכמו ב-76,178 מיליון ש"ח בהשוואה ל-74,902 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015. העלייה בנכסי הסיכון נובעת בעיקר מגידול באשראי לציבור.

יחס הון כולל ויחס הון עצמי רובד 1 של חברות בת משמעותיות בהתאם להוראות בדבר "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" (באזל):

31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2016	
	באחוזים	
		חברות בת משמעותיות
		בנק אוצר החייל בע"מ
9.83	10.63	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
13.25	13.39	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
		בנק מסד בע"מ
13.76	13.17	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
15.01	14.31	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון

יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים - ביום 28 באפריל 2015 פרסם המפקח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף. יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון עצמי רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שיידרש מהבנק הוא 5%, תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס מינוף המזערי החל מיום 1 בינואר 2018. יחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2016 עומד על 5.52%.

מדיניות חלוקת דיבידנד

ביום 9 ביוני 2015, החליט דירקטוריון הבנק לעדכן את מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק. בהתאם למדיניות חלוקת הדיבידנד העדכנית, הבנק יחלק כדיבידנד בכל שנה עד 50% מהרווח הנקי השנתי של הבנק הראוי לחלוקה, בכפוף לכך שיחסי ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחתו מהיעדים הרגולטוריים ומהיעדים שנקבעו ושייקבעו על ידי דירקטוריון הבנק מעת לעת, בכפוף להוראות הדין ונוהל בנקאי תקין, וככל שלא יתרחשו שינויים לרעה ברווחי הבנק ו/או במצבו העסקי ו/או הכספי ו/או במצב המשק הכללי ו/או בסביבה החוקית.

אין באמור בהחלטה זו כדי לגרוע מסמכות הדירקטוריון לבחון מעת לעת את המדיניות, ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד כלל. מובהר בזאת כי כל חלוקה של דיבידנד תהיה טעונה אישור נפרד של הדירקטוריון, וכפופה לכל המגבלות החלות על הבנק בעניין חלוקת דיבידנד, ותפורסם בהתאם להוראות הדין, בצירוף כל הפרטים הנדרשים על פי דין.

יצוין כי חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה, בנוסף להוראות חוק החברות, למגבלות נוספות כמפורט בבאור 33' לדוחות הכספיים. ביום 17 בנובמבר 2016 החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי המניות של הבנק בסך כולל של 200 מיליון ש"ח. המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד חל ביום 27 בנובמבר 2016, ויום התשלום היה 5 בדצמבר 2016. סכום הדיבידנד הינו לפני כל מס, לרבות מס במקור שעל הבנק לנכות על פי כל דין. ההחלטות והשיקולים מפורטים בדוח המידי של הבנק במועד ההחלטה (מספר אסמכתא 01-072258-2016). האמור בדוחות אלה נכלל כאן על דרך ההפניה.

לאחר תאריך המאזן, ביום 15 במרס 2017, החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי המניות של הבנק בסך כולל של 70 מיליון ש"ח. המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד יחול ביום 23 במרס 2017 ויום התשלום יהיה 2 באפריל 2017. סכום הדיבידנד הינו לפני כל מס, לרבות מס במקור שעל הבנק לנכות על פי כל דין.

מגזרי הפעילות הפיקוחיים

א. הגדרות

- **אנשים פרטיים** - יחידים, לרבות יחידים המנהלים חשבון משותף, אשר למועד הדיווח אין להם חבות לבנק, או שהחבות שלהם סווגה בענף משק "אנשים פרטיים - הלוואות לדירור ואחר".
- **מגזר בנקאות פרטית** - אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק הנכסים הפיננסיים שיש להם בבנק על בסיס מאוחד (לרבות פקדונות כספיים, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליון ש"ח.
- **משקי בית** - אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.
- **עסק** - לקוח שאינו נכלל בהגדרת "אנשים פרטיים" ואינו גוף מוסדי או תאגיד בנקאי.
- **מחזור פעילות** - מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי.
- **עסק זעיר** - עסק שמחזור פעילותו קטן מ- 10 מיליון ש"ח.
- **עסק קטן** - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 10 מיליון ש"ח וקטן מ- 50 מיליון ש"ח.
- **עסק בינוני** - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 50 מיליון ש"ח וקטן מ- 250 מיליון ש"ח.
- **עסק גדול** - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 250 מיליון ש"ח.
- **גופים מוסדיים** - כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות ולרבות קופות גמל, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, תעודות סל, חברות ביטוח וחברי בורסה המנהלים כספי לקוחות.

כאשר מחזור ההכנסות של לקוח עסקי אינו מייצג את היקף הפעילות שלו, פעילות הלקוח העסקי סווגה לפי האמור להלן: כאשר סך החבות של הלקוח העסקי שווה או גדולה מ- 100 מיליון ש"ח סווג הלקוח למגזר עסקים גדולים.

בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בקובץ שאלות ותשובות של בנק ישראל, נקבע כי לקוח עסקי, אשר החבות שלו לבנק עד סך של 300 אלפי ש"ח (לרבות מסגרת אשראי וכו'), ולבנק אין מידע על מחזור הפעילות שלו, יסווג למגזר הפעילות הפיקוחי הרלוונטי לפי סך הנכסים במאזן של העסק, ובמידה וגם מידע זה אינו זמין, הבנק רשאי לסווג את הלקוח לפי סך הנכסים הפיננסיים של הלקוח בבנק (לרבות פקדונות כספיים, תיקי ניירות-ערך ונכסים כספיים אחרים), כאשר במקום סך הנכסים במאזן הסיווג יעשה לפי סך הנכסים הפיננסיים לאחר הכפלתם במקדם של 10.

- **מגזר ניהול פיננסי** - כולל פעילות למסחר ופעילות ניהול נכסים והתחייבויות כהגדרתן בהוראות המפקח על הבנקים. כמו כן כולל המגזר את חלק הבנק ברווחי כאל.

העקרונות בחלוקת תוצאות הפעילות בין מגזרי הפעילות השונים:

- הכנסות רבית נטו, הכוללות:
- המרווח הפיננסי, הן בצד האשראי והן בצד הפקדונות, המחושב כפער בין הרבית המתקבלת או המשולמת לבין ממוצע מחירי הכסף של הבנק, הנגזרים ממשיך החיים התואם את תנאי האשראי או הפקדון במגזרי ההצמדה הרלוונטיים.
- רבית על ההון המשוכלל המיוחס למגזר (על בסיס נכסי הסיכון המשוייכים לכל מגזר).
- מגזרי הלקוחות מחויבים בעלויות המימון העודפות (מעבר לעלות גיוס המקורות) של שטרי ההון המיוחסים למגזר.
- הוצאות בגין הפסדי אשראי - לכל מגזר פעילות מיוחסות ההוצאות בגין הפסדי אשראי שנרשמו בגין לקוחותיו.
- הכנסות שאינן מרבית - לכל מגזר פעילות נזקפות ההכנסות מעמלות, הכנסות מימון שאינן מרבית וההכנסות האחרות, הנובעות מפעילות לקוחותיו.
- הוצאות תפעוליות - לכל לקוח במגזר פעילות מיוחסות ההוצאות של כלל יחידות הבנק, הנובעות ממתן שירותים, לפי מתודולוגיית העמסה כדלקמן:
- הוצאות ישירות, הכוללות:
- הוצאות שכר וארגוניות בסניפים - מועמסות לפי התפלגות תקן "מדד פעולה", המתרגם את הפעילות של הלקוח לתשומות עבודה.
- הוצאות מחשב בסניפים - מועמסות בהתאם לכמות פעולות המבוצעות על ידי הלקוחות.
- הוצאות שכר, ארגוניות ומחשב של יחידות המטה העסקיות - מועמסות על פי מפתחות העמסה, בהתאם לאופי הפעילות של הלקוח (כגון: התפלגות יתרות אשראי, כמות ונפח פעולות).
- הוצאות עקיפות, הכוללות את הוצאות יחידות המטה והוצאות המחשב של החטיבות/המערכים העורפיים, ואת הוצאות המחשב הכלליות שאינן משויכות - הוצאות אלו מועמסות בהתאם לאופי ההוצאה. מרבית ההוצאות העקיפות מועמסות לפי התפלגות ההוצאות הישירות והיתר לפי התפלגות ההכנסות.
- מסים על ההכנסה - ההפרשה למס על הרווח של כל מגזר, חושבה על פי שיעור המס הסטטוטורי, תוך ביצוע התאמות מסוימות הנובעות מהוצאות לא מוכרות וכו"ב.

- רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנה שליטה - זקיפת חלק ברווח המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה במגזרי הפעילות השונים, הוקצה על פי יחס הרווח נטו של חברות הבת בהן יש זכויות שאינן מקנות שליטה, כפי שרווח זה שויך למגזרי הפעילות השונים.

להלן תמצית התפתחות תוצאות הפעילות לפי מגזרים:

א. סך ההכנסות *

חלק המגזר מסך ההכנסות		לשנה שנסתיימה			
31 בדצמבר		ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	השינוי	2015	2016	
ב-%		ב-%	במיליוני ש"ח		
11.7	11.8	5.4	409	431	מגזר עסקים גדולים
5.3	5.1	(0.5)	186	185	מגזר עסקים בינוניים
24.4	23.6	0.8	854	861	מגזר עסקים קטנים וזעירים
39.6	40.8	7.5	1,384	1,488	מגזר משקי בית
2.9	2.9	2.9	102	105	מגזר בנקאות פרטית
6.5	5.5	(11.5)	226	200	גופים מוסדיים
9.6	10.3	13.8	333	379	מגזר ניהול פיננסי
100.0	100.0	4.4	3,494	3,649	סך הכל

ב. רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

לשנה שנסתיימה		
ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	
במיליוני ש"ח		
119	128	מגזר עסקים גדולים
44	45	מגזר עסקים בינוניים
142	119	מגזר עסקים קטנים וזעירים
(59)	(3)	מגזר משקי בית
7	(9)	מגזר בנקאות פרטית
27	-	גופים מוסדיים
166	241	מגזר ניהול פיננסי
446	521	סך הכל

* כולל הכנסות רבית נטו והכנסות שאינן מרבית.

ג. יתרות מאזניות ממוצעות*

		סך כל הנכסים			
% מסך כל הנכסים		לשנה שנסתיימה			
31 בדצמבר		ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	השינוי	2015	2016	
ב-%		ב-%	במיליוני ש"ח		
13.1	14.3	13.5	16,047	18,213	מגזר עסקים גדולים
3.2	3.2	1.6	3,960	4,024	מגזר עסקים בינוניים
11.7	11.7	4.1	14,281	14,861	מגזר עסקים קטנים וזעירים
29.1	30.2	8.3	35,562	38,499	מגזר משקי בית
0.3	0.3	(6.1)	425	399	מגזר בנקאות פרטית
0.7	0.5	(25.6)	860	640	גופים מוסדיים
41.9	39.8	(0.5)	50,944	50,676	מגזר ניהול פיננסי
100.0	100.0	4.3	122,079	127,312	סך הכל

		סך כל ההתחייבויות			
		לשנה שנסתיימה			
% מסך כל ההתחייבויות		ביום 31 בדצמבר			
31 בדצמבר		השינוי	2015	2016	
2015	2016				
ב-%		ב-%	במיליוני ש"ח		
8.9	9.5	11.4	10,191	11,349	מגזר עסקים גדולים
4.5	4.5	3.9	5,168	5,372	מגזר עסקים בינוניים
12.4	13.2	11.0	14,191	15,751	מגזר עסקים קטנים וזעירים
35.2	37.2	9.9	40,471	44,464	מגזר משקי בית
6.4	7.0	14.5	7,309	8,366	מגזר בנקאות פרטית
20.3	18.1	(7.1)	23,279	21,623	גופים מוסדיים
12.3	10.5	(12.2)	14,228	12,497	מגזר ניהול פיננסי
100.0	100.0	4.0	114,837	119,422	סך הכל

* היתרה הממוצעת של הנכסים וההתחייבויות בכל אחד ממגזרי הלקוחות משקפת את היתרה הממוצעת של האשראי לציבור ופקדונות הציבור בהתאמה.

מגזרים עסקיים - מגזר העסקים הקטנים והזעירים, מגזר העסקים הבינוניים ומגזר העסקים הגדולים

להלן נתונים עיקריים אודות מגזרים עסקיים - עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016				
סך הכל	מגזר עסקים גדולים	מגזר עסקים בינוניים	מגזר עסקים קטנים וזעירים	סך הכל	מגזר עסקים גדולים	מגזר עסקים בינוניים	מגזר עסקים קטנים וזעירים	
								במיליוני ש"ח
925	283	123	519	963	299	126	538	הכנסות רבית, נטו
524	126	63	335	514	132	59	323	הכנסות שאינן מרבית
1,449	409	186	854	1,477	431	185	861	סך הכנסות
(20)	2	4	(26)	23	(2)	1	24	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
906	191	99	616	905	196	99	610	הוצאות תפעוליות ואחרות
305	119	44	142	292	128	45	119	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
34,288	16,047	3,960	14,281	37,098	18,213	4,024	14,861	יתרה ממוצעת של נכסים
34,979	16,814	4,001	14,164	37,566	18,320	4,178	15,068	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
29,550	10,191	5,168	14,191	32,472	11,349	5,372	15,751	יתרה ממוצעת של התחייבויות
31,048	10,760	5,241	15,047	32,335	10,438	6,029	15,868	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזרי העסקים הקטנים והזעירים, הבינוניים והגדולים הסתכם ב-292 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-305 מיליון ש"ח בשנת 2015. הקיטון ברווח מוסבר בעיקר מגידול בהפרשה להפסדי אשראי המיוחס למגזר העסקים הקטנים והזעירים.

סך כל הכנסות הרבית, נטו הסתכמו ב-963 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-925 מיליון ש"ח בשנת 2015, גידול בשיעור של 4.1%, המוסבר בעיקר מגידול בהיקפי האשראי לציבור במגזרים אלו.

האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב-37,566 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-34,979 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, גידול בשיעור של 7.4%.

פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכמו ב-32,335 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-31,048 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, גידול בשיעור של 4.1%.

אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית

להלן נתונים עיקריים אודות אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			
מגזר משקי בית	מגזר משקי בית	מגזר משקי בית	מגזר משקי בית	מגזר משקי בית	מגזר משקי בית	
סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	
במיליוני ש"ח						
772	14	758	935	20	915	הכנסות רבית, נטו
678	52	626	628	55	573	הכנסות שאינן מרבית
1,450	66	1,384	1,563	75	1,488	סך הכנסות
38	-	38	49	-	49	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,495	54	1,441	1,474	55	1,419	הוצאות תפעוליות ואחרות
(52)	7	(59)	7	10	(3)	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
35,610	48	35,562	38,548	49	38,499	יתרה ממוצעת של נכסים
37,231	53	37,178	39,925	47	39,878	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
46,743	6,272	40,471	52,062	7,598	44,464	יתרה ממוצעת של התחייבויות
48,882	7,090	41,792	54,034	8,601	45,433	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק במגזר האנשים הפרטיים, הכולל את מגזר משקי הבית והבנקאות הפרטית הסתכם ב-7 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 52 מיליון ש"ח בשנת 2015. הגידול ברווח נבע בעיקר מעלייה בהכנסות הרבית ומירידה בהוצאות התפעוליות והאחרות. סך כל הכנסות הרבית, נטו הסתכמו ב-935 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-772 מיליון ש"ח בשנת 2015. העלייה מוסברת בעיקרה מגידול ביתרות האשראי ובחלקה מרבית בגין שנים קודמות. ההכנסות שאינן מרבית הסתכמו ב-628 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-678 מיליון ש"ח בשנת 2015. עיקר הירידה מוסבר מהקטון בפעילות שוק ההון הנובע מירידה בהיקפי הפעילות. ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-1,474 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,495 מיליון ש"ח בשנת 2015. הירידה בהוצאות נבעה בעיקר ממחלכי התייעלות לרבות סגירה ואיחוד של סניפים. האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב-39,925 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-37,231 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, גידול בשיעור של 7.2%. פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכמו ב-54,034 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-48,882 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, גידול בשיעור של 10.5%.

מגזר ניהול פיננסי

סך כל ההכנסות המשוכות למגזר זה הסתכמו ב-379 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-333 מיליון ש"ח בשנת 2015. הרווח הנקי במגזר הניהול הפיננסי הסתכם ב-243 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-166 מיליון ש"ח בשנת 2015. להלן הגורמים המרכזיים שהשפיעו על הרווח במגזר הניהול הפיננסי:

- גידול בהכנסות שאינן מרבית ובחלק הבנק ברווח של חברה כלולה הנובע מתמורת עסקת מכירת ויזה אירופה (ראה באור 15 ח. ובאור 5 לדוחות הכספיים).
- גידול ברווח הון ממכירת בנינים וצידוד שהסתכם ב-24 מיליון ש"ח, ברוטו לפני השפעת המס, בהשוואה ל-6 מיליון ש"ח בשנת 2015.

חברות מוחזקות עיקריות

חברות מוחזקות בישראל

השקעת הבנק בחברות המוחזקות בישראל ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכמה ב-2,330 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,765 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2015, קיטון בשיעור של 15.7%. הירידה בהשקעת הבנק בחברות המוחזקות בישראל נובעת ממיזוג פאג"י, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, עם ולתוך הבנק. לפרטים נוספים ראה באור 15.ה לדוחות הכספיים.

חלקו של הבנק ברווח הנקי של החברות המוחזקות בארץ הסתכם ב-152 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-131 מיליון ש"ח בשנת 2015.

בנק אוצר החייל בע"מ (להלן - "אוצר החייל") - בו מחזיק הבנק 78.0% מהון המניות ומזכויות ההצבעה הינו בנק מסחרי הפועל באמצעות 47 סניפים ושלוחות.

השקעת הבנק באוצר החייל ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכמה ב-1,209 מיליון ש"ח. סך המאזן של אוצר החייל ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב-20,774 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-19,172 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2015, גידול בשיעור של 8.4%. סך כל ההון של אוצר החייל ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב-1,209 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,165 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, גידול בשיעור של 3.8%.

הרווח הנקי של אוצר החייל הסתכם ב-83.8 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-65.6 מיליון ש"ח בשנת 2015, גידול בשיעור של 27.7%. הגידול ברווח מוסבר מגידול בהכנסות רבית הנובע בעיקר מהכנסות רבית בגין שנים קודמות, שקוזז בחלקו מקיטון ברווחים מממוש ניירות ערך ומגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי המשקף גידול בהפרשה השוטפת בגין משקי בית ובגין לקוחות עסקיים וכן גידול בהפרשה הקבוצתית בגין שינוי במקדמי ההפרשה הקבוצתית. חלק הבנק בתוצאות הפעילות של אוצר החייל, בניכוי הפחתת עודף עלות הרכישה הסתכם ב-42.8 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-17.4 מיליון ש"ח בשנת 2015.

הפחתת עודף עלות הרכישה בגין אוצר החייל הסתיימה ביום 17 באוגוסט 2016.

תשואת הרווח הנקי עמדה על 7.0%, בהשוואה ל-5.8% בשנת 2015.

יחס ההון לרכיבי סיכון המחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין בנושא מדידה והלימות הון (באזל) עומד על 13.39%, בהשוואה ל-13.25% בסוף שנת 2015. יחס הון עצמי רובד 1 עומד על 10.63%, בהשוואה ל-9.83% בסוף שנת 2015.

בחודש אפריל 2016 החליט דירקטוריון אוצר החייל, לאחר דיון במסמך שהוכן במסגרת תהליך הערכת נאותות ההון (תהליך ה-ICAAP) כי בשנת 2016 יחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.5% ויחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-9.3%.

בנק מסד בע"מ (להלן - "מסד") - בו מחזיק הבנק 51.0% מהון המניות, הינו בנק מסחרי הפועל באמצעות 22 סניפים ושלוחות.

השקעת הבנק במסד ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכמה ב-306 מיליון ש"ח. סך המאזן של מסד ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב-7,115 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-6,421 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, גידול בשיעור של 10.8%. סך כל ההון של מסד ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב-577 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-538 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2015, גידול בשיעור של 7.2%.

הרווח הנקי של מסד הסתכם ב-42.1 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-36.5 מיליון ש"ח בשנת 2015, גידול בשיעור של 15.3%.

הגידול ברווח מוסבר מגידול בהכנסות רבית הנובע בעיקר מעליה בהיקף האשראי לציבור, שקוזז בחלקו מקיטון ברווחים מממוש ניירות ערך ומגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

חלק הבנק בתוצאות הפעילות של מסד, בניכוי הפחתת עודף עלות הרכישה הסתכם ב-12.9 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-9.9 מיליון ש"ח בשנת 2015.

היתרה להפחתת של עודף עלות הרכישה במסד הסתכמה ב-31 בדצמבר 2016 ב-11 מיליון ש"ח.

תשואת הרווח הנקי עמדה על 7.6%, בהשוואה ל-7.1% בשנת 2015. יחס ההון לרכיבי סיכון המחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין בנושא מדידה והלימות הון (באזל) עומד על 14.31%, בהשוואה ל-15.01% בסוף שנת 2015. יחס הון עצמי רובד 1 עומד על 13.17%, בהשוואה ל-13.76% בסוף שנת 2015.

במסגרת תהליך ה-ICAAP לנתוני ה-31 בדצמבר 2015 נקבעו יעדי ההון המינימליים כדלקמן: יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת משיעור של 10.5% עד ליום 31 בדצמבר 2018, ויחס ההון הכולל נקבע הדרגתית והוא לא יפחת מ-13.25% עד ליום 31 בדצמבר 2018.

חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן - "כאל") - הבנק מחזיק 28.2% בהון ו-21.0% בזכויות ההצבעה בכאל.

כאל עוסקת בשיווק ובתפעול של הנפקת כרטיסי אשראי וסליקת עסקאות בכרטיסי אשראי של המותג הבינלאומי "ויזה", משווקת ומפעילה את מערך כרטיסי אשראי של "דיינרס" באופן בלעדי בישראל ומשווקת באופן מצומצם בלבד גם כרטיסי אשראי של "מסטרקארד".

השקעת הבנק בכאל ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכמה ב-514 מיליון ש"ח.

יחס ההון לרכיבי סיכון המחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין בנושא מדידה והלימות הון (באזל) עמד על 15.8%, בהשוואה ל-15.4% בסוף שנת 2015.

חלק הבנק ברווחי כאל, לפני השפעת המס, הסתכם ב-81.5 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-42.3 מיליון ש"ח בשנת 2015, גידול בשיעור של 92.7%.

עיקר הגידול מוסבר מחלקה של כאל בתמורת עסקת מכירת ויזה אירופה, שקוזזה בחלקה בהפרשה בעלת אופי חד פעמי (ראה באורח 15.1 לדוחות הכספיים).

ראה באורח 25 לדוחות הכספיים באשר לבקשות לאישור תובענות ייצוגיות כנגד כאל, בקשה לאישור תביעה נגזרת כנגד נושאי משרה ובעלי תפקיד בתקופה הרלוונטית בכאל ונושאים נוספים.

סקירת הסיכונים

42	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
44	סיכון אשראי
57	סיכון שוק
69	סיכון נזילות
71	סיכון מימון
72	סיכון תפעולי
75	סיכונים אחרים

סקירת הסיכונים

מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא בדוח על הסיכונים ובגילויים פיקוחיים נוספים באתר האינטרנט של הבנק.

כללי

- א. פעילותה של הקבוצה מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים בהם הינם: סיכוני האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפי משק ולווים), סיכוני שוק, כאשר העיקרי בהם הינו סיכון הרבית (סיכון כלל מערכתי), סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים, סיכוני ציות והלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי וסיכון מוניטין.
- כל הסיכונים העיקריים מנוהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל. במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) הקבוצה מבצעת תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכוני נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.
- ב. מדיניות ניהול הסיכונים של הקבוצה מוכוונת להשגת היעדים האסטרטגיים שנקבעו, תוך טיפוח התמחויות בקבוצה, ניצול היתרונות למגוון וגודל, תוך שמירה על רמות הסיכון שאושרו ועל קיומם של מנגנוני ניהול, בקרה, ביקורת ודיווח נאותים.
- ג. תפיסת הסיכון הכוללת של הקבוצה עולה בקנה אחד עם המסגרת הרגולטורית שנקבעה על ידי המפקח על הבנקים ועל העקרונות המנחים (ה-Sound Practices) של וועדת באזל, המושתתת על העיקרון, כי לכל פעילות בנקאית הטומנת בחובה סיכון יוגדרו ויאופיינו: מדיניות ותיאבון סיכון, מגבלות לתחומי ההגדרת היקף החשיפה, מעגלי בקרה וביקורת, מערכי דיווח ומנגנון לכימות הרווח, מדידתו ודיווח עליו על פי אמות מידה מקובלות.
- ד. ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים בקבוצה באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת, ומיושמים באמצעות שלושה קווי הגנה: קו ההגנה הראשון שמקיימים האחראים על יצירת הסיכון וניהולו, קו ההגנה השני שמקיימות יחידות הבקרה הבלתי תלויות בחטיבה לניהול סיכונים והחשבונאי הראשי וקו ההגנה השלישי שמקיימים מערך הביקורת הפנימית והחיצונית.
- ה. מנהל הסיכונים הראשי, ר"ח בנצי אדירי, חבר הנהלה ונושא באחריות לפונקציית ניהול הסיכונים ולמסגרת ניהול הסיכונים המקיפה לרוחב הארגון כולו.
- ו. האחראים על ניהול הסיכונים בקבוצה הינם:
ר"ח אילן בצרי, ראש החטיבה העסקית, משמש כמנהל סיכוני האשראי.
מר אבי שטרנשוס, ראש המערך הפיננסי, משמש כמנהל הסיכונים הפיננסיים.
מר יעקב קונורטוב משמש כמנהל סיכוני ציות במסגרת תפקידו כקצין הציות הראשי ובכלל זה, בין היתר, מנהל סיכוני איסור הלבנת הון, אכיפה פנימית וסיכונים חוצי גבולות.
מר יוסי לוי, ראש חטיבת משאבים, משמש כמנהל הסיכון האסטרטגי.
מר אמנון בק, שכהן כמנכ"ל מתף - מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ, שימש בשנת 2016 כמנהל סיכוני ד.ו. ביום 19 בפברואר 2017, סיים מר בק את כהונתו. בשלב זה ועד למינוי מחליף, מונתה גב' איריס לבנון לממלאת מקום המנכ"ל ולמנהלת סיכוני ד.ו.
מר יהושע פלג, מנהל הגנת הסייבר ואבטחת מידע, משמש כמנהל סיכוני הסייבר.
עו"ד דליה בלנק, מנהלת מערך הייעוץ המשפטי, משמשת כמנהלת הסיכונים המשפטיים.
ר"ח נחמן ניצן, ראש חטיבת החשבונאי הראשי, משמש כמנהל סיכון המוניטין.
ר"ח בנצי אדירי, ראש החטיבה לניהול סיכונים, משמש כמנהל הסיכונים התפעוליים, כממונה על האכיפה הפנימית וכמנהל ההמשכיות העסקית. בנוסף, מנהל הגנת הסייבר כפוף אליו מקצועית.
- ז. סיכונים נוספים כדוגמת סיכוני רגולציה וחקיקה מנוהלים ומפוקחים אף הם כחלק מהניהול העסקי הכולל ועל ידי חברי הנהלה וראשי המערכים בתחומים הנתונים לאחריותם.
- ח. ניהול הסיכונים מתבצע בכל חברה בת בנקאית בקבוצה בנפרד, על פי מדיניות שנקבעה בדירקטוריון החברה הבת המתבססת על מדיניות הקבוצה, ועל בסיס מתודולוגיית ניהול סיכון קבוצתית תוך שימת לב לאופי המיוחד של הפעילות בכל חברה בת. בכל חברה בת בנקאית מכהן מנהל סיכונים ראשי שכפוף למנכ"ל החברה הבת ומונחה מקצועית על ידי מנהל הסיכונים הראשי של הבנק.
- ט. מידי רבעון נכתב מסמך סיכונים על ידי החטיבה לניהול סיכונים, שהינה בלתי תלויה ביחידות נוטלות הסיכון. המסמך מוצג בפני הנהלת הבנק, הוועדה לניהול סיכונים ודירקטוריון הבנק.

י. במסגרת מסמך הסיכונים מוצגים כלל הסיכונים, שאליהם חשופה קבוצת הבנק במסגרת פעולותיה, תוך פירוט הממצאים ברמת הסיכון הספציפי וכן את תוצאות תרחישי הקיצון שבוצעו.

במסמך מוצגת סקירת מנהל הסיכונים הראשי על מצב ניהול הסיכונים בקבוצה ועל אפקטיביות ואיכות ניהול הסיכונים. כמו כן, נסקרות בו עמידה בתיאבון הסיכון ביחס לסיכונים השונים והערכות הסיכון וכן טיפול החטיבה בתהליכים מרכזיים בסוגי הסיכונים השונים ופעולות מיוחדות, שננקטו על ידי החטיבה ברבעון הרלוונטי.

יא. הבנק גיבש מתווה תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית, במסגרתו נבחנת התממשות כלל הסיכונים המהותיים והשפעתם על בסיס ההון יחס ההון לרכיבי סיכון. תרחישי הקיצון הינם צופי פני עתיד ומשמשים ככלי נוסף לניהול הסיכונים ולאינדיקציה באשר להון שיידרש לספיגת הפסדים במקרה של זעזועים גדולים. חשיבות תרחישי הקיצון באה לידי ביטוי גם בתהליכי תכנון ההון.

לתיאור תיאבון הסיכון והעקרונות לניהול הסיכונים ראה התייחסות במסגרת תיאור הסיכונים העיקריים המופיעים להלן.

למידע המפורט על סיכונים הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים - ראה גילויים פיקוחיים נוספים ודוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון אשראי

א. כללי

סיכון האשראי הינו הסיכון שלו או צד נגדי, של הבנק, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק על פי הסכם האשראי. סיכון האשראי מנוהל באמצעות יישום מדיניות אשראי בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 311.

ב. מדיניות ותיאבון סיכון

כללי

החטיבה לניהול סיכונים מובילה את תהליך גיבוש מדיניות האשראי, תוך שיתוף הגורמים האחראים על מתן האשראי בבנק. מסמך מדיניות האשראי נדון ומאושר לפחות אחת לשנה על ידי ההנהלה, וועדות הלוואות וניהול סיכונים ובדירקטוריון הבנק, ומתעדכן על פי השינויים והתמורות בשווקים הפיננסיים בארץ ובעולם, שינויים ברגולציה וכיו"ב, כמפורט בהמשך. נהלי הבנק בתחום האשראי וניהול סיכון האשראי תומכים ומבטאים מדיניות זו הלכה למעשה.

דירקטוריון הבנק התווה אסטרטגיה לצמצום חשיפה בלתי רצויה לסיכון באמצעות הגדרת התיאבון לסיכון. במסגרת זו הוגדרו תחומי פעילות שאינם במיקוד השיווקי של הבנק, במידה שרמת הסיכון הטמונה בהם גבוהה או רמת השליטה והבקרה עליהם אינה גבוהה, אף אם התשואה הפוטנציאלית העשויה להתקבל מהם גבוהה.

תיאבון הסיכון

תיאבון הסיכון של הבנק משקף נכונות מידתית לנטילת סיכונים אשראי, תואם פעילות בנקאית זהירה, תואם לדרישות הפיקוחיות ותואם להיקף פעילות הבנק וצביונו. בהתאם, מדיניות הבנק כוללת הגדרת עקרונות מפורטים בכל ענף ותחום, לרבות מגבלות פרטניות ברמת תתי ענפים ותחומי פעילות המאופיינים ברמת סיכון גבוהה.

ג. מערכות למדידה, אמידה וניהול של סיכונים האשראי

לבנק מודלים פנימיים שפיתח לדירוג סיכון האשראי הגלום בפעילות הלקוח, המתבססים ברובם על פרמטרים אובייקטיביים בקשר עם מצבו של הלקוח (מאפייני הלקוח, תמהיל הבטחונות, החוסן הפיננסי המשתקף מן הדוחות הכספיים של הלקוח, נתונים ענפיים וכיו"ב).

ד. מדיניות ניהול מערך הבטחונות

לבנק מדיניות מפורטת בנושא קבלת נכסים כבטחונות לאשראי, אופן השעבוד שלהם ושיעורי ההישענות עליהם, שנקבעו על פי נסיון העבר. מדיניות ההישענות על בטחונות היא מידתית ומתבססת על השווי ההוגן העדכני של הביטחון, על נזילותו ועל מהירות מימושו בעת הצורך.

ה. מדיניות איתור וטיפול בחובות בעייתיים וההפרשות להפסדי אשראי

- בבנק קיימים תהליכים מובנים לזיהוי ואיתור מוקדם של לווים בעייתיים. הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כבעייתיים ומדיניות למדידת הפרשה להפסדי אשראי על מנת לקיים הפרשה ברמה המתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים.
- במסגרת הבנק פועלות יחידות ייעודיות לטיפול בחובות בעייתיים.
- כאמור בפרק מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים, בהתאם להוראה החדשה של המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי מיישם הבנק, החל מיום 1 בינואר 2011, את תקני החשבונאות האמריקאיים בנושא (ASC 310) ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור.

ו. פיקוח ובקרה על ניהול החשיפה לסיכונים אשראי

הבנק מקיים מעטפת נאותה של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח, בקרה וביקורת על תהליך ניהול סיכונים האשראי. תפיסת הניהול והבקרה של הבנק היא של זיהוי, כימות ואמידה שוטפים של החשיפה לסיכונים אשראי ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו. ניהול החשיפה לסיכונים האשראי נבחן ומבוקר באופן שוטף, במסגרת בחינת כלל הסיכונים על ידי ועדות ופורומים ייעודיים ברמת הדירקטוריון וההנהלה וכן על ידי דרגי הביניים, כמפורט בדוח הסיכונים באינטרנט. לבנק מערכת לתיעוד המסמכים המשפטיים היוצרים את השעבודים על הנכסים שניתנו כביטחון בתיקי הלקוחות ומערכת המנהלת מעקב אחר שווים של הנכסים, המאפשרת מעקב יומי שוטף.

ז. ניהול סיכונים סביבתיים

במסגרת מדיניות האשראי של הבנק, אושרה מדיניות לניהול סיכונים סביבתיים בתחום האשראי. בנושא זה הסתייע הבנק ביועצים חיצוניים והטמיע מתודולוגיה קבוצתית לניהול סיכונים סביבתיים.

ח. דיווח על החשיפה לסיכונים אשראי

ההנהלה ודירקטוריון הבנק מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכונים אשראי, ובחתיכים שונים על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה. בנוסף, במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, מדווחת החשיפה לסיכונים אשראי, בהשוואה למסגרות, למגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון ולסמכויות כנדרש בהוראות 310 ו-311 להוראות ניהול בנקאי תקין.

ט. חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

ליום 31 בדצמבר 2016, אין קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראה 313, עולה על 15% מהון הבנק, המחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין בדבר מדידה והלימות ההון.

י. איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

סך סיכון האשראי הבעייתי למרכיביו השונים, הכולל רכיבים חוץ מאזניים, הסתכם ב-2,069 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,219 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015, קטין בשיעור של 6.8%.

יחס סיכון האשראי הבעייתי לסיכון האשראי הכולל בגין הציבור בקבוצה, עמד בסוף שנת 2016 על 1.8%, בהשוואה ל-2.0% בסוף שנת 2015. 16.6% מסיכון האשראי הבעייתי בקבוצה משויכים לענף התעשייה, 12.5% לענף הנדל"ן, 23.4% לענף המסחר, 11.7% לענף השירותים הפיננסיים ו-24.9% לענף הלקוחות הפרטיים, לרבות הלוואות לדיור. יחס סיכון האשראי הבעייתי המאזני לסך האשראי לציבור עומד על 2.3%, בהשוואה ל-2.4% בסוף שנת 2015.

למידע נוסף בדבר איכות האשראי ראה באור ב.29 (1) לדוחות הכספיים.

1. סיכון אשראי בעייתי

31 בדצמבר 2015			31 בדצמבר 2016			
סך הכל	חוץ מאזני	מאזני	סך הכל	חוץ מאזני	מאזני	
					במיליוני ש"ח	
922	151	771	756	174	582	סיכון אשראי פגום
265	45	220	496	21	475	סיכון אשראי נחות
1,032	262	770	817	77	740	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת
2,219	458	1,761	2,069	272	1,797	סך סיכון אשראי בעייתי *
234	-	234	235	-	235	* מזה: חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר

31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2016	
	במיליוני ש"ח	
735	541	2. נכסים שאינם מבצעים
		חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות רבית
29	36	3. נכסים פגומים מבצעים
7	5	חובות פגומים בארגון מחדש של חוב בעייתי שצוברים הכנסות רבית
36	41	אגרות חוב פגומות שצוברות הכנסות רבית
		סך הכל נכסים פגומים מבצעים

לשנה שנסתיימה ביום		
31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2016	
במיליוני ש"ח		
799	764	4. שינויים בחובות פגומים
435	243	יתרת חובות פגומים לתחילת שנה
(73)	(61)	סיווגים חדשים
(212)	(258)	ביטול סיווגים
(185)	(111)	גביית חובות
764	577	מחיקות חשבונאיות
		יתרת חובות פגומים לסוף שנה

2015	2016	5. מדדי סיכון
1.0%	0.7%	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת האשראי לציבור
0.3%	0.3%	שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום בפיקור של 90 יום ויותר מיתרת האשראי לציבור
2.0%	1.8%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון האשראי הכולל בגין הציבור
0.02%	0.10%	שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.15%	0.09%	שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור

הירידה בשיעור יתרת האשראי הפגום מיתרת האשראי לציבור, וכן הירידה בשיעור סיכון האשראי הבעייתי בגין הציבור מסיכון האשראי הכולל בגין הציבור, נובעות מקיטון ביתרת האשראי הפגום, בעיקר כתוצאה מפירעונות של חובות וכן בעקבות מחיקות חשבונאיות. במקביל, במהלך השנה חלה עלייה בחובות בסיווג נחות, אשר קוזה בירידה בחובות בהשגחה מיוחדת. הגידול בשיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור, נובע בעיקר מעלייה בהוצאה הקבוצתית בגין הפסדי אשראי. בשנת 2016 הסתכמה ההוצאה הקבוצתית בסך של 67 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסה בסך של 4 מיליון ש"ח בשנת 2015.

יא. הפרשה להפסדי אשראי

הבנק פועל בנושא הוצאות בגין הפסדי אשראי וחובות בעייתיים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים שנכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2011 והעדכונים שלהן מאז מועד זה. הבנק נוהג לאמוד, להעריך ולעדכן את גובה ההפרשה להפסדי אשראי בכל שנה קלנדרית, בהתאם לתחזיות הכלכליות, הערכות לגבי השווקים השונים וניסיון העבר.

למידע נוסף בדבר ההפרשות להפסדי אשראי ראה באור 13.

31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2016	
1.1%	1.1%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור
107.9%	146.8%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום
82.6%	104.3%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום בתוספת יתרת אשראי לציבור בפיקור של 90 יום או יותר
12.7%	7.9%	שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

למידע נוסף בדבר הוראות מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, ראה פרק מדיניות חשבונאית קריטית, הפרשה להפסדי אשראי וסיווג חובות בעייתיים.

יב. סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק
(במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2016									
סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾					חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾				
					הפסדי אשראי ⁽⁴⁾				
סך הכל	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	בעייתי ⁽⁶⁾	סך הכל	מזה: חובות ⁽²⁾	בעייתי ⁽⁶⁾	פגום	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
פעילות לווים בישראל									
ציבור - מסחרי									
543	493	25	542	437	25	7	8	2	10
151	148	-	67	55	-	-	-	-	-
10,601	9,960	344	10,348	7,378	344	182	(32)	26	150
9,673	9,207	167	9,627	3,439	166	119	(13)	(22)	90
5,450	5,261	91	5,363	4,817	91	78	(3)	(4)	23
1,512	1,447	3	944	686	3	2	1	-	5
9,118	8,257	485	9,030	7,875	485	194	58	33	182
914	785	30	897	743	30	15	3	3	18
1,060	962	33	951	764	28	6	3	-	13
2,491	2,402	50	2,398	1,378	50	19	-	(2)	13
13,311	12,961	242	9,764	7,221	242	2	6	2	31
2,431	2,256	27	2,388	1,521	27	6	2	-	12
2,351	2,191	48	2,314	1,706	48	21	2	1	10
59,606	56,330	1,545	54,633	38,020	1,539	651	35	39	557
22,893	22,292	174	22,893	21,741	174	8	2	6	115
29,120	27,112	342	29,094	17,937	342	84	47	24	245
111,619	105,734	2,061	106,620	77,698	2,055	743	84	69	917
946	946	-	481	481	-	-	-	-	-
10,535	10,535	-	659	654	-	-	-	-	-
123,100	117,215	2,061	107,760	78,833	2,055	743	84	69	917
פעילות לווים בחו"ל									
ציבור - מסחרי									
12	12	-	-	-	-	-	-	-	-
259	259	-	228	228	-	-	-	(1)	-
3	3	-	3	3	-	-	-	-	-
49	49	-	49	48	-	-	(4)	(1)	-
3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
17	9	8	17	8	8	8	-	-	-
17	17	-	5	4	-	-	-	-	-
939	939	-	189	186	-	-	-	-	1
1,299	1,291	8	491	477	8	8	(4)	(2)	1
6	6	-	1	-	-	-	-	-	-
1,305	1,297	8	492	477	8	8	(4)	(2)	1
3,451	3,451	-	1,443	1,443	-	-	-	-	-
2,918	2,918	-	-	-	-	-	-	-	-
7,674	7,666	8	1,935	1,920	8	8	(4)	(2)	1
112,924	107,031	2,069	107,112	78,175	2,063	751	80	67	918
4,397	4,397	-	1,924	1,924	-	-	-	-	-
13,453	13,453	-	659	654	-	-	-	-	-
130,774	124,881	2,069	109,695	80,753	2,063	751	80	67	918

הערות בעמוד 49.

יב. סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (המשך)
(במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2015									
סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾					חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאדני (למעט נגזרים) ⁽³⁾				
					הפסדי אשראי ⁽⁴⁾				
סך הכל	ביצועי אשראי ⁽⁵⁾	בעייתי ⁽⁶⁾	סך הכל	מזה: חובות ⁽²⁾	בעייתי ⁽⁶⁾	פגום	הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
פעילות לווים בישראל									
ציבור - מסחרי									
564	475	12	559	456	12	7	(1)	2	4
273	266	-	75	63	-	-	-	-	-
10,767	9,622	704	10,450	7,547	704	274	76	33	212
9,443	8,953	218	9,342	3,285	216	64	(69)	(4)	82
4,604	4,389	113	4,460	4,160	113	109	(20)	(23)	21
1,242	1,228	3	669	432	3	-	1	-	3
8,525	7,609	419	8,420	7,083	419	253	36	37	158
816	636	30	815	678	30	14	12	8	17
859	717	21	826	674	14	6	(17)	6	11
2,359	2,163	63	2,258	1,216	63	22	(30)	(6)	12
13,729	13,424	44	10,042	7,400	44	25	2	(5)	22
2,140	1,890	26	2,127	1,342	26	10	3	5	11
2,000	1,746	45	1,967	1,464	45	22	(4)	(1)	8
57,321	53,118	1,698	52,010	35,800	1,689	806	(11)	52	561
21,724	21,138	194	21,724	20,032	194	10	3	16	119
27,115	23,690	304	27,074	16,851	304	76	39	41	221
106,160	97,946	2,196	100,808	72,683	2,187	892	31	109	901
2,149	2,149	-	1,362	1,362	-	-	-	-	-
9,416	9,416	-	670	669	-	-	-	-	-
117,725	109,511	2,196	102,840	74,714	2,187	892	31	109	901
פעילות לווים בחו"ל									
ציבור - מסחרי									
13	13	-	13	10	-	-	-	-	-
181	181	-	-	-	-	-	-	-	-
171	162	9	54	31	9	9	(3)	(3)	1
64	64	-	64	-	-	-	-	-	1
152	138	14	140	138	14	14	(9)	-	3
20	20	-	-	-	-	-	-	-	-
168	167	-	163	107	-	-	-	-	-
10	10	-	10	10	-	-	-	-	-
9	9	-	9	2	-	-	-	-	-
55	55	-	6	5	-	-	-	-	-
981	980	-	290	262	-	-	(1)	(1)	-
313	313	-	313	83	-	-	-	-	2
2,137	2,112	23	1,062	648	23	23	(13)	(4)	7
154	154	-	150	48	-	-	-	-	1
2,291	2,266	23	1,212	696	23	23	(13)	(4)	8
4,744	4,744	-	2,249	2,249	-	-	-	-	-
3,244	3,244	-	-	-	-	-	-	-	-
10,279	10,254	23	3,461	2,945	23	23	(13)	(4)	8
108,451	100,212	2,219	102,020	73,379	2,210	915	18	105	909
6,893	6,893	-	3,611	3,611	-	-	-	-	-
12,660	12,660	-	670	669	-	-	-	-	-
128,004	119,765	2,219	106,301	77,659	2,210	915	18	105	909

הערות בעמוד 49.

יב. סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (המשך)

הערות:

* מזה השקעות באגרות חוב מגובות משכנתא בסך של 409 מיליון ש"ח (31.12.15 - 510 מיליון ש"ח).

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 80,753 מיליון ש"ח, 15,598 מיליון ש"ח, 414 מיליון ש"ח, 1,332 מיליון ש"ח ו-32,677 מיליון ש"ח, בהתאמה (31.12.15 - 77,659 מיליון ש"ח, 16,178 מיליון ש"ח, 353 מיליון ש"ח, 1,636 מיליון ש"ח ו-32,178 מיליון ש"ח, בהתאמה).
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק. הגידול בהיקף האשראי המדורג בהשוואה לשנת 2015 מוסבר משיפור במערכות הדירוג של הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 247 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 700 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה (31.12.15 - סיכון אשראי מאזני בסך של 397 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 890 מיליון ש"ח).
- (8) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיור בסך 2,058 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (31.12.15 - 2,256 מיליון ש"ח).

יג. ניהול סיכונים אשראי צד נגדי

א. כללי

סיכון אשראי של צד נגדי הוא הסיכון שהצד הנגדי לעסקה יכנס לכשל טרם מועד הסילוק הסופי של התשלומים בגין העסקה. הפסד כלכלי ייגרם אם בעת כניסתו של הצד הנגדי למצב של כשל, יהיו עסקאות עמו בעלות ערך כלכלי חיובי לבנק. בניגוד לחשיפת האשראי, בה החשיפה היא חד-צדדית והבנק נושא לבדו בסיכון להפסד, סיכון צד נגדי יוצר סיכון דו-צדדי להפסד וזאת בהתאם להיות ערך העסקה חיובי או שלילי עבור כל אחד מצדדי העסקה. החשיפה לסיכון צד נגדי מאופיינת גם בשווי השוק של העסקאות, שעשוי להשתנות לאורך חיי העסקה.

ב. מדיניות

לבנק מדיניות ותיאבון לסיכון ברמת הקבוצה לפעילות מול בנקים ובתי השקעות, הן ברמת תיאבון הסיכון הכולל והן ברמת החשיפה לצד הנגדי הבודד בחתך סוג החשיפה והעסקה הבודדת, ותוך התחשבות בהון העצמי של הבנק והיקף החשיפות שלו ובהתבסס על פרמטרים הנגזרים מחוסנו הפיננסי של הצד הנגדי. הקבוצה מנהלת את החשיפות לצדדים נגדיים באמצעות הסכמי קיזוז (Netting) מול בנקים, המצמצמים את הסיכון להון הקבוצה במצבי חדלות פירעון של צדדים נגדיים אלו באופן משמעותי. כחלק מניהול סיכונים הצד הנגדי השוטפים, מבצע הבנק בקרה יומית שוטפת על עמידה במגבלות קווי האשראי שהוקצו לפעילות מול בנקים ובתי השקעות.

ג. חשיפת האשראי הנוכחית לצדדים נגדיים שהינם מוסדות פיננסיים זרים

רוב חשיפת האשראי של קבוצת הבנק כלפי מוסדות פיננסיים זרים הינה כלפי בנקים, כאשר מרבית החשיפה הינה כלפי המערכת הבנקאית במערב אירופה ובצפון אמריקה. החשיפה למוסדות פיננסיים אחרים זניחה. חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾ על בסיס מאוחד

דירוג אשראי חיצוני			ליום 31 בדצמבר 2016			ליום 31 בדצמבר 2015		
סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
945	100	1,045	1,161	14	1,175	1,258*	3	1,261
205	14	219	64	-	64	2,543	17	2,560
55	8	63	53	-	53	707	16	723
4,637	43	4,594	33	7	40	64	-	53
2,430	136	2,566	33	7	40	64	-	53
-	-	-	63	8	55	4,637	43	4,594
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-

* הוצג מחדש.

הערות:

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו.
- (2) פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
- (4) סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (5) לצורך דירוג המוסדות הפיננסיים, הבנק עשה שימוש בדירוגים שנקבעו לצורך יישום הגישה הסטנדרטית של באזל. הבנק משתמש בדירוג של סוכנות S&P לדירוג המוסדות הפיננסיים הזרים אליהם קיימת חשיפת אשראי. אולם כאשר אין דירוג מסוכנות S&P משתמש הבנק בדירוג מסוכנויות אחרות.

הערות כלליות:

- א. חשיפות האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשה בגין הפסדי אשראי.
- ב. חשיפות האשראי אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים.
- ג. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים) ראה באור 227 לדוחות הכספיים. סיכון האשראי החוץ מאזני בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים שבוצעו עם מוסדות פיננסיים זרים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה הסתכם ליום 31 בדצמבר 2016 ב-322 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2015 - 308 מיליון ש"ח).

התיאבון לסיכון המידתי שהוגדר על ידי דירקטוריון הבנק מקבל ביטוי בהתפלגות חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים אשר רובה ככולה הינה מול מוסדות המדורגים בדירוגים גבוהים.

עיקר חשיפת האשראי הנוכחית של הקבוצה (86%) מיוחסת למוסדות פיננסיים זרים מובילים במדינות OECD, המדורגים בקבוצות הדירוג AAA עד A- כאשר 41% מסך החשיפה מדורג בטווח שבין AAA עד A-.

סיכון האשראי המאזני של הקבוצה למוסדות פיננסיים זרים כולל השקעה של כ-0.5 מיליארד ש"ח באגרות חוב במט"ח. תיק אגרות החוב, הכלול בחשיפה למוסדות פיננסיים זרים, מפוזר וכולל בדירוג השקעה (Investment Grade) - מזה כ-81% מדורגות בדירוג A- ומעלה. משך החיים הממוצע של התיק עומד על כשנתיים. בנוסף, כולל סיכון האשראי המאזני פקדונות שהופקדו בבנקים זרים בהיקף של כ-1.7 מיליארד ש"ח, בעיקר לתקופה קצרה של יום עד שבוע.

ליום 31 בדצמבר 2016 אין מדינה בה קיימת לקבוצת הבנק חשיפת אשראי העולה על 15% מבסיס ההון של הבנק, שהסתכם ב-1,575 מיליון ש"ח (כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 202 בדבר רכיבי ההון).

ד. דיווח על החשיפה לסיכונים אשראי צד נגדי

ההנהלה ודירקטוריון הבנק וועדותיו מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכונים אשראי צד נגדי, ובחתיכים שונים על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה.

חשיפה למדינות זרות

החשיפה המאזנית למדינות זרות כוללת פקדונות, אגרות חוב, אשראי לציבור ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים.
 החשיפה החוץ מאזנית כוללת ערבויות, סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ומסגרות לא מנוצלות.
 הבנק מחזיק, בין היתר, באגרת חוב של ממשלת איטליה בסך של 78 מיליון ש"ח, המדורגת בדירוג BBB- ומועד פרעונה בשנת 2017.
 כל אגרות החוב האמורות משלמות את תשלומי הרבית כסדרם.

א. מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות⁽¹⁾ ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך⁽⁵⁾ (במיליון ש"ח)

31 בדצמבר 2016													
חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁽²⁾		חשיפה מאזנית ⁽²⁾		חשיפה מאזנית ⁽²⁾									
				חשיפה מאזנית של חברות מאוחדות של הבנק במדינות זרות לתושבים מקומיים		חשיפה מאזנית מעבר לגבול							
חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁽²⁾	לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה	מזה סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ מאזנית	סיכון אשראי מאזני בעייתי	סך כל החשיפה המאזנית	נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	לאחרים	לבנקים	לממשלות ⁽⁴⁾	
1,071	2,711	-	89	1	5	3,782	-	-	-	405	972	2,405	ארצות הברית
1	6	-	31	-	-	7	-	-	-	3	4	-	ספרד
4	95	-	3	-	-	99	-	-	-	20	1	78	איטליה
-	14	-	1	-	-	14	-	-	-	14	-	-	אירלנד
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	יוון
-	2	-	-	-	1	2	-	-	-	2	-	-	פורטוגל
1,080	2,952	-	650	5	18	4,245	213	32	245	1,079	2,116	837	מדינות אחרות
2,156	5,780	-	775	6	24	8,149	213	32	245	1,523	3,093	3,320	סך כל החשיפות למדינות זרות
18	266	-	109	-	1	284	-	-	-	204	80	-	סך כל החשיפות למדינות LDC
31 בדצמבר 2015													
חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁽²⁾		חשיפה מאזנית ⁽²⁾		חשיפה מאזנית ⁽²⁾									
				חשיפה מאזנית של חברות מאוחדות של הבנק במדינות זרות לתושבים מקומיים		חשיפה מאזנית מעבר לגבול							
חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁽²⁾	לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה	מזה סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ מאזנית	סיכון אשראי מאזני בעייתי	סך כל החשיפה המאזנית	נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	לאחרים	לבנקים	לממשלות ⁽⁴⁾	
2,263	3,662	-	76	-	2	5,925	-	-	-	748	1,760	3,417	ארצות הברית
304	888	-	184	14	15	1,192	-	-	-	283	909	-	בריטניה
44	5	-	11	-	-	49	-	-	-	4	3	42	ספרד
87	4	-	3	-	-	91	-	-	-	8	1	82	איטליה
13	6	-	2	-	-	19	-	-	-	19	-	-	אירלנד
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	יוון
-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	פורטוגל
1,557	1,227	-	327	6	18	3,054	270	30	300	1,085	1,699	-	מדינות אחרות
4,268	5,793	-	604	20	35	10,331	270	30	300	2,148	4,372	3,541	סך כל החשיפות למדינות זרות
62	189	-	56	-	5	251	-	-	-	251	-	-	סך כל החשיפות למדינות LDC

31 בדצמבר 2015													
חשיפה מאזנית ⁽²⁾													
חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁽²⁾		חשיפה חוץ מאזנית ⁽³⁾⁽²⁾		חשיפה מאזנית של חברות מאוחדות של הבנק במדינות זרות לתושבים מקומיים						חשיפה מאזנית מעבר לגבול			
				לממשלות ⁽⁴⁾	לבנקים	לאחרים	לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	סך כל החשיפה המאזנית	סיכון אשראי מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ מאזנית	מזה סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי
2,263	3,662	-	76	-	2	5,925	-	-	-	748	1,760	3,417	ארצות הברית
304	888	-	184	14	15	1,192	-	-	-	283	909	-	בריטניה
44	5	-	11	-	-	49	-	-	-	4	3	42	ספרד
87	4	-	3	-	-	91	-	-	-	8	1	82	איטליה
13	6	-	2	-	-	19	-	-	-	19	-	-	אירלנד
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	יוון
-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	פורטוגל
1,557	1,227	-	327	6	18	3,054	270	30	300	1,085	1,699	-	מדינות אחרות
4,268	5,793	-	604	20	35	10,331	270	30	300	2,148	4,372	3,541	סך כל החשיפות למדינות זרות
62	189	-	56	-	5	251	-	-	-	251	-	-	סך כל החשיפות למדינות LDC

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
- (5) ניתן מידע גם בדבר כל החשיפות למדינות פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד.

ב. מידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מההון, לפי הנמוך (במיליוני ש"ח)

סכום החשיפות המאזניות	סכום החשיפות המאזניות
ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2015
בריטניה 880	-

ג. מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נדילות (במיליוני ש"ח)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2016						
פוארטו ריקו	פוארטו ריקו	פוארטו ריקו	פוארטו ריקו	פוארטו ריקו	פוארטו ריקו	פוארטו ריקו
2	3	1	19	-	2	2
-	(1)	1	(5)	(6)	-	-
-	-	-	-	6	-	-
-	-	-	-	-	-	-
2	2	2	14	-	2	2
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015						
פוארטו ריקו	פוארטו ריקו	פוארטו ריקו	פוארטו ריקו	פוארטו ריקו	פוארטו ריקו	פוארטו ריקו
2	-	-	-	10	-	-
(1)	-	-	1	-	-	-
2	1	5	3	-	1	1
-	-	(5)	-	-	-	(1)
3	1	-	4	10	1	-

יד. סיכונים בתיק ההלוואות לדירור

פעילות המשכנתאות בקבוצת הבנק

בשנת 2016 העמיד הבנק משכנתאות לציבור, בניטרול מיחזורים, בסכום כולל של 4,340 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-4,799 מיליון ש"ח בשנת 2015, קיטון בשיעור של 9.6%. נתונים אלה כוללים הלוואות לדירור ממקורות הבנק (ללא אשראי מכספי אוצר) בסך של 4,337 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-4,796 מיליון ש"ח בשנת 2015. סך כל המיחזורים של הלוואות לדירור הנובעים מפרעונות מוקדמים בשנת 2016 הסתכם ב-336 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,173 מיליון ש"ח בשנת 2015, קיטון בשיעור של 71.4%.

מדיניות האשראי של הקבוצה בתחום המשכנתאות

על רקע הסיכון בו פועלת מערכת הבנקאות הישראלית בתחום האשראי למשכנתאות וכן על רקע השינויים וההתפתחויות בשוק האשראי לדירור והוראות המפקח על הבנקים, נוקט הבנק במדיניות אשראי מידתית המאפשרת על ידי דירקטוריון הבנק ונבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ, שינויים ברגולציה וכו". מדיניות זו באה לידי ביטוי בבחינת שיעור המימון, שיעור ההחזר מהכנסת הלוואה ויכולת עמידה בהחזרים שוטפים גם בתרחישים של שינוי רבית. כמו כן, קיימות מגבלות בדבר השיעור המקסימלי של רכיב הרבית המשתנה בתמהיל ההלוואה ובדבר גודל הלוואה ללווה יחיד. הבנק נוקט משנה זהירות בנכסים בהם המצב הרישומי מורכב תוך מתן משקל יתר לטיב הלקוח ושיעור המימון. הבנק מעניק אשראי לקבוצות רכישה ומתמקד בקבוצות הבונות באזורי ביקוש ובקבוצות בהן המארגן הינו בעל ניסיון מוכח בתחום. הבנק מקיים, מעבר לבדיקות הנעשות באופן שוטף, דיון רבעוני בכל תיקי קבוצות הרכישה, בוחן את מצב הפרויקטים ובדק אם נדרשת הפרשה להפסדי אשראי בגין קבוצות הרכישה, מעבר לסיכון האשראי הפרטני של כל חבר בקבוצה. במהלך הרבעון הרביעי של השנה הועבר הטיפול בקבוצות רכישה חדשות וקיימות לדירור (מעל 10 יחידות דירור) בהן שיעור הביצוע נמוך מ-50%, לסקטור בניה וגדל"ן בחטיבה העסקית. הבנק מקפיד לתמחר כל עסקה בהתאם לסיכון ולריתוק ההון הנדרש באמצעות כלים לחישוב התשואה. הבנק מבצע בקרה חודשית אחר התפתחות מאפייני סיכון, ביניהם: שיעור מימון, יחס החזר מהכנסה, מטרת ההלוואה וכדומה.

שיעור המימון

אחד הפרמטרים המרכזיים המשמשים את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לדירור הינו שיעור המימון (Loan To Value), המחושב על פי הוראת הפיקוח על הבנקים מס' 876 - דוח על הלוואות לדירור והינו היחס בין סכום האשראי לבין שווי הנכסים המשמשים לביטחון במועד אישור ההלוואה.

יצוין כי עליית שווי נכס כשלעצמה אינה מהווה אירוע לחישוב מחדש של LTV ואילו בעת מתן אשראי נוסף בביטחון אותו נכס ניתן לחשב LTV בהתייחס לשמאות עדכנית.

תיק ההלוואות לדיר ממוקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם לסך של 21,624 מיליון ש"ח, כולל כ-71% אשראי שניתן עם שיעור מימון עד 60%, בהשוואה ל-70% ב-31 בדצמבר 2015. כ-95% מסך האשראי ניתן בשיעור מימון של עד 75%, בהשוואה ל-94% ב-31 בדצמבר 2015.

ביצועי ההלוואות לדיר ממוקורות הבנק בשנת 2016, שהסתכמו לסך של 4,337 מיליון ש"ח, כוללים כ-73% אשראי שניתן עם שיעור מימון של עד 60%, בהשוואה ל-71% בשנת 2015. כל הביצועים ניתנו בשיעור מימון של עד 75%, בדומה לשנת 2015.

שיעור החזר מהכנסה

פרמטר מרכזי נוסף המשמש את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לדיר הינו שיעור החזר מהכנסת הלווה. יחס זה מאפשר לבנק להעריך את יכולתו של לוה לעמוד בהחזרי ההלוואה השוטפים כסדרם מתוך הכנסתו הקבועה כפי שהיתה במועד מתן ההלוואה. תיק ההלוואות לדיר ממוקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2016 כולל כ-79% אשראי שניתן עם שיעור החזר מהכנסה של עד 35%, בהשוואה ל-78% ב-31 בדצמבר 2015. כ-90% מהאשראי ניתן ללווים עם שיעור החזר מהכנסה של עד 50%, בהשוואה ל-89% ב-31 בדצמבר 2015.

ביצועי ההלוואות לדיר ממוקורות הבנק בשנת 2016 כוללים כ-84% אשראי שניתן עם שיעור החזר מהכנסה של עד 35%, בהשוואה ל-82% בשנת 2015. כ-92% מהאשראי ניתן ללווים עם שיעור החזר מהכנסה של עד 50%, בהשוואה ל-91% בשנת 2015. המידע כולל הלוואות בבטחון דירת מגורים.

הלוואות ברבית משתנה

תיק ההלוואות לדיר ממוקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2016 כולל שיעור של 63% אשראי שניתן ברבית משתנה ומסתכם לסך של 13,654 מיליון ש"ח. ביצועי ההלוואות לדיר ממוקורות הבנק בשנת 2016 כוללים סך של 1,387 מיליון ש"ח ברבית משתנה עד חמש שנים, המהווים 32% מסך הביצועים וסך של 897 מיליון ש"ח ברבית משתנה כל חמש שנים ומעלה, המהווים 21% מסך הביצועים.

הלוואות ארוכות טווח

תיק ההלוואות לדיר ממוקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2016 כולל כ-63% אשראי אשר תקופת פירעונו למועד הדיווח היא עד 20 שנה ומסתכם לסך של 13,694 מיליון ש"ח.

ביצועי ההלוואות לדיר ממוקורות הבנק בשנת 2016 כוללים 50% אשראי אשר תקופת פירעונו למועד הדיווח היא עד 20 שנה ומסתכמים לסך של 2,167 מיליון ש"ח.

להלן נתונים על התפתחות תיק ההלוואות לדיר בבנק בלבד לפי מגזרי הצמדה (ללא אשראי מכספי אוצר ולאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי):

למטרת מגורים											
מגזר לא צמוד				מגזר צמוד מדד				מגזר צמוד			
רביית קבועה		רביית משתנה		רביית קבועה		רביית משתנה		רביית משתנה		רביית קבועה	
יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור
במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%
4,494	22.8	8,530	43.4	2,873	14.6	3,708	18.8	72	0.4	19,677	94.6
3,463	19.1	7,666	42.3	3,019	16.7	3,854	21.3	100	0.6	18,102	92.8

להלן נתונים על התפתחות המשכנתאות בבנק בלבד (ללא אשראי מכספי אוצר):

שנת 2012	שנת 2013	שנת 2014	שנת 2015	שנת 2016
3,744	3,550	3,707	4,796	4,337
8%	(5%)	4%	29%	(10%)
0.08%	0.20%	0.01%	0.01%	0.01%
0.76%	0.86%	0.74%	0.60%	0.55%

ביצועי ההלוואות לדיר (במיליוני ש"ח)

שיעור השינוי בביצועי ההלוואות לדיר ביחס לשנה קודמת

שיעור הוצאה להפסדי אשראי ביחס למשכנתאות באחריות הבנק

שיעור ההפרשה המצטברת להפסדי אשראי ביחס למשכנתאות באחריות הבנק

טו. סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור)

כללי

הבנקים בקבוצה מעמידים אשראי צרכני למגוון משקי הבית המורכב בעיקר מלקוחות שכירים, חלקם במערכת החינוך ובמערכת הביטחון. בנוסף הבנק מעניק שירותים ללקוחות פרטיים אחרים על בסיס הסכמים אישיים ועל בסיס הסכמים מפעליים.

העמדת האשראי מבוססת על מודלים סטטיסטיים לדיורג סיכונים אשראי, המביאים בחשבון את הפרמטרים האישיים של כל לקוח, ובכלל זה: הכנסתו ויציבות ההכנסה, עושרו הפיננסי, כושר ההחזר שלו וניסיון העבר של הבנק עם הלקוח. בשנת 2016 השיקה הקבוצה מודלי דירוג סיכונים אשראי חדשים, המשמשים את הבנקים הן להעמדת אשראי ישיר באמצעות האינטרנט, האפליקציה והבינלאומי קול, והן בתהליך החיתום של האשראי בסניפים. המלצות האשראי הנגזרות מהמודלים הסטטיסטיים, יחד עם נהלי הבנק הנסמכים על מדיניות האשראי של הבנק והמגבלות האיכותיות והכמותיות הכלולות בה - מגלמים את תיאבון הסיכון המידתי של הקבוצה בתחום האשראי הצרכני.

הבנק מתמקד באשראי קמעונאי, המאופיין ברמת פיזור גבוהה ורמת סיכון נמוכה, בהתייחס לעובדה שלבנק חברות בת העוסקות בתחום האשראי, הבנק פועל בראיה קבוצתית ופועל ליישם מתכונות עבודה סדורה וקבוצתית המגדירה, בין היתר, מתכונות מיקוד עסקי לכל חברה בת בקבוצה. אוכלוסיית היעד הינה בעיקר אוכלוסייה בעלת מקורות הכנסה יציבים, הזקוקה למימון בתחום הצרכני, והינה בעלת כושר החזר לאשראי, בין היתר, מקבלי משכורות ובעלי הכנסה קבועה, אוכלוסיות ייעודיות בעלות קשר משותף בחתך ארצי (כגון מורים, עובדי משרד הביטחון וכו') בעלי יכולת החזר או כנגד ביטוחנות הניתנים למימוש.

הלוואות מכרז המורים הינם הלוואות המשולמות באמצעות ניכוי ישיר מהשכר. הלוואות לעובדי משרד הביטחון ניתנות במסגרת מכרזים שונים, משקפות היוון זכויות לתקופות ביניים ומאופיינות בסכומים גדולים יחסית ולתקופות ארוכות. בנוסף, במסגרת תנאי המכרז נקבעה אחרייתו של משרד הביטחון לתשלום במצב כשלי אשראי ובכך פחת סיכון האשראי הניתן לעובדי משרד הביטחון במסגרת זו, למינימום.

היקף האשראי המאזני לאנשים פרטיים ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב-17,937 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-16,899 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015, גידול בשיעור של 6.1%, הנובע, בין היתר, מגיוס לקוחות חדשים.

ממוצע היקף האשראי, כולל משיכת יתר בעו"ש וכרטיסי אשראי והלוואות לאנשים פרטיים ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב-17,756 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-15,505 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015.

סך יתרת מסגרות העו"ש הלא מנוצלות לאנשים פרטיים ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב-3,804 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,757 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015.

סך יתרת מסגרות כרטיסי האשראי הלא המנוצלות לאנשים פרטיים ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב-5,561 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-5,754 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015.

שיעור הפסדי האשראי והיקף ביצוע הסדרי אשראי לאנשים פרטיים הינו נמוך ומבטא הן את איכות האשראי והן את איכות מנגנוני המעקב, הבקרה והגבייה.

שיעור ההוצאה להפסדי אשראי בגין אנשים פרטיים מסך האשראי עמד על 0.27%, בהשוואה ל-0.23% בסוף שנת 2015. סך יתרת החובות הבעייתיים בגין אנשים פרטיים ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב-319 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-279 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015.

סך יתרת ארגוני החוב שבהסדר מתוך האשראי הבעייתיים בגין אנשים פרטיים ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם ב-71 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-69 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015.

תיאור הפעילות

א. חיתום האשראי למשקי בית

חיתום האשראי הצרכני מבוצע בהתחשב בפרמטרים אישיים של הלקוח ומשקף נכונות מידתית לנטילת סיכונים אשראי. תפיסה זו משתקפת היטב במגבלות כמותיות ואיכותיות, וכן באמצעות מגוון רחב של תהליכי עבודה מובנים ותהליכי בקרה הדוקים בקווי הבקרה השונים.

הבנקים בקבוצה מציעים אשראי ללקוחותיהם באופן יזום על בסיס ניטור מאפייני הסיכון של הלקוח ואיתור צרכיו. בתהליך החיתום נבחנים מספר קריטריונים אשר מהווים כלי תומך החלטה, בין היתר, אינפורמציה כללית על הלקוח (זהותו, חוסנו הפיננסי, התנהלותו בחשבון וכל מידע נוסף אשר בידו לסייע בתהליך החיתום), מטרת האשראי, פעילות הלקוח בבנק בהקשר לתמחור העסקה, כושר החזר, תמהיל האשראי הכולל בחשבון והתאמתו לצורכי הלקוח. תהליך זה מושתת על ערכי הוגנות ושקיפות כלפי הלקוח, כאשר בכל שיחה יזומה של הבנק (או אגב חשיפת הלקוח למידע שיווקי באתר האינטרנט או באפליקציה) ניתן ללקוח גילוי מלא על הנכסים וההתחייבויות בחשבון והתשואות בגינם ככל שניתן לחשבון. מידע זה נועד לאפשר ללקוח קבלת החלטה מושכלת בדבר כדאיות לקיחת הלוואה, וזאת טרם ביצוע הפעולה.

במהלך שנת 2016 יישמה הקבוצה את הוראות בנק ישראל בנושא שיווק יזום של הלוואות קמעונאיות.

הבנק נערך להרחבת היקפי הפעילות במגזר האשראי הצרכני, בין היתר, באמצעות ביצוע סגמנטציה של הלקוחות באופן שמאפשר התמחות והתייחסות מקצועית וזהירה תוך שמירה על סביבת בקרה נאותה וכן באמצעות העמקת הפעילות הדיגיטלית כדי לעודד נטילת הלוואות און ליין, תוך שמירה על תיאבון סיכון מידתי.

ב. אופן פיקוח ומעקב על מאפייני הסיכון

הבנקים בקבוצה בעלי התמחות ומיומנות גבוהה בתחום אשראי קמעונאי מתוקף ניסיונם רב השנים באשראי למשקי הבית. הקבוצה מכשירה את עובדיה ברמת מיומנות מקצועית גבוהה בתחום האשראי ובעלת מערכות ממוחשבות תומכות החלטה, בקרה ומעקב לאיתור מוקדם של לווים בפיגור או תסמינים שליליים.

הקבוצה מגדרת את עצמה בנטיית סיכונים אשראי, בין היתר, באמצעות פיזור הסיכון בין הלקוחות.

ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים בבנק באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת. הבקורות בנושא האשראי הצרכני מבוצעות באמצעות שלושת קווי ההגנה.

במסגרת הבקורות המבוצעות על ידי הקו הראשון: מעקב אחר חריגה ממסגרת עו"ש וחח"ד, בדיקת אשראי בעייתי בפיגור ובקרה אחר התפתחות האשראי הצרכני הבעייתי בסניפים.

בקו השני קיימות מגוון בקורות, כאשר עיקרן נועדו לבחון את ההתנהלות הפיננסית בחשבונות ולאחר סימנים להתדרדרות במצב החוב. סימני התדרדרות יכולים לנבוע מירידה במחזורי פעילות, חריגות ממסגרות מאושרות וכדומה. בנוסף, הבנק משתמש במערכות ממוכנות תומכות כגון מערכת לאיתור וטיפול בחובות בעלי סממנים בעייתיים ומערכת סטטיסטית לניבוי כשל אשראי.

הקו השלישי, מערך הביקורת הפנימית, אחראי לביצוע ביקורת בלתי תלויה על ניהול הסיכון, מסגרת העבודה והבקורות כנגד סיכונים אשראי צרכני, לרבות עבודת קווי ההגנה הראשון והשני לסיכון זה.

טז. סיכונים בענף הבינוי והנדל"ן

על רקע הסיכון בו פועלת המערכת הבנקאית הישראלית בתחום האשראי לבינוי ונדל"ן וכן על רקע השינויים וההתפתחויות בשוק האשראי למגורים, הוראות המפקח על הבנקים, והתקנות הממשלתיות, נוקט הבנק במדיניות אשראי מידתית וזהירה המאושרת על ידי דירקטוריון הבנק ונבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ, שינויים ברגולציה וכיו"ב. מידתיות וזהירות זו באות לידי ביטוי בבחינת שיעור המימון, בחינת כשלים זהירה בליווי פרויקטים לבניה, ובחינת שיעור ההון העצמי והמכירות המוקדמות, וזאת על מנת לצמצם ככול הניתן את הסיכונים.

כמו כן, אימץ הבנק מדיניות פרטנית ביחס לתחומי הפעילות השונים בתחום הנדל"ן והבינוי, ובהם ליווי בניה למגורים, ליווי בניה ביעוד למניב, וכן אשראי לנדל"ן מניב ביעוד למשרדים, מסחר ותעשייה. הבנק מעניק אשראי לקבוצות רכישה ומתמקד בקבוצות הבונות באזורי ביקוש ובקבוצות בהן המארגן הינו בעל ניסיון מוכח בתחום.

הבנק מקיים מעבר לבדיקות הנעשות באופן שוטף, דיון תקופתי בכל תיקי האשראי, ובוחן את מצב הפרויקטים וכן את רמת הסיכון בכל פרויקט על בסיס חודשי, ומצמצם חשיפות בהתאם.

הבנק מקפיד לתמחר כל עסקה בהתאם לסיכון ולריתוק ההון הנדרש באמצעות כלים לחישוב תשואה.

הפרמטרים המשמשים את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לנדל"ן הינם בעיקר שיעור המימון (Loan To Value), יחס בין סכום האשראי לבין שווי הנכסים המשמשים לביטחון במועד אישור ההלוואה על פי הערכת שווי עדכנית וקיום מקורות יציבים לפרעון האשראי.

בחינת הסיכונים בתיק הבינוי מבוצעת על בסיס חודשי ועל פי דוחות ביצוע המתקבלים מאת המפקח על הפרויקט, כאשר הסיכונים הנבחנים הם הן ברמת סיכון השוק והן ברמת סיכון הביצוע.

להלן נתונים על סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל:

סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾				
נדל"ן שבנייתו לא הושלמה				
סך הכל	אחר ⁽²⁾	נדל"ן שבנייתו הושלמה	נדל"ן בתהליכי בניה	קרקע גולמית
				במיליוני ש"ח
15,123	4,878	3,966	5,301	978

(1) מזה: אשראי המובטח בנדל"ן למגורים בסך של 5,215 מיליון ש"ח, אשראי המובטח בנדל"ן לתעשייה בסך של 392 מיליון ש"ח ואשראי המובטח בנדל"ן למסחר בסך של 4,638 מיליון ש"ח.

(2) כולל אשראי ללווים בענף הבינוי והנדל"ן בישראל, להם בטחון שאינו נדל"ן, או ללווים להם שווי הנכס למימוש מהיר מבטיח פחות מ-50% מסך סיכון האשראי של הלווה.

יז. מימון ממונף - Leveraged Finance

בהתאם להוראת בנק ישראל מספר 327, אשר נכנסה לתוקף החל מיום 1 בינואר 2016, הבנק עידכן את הגדרת המימון הממונף. ככלל, מימון ממונף מוגדר כאשראי למימון עסקאות הוניות בתאגידיים (כמוגדר בהוראת בנק ישראל מספר 323) אשר עונה על תבחינים מסויימים, ואשראי הניתן ללווים המאופיינים ברמות מינוף פיננסי גבוהות, הבנק מחשיב מימון ממונף כאשראי הנכלל באחת מארבע הקבוצות כמפורט בדוח הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

לנוכח פרופיל הסיכון הגבוה שטבוע במימון הממונף, מדיניות האשראי של הבנק קובעת הנחיות מחמירות לחיתום ומגבלות על היקף החשיפה למימון ממונף.

ליום 31 בדצמבר 2016 סך יתרות האשראי המצרפיות (אשראי מאזני וחוז' מאזני נטו, בניכוי הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות מותרים בניכוי) הנחשבות כמימון ממונף הסתכם ב-1,172 מיליון ש"ח.

למידע המפורט האיכותי והכמותי על סיכוני אשראי הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים - ראה גילויים פיקוחיים נוספים ודוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון שוק

א. כללי

1. סיכון שוק (סיכון פיננסי) הינו סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובע משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים. ובכללם: סיכון רבית, סיכון מטבע, סיכון אינפלציה, סיכון מחיר מניות וסיכון תנודתיות.
2. לבנק מדיניות מפורטת לניהול החשיפה לסיכונים פיננסיים, אשר מתווה ומפרטת, בין היתר, תיאבון כולל לסיכונים פיננסיים ותיאבון לסיכון בחתך הסיכון הבודד ועקרונות לפעילות.

ב. הפיקוח והבקרה על ניהול החשיפה לסיכונים השוק

הבנק מקיים מערך נאות של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח, בקרה בלתי תלויה וביקורת על תהליך ניהול סיכונים השוק. התפיסה הניהולית והבקרתית של הבנק היא של זיהוי, כימות ואמידה שוטפים של החשיפה לסיכונים שוק ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו. ניהול החשיפה לסיכונים השוק נבחן ומבוקר באופן שוטף במסגרת בחינת כלל הסיכונים על ידי ועדות ופורומים ייעודיים ברמת הדירקטוריון וההנהלה וכן על ידי דרגי הביניים כמפורט בדוח הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

ג. דיווח על החשיפות לסיכונים שוק

הנהלת הבנק והדירקטוריון מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכונים שוק, ובחתכים שונים על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה, בין היתר, התפתחויות בסיכון ובסביבה הפיננסית ועמידה במגבלות.

ד. תיאבון הסיכון

תיאבון הסיכון של הבנק משקף נכונות מידתית לנטילת סיכונים פיננסיים, תואם פעילות בנקאית זהירה, מידתי ותואם לדרישות הפיקוחיות ולהיקף פעילות הבנק לצבינו. ככלל, הבנק שואף למזער את החשיפות הפיננסיות שהוא נוטל, ופועל ליצירת רווחיות נאותה תוך כדי נטילת סיכונים פיננסיים נמוכים.

תפיסה זו משתקפת היטב במדיניות הבנק באמצעות מגוון רחב מאוד של מגבלות סיכון/הפסד כמותיות ומידתיות ביחס להון הבנק, וכן בתהליכי בקרה הדוקים ובתהליכי עבודה מובנים בקווי הבקרה השונים.

ה. המתודולוגיה לאמידת החשיפה לסיכונים השוק

הבנק עושה שימוש במספר כלים ומודלים מקובלים לצורך ניהול החשיפה לסיכונים השוק באמצעים, הכוללים גם את הערך בסיכון (VAR) וגם הפעלת תרחישי קיצון Stress Tests, כלי ניהול ובקרת חשיפות רבית כגון: מח"מ, שווי הוגן, מבחני רגישות לשינויים בעקום הרבית.

ו. החשיפה ברבית

כללי

סיכון הרבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הרבית, המשפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשיריו חוץ מאזניים, מכיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (ובמקרים מסוימים התזרימים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הרבית. צורותיו העיקריות של סיכון הרבית שאליו נחשף הבנק כוללות: סיכון תמחור מחדש, סיכון עקום התשואה, סיכון בסיס וסיכון אופציות. סיכון הרבית, לכלל התיק, הינו אחד הסיכונים הדומיננטיים להם חשוף הבנק בכל הקשור להשפעה על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות ועל הרווח. הבנק מנהל את סיכונים הרבית בהתאם להוראת בנק ישראל בנושא ניהול סיכון הרבית (הוראה 333), בדגש על סיכון הרבית בתיק הבנקאי. נקבעה מדיניות בנושא ניהול סיכון הרבית בהתאם להוראות.

ניהול החשיפה

ניהול החשיפה לסיכונים ברבית נעשה על ידי התאמת משך החיים הממוצע של המקורות והשימושים, ותוך צמצום החשיפה לשחיקת השווי ההוגן, כתוצאה משינויים בלתי צפויים בשערי הרבית, בכפוף למגבלות שקבע הדירקטוריון. בכל מגזר נמדדת החשיפה לשינוי בלתי צפוי בשיעור הרבית לכל התקופות ובתרחישי רבית שונים, ונמדדת השפעתה על השחיקה הפוטנציאלית של השווי הכלכלי ושל הרווח החשבוני עבור שנים עשר חודשים קדימה, בכל אחד מהמגזרים בנפרד, וגם בכל המגזרים יחד. הבנק רואה בגישה הכלכלית ככלי עיקרי לניהול סיכונים הרבית שלו. החשיפה העיקרית לסיכונים רבית בבנק מיוחסת לפעילות המימון במגזר השקלי הלא צמוד ובמגזר צמוד המדד, ונובעת ממאפייני ההשקעה, הנגזרים מטווח השימושים והמקורות במגזרים אלה.

הבנק עושה שימוש בנגזרים כחלק מניהול הנכסים וההתחייבויות, ובכלל זה לצרכי גידור, על מנת למזער את סיכון הרבית בפעילויות פרטניות בתיקי הנוסטרו.

התיאבון לסיכון

- תיאבון הסיכון לרבית כפי שמשקף במגבלות הינו מידתי, וניצול מסגרות החשיפה מבוצע בהתאם להערכות הבנק בנוגע לשיעורי הרבית הצפויים ולמבנה עקום הרבית הצפוי באופקי זמן שונים ובכפוף למגבלות שהוגדרו במדיניות הסיכונים הפיננסיים.
- לבנק סדרת מגבלות לשינויים בעקום הרבית ומגבלות פרטניות ברמת חדרי העסקאות והיחידות העסקיות השונות היוצרות סיכונים רבית, על היקף חשיפת הרבית, ומגבלות על גובה השחיקה המקסימאלי בשווי ההוגן תחת מצב קיצון.

החשיפה בפועל ליום הדוח

סיכון הרבית נמדד ומנוהל על בסיס הנחות שונות באשר לזמני הפרעון של הנכסים וההתחייבויות. כמו כן, ניהול החשיפה מביא בחשבון את השפעת הפרעונות המוקדמים של הלוואות לדיר.

ביתרות חשבוניות העו"ש שאינן נושאות רבית קיימות יתרות זכות בסכום יציב לאורך זמן. הבנק מתבסס על מודל ייעודי וקבע כי תקופת הפרעון של יתרת העו"ש היציבה המשמשת בחישוב החשיפה לרבית תהיה למספר שנים.

להלן תיאור רגישות הון הקבוצה לשינויים במקביל בעקומי הרבית - השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מתרחיש של עלייה מקבילה של 1% בעקום הרבית:

% החשיפה בפועל			
31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2016		
(0.24)	(0.90)		מט"י לא צמוד
(1.69)	(1.57)		מט"י צמוד מדד
(0.74)	(0.60)		מט"ח וצמוד מט"ח

ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים ברבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

להלן מידע על נכסים והתחייבויות החשופים לשינויים ברבית על פי שוויים ההוגן, כולל ניתוח רגישות לגבי השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעור הרבית על שוויים ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים, על פי כללים חשבונאיים:

להלן פרטים על השפעת שינויים ברבית על השווי ההוגן של עודף הנכסים במגזר:

1. שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הרבית):

ליום 31 בדצמבר 2016						
מטבע חוץ ⁽²⁾			מטבע ישראלי		לא צמוד	צמוד מדד
סך הכל	אחר	אירו	דולר	במיליוני ש"ח		
122,857	869	2,207	10,518	12,801	96,462	
63,169	4,083	8,018	28,987	375	21,706	
118,398	1,314	4,724	17,066	11,802	83,492	
63,209	3,603	5,569	22,299	603	31,135	
4,419	35	(68)	140	771	3,541	

נכסים פיננסיים⁽¹⁾

סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוזי מאזניים⁽³⁾
התחייבויות פיננסיות⁽¹⁾⁽⁵⁾

סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוזי מאזניים

שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

ליום 31 בדצמבר 2015						
מטבע חוץ ⁽²⁾			מטבע ישראלי*		לא צמוד	צמוד מדד
סך הכל	אחר	אירו	דולר	במיליוני ש"ח		
120,337	816	2,096	12,809	13,423	91,193	
77,528	4,369	6,921	36,748	450	29,040	
114,779	1,458	3,625	20,478	12,884	76,334	
77,561	3,851	5,403	28,965	962	38,380	
5,525	(124)	(11)	114	27	5,519	

נכסים פיננסיים⁽¹⁾

סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוזי מאזניים⁽³⁾
התחייבויות פיננסיות⁽¹⁾

סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוזי מאזניים

שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

2. השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הרבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים:

זמן הפרעון של חשבונות העו"ש שאינם נושאים רבית, המשמש לחישוב החשיפה כאמור, הוא עם דרישה עד חודש, כמו כן, חישוב החשיפה אינו כולל השפעה של פרעונות מוקדמים של הלוואות לדיוור.

ליום 31 בדצמבר 2016								
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי רבית (4)(6)								
מטבע ישראלי			מטבע חוץ (2)			השפעות מקדחות		
לא צמוד			דולר			סך הכל		
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
השינויים בשיעורי הרבית								
גידול מיידי מקביל של אחוז אחד			3,202	705	97	(73)	35	-
גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז			3,504	764	136	(68)	35	-
קטון מיידי מקביל של אחוז אחד			3,920	847	180	(65)	35	-

ליום 31 בדצמבר 2015								
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי רבית ⁽⁴⁾								
מטבע ישראלי			מטבע חוץ ⁽²⁾			השפעות מקדחות		
לא צמוד		צמוד		דולר	אירו	אחר	סך הכל	סך הכל שינוי בשווי הוגן
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח	
השינויים בשיעורי הרבית								
5,195		(43)		64	(18)	(125)	-	5,073
(8.18)							-	(452)
5,486		19		109	(11)	(125)	-	5,478
(0.85)							-	(47)
5,909		117		166	14	(124)	-	6,082
10.08							-	557

* סווג מחדש.

- (1) כולל מכשירים פיננסיים מורכבים. לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.
- (2) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (3) סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כשהם מהווים ברביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן המוצג בכל שאר המטבעות ושאינם דולר ארה"ב ואינם מטבעות עיקריים שניתן להם גילוי נפרד.
- (4) שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים המוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל שינוי שצויין בכל שיעורי הרבית במגזר הצמדה. סך השווי ההוגן נטו של מכשירים פיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים), בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הרבית בכל מגזר הצמדה.
- (5) בשנת 2016 כולל שווי הוגן של ההתחייבות האקטוארית לעובדים בסך של 1,166 מיליון ש"ח ואינו כולל את שווי נכסי התוכנית. מספרי ההשוואה לא סווגו מחדש.
- (6) בשנת 2016 מדידה זו כוללת את השפעת הרישיות של ההתחייבות האקטוארית לעובדים, אשר נאמדת בירידה בשווי ההוגן בסך של כ-74 מיליון ש"ח בתרחיש עליה של 1% ברבית ואינה כוללת את השפעת הרישיות של נכסי התוכנית לשינויים ברבית, אשר נאמדת בירידה בשווי הנכסים בסך של כ-16 מיליון ש"ח בתרחיש עליה של 1% ברבית. מספרי ההשוואה לא סווגו מחדש.

החשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הרבית

31 בדצמבר 2016						
עם דרישה ועד חודש במיליוני ש"ח	מנעל חודש ועד שלושה חודשים	מנעל שלושה ועד שלושה חודשים	מנעל שנה ועד שלושה שנים	מנעל חמש ועד חמש שנים	מנעל עשר ועד עשר שנים	
מטבע ישראלי לא צמוד						
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים						
נכסים פיננסיים ⁽¹⁾	75,899	4,161	3,236	4,984	3,316	3,535
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	5,818	8,333	2,903	1,797	884	908
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	170	347	546	-	-	-
סך הכל שווי הוגן	81,887	12,841	6,685	6,781	4,200	4,443
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות						
התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾	70,386	2,187	4,550	2,980	2,004	219
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	12,571	8,870	4,428	1,977	878	1,618
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	147	167	479	-	-	-
סך הכל שווי הוגן	83,104	11,224	9,457	4,957	2,882	1,837
מכשירים פיננסיים, נטו	(1,217)	1,617	(2,772)	1,824	1,318	2,606
החשיפה לשינויים בשיעורי הרבית במגזר	(1,217)	400	(2,372)	(548)	770	3,376
מטבע ישראלי צמוד למדד						
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים						
נכסים פיננסיים ⁽¹⁾	746	306	2,360	4,567	2,650	1,432
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	-	82	82	50	134	27
סך הכל שווי הוגן	746	388	2,442	4,617	2,784	1,459
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות						
התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾	968	238	1,625	4,929	2,921	989
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	-	99	42	419	16	27
סך הכל שווי הוגן	968	337	1,667	5,348	2,937	1,016
מכשירים פיננסיים, נטו	(222)	51	775	(731)	(153)	443
החשיפה לשינויים בשיעורי הרבית במגזר	(222)	(171)	604	(127)	(280)	163
החשיפה המצטברת במגזר						

ראה הערות בעמוד 64

31 בדצמבר 2015*								
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פרעון	מעל עשרים שנים	מעל עשר ועד עשרים שנים
בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים	באחוזים			במיליוני ש"ח	
0.56	2.84	91,193	0.71	3.26	96,462	145	82	1,104
0.62		27,889	0.79		20,643	-	-	-
0.15		1,151	0.36		1,063	-	-	-
(2)0.57		120,233	(2)0.72		118,168	145	82	1,104
0.20	0.99	76,334	0.22	1.12	82,326	-	-	-
0.52		37,057	0.76		30,342	-	-	-
0.23		1,323	0.40		793	-	-	-
(2)0.30		114,714	(2)0.36		113,461	-	-	-
							82	1,104
							4,562	4,480
3.36	2.50	13,423	3.18	3.15	12,801	-	74	666
2.88		450	2.38		375	-	-	-
(2)3.35		13,873	(2)3.15		13,176	-	74	666
2.81	0.95	12,884	2.82	1.11	11,802	-	8	124
1.84		962	1.56		603	-	-	-
(2)2.74		13,846	(2)2.76		12,405	-	8	124
							66	542
							771	705

החשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הרבית (המשך)

31 בדצמבר 2016						
עם דרישה ועד חודש במיליוני ש"ח	מעל חודש ועד שלושה חודשים	מעל שלושה ועד חודשים שנה	מעל שלושה ועד חודשים שנה	מעל חמש ועד חמש שנים	מעל חמש ועד חמש שנים	
מטבע חוץ⁽⁴⁾						
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים						
נכסים פיננסיים ⁽¹⁾						
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)						
אופציות (במונחי נכס הבסיס)						
סך הכל שווי הוגן						
	4,928	1,629	3,075	1,823	532	1,585
	22,750	10,355	5,569	799	215	467
	179	217	535	2	-	-
	27,857	12,201	9,179	2,624	747	2,052
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות						
התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾						
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)						
אופציות (במונחי נכס הבסיס)						
סך הכל שווי הוגן						
	18,984	1,855	2,014	203	13	30
	15,187	7,096	4,241	1,195	619	1,939
	201	388	603	2	-	-
	34,372	9,339	6,858	1,400	632	1,969
מכשירים פיננסיים, נטו						
החשיפה לשינויים בשיעורי הרבית במגזר						
החשיפה המצטברת במגזר						
	(6,515)	2,862	2,321	1,224	115	83
	(6,515)	(3,653)	(1,332)	(108)	7	90

ראה הערות בעמוד 64

31 בדצמבר 2015								
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן במיליוני ש"ח	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פרעון	מעל עשרים שנים	מעל עשר ועד עשרים שנים במיליוני ש"ח
בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים				
1.18	2.32	15,721	1.31	2.15	13,594	-	1	21
0.31		46,203	0.24		40,155	-	-	-
0.16		1,835	0.37		933	-	-	-
(2)0.52		63,759	(2)0.51		54,682	-	1	21
0.09	1.14	25,561	0.09	1.33	23,104	-	-	5
0.69		36,573	0.68		30,277	-	-	-
0.10		1,646	0.32		1,194	-	-	-
(2)0.43		63,780	(2)0.42		54,575	-	-	5
							1	16
							107	106

החשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הרבית (המשך)

31 בדצמבר 2016						
עם דרישה ועד חודש	מעל חודש ועד שלושה חודשים	מעל שלושה חודשים ועד שנה	מעל שלושה חודשים ועד שנה	מעל שלושה חודשים ועד שנה	מעל חמש ועד עשר שנים	מעל חמש ועד עשר שנים
במיליוני ש"ח						
81,573	6,096	8,671	11,374	6,498	6,552	
28,568	18,770	8,554	2,646	1,233	1,402	
349	564	1,081	2	-	-	
110,490	25,430	18,306	14,022	7,731	7,954	
90,338	4,280	8,189	8,112	4,938	1,238	
27,758	16,065	8,711	3,591	1,513	3,584	
348	555	1,082	2	-	-	
118,444	20,900	17,982	11,705	6,451	4,822	
(7,954)	4,530	324	2,317	1,280	3,132	
(7,954)	(3,424)	(3,100)	(783)	497	3,629	
9	22	78	245	167	247	

* סווג מחדש.

הערות כלליות:

- פירוט נוסף על החשיפה לשוניים בשיעורי הרבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הרבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 32 לדוחות הכספיים.
- שיעור תשואה פנימי יחיד שיעור הרבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו.
- משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- (3) כולל מניות המוצגות בטור "ללא תקופת פרעון".
- (4) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

למלימדע הכמותי והאיכותי על סיכון הרבית הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים - ראה גילויים פיקוחיים נוספים ודוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

31 בדצמבר 2015								
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פרעון	מעל עשרים שנים	מעל עשר ועד עשרים שנים
בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים	באחוזים				במיליוני ש"ח
0.95	2.62	121,531	1.04	3.07	123,717	1,005	157	1,791
0.44		74,772	0.44		61,235	62	-	-
0.15		3,617	0.36		2,560	564	-	-
(2)0.75		199,920	(2)0.83		187,512	1,631	157	1,791
0.47	0.97	115,710	0.46	1.12	117,911	679	8	129
0.62		74,822	0.73		61,284	62	-	-
0.16		3,600	0.35		2,551	564	-	-
(2)0.52		194,132	(2)0.55		181,746	1,305	8	129
							149	1,662
							5,440	5,291
			14.95	1.70	1,166	-	88	310

ז. החשיפה בבסיס

כללי

חשיפת בסיס נוצרת כתוצאה מאי הקבלה בעיתוי, בבסיס המדידה ובסכומי ההשקעה עם או ללא פעולות גידור. על פי כללי החשבונאות ההון מוגדר כמקור שקלי לא צמוד, כך שההשקעה של ההון במגזר שאינו המגזר השקלי הלא צמוד מוגדרת כחשיפת בסיס.

ניהול החשיפה

- ניהול הסיכונים בחשיפות הבסיס והשקעת ההון הפנוי (המוגדר כהון עצמי בתוספת זכויות מיעוט ובניכוי פריטים לא כספיים נטו) במגזרי ההצמדה השונים נעשים בהתבסס על הערכות ותחזיות שוטפות של הגורמים הניהוליים השונים במערך הפיננסי לגבי התפתחויות צפויות בשוקי הכספים וההון.
- תמהיל ההשקעה של ההון הפנוי במגזרי ההצמדה השונים מנוהל באופן שוטף בכפוף למגבלות המוצגות להלן, ועל בסיס התחזיות לגבי משתני השוק הרלוונטיים תוך ניצול פערי המחירים בין עלות המקורות ותשואת השימושים במגזרי ההצמדה השונים וכדאיותן של פוזיציות "יתר" או "חסר" בכל מגזר פעילות.
- במסגרת ניהול מאזני ההצמדה נעזר הבנק, בין השאר, במכשירים פיננסיים נגזרים, כאמצעי לניטרול החשיפה לסיכונים בבסיס וברכית.

התיאבון לסיכון

- דירקטוריון הבנק קבע מגבלות לגבי הפוזיציות המותרות (עודף או חוסר) של נכסים על התחייבויות וחשיפת ההון הפנוי.
- בנוסף לקביעת מגבלות על תיאבון הסיכון הכולל לחשיפה לסיכונים בסיס ברמת חשיפת ההון הפנוי, קבעה הנהלת הבנק גם מגבלות פרטניות ברמת חדרי העסקאות והיחידות העסקיות השונות היוצרות סיכונים בסיס, על היקף החשיפה בבסיס.

החשיפה בבסיס בפועל

להלן תיאור חשיפת ההון הפנוי, ברמת הקבוצה (במיליוני ש"ח):

חשיפת ההון הפנוי		% מההון הפנוי			
ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2015	ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2015	מט"י לא צמוד	
4,943	5,290	85	96	מט"י צמוד מדד	
814	197	14	4	מט"ח וצמוד מט"ח	
78	(10)	1	-		

הערות:

- (1) השיעורים השליליים מבטאים עודף התחייבויות על נכסים כאחוז מההון הפנוי.
- (2) הבנק נוקט בגישה כלכלית בניהול חשיפות הבסיס, ומבצע התאמות לסיווג החשבונאי בהתחשב במהות הכלכלית. הבנק מביא בחשבון בניהול השוטף את חוסר ההתאמה שנוצרת לעתים בין החשיפה החשבונאית לחשיפה הכלכלית במטרה לגדר את הרווח החשבונאי המדווח.

רגישות ההון לשינויים בשער החליפין

הבנק פועל בשוקי המטבע באמצעות עסקאות ספוט, פרוורוד ובאמצעות אופציות, הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. הבנק פועל במטבעות הסחירים בעולם וסך החשיפה המטבעית נטו של קבוצת הבנק נמוכה. עיקר הפעילות בנגזרים הינה בנגזרי מטבע שקל/דולר עבור לקוחות הבנק. הבנק אינו חשוף בפעילות הנגזרים שלו לסיכונים מטבע מהותיים. להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים בשיעור החליפין של מטבעות החוץ העיקריים, נכון ליום 31 בדצמבר 2016 (במיליוני ש"ח). המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוז' מאזניים.

אחוז שינוי בשער החליפין	דולר	אירו
ירידה של 5%	(4)	4
ירידה של 10%	(9)	9
עלייה של 5%	8	1
עלייה של 10%	20	7

הערות:

- (1) השפעה זו חושבה על-פי השינוי הצפוי בפוזיציות הכלכליות המנוהלות במטבעות השונים, בהינתן התרחישים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים.
- (2) תרחיש עלייה פירושו התחזקות המטבע הנדון כנגד השקל.
- (3) הנתונים משקפים את השפעת השינויים בשיעור החליפין על השווי ההוגן לאחר השפעת המס.
- (4) לשינויים בשיעור החליפין של שאר המטבעות יש השפעה זניחה על רווחי הבנק.

ח. סיכוני אופציות

כללי

סיכוני אופציות הם הסיכון להפסד הנובע משינויים בפרמטרים המשפיעים על שווי של האופציות, לרבות סטיות התקן.

התיאבון לסיכון

- חדר העסקאות במט"ח של הבנק סוחר במגוון של מוצרים פיננסיים - ובכלל זה באופציות. בנוסף למגבלות שנקבעו על היקף החשיפה בבסיס וברבית ועל רקע רגישות השווי הכלכלי של האופציות לשינויים בבסיס, ברבית ובפרט לשינויים בתנודתיות נכסי הבסיס - קבעה ההנהלה מגבלות נוספות על פעילות חדר העסקאות באופציות.
- נקבעו מגבלות ביחס לפעילות המותרת באופציות במונחי הפסד מקסימאלי בתרחישים המתייחסים לשינויים סימולטניים בשער החליפין ובתנודתיות של נכסי הבסיס. כמו כן נקבעו מגבלות על השינויים המקסימאליים בערכו של תיק האופציות במונחים של מדדי רגישות (Greeks) ועל גובה השחיקה המקסימאלי בשווי ההוגן במצב קיצון.

ניהול החשיפה

כלי ניהול החשיפה לסיכוני אופציות כוללים מטריצת רגישויות Vol-Spot המציגה את החשיפה כתוצאה מהיווצרות שילוב של תרחישים שונים של שער חליפין ותנודתיות. בנוסף, נעשה שימוש בתרחיש חשיפה לסיכון עקום רבית (תרחיש-RHO) הבוחן את השינוי בשווי הפוזיציה במקרה של תזוזה של 1% בעקום הרבית, ובמודל Weighted Vega לניהול החשיפה לסיכון התנודתיות.

ט. ניהול סיכונים במכשירים פיננסיים נגזרים

כללי

הבנק פועל במגוון מכשירים פיננסיים נגזרים כחלק מניהול סיכוני השוק (חשיפות בסיס, מטבע ורבית) וכן כשירות ללקוחותיו, כאשר הפוזיציה באופציות (לרבות מסלולי הברירה) הינה בעלת מרכיב גבוה יותר של סיכון שוק. במסגרת זו פעיל הבנק בעיקר באופציות על שערי החליפין של מספר מטבעות זרים ביחס לשקל.

התיאבון לסיכון

לבנק מדיניות ניהול סיכוני המכשירים הנגזרים ובמסגרתה מגבלות לגבי היקף מסלולי הברירה המגלמים אופציות "גלומות" וכן לגבי גובה ההפסד המרבי בהתקיים תרחישים מסוימים בגין האופציות שהבנק פועל בהן כעושה שוק. השקעה במכשירים נגזרים לסוגיהם נעשית לאחר בחינת כל מכשיר לגופו והתאמתו לצרכים הפיננסיים של הבנק וליכולתו לתפעל אותו באופן מיטבי, וכן ליכולתו לנטר את הסיכון בגינו, הן בצד סיכון השוק והן בצד סיכון האשראי עבור עסקות בהן הבנק פועל כמתווך עבור לקוחותיו.

חדרי עסקאות

חדרי העסקאות בבנק מיועדים לפעילויות שונות ומגוונות בתחום שוקי ההון ומטבע החוץ. חדר העסקאות במט"ח סוחר במגוון גדול של מכשירים פיננסיים, והינו אחד מחדרי העסקאות הפעילים במערכת הבנקאית גם בתחום המכשירים הנגזרים, לרבות עשיית שוק במטבעות ובאג"ח מדינה. בין היתר פועל הבנק גם בתחום המעו"ף בבורסה לניירות ערך.

החשיפה הנוצרת הן בבסיס והן ברבית כתוצאה מפעילות זו נכללת במסגרת המגבלות המאושרות על ידי הדירקטוריון לחשיפות בבסיס וברבית.

להלן ריכוז היקף הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים (ערך נקוב במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר 2015	ליום 31 בדצמבר 2016	
2,350	2,943	עסקאות גידור:
402	241	חוזי רבית
		חוזי מטבע חוץ
		עסקאות ALM ואחרות:
16,924	15,521	חוזי רבית
79,112	67,171	חוזי מטבע חוץ (כולל SPOT)
105,192	63,020	חוזים בגין מניות, מדדי מניות, סחורות ואחרים
203,980	148,896	סך הכל מכשירים פיננסיים נגזרים

פיקוח ובקרה על ניהול סיכונים במכשירים נגזרים

פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים עבור עצמו מבוקרת ומפוקחת לאורך קווי ההגנה והחשיפה מדווחת במסגרת מסמך הסיכונים.

י. סיכון מחירי מניות

סקירת הסיכון ואופן ניהולו

ההשקעה במניות ובמכשירים המשקפים סיכון מנייתי, נועדה לשפר את פיזור הסיכונים ואת גיוון מקורות ההכנסה לטווח הבינוני-ארוך בהשקעת ההון הפנוי. ההשקעה מתבצעת ככלל במניות ישראליות הנסחרות במדד תל אביב 100 ובמדדי מניות מובילים בחו"ל, וזאת תוך בדיקת נאותות כדאיות ההשקעה טרם הרכישה.

תיאבון הסיכון

בנוסף למגבלות הרגולטוריות בכל הקשור להגבלת היקף ההשקעה המותר לתאגידים בנקאיים בתאגידים ריאליים, הגדיר דירקטוריון הבנק תיאבון סיכון עבור פעילות במניות, במסגרתו קבע מגבלות על גובה ההשקעה, תמהיל ההשקעה - לרבות מגבלה על החשיפה המטבעית ומגבלות ענפיות.

למידע הכמותי והאיכותי על סיכון מחירי מניות הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים - ראה גילויים פיקוחיים נוספים ודוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון נזילות

א. כללי

סיכון הנזילות הינו הסיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל משיכות בלתי צפויות מפקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי, אי ודאות לגבי זמינות המקורות והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים שעומדים לרשות הבנק. התממשות הסיכון עלולה לפגוע ברווחיות הבנק ואף להוות סכנה ליציבותו.

ב. מדיניות ניהול הסיכון

מדיניות ניהול סיכון הנזילות ברמת קבוצת הבנק מיושמת בהתאם להוראת ניהול בנקאי 342 ו-221 וכוללת, בין היתר, מגבלות על יחסי כיסוי נזילות ועל יחסי הנזילות הפנימיים בתרחיש רגיל ובתרחיש קיצון, לרבות אופק הישרדות על תזרים המזומנים, והתייחסות לכלי המדידה, השליטה והבקרה ולמנגנוני הדיווח שיש לקיים כחלק מניהול סיכון הנזילות השוטף. כמו כן, הבנק קבע מתודולוגיה שתסייע בזיהוי משבר נזילות בבנק, וזאת בכדי להבטיח את יכולתו של הבנק לעמוד באתגרים העולים מניהול העסקים השוטף, וכאלה שעלולים להתעורר בעת מקרי לחץ בשווקים הפיננסיים.

למידע מפורט על התשתית לניהול סיכון הנזילות ועל המערכות והמודלים למדידה וניהול החשיפה, הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים - ראה דוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

ג. תיאבון הסיכון

הבנק והקבוצה פועלים לשמירה על מלאי נכסים ברמה נאותה, במקביל לניהול השימושים, באופן שיניב הכנסה לבנק. הבנק רואה משנה חשיבות בניהול שמרני אך אקטיבי של הנזילות בבנק. תיאבון הסיכון של הבנק והקבוצה מידתי ומתבטא במבנה הנכסים וההתחייבויות, כלי המדידה וניטור הסיכון הרבים שמוקצים לעניין זה, ומערכי הניהול והבקרה שמופקדים על ניהול סיכון זה.

יחס כיסוי נזילות בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221 מיום 28 בספטמבר 2014 בנושא "יחס כיסוי הנזילות" אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל, מחשב הבנק את יחס LCR.

יחס כיסוי נזילות הינו תקן אחיד הנועד לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הקצר, ומבטיח זאת באמצעות דרישה שתאגידים בנקאיים יחזיקו מלאי הולם של נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA - High Quality Liquid Assets) לא משועבדים, הניתנים להמרה למזומן במהירות ובקלות בשווקים הפרימיים, כדי לענות על צרכי הנזילות בתרחיש קיצון של נזילות המשלב זעזוע ספציפי לתאגיד וזעזוע מערכתי, והנמשך 30 ימים קלנדריים.

התקן מגדיר מסגרת ספציפית לחישוב יחס כיסוי הנזילות במטרה ליצור אחידות ברמה בינלאומית.

היחס מונהג החל מ-1 באפריל 2015, כאשר הדרישה המזערית נקבעה על יחס כיסוי נזילות כולל ויחס כיסוי נזילות במט"ח של 60% לשנת 2015 שגדלה ל-80% בשנת 2016 ול-100% החל מ-1 בינואר 2017 ואילך.

יחס כיסוי הנזילות - LCR, מכיל שני רכיבים:

(א) שווי מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה בתנאי קיצון (HQLA),

(ב) סך תזרים מזומנים יוצא, נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים, המחושב על פי הפרמטרים של התרחיש.

היחס מחושב כשיעור של מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה מתוך סך תזרים מזומנים יוצא, נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים. הבנק עומד בכל מגבלות סיכון הנזילות, הרגולטוריות והפנימיות לשנת 2016.

הבנק מחשב את יחס כיסוי הנזילות, סולו, מידי יום, עוקב אחר היחס בחברות הבנות ומחשב את יחס הכיסוי המאוחד מידי חודש (בהתאם להוראת המעבר), כאשר בחישוב יחס כיסוי הנזילות המאוחד, מובאות בחשבון מגבלות העלולות לחול על העברת נזילות מחברות הבנות בזמן משבר. היחס בתאגיד הבנקאי סולו מדווח כממוצע התצפיות היומיות, והיחס במאוחד מדווח כממוצע שלושת התצפיות החודשיות. כחלק ממדיניות לניהול סיכונים פיננסיים, דירקטוריון הבנק אימץ מגבלה פנימית, המחמירה מהדרישה הרגולטורית ליחס כיסוי נזילות, הן לתאגיד הבנקאי סולו והן למאוחד. יחס כיסוי הנזילות במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות חודשיות לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר 2016 עמד על 123% במאוחד ועל 120% בבנק (במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות).

ד. פיקוח ובקרה על ניהול החשיפה לסיכוני נזילות

התפיסה הבקרתית של הבנק היא של זיהוי, כימות ואמידה של הסיכונים ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו בנהלים באופן שוטף הן על ידי מנהלי החשיפה והן על ידי גורמי בקרה וביקורת בלתי תלויים, במטרה להבטיח את היכולת להתמודד גם במצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים. ניהול החשיפה לסיכוני הנזילות נבחן ומבוקר באופן שוטף על ידי ועדות ופורומים ייעודיים ברמת הדירקטוריון והנהלה בקווי ההגנה הראשון, השני והשלישי.

ה. דיווח על החשיפה לסיכוני נזילות

- דוח סיכון נזילות יומי בשקלים ובמט"ח.
- דיווח על החשיפות לסיכון הנזילות בשקלים ובמט"ח בהשוואה למסגרות ולגבולות הפעילות שנקבעו על ידי הדירקטוריון והסמכויות לניהולם ניתן שלוש פעמים בשבוע במסגרת הועדה לעניינים שוטפים, בראשות המנכ"ל או ראש המערך הפיננסי.
- דיווח על החשיפות מרוכז במסמך הסיכונים הרבעוני ודיווח שוטף על פי הצורך.

ו. ניהול סיכון הנזילות על בסיס קבוצתי

בקבוצת הבנק מספר בנקים בעלי אופי פעילות שונה וצורכי נזילות שונים. בהתאם להוראת בנק ישראל, כל חברה בת אחראית לגבש ולקיים מדיניות עצמאית לניהול הנזילות לטווח הקצר (עד 12 חודשים) ולטווח הארוך, תוך הקפדה על קיום ההוראות הרגולטוריות. הקבוצה מנהלת מעקב אחר מצב הנזילות, הן ברמת הקבוצה כולה, והן ברמת הבנק הבודד - כל בנק לפי צרכיו ובהתאם למבנה הנכסים וההתחייבויות שלו ואופי פעילותו. כל אחת מחברות הבת בקבוצה עומדת ביחס כיסוי נזילות בפני עצמה. לא קיימים איסורים או מגבלות משמעותיות על העברת כספים בתוך הקבוצה מעבר למגבלות הכלליות החלות על ביצוע עסקאות מכל סוג.

מצב הנזילות והרכב הנכסים וההתחייבויות

עיקר הנכסים הנזילים בקבוצה, הכוללים מזומנים, פקדונות בבנק ישראל (עו"ש ופקדונות מוניטריים), פקדונות בבנקים וניירות ערך נזילים, הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2016 ב-43.3 מיליארד ש"ח, בדומה לסוף שנת 2015, מזה, יתרת המזומנים, פקדונות בבנק ישראל והפקדונות בבנקים הסתכמו ב-29.2 מיליארד ש"ח, וכ-14.1 מיליארד ש"ח הושקעו בניירות ערך, בעיקר באגרות חוב של ממשלת ישראל. יחס פקדונות הציבור לאשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2016, עומד על 136.8%, בהשוואה ל-142.3% ב-31 בדצמבר 2015. בסוף דצמבר 2016 הסתכמו פקדונות הציבור, אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים, בכ-111.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-109.1 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2015. הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק מצביע על נזילות גבוהה. זאת כתוצאה ממדיניות לגיוס מקורות מגוונים ויציבים, תוך דגש על גיוס מקורות לטווחי זמן בינוניים וארוכים, ממגוון של מגזרי לקוחות, ובמטבעות שונים. במגזר השקלי הלא צמוד ובמגזר מטבע החוץ, לבנק מקורות במח"מ חוזי קצר-בינוני, אשר הבנק צופה כי יוחזקו לאורך זמן. השימושים במגזרים אלו הינם הן לטווח קצר והן לטווח בינוני-ארוך. ככלל, חשיפות המטבע של הבנק במגזר המט"ח הינן נמוכות (ראה פרק סיכון שוק). במגזר צמוד המדד, הן המקורות והן השימושים פרוסים לטווח בינוני-ארוך, כאשר שינוי קל במדד לא משפיע מהותית על חשיפות הבנק. חשיפת המדד של קבוצת הבנק ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכמה ב-814 מיליון ש"ח. למידע בדבר פירוט נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופת פרעון - ראה באור 31 לדוחות הכספיים.

יתרת סך פקדונות הציבור של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות:

ליום 31 בדצמבר 2015	ליום 31 בדצמבר 2016	
	במיליוני ש"ח	
3,369	3,308	1
3,742	1,856	2
1,921	1,423	3

סיכון מימון

א. כללי

סיכון מימון נובע מהתייקרות בלתי צפויה בעלות המימון, כאשר מקורות מימון ממוחזרים או נפרעים ומוחלפים על ידי מקורות חדשים ויקרים יותר, או כאשר הבנק נאלץ לממש שימושים כתוצאה ממחסור במקורות זמינים.

סיכון המימון בבנק מנוהל כחלק מניהול סיכון הנדלות. לבנק מקורות מימון מגוונים שעיקרם פקדונות הציבור, כאשר חלקם הגדול הינם פקדונות מלקוחות קמעונאיים ועסקים קטנים. פקדונות מסוג זה תורמים לסיכון נדלות ומימון נמוך יחסית, בהשוואה למקורות אחרים. הפקדונות מגויסים ממספר רב של מפקידים וללא תלות מהותית במפקיד בודד או קבוצת מפקידים. עיקר גיוס המקורות של הבנק מתבצע מהציבור בארץ כשחלקו הגדול מלקוחות קמעונאיים. הבנק מייחס חשיבות רבה לגיוס מקורות יציבים ולטווח ארוך.

סיכון זה מנוטר באמצעות מודל קצר/ארוך המגביל את היקפי המימון הארוכים בשקלים ובמט"ח למרות שאלה ניתנים ברבית משתנה ו/או סיכון הרבית הגלום בהם מנוטרל באמצעות עסקאות להחלפת רבית קבועה ברבית משתנה.

ב. מודל "קצר/ארוך" בשקלים ברבית משתנה

בשנים האחרונות עלתה החשיפה במגזר השקלי ברבית משתנה, במערכת הבנקאית ובהתאמה בבנק, עקב ביקוש למשכנתאות לתקופות ארוכות במגזר זה. פעילות זו ממומנת ממקורות קצרים ברבית משתנה. הסיכון העיקרי לבנק הוא עלייה במרווחי הגיוס במועדי גיוס המקורות. נקבעה מגבלה לסכום ההפסד המקסימלי כתוצאה מייקור עלות גיוס המקורות, שנבחנת מעת לעת. כמו כן, קיימת מגבלה רגולטורית, לפיה היחס בין חלק ההלוואה לדיור ברבית משתנה (הנושאת רבית שעשויה להשתנות במהלך תקופה הקצרה מחמש שנים) לבין סך ההלוואה, לא יעלה על שליש מסך ההלוואה לדיור.

ג. מודל "קצר/ארוך" במגזר המט"ח

פעילות הבנק בתחום ניהול הנכסים וההתחייבויות במט"ח מאופיינת ביצירת שימושים ארוכי טווח, בעיקר דרך תיק הנוסטרו, הממומנים ממקורות קצרים. חשיפות הרבית מגודרות בדרך כלל באמצעות עסקאות להחלפת רבית קבועה במשתנה, אך סיכון המימון לא מגודר ולכן הוא הוגבל באמצעות מודל קצר/ארוך.

במסגרת זו נקבעה מגבלה לסכום ההפסד המקסימלי כתוצאה מייקור עלות גיוס מקורות במט"ח, שנבחנת מעת לעת.

למידע המפורט על סיכונים הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים - ראה גילויים פיקוחיים נוספים ודוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון תפעולי

א. כללי

בהתאם להגדרת הוראת ניהול בנקאי תקין 350, סיכון תפעולי הוא סיכון להפסד כתוצאה מאי-נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים או מערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכונים מעילות והונאות וסיכון משפטי, ואינה כוללת סיכון אסטרטגי או סיכון מוניטין (היבטי החשיפה והניהול של הסיכון המשפטי על היבטיו השונים נדונים בהרחבה בפרק נפרד).

ב. מדיניות

דירקטוריון הבנק קבע מדיניות כוללת ומקיפה לניהול הסיכונים התפעוליים, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 350, 310. המדיניות מגדירה את תיאבון הסיכון, וכן מתווה את סביבת הבקרה, המסגרות הארגוניות והפונקציות הניהוליות שיפעלו לניהול ולמזעור החשיפה לסיכונים תפעוליים בבנק. המדיניות כוללת התייחסות למבנה הארגוני של ניהול הסיכון ולשרשרת של תהליכי ניהול סיכונים, מרמת זיהוי הסיכונים, הערכה ומדידה, הפחתה וניטור הסיכונים.

ג. ניהול החשיפות

1. איתור, מיפוי, מיזעור וניטור

סיכונים תפעוליים הם חלק בלתי נפרד מכל סוגי הפעילות העסקית של הבנק, תהליכי היחידות הארגוניות ומתהליכי הרוחב, והמערכות התומכות. מרכיב בסיסי בתכנית ניהול הסיכונים של הבנק הוא ניהול אפקטיבי ופרו אקטיבי של הסיכונים התפעוליים לרבות מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית.

אחד מהכלים המרכזיים למיפוי וזיהוי הסיכונים התפעוליים ולשליטה ובקרה עליהם הינו סקר הסיכונים התפעוליים. הסקר כולל את מיפוי ותיעוד התהליכים העסקיים, תהליכי היחידות הארגוניות ותהליכי הרוחב, זיהוי הסיכונים התפעוליים והבקורות בתהליכים אלו, לרבות סיכונים מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית.

כמו כן, כחלק מתשתית מעקב ובקרה, הוגדרו KRI - אינדיקטורים עיקריים לסיכונים תפעוליים בתהליכים נבחרים לאיתור מוקדם של שינוי במפת הסיכונים.

2. איסוף אירועי כשל

הבנק מקיים תהליך של איסוף ותיעוד אירועי כשל, (אירועי הפסד/רווח, כמעט הפסד/כמעט רווח, הפרשה לתביעה), כבסיס נתונים לניתוחים רבעוניים ושנתיים של מגמות ומוקדי סיכון, לצורך הצגה בפני ההנהלה והדירקטוריון, לאומדן הסיכונים התפעוליים בתהליכים עסקיים, תהליכי רוחב ותהליכי היחידות הארגוניות, לאימות הערכות של מומחי התוכן, להפקת לקחים, לבחינה מחדש ולשיפור בקורות קיימות, לעדכון מפת הסיכונים ולשמירת היסטוריה.

בנוסף, מקיימת הקבוצה תהליך הפקת לקחים גם לגבי אירועים חיצוניים מהותיים שמידע לגביהם מופיע בתקשורת.

3. מערכת למדידה, אמידה וניהול של סיכונים תפעוליים

הבנק מנהל את מפת הסיכונים באמצעות כלי תוכנה, התומך במתודולוגיה לניהול הסיכונים התפעוליים. מאגר המידע המרכזי של כלי התוכנה, כולל את נתוני המבנה האירגוני וכן את מיפוי ותיעוד התהליכים בבנק.

ד. המשכיות עסקית (Business Continuity Planning)

הוראות בנק ישראל מחייבות את הבנקים לפעול להבטחת המשכיות עסקית בעת חירום. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 355 בנושא, נערך הבנק להתאוששות ממקרה אסון והמשכיות עסקית במצבי חירום שונים. בבנק מתבצעת היערכות אשר מורכבת ממספר נדבכים: גיבוש מסמך מדיניות מקיף בנושא המשכיות עסקית, מסמך מסגרת עבודה הכולל פירוט לגבי תשתיות טכנולוגיות נאותות, גיבוש והטמעת תוכניות פעולה מקיפות ותשתית נהלים תומכת וביצוע תרגילים המדמים מצבי חירום שונים. בבנק קיים חדר מצב קבוצתי ופורום הערכות לשעת חירום קבוצתי בראשות ראש החטיבה לניהול סיכונים אשר מרכז פעילות זו בכל הקבוצה. הפורום מופקד על יישום המדיניות, הנהלים והמעקב אחר היערכות הקבוצה למצבי חירום שונים ומתכנס לפחות אחת לרבעון. מתקיים דיווח רבעוני בהנהלה ובדירקטוריון בנושא המשכיות עסקית והיערכות לשעת חירום. הבנק מקיים באופן שוטף תהליך לשיפור ההיערכות להמשכיות עסקית במסגרתו מעודכן המיפוי של כל הפעילויות והמשאבים הקריטיים אשר נדרשים בשעת חירום, ומעודכנים תרחישי החירום ומסמך המדיניות בהתאם.

ה. אבטחת מידע

דירקטוריון הבנק והנהלתו קבעו מדיניות מפורטת בנושא מדיניות אבטחת מידע. הבנק מבצע את כל הסקרים והמיפויים הנדרשים לעמידה בהוראת ניהול בנקאי תקין 357. הבנק נערך לכל הנדרש מהנחיות בנק ישראל בנושא מדיות חברתיות. הבנק מינה מנהל אבטחת מידע האחראי על ניהול סיכוני אבטחת מידע.

השלכות של סיכוני אבטחת מידע ואירועי סייבר

התקפות סייבר מבוצעות במטרה להסב נזק מאסיבי באמצעות פגיעה בפעילות אסטרטגית. הנזק הצפוי מהתקפות אלו עשוי לנבוע מפגיעה באמינות, שלמות, סודיות המידע ו/או בזמינות מערכות הבנק. נזקים אלו עלולים להוביל לפגיעה בפעילות העסקית של הבנק ולהשפעה על לקוחותיו.

הבנק מקיים מערך הגנה כולל וייעודי להתמודדות עם התקפות סייבר, בנוסף לפעילות הכוללת המבוצעת בתחום אבטחת מידע. מערך ההגנה כולל היבטים טכנולוגיים ותהליכיים שמטרתם לצמצם את הפגיעה בפעילות הבנק וההשפעה על לקוחותיו, והכל על פי תרחישי תקיפה ייעודיים המוגדרים על ידי מנהל הגנת הסייבר.

במהלך שנת 2016 התבצעו ניסיונות תקיפה, אך קבוצת הבנק לא חוותה עד כה התקפות סייבר בעלות השפעה מהותית על תפקודה. בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, ההנהלה והדירקטוריון של כל אחד מהבנקים בקבוצה הגדירו את אסטרטגיית הגנת הסייבר ואת מדיניות הגנת הסייבר.

ו. פיקוח ובקרה ודיווח על ניהול החשיפה לסיכונים תפעוליים

הבנק מקיים מערך נאות של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח וביקורת על תהליך ניהול הסיכונים התפעוליים. ניהול החשיפה לסיכונים תפעוליים נבחן ומבוקר על ידי הדירקטוריון והנהלה וכן על ידי דרגי הביניים במסגרת פורומים ודיווחים, כמפורט בדוח הסיכונים הרבעוני באתר האינטרנט של הבנק.

למידע המפורט האיכותי והכמותי על סיכון תפעולי הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים - ראה גילויים פיקוחיים נוספים ודוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון משפטי

א. כללי

סיכון משפטי נכלל בגדר סיכון תפעולי כהגדרתו בנוהל בנקאי תקין מס' 350 - ניהול הסיכון התפעולי וכולל גם, אך אינו מוגבל ל"חשיפה לקנסות (fines, penalties) או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית (punitive damages), כמו גם מהסדרים פרטניים (private settlements)".

הבנק מתייחס להגדרה באופן מרחיב וכולל בסיכון המשפטי, בין היתר, סיכון הנובע מאי קיומן של הוראות דין לרבות הוראות רגולטוריות, סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, סיכונים הנובעים מפעילות ללא גיבוי משפטי/ייעוץ משפטי מול לקוחות, ספקים ו/או צדדים נוספים, סיכונים הכרוכים בהליכים משפטיים וכל סיכון אחר העלול לחשוף את הבנק לדרישה או תביעה משפטית וכן לקנסות ועיצומים.

ב. תיאבון הסיכון

הבנק נוקט במדיניות שמרנית של תיאבון סיכון נמוך ביחס לקשירת הסכמים והתחייבויות משפטיות ומבצע את פעילותו העסקית בליווי גיבוי משפטי הולם, תוך הקפדה יתרה על עמידה בכל הוראות החקיקה והרגולציה והמגבלות והתבונות הנגזרות מהן. מבלי לגרוע מהאמור, הבנק נוקט במדיניות של אפס סובלנות בכל הנוגע לסיכון שמקורו בהפרה של הוראות דין המהוות עבירה פלילית או הפרה מינהלית.

ג. מדיניות וניהול החשיפות

הבנק פועל על פי מדיניות לניהול הסיכון המשפטי, במסגרתה מתוארים הדרכים לאיתורו, מיפוי ומיזעורו.

מערך הייעוץ המשפטי של הבנק מקיים מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה, העשויות להשליך על הפעילות השוטפת של הבנק, ומספק את הייעוץ, הגיבוי וההתמיכה המשפטית הנדרשת לבנק על יחידותיו השונות. הבנק פועל למזעור הסיכונים על בסיס התפתחויות אלו ובהתאם להשלכותיהן.

בנוסף, פועל מערך הייעוץ המשפטי לאיתור מראש של הסיכונים המשפטיים, לרבות בחינת כל מוצר או פעילות חדשים ועריכת מכלול המסמכים הכרוכים באותו מוצר/שירות או פעילות, במגמה למזער את הסיכון המשפטי ככל האפשר.

במסגרת סקר הסיכונים התפעוליים התקופתי נסקרות גם פעילויות מערך הייעוץ המשפטי, וסיכונים שאותרו מוערכים, נקבעים צעדים למזעורם ומופקים לקחים לשם מניעת הישנותם.

ד. דיווח על החשיפה לסיכונים משפטיים

- החשיפות לסיכונים משפטיים מרוכזות ומדווחות במסמך הסיכונים הרבעוני.
- בעת אירוע מהותי בעל אפיונים משפטיים, כגון תביעה או התממשות סיכון משפטי, מובא למנהל הסיכונים המשפטיים דיווח מיידי, אשר במידת הצורך והמהותיות מדווח למנכ"ל.

ה. ניהול על בסיס קבוצתי של הסיכונים המשפטיים

מערך הייעוץ המשפטי פועל כיחידת המטה של הקבוצה בנושא ניהול הסיכונים המשפטיים, ובאחריותו הגדרת מדיניות ניהול הסיכונים המשפטיים הקבוצתית.

סיכונים משפטיים מהותיים בקבוצה מדווחים למנהלת מערך הייעוץ המשפטי, הן בדיווחים מיידיים והן בדיווחים תקופתיים. כמו כן, ועדה קבוצתית לניהול סיכונים משפטיים מתכנסת תקופתית ונדונים בה נושאים וחשיפות משפטיים מהותיים.

סיכונים אחרים

ניהול סיכונים בתיק ניירות הערך במטבע חוץ ובשקלים - סיכוני שוק וחבות

- א. דירקטוריון הבנק קבע במסגרת מסמך מדיניות הסיכונים הפיננסיים מדיניות ותיאבון סיכון מפורטים ביחס לפעילות הבנק בתיק ניירות ערך במטבע חוץ ובשקלים, וקבע מגבלות השקעה וקווים מנחים, הן בהיבט האשראי, הן בהיבט של חשיפה לסיכונים צד נגדי והן בהיבט של חשיפה לסיכונים שוק. מדיניות זו נבחנת על ידי הדירקטוריון וועדותיו לפחות אחת לשנה, ובאופן דינאמי יותר על בסיס השינויים והתמורות בשווקים הפיננסיים.
- ב. הבנק משקיע רק באגרות חוב של חברות שדורגו בדירוג השקעה מינימאלי ביום הרכישה, כפי שנקבע במדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים וזאת לאחר בחינת איכות האשראי של המנפיק, סיכונים השוק הגלומים בהשקעה ונזילות אגרות החוב.
- ג. לאחר ביצוע ההשקעה, מקיים הבנק באופן שוטף, כחלק מניהול הסיכונים השוטף בתיק ניירות הערך במט"ח ובשקלים מעקב מאקרו כלכלי וענפי הרלוונטי להשקעותיו השונות.
- ד. כחלק ממנגנוני הפיקוח והבקרה על ניהול הסיכונים גובשה בבנק שגרת דיווח לגבי אופי והיקף החשיפות בתיק ניירות הערך המנוהל. הדיווחים נמסרים הן לגורמים מקבלי ההחלטה והן לגורמי הבקרה. עיקר מתכונת הדיווח בבנק הינה:
- דיווח מיידי עם גילוי חריגה ממגבלות ונהלים.
 - דיווח מיידי על פתיחת מרווחים, חריגה, הרעה משמעותית בדירוג וכל אירוע חריג משמעותי אחר בתיק, וככל שגורם.
 - ישיבות השקעה דו שבועיות בראשות ראש המערך הפיננסי.
 - דיווח אחת לשבוע לוועדה הדו יומית לעניינים שוטפים בראשות המנכ"ל על פתיחת מרווחים, רכישות חדשות, מכירות, ואירועים חריגים.
 - דיון לפחות אחת לחודשיים בראשות המנכ"ל בתמהיל התיק, בהתפתחויות בחשיפה ובמגמות בשווקים הפיננסיים.
 - דיווח שש פעמים בשנה לוועדת ניהול סיכונים של הדירקטוריון.
 - דיווח רבעוני במסגרת מסמך הסיכונים.
 - דיווח מעת לעת לוועדת ניהול נכסים והתחייבויות של ההנהלה בראשות המנכ"ל ובהשתתפות מנהל הסיכונים הראשי.
- לפירוט תיק ניירות הערך - ראה פרק המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימויות ההון.

סיכון ציות

א. כללי

- הוראת ניהול בנקאי תקין 308 של הפיקוח על הבנקים חייבה את הבנקים לפעול לקיום ההוראות הצרכניות החלות על יחסי הבנק עם לקוחותיו. ביום 3 ביוני 2015 הפיץ בנק ישראל תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 308 - "ציות ופונקציית הציות בתאגיד בנקאי" שנכנסה לתוקף ביום 1 בינואר 2016.
- עיקרי השינויים מתבססים על הנחיות ועדת באזל מאפריל 2005 בעניין ציות ופונקציית הציות בבנקים, התאמה לרשויות במדינות אחרות והתאמה לרגולציה המקומית. כמו כן, ההוראה מרחיבה את חובת הציות לכלל הדינים וכללי ההתנהגות החלים על הפעילויות הבנקאיות השונות של הבנק.
- סיכון ציות הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את הוראות הציות.
- הוראות ציות, כמוגדר בתיקון להוראה 308 האמור לעיל, הינם: חוקים, תקנות, הוראות רגולציה (לעניין זה, לרבות עמדות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים בטיפול בפניות ציבור), תקדים משפטי מחייב, נהלים פנימיים והקוד האתי, החלים על הפעילויות הבנקאיות של הבנק.
- החובות החלות על הבנק הינן חובות חוצות ארגון הנוגעות למגוון נרחב של פעילויות, הליכים ומוצרים אותם מבצע הבנק מדי יום.
- הבנק אימץ תוכנית אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך, המבוססת על מיפוי מקיף של הוראות הדין הרלוונטיות, נהלי הבנק והתהליכים השונים בבנק, אשר מסדירה נהלים והנחיות ליישום מתמשך של התוכנית, וזאת בהתאם לקריטריונים שפרסמה רשות ניירות ערך בנושא.
- מחלקת הציות (להלן: "פונקציית הציות" או "הפונקציה"), כפופה לראש החטיבה לניהול סיכונים (CRO) ובראשה עומד קצין ציות ראשי, אשר אחראי גם ליישום החקיקה הקשורה במניעת הלבנת הון ומימון טרור, סיכונים חוצי גבולות ועל האכיפה המנהלית בקבוצה. כמו כן, מונה קצין הציות הראשי כ-RO (הממונה) על יישום הוראות ה-FATCA בקבוצת הבנק.

ב. מדיניות

דירקטוריון הבנק קבע ואישר מדיניות ציות קבוצתית. הבנק עדכן את מדיניות הציות בהתאם להוראה החדשה במסגרתה הוסדרו, בין היתר, מבנה פונקציית הציות, הגורמים השונים המעורבים ביישום המדיניות, חלוקת האחריות לביצוע בקורות בקו ההגנה השני אחר הוראות הציות השונות בהתאם לכללים שנקבעו בהוראה וכדומה.

ג. תיאבון הסיכון

הבנק והקבוצה אימצו מדיניות של הקפדה יתרה בהתייחסות לסיכון הציות. ביחס להפרת הוראות החוק ונהלי הבנק הקשורים להוראות החוק, הקבוצה תמלא אחר הוראות ציות החלות עליה ותפעל לשם הבטחת העמידה בהן על ידי כלל עובדי הקבוצה. כל עסקיה של הקבוצה יבוצעו על פי נהלי הבנק, הקוד האתי ובהתאם לכל החוקים והתקנות. הקבוצה פועלת להטמעת תרבות ארגונית ואמות מידה ליושרה ואתיקה כבסיס הכרחי לקיום של תרבות ציות בכל דרגי הארגון.

ד. ניהול החשיפה

- פונקציית הציות אחראית על ריכוז הבקרה בבנק לציות להוראות הציות שבאחריותה בהתאם למדיניות הציות ותוכנית העבודה השנתית ולדיווח על ליקויים או פערים לכל מדרג הסמכויות בבנק.
- על פי ממצאי סקר תשתיות שבוצע, במסגרתו מופו ההוראות הצרכניות, עולה כי קיימת בבנק תשתית ענפה הכוללת מספר בלתי מבוטל של טפסים, נהלים, מערכות ומנגנוני בקרה והדרכה שמטרתם לסייע לבנק לעמוד בחובות הציות שחלות עליו. בשנת 2016 הוחל בביצוע סקר תשתיות מקיף בנושאי הציות השונים והכולל מעבר להוראות כאמור בהוראה 308, גם את ההוראות מתחום הסיכונים חוצי גבולות, FATCA, איסור הלבנת הון ואכיפה פנימית בדיני ניירות ערך. סיום הסקר המקיף צפוי עד סוף הרבעון הראשון של שנת 2017.
- לצד קצין הציות הראשי פועלים:
- נאמני ציות בכל אחד מסניפי הבנק ובמטה.
- ועדת ציות אשר כוללת נציגים של יחידות הבנק השונות.
- פורום מעקב אחר יישום הוראות סטטוטוריות ומתפקידו לעקוב אחר יישום הוראות ציות חדשות ולדון בטיטות הוראות, הצעות חוק, תזכירי חוק וכדומה.

ה. דיווח על החשיפה

- דיווח במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, על פעילות הפונקציה הכוללת ועמידה בהוראות ציות והמלצות לגבי הפרות והיערכות ליישום הוראת ציות חדשה, וכן דיווח שנתי מפורט על סיכום פעילות בשנה הקודמת.
- בנוסף, במדיניות הציות שנקבעה על ידי הדירקטוריון מוגדרים דיווחים מידיים לדירקטוריון.

ו. ניהול על בסיס קבוצתי של סיכון הציות

קצין הציות הראשי פועל כיחידת המטה של הקבוצה בנושא ניהול סיכונים הציות, ובאחריותו לוודא יישום המדיניות הקבוצתית בנושא הציות בקרב חברות הבת הבנקאיות בארץ, וכן הכוונה וליווי חברות הבת בבניית מערכות, בכתבי נהלים, בפעולות הדרכה ובהטעמה של ההוראות. בכל חברה בת בנקאית פועל קצין ציות.

ז. ניהול סיכון התנהגותי - Conduct Risk

קבוצת הבנק נדרשת להטמיע ערכי הוגנות ושקיפות בפעילותה מול לקוחותיה וחיזוק עקרונות אלו בהתנהלותה השוטפת. ככלל, נדרשת קבוצת הבנק לוודא כי ההצעות הניתנות ללקוח מותאמות לצרכיו. אי עמידה בסיכון ההתנהגותי חושפת את הקבוצה לסיכונים שונים, בין היתר, סיכונים ציות, סיכון משפטי, סיכון מוניטין וכיו"ב. בסוף שנת 2016 אושרה המדיניות בנושא התנהלות עסקית נאותה (Conduct risk).

סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור

א. כללי

- סיכוני איסור הלבנת הון ומימון טרור (להלן "הלבנת הון") הינם הסיכונים להטלת עיצומים כספיים משמעותיים על הבנק לאור אי עמידה בהוראות החוק בנושא מניעת הלבנת הון ואיסור מימון טרור וכן הסיכון להיווצרותה של אחריות פלילית של התאגיד ועובדיו. בנוסף, התממשות עבירה על הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור עשויה לגרור התממשות של סיכון מוניטין.
- על המגזר הבנקאי חלות הוראות שונות במסגרת מניעת הלבנת הון ומימון טרור הכוללות, בין היתר, את החוק לאיסור הלבנת הון, החוק לאיסור מימון טרור, צו איסור הלבנת הון, תקנות איסור מימון טרור, הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 411, חוזרים שונים ועוד.

ב. מדיניות

לקבוצה מדיניות מוסדרת לנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור, המאושרת בדירקטוריון אחת לשנה.

ג. תיאבון הסיכון

- קבוצת הבנק נוהגת מדיניות מחמירה שנועדה להבטיח יישום דווקני של הוראות החוק והכרה נאותה של הלקוח אתו מנהל הבנק עסקים, ובכלל זה הבנת עסקיו המנוהלים עם הבנק או באמצעותו, החיוניים למניעת הלבנת הון ומימון טרור באמצעות הבנק ולניהולו התקין של הבנק.
- המדיניות בתחום מניעת הלבנת הון כוללת הגדרה ברורה של איסורים ביחס לפעילות מול גופים ומדינות לגביהן ישנן הגבלות.

ד. ניהול החשיפה

- כתיבה ועדכון המדיניות והנהלים בהתאם לעדכוני חקיקה והוראות הדין, פיתוח וביצוע בקורות על מנת לוודא כי הבנק מיישם את הוראות הדין ומבצע את הדיווחים הנדרשים, העברת דיווחים על פעולות בלתי רגילות לרשות לאיסור הלבנת הון ובדיקת יישום מדיניות הבנק בכל תאגידי העזר בקבוצה וכן קיום הדרכות יומי עיון לנאמני הציות ולכלל העובדים, המגברים את המודעות לנושא.
- לשם יישום החוק והטמעה דווקנית של הוראותיו מינה הבנק נאמני ציות המשמשים גם כנאמני איסור הלבנת הון בסניפים, האחראים על הפעילות השוטפת בנושא, הכפופים לו.
- הבנק נוקט באופן שוטף במהלכים לאיתור וטיוב נתונים באמצעות דוחות בקרה. ליעול הבקורות, הבנק משקיע משאבים רבים בפיתוח ושדרוג מערכות הבקרה הממוכנות ומקצה משאבי כח אדם לנושא.
- בשל החשיבות המיוחדת שיש לנושא הוחלט על ביצוע של סקר תשתיות נפרד לחקיקה הקשורה באיסור הלבנת הון ומימון טרור. במהלך שנת 2012 בוצע סקר פערים, כאשר כל הפערים שנמצאו בו תופלו. כמו כן, כאמור בפרק הציות נמצא בשלבי סיום סקר תשתיות עדכני שנערך במהלך שנת 2016.
- המערך המשפטי מבצע מעקב אחר עדכוני חקיקה ווידוא מסירתם לאחראי על ניהול סיכוני איסור הלבנת הון וכן למתן תמיכה משפטית ככל שזו נדרשת על ידי האחראי, לקיום חובות האחראי ופעילות היחידה והבנק.
- ועדה מייעצת הוקמה לצורך תמיכה במילוי תפקידו של האחראי אשר עיקרי תפקידיה כוללים, בין היתר, דיון בפעולות בחשבונות בהם זוהו פעילויות בלתי רגילות, אשר קיים ספק באם יש צורך בדיווחן לרשות לאיסור הלבנת הון.

ה. דיווח על החשיפה

- במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, מדווח הממונה על איסור הלבנת הון על פעילותו. הדיווח כולל, בין היתר, התייחסות למוקדי סיכון שאותרו ודרכי הטיפול בהם.
- אחת לשנה לפחות מדווח הממונה על איסור הלבנת הון להנהלה ולדירקטוריון הבנק, דיווח מפורט.
- בנוסף, במדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון מוגדרים דיווחים מידיים לדירקטוריון ולבנק ישראל.

ו. ניהול על בסיס קבוצתי של סיכון הלבנת הון ומימון טרור

- האחראי למילוי החובות בבנק לפי חוק איסור הלבנת הון פועל כיחידת המטה של הקבוצה בנושא ניהול סיכונים איסור הלבנת הון ומימון טרור, ובאחריותו לוודא יישום המדיניות הקבוצתית בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור בחברות הבנות בארץ ובחו"ל - כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 411, הכוונת וליווי חברות הבנות בבניית מערכות, בכתיבת נהלים, בפעולות הדרכה ובהטמעה של ההוראות.

ז. ניהול סיכונים חוצי גבולות - Cross Border

קבוצת הבנק פועלת בתחומי בנקאות שונים. בין שאר לקוחותיה, מספקת קבוצת הבנק שירותים גם ללקוחות שהינם תושבי חוץ. על רקע המאמצים המוגברים של מדינות שונות באיתור כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות והמגמה של שיתוף פעולה בינלאומי במאבק בהעלמות מס, עלולה פעילות הבנק מול תושבי החוץ כאמור להגדיל את החשיפה של הבנק לסיכונים חוצי גבולות (Cross Border) וכן לסיכונים מוניטין.

לבנק מדיניות יעודית לנושא שאומצה על ידי חברות הבת הבנקאיות בקבוצה, נקבעו נהלי עבודה, הוחלט על שורה של צעדים אופרטיביים לניהול וצמצום הסיכון, זוהו וסומנו חשבונות בסיכון גבוה בהיבטי סיכונים חוצי גבולות ובוצע וממשיך להתבצע מהלך להחתמת לקוחות אלו על הצהרות לעניין חביות המס וויתור על סודיות.

ח. סיכונים ומגבלות עקב קשרים עם איראן או אויב

ביום 27 בנובמבר 2011 פרסמה רשות ניירות ערך הנחיות גילוי בנוגע לסיכונים ומגבלות עקב קשרים עם איראן או עם אויב. על פי הנחיות אלו, על תאגיד מדווח לכלול גילוי אודות הסיכונים והמגבלות אשר התאגיד חשוף להם עקב קשריו, במישרין או בעקיפין, עם איראן או עם האויב, לרבות מכוח הוראות הדין, ואשר יש להם או עשויה להיות להם השפעה מהותית על התאגיד.

בהמשך לפרסום הנחיות אלו פרסם בנק ישראל ביום 23 בדצמבר 2012 עדכון להוראות הדיווח לציבור.

במסגרת עדכון זה נוספה דרישה לפיה על התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחות הכספיים לשנת 2012 ואילך גילוי בנוגע לסיכונים ומגבלות עקב קשרים עם איראן או עם האויב, בהתאם לאמור בהנחיית רשות ניירות ערך דלעיל.

מדיניות הבנק אינה מתירה קיום קשרים או פעילות, במישרין או בעקיפין, עם איראן או עם גוף אשר הוגדר "כאויב" על ידי רשויות החוק.

מערכות הבנק הותאמו כדי לתת מענה למדיניות זו בהתאם לרשימות שפורסמו בתיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 411, מיום 26 בדצמבר 2011.

לאור ההיערכות המתוארת דלעיל, להערכת הבנק החשיפה לגורמי הסיכון הללו במידה וקיימת, נמוכה ביותר.

סיכון מוניטין

א. כללי

סיכון מוניטין הינו סיכון הנובע מתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עלולה להשפיע לרעה על יכולתו של תאגיד בנקאי לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מגישות רציפה למקורות מימון.

ב. תיאבון הסיכון

לקבוצה סובלנות נמוכה לסיכון המוניטין שעלול להשפיע על יציבותה ובכלל זה - איומים שמקורם בתדמית הבנק. מעבר לכך, הבנק רואה בתדמית חיובית משום נכס מרכזי ולכן יפעל למניעת התממשות סיכון מוניטין שעלול להגיע לתרחיש קיצון וינסה למזער התממשותם של סיכונים מוניטין ככל האפשר.

ג. מדיניות וניהול החשיפה

לבנק מדיניות לניהול הסיכון הכוללת: זיהוי ומעקב אחר גורמי הסיכון וגיבוש פעילות מונעת איתור מוקדם של אירועי מוניטין פוטנציאליים, ניטור מתמשך של הסיכון וניהולו.

ד. דיווח על החשיפה

לבנק מערך מסודר ומפורט של חובות דיווח בנוגע לניהול סיכון המוניטין ובכלל זה דיווחים מיידיים. מערך הדיווחים מגדיר בין היתר באחריות מי הדיווח, תדירותו והנמענים לדיווח.

סיכון אסטרטגיה

א. כללי

סיכון אסטרטגיה הינו סיכון של ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על רווחים, הון, מוניטין או מעמד הנובעים מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים רגולטוריים, ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה הינו פונקציה של התאימות בין היעדים האסטרטגיים של הבנק, האסטרטגיות העסקיות שפותחו להשגת יעדים אלו, המשאבים שהוקצו לעמידה ביעדים אלו ואיכות היישום.

ב. מדיניות וניהול החשיפה

דירקטוריון הבנק מתווה את האסטרטגיה של הבנק והקבוצה. לבנק מדיניות לניהול סיכונים האסטרטגיה.

ג. תיאבון הסיכון

לקבוצת הבנק סובלנות נמוכה לסיכון האסטרטגי בשל ההשפעה הקריטית שעשויה להיות לו על יציבות הבנק והישגיו העסקיים. הקבוצה מאמצת אסטרטגיה עסקית המתאפיינת ברמה גבוהה של זהירות ומידתיות.

ד. דיווח על החשיפה

בבנק קיימת מעטפת סדורה של דיווחים ביחס לסיכון האסטרטגי לאורך קווי ההגנה השונים.

דיון בגורמי סיכון

מידת ההשפעה של גורמי הסיכון מתבססת על המתודולוגיה שמשמשת את הבנק בתהליך ה-ICAAP ובמסמך הסיכונים הרבעוני. המתודולוגיה לוקחת בחשבון את רמת הסיכון והתפתחות פרופיל הסיכון של הבנק אל מול תאבון הסיכון שנקבע ואיכות ניהול הסיכון. כל גורם סיכון המופיע בטבלה נבחן, כאשר הוא עומד בפני עצמו, ומתוך הנחה של אי-תלות בין גורם סיכון אחד לבין גורמי סיכון אחרים המופיעים בטבלה.

סיכון	השפעה	רמת סיכון
1. סיכוי שוק	סיכון שוק (סיכון פיננסי) הינו סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובע משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים. על מנת למזער את החשיפה לסיכוי שוק, לבנק מדיניות מפורטת לניהול החשיפה לסיכוי שוק המפרטת, בין היתר, תיאבון כולל לסיכוי שוק ותיאבון לסיכון בחתך הסיכון הבודד, עקרונות לפעילות ומגבלות ברמת המכשירים והדסקים השונים, דיווח תקופתי להנהלה ולדירקטוריון על החשיפה לסיכוי שוק, הגדרת מערך סמכויות, כלי המדידה, הבקרה והפיקוח אחר החשיפה לסיכונים.	קטנה - בינונית
1.1 סיכון רבית	סיכון הרבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הרבית. שינויים ברבית משפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, כיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (או אף התזרימים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הרבית.	קטנה - בינונית
1.2 סיכון האינפלציה	סיכון האינפלציה הינו סיכון להפסד כתוצאה משינויים בעקום הציפיות למדד המחירים לצרכן.	קטנה
1.3 סיכון שער החליפין	סיכון שער החליפין הינו סיכון להפסד כתוצאה משינוי שער חליפין.	קטנה
1.4 סיכון מניות / אופציות	סיכון מחיר המניות הינו סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי המניות או מדדי המניות. סיכון אופציות: הסיכון הנובע מאופציות או מאופציות משובצות במכשירים פיננסיים ובאגרות חוב מגובות במשכנתאות (MBS), בפעילות במכשירי ברירה וכן מהאפשרות לבצע פירעון מוקדם של אשראי ופקדונות.	קטנה
2. סיכון אשראי	סיכון האשראי הינו הסיכון שלווה או צד נגדי, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק. כדי למזער את החשיפה לסיכון אשראי מוגדרת בקבוצה מדיניות ניהול סיכויי האשראי ומגבלות חשיפה לגבי לווים/ענפים במגזרי הפעילות השונים.	קטנה - בינונית
2.1 איכות לווים ובטחונות	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הקבוצה, בהכנסות והון הקבוצה שעלול להתרחש כתוצאה מהרעה באיכות הלווים על רקע פגיעה בכושר ההחזר שלהם, ו/או בשווי ובטיב הבטחונות שהועמדו כבטוחה לאשראי, כלהלן: - חוסנו הפיננסי של הלווה - איתנות, נזילות, רווחיות, כושר החזר, רמת המינוף וכו', ו/או פגיעה בהם כתוצאה מתמורות בפרמטרים כלכליים שונים (שע"ח, שערי הרבית וכו'), ו/או סיבות עסקיות ותמורות בענף פעילותו של הלווה. - שווי, איכות או תמהיל הבטחונות הניתנים על ידי הלווה להבטחת האשראי בחשבונותיו.	קטנה - בינונית
2.2 ריכוזיות ענפית	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הקבוצה, בהכנסות והון הקבוצה הנובע מהיקף גבוה של אשראי שניתן ללווים המשתייכים לענף משק מסוים ו/או השקעות במוצרים הרגישים לענף. הרעה בפעילות העסקית בענף משק כזה, על רקע שינויים בביקוש או בהיצע, שינוי במחירי חומרי גלם, שינויים בטחונות ו/או פוליטיים, שינויים רגולטוריים ועוד, עלולה להביא לפגיעה ביכולת ההחזר ו/או בשווי הבטחונות שניתנו על ידי חלק מהלווים המשתייכים לענף זה, וכתוצאה מכך, להשפיע לרעה על שווי נכסי הקבוצה ורווחיותה. כדי למזער את החשיפה לסיכון קבע דירקטוריון הבנק מגבלות חשיפה לגבי החשיפה לענפי המשק השונים שבחלקן מחמירות מהמגבלות של בנק ישראל. כמו כן, קיים תהליך של בקרת קיום המגבלות ודיווח להנהלה, לוועדה לניהול סיכונים ולדירקטוריון.	קטנה
2.3 ריכוזיות לווים וקבוצת לווים	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הקבוצה, בהכנסות והון הקבוצה הנובע מהרעה במצב של לוואה/קבוצת לווים גדולה יחסית לתיק האשראי, שעלולה להשפיע לרעה על סיכויי גביית האשראי, ובהתאמה על שווי נכסי הקבוצה ורווחיותה. השפעת הסיכון הינה נגזרת, בין היתר, של התמהיל הפנימי של הקבוצות, הקשר בין החברות המרכיבות אותן עסקית או ענפית, פיזורן, והשפעת הבעיות באחת מהן על היתר. כדי למזער את החשיפה לסיכון קבע דירקטוריון הבנק מגבלות חשיפה לגבי החשיפה ללוואה/קבוצת לווים שבחלקן מחמירות מהמגבלות של בנק ישראל. כמו כן, קיים תהליך של בקרת קיום המגבלות ודיווח להנהלה, לוועדה לניהול סיכונים ולדירקטוריון.	קטנה - בינונית

סיכון	השפעה	רמת סיכון
3. סיכון תפעולי	סיכון תפעולי הינו סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הקבוצה, בהכנסות והון הקבוצה הנובע מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות, לרבות מערכות יישומיות ותשתיות טכנולוגיות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים ובכלל זה איומים קיברנטיים (סייבר). ההגדרה כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי או סיכון מוניטין. כדי למזער את החשיפה לסיכון תפעולי מיישם הבנק מדיניות כוללת לניהול הסיכונים התפעוליים המתווה את סביבת הבקרה, המסגרות הארגוניות והפונקציות הניהוליות שיפעלו לניהול ולמזעור החשיפה לסיכונים תפעוליים. כמו כן, מעוגנים במסגרת המדיניות מנגנוני המדידה, הבקרה והניטור וכן מערכי הדיווח. הבנק נערך לשיפור מתמיד של סביבת הבקרה והמסגרות הארגוניות לניהול הסיכון התפעולי בהתאם לנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל המתייחסות לסיכון התפעולי ול-Sound Practices של ועדת באזל שאומצו על ידי הפיקוח על הבנקים.	קטנה-בינונית
4. סיכון נזילות	סיכון הנזילות הינו הסיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל משיכות בלתי צפויות מפקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי, אי ודאות לגבי זמינות המקורות והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים שעומדים לרשות הבנק. כדי למזער את החשיפה לסיכון נזילות מיישם הבנק מדיניות כוללת לניהול סיכון הנזילות במטבע ישראל ובמט"ח וצמוד מט"ח, בהתאם לנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין 221 ו-342 של הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל. המדיניות כוללת, בין היתר: מגבלות על יחס הכיסוי (בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 221), מגבלות על פער יחס הנזילות בתרחיש רגיל ובתרחיש קיצון (בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 342), וכן התייחסות לכלי המדידה השליטה והבקרה ולמנגנוני הדיווח שיש לקיים כחלק מניהול סיכון הנזילות השוטף.	קטנה
5. סיכון משפטי	סיכון משפטי נכלל בגדר סיכון תפעולי כהגדרתו בנוהל בנקאי תקין מס' 350 - ניהול הסיכון התפעולי וכולל גם, אך אינו מוגבל ל"חשיפה לקנסות (fines, penalties) או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית (punitive damages), כמו גם מהסדרים פרטניים (private settlements)". במטרה למזער את הסיכון הבנק פועל על פי מדיניות לניהול הסיכון המשפטי אשר מוגשת לאישור ההנהלה והדירקטוריון, במסגרתה מתואר הסיכון המשפטי, הדרכים לאיתורו, מיפוי ומיזעורו. במסגרת זאת פועל הבנק לאיתור מראש של הסיכונים המשפטיים, לרבות בחינת כל מוצר/שירות או פעילות חדשה ועריכת מכלול המסמכים הכרוכים באותו מוצר/שירות או פעילות, במגמה למזער את הסיכון המשפטי ככל האפשר.	קטנה
6. סיכון מוניטין	סיכון מוניטין הינו סיכון הנובע מתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עלולה להשפיע לרעה על יכולתו של תאגיד בנקאי לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים ולהונות מנגישות רציפה למקורות מימון. סיכון המוניטין מושפע באופן מהותי מהתממשות של סיכונים משיקים כגון סיכון תפעולי, סיכון אשראי, סיכון ציות, סיכון הלבנת הון ומימון טרור ועוד, אשר דבר פרסומם עלול לגרור התממשות של סיכון המוניטין (לדוגמא: אירועי גניבה או מעילה, אירועי הלבנת הון, אירועי סייבר, הפסד כספי גבוה וכו').	קטנה
7. סיכונים חקיקה ורגולציה	סיכון חקיקה ורגולציה הינו סיכון קיים או עתידי להכנסות והון הקבוצה העלול להיווצר משינויים ברגולציה או בחקיקה, שיש בהם להשפיע על פעילות הקבוצה ועסקיה. הבנק, כתאגיד בנקאי, והחברות המוחזקות על ידו, כפופים להוראות רגולטוריות רבות הבאות לידי ביטוי בחקיקה, חקיקת משנה ומדיניות רשויות הפיקוח והאכיפה כגון: הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, אגף שוק ההון וחיסכון באוצר, הרשות לניירות ערך, רמ"ט - הרשות למשפט וטכנולוגיה, הרשות להגבלים עסקיים, גופים סטאטוטוריים בתחום הגנת הצרכן וכו'. בתחום המחשוב רגיש אף הוא לשינויים בחקיקה וברגולציה, על רקע שדרוגים ושינויים שנדרש לעיתים לעשות במערכות המחשוב. בתחומים אלו קיימים שינויים ו/או חידושים תכופים בחקיקה ובמדיניות הרשויות השונות. שינויים כאמור בחקיקה ובמדיניות רשויות הפיקוח והאכיפה השונות עלולים להשפיע על פעילות הקבוצה ועל עסקיה, וכן לרוב דורשים השקעות והקצאת משאבים על מנת להתאים את הפעילות אליהם, הן בהשקעה במערכות והן בכח אדם ובהכשרתו. לנוכח המשך התגברות הרגולציה, היקפה ותדירותה בכל הנוגע למערכת הבנקאית, לרבות בנושאי הליבה של המערכת וההיערכות הנדרשת לצורך הטמעתה, הועלתה הערכת הסיכון ברבעון השני של שנת 2016 מ"קטנה-בינונית" ל"בינונית".	בינונית

סיכון	השפעה	רמת סיכון
8. סיכון ציות, הלבנת הון ומימון טרור	סיכון ציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שאין הוא מקיים את הוראות הציות. סיכון הציות כולל את הסיכון לאי קיום הוראות הדין כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 308, ובכלל זה הסיכון לאי קיום הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור, הסיכון לאי קיום הוראות תכנית האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך בהתאם לחוק יעול האכיפה בדיני ניירות ערך ואת הסיכונים הנובעים מהפעילות מול תושבי חוץ. סיכון זה כולל גם סיכון התנהלות (CONDUCT RISK), אשר הינו סיכון חוצה ארגון השואב את מסגרתו הנורמטיבית משורה ארוכה של הוראות דין ורגולציה ומושתת על ערכי יסוד בדמות הוגנות ושקיפות באופן בו מתנהל הבנק אל מול מחזיקי העניין השונים. התחזקות הרגולציה והאכיפה של רשויות המס במדינות שונות, מתוך כוונה לאתר כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות עלולים להשליך על דפוסי התנהלות של לקוחות ומכאן לחשוף את הבנק לסיכונים ציות, סיכונים מוניטין Cross border risk-I. ההשפעה של סיכון ציות, הלבנת הון ומימון טרור משליכה על כל תחומי הפעילות של הבנק, לרבות, האכיפה המנהלית, ורגולציה בינלאומית בתחומי מיסוי לרבות ה-FATCA. על מנת למזער את הסיכון, נקבעו מדיניות ונהלים לניהול הסיכונים השונים, הוגדר בכל אחד מהם תיאבון סיכון וקיימת מעטפת של נהלים, בקורות, מערכות מיכון תומכות ומערך דיווחים בהתאם לנדרש. לאור התעצמות והחמרת הדרישות הרגולטוריות בתחומי הציות ואיסור הלבנת הון, כולל רגולציה בינלאומית והשפעתן על תחומי הפעילות של הבנק, הועלתה הערכת הסיכון מ"קטנה-בינונית" ל"בינונית".	בינונית
9. סיכון תחרות ואסטרטגיה	סיכון התחרות נובע מחשיפת הקבוצה לתחרות בישראל בכל תחומי עסקיה. במהלך פעילותה השוטפת מתמודדת הקבוצה עם גורמים מתחרים בהם התאגידים הבנקאיים האחרים וגופים פיננסיים אחרים המספקים מוצרים פיננסיים חלופיים לאלו המוצעים על ידה, כגון: חברות ביטוח ובתי השקעות. סיכון התחרות מבטא את סיכון השחיקה ברווחיות ובהון על רקע הלחץ התחרותי להקטנת גובה העמלות והמרווחים. סיכון האסטרטגיה הינו הסיכון של ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על רווחים, הון, מוניטין או מעמד הנובעים מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה הינו פונקציה של התאימות בין היעדים האסטרטגיים של הבנק, האסטרטגיות העסקיות שפותחו להשגת יעדים אלו, המשאבים שהוקצו לעמידה ביעדים אלו ואיכות היישום. לאור אופי תהליך ניהול הסיכונים האסטרטגי הסדור בבנק, הכולל זיהוי, מיפוי, מדידה ונקיטת פעולות להפחתת הסיכון, בצד מדיניות שמרנית, מוערכת השפעת הסיכון כקטנה.	קטנה

בנוסף לסיכונים כאמור לעיל, התוצאות העסקיות של הבנק וביצועיו מושפעים באופן ישיר ממצב המשק בישראל. הרעה בתנאים הכלכליים במשק הישראלי, ו/או הרעה בתנאים הפוליטיים ו/או הבטחוניים עלולים להביא לפגיעה בהכנסות הקבוצה. עיקר פעילותו של הבנק וכן של חלק ניכר מהחברות המוחזקות על ידו הינה במדינת ישראל. לפיכך, מיתון במשק, הוצאה משמעותית של ההשקעות הזרות שהושקעו במשק בשנים האחרונות, האטה כלכלית מהותית וירידה ברמת החיים בישראל עלולים להשפיע באופן מהותי על תוצאות הבנק. מיתון במשק עשוי להגדיל את היקף החובות הבעייתיים, להקטין את מחזורי הפעילות בשוק ההון, להשפיע על הביקוש לשירותים בנקאיים שוטפים שצורכים משקי הבית, להביא לירידה בהיקף הפעילות בכרטיסי אשראי ועוד.

**מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים,
בקורות ונהלים**

84	מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

84	אומדנים חשבונאיים קריטיים

89	בקורות ונהלים

מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים

כללי

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם מפורט בבאור 1 לדוחות הכספיים. הדוחות הכספיים כוללים תוצאות של חישובים, הנחות ואומדנים המתייחסים לפעילויות, אירועים והתפתחויות שונות, המשפיעים על רווחיותו של הבנק. הנהלת הבנק מתבססת בהערכתה על הנחות סובייקטיביות והערכות של עובדים וגורמים מקצועיים חיצוניים בעלי מיומנויות והתמחויות בתחומים בהם נדרשים האומדנים השונים. לבעלי המקצוע החיצוניים ולעובדים העוסקים בפיקוח, בקרה והכנת האומדנים וההערכות בנושאים המוגדרים כבעלי השפעה קריטית על התוצאות הכספיות של הבנק, אין, ככל שהדבר מתאפשר, מעורבות וקשר עסקי שוטף עם הגורם או הסוגיה נשוא האומדן. הנהלת הבנק והדירקטוריון סבורים כי האומדנים וההערכות בנושאי המדיניות החשבונאית הקריטית, נעשו על פי מיטב ידיעתם ושיקול דעתם של הגורמים המקצועיים שעסקו בהכנתם, והם יושמו באופן נאות בדוחות הכספיים של הבנק. להלן סקירה תמציתית של התחומים בהם נדרשת הנהלת הבנק לבצע הערכות ואומדנים חשבונאיים בנושאים שהשפעתם על הרווח והפסד עשויה להיות קריטית ומהותית. לשינויים באומדנים ובהערכות בנושאים שיתוארו להלן, ובכלל זה התממשות שונה של אירוע מהאומדן שנעשה לגביו, יכולה להיות השפעה מהותית על תוצאותיו העסקיות של הבנק ועל מבנה הנכסים וההתחייבויות שלו (לרבות - תלויות).

א. הפרשה להפסדי אשראי

החל מיום 1 בינואר 2011 מיישם הבנק את הוראת הדיווח לציבור בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" המאמצת את תקני החשבונאות האמריקאיים בנושא (ASC 310) ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב. הבנק קבע נהלים ליהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כבעייתיים. בהתאם לנהלים אלו, הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום. כמו כן, הבנק קבע מדיניות למדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי.

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית". ההפרשה הפרטנית, הרלוונטית לחובות בעייתיים בסיווג פגום, נעשית בהתבסס על הערכות הנהלה לגבי הפסדים הגלומים בתיק האשראי המאזני והחוץ מאזני. הפרשה זו נאמדת באמצעות הפער שבין יתרת החוב הרשומה לבין הערך הנוכחי של התקבולים הצפויים לפירעון החוב, או השווי ההוגן של הבטוחות.

אמידת התקבולים הצפויים לפירעון החוב, המתבססת על מגוון מקורות ההחזר הרלוונטיים, לרבות פעילותו העסקית של הלווה, ערך הבטוחות שהעמיד הלווה, מקורות פרטיים וערך מימוש ערבויות שניתנו על ידי הלווה או צדדים שלישיים, מחייבת שימוש בשיקול דעת ואומדנים אשר הנהלת הבנק מאמינה כי הינם סבירים במועד ההערכה, אולם, מטבע הדברים, אין ודאות כי הסכומים שיתקבלו בפועל יהיו זהים לאומדנים שנקבעו. בנוסף, הבנק בוחן את החובות ומבצע מחיקה חשבונאית בחובות אשר עומדים בתנאי המחיקה החשבונאית.

ההפרשה הקבוצתית, הרלוונטית לכלל החובות שלא סווגו כפגומים, מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית, הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שאינם פגומים.

ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי בגין סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מחושבת על בסיס שיעורי הפסד היסטוריים בענפי המשק השונים (בגין התקופה החל משנת 2011. בהתאם לכך, קביעת ההפרשה בשנת 2016, נסמכת, בין היתר, על שיעורי המחיקות בשש השנים האחרונות), תוך חלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי.

הבנק משתמש בממוצע שיעורי הפסד היסטוריים בענפי המשק השונים בטווח השנים כאמור לעיל, ובנוסף, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות בקשר לאשראי לציבור הבנק לוקח בחשבון נתונים נוספים (התאמות איכותיות). לעניין זה, בקשר לאשראי לאנשים פרטיים שאינו בעייתי, למעט סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב רבית, נקבע כי שיעור ההתאמות האיכותיות בגין גורמים איכותיים הרלוונטיים לסיכוי הגביה לא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי המאזני שאינו בעייתי לאנשים פרטיים במועד הדיווח, וזאת לאור חוזר הפיקוח על הבנקים מיום 19 בינואר 2015 לעדכון הוראות הדיווח לציבור בנושא "הפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים" (בנקים ששיעור ההפסד השנתי שלהם נמוך מ-0.3% בכל אחת מחמש השנים שהסתיימו במועד הדיווח, רשאים לשקול לעשות שימוש בהתאמות בגין גורמים סביבתיים בשיעור של לא פחות מ-0.5%. חברה מאוחדת פועלת בהתאם לאישור שנתקבל מבנק ישראל במסגרת המותר לבנקים בעלי שיעור הפסד שנתי נמוך כאמור). בהלוואות לדיוור מחושבת הפרשה מזערית לחובות מסופקים לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי הפסד גדלים ככל שמעמיק הפיגור. כמו כן, על יתרת ההלוואות לדיוור שאין בהן הפרשה לפי עומק פיגור או הפרשה פרטנית מבוצעת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בשיעור שלא יפחת מ-0.35% מיתרת ההלוואות האמורות למועד הדיווח.

ב. תביעות משפטיות והתחייבויות תלויות

הערכת הסיכון ומתן ביטוי חשבונאי לתביעות משפטיות והתחייבויות תלויות, נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של עורך הדין המטפל, על סמך בקיאותו וידיעתו את החוק והפסיקה, נסיונו בעבודה המשפטית, הכרת הפעילות הבנקאית, וכן, גם בחינת התשתית העובדתית. הערכת הסיכון מבוקרת על ידי ראש מדור ליטיגציה במערך המשפטי, ובסכומים גבוהים גם על ידי ועדה בראשות מנהלת המערך המשפטי של הבנק.

לשם השגת מטרה זו פועל המערך המשפטי במספר מישורים:

1. הכרת הדין הכללי. קיימת הקפדה, שמוצאת את ביטויה בנהלים הפנימיים של המערך המשפטי, על עדכון שוטף בחקיקה ובפסיקה. תשומת לב מיוחדת ניתנת לנושאים שיש להם השלכה על פעילות הבנק לענפיה ולגווניה השונים, לרבות הסקת מסקנות והמלצה על היערכות, לרבות בעקבות תביעות שדווחו על ידי בנקים אחרים.
2. טפול בתביעות ותלונות נגד הבנק. כנגד הבנק תלויות ועומדות תביעות משפטיות (לרבות בקשה להכיר בקצתן כתובענות ייצוגיות) בנושאים שונים, לרבות בתחום שוק ההון, יחסי בנק-לקוח, היעדר גילוי וכיו"ב.

התביעות נגד הבנק עוברות לטיפולו של המערך המשפטי, המטפל בתביעות בין בעצמו ובין באמצעות עורכי דין חיצוניים, תוך ליווי ופיקוח של המערך המשפטי, ככל הנדרש. לתלונות בסכום שמעל 10,000 דולר ולכל תביעה משפטית (ללא רצפת סכום) מבוצעת הערכת סיכון. ועדה בראשות מנהלת המערך המשפטי של הבנק מבצעת בקרה תקופתית על הערכת הסיכון בתלונות ובתביעות שסכומן מעל 5 מיליון ש"ח. אומדנים לחשיפות שיש לבנק בתביעות ובתלונות לגביהן נדרשה הפרשה או נדרש גילוי לגבי רמת החשיפה הגלומה בהן, נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של עורך הדין המטפל, בשיתוף פעולה עם הגורמים המקצועיים הרלבנטיים בבנק ומבוקרים כאמור על ידי ראש מדור ליטיגציה במערך המשפטי, ובסכומים גבוהים גם על ידי ועדה בראשות מנהלת המערך המשפטי של הבנק. למנכ"ל מועבר דיווח מיידי במקרה של תביעה מהותית, דיווח חודשי על עדכונים ושינויים מהותיים בתיקי תביעות ותלונות נגד הבנק מעל סכום מסוים ודיווח רבעוני על עדכונים ושינויים כאמור בכלל התביעות והתלונות נגד הבנק.

לגבי מרבית התביעות והתלונות ישנם אומדנים לרמת הסיכון שיש לבנק ובהתאם לכך מבוצעות הפרשות. בדוחות הכספיים ניתן גילוי לרמת החשיפה שיש לבנק ביחס לתביעות ותלונות שהאומדן להתממשות נע בין 20% ל-70% ואשר לא נעשתה בגין הפרשה. ניתן גילוי לכל תביעה שסכומה מעל 1% מהון הבנק. לגבי תביעות שלא ניתן בשלב זה להעריך את תוצאותיהן, ניתן גילוי לגבי כל תביעה שסכומה מעל 0.5% מהון הבנק.

ג. זכויות עובדים

עובדים של חברות הקבוצה, ובכללם הבנק, זכאים להטבות מסוימות בתקופת עבודתם, בעת פרישתם ולאחר פרישתם לגמלאות. הטבות אלו כוללות, בין השאר:

- תוכנית להטבה מוגדרת לאחר פרישה ולאחר העסקה - פיצויי פרישה, פנסיה, הטבות לגמלאים ואחרים.
 - הטבות אחרות (לחלק מחברות הקבוצה) - מענקי ותק, הטבות בגין ימי מחלה שלא נוצלו.
- ההתחייבות בגין הטבות אלו מחושבת על בסיס אקטוארי בהתאם להוראות המפקח על הבנקים המאמצות החל מיום 1 בינואר 2015 את כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים, כאשר בעת היישום לראשונה תוקנו למפרע מספרי ההשוואה לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2013. לצורך עריכת החישובים האקטואריים נעזר הבנק באקטואר חיצוני. החישובים האקטואריים מבוססים על מספר פרמטרים ובכלל זה, ההסתברות שיתמלאו כל התנאים לתשלום, תוחלת החיים הצפויה, גיל הפרישה, שיעורי הפרישה של העובדים טרם מועד הפרישה לגמלאות, שיעור עליית השכר הצפויה ושיעור ההיוון. פרמטרים אלו נקבעו, בין היתר, על פי תצפיות שערך האקטואר בנוגע לשיעור עליית השכר בבנק ושיעורי עזיבה בבנק והחלטות הנהלת ודירקטוריון הבנק בקשר עם הזכויות השונות. שיעור ההיוון מחושב על בסיס תשואת אגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח בגובה ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון על אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב לבין שיעורי התשואה לפדיון על אגרות חוב של ממשלת ארה"ב.
- בעקבות מהלכי ההתייעלות בהם נוקט הבנק, הכוללים צמצום הדרגתי במצבת כח אדם, כפי שפורטו בבאור זכויות עובדים (ראה באור 23 לדוחות הכספיים), עודכנו הפרמטרים כאמור לעיל.
- חישוב ההפרשה האקטוארית לתוכניות להטבה מוגדרת לאחר פרישה ולאחר העסקה והטבות אחרות, רגיש לשינויים בכל אחד מהערכים של הפרמטרים שצוינו לעיל.

להלן ניתוח רגישות של השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על חישוב ההפרשות האקטואריות:

31 בדצמבר 2016			
עליה של 1%	ירידה של 1%		
במיליוני ש"ח			
		השפעת השינוי בשכר על	
		מענקים בגין ותק	
		התחייבות לפיצויים ופנסיה	
		הטבות אחרות לאחר פרישה והעסקה	
		הטבה בגין ימי מחלה שלא נוצלו	
		השפעת השינוי בשיעור ההיוון על	
		מענקים בגין ותק	
		התחייבות לפיצויים ופנסיה	
		הטבות אחרות לאחר פרישה והעסקה	
		הטבות בגין ימי מחלה שלא נוצלו	
		השפעת השינוי בשעור העובדים שעוזבים על	
		מענקים בגין ותק	
		התחייבות לפיצויים ופנסיה	
		הטבות אחרות לאחר פרישה והעסקה	
		הטבה בגין ימי מחלה שלא נוצלו	
2	(1)		
(76)	89		
(6)	8		
(3)	4		
2	(1)		
88	(74)		
30	(22)		
4	(3)		
1	(1)		
(90)	101		
2	-		
2	(3)		

השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על תוכניות להטבה מוגדרת לאחר פרישה ולאחר העסקה - פיצויים, פנסיה, הטבות לגימלאים ואחרים, נזקפת לרווח כולל אחר.

השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על הטבות אחרות - מענקי ותק והטבות בגין אי ניצול ימי מחלה, נזקפת לרווח והפסד. חוות דעת האקטואר עומדת לעיון באתר מגנא של רשות ניירות ערך ובאתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב.

ד. אומדן השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים

הבנק פועל בהיקפים משמעותיים בתחום המכשירים הפיננסיים הנגזרים, שהצגתם בדוחות הכספיים מושתתת על בסיס השווי ההוגן, להבדיל מהשווי על פי עקרון הצבירה.

הבנק מיישם את כללי FAS 157 למדידת השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנגזרים החל משנת 2012.

FAS 157 מגדיר את השווי ההוגן כמחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך סילוק התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. התקן מחייב לעשות שימוש מירבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים, לצורך הערכת שווי הוגן. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק אשר מתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי.

סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג של שווי הוגן כלהלן:

- נתוני רמה 1 - מחירים מצוטטים משוק פעיל.

- נתוני רמה 2 - מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר הנתונים המשמעותיים בהם נצפים בשוק או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים.

- נתוני רמה 3 - מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים בהם אינם נצפים.

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק עיקרי הוערכו לפי שווי שוק, שנקבע בשוק העיקרי ובהעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכדומה). חישובי השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנגזרים, בגין מרכיב המט"ח שלהם, מתבססים על הנתונים השוררים בשוקי הכספים הבינלאומיים ובשוק המקומי, ובגין המרכיב של המטבע הישראלי, על שיעורי רבית לא צמודה ורבית צמודת מדד, בהתחשב במחירי השוק, הנזילות והסחירות הקיימת בשוק המקומי בהתחשב בסוג המכשיר ובתקופת העסקה. בהתאם להוראות FAS 157 שעורי הרבית הם אחידים, בין אם שווי המכשירים מהווה נכס בבנק ובין אם הוא מהווה התחייבות (אין מרווח בין רבית הקניה לרבית המכירה). סיכון האשראי הגלום במכשירים הפיננסיים הנגזרים בא לידי ביטוי בשווי ההוגן, על ידי הכללת פרמיית סיכון בחישוב השווי. פרמיית סיכון נכללה בחישוב כל העסקאות. בעסקאות שהשווי ההוגן שלהן מהווה נכס נכללה פרמיית סיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה ובעסקאות שהשווי ההוגן שלהן מהווה התחייבות נכללה פרמיית הסיכון של הבנק.

פרמיית סיכון האשראי של הבנקים בארץ ושל הבנקים בחו"ל התקבלה מגורמים חיצוניים המסתמכים על מכשירי חוב ונגזרי אשראי הנסחרים בשוק פעיל. לגבי יתר הלקוחות, פרמיית הסיכון נקבעה לפי מודל פנימי המדרג את טיב הלקוחות וסיכון האשראי שלהם.

השווי ההוגן של אופציות לסוגיה השונים מתבסס ברובו הגדול, על מודל Black and Scholes והוא מושפע מהתנודתיות הגלומה בשערי החליפין, הרבית והמדדים הרלבנטיים לאופציה שהבנק רכש או כתב. נתוני התנודתיות של שערי החליפין מט"ח-שקל ונתוני התנודתיות של שערי החליפין

מט"ח-מט"ח נקבעים על ידי חברה חיצונית המתחמה בשערוך אופציות על פי הנתונים הנגזרים משוקי הכספים בארץ ובעולם. לגבי מכשירים פיננסיים נגזרים מורכבים שאין להם שוק סחיר, מתקבלים, בדרך כלל, ציטוטי שווי הוגן מגורמים בחו"ל, וסבירותם נבחנת על ידי חדרי העסקאות של הבנק.

לפרטים נוספים בדבר שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים ראה באורים 27א, 27ב ו-32ב.

ה. שווי הוגן של ניירות ערך

פעילות הבנק בניירות הערך בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר נמדדת במאזן על פי שוויים ההוגן. השווי ההוגן של ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמינים למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך, ההערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. במקרים אלו השווי ההוגן של השקעת הבנק בניירות ערך הינו מכפלה של מספר היחידות באותו מחיר שוק מצוטט. המחיר המצוטט המשמש לקביעת שווי הוגן אינו מותאם בשל גודל ההחזקה על ידי הבנק או גודל הפוזיציה יחסית לנפח המסחר (פקטור גודל ההחזקה). אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

תהליך קביעת שווי הוגן של תיק נוסטרו אג"ח חו"ל

תהליך קביעת השווי ההוגן מבוצע במערך הביניים שבמערך הפיננסי של הבנק. בתמחור אגרות חוב מסוג יורבונדס ותיק אג"ח מגובות במשכנתאות, נסמך הבנק על ציטוט ממקור חיצוני בלתי תלוי, שעיסוקו במתן ציטוטים למוסדות פיננסיים רבים וגדולים בעולם.

תיק אגרות חוב מסוג יורבונדס

המצטט החיצוני מספק לבנק באופן יומי נתונים על מרווחי האשראי לגבי כל הניירות הקיימים בתיק. במערך הביניים מבוצעת בקרת סבירות על מרווחי האשראי כגון, בדיקת סבירות מול ציטוט ממערכת הבלומברג של עסקאות שבוצעו בכמות ניירות ערך הקרובה לסך ההשקעה של הבנק בנייר, בדיקת מתאם למרווחים הגלומים בעסקאות CDS (credit default swap) רלוונטיים ובדיקת סבירות לעומת אגרות חוב אחרות של אותו מנפיק עם מועדי פירעון קרובים למועד הפרעון של אגרת החוב המוחזקת. במקרים בהם אין אינדיקציות כאמור לעיל, מתבצעת פניה לברוקר חיצוני לקבל ציטוט.

תיק אגרות חוב מגובות במשכנתאות

המצטט החיצוני מספק לבנק נתונים על מחיריהם של כל הניירות הקיימים בתיק. פעם בחודש מבוצעת בקרת סבירות על מחירי המצטט החיצוני באמצעות מחירים ממערכות פיננסיות אחרות.

ניתוח רגישות

על פי חישובי הבנק גידול (קטיון) של 0.05% במרווח, הנובע מסיכון האשראי של מנפיקי אגרות החוב, לגבי תיק אגרות החוב במטבע חוץ של הבנק הנסמך על ציטוטים המתקבלים מספק מחירים חיצוני, יביא לקטיון (גידול) בשיעור אגרות החוב בסך של כ-7.8 מיליון ש"ח. בהתייחס לניירות ערך ששוויים ההוגן נקבע על פי מחירי בורסה, הרי שאלה לא בהכרח משקפים את המחיר שהתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

לפרטים נוספים בדבר שווי הוגן של ניירות ערך ראה באורים 12 ו-32ב.

ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני

- הבנק מכיר בתקופת הדיווח בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, לכל הפחות, בגין ירידת ערך של כל נייר המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:
- נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו;
 - נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו, הבנק מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר;
 - איגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוגה במועד שבו היא נרכשה על ידי הבנק לבין דירוגה במועד פרסום הדוח לתקופה זו. לעניין זה, ירידת דירוג משמעותית תחשב כירידת דירוג הנייר מתחת לדירוג השקעה;
 - איגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית;
 - איגרת חוב שלגביה חל כשל בתשלום לאחר רכישתה;
 - נייר ערך, אשר השווי ההוגן שלו לסוף תקופת דיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים, היה נמוך בשיעור העולה על 40% מהעלות (לגבי איגרת חוב- העלות המופחתת) ומשך התקופה בה השווי ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו הינה מעל 3 רבעונים ברציפות. זאת, אלא אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלוונטיים, אשר מוכיחים ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.

בנוסף, הבחינה בדבר קיום ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני מתבססת על השיקולים הבאים:

- שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו;
- הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק את נייר הערך לתקופת זמן ארוכה מספיק שתאפשר עליה בשווי ההוגן של נייר הערך או עד לפדיון;
- במקרה של איגרות חוב - שיעור התשואה לפדיון;
- במקרה של מניות - הפחתה של חלוקת דיבידנדים או ביטול שלה.

כמו כן, הבנק מכיר בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני בגין זכויות מוטב שנרכשו ובגין זכויות מוטב שהמשיכו להיות מוחזקות על ידי הבנק באיגוח נכסים פיננסיים, כאשר מידע עדכני או אירועים אחרים מצביעים על שינוי לרעה צפוי (probable) בתחזית תזרימי המזומנים הנובעים מהמכשיר הפיננסי.

כאשר חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, עלותו של נייר הערך מופחתת לשווי ההוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. ההפסד המצטבר, המתייחס לנייר ערך המסווג כזמין למכירה שנזקף בעבר לסעיף נפרד בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר, מועבר לרווח והפסד כאשר מתקיימת בגינו ירידת ערך שאינה בעלת אופי אחר מזמני. עלויות ערך בתקופות דיווח עוקבות מוכרות בסעיף נפרד בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואין נזקפות לרווח והפסד (בסיס העלות החדש).

ו. היוון עלויות פיתוח תוכנה

היוון עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה לשימוש עצמי מתחיל רק כאשר: השלב הראשוני בפרייקט הושלם; וכן ההנהלה, בעלת הסמכות המתאימה, אישרה והתחייבה לממן, באופן ישיר או עקיף, פרויקט לפיתוח תוכנה וצפוי כי הפיתוח יושלם ויתהוו הטבות כלכליות עתידיות מהתוכנה.

בעת פיתוח או השגת תוכנה לשימוש עצמי, מהוונות העלויות הבאות: עלויות ישירות של חומרים ושירותים שנצרכו, עלויות שכר עבודה לעובדים הקשורים באופן ישיר לפעילות פיתוח או השגת התוכנה, ועלויות רבית שהתהוו. עלויות אחרות בגין פעילויות פיתוח ועלויות בשלב הראשוני של הפרויקט נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

עלויות שדרוגים ושיפורים של תוכנה לשימוש עצמי מהוונים רק אם צפוי שההוצאות שהתהוו יובילו לפונקציונליות נוספת. עלויות עוקבות אחרות מוכרות כהוצאה בעת התהוותן.

הפחתה היא הקצאה שיטתית של הסכום בר פחת של נכס בלתי מוחשי על פני אורך חייו השימושיים. סכום בר פחת הוא הסכום שנזקף לנכס בעת ההכרה לראשונה בניכוי ערך השירי שלו.

הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אורך החיים השימושי של נכסים בלתי מוחשיים, לרבות נכסי תוכנה, החל מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש.

נכסים בלתי מוחשיים אשר נוצרו מפרויקט תוכנה מופחתים כאשר התוכנה זמינה לשימוש, כלומר כאשר אותם רכיבים הגיעו למיקום ולמצב הנדרשים על מנת שיוכלו לפעול באופן אליו התכוונה ההנהלה. בהקשר זה, תוכנה זמינה לשימוש כאשר כל הבדיקות המהותיות הושלמו, ללא תלות בזמן הצבת התוכנה לצורך שימוש בפועל.

לאור המורכבות החשבונאית בתהליך היוון עלויות תוכנה ולאור מהותיות סכומי עלויות התוכנה שהונו, קבע הפיקוח על הבנקים הנחיות לבנק בנושא היוון עלויות תוכנה לפיהן, בין היתר, יוגדר סף מהותיות להיוון, שלא יפחת מ- 600 אלפי ש"ח. כל פרויקט פיתוח תוכנה, אשר סך כל עלויות התוכנה שניתן להוון בגינו נמוכות מסף המהותיות שנקבע, ייזקף כהוצאה בדוח רווח והפסד. בנוסף, קבע הפיקוח על הבנקים הנחיות נוספות המתייחסות להיבטים שונים בתהליך היוון עלויות התוכנה בבנק.

האומדנים בדבר אורך החיים השימושיים של עלויות תוכנה שהונו נבחנים מחדש לפחות בסוף כל שנת דיווח ומותאמים בעת הצורך.

בחינת קיום ירידת ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב תתבצע, בין השאר, גם בהתקיים הסממנים שצוינו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב:

- (א) לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;
 - (ב) חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;
 - (ג) בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;
 - (ד) העלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש;
 - (ה) לא צפוי יותר שפיתוח התוכנה יושלם וייעשה בה שימוש.
- באם מתקיים סימן אחד או יותר מהסימנים שצוינו לעיל, נדרש לבחון ירידת ערך.

בקורות ונהלים

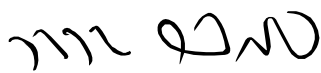
הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובהתאם להנחיות הוראת ניהול בנקאי תקין 309 שפורסמה בחודש ספטמבר 2008, הבנק מקיים זה מספר שנים בקורות ונהלים לגבי גילוי, וכן פרס מערך בקרה פנימית על דיווח כספי, שיושם לראשונה בדוח הכספי, לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר 2008.

ההוראות, שעניינן אחריות ההנהלה על הבקרה פנימית על דיווח כספי וחוות דעת של רואה החשבון המבקר לגבי ביקורת הבקרה הפנימית על דיווח כספי, נערכו בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם - The Sarbanes Oxley Act of 2002 שנחקק בארה"ב, והוראות והנחיות שנקבעו בארה"ב בין היתר על ידי PCAOB.

לדוחות צורף דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר מערך בקרה פנימית על דיווח כספי, וכן הצהרות של מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, בנושא הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי.

הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 31 בדצמבר 2016 את אפקטיביות הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע, שהבנק נדרש לגלות בדוח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובמועד שנקבע בהוראות אלו. במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2016 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

סמדר ברבר-צדיק
מנהל כללי

אירית איזקסון
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 15 במרס 2017
י"ז באדר, תשע"ז

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, סמדר ברבר-צדיק, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לשנת 2016 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח אינו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽¹⁾. וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח דירקטוריון".

סמדר ברבר - צדיק
מנהל כללי

15 במרס 2017

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, נחמן ניצן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לשנת 2016 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽¹⁾. וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח דירקטוריון".

נחמן ניצן
סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

15 במרס 2017

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות, הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקורות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להוראות ההנהלה, הנכסים מוגנים והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2016, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO 1992). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2016, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2016 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק, ה"ה סומך חייקין, כפי שצויין בדוח שלהם בעמוד מספר 95. אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2016.

נחמן ניצן
סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

סמדר ברבר-צדיק
מנהל כללי

אירית איזקסון
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 15 במרס 2017

דוחות כספיים שנתיים מבוקרים

94	דוח רואי החשבון המבקרים על הדוחות הכספיים
95	דוח רואי החשבון על הבקרה הפנימית על דיווח כספי
96	דוח רווח והפסד
97	דוח על הרווח הכולל
98	מאזן
99	דוח על השינויים בהון
100	דוח על תזרימי המזומנים
103	באורים לדוחות הכספיים

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בערבון מוגבל - דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המצורפים של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק והמאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברה שאוחדה אשר נכסיה הכלולים באיחוד מהווים כ-0.6% וכ-0.8% מכלל הנכסים המאוחדים לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015, בהתאמה והכנסותיה מרבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי הכלולות בדוחות הרווח וההפסד המאוחדים מהוות כ-0.4%, כ-0.5% וכ-0.5% מכלל ההכנסות במאוחד מרבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2016, 2015 ו-2014, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותה חברה בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותה חברה, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסוימים שישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה, נדרש מאתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישומו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק ובמאוחד לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים - של הבנק ובמאוחד - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2016, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO 1992) והדוח שלנו מיום 15 במרס 2017, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק.

סומך חייקין
רואי חשבון

15 במרס 2017

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בערבון מוגבל בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ וחברות בנות (להלן ביחד "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2016, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - "COSO 1992"). הדירקטוריון והנהלת הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOb (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב, בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיומה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של הבנק; ו- (3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות, או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2016, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO 1992.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את המאזנים - של הבנק ומאוזנים לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוזנים - ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016, והדוח שלנו, מיום 15 במרס 2017, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

סומך חייקין
רואי חשבון

15 במרס 2017

דוח רווח והפסד לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר (במיליוני ש"ח)

הבנק			המאוחד			באור	
2014 ⁽¹⁾	2015 ⁽¹⁾	2016	2014	2015	2016		
1,798	1,521	1,873	2,664	2,260	2,526	2	הכנסות רבית
486	283	342	563	307	357	2	הוצאות רבית
1,312	1,238	1,531	2,101	1,953	2,169	2	הכנסות רבית, נטו
16	11	45	89	18	80	13,29	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,296	1,227	1,486	2,012	1,935	2,089		הכנסות רבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
							הכנסות שאינן מרבית
152	*95	99	230	149	115	3	הכנסות מימון שאינן מרבית
809	839	954	1,375	1,378	1,300	4	עמלות
264	*193	188	62	14	65	5	הכנסות אחרות
1,225	1,127	1,241	1,667	1,541	1,480		סך כל ההכנסות שאינן מרבית
							הוצאות תפעוליות ואחרות
1,176	1,054	1,227	1,780	1,629	1,656	6	משכורות והוצאות נלוות
276	269	299	444	428	409		אחזקה ופחת בנינים וציוד
85	86	82	139	131	116	17	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
414	416	427	549	522	502	7	הוצאות אחרות
1,951	1,825	2,035	2,912	2,710	2,683		סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
570	529	692	767	766	886		רווח לפני מסים
230	*213	301	328	326	398	8	הפרשה למסים על הרווח
340	316	391	439	440	488		רווח לאחר מסים
115	*130	130	35	38	72	15	חלק הבנק ברווח של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס
							רווח נקי:
455	446	521	474	478	560		לפני יחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	(19)	(32)	(39)		המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
455	446	521	455	446	521		המיוחס לבעלי מניות הבנק
המאוחד והבנק			באור				
2014	2015	2016	בשקלים חדשים			9	רווח בסיסי למניה המיוחס לבעלי מניות הבנק
4.54	4.45	5.19					רווח נקי למניה בת 0.05 ש"ח

* סווג מחדש. ראה באור 15 א.
(1) ראה באור 15 ה בדבר מיזוג יובנק ופאג"י עם ולתוך הבנק.
הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

נחמן ניצן
סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

סמיר בר-צור
מנהל כללי

ארי אזקסון
ייר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 15 במרס 2017

דוח על הרווח הכולל לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר (במיליוני ש"ח)

המאוחד			
2014	2015	2016	
474	478	560	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(19)	(32)	(39)	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
455	446	521	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
			רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:
(40)	(75)	14	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו
(1)	-	(3)	התאמות מתרגום דוחות כספיים נטו ⁽¹⁾ , לאחר השפעת גידורים ⁽²⁾
(35)	11	(131)	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים ⁽³⁾
(76)	(64)	(120)	הפסד כולל אחר, לפני מסים
29	24	38	השפעת המס המתייחס
(47)	(40)	(82)	הפסד כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים
(1)	(2)	(10)	בניכוי הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(46)	(38)	(72)	הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים
427	438	478	הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(18)	(30)	(29)	הרווח הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
409	408	449	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

(1) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

(2) גידורים - רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

(3) בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף השנה של תכניות פנסיה ופיצוי פרישה להטבה מוגדרת והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

מאזן ליום 31 בדצמבר (במיליוני ש"ח)

הבנק		המאוחד		באור	
2015 ⁽⁴⁾	2016	2015	2016		
נכסים					
24,916	23,332	30,727	29,150	11	מזומנים ופקדונות בבנקים
*13,451	13,523	16,439	15,776	12,26	ניירות ערך
353	414	353	414		ניירות ערך שנשאלו
55,075	61,746	73,379	78,175	13,29	אשראי לציבור
(612)	(653)	(824)	(847)		הפרשה להפסדי אשראי
54,463	61,093	72,555	77,328		אשראי לציבור, נטו
-	7	669	654	14	אשראי לממשלה
*3,007	2,541	438	514	15	השקעות בחברות מוחזקות
*1,080	1,019	1,229	1,133	16	בנינים וציוד
207	219	272	243	17	נכסים בלתי מוחשיים
1,655	1,342	1,636	1,332	27,27	נכסים בגין מכשירים נגזרים
*876	784	1,158	1,020	18	נכסים אחרים ⁽²⁾
-	45	-	343	18	נכסים המוחזקים למכירה
100,008	104,319	125,476	127,907		סך כל הנכסים
התחייבויות, הון זמני והון					
*80,203	84,403	103,262	105,817	19	פקדונות הציבור
3,809	3,576	1,565	755	20	פקדונות מבנקים
276	296	511	570		פקדונות הממשלה
3,841	4,019	5,862	5,801	21	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
1,654	1,356	1,659	1,356	27,27	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
*2,826	3,018	4,954	4,929	22	התחייבויות אחרות ⁽¹⁾⁽³⁾
-	-	-	745	18	התחייבויות המוחזקות למכירה
92,609	96,668	117,813	119,973		סך כל ההתחייבויות
326	330	326	330		הון זמני - זכויות שאינן מקנות שליטה
7,073	7,321	7,073	7,321		הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
-	-	264	283		זכויות שאינן מקנות שליטה
7,073	7,321	7,337	7,604		סך כל ההון
100,008	104,319	125,476	127,907		סך כל ההתחייבויות, הון זמני והון

* סווג מחדש. ראה באור 15.א.

(1) מזה: הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים בסך של 71 מיליון ש"ח ו-62 מיליון ש"ח מיליון ש"ח בבנק ב-31.12.15 וב-31.12.16, בהתאמה.

(2) מזה: נכסים אחרים הנמדדים בשווי הוגן בסך של 238 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק (31.12.15 - 317 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק).

(3) מזה: התחייבויות אחרות הנמדדות בשווי הוגן בסך של 491 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק (31.12.15 - 495 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק).

(4) ראה באור 15.ה בדבר מיזוג פאג"י עם ולתוך הבנק.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון

(במיליוני ש"ח)

הון מניות ופרמיה ⁽¹⁾	הפסד כולל אחר מצטבר	עודפים ⁽²⁾	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל הון
927	(21)	5,767	6,673	228	6,901
יתרה ליום 1 בינואר 2014					
שינויים בשנת 2014-					
-	-	455	455	19	474
רווח נקי בשנת החשבון					
-	-	(285)	(285)	-	(285)
דיבידנד					
-	(46)	-	(46)	(1)	(47)
הפסד כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס					
927	(67)	5,937	6,797	246	7,043
יתרה ליום 31 בדצמבר 2014					
שינויים בשנת 2015-					
-	-	446	446	18	464
רווח נקי בשנת החשבון					
-	-	(130)	(130)	-	(130)
דיבידנד					
-	(38)	-	(38)	-	(38)
הפסד כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס					
-	-	(2)	(2)	-	(2)
הון זמני - זכויות שאינן מקנות שליטה					
927	(105)	6,251	7,073	264	7,337
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015					
שינויים בשנת 2016-					
-	-	521	521	21	542
רווח נקי בשנת החשבון					
-	-	(200)	(200)	-	(200)
דיבידנד					
-	(72)	-	(72)	(2)	(74)
הפסד כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס					
-	-	(1)	(1)	-	(1)
הון זמני - זכויות שאינן מקנות שליטה					
927	(177)	6,571	7,321	283	7,604
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016					

(1) כולל פרמיה על מניות בסך 313 מיליון ש"ח (משנת 1992 ואילך).

(2) כולל סך של 2,391 מיליון ש"ח שאינם ניתנים לחלוקה כדיבידנד - ראה באור 3.33.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי המזומנים לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר (במיליוני ש"ח)

הבנק			המאוחד			
2014	2015	2016	2014	2015	2016	
455	446	521	474	478	560	תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) שוטפת:
						רווח נקי לשנה
						ההתאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעילות שוטפת:
12	(94)	(97)	(19)	(38)	(72)	חלק הבנק בהפסד (ברווח) הבלתי מחולק של חברות מוחזקות, נטו
-	3	-	-	-	-	שערך כתבי התחייבות נדחים שהונפקו על ידי חברות בנות
73	*67	74	98	89	93	פחת על בנינים וציוד
85	86	82	139	131	116	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
(13)	-	(21)	(13)	(6)	(24)	רווח ממימוש בנינים וציוד
16	11	45	89	18	80	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(31)	-	-	(31)	-	-	רווח ממימוש השקעה בחברה מוחזקת
(230)	*103	89	(346)	139	128	הפסד (רווח) משינוי ערך ניירות ערך לפדיון, משינוי ערך וממכירת ניירות ערך זמינים למכירה
(18)	(3)	2	(32)	3	3	הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר
(2)	*66	111	(20)	64	118	מסים נדחים, נטו
27	34	68	45	63	96	תכניות פיצויים ופנסיה להטבה מוגדרת
(7)	(33)	(6)	19	5	12	שערך אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
(212)	216	87	(254)	218	91	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות המזומנים
שינוי נטו בנכסים שוטפים:						
(363)	(42)	197	(59)	98	(1,060)	פקדונות בבנקים
(72)	197	2	(185)	272	9	ניירות ערך למסחר
530	(34)	(61)	513	124	(61)	שאלית ניירות ערך מהאוצר
(817)	(2,502)	(3,190)	(1,016)	(3,529)	(4,155)	אשראי לציבור
-	-	(7)	(635)	(11)	15	אשראי לממשלה
48	*(334)	32	(112)	(159)	53	נכסים אחרים
(1,399)	1,491	343	(1,551)	1,391	334	נכסים בגין מכשירים נגזרים
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:						
3,982	*5,252	449	6,569	8,634	2,931	פקדונות הציבור
(35)	5,125	995	134	96	(810)	פקדונות מבנקים
16	(595)	203	50	(656)	246	פקדונות הממשלה
(181)	*(77)	(144)	(54)	(184)	(244)	התחייבויות אחרות
1,226	(1,573)	(298)	1,370	(1,503)	(297)	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
3,090	7,810	(524)	5,173	5,737	(1,838)	מזומנים נטו מפעילות (לפעילות) שוטפת

* סווג מחדש.

דוח על תזרימי המזומנים לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)
(במיליוני ש"ח)

הבנק			המאוחד			
2014	2015	2016	2014	2015	2016	
תזרימי מזומנים לפעילות השקעה:						
(11,985)	(22,541)	(11,899)	(18,666)	(28,784)	(13,132)	רכישת ניירות ערך המוחזקים לפדיון וזמינים למכירה
10	36	50	17	153	80	תמורה מפדיון אגרות חוב מוחזקות לפדיון
8,696	*9,470	7,078	13,309	12,166	8,203	תמורה ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה
2,912	9,565	4,051	4,104	11,937	4,551	תמורה מפדיון ניירות ערך זמינים למכירה
(143)	(99)	(46)	(157)	(114)	(55)	רכישת בנינים וציוד
30	8	31	30	18	38	תמורה מממוש בנינים, ציוד ונכסים אחרים
(65)	(75)	(94)	(67)	(76)	(94)	השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
68	-	-	-	-	-	תמורה מפרעון שטר הון שהונפק על ידי חברה בת
148	1	-	148	-	-	תמורה מממוש השקעות בחברות בת שיצאו מאיחוד (נספח א')
-	3,169	69	-	-	-	מיזוג חברה בת
(329)	(466)	(760)	(1,282)	(4,700)	(409)	מזומנים נטו לפעילות השקעה
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) מימון:						
-	-	834	-	1,352	834	הנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
(690)	(195)	(650)	(818)	(398)	(907)	פדיון אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
(285)	(130)	(200)	(285)	(130)	(200)	דיבידנד ששולם לבעלי המניות
(975)	(325)	(16)	(1,103)	824	(273)	מזומנים נטו מפעילות (לפעילות) מימון
1,786	7,019	(1,300)	2,788	1,861	(2,520)	גידול (קישון) במזומנים
15,280	17,278	24,081	25,566	28,615	30,265	יתרת מזומנים לתחילת השנה
212	(216)	(87)	261	(211)	(107)	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים
17,278	24,081	22,694	28,615	30,265	27,638	יתרת מזומנים לסוף השנה
רבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו:						
2,030	2,031	2,194	3,220	3,071	2,970	רבית שהתקבלה
757	430	491	1,174	734	736	רבית ששולמה
31	39	19	53	39	19	דיבידנדים שהתקבלו
239	178	197	493	346	313	מסים על הכנסה ששולמו
33	28	106	81	48	172	מסים על הכנסה שהתקבלו

* סווג מחדש.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

נספח א' - תמורה ממימוש השקעה בחברה בת שאוחדה בעבר

נכסים והתחייבויות של חברות בת שאוחדו בעבר, וזרימת מזומנים ממימוש השקעה בחברות בת שאוחדו בעבר ליום המכירה

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2014	
124	נכסים
(7)	התחייבויות
31	רווח הון ממימוש השקעות בחברות בת שאוחדו בעבר
148	סך כל התמורה שהתקבלה ממימוש השקעות בחברות בת שאוחדו בעבר

באורים לדוחות הכספיים

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

(1) הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") הינו תאגיד בישראל. הדוחות הכספיים המאוחדים ליום 31 בדצמבר 2016 כוללים את אלה של הבנק ושל חברות הבנות וחברה כלולה שלו (להלן - "הקבוצה"). הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) וכן בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. הבאורים לדוחות הכספיים מתייחסים לדוחות הכספיים של הבנק ולדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק והחברות המאוחדות שלו, פרט למקרים בהם צוין בבאור כי הוא מתייחס לבנק בלבד או למאחד בלבד. הבנק הינו חברה בת ישירה של פ.י.ב.י אחזקות בע"מ (להלן - "פיבי אחזקות"). פיבי אחזקות נשלטת על ידי בינוהן בע"מ, דולפין אנרגיות בע"מ (שבשליטת ה"ה ברי ליברמן, קסי ליברמן-הריס, לי ליברמן וג'ושוע ליברמן מאוסטרליה) ואינסטנז מספר 2 בע"מ (שבשליטת ה"ה מיכאל והלן אבלס מאוסטרליה). בין בעלי השליטה קיים הסכם הצבעה ושיתוף פעולה. הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 15 במרס 2017.

(2) הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - "IFRS") - תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS) לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הוועדה לפרשנויות דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על ידי הוועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.

כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב - כללי החשבונאות שבנקים אמריקאיים שנשחרים בארה"ב נדרשים ליישם. כללים אלה נקבעים על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, רשות ני"ע בארה"ב, המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וגופים נוספים בארה"ב, ומיושמים בהתאם להיררכיה שנקבעה בתקן חשבונאות אמריקאי (FAS 168 (ASC 105-10), הקודיפיקציה של תקני החשבונאות של המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וההיררכיה של כללי החשבונאות המקובלים. בנוסף לכך, בהתאם לקביעת הפיקוח על הבנקים, למרות ההיררכיה שנקבעה ב-FAS 168, הובהר כי כל עמדה שנמסרה לציבור על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב או על ידי צוות רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב לגבי אופן היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב היא כלל חשבונאות המקובל בבנקים בארה"ב.

חברות מאוחדות - חברות שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.

חברות כלולות - חברות, למעט חברות מאוחדות, ולרבות שותפות או מיזם משותף, שהשקעת הבנק בהן, במישרין או בעקיפין, כלולה בדוחות הכספיים על בסיס השווי המאזני.

חברות מוחזקות - חברות מאוחדות או חברות כלולות.

שלוחות בחו"ל - חברות בנות של הבנק מחוץ לישראל.

מטבע הפעילות - המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה הבנק פועל; בדרך כלל, זהו המטבע של הסביבה שבה התאגיד מפיק ומוציא את עיקר המזומנים.

מטבע ההצגה - המטבע לפיו מוצגים הדוחות הכספיים.

צדדים קשורים - כמשמעותם בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.

בעלי עניין - כמשמעותם בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.

מדד - מדד המחירים לצרכן בישראל שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

סכום מותאם - סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין חודש דצמבר 2003, בהתאם להוראות גילויי דעת 23 ו-36 של לשכת רואי חשבון בישראל.

דיווח כספי מותאם - דיווח כספי בערכים המותאמים על פי השינויים בכח הקניה הכללי של המטבע הישראלי בהתאם להוראות גילויי הדעת של לשכת רואי החשבון בישראל.

סכום מדווח - סכום מותאם למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.

עלות - עלות בסכום מדווח.

דיווח כספי נומינלי - דיווח כספי המבוסס על סכומים מדווחים.

ב. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

(1) עקרונות הדיווח

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו. בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. בנושאים הנוותרים, שהם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי החשבונאות המקובלים בישראל (Israeli GAAP). כאשר תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

(2) מטבע פעילות ומטבע הצגה

השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק. הדוחות הכספיים המאוחדים מוצגים בש"ח ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צוין אחרת. למידע בדבר מטבע פעילות של שלוחה בנקאית בחו"ל ראה באור 1.ד.1.(1).

(3) בסיס המדידה

הדוחות הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות המפורטים להלן:

- מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים אחרים אשר נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד (כגון: השקעות בניירות ערך בתיק למסחר);
- מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה;
- נכסים שאינם שוטפים המוחזקים למכירה וקבוצת נכסים המוחזקים למכירה;
- נכסי והתחייבויות מסים נדחים;
- הפרשות;
- נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים;
- השקעות בחברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני.

ערכם של נכסים לא כספיים ופריטי הון שנמדדו על בסיס העלות ההיסטורית, הותאם לשינויים במדד המחירים לצרכן עד ליום 31 בדצמבר 2003, היות ועד למועד זה נחשבה כלכלת ישראל ככלכלה היפר-אינפלציונית. החל מיום 1 בינואר 2004 עורך הבנק את דוחותיו הכספיים בסכומים מדווחים.

(4) שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו נדרשת הנהלת הבנק להשתמש בשיקול דעת בהערכות אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שההוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה. בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ולאירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת. בעקבות מהלכי התייעלות בהם נוקט הבנק הכוללים צמצום הדרגתי במצבת כח אדם, כמפורט בבאור 23 להלן, עודכנה ההתחייבות בגין תכנית פיצויים ופנסיה להטבה מוגדרת.

ג. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים

החל מתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2016 מיישם הבנק תקנים חשבונאיים והוראות חדשות בנושאים המפורטים להלן:

- (1) דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא צירופי עסקים, איחוד דוחות כספיים והשקעות בחברות מוחזקות.
- (2) דיווח לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא נכסים בלתי מוחשיים.
- (3) מגזרי פעילות פיקוחיים ודיווח על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה.
- (4) ארגון מחדש של חוב בעייתי.

להלן תיאור מהות השינויים שננקטו במדיניות החשבונאית בדוחות כספיים מאוחדים אלה ותיאור של אופן והשפעת היישום לראשונה, ככל שהייתה:

(1) דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב

בנושא צירופי עסקים, איחוד דוחות כספיים והשקעות בחברות מוחזקות

ביום 10 ביוני 2015 פורסם חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים ו"א" בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא צירופי עסקים, איחוד דוחות כספיים והשקעות בחברות מוחזקות. בהתאם לחוזר נדרש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושאים אלו כמפורט להלן:

- כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות נושא 805 בקודיפיקציה בדבר "צירופי עסקים".
- הוראות נושא 810 בקודיפיקציה בדבר "איחוד".
- הוראות נושא 20-350 בדבר "נכסים בלתי מוחשיים - מוניטין ונכסים אחרים" בקשר לטיפול החשבונאי בירידת ערך מוניטין שנרכש בצירוף עסקים.
- כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא חברות מוחזקות, לרבות כללי ההצגה, המדידה והגילוי וכן את ההנחיות הנוגעות לירידת ערך שנקבעו בהוראות נושא 323 בקודיפיקציה בדבר "השקעות - שיטת השווי המאזני ועסקאות משותפות".
- הטיפול שנקבע בסעיף 74.ב. בהוראות הדיווח לציבור בדבר נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה לפי IFRS 5 לא יחול על השקעות בחברות כלולות.
- יודגש כי הוראת המעבר שאפשרה לא לבצע תיאומים למדיניות חשבונאית, המתייחסת לנושאים בליבת העסק הבנקאי, שיושמה על ידי חברה כלולה ריאלית, לצורך יישום מדיניות חשבונאית אחידה עם זו של הבנק בוטלה. במקומה נוסף סעיף בהוראות המעבר לשנת 2015 שמאפשר לבנק משיקולים פרקטיים בשנים 2016 ו-2017 לא לבצע תיאומים למדיניות חשבונאית שמיושמת על ידי חברה כלולה ריאלית, העורכת את דוחותיה הכספיים בהתאם ל-IFRS.
- ההוראות שנקבעו בחוזר נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2016 ואילך. בעת היישום לראשונה, נדרש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים בתקינה האמריקאית בשינויים המתחייבים, לרבות תיקון למפרע של מספרי השוואה אם הדבר נדרש על פי כללי התקינה האמריקאית בנושאים אלו. ההוראות בנושא "push down accounting" יחולו על צירופי עסקים שיבוצעו החל מיום 1 בינואר 2016.
- הבנק יישם את ההוראות באופן של יישום למפרע. ליישום החוזר לא הייתה השפעה מהותית. סעיף 1.ד.2 (להלן עודכן בהתאם להוראות החדשות).

להלן סקירת עיקרי ההוראות החדשות ביישום הוראות התקינה האמריקאית בנושא שיטת השווי המאזני:

- **מידה**
 - לישות יש אפשרות לבחור לטפל בהשקעות במוחזקות בשווי הוגן במקום בשיטת השווי המאזני.
- **ירידה בשיעור החזקה**
 - בעת ירידה בשיעור ההחזקה, ללא קשר לשאלה האם הישות איבדה השפעה מהותית אם לא, יש להכיר ברווח או הפסד בגובה הפער שבין התמורה מהמכירה לחלק היחסי מהעלות המופחתת שנמכר.
 - בעת איבוד השפעה מהותית, הזכויות שנותרו בהשקעה יוצגו לפי הערך בספרים של ההשקעה ערב השינוי.
- **ירידת ערך**
 - באופן כללי, ירידת הערך הינה בגובה העודף של העלות המופחתת של ההשקעה על שווייה ההוגן. ירידת ערך אחרת-מזמנית שהוכרה, לא תבוטל בתקופות עתידיות.
- **הפסדים**
 - על פי התקינה האמריקאית, ככלל על המשקיע להפסיק ליישם את שיטת השווי המאזני לאחר שהכיר בהפסדים מהמוחזקת עד לאיפוס ההשקעה, כאשר בתקופות עוקבות על המשקיע לחזור וליישם את שיטת השווי המאזני רק לאחר שאיפס את ההפסדים שלא הוכרו. יחד עם זאת, על המשקיע להכיר בהפסד נוסף כאשר חזרתה של המוחזקת לרווחיות בעתיד הקרוב הינה מובטחת.
- **מדיניות חשבונאית אחידה**
 - התקינה האמריקאית אינה דורשת שהמשקיע והחברה המוחזקת יישמו מדיניות חשבונאית אחידה. עם זאת, שניהם צריכים ליישם US GAAP.
- **תמורה מותנית**
 - במידה שהתמורה המותנית אינה עומדת בהגדרת נגזר, התמורה המותנית תוכר רק כאשר מתקיימת ההתניה והתמורה משולמת או עומדת לתשלום. סכום זה יכלל בעלות הבסיסית של ההשקעה כאשר שינויים במדידות עוקבות יכללו גם הם כחלק מהעלות הבסיסית של ההשקעה.

להלן סקירת עיקרי ההוראות החדשות ביישום הוראות התקינה האמריקאית בנושא איחוד דוחות כספיים:

- זכויות פוטנציאליות

אין לקחת בחשבון זכויות הצבעה פוטנציאליות.

- זכויות שאינן מקנות שליטה

ככלל, על הרוכש למדוד את הזכויות שאינן מקנות שליטה על פי שווין ההוגן. הצגת הזכויות שאינן מקנות שליטה מסווגות בהן אך מוצגות בנפרד מההון המיוחס לחברת האם. יחד עם זאת, במידה שהזכויות שאינן מקנות שליטה ניתנות לפדיון באירוע שאינו בשליטת המנפיק, תקנות ה-SEC דורשות להציג את הזכויות שאינן מקנות שליטה מחוץ להון הקבוע. באשר לשינויים בשיעורי החזקה שאינם מלווים באיבוד שליטה, הואיל שהזכויות שאינן מקנות שליטה חייבות להימדד לראשונה על פי שווין ההוגן, הרי שתהיה הקצאה של המוניטין בין החברה האם לזכויות שאינן מקנות שליטה.

(2) דיווח לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא נכסים בלתי מוחשיים

ביום 22 באוקטובר 2015, פורסם חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא נכסים בלתי מוחשיים. בהתאם לחוזר נדרש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא נכסים בלתי מוחשיים ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות נושא 350 בקודיפיקציה בדבר "נכסים בלתי מוחשיים - מוניתין ואחרים". בפרט, על פי החוזר תאגיד בנקאי נדרש ליישם את הכללים המפורטים בנושא 40-350 בקודיפיקציה בדבר "תוכנה לשימוש עצמי". בנקים נדרשים ליישם את ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר החל מיום 1 בינואר 2016 ואילך. בעת היישום לראשונה, יש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בתקינה האמריקאית באותם נושאים, בשינויים המתחייבים. האמור כולל תיקון לנתונים המתייחסים לתקופות קודמות, אם הדבר נדרש בהתאם לנושאים אלה. ליישום החוזר לא הייתה השפעה מהותית. סעיפים 13.1 ד.1 ו-15.1 ד.1 (15) להלן עודכנו בהתאם להוראות החדשות.

להלן סקירת עיקרי ההוראות החדשות ביישום הוראות התקינה האמריקאית בנושא נכסים בלתי מוחשיים:

- ירידת ערך - נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים מוגדר

נכס בלתי מוחשי ייבחן בהתקיים סממנים לירידת ערך ברמת "קבוצת נכסים". קבוצת נכסים היא הרמה המצומצמת ביותר של נכסים והתחייבויות שמפיקה תזרים מזומנים נפרד. תחילה יש לבחון האם הערך בספרים של קבוצת הנכסים גבוה מסכום תזרימי המזומנים הבלתי-מהוון הצפוי לנבוע ממנה. אם כן, יש להכיר בירידת ערך בגובה ההפרש שבין הערך בספרים לבין השווי ההוגן של קבוצת הנכסים. ירידת הערך תוקצה בצורה פרופורציונלית (פרו-ראטה) אך ורק בין הנכסים שבקבוצת הנכסים, ובלבד שערכו של נכס בודד לא ירד מתחת לשווי ההוגן.

- ביטול הפסד מירידת ערך

ככלל, לא ניתן לבטל הפסדים מירידת ערך של נכסים בלתי מוחשיים.

- היוון עלויות ליצירת נכס בלתי מוחשי

ככלל, עלויות ליצירת נכס בלתי מוחשי יוכרו כהוצאה בעת התהוותן. עם זאת, קיימות הנחיות ספציפיות עבור מקרים מסוימים, למשל לגבי עלויות לפיתוח תוכנה לשימוש עצמי, כמתואר להלן.

- היוון עלויות תוכנה לשימוש עצמי

עלויות שהתהוו בשלב יישום הפיתוח של תוכנה לשימוש עצמי יהוונו, כאשר ההנהלה מחויבת למימון הפרויקט, וכן צפוי שיושלם והתוכנה תמלא את ייעודה. יצוין, כי כבר כיום הוראות הדיווח לציבור בנושא היוון עלויות תוכנה לשימוש עצמי מבוססות בין השאר על התקן האמריקאי 98-1 SOP (נכלל במסגרת 350-40 ASC).

(3) מגזרי פעילות פיקוחיים ודיווח על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה

(א) מגזרי פעילות פיקוחיים

ביום 3 בנובמבר 2014, פורסם חוזר בנושא דיווח על מגזרי פעילות אשר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור בכל הנוגע לדרישת הדיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים ובין השאר כולל שינוי הגדרות מסוימות והנחיות על פיהם יידרשו הבנקים לבצע סיווג לקוחות למגזרים פיקוחיים ולעדכן את דיווחיהם בהתאם להגדרות האחדות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים, אשר מבוססות בעיקרון על סיווג הלקוחות על פי מחזור פעילותם.

(ב) מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה

בנוסף לדיווח האחד לפי מגזרי פעילות פיקוחיים, בחוזר נקבע כי הגילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה יינתן בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מגזרי פעילות (הנכללים ב-ASC 280), ככל שקיים הבדל מהותי בין גישת ההנהלה לבין מגזרי הדיווח על פי הנחיות הפיקוח על הבנקים.

מגזר פעילות בהתאם לגישת ההנהלה לפי ASC 280-10 הינו מרכיב בבנק אשר עוסק בפעילויות שממן הוא עשוי להניב הכנסות ולשאת בהוצאות, אשר עומדות בקריטריונים המפורטים להלן:

- תוצאות פעילותיו נבחנות באופן סדיר על ידי מקבלי ההחלטות הראשיים בבנק לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכות ביצועים; וכן
- קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

הדיווח בדבר מגזרי הפעילות הינו בהתאם לגישת ההנהלה, תוך גילוי מגזרים ופירוט פריטי דיווח כפי שנקבעו בבנק.

הכללים החדשים נכנסו לתחולה בהדרגה, החל מהדוחות הכספיים לשנת 2015. הרחבת מתכונת הדיווח עד למתכונת המלאה תתבצע באופן המפורט להלן:

- החל מהדוח הכספי לרבעון הראשון של שנת 2016 ניתן גילוי מלא לפי מגזרים פיקוחיים אשר כוללים מגזרים כגון בנקאות פרטית, משקי בית, עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים, עסקים גדולים וגופים מוסדיים, למעט הגילוי הנפרד על מגזר ניהול פיננסי. מספרי השוואה יותאמו למפרע. ניתן להציג בדוחות בשנת 2016 מספרי השוואה של שנה אחת בלבד בהתייחס לבאור על מגזרי פעילות פיקוחיים. לצורך הצגת מספרי השוואה ניתן יהיה להסתמך על סיווג הלקוחות למגזרי פעילות פיקוחיים נכון ליום 1 בינואר 2016.
 - החל מהדוחות לרבעון הראשון לשנת 2017 נדרש ליישם את הנחיות החוזר במלואן.
- ליישום ההוראות החדשות לא הייתה השפעה מהותית למעט אופן ההצגה והגילוי. באורים 28 ו-28א הותאמו כדי לכלול את הגילוי החדש בכפוף להוראות המעבר כמפורט לעיל.

(4) ארגון מחדש של חוב בעייתי

ביום 22 במאי 2016 פורסם על ידי הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא ארגון מחדש של חוב בעייתי. החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור לאור עדכון מספר 02-2011 לקודיפיקציה שפרסם ה-FASB ולאור הנחיות חדשות של הרשויות הרגולטוריות בארה"ב.

בהתאם לחוזר, נוספו הנחיות בדבר חובות שעוברים תהליך של ארגון מחדש עוקב. בפרט, נקבע כי בנסיבות מסוימות, כאשר נערך לחוב ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר מכן התאגיד הבנקאי והחייב נכנסו להסכם נוסף של ארגון מחדש (להלן: "ארגון מחדש עוקב"), התאגיד הבנקאי אינו נדרש להתייחס יותר לחוב כחוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי אם מתקיימים שני התנאים הבאים:

- א. החייב אינו נמצא יותר בקשיים פיננסיים במועד הארגון מחדש העוקב.
- ב. בהתאם לתנאי הארגון מחדש העוקב, התאגיד הבנקאי לא העניק ויתור לחייב.

על מנת לעמוד בשני התנאים כאמור, בין היתר, נדרש שהסכם הארגון מחדש העוקב יהיה בתנאי שוק, לרבות: (1) שיעור רבית חוזי שאינו נמוך משיעור הרבית בהלוואות חדשות עם מאפייני סיכון אשראי דומים, וכן (2) תנאים אחרים בחוזה, שאינם פחות מטיבים עם התאגיד הבנקאי לעומת התנאים שהתאגיד הבנקאי היה מציע בהלוואות חדשות כאמור עם מאפייני סיכון אשראי דומים.

בנוסף, נקבעו מקרים בהם ישנה חזקה שהחידוש של חוב נחות הוא ארגון מחדש של חוב בעייתי. וכן נאמר כי כאשר חוב, שלא נחשב בעבר כחוב פגום באופן פרטני, מאורגן מחדש ונקבע כי הוא עומד בהגדרת ארגון מחדש של חוב בעייתי, ללא מחיקה חשבונאית חלקית, בדרך כלל אין זה נאות להקטין את אומדן ההפרשה להפסדי אשראי במועד הארגון מחדש כתוצאה מהשינוי בשיטת מדידת ירידת הערך.

הוראות שנקבעו בהתאם לחוזר נכנסו לתוקף החל מיום 31 בדצמבר 2016 על ארגונים מחדש שיבוצעו או יחודשו ומיום זה ואילך. כמו כן, הבנק יישם את ההוראות בכל הקשור לשימור ההפרשה בחובות שאורגנו מחדש. ליישום הוראה זו על מלאי החובות שאורגנו מחדש בבנק לא הייתה השפעה מהותית.

ד. מדיניות חשבונאית שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים

(1) מטבע חוץ והצמדה

עסקאות במטבע חוץ מתורגמות למטבעות הפעילות הרלוונטיים של הבנק ושלוחותיו לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום. הפרשי שער בגין הפריטים הכספיים הינם ההפרש שבין העלות המופחתת במטבע הפעילות לתחילת השנה, כשהיא מתואמת לרביית האפקטיבית ולתשלומים במשך השנה, לבין העלות המופחתת במטבע חוץ מתורגמת לפי שער החליפין לסוף השנה.

נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי ההוגן. פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה. הפרשי שער הנובעים מתרגום למטבע הפעילות מוכרים ברווח והפסד, פרט להפרשים הבאים אשר מוכרים ברווח כולל אחר, הנובעים מתרגום של:

- מכשירים פיננסיים הוניים המסווגים כזמינים למכירה (למעט במקרה של ירידת ערך ואז הפרשי התרגום שהוכרו ברווח כולל אחר מסווגים מחדש לרווח והפסד);
- התחייבויות פיננסיות המגדרות השקעות בפעילות חוץ, בגין החלק האפקטיבי בגידור.

מטבע פעילות של שלוחות הפועלות בחו"ל

הבנק מיישם את IAS 21, השפעת השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ, החל מיום 1 בינואר 2011, למעט הנחיות התקן בנושא סיווג של שלוחות בנקאיות הפועלות בחו"ל כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה מהשקל.

שלוחות בנקאיות בחו"ל

עד שנת 1994 סווגו שלוחות בנקאיות מסוימות בחו"ל כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה משקל והפרשי השער בגין התרגום נזקפו ישירות להון, כחלק מקרן תרגום. החל משנת 1995, על פי הנחיות המפקח על הבנקים, סווגו שלוחות בנקאיות בחו"ל כפעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן זהה למטבע הפעילות של הבנק.

בהתאם ל- IAS 21, כדי לקבוע את מטבע הפעילות, על הבנק לשקול, בין היתר, את הגורמים הבאים:

- המטבע אשר משפיע בעיקר על מחירי המכירה של הסחורות והשירותים (בדרך כלל יהיה זה המטבע שבו נקובים ומסולקים מחירי המכירה של הסחורות והשירותים) וכן המטבע של המדינה אשר הכוחות התחרותיים והפיקוח (רגולציה) שלה קובעים בעיקר את מחירי המכירה של הסחורות והשירותים;
- המטבע אשר משפיע בעיקר על עלויות העבודה, החומרים ועלויות אחרות להספקת סחורות או שירותים (בדרך כלל, יהיה זה המטבע שבו נקובות ומסולקות עלויות אלה);
- גורמים נוספים היכולים לספק ראיה למטבע הפעילות של הישות, כגון: המטבע בו מופקים מקורות כספיים מפעילויות מימון והמטבע בו בדרך כלל מוחזקים תקבולים מפעילות שוטפת;
- יחסיה של השלוחה עם הבנק - אם יש לפעילות החוץ מידה ניכרת של עצמאות, אם עסקאות של השלוחה עם התאגיד הבנקאי מהוות שיעור גבוה או נמוך מפעילות החוץ, אם תזרימי המזומנים מפעילות החוץ משפיעים באופן ישיר על תזרימי המזומנים של הבנק והם זמינים בנקל להעברה אליה ואם תזרימי המזומנים מפעילות חוץ מספיקים למימון התחייבויותיה הקיימות והחזויות באופן רגיל של הישות, ללא העמדת מקורות על ידי הבנק.

בהתבסס על בחינה של קריטריונים אלו, נקבע כי מטבע הפעילות של שלוחה בנקאית מסוימת אינו זהה לשקל. עם זאת, לצורך שינוי הסיווג של שלוחה בנקאית בחו"ל כשלוחה שמטבע הפעילות שלה שונה משקל נדרש הבנק לקבל הנחיה מקדמית מהפיקוח על הבנקים. עד לקבלת הנחיה מקדמית כאמור, המשיך הבנק לטפל בשלוחות הבנקאיות בחו"ל שמטבע הפעילות שלה זהה לשקל.

ביום 14 בפברואר 2012, פורסם חוזר בדבר מטבע פעילות של שלוחות הפועלות בחו"ל, אשר כולל קריטריונים שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים לצורך קביעת מטבע הפעילות של שלוחה בנקאית בחו"ל. בפרט הובהר כי בקביעת מטבע הפעילות נדרש הבנק לבחון קיום/אי קיום של כל אחד מהקריטריונים המפורטים להלן ולתעד את תוצאות הבחינה:

- הסביבה הראשית בה השלוחה מפיקה ומוציאה מזומנים היא מטבע זר ואילו פעילות השלוחה בשקלים הינה שולית;
- גיוס אוטונומי של הלקוחות על ידי השלוחה - פעילות השלוחה מול לקוחות הבנק ו/או צדדים קרובים אליהם ו/או צדדים שהופנו לשלוחה על ידי הבנק אינה משמעותית;
- פעילות השלוחה מול הבנק ו/או מול הצדדים הקשורים לו אינה משמעותית. כמו כן, אין תלות משמעותית של השלוחה במקורות המימון מהבנק ו/או הצדדים הקשורים לו;
- פעילות השלוחה במהותה הינה עצמאית ועומדת בפני עצמה ואינה הרחבה או השלמה של הפעילות המקומית של הקבוצה. כמו כן, השלוחה מבצעת את הפעילויות שלה עם מידה משמעותית של אוטונומיות.

כאשר אחד הקריטריונים כאמור אינו מתקיים במובהק (לדוגמה: העסקאות של השלוחה המבוצעות עם לקוחות התאגיד הבנקאי הן משמעותיות עד כדי כך שהן מהוות את רוב העסקאות של השלוחה) הדבר מצביע על כך שיש לטפל בשלוחה כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה הינו שקל. במצב אחר, הקביעה תבוצע בהתאם לבחינת מכלול הקריטריונים.

הבנק בחן מחדש את הסיווג של השלוחות הבנקאיות שלו בחו"ל בהתאם לקריטריונים החדשים. לאור הבחינה המחודשת סיווג הבנק את השלוחה הבנקאית פיבי בנק (שוויץ) כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה משקל. שינוי הסיווג טופל באופן של מאכן ולהבא כשינוי של מטבע הפעילות של השלוחה כך שהפרשי שער בגין התרגום הוכרו החל מיום 1 בינואר 2012 ברווח כולל אחר והוצגו במסגרת "התאמות מתרגום דוחות כספיים".

פעילות חוץ

הנכסים וההתחייבויות של פעילויות חוץ, כולל מוניטין והתאמות לשווי הוגן שנוצרו ברכישה, תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף למועד הדיווח. ההכנסות וההוצאות של פעילויות החוץ, תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף במועדי העסקאות. הפרשי השער בגין התרגום מוכרים ברווח כולל אחר החל מיום 1 בינואר 2012, מועד השינוי של מטבע הפעילות, ומוצגים בהון במסגרת "התאמות מתרגום דוחות כספיים".

גידור השקעה נטו בפעילות חוץ

הקבוצה מיישמת חשבונאות גידור בגין הפרשי שער בין מטבע הפעילות של פעילות החוץ לבין מטבע הפעילות של הבנק (ש"ח). הפרשי שער הנובעים מחוזה Forward המגדר השקעה נטו בפעילות חוץ, נזקפים לרווח כולל אחר, בגין החלק האפקטיבי בגידור, ומוצגים בהון במסגרת "התאמות מתרגום דוחות כספיים". החלק שאינו אפקטיבי נזקף לרווח והפסד. כאשר ממומשת ההשקעה בגינה בוצע הגידור, מועבר הסכום המתאים שנצבר ב"התאמות מתרגום דוחות כספיים" לרווח והפסד, כחלק מהרווח או ההפסד מממוש ההשקעה.

נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

נכסים והתחייבויות הצמודים למדד, נכללים לפי תנאי ההצמדה שנקבעו לגבי כל יתרה.

להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ומדד המחירים לצרכן ושיעורי השינוי בהם:

שיעור השינוי בשנת			31 בדצמבר			
2014	2015	2016	2014	2015	2016	
%	%	%				
12.0	0.3	(1.5)	3.889	3.902	3.845	שער החליפין של הדולר של ארה"ב (בש"ח)
(1.2)	(10.1)	(4.8)	4.725	4.247	4.044	שער החליפין של האירו (בש"ח)
5.6	(4.6)	(18.3)	6.064	5.784	4.725	שער החליפין של הליש"ט (בש"ח)
0.8	(0.1)	(4.0)	3.929	3.925	3.767	שער החליפין של הפר"ש (בש"ח)
						מדד המחירים לצרכן -
(0.1)	(0.9)	(0.3)	102.1	101.2	98.9	לחודש נובמבר (בנקודות)
(0.2)	(1.0)	(0.2)	102.1	101.1	98.9	לחודש דצמבר (בנקודות)

(2) בסיס האיחוד

צירופי עסקים

הקבוצה מיישמת לגבי כל צירופי העסקים את שיטת הרכישה (Acquisition method). מועד הרכישה הינו המועד בו הרוכשת משיגה שליטה על הנרכשת. הקבוצה שולטת בנרכשת כאשר יש לה את היכולת לכוון את המדיניות והניהול בנרכשת, לרבות דרך בעלות או הסכם. בבחינת שליטה לא נלקחות בחשבון זכויות פוטנציאליות. הקבוצה מכירה במוניטין למועד הרכישה לפי השווי ההוגן של התמורה שהועברה לרבות סכומים שהוכרו בגין זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה בנרכשת וכן השווי ההוגן למועד הרכישה של זכות הונית בנרכשת שהוחזקה קודם לכן על ידי הרוכשת, בניכוי הסכום נטו שיוחס ברכישה לנכסים הניתנים לזיהוי שנרכשו ולהתחייבויות שניטלו. הבנק מכיר במועד הרכישה בהתחייבות תלויה שניטלה בצירוף עסקים אם שוויה ההוגן ניתן למדידה באופן מהימן. התמורה שהועברה כוללת את השווי ההוגן של הנכסים שהועברו לבעלים הקודמים של הנרכשת, התחייבויות שהתהוו לרוכש מול הבעלים הקודמים של הנרכשת וזכויות הונית שהונפקו על ידי הקבוצה. עלויות הקשורות לרכישה שהתהוו לבנק בגין צירוף עסקים, כגון: עמלות למתווכים, עמלות ייעוץ, עמלות משפטיות, הערכת שווי ועמלות אחרות בגין שירותים מקצועיים או שירותי ייעוץ, מוכרות כהוצאות בתקופה שבה העלויות מתהוות והשירותים מתקבלים. עלויות להנפקת מכשירי הון או חוב מטופלות בהתאם להוראות הרלוונטיות בהוראות הדיווח לציבור.

חברות בנות

חברות בנות הינן ישויות הנשלטות על ידי הקבוצה. הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה.

זכויות שאינן מקנות שליטה

זכויות שאינן מקנות שליטה הן ההון העצמי בחברה בת שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לחברה האם. מדידת זכויות שאינן מקנות שליטה במועד צירוף העסקים- זכויות שאינן מקנות שליטה נמדדות במועד צירוף העסקים בשווי הוגן. הקצאת הרווח הכולל בין בעלי המניות- רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלים של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה. סך הרווח, ההפסד ורווח כולל אחר מיוחס לבעלים של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה תהיה שלילית.

עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה, תוך שימור שליטה- עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה תוך שימור שליטה, מטופלות כעסקאות הוניות. כל הפרש בין התמורה ששולמה או התקבלה לבין השינוי בזכויות שאינן מקנות שליטה נזקף לחלק הבעלים של הבנק ישירות להון. כמו כן, בעת שינויים בשיעור ההחזקה בחברה בת, תוך שימור שליטה, הבנק מייחס מחדש את הסכומים המצטברים שהוכרו ברווח כולל אחר בין הבעלים של הבנק לבין הזכויות שאינן מקנות שליטה.

אופציית מכר של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה על מניות חברה מאוחדת אינה מטופלת במכשיר נפרד, אלא הבנק מטפל במניות החברה המאוחדת המוחזקות על ידי בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה ואשר עליהן יש לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה אופציית מכר, כזכויות שאינן מקנות שליטה הניתנות לפדיון ובהתאם מציגן כהון זמני (Temporary equity) מחוץ להון. הזכויות שאינן מקנות שליטה אשר מוצגות כאמור מחוץ להון נמדדות מידי תקופה בסכום הגבוה מבין חלקו של המיעוט בהון לבין ערך הפדיון של המניות. מידי תקופה מיוחס רווח לזכויות שאינן מקנות שליטה בהתאם לחלקו ברווחי החברה הבת, ככל שנדרשות התאמות כדי להציג את הזכויות שאינן מקנות שליטה בסכום, כגבוה מבין חלקו של המיעוט ברווח לבין ערך הפדיון של המניות כאמור. התאמות אלו נרשמות בסעיף העודפים.

איבוד שליטה בחברה בת

בעת אובדן שליטה, הבנק גורע את הנכסים וההתחייבויות של החברה הבת, זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה ורכיבים אחרים של הון המיוחסים לחברת הבת לרבות סכומים שהוכרו בעבר ברווח כולל אחר מצטבר לרבות בגין חברת בת זרה. אם הבנק נותר עם השקעה כלשהי בחברה הבת לשעבר אזי יתרת ההשקעה נמדדת לפי שוויה ההוגן במועד אובדן השליטה. ההפרש בין התמורה שהתקבלה ושוויה ההוגן של יתרת ההשקעה בחברת הבת לשעבר לבין היתרות שנגרעו מוכר ברווח והפסד. החל מאותו מועד, ההשקעה הנותנת מטופלת לפי שיטת השווי המאזני או כנס פנינסי, בהתאם למידת ההשפעה של התאגיד הבנקאי בחברה המתייחסת. הסכומים שהוכרו בהון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברת בת מסווגים מחדש לרווח או הפסד.

השקעה בחברות כלולות

חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לקבוצה השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה. קיימת הנחה לפיה החזקה בשיעור של 20% עד 50% במוחזקות מקנה השפעה מהותית. השקעה בחברות כלולות מטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרת לראשונה לפי עלותה. עלות ההשקעה כוללת עלויות עסקה. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את חלקה של הקבוצה, ברווח או הפסד וברווח כולל אחר של ישויות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, מהיום בו מתקיימת ההשפעה המהותית ועד ליום שבו לא מתקיימת עוד ההשפעה המהותית.

עסקאות שבוטלו באיחוד

יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות שטרם מומשו, הנובעות מעסקאות בין חברתיות, בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים. רווחים שטרם מומשו הנובעים מעסקאות עם חברות כלולות בוטלו כנגד ההשקעה לפי זכויות הקבוצה בהשקעות אלו. הפסדים שטרם מומשו בוטלו באותו אופן לפיו בוטלו רווחים שטרם מומשו, כל עוד לא הייתה קיימת ראייה לירידת ערך.

(3) בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

(א) הכנסות והוצאות רבית נכללות על בסיס צבירה, למעט:

- רבית שנצברה על חובות בעייתיים שסווגו כחובות שאינם מבצעים מוכרת כהכנסה על בסיס מזומן כאשר לא קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותנת של חוב פגום. במצבים אלה סכום שנגבה על חשבון הרבית שיוכר כהכנסת רבית, מוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותנת של החוב לפי שיעור הרבית החוזי. הכנסות רבית על בסיס מזומן מסווגות בדוח רווח והפסד כהכנסות רבית בסעיף הרלוונטי. כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותנת, כל התשלומים שנגבו משמשים להקטנת קרן ההלוואה. כמו כן, רבית על סכומים בפגור בגין הלוואות לדיור מוכרת בדוח רווח והפסד על בסיס הגבייה בפועל.

- הכנסות מפירעון מוקדם שבוצע לפני ה-1 בינואר 2014 מוכרות לפי פריסה על פני יתרת תקופת הפירעון המקורית, או תוך שלוש שנים ממועד הפירעון המוקדם, לפי הקצר מביניהם. הכנסות מפירעון מוקדם שבוצע לאחר 1 בינואר 2014 מוכרות מיידית במסגרת הכנסות רבית.

(ב) הכנסות מעמלות בגין מתן שירותים (כגון: מפעילות בניירות ערך ומכשירים נגזרים, מכרטיסי אשראי, ניהול חשבון, טיפול באשראי, הפרשי המרה ופעילות סחר חוץ) מוכרות ברווח והפסד כאשר לבנק נצמחת זכאות לקבלתן. עמלות מסוימות כגון עמלות בגין ערבויות ועמלות מסוימות בגין ליווי פרויקטים מוכרות באופן יחסי על פני תקופת העסקה.

(ג) ניירות ערך - ראה סעיף ד.5) להלן.

(ד) מכשירים פיננסיים נגזרים - ראה סעיף ד.6) להלן.

(ה) הכנסות והוצאות אחרות - מוכרות על בסיס צבירה.

(4) חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

בהתאם להוראה של המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי מיישם הבנק, החל מיום 1 בינואר 2011, את תקן חשבונאות אמריקאי ASC 310 ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור, בעמדות ובהנחיות הפיקוח על הבנקים. החל מאותו מועד מיישם הבנק את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2012 מיישם הבנק את ההוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי.

בנוסף, מעת לעת מעדכן הפיקוח על הבנקים את ההוראות הדיווח לציבור ואת קובץ השאלות והתשובות המנחות לגבי אופן היישום של ההוראות בנושא חובות פגומים והפרשה להפסדי אשראי, זאת במטרה לשלב בהם את ההוראות שחלות בנושא זה על הבנקים בארה"ב, לרבות הנחיות של רשויות הפיקוח בארה"ב. החל משנת 2016 עודכנו, בין היתר, ההנחיות בכל הקשור לטיפול בארגון מחדש של חוב בעייתי והנחיות מסוימות בנוגע לאופן הבחינה של החובות.

אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות

ההוראה מיושמת לגבי כל יתרות החוב, כגון: פקדונות בבנקים, איגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה וכו'. אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות לגביהם לא נקבעו בהוראות הדיווח לציבור כללים ספציפיים בנושא מדידת הפרשה להפסדי אשראי (כגון: אשראי לממשלה, פקדונות בבנקים וכו') מדווחים בספרי הבנק לפי יתרת חוב רשומה. יתרת החוב הרשומה מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב. יתרת החוב הרשומה אינה כוללת רבית צבורה שלא הוכרה, או שהוכרה בעבר ולאחר מכן בוטלה. לגבי יתרות חוב אחרות, לגביהן קיימים כללים ספציפיים בנושא מדידה והכרה של הפרשה לירידת ערך (כגון: איגרות חוב) הבנק ממשיך ליישם את אותם כללי מדידה, ראה סעיף ד.1.8) להלן.

זיהוי וסיווג חובות בעייתיים ופגומים

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כפגומים. בהתאם לנהלים אלו, הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום.

חוב מסווג כחוב בהשגחה מיוחדת כאשר לאשראי חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של הבנק.

חוב מסווג כחוב נחות כאשר האשראי אינו מוגן באופן מספק על ידי השווי הנוכחי המבוסס של הבטחונות ו/או יכולת התשלום של החייב, באופן שקיימת אפשרות ברורה שהבנק יספוג הפסד מסוים בגין אשראי זה, אם לא יתוקנו הליקויים.

חוב מסווג כפגום כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. קבלת החלטה בדבר סיווג החוב מבוססת, בין היתר, על מצב הפיגור של החוב, הערכת מצבו הפיננסי וכושר הפירעון של הלווה, קיום ומצב הבטחונות, מצבם הפיננסי של ערבים, אם קיימים, ומחויבותם לתמוך בחוב ויכולת הלווה להשיג מימון מצד ג'.

בכל מקרה חוב מסווג כחוב פגום כאשר הקרן או הרבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר. לצורך כך הבנק עוקב אחר מצב ימי הפיגור אשר נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו. חובות (לרבות אגרות חוב ונכסים אחרים) נמצאים בפיגור כאשר הקרן או הרבית בגינם לא שולמו לאחר שהגיע המועד לפירעונם. בנוסף, חשבונות "ח"ד או עו"ש מדווחים כחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, כאשר החשבון נותר ברציפות בחריגה ממסגרת האשראי המאושרת למשך 30 ימים או יותר או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה של 180 ימים. החל ממועד הסיווג כפגום החוב יטופל כחוב שאינו צובר הכנסות רבית (חוב כאמור ייקרא "חוב שאינו מבצע").

כמו כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור בהתאם לנספח להוראות ניהול בנקאי תקין 314 בנושא הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות.

החזרה של חוב פגום למצב שאינו פגום

חוב פגום חוזר להיות מסווג כחוב שאינו פגום בהתקיים אחד משיני המצבים הבאים:

(א) אין בגינו רכיבי קרן או רבית אשר הגיע מועדם וטרם שולמו והבנק צופה פירעון של הקרן הנוטרת והרבית בשלמותם לפי תנאי החוזה (כולל סכומים שנמחקו חשבונאית או הופרשו).

(ב) כאשר החוב נעשה מובטח היטב ונמצא בהליכי גבייה.

כללי ההחזרה מסיווג פגום כאמור לא יחולו על חובות שסווגו כפגומים כתוצאה מביצוע ארגון מחדש של חוב בעייתי.

החזרה של חוב פגום למצב פגום וצובר

חוב אשר עבר פורמאליזם ארגון מחדש, כך שלאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב ייפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, מוחזר לטיפול כחוב שצובר הכנסות רבית, בתנאי שהארגון מחדש וכל מחיקה חשבונאית שבוצעה בחוב נתמכים בהערכת אשראי עדכנית ומתועדת היטב של מצבו הפיננסי של החייב ותחזית הפירעון לפי התנאים החדשים. הערכה מבוססת על ביצועי הפירעון הרציפים ההיסטוריים של החייב בתשלומי מזומן ושווה מזומן למשך תקופה סבירה הנמשכת לפחות שישה חודשים ורק לאחר שהתקבלו תשלומים שהפחיתו באופן מהותי את יתרת החוב הרשומה שנקבעה לאחר הארגון מחדש.

מדיניות הסדרי חוב וטיפול בחוב בעייתי בארגון מחדש

במטרה לשפר את ניהול האשראי וגבייתו, וכן במטרה למנוע מצבי כשל או תפיסת הנכסים המשועבדים, הבנק קבע ומיישם מדיניות לביצוע הסדרי חוב בעייתיים וביצוע שינוי תנאי חובות שלא זוהו כבעייתיים. שיטות לשינוי בתנאי החובות עשויות לכלול, בין היתר, דחיית מועדי תשלומים, הפחתת סכומי התשלומים התקופתיים, שינוי תנאי החוב במטרה להתאימם למבנה המימון של הלווה, איחוד חובות הלווה, העברת חובות ללווים אחרים תחת קבוצת לווים בשליטה משותפת, בחינה מחדשת של אמות המידה הפיננסיות המוטלות על הלווה ועוד.

מדיניות הבנק מבוססת על קריטריונים אשר מאפשרים להנהלת הבנק להפעיל שיקול דעת האם הפירעון של החוב צפוי והיא מיושמת רק אם הלווה הוכיח את יכולתו ורצונו לפרוע חוב והוא צפוי לעמוד בתנאים של ההסדר החדש.

חוב אשר פורמאליזם עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב (הפחתה או דחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב) או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב (בחלקו או במלואו).

לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתו הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם: (1) החייב מצוי בקשיים פיננסיים ו- (2) במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב.

לצורך קביעה האם החייב נמצא בקשיים פיננסיים, הבנק בוחן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר. בין היתר, הבנק בוחן קיום אחת או יותר מהנסיבות המפורטות להלן:

- החייב נמצא כיום בכשל תשלום בחוב כלשהו מהחובות שלו. בנוסף, תאגיד בנקאי יעריך אם צפוי כי החייב יהיה בכשל תשלום בחוב כלשהו מהחובות שלו בעתיד הנראה לעין, ללא ביצוע השינוי. דהיינו, תאגיד בנקאי עשוי להגיע למסקנה כי החייב נמצא בקשיים פיננסיים, גם אם החייב אינו נמצא כיום בכשל תשלום.
- החייב הודיע כי הוא בפשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר או שהוא בתהליך פשיטת רגל או כינוס נכסים אחר.
- קיים ספק מהותי כי החייב ימשיך להתקיים כעסק חי.
- לחייב יש ניירות ערך שנמחקו מרישום (delisted), בתהליך של מחיקה מרישום או שנמצאים תחת איום של מחיקה מרישום בבורסה לניירות ערך.
- על פי אומדנים ותחזיות הכוללים רק את היכולות הקיימות של החייב, התאגיד הבנקאי צופה כי תזרימי המזומנים הספציפיים לישות של החייב לא יספיקו על מנת לשרת חוב כלשהו מהחובות שלו (קרן ורבית) בהתאם לתנאים החוזיים של ההסכם הקיים, בעתיד הנראה לעין.
- ללא השינוי הקיים, החייב אינו יכול לקבל מזומן ממקורות שאינם המלווים הקיימים בשיעור רבית אפקטיבי השווה לשיעור הרבית הקיים בשוק עבור חוב דומה של חייב שאינו בעייתי.

הבנק מסיק כי במסגרת ההסדר הוענק לחייב ויתור, גם אם במסגרת ההסדר בוצעה העלאה ברבית החוזית, אם מתקיים אחד או יותר מהמצבים הבאים:

- כתוצאה מארגון מחדש, הבנק לא צפוי לגבות את כל סכומי החוב (לרבות רבית שנצברה בהתאם לתנאים החוזיים);
- שווי הוגן עדכני של הביטחון לגבי חובות מותנים בביטחון אינו מכסה את יתרת החוב החוזית ומצביע על היעדר יכולת גביה של כל סכומי החוב;
- לחייב לא קיימת אפשרות לגייס מקורות בשיעור הנהוג בשוק עבור חוב בעל תנאים ומאפיינים כגון אלו של החוב שהועמד במסגרת ההסדר.

- אם תאגיד בנקאי אינו מבצע הליך חיתום נוסף כאמור כאשר הוא מחדש חוב נחות, או שאין שינוי בתמחור החוב או שהתמחור לא הותאם כך שהוא יהיה מתאים לסיכון לפני החידוש, או שהלווה אינו מספק אמצעים נוספים בכדי לפצות על הגידול בסיכון הנובע מהקשיים הפיננסיים של הלווה, קיימת חזקה שהחידוש הוא ארגון מחדש של חוב בעייתי.

הבנק לא מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפירעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי. לעניין זה, אם בוצעו מספר הסדרים הכרוכים בשינוי תנאי החוב, הבנק מביא בחשבון את ההשפעה המצטברת של הארגונים הקודמים לצורך קביעה האם הדחייה בתשלומים אינה מהותית.

טיפול בחובות בארגון מחדש וארגון מחדש עוקב

חובות שתנאיהם שונו בארגון מחדש של חוב בעייתי, לרבות כאלה שטרם הארגון מחדש נבחנו על בסיס קבוצתי, יסווגו כחוב פגום ויוערכו על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי. ככלל, חוב בעייתי שאורגן מחדש ימשיך להימדד ולהיות מסווג כחוב פגום עד שישולם במלואו. עם זאת, בנסיבות מסוימות, כאשר נערך לחוב ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר מכן התאגיד הבנקאי והחייב נכנסו להסכם נוסף של ארגון מחדש, התאגיד הבנקאי אינו נדרש להתייחס יותר לחוב כחוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי אם מתקיימים שני התנאים הבאים:

(א) החייב אינו נמצא יותר בקשיים פיננסיים במועד הארגון מחדש העוקב.
(ב) בהתאם לתנאי הארגון מחדש העוקב, התאגיד הבנקאי לא העניק ויתור לחייב (לרבות לא העניק ויתור על קרן על בסיס מצטבר ממועד מתן ההלוואה המקורי).

חוב כאמור שעבר ארגון מחדש עוקב והוסר לגביו הסיווג כפגום, יוערך על בסיס קבוצתי לצורך כימות ההפרשה להפסדי אשראי ויתרת החוב הרשומה של החוב לא תשתנה בעת הארגון העוקב (למעט אם התקבל או שולם מזומן).
אם בתקופות עוקבות חוב כאמור נבחן פרטנית ונמצא שיש להכיר בגינו בירידת ערך או שמבוצע לו ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מחזיר לחוב סיווג פגום ומטפל בו כבארגון מחדש של חוב בעייתי.

הפרשה להפסדי אשראי

הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק קבע נהלים הנדרשים לקיום הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים כחשבון התחייבותי נפרד (כגון: התקשרויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות).
ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית".
הבחינה כאמור של החובות לצורך קביעת ההפרשה והטיפול בחוב מיושמת באופן עקבי לגבי כל החובות בהתאם לרף הכמותי ומדיניות ניהול האשראי של הבנק ולא מבוצעים מעברים בין מסלול הבחינה הפרטנית לבין מסלול הבחינה על בסיס קבוצתי במשך חיי החוב אלא אם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי כאמור לעיל.

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי

הבנק בחר לזהות לצורך בחינה פרטנית חובות שסך יתרתם החוזית הינה מעל 1 מיליון ש"ח. הפרשה פרטנית להפסדי אשראי מוכרת לגבי כל חוב שנבחן על בסיס פרטני ואשר סווג כפגום. כמו כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור בהתאם לנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בנושא הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות.

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הרבית האפקטיבית המקורית של החוב. כאשר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר הבנק קובע שצפויה תפיסת נכס, ההפרשה הפרטנית מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו חוב, לאחר הפעלת מקדמים זהירים ועקביים שמשקפים, בין היתר, את התנודתיות בשווי ההוגן של הביטחון, את הזמן שיעבור עד למועד המימוש בפועל ואת העלויות הצפויות במכירת הביטחון.

לעניין זה הבנק מגדיר חוב כחוב מותנה בביטחון כאשר פרעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מהביטחון המשועבד לטובת הבנק או כאשר הבנק צפוי להיפרע מהנכס שמוחזק על ידי הלווה, גם אם לא קיים שיעבוד ספציפי על הנכס, והכל כאשר אין ללווה מקורות החזר מהותיים זמינים ומהימנים אחרים.

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

הלוואות לדיר

ההפרשה המזערית בגין הלוואות לדיר מחושבת לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. במועד תחילת יישום ההוראה החדשה, נכנס לתוקף תיקון לנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314, הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות, המרחיב את תחולת חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור לכלל הלוואות לדיר, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים של קרן ורבית והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי.

בנוסף, הבנק מיישם את הוראות נב"ת 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור".
הבנק גיבש מדיניות שנועדה להבטיח כי הוא עומד בדרישות החדשות וכי החל מיום 30 ביוני 2013 יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת ההלוואות האמורות למועד הדיווח.

אשראי שאינו לדיור

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי - מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מחושבת בהתאם לכללים שנקבעו ב-FAS 5 (ASC 450), טיפול חשבונאי בתלויות ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים, בהתבסס על שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים, בחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, בטווח של שנים לאורך התקופה המתחילה מיום 1 בינואר 2011 ומסתיימת במועד הדיווח. בנוסף לחישוב טווח שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים כאמור, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות הבנק מתחשב בגורמים סביבתיים רלוונטיים, לרבות מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף ותנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי לענף משק, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי.

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, הבנק גיבש שיטת מדידה של ההפרשה הקבוצתית אשר מביאה בחשבון הן את שיעור הפסדי העבר והן את ההתאמות בגין הגורמים הסביבתיים הרלוונטיים. בנוגע לאשראי לאנשים פרטיים שיעור ההתאמה בגין הגורמים הסביבתיים לא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי שאינו בעייתי בכל מועד דיווח בהתייחס לממוצע שיעורי הפסד בטווח השנים. מהאמור מוחרג אשראי הנובע מחייבים בכרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב רבית. עוד נקבע, כי בנקים ששיעור ההפסד השנתי שלהם נמוך מ-0.3% בכל אחת מחמש השנים שהסתיימו במועד הדיווח, רשאים לשקול לעשות שימוש בהתאמות בגין גורמים סביבתיים בשיעור של לא פחות מ-0.5%. חברה מאוחדת פועלת בהתאם לאישור שנתקבל מבנק ישראל במסגרת המותר לבנקים בעלי שיעור הפסד שנתי נמוך כאמור.
החל מיום 1 בינואר 2011 הבנק אינו נדרש להחזיק הפרשה כללית, נוספת ומיוחדת לחובות מסופקים, אולם ממשיך לחשב את ההפרשה הנוספת ובודק כי בכל מקרה סכום יתרת ההפרשה הקבוצתית בתום כל תקופת דיווח לא יפחת מסכום יתרת ההפרשה הכללית והנוספת שהיו מחושבות לאותו מועד.

אשראי חוץ מאזני

ההפרשה הנדרשת בהתייחס למכשירי האשראי החוץ מאזניים מוערכת בהתאם לכללים שנקבעו ב-FAS 5 (ASC 450). ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון - סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית.

בנוסף, הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי. הערכת נאותות כאמור מתבססת על שיקול הדעת של ההנהלה אשר מתחשב בסיכונים הגלומים בתיק האשראי ובשיטות ההערכה שמיושמות על ידי הבנק לקביעת ההפרשה.

מחיקה חשבונאית

הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כאינו בר גביה ובעל ערך נמוך כך שהותרו כנכס אינה מוצדקת, או חוב בגינו מנהל הבנק מאמץ גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים). לגבי חוב שגבייתו מותנית בביטחון הבנק מבצע באופן מיידי מחיקה חשבונאית כנגד יתרת ההפרשה להפסדי אשראי של החלק של היתרה הרשומה של החוב העודף על השווי ההוגן של הביטחון.

לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם (ברוב המקרים מעל 150 ימי פיגור רצופים) ועל פרמטרים אחרים של בעייתיות. בגין הלוואות לדיור בהן ההפרשה המזערית מחושבת לפי עומק הפיגור, הבנק מוחק חשבונאית חובות בהם נותרו יתרות לאחר מימוש הבטוחה ואין מקורות אחרים לפירעון, או במקרים בהם יש קושי במימוש הבטוחה או במקרים בהם קיימת בטוחה שמכסה את כל החוב או חלקו ולא מומשה במשך 5 שנים מסיבות הומניות.

יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות ביותר משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק.

למרות האמור לעיל, לגבי חובות אשר נבחנו באופן קבוצתי וסווגו כפגומים בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי נבחן הצורך במחיקה המיידית. בכל אופן, חובות כאמור נמחקים חשבונאית לא יאוחז מהמועד שבו החוב הפך להיות בפיגור של 60 ימים או יותר, ביחס לתנאי הארגון מחדש.

הכרה בהכנסה

במועד סיווג החוב כפגום הבנק מגדיר את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות רבית ומפסיק לצבור בגינו הכנסות רבית, למעט האמור להלן לגבי חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הרבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו כהכנסה

ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר רבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום. חוב אשר פורמאלי עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב יפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, יטופל כחוב פגום שצובר הכנסות רבית. לפירוט לגבי הכרה בהכנסה על בסיס מזומן בגין חובות שסווגו כפגומים ראה סעיף ד. (3) לעיל.

לגבי חובות שנבחנו ומופרשים על בסיס קבוצתי אשר מצויים בפיגור של 90 יום או יותר, הבנק אינו מפסיק צבירת הכנסות רבית. חובות אלה כפופים לשיטות הערכה של הפרשה להפסדי אשראי שמבטיחות שהרווח של הבנק אינו מוטא כלפי מעלה. עמלות בגין איחור על חובות אלה נכללות בהכנסה במועד שבו נוצרה לבנק הזכות לקבלן מהלקוח, ובלבד שהגביה מובטחת באופן סביר.

דרישות הגילוי

הבנק מיישם את דרישות הגילוי על איכות אשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי כפי שנקבעו במסגרת עדכון תקינה חשבונאית ASU 2010-20. הנ"ל מחייב את הבנק לספק גילוי רחב בקשר ליתרות חוב, תנועות ביתרות ההפרשה להפסדי אשראי, אינדיקציות לאיכות האשראי, רכישות ומכירות מהותיות של חובות במהלך התקופה.

כמו כן, החל משנת 2015, בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בדבר שינוי מבנה דוחות הכספיים הבנק מציג ריכוז מידע עיקרי בדבר סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (ראה באור 13) ומידע נוסף על סיכון אשראי כאמור (ראה באור 29).

(5) ניירות ערך

- ניירות ערך בהם משקיע הבנק מסווגים לשלושה תיקים כלהלן:
- אגרות חוב מוחזקות לפדיון - אגרות חוב אשר לבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון, למעט אגרות חוב אשר ניתנות לפירעון מוקדם או לסילוק בדרך אחרת כך שהבנק לא יכסה, במהות את כל (substantially all) השקעתו הרשומה. אגרות חוב מוחזקות לפדיון מוצגות במאזן לפי העלות בתוספת רבית, הפרשי הצמדה ופרשי שער שנצברו, בהתחשב בחלק היחסי של הפרמיה או הניכיון ובניכוי הפסדים בגין ירידת ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני.
- ניירות ערך למסחר - ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למכורם בתקופה הקרובה, למעט מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין. ניירות ערך למסחר מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן ביום הדיווח. רווחים והפסדים מהתאמות לשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.
- ניירות ערך זמינים למכירה - ניירות ערך אשר לא סווגו כאגרות חוב מוחזקות לפדיון או כניירות ערך למסחר. מניות שקיים לגביהן שווי הוגן זמין ואגרות חוב נכללות במאזן לפי שוויין ההוגן ביום הדיווח. מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין נמדדות במאזן לפי עלות. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן לא נכללים בדוח רווח והפסד ומדווחים נטו, בניכוי עתודה מתאימה למס, בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר.
- הכנסות מדיבינדנד, צבירת רבית, הפרשי הצמדה ושער, הפחתת פרמיה או ניכיון (לפי שיטת הרבית האפקטיבית), וכן הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני נזקפים לדוח רווח והפסד.
- השקעותיו של הבנק בקרנות השקעה פרטיות מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני. רווח מהשקעות הון סיכון נזקף לדוח רווח והפסד בעת מימוש ההשקעה.
- עלות ניירות ערך שמומשו מחושבת על בסיס "נכנס ראשון יוצא ראשון".
- לעניין חישוב שווי הוגן - ראה סעיף ד. (7) להלן.
- לעניין טיפול בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני - ראה סעיף ד. (8) להלן.

(6) מכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות חשבונאות גידור

הבנק מחזיק מכשירים פיננסיים נגזרים לצרכי גידור סיכונים מטבע חוץ וסיכונים רבית, וכן נגזרים שאינם משמשים לגידור, לרבות נגזרים משובצים שהופרדו.

חשבונאות גידור

במועד יצירת הגידור הבנק מתעד באופן פורמאלי את יחסי הגידור בין המכשיר המגדר והפריט המגודר, לרבות מטרת ניהול הסיכונים והאסטרטגיה של הבנק לביצוע הגידור, וכן האופן בו הבנק יעריך את אפקטיביות יחסי הגידור. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים שלו.

גידור שווי הוגן

כאשר נגזר משמש כמכשיר המגדר את החשיפה לשינויים בשווי ההוגן של נכס או התחייבות, או חלק מזוהה שלהם, שניתן לייחס אותה לסיכון מסוים, שינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. הפריט המגודר מוצג אף הוא בשווי הוגן, בהתייחס לסיכונים שגודרו, והשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.

אם המכשיר המגדר אינו עונה עוד לקריטריונים לגידור חשבונאי, או שהוא פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש, או שהבנק מבטל את הייעוד של גידור שווי הוגן, אזי נפסק הטיפול לפי חשבונאות גידור.

גידור כלכלי

חשבונאות גידור אינה מיושמת לגבי מכשירים נגזרים המשמשים כחלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ניהול ALM). השינויים בשווי ההוגן של נגזרים אלה מוכרים ברווח והפסד עם היווצרותם.

גידור השקעה נטו בפעילות חוץ

ראה סעיף ד(1) לעיל.

נגזרים שאינם משמשים לגידור

שינויים בשווי ההוגן של נגזרים שאינם משמשים לגידור נזקפים מיידית לרווח והפסד.

נגזרים משובצים שהופרדו ושאין משמשים לגידור

מכשירים נגזרים משובצים מופרדים מהחוזת המארח ומטופלים בנפרד אם: (א) אין קשר ברור והדוק בין המאפיינים הכלכליים והסיכונים של החוזת המארח ושל המכשיר הנגזר המשובץ, לרבות סיכונים אשראי הנובעים מנגזרי אשראי משובצים מסוימים; (ב) מכשיר נפרד בעל אותם תנאים כשל המכשיר הנגזר המשובץ היה עומד בהגדרת נגזר; ו-(ג) המכשיר המשובץ אינו נמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד. נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזת המארח, שינויים בשוויים ההוגן של נגזרים משובצים שהופרדו נזקפים מיידית לרווח והפסד.

במקרים מסוימים (כגון מקרים בהם לבנק אין את היכולת להפריד נגזר משובץ מהחוזת המארח), בהתאם לתקן חשבונאות אמריקאי FAS 155 (ASC 815-15), הטיפול החשבונאי במכשירים פיננסיים משולבים מסוימים, הבנק בוחר לא להפריד את הנגזר המשובץ ולמדוד את המכשיר הפיננסי המשובץ (hybrid instrument) בשלמותו בשווי הוגן, תוך דיווח על שינויים בשווי הוגן בדוח רווח והפסד בעת היווצרותם. הבחירה כאמור נעשית במועד רכישת המכשיר המשובץ או בקורות אירועים מסוימים בהם המכשיר כפוף למדידה מחדש (remeasurement event), כגון כתוצאה מצירופי עסקים או משינויים מהותיים של מכשירי החוב. בחירה במדידה לפי שווי הוגן כאמור הינה בלתי חוזרת.

7) קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

החל מיום 1 בינואר 2011 הקבוצה מיישמת את הכללים שנקבעו ב-FAS 157 (ASC 820-10) אשר מגדיר שווי הוגן וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על ידי הגדרת טכניקות הערכת שווי הוגן לגבי נכסים והתחייבויות וקביעת מדרג שווי הוגן והנחיות יישום מפורטות. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2012, מיישם הבנק את הוראת הפיקוח על הבנקים בנושא מדידות שווי הוגן, המשלבת בהוראות הדיווח לציבור את הכללים שנקבעו בעדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-04 בנושא מדידת שווי הוגן (ASC 820): תיקונים להשגת מדידת שווי הוגן ודרישות גילוי אחידות ב-U.S. GAAP וב-IFRS.

שווי הוגן מוגדר כמחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי בכל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של הבנק. FAS 157 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת השווי ההוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים, אשר לבנק יש יכולת לגשת אליהם במועד המדידה.
- נתוני רמה 2: נתונים הנצפים עבור הנכס או ההתחייבות, במישרין או בעקיפין, שאינם מחירים מצוטטים הנכללים ברמה 1.
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות.

היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הדבר הינו אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק נצפה ורלבנטי במסגרת הערכתו. היקף ותדירות העסקאות, גודל מרווח ה-bid-ask וכן גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משווים עסקאות דומות הינם כולם גורמים אשר נלקחים בחשבון כאשר קובעים את הנזילות של שווקים ואת הרלבנטיות של מחירים נצפים באותם שווקים.

לצורך מדידת שווי הוגן, לא מיושמת הנחת היסוד "בשימוש" (in-use) לגבי מכשירים פיננסיים.

בנוסף, מדידת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נעשית ללא הבאה בחשבון של פקטור גודל ההחזקה (blockage factor) הן לגבי מכשירים פיננסיים המוערכים לפי נתוני רמה 1 והן לגבי מכשירים פיננסיים המוערכים לפי רמות 2 או 3, למעט מצבים בהם פרמיה או ניכיון היו מובאים בחשבון במדידת שווי הוגן על ידי משתתפים בשוק בהיעדר נתוני רמה 1.

ניירות ערך

השווי ההוגן של ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמינים למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך, הערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. במקרים אלו השווי ההוגן של השקעת הבנק בניירות ערך הינו מכפלה של מספר היחידות באותו מחיר שוק מצוטט. המחיר המצוטט המשמש לקביעת שווי הוגן אינו מותאם בשל גודל ההחזקה על ידי הבנק או גודל הפוזיציה יחסית לנפח המסחר (פקטור גודל ההחזקה). אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע

הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

מכשירים פיננסיים נגזרים

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי ובהיעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא באלה). ליתר פירוט ראה בהמשך לגבי מתודולוגיית הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע.

מכשירים פיננסיים נוספים שאינם נגזרים

לרוב המכשירים הפיננסיים בקטגוריה זו (כגון: אשראי לציבור ואשראי לממשלה, פקדונות הציבור ופקדונות בבנקים, כתבי התחייבות נדחים ומלוות שאינם סחירים) לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה ברבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. לצורך כך, תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות. כמו כן, במקרים מסוימים, לצורך מדידת שווי הוגן של התחייבויות פיננסיות לא סחירות, הבנק מיישם הנחיות שנקבעו ב- ASU 2009-05, מדידת התחייבויות לפי שווי הוגן. בפרט, הבנק מעריך את שוויים ההוגן תוך שימוש במחירים מצוטטים של ההתחייבויות (או של התחייבויות דומות) אשר נסחרות כנכסים.

הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע

FAS 157 דורש לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפקו על ידי הבנק ונמדדים לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של הבנק, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד.

להרחבה לגבי השיטות וההנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 32א, "יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים".

(8) ירידת ערך מכשירים פיננסיים

ניירות ערך

הבנק בוחן בכל תקופת דיווח האם ירידה בשוויים ההוגן של ניירות ערך המסווגים לתיק הזמין למכירה ולתיק המוחזק לפדיון הינה בעלת אופי אחר מזמני.

הבנק מכיר בתקופת הדיווח בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, לכל הפחות, בגין ירידת ערך של כל נייר המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:

- נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו;
- נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו, הבנק מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר;
- איגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוגה במועד שבו היא נרכשה על ידי הבנק לבין דירוגה במועד פרסום הדוח לתקופה זו. לעניין זה, ירידת דירוג משמעותית תחשב כירידת דירוג הנייר מתחת לדירוג השקעה;
- איגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית;
- איגרת חוב שלגביה חל כשל בתשלום לאחר רכישתה;
- נייר ערך, אשר השווי ההוגן שלו לסוף תקופת דיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים, היה נמוך בשיעור העולה על 40% מהעלות (לגבי אגרות חוב - העלות המופחתת), ומשך התקופה בה השווי ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו הינה מעל 3 רבעונים ברציפות. זאת, אלא אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלוונטיים, אשר מוכיחות ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.

בנוסף, הבחינה בנושא קיום ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני מתבססת על השיקולים הבאים:

- שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו;
- הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק את נייר הערך לתקופת זמן ארוכה מספיק שתאפשר עליה בשווי ההוגן של נייר הערך או עד לפדיון;
- במקרה של אגרות חוב - שיעור התשואה לפדיון;
- במקרה של מניות - הפחתה של חלוקת דיבידנדים או ביטול שלה.

כאשר חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, עלותו של נייר הערך מופחתת לשווי ההוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. ההפסד המצטבר, המתייחס לנייר ערך המסווג כזמין למכירה, שנזקק בעבר לסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר, מועבר לרווח והפסד כאשר מתקיימת בגינו

ירידת ערך שאינה בעלת אופי אחר מזמני. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות מוכרות בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואין נזקפות לרווח והפסד (בסיס עלות חדש).

אשראי לציבור ויתרות חוב

ראה סעיף ד. (4) לעיל.

(9) קיזוז נכסים והתחייבויות פיננסיים

הבנק מיישם את הכללים שנקבעו בחוזר המפקח על הבנקים מיום 12 בדצמבר 2012 אשר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בנושא קיזוז נכסים והתחייבויות. התיקונים המפורטים בחוזר זה נועדו להתאים את סעיף 15א בהוראות הדיווח לציבור לכללי החשבונאות המקובלים באר"ב. בהתאם להוראות, הבנק מקיזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ויציג במאזן את יתרונם נטו בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

- בגין אותן ההתחייבויות, קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה (legally enforceable right) לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים;
 - קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית;
 - גם הבנק וגם הצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה (determinable amounts).
- הבנק מקיזז נכסים והתחייבויות עם שני צדדים נגדיים שונים ומציג במאזן סכום נטו בהתקיים כל התנאים המצטברים לעיל, ובתנאי שיסו הסכם בין שלושת הצדדים המעגן באופן ברור את זכות הבנק בגין אותן ההתחייבויות, לקיזוז.
- כמו כן, הבנק מקיזז פקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי.
- הבנק לא מקיזז בין נכסים בגין מכשירים נגזרים כנגד התחייבויות בגין מכשירים נגזרים אלא אם מתקיימים כל התנאים המצטברים שלעיל. עם זאת בהוראות נקבע כי במקרים מסוימים בנק רשאי לקיזז סכומי שווי הוגן שהוכרו בגין מכשירים נגזרים וסכומי שווי הוגן שהוכרו בגין הזכות לדרוש חזרה בטחון במזומן (חייבים) או המחויבות להשיב בטחון במזומן (זכאים) הנובעים ממכשירים נגזרים שבוצעו עם אותו צד נגדי בהתאם להסדר להתחשבנות נטו (master netting arrangement).
- עם זאת, בהתאם להוראות בנק אינו רשאי לקיזז מאזנית סכומים אלא אם קיבל לכך אישור מראש של המפקח על הבנקים.
- לאור זאת, הבנק לא מקיזז מאזנית סכומים אלו.

(10) העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 140 (ASC 860-10), העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות, כפי שתוקן על ידי FAS 166, העברות ושירות של נכסים פיננסיים (ASC 860-10), לצורך הטיפול בהעברות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות.

בהתאם לכללים אלו העברת נכס פיננסי תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכס הפיננסי שהועבר בודד מהגורם המעביר, גם במצב של פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר; (2) כל מקבל (או, אם המקבלת היא ישות שכל יעודה הינו לעסוק באיגוח או בפעילות מימון מגובה נכסים ואשר אותה ישות מנועה מלשעבד או להחליף את הנכסים הפיננסיים שקיבלה, כל צד שלישי שמחזיק בזכויות מוטב) יכול לשעבד או להחליף את הנכסים (או את זכויות המוטב) שקיבל, ולא קיים תנאי שגם מגביל את המקבל (או צד שלישי אשר מחזיק בזכויות המוטב) מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; (3) המעביר, או חברות מאוחדות שנכללו בדוחותיו הכספיים, או הסוכנים שלו, אינם שומרים שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים או בזכויות המוטב המתייחסים לנכסים המועברים האלה. החל מיום 1 בינואר 2012 הבנק מיישם את עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-03 בנושא בחינה מחדש של שליטה אפקטיבית בעסקאות רכש חוזר, שמהווה עדכון לכללים שנקבעו ב-FAS 166 (ASC 860). בהתאם לעדכון הערכת קיום שליטה אפקטיבית מתמקדת בזכויות החוזיות ובהתחייבויות החוזיות של המעביר, ולכן לא מובאים בחשבון: (1) קריטריון שדורש שלמעביר תהיה יכולת לרכוש ניירות שהועברו גם במקרה כשל של הנעבר; וכן (2) הנחיות בנושא דרישת הבטחונות בקשר לקריטריון ה"נ".

בעסקאות העברת נכסים פיננסיים הבנק קובע כי למעביר נותרת שליטה אפקטיבית על הנכסים שהועברו (ולכן העברת הנכסים תטופל כחוב מובטח) אם מתקיימים כל התנאים שלהלן:

- הנכסים שירכשו חזרה או ייפדו זהים או זהים במהות לנכסים שהועברו;
- ההסכם הוא לרכוש אותם חזרה או לפדות אותם לפני מועד הפירעון, במחיר קבוע או במחיר הניתן לקביעה; וכן
- ההסכם נערך בעת ובעונה אחת עם ההעברה.

בנוסף, כדי שהעברה של חלק מנכס פיננסי תחשב כמכירה, החלק המועבר חייב לקיים את ההגדרה של זכויות משתתפות. זכויות משתתפות חייבות לעמוד בקריטריונים הבאים: הזכות צריכה לייצג זכויות פרופורציונליות ביחס למלוא הנכס הפיננסי; כל תזרימי המזומנים המתקבלים מהנכסים מחולקים בין הזכויות המשתתפות באופן פרופורציונלי לחלקם בבעלות; הזכויות אינן זכויות נחותות (subordinated) ביחס לזכויות אחרות; לא קיימת זכות חזרה למעביר או למחזיקים אחרים בזכויות משתתפות (למעט במקרה של הפרת מצגים או התחייבויות, התחייבויות

חוזיות שוטפות לשירות בנכס פיננסי בשלמותו וניהול חוזה ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בקיזוז הטבות כלשהן שהתקבלו על ידי מחזיק כלשהו בזכויות משתתפות; ולמעביר וגם למחזיק בזכויות משתתפות אין זכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו, למעט אם כל המחזיקים בזכויות משתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו.

במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסיים המועברים נגרעים מהמאזן של הבנק. במידה ולא מתקיימים תנאי המכירה, ההעברה נחשבת לחוב מובטח. מכירה של חלק מנכס פיננסי שאינו זכות משתתפת מטופלת כחוב מובטח, היינו, הנכסים המועברים ממשיכים להירשם במאזן של הבנק והתמורה מהמכירה תוכר כהתחייבות של הבנק.

הבנק מיישם הוראות ספציפיות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור לטיפול בעסקאות השאלה או שאילה של ניירות ערך שבהן ההשאלה מבוצעת כנגד איכות האשראי הכללית והבטחונות הכלליים של השואל, כאשר השואל אינו מעביר אל המשאיל כביטחון מכשירים נזילים המתייחסים ספציפית לעסקת השאלת ניירות הערך, אשר המשאיל רשאי למכור או לשעבד אותם.

טיפול בהשאלה ובשאילה כאמור מטופלות כאשראי או כפיקדון אשר נמדדים לפי השווי ההוגן של נייר הערך המתייחס. הכנסות על בסיס צבירה בגין ניירות ערך אלו נרשמות כהכנסות רבית מאשראי ושינויים בשווי ההוגן (מעבר לשינויים בבסיס צבירה) נרשמים במסגרת הכנסות מימון שאינן מרבית כאשר מדובר בניירות ערך בתיק למסחר, או ברווח כולל אחר, כאשר מדובר בניירות ערך זמינים למכירה.

הבנק גורע התחייבות אם ורק אם ההתחייבות סולקה, כלומר התקיים אחד מהתנאים הבאים (א) הבנק שילם למלווה והשתחרר ממחויבותו בגין ההתחייבות, או (ב) הבנק שוחרר משפטית בהליך משפטי או בהסכמת המלווה מהיותו החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

(11) רכוש קבוע (בנינים וציוד)

הכרה ומידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מצטברים מירידת ערך. העלות כוללת יציאות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכס. עלות נכסים שהוקמו באופן עצמי כוללת את עלות החומרים ושכר העבודה הישיר, וכן כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב הדרושים לכך שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה.

עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד הקשור, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה.

כאשר לחלקי רכוש קבוע משמעותיים (לרבות עלויות של בדיקות תקופתיות משמעותיות) יש אורך חיים שונה, הם מטופלים כפריטים נפרדים (רכיבים משמעותיים) של הרכוש הקבוע.

רווח או הפסד מגריעת פריט רכוש קבוע נקבעים לפי השוואת התמורה מגריעת הנכס לערכו בספרים, ומוכרים נטו, בסעיף "הכנסות אחרות" בדוח רווח והפסד.

עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע מוכרת כחלק מהערך בספרים של אותו פריט אם צפוי כי ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בחלק שהוחלף יזרמו אל הבנק ואם עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של החלק שהוחלף נגרע. עלויות תחזוקה שוטפות של פריטי רכוש קבוע נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

פחת

פחת הוא הקצאה שיטתית של הסכום בר-פחת של נכס על פני אורך חייו השימושיים. סכום בר-פחת הוא העלות של הנכס, או סכום אחר המחליף את העלות, בניכוי ערך השייר של הנכס.

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישיר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע, מאחר ושיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר. שיפורים במושכר מופחתים לאורך התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה לבין אורך החיים השימושיים. קרקעות בבנות הבנק אינן מופחתות.

נכס מופחת כאשר הוא זמין לשימוש, דהיינו כאשר הוא הגיע למיקום ולמצב הדרושים על מנת שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה.

אומדן אורך החיים השימושיים לתקופה השוטפת ולתקופות השוואה הינו:

- בנינים ומקרקעין	50 - 25 שנים.
- ריהוט וציוד	17 - 7 שנים.
- כלי רכב	5 שנים.
- שיפורים במושכר	18 - 7 שנים.
- ציוד IT	8 - 3 שנים.

האומדנים בנושא שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת כספים ומותאמים בעת הצורך.

(12) חכירות

החכירות מסווגות כחכירות תפעוליות, כאשר הנכסים החכורים אינם מוכרים במאזן של הקבוצה.

דמי חכירה ששולמו מראש למינהל מקרקעי ישראל בגין חכירות של קרקעות המסווגות כחכירות תפעוליות מוצגים במאזן כהוצאות מראש, ונזקפים לדוח רווח והפסד לאורך תקופת החכירה. תקופת החכירה וסכומי ההפחתות מביאים בחשבון אופציה להארכת תקופת החכירה, במידה ובמועד ההתקשרות בחכירה היה וודאי באופן סביר שהאופציה תמומש. תשלומים במסגרת חכירה תפעולית, למעט דמי חכירה מותנים, נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תמריצי חכירה שנתקבלו מוכרים כחלק בלתי נפרד מסך כל הוצאות החכירה לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה.

(13) נכסים בלתי מוחשיים

עלויות תוכנה

תוכנה אשר נרכשה על ידי הקבוצה נמדדת לפי עלות, הכוללת בדרך כלל עלויות עסקה, בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו. היוון עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה לשימוש עצמי מתחיל רק כאשר: השלב הראשוני בפרויקט הושלם; וכן ההנהלה, בעלת הסמכות המתאימה, אישרה והתחייבה לממן, באופן ישיר או עקיף, פרויקט לפיתוח תוכנה וצפוי כי הפיתוח יושלם ויתהוו הטבות כלכליות עתידיות מהתוכנה.

בעת פיתוח או השגת תוכנה לשימוש עצמי, מהוונות העלויות הבאות: עלויות ישירות של חומרים ושירותים שנצרכו ועלויות שכר עבודה לעובדים הקשורים באופן ישיר לפעילות פיתוח או השגת התוכנה. עלויות אחרות בגין פעילויות פיתוח ועלויות בשלב הראשוני של הפרויקט נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

עלויות עוקבות

עלויות שדרוגים ושיפורים של תוכנה לשימוש עצמי מהווים רק אם צפוי שההוצאות שהתהוו יובילו לפונקציונליות נוספת. עלויות עוקבות אחרות מוכרות כהוצאה בעת התהוותן.

הפחתות וירידת ערך

הפחתה היא הקצאה שיטתית של הסכום בר פחת של נכס בלתי מוחשי על פני אורך חייו השימושיים. סכום בר פחת הוא הסכום שנזקף לנכס בעת ההכרה לראשונה בניכוי ערך השייר שלו.

הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אורך החיים השימושי של נכסים בלתי מוחשיים, לרבות נכסי תוכנה, החל מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש.

נכסים בלתי מוחשיים אשר נוצרו מפרויקט תוכנה מופחתים כאשר התוכנה זמינה לשימוש, כלומר כאשר אותם רכיבים הגיעו למיקום ולמצב הנדרשים על מנת שיוכלו לפעול באופן אליו התכוונה ההנהלה. בהקשר זה, תוכנה זמינה לשימוש כאשר כל הבדיקות המהותיות הושלמו, ללא תלות בזמן הצבת התוכנה לצורך שימוש בפועל.

ירידת ערך בגין נכסים בלתי מוחשיים אלו מוכרת ונמדדת בעת התרחשות אירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שייתכן והערך בספרים של הנכס לא יושב.

לאור המורכבות החשבונאית בתהליך היוון עלויות תוכנה ולאור מהותיות סכומי עלויות התוכנה שהונו, קבע הפיקוח על הבנקים הנחיות לבנק בנושא היוון עלויות תוכנה לפיהן, בין היתר, יוגדר סף מהותיות להיוון, שלא יפחת מ- 600 אלפי ש"ח. כל פרויקט פיתוח תוכנה, אשר סך כל עלויות התוכנה שניתן להוון בגינו נמוכות מסף המהותיות שנקבע, יזקף כהוצאה בדוח רווח והפסד. בנוסף, קבע הפיקוח על הבנקים הנחיות נוספות המתייחסות להיבטים שונים בתהליך היוון עלויות התוכנה בבנק.

אומדן אורך החיים השימושיים לתקופה השוטפת ולתקופות ההשוואה הינו:

קשרי לקוחות - 10 שנים

עלויות תוכנה - 5 שנים

האומדנים בדבר אורך החיים השימושיים של נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים מוגדר נבחנים מחדש לפחות בסוף כל שנת דיווח ומותאמים בעת הצורך.

(14) נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הוא נדל"ן (קרקע או מבנה - או חלק ממבנה - או שניהם) המוחזק (על ידי הבנק כבעלים או בחכירה מימונית) לצורך הפקת הכנסות שכירות או לשם עליית ערך הונית או שניהם, ושלא לצורך:

(א) שימוש בייצור או הספקת סחורות או שירותים למטרות מנהלתיות; או

(ב) מכירה במהלך העסקים הרגיל.

נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי עלות הרכישה בתוספת עלויות עסקה. בתקופות עוקבות הנדל"ן להשקעה נמדד לפי עלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.

(15) ירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים

למטרת בחינת ירידת ערך, הנכסים אשר אינם ניתנים לבחינה פרטנית מקובצים יחד לקבוצת הנכסים הקטנה ביותר אשר מניבה תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, אשר הינם בלתי תלויים בעיקרם בנכסים ובקבוצות אחרות ("יחידה מניבת מזומנים").

נכסי מטה הבנק אינם מפיקים תזרימי מזומנים נפרדים ומשרתים יותר מיחידה מניבת מזומנים אחת. חלק מנכסי המטה מוקצים ליחידות מניבות מזומנים על בסיס סביר ועקבי ונבחנים לירידת ערך כחלק מבחינת ירידת ערך בגין יחידות מניבות המזומנים להן הם מוקצים.

נכסי מטה אחרים, אותם לא ניתן להקצות באופן סביר ועקבי ליחידות מניבות מזומנים, מוקצים לקבוצת יחידות מניבות מזומנים במידה וקיימים סממנים לכך שחלה ירידת ערך בנכס השייך למטה החברה או כאשר קיימים סממנים לירידת ערך בקבוצת היחידות מניבות המזומנים. במקרה זה, נקבע סכום בר השבה של קבוצת היחידות מניבות המזומנים שאותן משרת המטה.

הערך בספרים של הנכסים הלא פיננסיים של הקבוצה, למעט נכסי מסים נדחים ולרבות השקעות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, נבדק בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. באם קיימים סימנים כאמור, מחושב אומדן של סכום בר השבה של הנכס.

הסכום בר השבה של הנכס או של יחידה מניבת מזומנים הינו הגבוה מבין שווי השימוש ושווי הוגן, בניכוי הוצאות מכירה. בקביעת שווי השימוש, מהוות הקבוצה את תזרימי המזומנים העתידיים החזויים לפי שיעור היוון לפני מסים, המשקף את הערכות השוק לגבי ערך הזמן של הכסף והסיכונים הספציפיים המתייחסים לנכס, בגינם לא הותאמו תזרימי המזומנים הצפויים לנבוע מהנכס.

הפסדים מירידת ערך מוכרים כאשר הערך בספרים של הנכס או של יחידה מניבת מזומנים עולה על הסכום בר השבה, ונזקפים לרווח והפסד. הפסד מירידת ערך מוקצה בין הבעלים של החברה לזכויות שאינן מקנות שליטה לפי אותו בסיס שהרווח או ההפסד מוקצה.

באשר לנכסים שאינם מוניטין, לגביהם הוכרו הפסדים מירידת ערך בתקופות קודמות, בכל מועד דיווח נבדק האם קיימים סימנים לכך שהפסדים אלו קטנו או לא קיימים עוד. הפסד מירידת ערך מבוטל אם חל שינוי באומדנים ששימשו לקביעת הסכום בר השבה, אך ורק במידה שהערך בספרים של הנכס, אחרי ביטול ההפסד מירידת הערך, אינו עולה על הערך בספרים בניכוי פחת או הפחתות, שהיה נקבע אלמלא הוכר הפסד מירידת ערך.

ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב

בחינת קיום ירידת ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב תתבצע, בין השאר, גם בהתקיים הסממנים שצוינו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב "SOP 98-1: Accounting For The Costs Of Computer Software Developed Or Obtained For Internal Use" (ASC 350-40):

- (א) לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;
- (ב) חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;
- (ג) בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;
- (ד) העלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש;
- (ה) לא צפוי יותר שפיתוח התוכנה יושלם וייעשה בה שימוש.

השקעות בחברות כלולות

השקעה בחברה כלולה נבחנת לירידת ערך כל תקופה בהתבסס על השווי ההוגן של ההשקעה. כאשר אין באפשרות הקבוצה למדוד את השווי ההוגן, ירידת ערך נבחנת כאשר חל אירוע או שינוי בנסיבות אשר עלול להיות בעל השפעה שלילית מהותית על השווי ההוגן של ההשקעה.

בחינת ירידת הערך מתבצעת ביחס להשקעה בכללותה.

הפסד מירידת ערך מוכר כאשר הערך בספרים של ההשקעה, לאחר יישום שיטת השווי המאזני, עולה על השווי ההוגן, ובלבד שהפסד זה אינו זמני. בבחינת סוג ההפסד, מובאים בחשבון משך הזמן בו הערך בספרים של ההשקעה עולה על השווי ההוגן וכן, מצבה הכספי של החברה הכלולה. ירידת ערך שאינה זמנית מוקצית תחילה למוניטין, המהווה חלק מההשקעה, עד לאיפוסו. הסכום הנותר מוקצה לנכסים הלא שוטפים של החברה הכלולה באופן יחסי, ולאחר מכן ליתר נכסיה.

הפסד מירידת ערך שאינה זמנית שהוכר בעבר, לא יבוטל בתקופות עוקבות.

(16) נכסים לא שוטפים וקבוצות מימוש המוחזקים למכירה או לחלוקה

נכסים לא שוטפים (או קבוצות מימוש המורכבות מנכסים והתחייבויות) שהשבתם צפויה בעיקרה בדרך של מכירה או חלוקה ולא בדרך של שימוש מתמשך (למעט נכסים שנתפסו בגין חובות פגומים), מסווגים כנכסים המוחזקים למכירה, אם צפוי ברמה גבוהה שיישובו בעיקר באמצעות עסקת מכירה ולא באמצעות שימוש מתמשך. כך גם כאשר הבנק מחויב לתוכנית מכירה אשר כרוכה באיבוד שליטה על חברה בת, ללא קשר אם לבנק יישארו זכויות שאינן מקנות שליטה בחברה הבת לשעבר לאחר המכירה.

מיד לפני סיווגם כמוחזקים למכירה או לחלוקה, נמדדים הנכסים (או המרכיבים של קבוצת מימוש) על פי המדיניות החשבונאית של הקבוצה. לאחר מכן נמדדים הנכסים (או המרכיבים של קבוצת המימוש), לפי הנמוך מבין הערך בספרים או השווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה.

כל הפסד מירידת ערך של קבוצה המיועדת לסילוק, מיוחס לראשונה למוניטין ולאחר מכן, באופן יחסי, לנכסים ולהתחייבויות הנותרים, פרט לכך שלא מיוחס הפסד לנכסים שאינם בתחולת הוראות המדידה של התקן, כגון: נכסים פיננסיים ונכסי מסים נדחים הממשיכים להימדד לפי המדיניות החשבונאית של הקבוצה. הפסדים מירידת ערך המוכרים בעת הסיווג הראשוני של נכס כמוחזק למכירה, וכן רווחים או הפסדים עוקבים כתוצאה מהמדידה מחדש, נזקפים לרווח והפסד. רווחים מוכרים עד לסכום המצטבר של הפסד מירידת ערך שנרשם בעבר. בתקופות עוקבות, נכסים בני פחת המסווגים כמוחזקים למכירה אינם מופחתים הפחתה תקופתית, והשקעות בחברות כלולות המסווגות כמוחזקות למכירה אינן מטופלות בהתאם לשיטת השווי המאזני.

(17) זכויות עובדים

הטבות לאחר פרישה - פנסיה, פיצויים והטבות אחרות (להלן - "פיצויים") - תכניות להטבה מוגדרת

הטבת פיצויים הינה חלק מהתגמול המשולם לעובד תמורת שירותיו. בתכנית פיצויים להטבה מוגדרת, הבנק מבטיח לספק, בנוסף לשכר השוטף, תשלומי פיצויים בעת הפרישה או סיום השירות. ברמה הכללית, סכום ההטבה שישולם תלוי באירועים עתידיים מסוימים הכלולים בנוסחת ההטבה של התכנית, אשר לעתים קרובות כוללת את מספר שנות השירות שסיפק העובד ואת התגמול של העובד בשנים מיד לפני הפרישה או הסיום.

עלות פיצויים נטו לתקופה הינה הסכום המוכר בדוחות הכספיים של הבנק כעלות של תכנית פיצויים לתקופה מסוימת. המרכיבים של עלות פיצויים לתקופה נטו הם עלות שירות, עלות רבית, תשואה בפועל על נכסי התכנית, רווח או הפסד, הפחתה של עלות או זיכוי בגין שירות קודם, והפחתה של נכס או מחויבות בגין המעבר הקיימים במועד היישום לראשונה בהתאם להוראות הדיווח לציבור. המונח עלות פיצויים נטו לתקופה משמש במקום הוצאת פיצויים נטו לתקופה, מכיוון שחלק מן העלות המוכרת בתקופה עשוי להיות מהוון יחד עם עלויות נוספות כחלק מנכס, כדוגמת תוכנה לשימוש עצמי.

לעניין זה, רווח או הפסד הינו הסכום של (1) ההפרש בין התשואה בפועל על נכסי תכנית לבין התשואה החזויה על נכסי תכנית ושל (2) ההפחתה של הרווח או ההפסד נטו שהוכרו ברווח כולל אחר מצטבר.

הטבות פיצויים מיוחסות בדרך כלל לתקופות שירות של עובד בהתבסס על נוסחת ההטבה של התכנית במידה שהנוסחה מציינת "יחוס או שמשותמע ממנה ייחוס".

הבנק מחשב את שיעור התשואה החזוי לטווח ארוך על נכסי התכנית תוך שימוש בשיעורי התשואה ההיסטוריים לאורך תקופת זמן ארוכה בתיק עם הרכב נכסים דומה. לצורך זה, הבנק נעזר בנתונים זמינים בשוק על כל אחת מהקטגוריות המשמעותיות של הנכסים בתיק, ומשקלל אותם לפי ההרכב של נכסי התכנית.

המחויבות בגין הטבה חזויה משקפת את הערך הנוכחי האקטוארי של כל ההטבות המיוחסות לשירות של העובד שסופק לפני מועד המאזן. מדידת מחויבות זו תתבסס על הנחות אקטואריות המתאימות למועד המאזן של הבנק (לדוגמה: תחלופה, תמותה, שיעורי היוון וכן הלאה) ונתוני מפקד אוכלוסין נכון למועד זה.

אם המחויבות בגין הטבה חזויה עולה על השווי ההוגן של נכסי התכנית, הבנק מכיר במאזן בהתחייבות השווה להתחייבות הלא ממומנת בגין הטבה חזויה. אם השווי ההוגן של נכסי התכנית עולה על המחויבות בגין הטבה חזויה, הבנק מכיר במאזן בנכס השווה להתחייבות שממומנת ביתר בגין הטבה חזויה.

הבנק מקבץ את המצב של כל התכניות במימון יתר ומכיר בסכום זה כנכס במאזן. כמו כן, הבנק מקבץ את המצב של כל התכניות במימון חסר ומכיר בסכום זה כהתחייבות במאזן.

הבנק בוחן את הנחותיו על בסיס רבעוני ומעדכן הנחות אלה בהתאם.

שינוי בערך של מחויבות בגין הטבה חזויה או של נכסי תכנית, הנובע מכך שהניסיון בפועל שונה מהמשוער, או הנובע משינוי בהנחה אקטוארית, הינו "רווח או הפסד" (להלן: "רווח או הפסד אקטוארי"). רווחים או הפסדים אקטואריים אינם מוכרים בעלות פיצויים נטו לתקופה במועד היווצרותם אלא מוכרים ברווח כולל אחר. בתקופות עוקבות, רווחים או הפסדים אלה מוכרים לאחר מכן בדוח רווח או הפסד כרכיב של עלות פיצויים נטו לתקופה לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פי התכנית.

שיעור ההיוון להטבות לעובדים מחושב על בסיס תשואת איגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע של איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח. משיקולים פרקטיים, המרווח נקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון, על איגרות חוב של ממשלת ארה"ב, והכל במועד הדיווח.

הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים, לרבות לעניין בחינת "מחויבות שבמהות" להעניק לעובדיו הטבות בגין פיצויים מוגדלים.

הטבות לאחר פרישה - תכניות להפקדה מוגדרת

תכנית להפקדה מוגדרת הינה תכנית המספקת הטבות לאחר פרישה בתמורה לשירותים שסופקו, מספקת חשבון אישי לכל משתתף בתכנית, ומגדירה כיצד ייקבעו ההפקדות לחשבון של העובד במקום לקבוע את סכום ההטבות שהעובד יקבל. בתכנית להפקדה מוגדרת אחרי פרישה, ההטבות שמשתתף בתכנית יקבל תלויות אך ורק בסכום המופקד לחשבון המשתתף בתכנית, בתשואות שנצברו על ההשקעות של הפקדות אלה, ובחילוטם של הטבות של משתתפים אחרים בתכנית שעשויים להיות מוקצים לחשבון של אותו משתתף. במידה שנדרש כי ההפקדות המוגדרות של תכנית לחשבון של אדם יעשו לתקופות שבהן אותו אדם מספק שירותים, עלות הפיצויים נטו או עלות ההטבה האחרת לאחר פרישה נטו לתקופה תהיה ההפקדה הנדרשת לאותה תקופה. התחייבויות הבנק לתשלום פיצויים בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין מטופלות כתכנית להפקדה מוגדרת.

הטבות אחרות לאחר פרישה - שי לחג

הבנק מכיר בסכום הלא מהוון של ההטבה השוטפת במועד מתן השירות. בנוסף, הבנק צובר את ההתחייבות לאורך התקופה הרלוונטית שנקבעה בהתאם לכללים של הטבות אחרות לאחר הפרישה.

היעדרויות בתשלום

הבנק צובר התחייבות עבור תגמול לעובדים בגין היעדרויות עתידיות אם כל התנאים הבאים מתקיימים: (א) מחויבות הבנק בקשר לזכויות העובדים לקבל תגמול בגין היעדרויות עתידיות מיוחסת לשירותים שהעובדים כבר סיפקו; (ב) המחויבות קשורה לזכויות שמבטלות או נצברות; (ג) תשלום התגמול הוא צפוי; (ד) הסכום ניתן לאומדן באופן סביר. חופשה - הבנק צובר את ההתחייבות לאורך התקופה הרלוונטית שנקבעה. לצורך חישוב ההתחייבות, לא מובאים בחשבון הנחות אקטואריות ושיעורי היוון. כל מרכיבי עלות ההטבה לתקופה נזקפים מידית לדוח רווח והפסד. מחלה - הבנק לא צובר התחייבות בגין ימי מחלה.

מענק בגין אי ניצול ימי מחלה במועד סיום העסקה

הבנק צובר את ההתחייבות כהיעדרויות המזכות בפיצוי לאורך התקופה הרלוונטית שנקבעה. לצורך חישוב ההתחייבות מובאים בחשבון הנחות אקטואריות ושיעורי היוון. כל מרכיבי עלות ההטבה לתקופה, לרבות רווחים והפסדים אקטואריים נזקפים מידית לדוח רווח והפסד. לצורך קביעת רבית ההיוון ואופן ההקצאה לתקופות של עלות השירות הבנק מיישם את העקרונות של תכניות פיצויים להטבה מוגדרת בהתאמות הנדרשות.

הטבות אחרות לזמן ארוך לעובדים פעילים - מענקי ותק

חברות מאוחדות צוברות את ההתחייבות לאורך התקופה המזכה בהטבה. לצורך חישוב ההתחייבות בגין הטבות אלה מובאים בחשבון הנחות אקטואריות ושיעורי היוון. כל מרכיבי עלות ההטבה לתקופה, לרבות רווחים והפסדים אקטואריים נזקפים מידית לדוח רווח והפסד.

(18) התחייבויות תלויות

הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בגין תביעות, בהתאם להערכת הנהלה ובהתבסס על הערכות יועציה המשפטיים. מתכונת הגילוי הינה על פי הוראות המפקח על הבנקים, באופן שהתביעות שהוגשו כנגד הבנק מסווגות לשלוש קבוצות:

1. סיכון צפוי (Probable) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מעל ל- 70%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.
2. סיכון אפשרי (Reasonably Possible) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה בין 20% ל- 70%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים אלא רק ניתן גילוי כאמור להלן.
3. סיכון קלוש (Remote) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מתחת ל- 20%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים אלא רק ניתן גילוי כאמור להלן.

תביעה שלגביה יש קביעה של המפקח על הבנקים כי הבנק נדרש להשיב כספים, מסווגת כצפויה ונערכת בגינה הפרשה בגובה הסכום שהבנק נדרש להשיב.

במקרים נדירים הנהלת הבנק קבעה, בהסתמך על יועציה המשפטיים, כי לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ובגין תביעה שאושרה כתביעה ייצוגית ולכן לא בוצעה הפרשה.

בבאור 25 בנושא התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות נכלל גילוי כמותי לסך החשיפות אשר סבירות התממשותן אינה קלושה שלא בוצעה בגין הפרשה. כמו כן, ניתן גילוי לכל תביעה שסכומה מעל 1% מהון הבנק. לגבי תביעות שלא ניתן בשלב זה להעריך את תוצאותיהן, ניתן גילוי לגבי כל תביעה שסכומה מעל 0.5% מהון הבנק.

(19) הוצאות מסים על ההכנסה

מסים על הכנסה כוללים מסים שוטפים ונדחים. מסים שוטפים נדחים נדקפים לדוח רווח והפסד אלא אם המסים נובעים מצירוף עסקים, או נדקפים ישירות להון במידה ונובעים מפריטים אשר מוכרים ישירות בהון.

מסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוקים שנחקקו או נחקקו למעשה למועד הדיווח, והכולל שינויים בתשלומי המס המתחייבים לשנים קודמות. ההפרשה למסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

מסים נדחים

ההכרה במסים נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים. אולם, הקבוצה לא מכירה במסים נדחים לגבי ההפרשים הזמניים הבאים:

- ההכרה לראשונה בנכסים ובהתחייבויות בעסקה שאינה מהווה צירוף עסקים ושאינה משפיעה על הרווח החשבונאי ועל הרווח לצרכי מס,
- הפרשים הנובעים מהשקעה בחברות בנות ובחברות כלולות, במידה והקבוצה שולטת במועד היפוך ההפרש, וכן צפוי שהם לא יתהפכו בעתיד הנראה לעין, בין אם בדרך של מימוש ההשקעה ובין אם בדרך של חלוקת דיבידנדים בגין ההשקעה.

המדידה של מסים נדחים משקפת את השלכות המס שינבעו מהאופן בו הקבוצה צופה, בתום תקופת הדיווח, להשיב או לסלק את הערך בספרים של נכסים והתחייבויות.

המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על ההפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה לתאריך המאזן.

נכס מס נדחה בגין הפסדים מועברים, הטבות מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי מוכר בספרים כאשר צפוי (more likely than not) שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה יהיה ניתן לנצל אותם. נכסי המסים הנדחים נבדקים בכל מועד דיווח, ובמידה ולא צפוי כי הטבות המס המתחייבות יתממשו, הם מופחתים.

לצורך הקביעה כי ניתן להכיר בנכס מס נדחה, הקבוצה מביאה בחשבון את כל הראיות הזמינות - הן הראיות החיוביות, התומכות בהכרה בנכס מס נדחה והן הראיות השליליות השוללות הכרה בנכס מס נדחה.

במידה ואין זה צפוי שלקבוצה תהיה הכנסה חייבת מספיקה נכסי מסים נדחים נטו לא יעלו על סכום הפרשים זמניים החייבים במס.

קיצוז נכסי והתחייבויות מסים נדחים

הבנק מקזז נכסי והתחייבויות מסים נדחים במידה וקיימת זכות חוקית הניתנת לאכיפה לקיצוז של נכסים והתחייבויות מסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על ידי אותה רשות מס בגין אותה ישות נישומה, או בחברות שונות בקבוצה, אשר בכוונתן לסלק נכסי והתחייבויות מסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המסים מיושבים בו זמנית.

תוספת מס בגין חלוקת דיבידנד

הקבוצה עשויה להתחייב בתוספת מס במקרה של חלוקת דיבידנדים על ידי חברות הקבוצה. תוספת מס זו לא נכללת בדוחות הכספיים, כאשר מדיניות חברות הקבוצה היא שלא לגרום לחלוקת דיבידנד הכרוכה בתוספת מס לחברה המקבלת, בעתיד הנראה לעין. במקרים בהם צפויה חברה מוחזקת לחלק דיבידנד מרווחים הכרוכים בתוספת מס לחברה, יוצרת הקבוצה עתודה למס בגין תוספת המס שעשויה הקבוצה להתחייב בה, בגין חלוקת הדיבידנד.

פוזיציות מס לא וודאיות

הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימלי שסבירות התממשותו עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

(20) רווח למניה

הקבוצה מציגה נתוני רווח למניה בסיסי לגבי הון המניות הרגילות שלה. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הקבוצה במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה.

(21) דיווח על מגזרי פעילות

(א) מגזרי פעילות פיקוחיים

מגזר פעילות פיקוחי הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות מסוימות או אשר מאגד לקוחות בסיווגים מסוימים, שהוגדרו על ידי הפיקוח על הבנקים. המתכונות לדיווח על מגזרי הפעילות הפיקוחיים של הבנק נקבעה בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. מגזר פעילות פיקוחי מוגדר בעיקר בהתבסס על סיווג הלקוחות. לקוחות פרטיים מסווגים בהתאם להיקף הנכסים הפיננסיים למגזר משקי הבית ומגזר הבנקאות הפרטית. לקוחות שאינם אנשים פרטיים מסווגים בעיקר על פי מחזור הפעילות שלהם למגזרים עסקיים (תוך הפרדה בין עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים ועסקים גדולים) גופים מוסדיים ומגזר ניהול פיננסי. בנוסף, הבנק נדרש ליישם את דרישות הדיווח על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה כאשר מגזרי הפעילות לפי גישה זו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים.

(ב) מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

בנוסף לדיווח האחיד לפי מגזרי פעילות פיקוחיים, בחוזר נקבע כי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה ינתן בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מגזרי פעילות (הנכללים ב-ASC 280) (ראה באור 28א). מגזר פעילות המוגדר לפי גישת ההנהלה הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות שמנה הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות; תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכת ביצועיו; וכן קיים לגביו מידע פיננסי נפרד. חלוקת המגזרים בבנק מבוססת על איפיון של מגזרי לקוחות. מגזרים אלו כוללים גם מוצרים בנקאיים. מתכונת הדיווח החדשה לגבי מגזרי פעילות פיקוחיים יושמה לראשונה החל מהדוח לשנת 2015, זאת בכפוף להקלות והוראות מעבר שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים. לפירוט ראה באור 3.1 ג.3). בהתאם להוראות כאמור, מתכונת הגילוי החדשה לרבות מספרי השוואה נכללו לראשונה החל מהדוח לשנת 2016.

(22) עסקאות עם בעלי שליטה

הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב לצורך טיפול חשבונאי בפעולות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו ובין חברה בשליטת הבנק. במצבים בהם בכללים כאמור לא קיימת התייחסות לאופן הטיפול, מיישם הבנק את הכללים שנקבעו בתקן מספר 23 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה. נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה עם בעל שליטה, נמדדים לפי שווי הוגן במועד העסקה. בשל העובדה כי מדובר בעסקה במישור ההוני, זוקפת הקבוצה את ההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה מהעסקה להון.

נטילת התחייבות או ויתור

הבנק גורע את ההתחייבות מהדוחות הכספיים לפי שוויה ההוגן במועד הסילוק. ההפרש בין הערך בספרים של ההתחייבות לבין שוויה ההוגן במועד הסילוק נזקף כרווח או כהפסד. במקרה של נטילת התחייבות ההפרש בין השווי ההוגן של ההתחייבות במועד הסילוק לבין סכום התמורה שנקבעה נזקף להון. במקרה של ויתור השווי ההוגן של ההתחייבות שנמחלה נזקף להון.

שיפוי

סכום השיפוי נזקף להון.

הלוואות, לרבות פקדונות

במועד ההכרה לראשונה, ההלוואה שניתנה לבעל השליטה או פקדון שהתקבל מבעל השליטה, מוצגים בדוחות הכספיים של הבנק לפי שווייה ההוגן כנכס או כהתחייבות, לפי העניין. ההפרש בין סכום ההלוואה שניתנה או פקדון שהתקבל לבין שווייה ההוגן במועד ההכרה לראשונה נזקף להון.

בתקופות הדיווח שלאחר מועד ההכרה לראשונה ההלוואה או הפקדון כאמור מוצגים בדוחות הכספיים של הבנק בעלותם המופחתת תוך יישום שיטת הרבית האפקטיבית, למעט מקרים בהם בהתאם להוראות הדיווח לציבור הם מוצגים בשווי הוגן.

(23) הוראה בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ואימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב

בנושא מדידת הכנסות רבית

החל מיום 1 בינואר 2014, הבנק מיישם את ההנחיות שנקבעו בחוזר הפיקוח על הבנקים בנושא אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות רבית (ASC 310-20), אשר, בין היתר, קובע כללים לטיפול בעמלות יצירת אשראי, התחייבויות למתן אשראי, שינוי בתנאי חוב ועמלות פירעון מוקדם.

עמלות ליצירת אשראי

עמלות אשר חויבו ביצירת אשראי, לא מוכרות באופן מיידי כהכנסה בדוח רווח והפסד, אלא נדחות ומוכרות לאורך חיי ההלוואה כהתאמת התשואה. הכנסות מעמלות כאמור נזקפות לפי שיטת הרבית האפקטיבית ומדווחות כחלק מהכנסות רבית.

עמלות הקצאת אשראי

עמלות הקצאת אשראי מטופלות בהתאם לסבירות המימוש של המחויבות למתן האשראי. במידה והסבירות קלושה, העמלה מוכרת על בסיס קו ישר לאורך תקופת המחויבות, אחרת הבנק דוחה את ההכרה בהכנסה מעמלות אלה עד למועד מימוש המחויבות או עד למועד פקיעתה, לפי המוקדם. אם המחויבות מומשה, אזי העמלות מוכרות בדרך של התאמת התשואה לאורך חיי ההלוואה כאמור לעיל. באם המחויבות פקעה מבלי שמומשה העמלות מוכרות במועד הפקיעה ומדווחות במסגרת הכנסות מעמלות.

עמלות פירעון מוקדם

עמלות פירעון מוקדם שחויבו בגין פירעון מוקדם שבוצע לפני 1 בינואר 2014 ושטרם הופחתו, מוכרות על פני תקופה של שלוש שנים או התקופה הנותרת של ההלוואה, לפי הקצר מביניהם. עמלות שחויבו בגין פירעון מוקדם שבוצע לאחר 1 בינואר 2014 מוכרות מיידיית במסגרת הכנסות רבית.

ה. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

(1) הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות

ביום 11 בינואר 2015 פורסם חוזר בנושא אימוץ עדכון כלכלי חשבונאות בנושא "הכנסה מחוזים עם לקוחות". החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור לאור פרסום ASU 2014-09 המאמץ בכללי החשבונאות האמריקאים תקן חדש בנושא הכרה בהכנסה. התקן קובע כי הכנסה תוכר בסכום שצפוי שיתקבל בתמורה להעברת הסחורות או מתן שירותים ללקוח. בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים בנושא הוראות המעבר לשנת 2015, נדרש ליישם את התיקונים להוראות הדיווח לציבור בהתאם לחוזר בדבר אימוץ עדכון כלכלי חשבונאות בנושא "הכנסה מחוזים עם לקוחות" החל מיום 1 בינואר 2018, זאת בעקביות לעדכון התקינה בארה"ב ASU 2015-14 אשר דחה את מועד היישום לראשונה. בעת היישום לראשונה ניתן לבחור בחלופה של יישום למפרע תוך הצגה מחדש של מספרי ההשוואה או בחלופה של יישום בדרך של מכאן ולהבא תוך זקיפת ההשפעה המצטברת להון במועד היישום לראשונה. התקן החדש אינו חל, בין השאר, על מכשירים פיננסיים וזכויות או מחויבויות חוזיות אשר בתחולת פרק 310 לקודיפיקציה. בנוסף, בהוראות בנק ישראל הובהר, כי ככלל הוראות התקינה החדשה לא יחולו על הטיפול החשבונאי בהכנסות והוצאות רבית והכנסות מימון שאינן מרבית. מכיוון שהוראות התקן החדש אינן חלות על הכנסות הנובעות ממכשירים פיננסיים, כגון הלוואות וניירות ערך המטופלים בהתאם לכללים אחרים, הבנק אינו צופה השפעה מהותית על תוצאות הפעילויות המתייחסות למכשירים פיננסיים, כגון רווחים או הפסדים מניירות ערך והכנסות או הוצאות רבית. הבנק מתכנן ליישם את הוראות התקן החדש החל מהרבעון הראשון לשנת 2018. היערכות הבנק לקראת יישום ההוראות כוללת, בין היתר, מיפוי ההכנסות שבתחולת התקן החדש ובחינת חוזים עם לקוחות. בעוד שהבנק טרם זיהה שינוי מהותי בעייתי ההכרה בהכנסה, סקירת ההשפעות עודנה בתהליך, והבנק ממשיך לבחון את ההשלכות האפשריות של יישום ההוראות החדשות, לרבות על אופן הצגת הוצאות מסוימות (כהוצאה או כקישון בהכנסה).

(2) מסים על הכנסה

ביום 22 באוקטובר 2015 פורסם חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא מסים על הכנסה. בהתאם לחוזר נדרש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מסים על הכנסה, ובין היתר את כללי ההצגה, המדידה והגילוי בהתאם לפרק 740 בקודיפיקציה בדבר "סוגיות במטבע חוץ - מסים על הכנסה". בהתאם לחוזר נדרש ליישם את הכללים החדשים החל מיום 1 בינואר 2017. בעת היישום לראשונה יש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בתקינה האמריקאית לרבות תיקון למפרע של מספרי השוואה, אם הדבר נדרש. תאגיד בנקאי אינו נדרש לתת בדוחות בשנת 2017 את הגילוי בדבר הטבות מס שלא הוכרו בהתאם לסעיפים 740-10-50-15-d ו-740-10-50-15-A. ביום 13 באוקטובר 2016 פורסם חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. החוזר כולל, בין היתר, הבהרות מסוימות בנושא דיווח על מסים על הכנסה לפי הכללים בארה"ב. עיקרי התיקונים להוראות הדיווח לציבור הינם כדלקמן:

- הוראות המעבר עודכנו כך שהפרשים זמניים בגין תקופות קודמות ימשיכו להיות מטופלים לפי ההוראות שחלו עד ליום 31 בדצמבר 2016;
- הובהר כי הכנסות והוצאות רבית בגין מסים על הכנסה יסווגו בסעיף "מסים על הכנסה"; הובהר כי קנסות לרשויות המס יסווגו בסעיף "מסים על הכנסה";

- הובהר כי חוק יחשב כ"חוקק" רק עם פרסומו ב"רשומות";
- דרישות הגילוי בהוראות הדיווח לציבור, ומתכונת הגילוי בדבר "הפרשה למסים על הרווח", הותאמו לדרישות בהוראות החדשות;
- הוסרה הדרישה להצגת באור מידע על בסיס נתונים נומינליים היסטוריים לצורכי מס לפי תוספות ג' 1 ו- ג' 2 שנדרשו בהוראות הדיווח לציבור, כיוון שהבאור אינו מוסיף מידע למשתמשים בדוחות.
- ההוראות החדשות ייושמו מיום 1 בינואר 2017 ואילך. כמו כן, יש לסווג מחדש מספרי השוואה, כדי שיתאימו לאופן ההצגה לפי ההוראות החדשות.
- להלן סקירת עיקרי ההוראות החדשות ביישום הוראות התקינה האמריקאית בנושא מסים על הכנסה, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור:
- **השקעות בחברות בנות מקומיות (הפרשים זמניים אחרי 2017)**
יש להכיר בהתחייבות מסים נדחים, אלא אם (במקרים הבאים לא יהיה מדובר בהפרש זמני):
חוקי המס מתירים השבה של ההשקעה בפטור ממס (למשל באמצעות פירוק או מיזוג סטטוטורי בפטור ממס) ללא עלות משמעותית, והחברה האם מצפה לבצע את ההשבה בדרך זו בסופו של דבר (יכולת וכוונה).
- **השקעות בחברות בנות זרות**
יש להכיר בהתחייבות מסים נדחים, למעט אם עומדים בתנאים הבאים (indefinite reversal criteria):
- המשקיע יכול לשלוט במועד ההיפוך; וכן
- רווחים לא מחולקים יושקעו מחדש ללא הגבלת זמן, או שהם יכולים להיות מחולקים בפטור ממס.
נכס מסים נדחים יוכר רק אם נראה (it is apparent) שההפרש הזמני יתהפך בעתיד הנראה לעין (בפרקטיקה בדרך-כלל שנה). במילים אחרות, אין להכיר בנכס מס נדחה אלא אם נראה (it is apparent) שההפרש הזמני יתהפך בעתיד הנראה לעין. עם ההכרה בנכס, יש לקבוע האם קיים רווח עתידי חייב במס אשר כנגדו ניתן יהיה לנכות את ההפרש הזמני, על מנת לקבוע האם יש צורך ברישום ה- valuation-allowance (הפרשה לנכס מס).
- **השקעות, מקומיות או זרות, המטופלות בשיטת השווי המאזני (שיטת האקוויטי)**
בדרך-כלל, ישות תכיר בנכס או בהתחייבות מסים נדחים בגין הפרשים זמניים הנוצרים מהשקעה המטופלת בשיטת השווי המאזני.
- **שינויים במסים נדחים מפריטים שהוכרו במקור מחוץ לרווח והפסד**
מסים שוטפים ומסים נדחים בגין פריטים שהוכרו בתקופה השוטפת מחוץ לרווח והפסד, יוכרו מחוץ לרווח והפסד. קיימות הוראות ספציפיות להקצאת הוצאות המס בין מרכיבי הדוח השונים (intra-period allocation).
בדרך-כלל, שינויים עוקבים ב- valuation allowance (הפרשה לנכס מס) הנובעים משינוי בהערכה של האפשרות לממש את נכס המס הנדחה שנוצר או משינוי בשיעור המס, יוכרו ברווח והפסד בתקופה השוטפת גם אם ההפרשה הוכרה לראשונה בהון.
- **עמדות מס לא וודאיות**
יש להכיר בהטבת מס כאשר צפוי (יותר סביר מאשר לא) שהיא תנוצל. סכום הטבת המס אשר יוכר הוא הסכום הגבוה ביותר אותו צופים (מעל 50%) לקבל. סיכון החשיפה לא נכלל בחישוב ההטבה. קיימות הוראות ספציפיות המתייחסות להיבטים שונים של הכרה, מדידה וגילוי בקשר עם עמדות מס לא וודאיות.
- **התחייבויות לא כספיות ונכסים לא כספיים הנמדדים במטבע פעילות השונה מהמטבע לפיו נקבע בסיס המס שלה**
אין להכיר בהתחייבויות או נכסי מסים נדחים בגין הפרשים זמניים הקשורים לנכסים לא כספיים והתחייבויות לא כספיות, כאשר בסיס מס שלהם נקבע במטבע שונה ממטבע הפעילות של הישות, כאשר ההפרשים נוצרים בגין שינויים בשער חליפין או בגין הצמדה לצורך מס.
- **נכס מס בגין הפרשים זמניים הניתנים לניכוי**
נכס מס נדחה מוכר על כל הסכום ובמקביל מכירים בהפרשה נפרדת (valuation allowance) (הפרשה לנכס מס) עבור אותו סכום הכלול בנכס אשר יותר-סביר-מאשר-לא שלא ימומש.
- **שינויים בשיעורי המס**
נכסים והתחייבויות מסים שוטפים נמדדים בדרך-כלל תוך שימוש בשיעורי המס שנחקקו. נכסים והתחייבויות מסים נדחים בדרך-כלל נמדדים לפי שיעורי המס שצפויים לחול בתקופת ההשבה. שינויים עוקבים במסים נדחים הנוצרים בעקבות שינויים בשיעורי המס בדרך-כלל ייזקפו לרווח והפסד בתקופה השוטפת, גם אם המסים הנדחים הוכרו לראשונה בהון. מובהר, כי בהתאם לפרקטיקה תחת התקינה הבינלאומית, נכסי והתחייבויות מסים שוטפים נמדדים בדרך כלל תוך שימוש בשיעורי המס שנחקקו או שחקיקתם הושלמה למעשה.
להערכת הבנק, יישום החוזר יביא לגידול של כ-6 מיליון ש"ח ברווח כולל אחר מצטבר וקישון של כ-6 מיליון ש"ח בעודפים, בהתייחס לנתונים ליום 1 בינואר 2017.

(3) דיווח של תאגידים בנקאיים בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושאים: סוגיות במטבע חוץ; מדיניות חשבונאית, שינויים

באומדנים חשבונאיים וטעויות; ואירועים לאחר תאריך המאזן

ביום 21 במרס 2016 פורסם חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור ומאמץ תקני חשבונאות מקובלים בארה"ב בנושאים הבאים:

- כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא 830 בקודיפיקציה בדבר "סוגיות במטבע חוץ".
- כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב הנוגעים למדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות, לרבות נושא 250 בקודיפיקציה בדבר "שינויים במדיניות חשבונאית ותיקון טעויות".
- כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב הנוגעים לאירועים לאחר תאריך המאזן בהתאם לנושא 10-855 בקודיפיקציה בדבר "אירועים לאחר תאריך המאזן".

ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר יחולו מיום 1 בינואר 2017 ואילך. בעת היישום לראשונה, נדרש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים בתקינה האמריקאית בשינויים המתחייבים, לרבות תיקון למפרע של מספרי השוואה אם הדבר נדרש על פי כללי התקינה האמריקאית בנושאים אלו. יודגש, כי ביישום הנחיות נושא 830 בקודיפיקציה בדבר "מטבע חוץ", בתקופות מדווחות עד ליום 1 בינואר 2019, בנקים לא יכללו את הפרשי השער בגין אגרות חוב זמינות למכירה כחלק מההתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב אלו, אלא ימשיכו לטפל בהם כפי שנדרש בהוראות הדיווח לציבור לפני אימוץ נושא זה.

כמו כן, תקן חשבונאות בינלאומי 29 בדבר "דיווח כספי בכלכלות היפר-אינפלציוניות", כפי שאומץ בהוראות הדיווח לציבור, לא ייושם החל ממועד תחילת החוזר. מובהר, כי אין שינוי במועד שבו הופסקה ההתאמה של דוחות כספיים של תאגידים בנקאיים לאינפלציה וכי הדוחות הכספיים ייערכו על בסיס סכומים מדווחים, אלא אם כן נאמר אחרת בהתאם להוראות הדיווח לציבור.

להלן סקירת עיקרי ההוראות החדשות ביישום הוראות התקינה האמריקאית בנושא סוגיות במטבע חוץ, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור:

- קביעת מטבע פעילות

מטבע פעילות של הישות הוא המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועלת הישות; בדרך כלל, הסביבה העיקרית בה הישות מפיקה ומוציאה מזומנים.

הוראות התקינה האמריקאית מספקות "מסגרת" ו"שיקולים" שונים שיש להביאם בחשבון, אך ללא קריטריונים חד-משמעיים; יש להתחשב בהשתלבותה של הישות בסביבה הכלכלית והיכולת שלה להיות ישות עצמאית; בעת קביעת מטבע הפעילות, יש להפעיל שיקול דעת; אין לתת עדיפות לאינדיקטורים מסוימים על פני אינדיקטורים אחרים.

- עסקאות במטבע חוץ

רווחים או הפסדים מעסקאות במטבע חוץ מדווחים בדוח רווח או הפסד כרווחים או הפסדים מהפרשי תרגום, למעט:

- הפרשי שער בגין פריטים המהווים חלק מההשקעה נטו;
- החלק האפקטיבי של רווח או הפסד בגין מכשיר מגדר בגידור השקעה נטו בפעילות חוץ או בגידור תזרים מזומנים;
- פריטי רווח או הפסד בגין מכשירי חוב זמינים למכירה, אשר כלולים כחלק מהרווח הכולל האחר המצטבר.

- תיאומים למטבע מדוח

דוחות כספיים במטבע חוץ מתורגמים תוך שימוש תוך בנהלים הבאים:

- נכסים והתחייבויות יתורגמו תוך שימוש בשער סגירה במועד הדוח על המצב הכספי;
 - הכנסות והוצאות, רווחים והפסדים יתורגמו תוך שימוש בשער החליפין במועדי העסקאות, או בשער חליפין ממוצע אשר מהווה קירוב לשער החליפין במהלך התקופה;
 - פריטי הון למעט עודפים יתורגמו תוך שימוש בשער חליפין היסטורי במועדי העסקאות;
 - עודפים יתורגמו תוך שימוש בשער חליפין היסטורי בהתאם לתקופות הדיווח הרלוונטיות.
- כל הפרשי השער הנוצרים יוכרו ברווח כולל אחר, נטו ממס, כרכיב נפרד בהון (קרן מהפרשי תרגום).

- פעילות חוץ

קרן ההון מהפרשי תרגום מחושבת בהתאם לשיטת האיחוד בשלבים בלבד. כמו כן, כאשר הדוחות הכספיים של פעילות חוץ ערוכים לתאריך שונה מזה של הישות המדווחת וקיימים שינויים משמעותיים בשערי החליפין עד לסוף תקופת הדיווח של הישות המדווחת אין לערוך התאמות אך יש לתת לכך גילוי בדוחות הכספיים.

- גריעה/מימוש של פעילות חוץ

- התקן האמריקאי מבחין בין עסקאות בתוך (Within) ישות זרה לבין עסקאות המתייחסות להשקעה בישות (In) זרה.
- מימוש של חברות בנות או קבוצה של נכסים המוחזקים בתוך (Within) הישות הזרה:
- הפרשי תרגום יזקפו לרווח או הפסד רק כאשר אירוע גריעה מביא לחיסול מלא (או מלא באופן מהותי) של כל הישות הזרה.
- עסקאות ואירועים המובילים לאיבוד שליטה בישות (In) הזרה:
- כל הפרשי התרגום שנוצרו בגין הישות הזרה יזקפו לרווח או הפסד בעת איבוד שליטה בישות זרה. בעת מימוש חלק מכלולה המהווה ישות זרה, יש לזקוף חלק יחסי מהקרן מהפרשי תרגום לרווח או הפסד (ללא קשר לאם נותרת השפעה מהותית או שליטה משותפת).
- **ירידה בשיעור החזקה שאינה מלווה באיבוד שליטה**
- בעת ירידה בשיעור החזקה ללא איבוד שליטה יש לסווג מחדש את החלק היחסי של הסכום המצטבר של הפרשי השער המתייחסים לאותה פעילות חוץ לרווח והפסד.
- להלן סקירת עיקרי ההוראות החדשות ביישום הוראות התקינה האמריקאית בנושא מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות:
- **מספרי השוואה**
- יש לתקן טעויות מהותיות בתקופות דיווח קודמות. תחת הוראות התקינה האמריקאית, אין הקלה פרקטית לפיה ניתן שלא לבצע תיקון של מספרי השוואה במקרים בהם התיקון אינו מעשי.
- להלן סקירת עיקרי ההוראות החדשות ביישום הוראות התקינה האמריקאית בנושא אירועים לאחר תאריך המאזן:
- **דיבידנדים במניות, פיצול מניות ואיחוד מניות**
- על ישויות הכפופות ל-SEC, לתאם את הדוח על המצב הכספי בגין דיבידנד במניות, פיצול מניות ואיחוד מניות שהתרחשו לאחר תאריך הדוחות הכספיים ולפני מועד הפרסום.
- הבנק בוחן את ההשפעה של החוזר על דוחותיו הכספיים.

(4) דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב

- ביום 13 באוקטובר 2016 פורסם חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. החוזר כולל, בין היתר, הבהרות מסוימות בנושא דיווח על מסים על הכנסה לפי הכללים בארה"ב. כמו כן, החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור ומאמץ תקני חשבונאות מקובלים בארה"ב בנושאים: נכסים לא שוטפים מוחזקים למכירה ופעילויות שהופסקו, רכוש קבוע ונדל"ן להשקעה, רווח למניה, דוח על תזרימי מזומנים, דיווח לתקופות ביניים ונושאים נוספים.
- החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור ומאמץ תקני חשבונאות מקובלים בארה"ב בנושאים הבאים:
- פעילויות שהופסקו בהתאם לנושא 20-205 בקודיפיקציה בדבר "פעילויות שהופסקו";
 - רכוש קבוע בהתאם לנושא 360 בקודיפיקציה בדבר "רכוש קבוע";
 - רווח למניה בהתאם לנושא 260 בקודיפיקציה בדבר "רווח למניה";
 - דוח על תזרימי המזומנים בהתאם לנושא 10-230 בקודיפיקציה בדבר "דוח על תזרימי מזומנים";
 - דיווח לתקופות ביניים בהתאם לנושא 270 בקודיפיקציה בדבר "דיווח לתקופות ביניים";
 - היוון עלויות רבית בהתאם לנושא 20-835 בקודיפיקציה בדבר "היוון רבית" (בהקשר זה יובהר, כי בהתאם להוראות הדיווח לציבור, תאגיד בנקאי לא יהוו עלויות רבית, מבלי שקבע מדיניות, נהלים ובקורות ברורים באשר לקריטריונים להכרה בנכסים כנכסים כשירים ובאשר לעלויות הרבית שיהוו);
 - מדידה וגילוי של ערבויות בהתאם לנושא 460 בקודיפיקציה בדבר "ערבויות".
- ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר יחולו מיום 1 בינואר 2018. בעת היישום לראשונה, תאגיד בנקאי נדרש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים בתקינה האמריקאית בשינויים המתחייבים, לרבות תיקון למפרע של מספרי השוואה אם הדבר נדרש על פי כללי התקינה האמריקאית בנושאים אלו.
- הבנק טרם החל לבחון את ההשפעה של החוזר על דוחותיו הכספיים.

באור 2 - הכנסות והוצאות רבית

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק			המאוחד			
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	2014	2015	2016	
						א. הכנסות (הוצאות) רבית ⁽¹⁾
1,619	1,413	1,732	2,394	2,120	2,362	מאשראי לציבור
-	-	-	3	(3)	-	מאשראי לממשלה
11	5	7	17	9	10	מפקדונות בבנקים
64	19	17	106	28	22	מפקדונות בבנק ישראל וממזומנים
4	1	1	6	1	1	מניירות ערך שנשאלו
87	72	108	136	99	126	מאגרות חוב ⁽²⁾
12	9	4	-	-	-	מהשקעות בחברות מוחזקות
1	2	4	2	6	5	מנכסים אחרים
1,798	1,521	1,873	2,664	2,260	2,526	סך כל הכנסות הרבית
						ב. הוצאות רבית ⁽¹⁾
278	146	189	322	132	182	על פקדונות הציבור
6	6	5	7	6	5	על פקדונות הממשלה
10	8	14	1	1	3	על פקדונות מבנקים
182	123	131	222	168	163	על אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
10	-	3	11	-	4	על התחייבויות אחרות
486	283	342	563	307	357	סך כל הוצאות הרבית
1,312	1,238	1,531	2,101	1,953	2,169	סך כל ההכנסות רבית, נטו
						ג. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות רבית ⁽³⁾
(16)	(23)	(28)	(13)	(25)	(26)	הוצאות רבית ⁽³⁾
						ד. פירוט הכנסות רבית על בסיס צבירה מאגרות חוב
15	17	25	21	20	30	מוחזקות לפדיון
64	51	78	104	74	91	זמינות למכירה
8	4	5	11	5	5	למסחר
87	72	108	136	99	126	סך הכל כלול בהכנסות רבית

(1) כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.

(2) כולל הכנסות רבית בגין אגרות חוב מגובות משכנתאות בסך של 4 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק בשנת 2016 (שנת 2015 - הכנסות רבית בסך של 5 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק,

שנת 2014 - הכנסות רבית בסך של 9 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק).

(3) פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים לסעיף משנה א'.

באור 3 - הכנסות מימון שאינן מרבית

(במיליוני ש"ח)

המאוחד			הבנק		
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2015	2014	2016	2015	2014
א. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מרבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר					
1. מפעילות במכשירים נגזרים					
חלק לא אפקטיבי ביחסי גידור (ראה ג' להלן) ⁽¹⁾					
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים ALM ⁽²⁾					
סך הכל מפעילות במכשירים נגזרים					
(1)	(1)	(2)	(1)	(1)	(2)
(203)	(46)	865	(200)	(70)	613
(204)	(47)	863	(204)	(71)	611
2. מהשקעה באגרות חוב					
רווחים ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה ⁽⁵⁾					
הפסדים ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה ⁽⁵⁾					
סך הכל מהשקעה באגרות חוב					
(6)	(3)	46	(3)	-	78
(6)	-	164	(3)	-	(1)
40	87	163	35	48	77
242	76	(897)	229	91	(628)
3. הפרשי שער, נטו					
4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות					
רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה ⁽⁵⁾					
הפסדים ממכירת מניות זמינות למכירה ⁽⁵⁾					
דיבידנד ממניות זמינות למכירה					
סך הכל מהשקעה במניות					
14	20	30	14	20	30
(4)	(44)	(3)	(4)	(44)	(3)
19	46	35	19	*39	35
29	22	62	29	15	62
סך הכל הכנסות מימון שאינן מרבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר					
107	138	191	92	83	122

* סווג מחדש.

- (1) למעט מרכיב אפקטיבי ביחסי גידור.
- (2) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הקבוצה, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
- (3) לרבות הפרשה לירידת ערך בסך של 4 מיליון ש"ח ו-2 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק, בהתאמה.
- (4) לרבות הפרשה לירידת ערך בסך של 3 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק.
- (5) סווג מרווח כולל אחר מצטבר.
- (6) כולל הפסד בסך של 37 מיליון ש"ח בגין פסק דין שהתקבל לגבי תביעה משפטית.

באור 3 - הכנסות מימון שאינן מרבית (המשך)
(במיליוני ש"ח)

המאחד			הבנק		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2015	2014	2016	2015	2014
11	14	7	9	9	12
1	(3)	34	2	2	20
(4)	-	(2)	(4)	1	(2)
8	11	39	7	12	30
115	149	230	99	95	152
ב. הכנסות מימון שאינן מרבית בגין פעילויות למטרת מסחר ⁽³⁾					
הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים					
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של					
אג"ח למסחר, נטו ⁽¹⁾					
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של					
מניות למסחר, נטו ⁽²⁾					
סך הכל הכנסות מימון שאינן מרבית בגין פעילויות למטרת מסחר ⁽⁴⁾					
סך הכל הכנסות מימון שאינן מרבית					
פירוט על הכנסות מימון שאינן מרבית בגין פעילויות למטרת מסחר לפי חשיפת סיכון					
חשיפת רבית					
חשיפת מטבע חוץ					
חשיפה למניות					
סך הכל					
3	(1)	28	2	2	20
1	1	1	1	-	1
4	11	10	4	10	9
8	11	39	7	12	30
ג. חלק לא אפקטיבי ביחסי גידור - פעילות חוץ ⁽⁵⁾					
חוסר האפקטיביות של הגידורים					
מרכיב ההפסד בגין מכשירים נגזרים, אשר הוצא לצורך הערכת					
אפקטיביות הגידור					
סך הכל					
-	-	-	-	-	-
(1)	(1)	(2)	(1)	(1)	(2)
(1)	(1)	(2)	(1)	(1)	(2)

(1) אין רווחים/הפסדים הקשורים לאגרות חוב למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן (שנת 2014 - 7 מיליון ש"ח ו-8 מיליון ש"ח במאחד ובבנק, בהתאמה).

(2) אין רווחים/הפסדים הקשורים למניות למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן.

(3) כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות מסחר.

(4) להכנסות רבית מהשקעה באג"ח למסחר ראה באור 2.

(5) לגילוי על ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות והוצאות רבית ראה באור 2.

באור 4 - עמלות

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק			המאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	2014	2015	2016	
144	136	174	*279	*263	250	ניהול חשבון
53	54	67	104	105	107	כרטיסי אשראי
302	*321	342	*455	*459	422	פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים
45	46	47	81	81	73	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ⁽¹⁾
33	*32	32	*103	*102	90	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים ⁽²⁾
14	13	12	*22	*21	15	טיפול באשראי
82	93	121	130	141	140	הפרשי המרה
44	45	47	57	56	57	פעילות סחר חוץ
65	72	79	*82	*90	91	עמלות מעסקי מימון
27	27	33	*62	*60	55	עמלות אחרות
809	839	954	1,375	1,378	1,300	סך הכל עמלות

* סווג מחדש.

(1) דמי הפצת קרנות נאמנות ומוצרים פנסיוניים.

(2) תפעול קופות גמל, קרנות נאמנות ומנהלי חסכון לטווח ארוך.

באור 5 - הכנסות אחרות

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק			המאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	2014	2015	2016	
13	-	21	13	6	24	רווח הון ממכירת בניינים וציוד
31	-	-	31	-	-	רווח הון ממכירת חברה מאוחדת
220	*193	167 ⁽¹⁾	18	8	41 ⁽¹⁾	אחרות
264	193	188	62	14	65	סך הכל הכנסות אחרות

* סווג מחדש.

(1) כולל הכנסות בסך של 32 מיליון ש"ח בגין מכירת מניות ויזה אירופה.

באור 6 - משכורות והוצאות נלוות

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

המאוחד			הבנק		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	*2015	*2014	2016	2015	2014
1,077	1,096	1,178	812	726	780
113	126	122	83	83	82
(21)	(58)	35	(27)	(59)	27
304	324	326	229	220	214
96	63	44	68	34	26
76	69	68	54	46	44
11	9	7	8	4	3
1,656	1,629	1,780	1,227	1,054	1,176
26	22	24	-	-	-
57	27	8	41	14	5

משכורות
הוצאות נלוות אחרות לרבות קרן השתלמות, חופשה ומחלה
הטבות לזמן ארוך
ביטוח לאומי ומס שכר
הוצאות בגין פיצויים לרבות תגמולים (ראה באור 23):
הטבה מוגדרת
הפקדה מוגדרת
הטבות אחרות לאחר סיום העסקה והטבות לאחר פרישה שאינן פיצויים
סך כל המשכורות וההוצאות נלוות
מזה משכורות והוצאות נלוות בחו"ל
מזה הפסד מצמצום או סילוק ושינויים מבניים

* סווג מחדש.

באור 7 - הוצאות אחרות

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

המאוחד			הבנק		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2015	2014	2016	2015	2014
50	51	51	29	22	20
79	88	79	63	59	50
109	111	125	102	100	109
14	15	16	10	9	9
5	6	6	2	2	2
57	58	61	30	32	33
9	12	11	5	5	5
5	5	6	3	3	3
106	108	113	132	130	124
68	68	81	51	54	59
502	522	549	427	416	414

שווק ופרסום
תקשורת
מחשב
משרדיות
ביטוח
משפטיים, ביקורת וייעוץ מקצועי
שכר חברי דירקטוריון
הדרכה והשתלמות מקצועית
עמלות
אחרות
סך הכל הוצאות אחרות

באור 8 - הפרשה למסים על הרווח (במיליוני ש"ח)

א. הרכב:

המאוחד			הבנק		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2015	2014	2016	2015	2014
310	279	351	216	164	233
(21)	(12)	(3)	(17)	(12)	(1)
289	267	348	199	152	232
103	58	(21)	96	61	(2)
6	1	1	6	-	-
109	59	(20)	102	61	(2)
398	326	328	301	213	230
-	1	(3)	-	-	-
* כולל הפרשה למסים (חסכון במס) בחו"ל					
** מסים נדחים					
86	56	(20)	83	59	(2)
34	3	-	26	2	-
(11)	-	-	(7)	-	-
109	59	(20)	102	61	(2)

ב. התאמת סכום המס התיאורטי לסכום ההפרשה למסים

להלן ההתאמות בין סכום המס התיאורטי שהיה חל אילו הרווח היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל על בנק בישראל, לבין ההפרשה המותאמת למסים על הרווח כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד:

המאוחד			הבנק		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2015	2014	2016	2015	2014
318	288	290	248	199	215
14	16	16	12	11	12
12	16	19	-	-	-
-	-	(5)	-	-	(5)
21	-	-	21	-	-
-	-	-	(8)	-	-
(3)	(4)	(7)	(3)	(5)	(6)
15	13	13	15	13	10
4	4	5	4	4	5
(15)	(11)	(2)	(11)	(12)	(1)
34	3	-	26	2	-
(2)	1	(1)	(3)	1	-
398	326	328	301	213	230

באור 8 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ג. שומות מס ונושאים נוספים הקשורים בהפרשה למסים

(1) לבנק שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2010.

בגין השנים 2011-2013 הוצאו לבנק שומות בהסכמה למעט נושא אחד שנותר במחלוקת. ככל שהצדדים לא יגיעו לגביו להסכמה ישקול הבנק להגיש הודעת ערעור. להערכת הנהלת הבנק קיימות בדוחות הכספיים הפרשות מתאימות.

(2) לחברות המוחזקות שומות מס סופיות עד וכולל שנת המס 2011.

ד. יתרות מסים נדחים לקבל ועתודה למסים נדחים

(1) הרכב:

המאוחד		מסים נדחים לקבל				עתודה למסים נדחים			
		31 בדצמבר				31 בדצמבר			
		2015		2016		2015		2016	
		יתרה במיליוני ש"ח		שיעור מס ממוצע ב-%		יתרה במיליוני ש"ח		שיעור מס ממוצע ב-%	
		138	105	34.2	37.2	-	-	-	-
עודף התחייבות בגין פנסיה ופיצויי פרישה על נכסי תכנית		108	182	35.0	37.2	-	-	-	-
הפרשות לחופשה ולהטבות אחרות		250	258	34.2	37.2	-	-	-	-
הפרשה להפסדי אשראי		-	4	34.2	37.2	-	-	-	-
ניירות ערך		1	2	34.2	37.2	56	49	34.2	37.2
מהתאמת נכסים לא כספיים בני פחת		-	-	-	-	36	14	11.2	10.7
רווחים בלתי מחולקים של חברות מוחזקות		6	11	34.2	31.2	1	-	34.2	-
הפרשי עיתוי אחרים		503	562			93	63		
סך הכל									

הבנק		מסים נדחים לקבל				עתודה למסים נדחים			
		31 בדצמבר				31 בדצמבר			
		2015		2016		2015		2016	
		יתרה במיליוני ש"ח		שיעור מס ממוצע ב-%		יתרה במיליוני ש"ח		שיעור מס ממוצע ב-%	
		108	84	34.2	37.2	-	-	-	-
עודף התחייבות בגין פנסיה ופיצויי פרישה על נכסי תכנית		80	141	35.0	37.2	-	-	-	-
הפרשות לחופשה ולהטבות אחרות		184	179	34.2	37.2	-	-	-	-
הפרשה להפסדי אשראי		-	2	34.2	37.2	-	-	-	-
ניירות ערך		-	-	-	-	56	49	34.2	37.7
מהתאמת נכסים לא כספיים בני פחת		-	-	-	-	36	14	11.2	10.7
רווחים בלתי מחולקים של חברות מוחזקות		3	8	34.2	30.0	1	-	34.2	-
הפרשי עיתוי אחרים		375	414			93	63		
סך הכל									

באור 8 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)
(במיליוני ש"ח)

(2) התנועה בנכסי והתחייבויות המסים הנדחים:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016							
סך הכל	אחרים	עודף התחייבות בגין פנסיה ופיצויי פרישה על נכסי תכנית	הפרשה לחופשה ולהטבות אחרות לעובדים	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת	השקעות בחברות מוחזקות	ניירות ערך	הפרשה להפסדי אשראי
499	11	105	182	(47)	(14)	4	258
(96)	(4)	(3)	(64)	(11)	(24)	(1)	11
49	-	50	2	-	-	(3)	-
(42)	(2)	(14)	(12)	3	2	-	(19)
410	5	138	108	(55)	(36)	-	250
503	6	138	108	1	-	-	250
(55)							
448							
93	1	-	-	56	36	-	-
(55)							
38							

המאוחד

יתרת נכס (התחייבות)

מס נדחה ליום 1 בינואר 2016
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר
השפעת השינוי בשיעור המס
יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2016
נכס מס נדחה
יתרות הניתנות לקיזוז נכס מס נדחה
ליום 31 בדצמבר 2016
התחייבויות מס נדחה
יתרות הניתנות לקיזוז התחייבות מס נדחה
ליום 31 בדצמבר 2016

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016							
סך הכל	אחרים	עודף התחייבות בגין פנסיה ופיצויי פרישה על נכסי תכנית	הפרשה לחופשה ולהטבות אחרות	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת	השקעות בחברות מוחזקות	ניירות ערך	הפרשה להפסדי אשראי
351	8	84	141	(49)	(14)	2	179
33	-	8	10	-	-	2	13
(93)	(4)	2	(62)	(10)	(24)	(1)	6
22	-	25	-	-	-	(3)	-
(31)	(2)	(11)	(9)	3	2	-	(14)
282	2	108	80	(56)	(36)	-	184
375	3	108	80	-	-	-	184
(55)							
320							
93	1	-	-	56	36	-	-
(55)							
38							

הבנק

יתרת נכס (התחייבות)

מס נדחה ליום 1 בינואר 2016
מיזוג חברה בת
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר
השפעת השינוי בשיעור המס
יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2016
נכס מס נדחה
יתרות הניתנות לקיזוז נכס מס נדחה
ליום 31 בדצמבר 2016
התחייבויות מס נדחה
יתרות הניתנות לקיזוז התחייבות מס נדחה
ליום 31 בדצמבר 2016

באור 8 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)
(במיליוני ש"ח)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015							
המאוחד	הפרשה להפסדי אשראי	ניירות ערך	השקעות בחברות מוחזקות	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת	הפרשה לחופשה ולהטבות אחרות לעובדים	עודף התחייבות בגין פנסיה ופיצויי פרישה על נכסי תכנית	סך הכל
יתרת נכס (התחייבות)							
מס נדחה ליום 1 בינואר 2015	281	3	(9)	(30)	226	94	567
שינויים אשר נדקפו לרווח והפסד	(21)	1	(5)	(17)	(43)	15	(61)
שינויים אשר נדקפו לרווח כולל אחר	-	-	-	-	-	(4)	(4)
השפעת השינוי בשיעור המס	(2)	-	-	-	(1)	-	(3)
יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015	258	4	(14)	(47)	182	105	499
נכס מס נדחה	258	4	-	2	182	105	562
יתרות הניתנות לקיזוז נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015							(28)
							534
התחייבויות מס נדחה	-	-	14	49	-	-	63
יתרות הניתנות לקיזוז התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015							(28)
							35

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015							
הבנק	הפרשה להפסדי אשראי	ניירות ערך	השקעות בחברות מוחזקות	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת	הפרשה לחופשה ולהטבות אחרות לעובדים	עודף התחייבות בגין פנסיה ופיצויי פרישה על נכסי תכנית	סך הכל
יתרת נכס (התחייבות)							
מס נדחה ליום 1 בינואר 2015	193	-	(9)	(33)	178	79	406
מיזוג חברה בת	6	2	-	(1)	2	2	13
שינויים אשר נדקפו לרווח והפסד	(19)	-	(5)	(15)	(38)	5	(64)
שינויים אשר נדקפו לרווח כולל אחר	-	-	-	-	-	(2)	(2)
השפעת השינוי בשיעור המס	(1)	-	-	-	(1)	-	(2)
יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015	179	2	(14)	(49)	141	84	351
נכס מס נדחה	179	2	-	-	141	84	414
יתרות הניתנות לקיזוז נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015							(28)
							386
התחייבויות מס נדחה	-	-	14	49	-	-	63
יתרות הניתנות לקיזוז התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015							(28)
							35

באור 8 - הפרשה למסים על הרווח (המשך) (במיליוני ש"ח)

ה. ראה באור 10.ב לגבי מסים על ההכנסה שהוכרו מחוץ לרווח והפסד.

ו. שינויי חקיקה בתחום המס

1. מס חברות

להלן שיעורי המס הרלוונטיים לחברה בשנים 2014-2016:

2014 - 26.5%

2015 - 26.5%

2016 - 25%

ביום 4 בינואר 2016, אישרה מליאת הכנסת את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216), התשע"ו-2016, אשר קבע, בין היתר, את הורדת שיעור מס חברות, החל מיום 1 בינואר 2016 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25%. כמו כן, ביום 22 בדצמבר 2016, אישרה מליאת הכנסת את חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו-2018) התשע"ז-2016 וביום 29 בדצמבר 2016 פורסם ברשומות. במסגרת זו אושרה הורדת שיעור מס חברות משיעור של 25% ל-23% בשתי פעימות. הפעימה הראשונה לשיעור של 24%, החל מינואר 2017 והפעימה השנייה לשיעור של 23% החל מינואר 2018 ואילך. כתוצאה מהורדת שיעור המס ל-23% בשתי פעימות, יתרות המסים הנדחים ליום 31 בדצמבר 2016 חושבו בהתאם לשיעורי המס החדשים כפי שנקבעו בחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו-2018), לפי שיעורי המס הצפויים לחול במועד ההיפוך.

2. עדכון מס ערך מוסף, מס רווח ומס שכר

ביום 12 באוקטובר 2015, אישרה מליאת הכנסת את צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"ם ומוסדות כספיים) (התיקון), התשע"ו-2015, הקובע כי שיעור מס הרווח ומס השכר המוטלים על מוסדות כספיים ירד מ-18% ל-17%, וזאת החל מיום 1 באוקטובר 2015. כתוצאה מהשינוי האמור שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים ירד מ-37.71% ל-37.58% בשנת 2015. כמו כן, כתוצאה מהורדת שיעור מס החברות ל-25% בשנת 2016, ל-24% בשנת 2017 ו-23% החל מינואר 2018 ואילך, שיעור המס הסטטוטורי ירד ל-35.9% בשנת 2016, ל-35% בשנת 2017 ול-34.2% משנת 2018 ואילך.

השפעת השינוי בשיעור המס על הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2016 מתבטאת בקיטון ביתרות נכסי המסים הנדחים בסך של 42 מיליון ש"ח, כנגד הוצאות מסים נדחים בסך של 34 מיליון ש"ח וכנגד הפסד כולל אחר בסך של 8 מיליון ש"ח.

באור 9 - רווח למניה

להלן מספר המניות למניה לצורך חישוב הרווח הבסיסי למניה

מספר מניות לשנים 2014, 2015, 2016	מניות של 0.05
100,330,040	

באור 10 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (במיליוני ש"ח)

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת מס

רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה			יתרה ליום 1 בינואר 2014
			התאמות בגין הטבות לעובדים ⁽³⁾	התאמות מתרגום ⁽¹⁾ , נטו לאחר השפעת גידורים ⁽²⁾	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	
(21)	1	(20)	(69)	(1)	50	2014
(46)	(1)	(47)	(22)	-	(25)	שינויים נטו בשנת 2014
(67)	-	(67)	(91)	(1)	25	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014
(38)	(2)	(40)	7	-	(47)	שינויים נטו בשנת 2015
(105)	(2)	(107)	(84)	(1)	(22)	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
(72)	(10)	(82)	(90)	(1)	9	שינויים נטו בשנת 2016
(177)	(12)	(189)	(174)	(2)	(13)	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016

(1) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

(2) רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה: התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן
לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	
113	(68)	181	(13)	8	(21)	22	(12)	34	רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן
(138)	83	(221)	(34)	20	(54)	(13)	7	(20)	רווחים בגין ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽¹⁾
(25)	15	(40)	(47)	28	(75)	9	(5)	14	שינוי נטו במהלך השנה
2	-	2	-	-	-	(5)	5	(10)	התאמות מתרגום*
(2)	1	(3)	-	-	-	4	(3)	7	התאמות מתרגום דוחות כספיים גידורים**
-	1	(1)	-	-	-	(1)	2	(3)	שינוי נטו במהלך השנה
(22)	12	(34)	-	-	-	(110)	53	(163)	הטבות לעובדים
-	1	(1)	7	(4)	11	20	(12)	32	הפסד אקטוארי נטו
(22)	13	(35)	7	(4)	11	(90)	41	(131)	הפסדים (רווחים) נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽²⁾
(1)	1	(2)	(2)	1	(3)	(10)	5	(15)	שינויים נטו במהלך השנה
(46)	28	(74)	(38)	23	(61)	(72)	33	(105)	השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
									סך הכל השינוי נטו במהלך השנה
									השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר המיוחס לבעלי מניות הבנק
									סך הכל השינוי נטו במהלך השנה

* התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

** רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

(1) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מרבית. לפירוט נוסף ראה באור 3.

(2) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות בגין הטבות לעובדים, ראה באור 23.

באור 11 - מזומנים ופקדונות בבנקים (במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק		המאוחד		
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	2015	2016	
21,604	21,491	27,116	27,226	מזומנים ופקדונות בבנקים מרכזיים
3,312	1,841	3,611	1,924	פקדונות בבנקים מסחריים
24,916	23,332	30,727	29,150	סך הכל ⁽¹⁾
24,081	22,694	30,265	27,638	(1) כולל מזומנים ופקדונות בבנקים לתקופה מקורית שאינה עולה על שלושה חודשים

באור 12 - ניירות ערך (במיליוני ש"ח)

המאוחד					
31 בדצמבר 2016					
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	(א) אגרות חוב המוחזקות לפדיון
1,079	1,079	18	3	1,094	של ממשלת ישראל
61	61	9	-	70	של מוסדות פיננסיים בישראל
52	52	-	-	52	של מוסדות פיננסיים זרים
267	267	18	-	285	של אחרים בישראל
1,459	1,459	45	3	1,501	סך כל אגרות החוב המוחזקות לפדיון

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות עלות)	רווח כולל אחר מצטבר	הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾	(ב) ניירות ערך זמינים למכירה
7,434	7,437	20	23	7,434	אגרות חוב ומלוות -
2,918	2,924	-	6	2,918	של ממשלת ישראל
259	260	-	1	259	של ממשלות זרות
1,406 ⁽⁷⁾	1,409	-	3	1,406	של מוסדות פיננסיים בישראל
409	415	1	7	409	של מוסדות פיננסיים זרים
718	719	6	7	718	מגובי משכנתאות (MBS) ⁽⁶⁾
23	23	-	-	23	של אחרים בישראל
13,167	13,187	27	47	13,167	של אחרים זרים
175 ⁽⁴⁾⁽⁵⁾	175	4	4	175	סך כל אגרות החוב הזמינות למכירה
13,342	13,362	31 ⁽²⁾	51 ⁽²⁾	13,342	מניות -
					סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות עלות)	מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	(ג) ניירות ערך למסחר
946	945	1	-	946	אגרות חוב ומלוות -
4	4	-	-	4	של ממשלת ישראל
4	4	-	-	4	של מוסדות פיננסיים בישראל
7	7	-	-	7	של מוסדות פיננסיים זרים
11	12	-	1	11	של אחרים בישראל
972	972	1	1	972	של אחרים זרים
3	3	-	-	3	סך כל אגרות החוב למסחר
975	975	1 ⁽³⁾	1 ⁽³⁾	975	מניות -
15,776	15,796	77	55	15,818	סך כל ניירות הערך למסחר
					סך כל ניירות הערך

הערות: פירוט תוצאות הפעילות מהשקעות באגרות חוב ובמניות - ראה באורים 2 ו-3, באשר לשעבוד ניירות ערך - ראה באור 26.

- (1) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (2) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן", למעט ניירות ערך בסך של 4 מיליון ש"ח הכוללים נגזר משובץ הנמדדים לפי שווי הוגן תוך זקיפת השינויים בשווי הוגן לרווח והפסד (31.12.15 - 19 מיליון ש"ח).
- (3) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (4) כולל השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך של 111 מיליון ש"ח ושטרי הון צמיחים בסך של 4 מיליון ש"ח (31.12.15) - השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך של 115 מיליון ש"ח, ושטרי הון צמיחים בסך 19 מיליון ש"ח.
- (5) כולל השקעה במניות וקרנות השקעה פרטיות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין המוצגות לפי עלות בסך של 123 מיליון ש"ח (31.12.15 - 128 מיליון ש"ח).
- (6) ניירות ערך בערבות GNMA וניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC.
- (7) כולל ניירות ערך בבעלות של יותר מממשלה אחת בסך של 978 מיליון ש"ח.

באור 12 - ניירות ערך (המשך)
(במיליוני ש"ח)

המאחד					
31 בדצמבר 2015					
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	(א) אגרות חוב המוחזקות לפדיון
539	539	21	-	560	של ממשלת ישראל
63	63	11	-	74	של מוסדות פיננסיים בישראל
75	75	-	-	75	של מוסדות פיננסיים זרים
243	243	19	1	261	של אחרים בישראל
920	920	51	1	970	סך כל אגרות החוב המוחזקות לפדיון
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות עלות)	רווח כולל אחר מצטבר	הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾	(ב) ניירות ערך זמינים למכירה
7,080	7,091	15	26	7,080	אגרות חוב ומלוות -
3,244	3,253	-	9	3,244	של ממשלת ישראל
458	463	1	6	458	של ממשלות זרות
1,709	1,718	1	10	1,709	של מוסדות פיננסיים בישראל
510	518	1	9	510	של מוסדות פיננסיים זרים
915	917	11	13	915	מגובי משכנתאות (MBS) ⁽⁶⁾
360	361	-	1	360	של אחרים בישראל
14,276	14,321	29	74	14,276	של אחרים זרים
258 ⁽⁵⁾⁽⁴⁾	244	18	4	258	סך כל אגרות החוב הזמינות למכירה
14,534	14,565	47 ⁽²⁾	78 ⁽²⁾	14,534	מניות -
					סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	(ג) ניירות ערך למסחר
774	771	3	-	774	אגרות חוב ומלוות -
69	70	-	1	69	של ממשלת ישראל
72	72	-	-	72	של מוסדות פיננסיים בישראל
47	47	-	-	47	של מוסדות פיננסיים זרים
20	20	-	-	20	של אחרים בישראל
982	980	3	1	982	של אחרים זרים
3	3	-	-	3	סך כל אגרות החוב למסחר
985	983	3 ⁽³⁾	1 ⁽³⁾	985	מניות -
16,439	16,468	101	80	16,489	סך כל ניירות הערך למסחר
					סך כל ניירות הערך

באור 12 - ניירות ערך (המשך)
(במיליוני ש"ח)

הבנק					
31 בדצמבר 2016					
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	(א) אגרות חוב המוחזקות לפדיון
963	963	11	3	971	של ממשלת ישראל
61	61	9	-	70	של מוסדות פיננסיים בישראל
226	226	15	-	241	של אחרים בישראל
1,250	1,250	35	3	1,282	סך כל אגרות החוב המוחזקות לפדיון

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות עלות)	רווח כולל אחר מצטבר	הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾	(ב) ניירות ערך זמינים למכירה
		רווחים			
5,592	5,600	10	18	5,592	אגרות חוב ומלוות -
2,915	2,920	-	5	2,915	של ממשלת ישראל
104	105	-	1	104	של ממשלות זרות
1,406	1,409	-	3	1,406	של מוסדות פיננסיים בישראל
409	415	1	7	409	של מוסדות פיננסיים זרים
687	687	5	5	687	מגובי משכנתאות (MBS) ⁽⁶⁾
23	23	-	-	23	של אחרים בישראל
11,136	11,159	16	39	11,136	של אחרים זרים
171	171	4	4	171	סך כל אגרות החוב הזמינות למכירה
11,307	11,330	20 ⁽²⁾	43 ⁽²⁾	11,307	מניות -
					סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	(ג) ניירות ערך למסחר
946	945	1	-	946	אגרות חוב ומלוות -
-	-	-	-	-	של ממשלת ישראל
4	4	-	-	4	של מוסדות פיננסיים בישראל
2	2	-	-	2	של מוסדות פיננסיים זרים
11	12	-	1	11	של אחרים בישראל
963	963	1	1	963	של אחרים זרים
3	3	-	-	3	סך כל אגרות החוב למסחר
966	966	1 ⁽³⁾	1 ⁽³⁾	966	מניות -
13,555	13,546	56	47	13,555	סך כל ניירות הערך למסחר
					סך כל ניירות הערך

- הערות: פירוט תוצאות הפעילות מהשקעות באגרות חוב ובמניות - ראה באורים 2 ו-3, באשר לשעבוד ניירות ערך - ראה באור 26.
- (1) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (2) ליום 31.12.15 כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן", למעט ניירות ערך בסך של 7 מיליון ש"ח הכוללים גזר משובץ הנמדדים לפי שווי הוגן תוך זקיפת השינויים בשווי הוגן לרווח והפסד.
- (3) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (4) כולל השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך של 110 מיליון ש"ח (31.12.15) - השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך של 115 מיליון ש"ח ושטרי הון צמיחים בסך של 7 מיליון ש"ח.
- (5) כולל השקעה במניות וקרנות השקעה פרטיות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין המוצגות לפי עלות בסך של 122 מיליון ש"ח (31.12.15) - 124 מיליון ש"ח.
- (6) ניירות ערך בערבות GNMA וניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC.
- (7) כולל ניירות ערך בבעלות של יותר מממשלה אחת בסך של 978 מיליון ש"ח.

באור 12 - ניירות ערך (המשך)
(במיליוני ש"ח)

הבנק					
31 בדצמבר 2015					
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	(א) אגרות חוב המוחזקות לפדיון
420	420	13	-	433	של ממשלת ישראל
63	63	11	-	74	של מוסדות פיננסיים בישראל
201	201	15	1	215	של אחרים בישראל
684	684	39	1	722	סך כל אגרות החוב המוחזקות לפדיון

הערך במאזן					(ב) ניירות ערך זמינים למכירה
עלות מופחתת (במניות עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾		
*4,683	4	17	*4,670		אגרות חוב ומלוות -
3,249	-	9	3,240		של ממשלת ישראל
183	1	1	183		של ממשלות זרות
1,718	1	10	1,709		של מוסדות פיננסיים בישראל
518	1	9	510		של מוסדות פיננסיים זרים
882	9	10	881		מגובי משכנתאות (MBS) ⁽⁶⁾
361	-	1	360		של אחרים בישראל
11,594	16	57	11,553		של אחרים זרים
*232	14	4	*242		סך כל אגרות החוב הזמינות למכירה
11,826	30 ⁽²⁾	61 ⁽²⁾	11,795		מניות -
					סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

הערך במאזן					(ג) ניירות ערך למסחר
עלות מופחתת (במניות עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾		
771	3	-	774		אגרות חוב ומלוות -
67	-	1	66		של ממשלת ישראל
71	-	-	71		של מוסדות פיננסיים בישראל
39	-	-	39		של מוסדות פיננסיים זרים
19	-	-	19		של אחרים בישראל
967	3	1	969		של אחרים זרים
3	-	-	3		סך כל אגרות החוב למסחר
970	3 ⁽³⁾	1 ⁽³⁾	972		מניות -
13,480	72	63	13,489		סך כל ניירות הערך למסחר
					סך כל ניירות הערך

* סווג מחדש.

המאוחד				הבנק	
31 בדצמבר				31 בדצמבר	
2015	2016	2015	2016	2015	2016
5	7	2	3		(ד) מידע לגבי אגרות חוב פגומות
-	-	-	-		יתרת חוב רשומה של -
					אגרות חוב פגומות שצוברות הכנסות רבית
					אגרות חוב פגומות שאינן צוברות הכנסות רבית
5	7	2	3		סך הכל יתרת חוב רשומה

באור 12 - ניירות ערך (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ה. שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך של ניירות ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש

מאוחד							
31 בדצמבר 2016							
12 חודשים ומעלה				פחות מ-12 חודשים			
הפסדים שטרם מומשו		שווי הוגן		הפסדים שטרם מומשו		שווי הוגן	
סך הכל	20-40%	0-20%		סה"כ	20-40%	0-20%	
-	-	-	-	3	-	3	403
אגרות חוב המוחזקות לפדיון של ממשלת ישראל ⁽¹⁾							
ניירות ערך זמינים למכירה							
אגרות חוב							
4	-	4	1,536	19	-	19	3,586
1	-	1	78	5	-	5	2,627
1	-	1	143	-	-	-	-
2	-	2	277	1	-	1	836
-	-	-	-	7	-	7	371
7	-	7	429	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
4	2	2	30	-	-	-	-
19	2	17	2,493	32	-	32	7,420
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה							

מאוחד							
31 בדצמבר 2015							
12 חודשים ומעלה				פחות מ-12 חודשים			
הפסדים שטרם מומשו		שווי הוגן		הפסדים שטרם מומשו		שווי הוגן	
סך הכל	20-40%	0-20%		סה"כ	20-40%	0-20%	
-	-	-	-	1	-	1	90
אגרות חוב המוחזקות לפדיון של אחרים בישראל ⁽¹⁾							
ניירות ערך זמינים למכירה							
אגרות חוב							
1	-	1	732	25	-	25	4,125
2	-	2	124	7	-	7	3,120
-	-	-	-	6	-	6	344
4	-	4	369	6	-	6	1,127
4	-	4	127	5	1	4	367
10	2	8	387	3	-	3	190
-	-	-	-	1	-	1	322
-	-	-	-	4	-	4	41
21	2	19	1,739	57	1	56	9,636
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה							

(1) יתרת העלות המופחתת של אגרות החוב המוחזקות לפדיון מסתכמות ב-406 מיליון ש"ח (31.12.15 - 91 מיליון ש"ח).

באור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (במיליוני ש"ח)

1. חובות, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2016						המאוחד
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי	
36,897	2,578	34,319	408	-	33,911	יתרת חוב רשומה:
43,856	-	43,856	17,529	21,741	4,586	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
21,988	-	21,988	-	21,741	247	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
80,753	2,578	78,175	17,937	21,741	38,497	מזה: לפי עומק פיגור
						סך הכל
						מזה:
197	-	197	71	-	126	חובות בארגון מחדש
380	-	380	12	8	360	חובות פגומים אחרים
577	-	577	83	8	486	סך הכל חובות פגומים
235	-	235	41	164	30	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
979	-	979	195	2	782	חובות בעייתיים אחרים
1,791	-	1,791	319	174	1,298	סך הכל חובות בעייתיים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי:
474	-	474	28	-	446	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
373	-	373	203	115	55	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
116	-	116	-	115	1	מזה: לפי עומק פיגור
847	-	847	231	115	501	סך הכל
200	-	200	22	-	178	מזה: בגין חובות פגומים

31 בדצמבר 2015						המאוחד
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי	
36,772	4,280	32,492	426	-	32,066	יתרת חוב רשומה:
40,887	-	40,887	16,473	20,032	4,382	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
20,429	-	20,429	-	20,032	397	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
77,659	4,280	73,379	16,899	20,032	36,448	מזה: לפי עומק פיגור
						סך הכל
						מזה:
229	-	229	69	-	160	חובות בארגון מחדש
535	-	535	6	10	519	חובות פגומים אחרים
764	-	764	75	10	679	סך הכל חובות פגומים
234	-	234	31	182	21	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
754	-	754	173	2	579	חובות בעייתיים אחרים
1,752	-	1,752	279	194	1,279	סך הכל חובות בעייתיים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי:
464	-	464	15	-	449	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
360	-	360	192	119	49	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
120	-	120	-	119	1	מזה: לפי עומק פיגור
824	-	824	207	119	498	סך הכל
197	-	197	7	-	190	מזה: בגין חובות פגומים

באור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

1. חובות, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2016						הבנק
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי	
32,812	1,848	30,964	261	-	30,703	יתרת חוב רשומה:
						חובות שנבדקו על בסיס פרטני
30,782	-	30,782	6,517	21,491	2,774	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
21,738	-	21,738	-	21,491	247	מזה: לפי עומק פיגור
63,594	1,848	61,746	6,778	21,491	33,477	סך הכל
						מזה:
125	-	125	37	-	88	חובות בארגון מחדש
324	-	324	6	8	310	חובות פגומים אחרים
449	-	449	43	8	398	סך הכל חובות פגומים
205	-	205	29	164	12	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
765	-	765	103	-	662	חובות בעייתיים אחרים
1,419	-	1,419	175	172	1,072	סך הכל חובות בעייתיים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי:
400	-	400	19	-	381	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
253	-	253	114	113	26	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
114	-	114	-	113	1	מזה: לפי עומק פיגור
653	-	653	133	113	407	סך הכל
155	-	155	14	-	141	מזה: בגין חובות פגומים

31 בדצמבר 2015						הבנק
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי	
31,246	3,312	27,934	272	-	27,662	יתרת חוב רשומה:
						חובות שנבדקו על בסיס פרטני
27,141	-	27,141	5,061	19,823	2,257	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
20,220	-	20,220	-	19,823	397	מזה: לפי עומק פיגור
58,387	3,312	55,075	5,333	19,823	29,919	סך הכל
						מזה:
141	-	141	31	-	110	חובות בארגון מחדש
465	-	465	2	10	453	חובות פגומים אחרים
606	-	606	33	10	563	סך הכל חובות פגומים
216	-	216	21	182	13	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
528	-	528	79	-	449	חובות בעייתיים אחרים
1,350	-	1,350	133	192	1,025	סך הכל חובות בעייתיים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי:
382	-	382	8	-	374	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
230	-	230	92	117	21	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
118	-	118	-	117	1	מזה: לפי עומק פיגור
612	-	612	100	117	395	סך הכל
165	-	165	3	-	162	מזה: בגין חובות פגומים

באור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

2. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

המאוחד		אשראי לציבור				סך הכל	בנקים וממשלות
		מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל		
תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות							
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2013		542	151	134	827	-	827
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי		(16)	(4)	105	85	-	85
- מחיקות חשבונאיות		(112)	(15)	(104)	(231)	-	(231)
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות		120	-	75	195	-	195
מחיקות חשבונאיות, נטו		8	(15)	(29)	(36)	-	(36)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2014		534	132	210	876	-	876
הוצאות בגין הפסדי אשראי		12	3	38	53	-	53
- מחיקות חשבונאיות		(207)	(16)	(122)	(345)	-	(345)
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות		159	-	81	240	-	240
מחיקות חשבונאיות, נטו		(48)	(16)	(41)	(105)	-	(105)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2015		498	119	207	824	-	824
הוצאות בגין הפסדי אשראי		44	2	48	94	-	94
- מחיקות חשבונאיות		(165)	(6)	(110)	(281)	-	(281)
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות		128	-	86	214	-	214
מחיקות חשבונאיות, נטו		(37)	(6)	(24)	(67)	-	(67)
אחר - סווג לנכסים מוחזקים למכירה		(4)	-	-	(4)	-	(4)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2016		501	115	231	847	-	847

המאוחד		אשראי לציבור				סך הכל	בנקים וממשלות
		מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל		
תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים							
יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2013		106	-	10	116	-	116
גידול בהפרשה		-	-	4	4	-	4
יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2014		106	-	14	120	-	120
גידול (קטיון) בהפרשה		(36)	-	1	(35)	-	(35)
יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2015		70	-	15	85	-	85
קטיון בהפרשה		(13)	-	(1)	(14)	-	(14)
יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2016		57	-	14	71	-	71

באור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

2. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

הבנק		אשראי לציבור				בנקים וממשלות	סך הכל
		מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל		
תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות							
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2013		424	150	52	626	-	626
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי		(30)	(3)	61	28	-	28
- מחיקות חשבונאיות		(70)	(15)	(49)	(134)	-	(134)
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות		71	-	28	99	-	99
מחיקות חשבונאיות, נטו		1	(15)	(21)	(35)	-	(35)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2014		395	132	92	619	-	619
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי		(3)	1	34	32	-	32
- מחיקות חשבונאיות		(129)	(17)	(52)	(198)	-	(198)
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות		121	-	25	146	-	146
מחיקות חשבונאיות, נטו		(8)	(17)	(27)	(52)	-	(52)
מיזוג חברה בת		11	1	1	13	-	13
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2015		395	117	100	612	-	612
הוצאות בגין הפסדי אשראי		21	1	36	58	-	58
- מחיקות חשבונאיות		(108)	(5)	(69)	(182)	-	(182)
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות		79	-	49	128	-	128
מחיקות חשבונאיות, נטו		(29)	(5)	(20)	(54)	-	(54)
מיזוג חברה בת		20	-	17	37	-	37
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2016		407	113	133	653	-	653

הבנק		אשראי לציבור				בנקים וממשלות	סך הכל
		מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל		
תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים							
יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2013		97	-	5	102	-	102
גידול (קיטון) בהפרשה		(15)	-	3	(12)	-	(12)
יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2014		82	-	8	90	-	90
גידול (קיטון) בהפרשה		(22)	-	1	(21)	-	(21)
מיזוג חברה בת		2	-	-	2	-	2
יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2015		62	-	9	71	-	71
קיטון בהפרשה		(12)	-	(1)	(13)	-	(13)
מיזוג חברה בת		3	-	1	4	-	4
יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2016		53	-	9	62	-	62

באור 14 - אשראי לממשלה
(במיליוני ש"ח)

הרכב:				המאוחד		הבנק	
				31 בדצמבר		31 בדצמבר	
				2015	2016	2015	2016
אשראי אחר				669	654	7	-
סך הכל אשראי לממשלה				669	654	7	-

באור 15 - השקעות בחברות מוחזקות (במיליוני ש"ח)

א. הרכב:

המאוחד			הבנק					
ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2015	ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2015	ליום 31 בדצמבר 2015	ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2015	ליום 31 בדצמבר 2015
חברה כלולה	חברה כלולה	חברה כלולה	חברה כלולה	חברה כלולה	חברה כלולה	חברה כלולה	חברה כלולה	חברה כלולה
514	438	514	1,816	2,330	438	2,221*	2,659	438
-	-	-	211	211	-	348	348	-
514	438	514	2,027	2,541	438	2,569	3,007	438
273	201	273	1,084	1,357	201	1,058*	1,259	201
-	-	-	(1)	(1)	-	(3)	(3)	-
(6)	(1)	(6)	(36)	(42)	(6)	(2)	(3)	(1)
-	-	-	(18)	(18)	-	(8)	(8)	-

* החל מהדוחות הכספיים לשנת 2016 יובנק השקעות והחזקות בע"מ נכללת במסגרת הדוח הכספי של הבנק (לא מאוחד). מספרי ההשוואה סווגו מחדש.

ב. חלק הבנק ברווח של חברות מוחזקות:

המאוחד			הבנק					
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2016	לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2014	לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2016	לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2014	לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2016	לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2014
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
81	43	40	152	135*	120	130	115	120
-	-	(5)	-	-	(5)	-	-	(5)
(9)	(5)	-	(22)	(5)	-	-	-	-
72	38	35	130	130	115	130	115	115

* סווג מחדש.

באור 15 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ג. פרטים על חברות מוחזקות עיקריות בספרי הבנק:

שם החברה	תחום פעילות עיקרי	חלק בהון המקנה זכות לקבלת רווחים	חלק בזכויות ההצבעה	השקעה במניות לפי שווי מאזני ⁽³⁾ 31 בדצמבר		
		31 בדצמבר	31 בדצמבר	31 בדצמבר	2015	2016
		2015	2016	2015	2016	2016
		%	%	%	%	במיליוני ש"ח
חברות מאוחדות רשומות בישראל-						
יובנק חברה לנאמנות בע"מ	שירותי נאמנות	100.0	100.0	100.0	22	21
בנק אוצר החייל בע"מ	בנק מסחרי	78.0	78.0	78.0	1,193	1,209
בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ	בנק מסחרי	100.0	-	100.0	396 ⁽⁵⁾	-
בנק מסד בע"מ	בנק מסחרי	51.0	51.0	51.0	294	306
רשומה בחוץ לארץ						
פיבי בנק (שווייץ) (רשומה בשווייץ)	בנק מסחרי	100.0	100.0	100.0	242	211 ⁽⁶⁾
חברה כלולה						
חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ	כרטיסי אשראי	28.2	28.2	21.0	438	514

- (1) ברשימה הנ"ל לא נכללו חברות מאוחדות בבעלות ובשליטה מלאה, שהן חברות נכסים או מספקות שירותים לבנק, אשר נכסיהן ותוצאות פעילותן נכללים בדוחות הכספיים של הבנק.
- (2) מניותיהן של כל החברות ברשימה הנ"ל אינן רשומות למסחר בבורסה.
- (3) לרבות יתרות עודפי עלות המימון לקשרי לקוחות.
- (4) כולל הפחתת עודף עלות המימון לקשרי לקוחות: בנק אוצר החייל בע"מ - 23 מיליון ש"ח (2015 - 34 מיליון ש"ח), בנק מסד בע"מ - 9 מיליון ש"ח (2015 - 9 מיליון ש"ח), בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ - 1 מיליון ש"ח.
- (5) ראה האמור בסעיף ו' להלן באשר למיזוג הבנקים יובנק ופאג"י.
- (6) ראה האמור בבאור 18א' להלן באשר להסכם מכירת פעילות פיבי בנק (שווייץ).

ד. מידע תמציתי בנושא חברות כלולות, ללא התאמה לשיעורי הבעלות המוחזקים בידי הקבוצה

1. להלן מידע תמציתי על המצב הכספי

שיעור בעלות	סך נכסים במיליוני ש"ח	סך התחייבויות	הון שמימון לבעלים של החברה
%			
חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ			
28.2	12,416	10,912	1,504
28.2	10,991	9,766	1,225

2. להלן מידע תמציתי על תוצאות הפעילות

שיעור בעלות	רווח נקי לשנה	רווח שמימון לבעלים של החברה	רווח שמימון לזכויות שאינן מקנות שליטה
%	במיליוני ש"ח		
חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ			
28.2	292	292	-
28.2	165	149	16
28.2	143	139	4

סעיפים אחרים שנצברו בהון		דיבידנד שנרשם		תרומה לרווח הנקי		השקעות הוניות אחרות	
						31 בדצמבר	
2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
-	-	35	20	25	19	-	-
(6)	(31)	-	-	(4)17	(4)42	-	-
(1)	-	-	-	(4)38	-	-	-
-	(1)	-	-	(4)10	(4)13	5	5
-	(10)	-	-	(1)	(21)	-	-
(1)	(5)	-	-	43	81	-	-

באור 15 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ה. מיזוג הבנקים יובנק ופועלי אגודת ישראל

ביום 30 בספטמבר 2015 הושלם מיזוג בין הבנק לבין יובנק בע"מ (להלן - "יובנק"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, וביום 31 בדצמבר 2015 הושלם מיזוג בין הבנק לבין בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ (להלן - "פאג"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק. יובנק ופאג" התמזגו עם ולתוך הבנק (על פי הוראות הפרק הראשון לחלק השמיני בחוק החברות, התשנ"ט-1999 ובהתאם להוראות הפרק השני לחלק ה'2 לפקודת מס הכנסה, התשכ"א-1961) באופן בו הנכסים וההתחייבויות של כל אחד מהם, כפי שיהיו במועד המיזוג, הועברו לבנק ללא תמורה, ויובנק ופאג"י חוסלו, ללא פירוק, ורשם החברות מחק אותם מרישומיו.

לפרטי המיזוג והטבות המס ראה באור 15(ו) לדוחות הכספיים לשנת 2015.

להלן תמצית דוחות פרופורמה המשקפים את המצב הכספי ליום 31 בדצמבר 2015 ואת תוצאות הפעולות לשנתיים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2015 של הבנק, יובנק ופאג"י (במיליוני ש"ח):
תמצית מאזן פרופורמה:

ליום 31 בדצמבר 2015			
נכסים	כפי שדווח בדוחות אלו	הכללת נתוני פאג"י	נתוני פרופורמה
מזומנים ופקדונות בבנקים	24,916	69	24,985
ניירות ערך	13,451	269	13,720
ניירות ערך שנשאלו	353	-	353
אשראי לציבור	55,075	2,514	57,589
הפרשה להפסדי אשראי	(612)	(36)	(648)
אשראי לציבור, נטו	54,463	2,478	56,941
השקעה בחברות מוחזקות	3,007	(529)	2,478
בנינים וציוד	1,080	21	1,101
נכסים בלתי מוחשיים	207	-	207
נכסים בגין מכשירים נגזרים	1,655	-	1,655
נכסים אחרים	876	36	912
סך כל הנכסים	100,008	2,344	102,352
התחייבויות והון			
פקדונות הציבור	80,203	3,350	83,553
פקדונות מבנקים	3,809	(1,228)	2,581
פקדונות הממשלה	276	3	279
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	3,841	-	3,841
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	1,654	-	1,654
התחייבויות אחרות	2,826	219	3,045
סך כל ההתחייבויות	92,609	2,344	94,953
הון זמני - זכויות שאינן מקנות שליטה	326	-	326
הון המיוחס לבעלי מניות הבנק	7,073	-	7,073
סך כל ההתחייבויות והון	100,008	2,344	102,352

באור 15 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

תמצית דוחות רווח והפסד פרפורמה:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2014				לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			
כפי שדווח אלו בדוחות	הכללת נתוני פאג"י	הכללת נתוני יובנק	נתוני פרפורמה	כפי שדווח אלו בדוחות	הכללת נתוני פאג"י	הכללת נתוני יובנק	נתוני פרפורמה
1,521	39	128	1,688	1,521	39	128	1,688
283	2	(5)	280	283	2	(5)	280
1,238	37	133	1,408	1,238	37	133	1,408
11	-	-	11	11	-	-	11
1,227	37	133	1,397	1,227	37	133	1,397
95	24	4	123	95	24	4	123
839	70	88	997	839	70	88	997
193	(24)	(34)	135	193	(24)	(34)	135
1,127	70	58	1,255	1,127	70	58	1,255
1,054	63	92	1,209	1,054	63	92	1,209
269	15	30	314	269	15	30	314
86	-	-	86	86	-	-	86
416	27	4	447	416	27	4	447
1,825	105	126	2,056	1,825	105	126	2,056
529	2	65	596	529	2	65	596
213	2	26	241	213	2	26	241
316	-	39	355	316	-	39	355
130	-	(39)	91	130	-	(39)	91
446	-	-	446	446	-	-	446

הכנסות רבית
הוצאות (הכנסות) רבית
הכנסות רבית, נטו
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
הכנסות רבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מרבית
הכנסות מימון שאינן מרבית
עמלות
הכנסות אחרות
סך כל ההכנסות שאינן מרבית
הוצאות תפעוליות ואחרות
משכורות והוצאות נלוות
אחזקה ופחת ובנינים וציוד
הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
הוצאות אחרות
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
רווח לפני מסים
הפרשה למסים על הרווח
רווח לאחר מסים
חלק הבנק ברווח של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

א. במסגרת הסדרים משנת 2006, בין הבנק לבין חבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ (להלן - "חבר"), שהינה בעלת מניות נוספת באוצר החייל, לבנק התחייבויות מסוימות כלפי חבר, וביניהן זכות לאופציית מכר (PUT), לפיה חבר רשאית, לחייב את הבנק לרכוש ממנה את החזקותיה באוצר החייל, כולן או חלקן, במחיר הנגזר ממחיר העסקה שבה רכש הבנק את השליטה באוצר החייל בשנת 2006 (בהתאמות מסוימות). באוגוסט 2011 ובפברואר 2014 התקשרו הבנק וחבר בהסכמים להארכת האופציה וכיום האופציה בתוקף עד ליום 17 בפברואר 2018 וניתנת למימוש על ידי חבר בשיעורים שנתיים של 2% לשנה מההון המונפק והנפרע של אוצר החייל, במצטבר עד 8% למשך כל תקופת האופציה, מתוכם מומשו עד כה על ידי חבר 2% (להלן - "האחזקות הממומשות") וזאת בנוסף לזכותה של חבר לממש בתום תקופת האופציה את מלוא אחזקותיה או חלקן. עם השלמת רכישת האחזקות הממומשות מחזיק הבנק בכ-78% מזכויות ההון וההצבעה וחבר זכאית להמליץ על דירקטור אחד פחות, כך שהבנק מחזיק בכ-73% מהזכות למנות דירקטורים באוצר החייל. בנוסף, לחבר זכות הצטרפות יחסית במכירת מניות אוצר החייל על ידי הבנק.

ז. ביום 29 באוגוסט 2013 נחתם הסכם בין ממשלת שוויץ לבין משרד המשפטים בארה"ב, שנועד להסדיר את המחלוקות בנושא העלמות מס של אזרחים אמריקאיים באמצעות בנקים בשווייץ. במסגרת ההסכם, כל הבנקים השווייצריים שאינם תחת חקירה פלילית של הרשויות האמריקאיות היו אמורים להודיע לרגולטור בשווייץ, עד ליום 31 בדצמבר 2013, על החלטתם בנוגע להצטרפותם או אי הצטרפותם להסכם. פיבי בנק (שווייץ) התקשרה עם יועצים משפטיים שווייצריים ואמריקאיים המתמחים בתחום, ולאחר בחינה שבוצעה בעזרתם החליטה פיבי בנק (שווייץ) עד ליום 31 בדצמבר 2013 שלא להצטרף להסכם במסלול המיועד לבנק שאינו מצהיר כי לא ביצע הפרה (הקטגוריה השנייה) וביום 30 באוקטובר 2014 החליטה שלא להצטרף להסכם במסלול המיועד לבנק המצהיר כי לא ביצע הפרה (הקטגוריה השלישית). הסביבה העסקית הנוכחית כרוכה בסיכונים משפטיים ורגולטוריים וקיים קושי להעריך את השפעתם על המצב הכספי והרווחיות של פיבי בנק (שווייץ). בהתאם למצב העניינים הנוכחי לדעת פיבי בנק (שווייץ) ויועציה, לא נדרש ביצוע הפרשה בדוחות הכספיים המבוקרים.

באור 15 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ח. ביום 2 בנובמבר 2015, הודיעו חברת Visa Inc. (להלן - "ויזה אינק") וחברת Visa Europe LTD. (להלן - "ויזה אירופה") על התקשרות בהסכם, על פיו תרכוש ויזה אינק את ויזה אירופה (להלן - "העסקה") מהחברים (Principal Members) אשר החזיקו במניותיה.

ביום 21 ביוני 2016, לאחר שהושלם שלב קבלת האישורים הרגולטוריים, התקבלה תמורת העסקה, הכוללת תמורה מיידית במזומן בסך 71 מיליוני אירו. כן צפויה להתקבל תמורה עתידית נוספת בסך של כ-6 מיליוני אירו בתנאים שנקבעו. בנוסף, קיבלה כאל מניות בכורה חסומות לתקופות של 4 עד 12 שנים, המירות למניות ויזה אינק, שערכן למועד העסקה נאמד בכ-26 מיליוני אירו ("שווי נאיבי"). יובהר כי יחס ההמרה של מניות הבכורה עשוי לקטון בעתיד, בתנאים מסוימים.

תמורת העסקה התחלקה בין כאל (כ-68% מתמורת העסקה) לבין בנק דיסקונט והבנק, כולם בעלי מעמד "Principal Member" בוויזה אירופה. החלוקה מתבצעת ותתבצע בעתיד בהתאם למנגנון חלוקה מוסכם שגיבשו הצדדים. מנגנון החלוקה אושר על ידי האורגנים המוסמכים של הצדדים.

כאל הכירה בהכנסה בסך של 263 מיליון ש"ח בגין העסקה ברבעון השני של שנת 2016.

בהתאם להערכה ראשונית של כאל, על בסיס העובדות הידועות כיום, רכישת ויזה אירופה בידי ויזה אינק, לא צפויה להשפיע על מערכת היחסים בין כאל לבין ארגון ויזה, זולת שינוי ביחס לבעלות בוויזה אירופה.

באור 16 - בנינים וציוד (במיליוני ש"ח)

א. הרכב:

הבנק			המאוחד			
סך הכל	ציוד, ריהוט וכלי רכב	בנינים ומקרקעין ⁽¹⁾	סך הכל	ציוד, ריהוט וכלי רכב	בנינים ומקרקעין ⁽¹⁾	
1,973	575	1,398	2,718	852	1,866	עלות נכסים
99	34	65	114	36	78	ליום 31 בדצמבר 2014
(248)	*(177)	(71)	(270)	(180)	(90)	תוספות
106	*77	*29	-	-	-	גריעות
1,930	509	1,421	2,562	708	1,854	מיזוג חברה בת
46	19	27	55	22	33	ליום 31 בדצמבר 2015
(44)	(11)	(33)	(144)	(11)	(133)	תוספות
45	9	36	-	-	-	גריעות
(120)	-	(120)	(120)	-	(120)	מיזוג חברה בת
1,857	526	1,331	2,353	719	1,634	סווג לנכסים מוחזקים למכירה
						ליום 31 בדצמבר 2016
						פחת שנצבר⁽²⁾
931	479	452	1,496	737	759	ליום 31 בדצמבר 2014
67	29	38	89	33	56	פחת
(240)	*(177)	(63)	(252)	(178)	(74)	גריעות
92	*75	*17	-	-	-	מיזוג חברה בת
850	406	444	1,333	592	741	ליום 31 בדצמבר 2015
74	29	45	93	33	60	פחת
(35)	(11)	(24)	(131)	(11)	(120)	גריעות
24	5	19	-	-	-	מיזוג חברה בת
(75)	-	(75)	(75)	-	(75)	סווג לנכסים מוחזקים למכירה
838	429	409	1,220	614	606	ליום 31 בדצמבר 2016
1,019	97	922	1,133	105	1,028	יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2016
1,080	103	977	1,229	116	1,113	יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2015
1,042	96	946	1,222	115	1,107	יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2014
	16.4%	3.9%		15.6%	4.5%	שיעור פחת ממוצע משוקלל ב- ליום 31.12.16
	16.8%	3.5%		15.3%	4.3%	שיעור פחת ממוצע משוקלל ב- ליום 31.12.15

* סווג מחדש.

(1) לרבות התקנות ושיפורים במושכר.

(2) פחת שנצבר כולל הפסדים שנצברו מירידת ערך.

- ב. הבנק וחברות מאוחדות שלו הינם בעלי זכויות בדרך של שכירות או חכירה בבנינים בסך של 439 מיליון ש"ח (31.12.15 - 488 מיליון ש"ח), מתוכם סך של 366 מיליון ש"ח בדרך של שכירות או חכירה לתקופה שאינה עולה על 49 שנה מתאריך המאזן (31.12.15 - 364 מיליון ש"ח). הבנק וחברות מאוחדות שלו הינם בעלי זכויות של נכסים בדרך של חכירה מהוונת בסך של 373 מיליון ש"ח (31.12.15 - 408 מיליון ש"ח).
- ג. זכויות במקרקעין בסך של 399 מיליון ש"ח (31.12.15 - 394 מיליון ש"ח) טרם נרשמו על שם הבנק או חברות מוחזקות שלו בלשכות רישום המקרקעין.
- ד. היתרה המאזנית של בנינים וציוד שאינם בשימוש הבנק או הקבוצה ואשר מסווגים כנדל"ן להשקעה הסתכמה בסך של 12 מיליון ש"ח (31.12.15 - 14 מיליון ש"ח).
- ה. בקבוצה קיימים נכסים שהופחתו במלואם ועדיין מופעלים. עלותם המקורית של נכסים כאמור ליום 31 בדצמבר 2016 הינה בסך של 695 מיליון ש"ח (31.12.15 - 734 מיליון ש"ח).

באור 17 - נכסים בלתי מוחשיים (במיליוני ש"ח)

הבנק	המאוחד			עלות
	תוכנות	סך הכל	קשרי לקוחות	
1,192	1,740	1,207	533	ליום 31 בדצמבר 2014
75	76	76	-	תוספות
(466)	(466)	(466)	-	גריעות
8	-	-	-	מיזוג חברה בת
809	1,350	817	533	ליום 31 בדצמבר 2015
94	94	94	-	תוספות
(15)	(15)	(15)	-	גריעות
888	1,429	896	533	ליום 31 בדצמבר 2016
הפחתות				
975	1,405	989	416	ליום 31 בדצמבר 2014
86	139	86	53	הפחתה לשנה
(466)	(466)	(466)	-	גריעות
7	-	-	-	מיזוג חברה בת
602	1,078	609	469	ליום 31 בדצמבר 2015
82	123	83	40	הפחתה לשנה
(15)	(15)	(15)	-	גריעות
669	1,186	677	509	ליום 31 בדצמבר 2016
הערך בספרים				
217	335	218	117	ליום 31 בדצמבר 2014
207	272	208	64	ליום 31 בדצמבר 2015
219	243	219	24	ליום 31 בדצמבר 2016

באור 18 - נכסים אחרים (במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק		המאוחד		
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	2015	2016	
386	320	534	448	מסים נדחים לקבל, נטו (ראה באור 8)
58	16	156	54	מקדמות למס הכנסה, בניכוי הפרשות ומוסדות אחרים
38	92	38	92	יתרת סליקה נטו בקשר עם פעילות בניירות ערך
317	238	317	238	נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף
*77	118	113	188	חייבים אחרים ויתרות חובה
876	784	1,158	1,020	סך הכל נכסים אחרים

* סווג מחדש.

באור 18א - נכסים והתחייבויות המוחזקים למכירה (במיליוני ש"ח)

הרכב:

ליום 31 בדצמבר 2016 נכללו נכסים בסך של 343 מיליון ש"ח במסגרת נכסים המוחזקים למכירה והתחייבויות בסך של 745 מיליון ש"ח במסגרת התחייבות המוחזקות למכירה, כמפורט להלן:

מיליון ש"ח	נכסים המסווגים כמוחזקים למכירה
298	אשראי לציבור בניכוי הפרשה להפסדי אשראי ⁽¹⁾
45	בניינים וציוד ⁽²⁾
343	סך הכל

מיליון ש"ח	התחייבויות המסווגות כמוחזקות למכירה
745	פקדונות הציבור ⁽¹⁾
745	סך הכל

(1) ביום 19 בדצמבר 2016 חתמה פיבי בנק (שווייץ) בע"מ, חברת בת של הבנק (להלן - "השלוחה") על הסכם למכירת פעילותה לצד שלישי (להלן - "ההסכם"). סכום התמורה, המוערך בשלב זה בסך של כ- 7 מיליון פרנק שווייצרי, לפני מסים והוצאות, ייגזר משווי נכסי לקוחות השלוחה שיועברו לרוכש, בהתאמות מסוימות בהתאם לשווי נכסי הלקוחות שייבחנו בתום שנה לאחר מועד העברתם לרוכש.

במסגרת ההסכם התחייבה השלוחה לשיפויים שונים כלפי הרוכש המוגבלים בסכום ולתקופות שונות ולכל היותר עד 24 חודשים ממועד העברת נכסי הלקוחות לרוכש. הבנק יהיה ערב להתחייבויות השלוחה במסגרת ההסכם ויבוא במקומה בקשר עם התחייבויותיה על פי ההסכם, בהתאם לכל תנאי ההסכם כפי שחלים על השלוחה, וזאת במקרים מסוימים המפורטים בהסכם, הצפויים להתרחש רק לאחר החזרת רישיון הבנק של השלוחה.

השלמת המכירה מותנית בקבלת האישורים הרגולטוריים ובתהליכים הרלוונטיים בשווייץ, ועם השלמתה תפעל השלוחה לסיום פעילותה הבנקאית.

(2) ביום 15 בפברואר 2017 נחתם חוזה למכירת זכויות החכירה של הבנק (באמצעות חברת הנכסים שלו) בשטחים בבניין משרדים בתל אביב, בתמורה לסך של 84 מיליון ש"ח. הקונה שילם מקדמה ע"ח התמורה האמורה ומסירת החזקה בנכס תתבצע כנגד תשלום יתרת התמורה, שמועדו החוזי לתשלום הינו עד ליום 31 במרס 2017, וכנגד המצאת האישורים הנדרשים לפי החוזה. הרווח הצפוי ממכירת הזכויות הנ"ל מסתכם בכ- 28 מיליון ש"ח לאחר השפעת המס.

באור 19 - פקדונות הציבור

(במיליוני ש"ח)

א. סוגי פקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד

הבנק		המאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2015	2016	2015	2016	
בישראל				
לפי דרישה				
- אינם נושאים רבית				
- נושאים רבית				
סך הכל לפי דרישה				
לזמן קצוב*				
סך הכל פקדונות בישראל**				
מחוץ לישראל				
לפי דרישה				
- אינם נושאים רבית				
סך הכל פקדונות לפי דרישה מחוץ לישראל				
סך כל פקדונות הציבור				
* מזה: פקדונות שאינם נושאים רבית				
** מזה:				
פקדונות של אנשים פרטיים				
פקדונות של גופים מוסדיים				
פקדונות של תאגידים ואחרים				

ב. פקדונות הציבור לפי גודל על בסיס מאוחד

31 בדצמבר		
2015	2016	תקרת הפקדון
37,450	40,864	עד 1
25,120	26,400	מעל 1 עד 10
14,624	15,627	מעל 10 עד 100
4,732	5,802	מעל 100 עד 500
21,336	17,124	מעל 500
103,262	105,817	סך הכל

(1) סווג מחדש.

באור 20 - פקדונות מבנקים

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק		המאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2015	2016	2015	2016	
בישראל				
בנקים מסחריים:				
פקדונות לפי דרישה				
פקדונות לזמן קצוב				
קיבולים				
מחוץ לישראל				
בנקים מסחריים:				
פקדונות לפי דרישה				
סך הכל פקדונות מבנקים				

באור 21 - אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים (במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק		המאוחד		שיעור תשואה פנימי ⁽¹⁾	משך חיים ממוצע ⁽¹⁾	
31 בדצמבר		31 בדצמבר		%	שנים	
2015	2016	2015	2016			
-	-	780	716	2.07	2.97	אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
3,841	4,019	5,082	5,085	2.70	2.45 ⁽³⁾	- במטבעי ישראלי - לא צמוד
3,841	4,019	5,862	5,801			- במטבעי ישראלי - צמוד למדד ⁽²⁾
						סך הכל אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
681	534	4,300	4,310			מזה: כתבי התחייבות נדחים

(1) שיעור תשואה פנימי, הינו, שיעור רבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכלולה בדוח הכספי.

משך חיים ממוצע, הינו, ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהווה לפי שיעור תשואה פנימי.

נתוני שיעור התשואה הפנימי ומשך החיים הממוצע הם ליום 31 בדצמבר 2016 ומתייחסים למאוחד.

(2) כולל שטרי הון נדחים לא סחירים למשקיעים מוסדיים בסך של 260 מיליון ש"ח שהונפקו על ידי הבנק בהנפקה פרטית ביום 25 במאי 2009. בשטרי הון אלה נקבע מנגנון לספיגת הפסדים על בסיס שוטף, בהתאם להוראות הפיקוח על בנקים. על פי מנגנון זה לא תשולם רבית אם במועד הרלוונטי לתשלומה התקיימו נסיבות משעות, כהגדרתן בשטרי ההון. תשלומי רבית שהושעו ישולמו, בין היתר, אם יוסרו הנסיבות המשעות והבנק הכריז על חלוקת דיבידנד. לעניין זה נקבע כי הבנק לא ישלם דיבידנד כל עוד לא שולמו במלואם תשלומי רבית שסילוקם הושעה כאמור.

(3) משך חיים ממוצע למועד שינוי הרבית מבוסס על חישוב משך חיים ממוצע אפקטיבי, כפי שמחושב לצורך החשיפה לשינויים בשיעורי הרבית. בכתבי התחייבות נדחים צמודי מדד - 4.2 שנים.

(4) למידע נוסף בעניין גיוס הון רגולטורי באמצעות כתבי התחייבות הכוללים מנגנון לספיגת הפסדים, ראה באור 224(ג).

באור 22 - התחייבויות אחרות (במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק		המאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2015	2016	2015	2016	
35	38	35	38	עתודה למסים נדחים, נטו (ראה באור 8)
*16	124	26	126	עודף הפרשות שוטפות למס על מקדמות ששולמו
249	337	285	416	עודף ההתחייבות בגין פנסיה ופיצויי פרישה על נכסי התכנית (ראה באור 23)
36	40	49	46	הכנסות מראש
1,297	1,484	3,116	3,150	זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
317	238	317	238	התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף
398	249	543	361	זכאים בגין משכורות והוצאות נלוות (ראה גם באור 23)
178	253	178	253	מכירת ניירות ערך בחסר
*300	255	405	301	זכאים אחרים ויתרות זכות
2,826	3,018	4,954	4,929	סך הכל התחייבויות אחרות

* סווג מחדש.

באור 23 - זכויות עובדים

א. הטבות מהותיות

1. פנסיה ופיצויי פרישה

חלק מהתחייבויות הקבוצה לתשלום פנסיה ופיצויי פרישה מכוסה על ידי הפקדות שוטפות על שם העובדים בקופות גמל ופנסיה או על ידי רכישת פוליסות ביטוח. ההתחייבות לפיצויי פרישה ופנסיה הכלולה במאזן מייצגת את יתרת ההתחייבות שאינה מכוסה על ידי הפקדות ו/או פוליסות ביטוח כאמור לעיל. התחייבות זו, נמדדת על בסיס אקטוארי תוך שימוש בהנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעור היוון, גידול בתגמול, פיצויים מוגדלים, תמורה ופרישה.

2. מענקים בגין ותק

עובדי חברות מאוחדות זכאים למענק ותק מיוחד, עם השלימים תקופת עבודה מוגדרת. התחייבות זו נמדדת על בסיס אקטוארי תוך שימוש בהנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעור היוון, שיעור עליית שכר, תמורה ופרישה. ראה סעיף ד' להלן באשר להמרת זכויות עובדים למענקי יובל.

3. הטבה בגין ימי מחלה שלא נוצלו

עובדי הבנק זכאים להטבה בגין אי ניצול ימי מחלה שנצברו. הטבה זו תומר לימי חופשה לניצול בפועל, לקראת הפרישה לגמלאות, בהתאם לנוסחת המרה שנקבעה. התחייבות זו, נמדדת על בסיס אקטוארי תוך שימוש בהנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעור היוון, שיעור עליית שכר, תמורה ופרישה.

4. הטבות אחרות לאחר העסקה

עובדי חברה מאוחדת זכאים למענק בהגיעם לגיל פרישה בגין ימי מחלה שלא נוצלו. התחייבות זו נמדדת על בסיס אקטוארי תוך שימוש בהנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעור עליית שכר, שיעור היוון, תמורה ופרישה. במהלך שנת 2016 חברה מאוחדת אחרת ביצעה פדיון מוקדם של המענק בגין ימי מחלה שלא נוצלו, כפי שחושב ונצבר ליום 31 בדצמבר 2015. החל ממועד זה, העובדים של אותה החברה המאוחדת אינם זכאים לצבירה נוספת בגין הטבה זו. כמו כן, עובדים בכירים מסויימים זכאים בעת פרישתם לתשלום מענק אי תחרות.

5. הטבות אחרות לאחר פרישה

עובדי הקבוצה זכאים להטבות מסוימות לאחר פרישתם. הטבות אלו כוללות: שי לחג, עיתון, נופש וכו'. התחייבות זו, נמדדת על בסיס אקטוארי תוך שימוש בהנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעור היוון, תמורה ופרישה.

6. חופשה

עובדי הבנק זכאים על פי חוק והסכמי עבודה לימי חופשה שנתיים. ההפרשה לחופשה מחושבת על בסיס שכרם האחרון של העובדים וימי החופשה שנצברו לזכותם בתוספת ההוצאות הנלוות המתחייבות.

ב. ראה באור 33.ח. באשר להסכמי העסקה של מנכ"ל הבנק ויו"ר הדירקטוריון.

ג. מהלכי התייעלות

ביום 12 בינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל". בהתאם למכתב, על דירקטוריון הבנק להתוות תכנית רב-שנתית להתייעלות.

תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו במכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת עלויות התכנית לעניין חישוב הלימות ההון על פני חמש שנים בקו ישר.

בהמשך למהלכי התייעלות בהם נקטו הבנק וחברות הבת שלו בשנתיים האחרונות, ביום 17 בנובמבר 2016 אישר דירקטוריון הבנק את עדכון התכנית האסטרטגית של הקבוצה בהיבט מהלכי התייעלות. מהלכי התייעלות כוללים, בין היתר, המשך הרחבת פעילות באמצעים דיגיטליים; צמצום במספר הסניפים ושיפורים בתהליכי עבודה בסניפים ובמטה. כתוצאה ממהלכי התייעלות צפויים צמצום בשטחי הנדל"ן וירידה הדרגתית במצבת כח האדם של קבוצת הבנק של כ-130 עובדים בממוצע לשנה (מתוכם כ-45 עובדים בפרישה מוקדמת מרצון, שתמשיך להעשות על בסיס הצעות פרטניות ולגופם של מקרים). סך הכל ירידה של כ-650 עובדים בקבוצת הבנק עד לסוף שנת 2020.

הבנק קיבל אישור עקרוני של הפיקוח על הבנקים לפריסת עלות המהלכים לעניין חישוב הלימות ההון על פני חמש שנים בקו ישר.

עלות ההטבות לעובדים במסגרת מהלכי התייעלות בשנים 2016 ועד 2020 מוערכת בכ-207 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס, אשר מתוכה, סך של כ-25 מיליון ש"ח, בגין סגירה הדרגתית של פעילות, נזקפו כהוצאה ברווח והפסד ברבעון השני של השנה (העלות מבוססת על הנחות אקטואריות, בין השאר ביחס לעלות הפרישה של עובדים). השפעת מהלכי התייעלות על יחס ההון העצמי לרכיבי סיכון מוערכת בקיטון של כ-0.19% ותיזקף, כאמור, לשיעורין על פני 5 שנים.

באור 23 - זכויות עובדים (המשך)

ד. הרכב ההטבות

הבנק		מאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2015	2016	2015	2016	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
829	902	1,079	1,166	פנסיה ופיצויי פרישה
(580)	(565)	(794)	(750)	סכום ההתחייבות
249	337	285	416	השווי ההוגן של נכסי התכנית
249	337	285	416	עודף ההתחייבות על נכסי התכנית
167	-	196	18	עודף ההתחייבות שנכלל בסעיף "התחייבויות אחרות"
32	32	34	32	מענקים בגין ותק - סכום ההתחייבות
6	9	22	10	הטבה בגין ימי מחלה שלא נוצלו - סכום ההתחייבות
76	91	121	141	הטבות אחרות לאחר העסקה
60	59	76	72	הטבות אחרות לאחר פרישה
57	58	94	88	חופשה
				אחר
				סך הכל
647	586	828	777	עודף ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים על נכסי תכנית שנכללו בסעיף "התחייבויות אחרות"

ה. תכניות פיצויים ופנסיה להטבה מוגדרת

(1) מחויבויות ומצב המימון

הבנק		מאוחד		
לשנה שנתיימה		לשנה שנתיימה		
ביום 31 בדצמבר		ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2015	2016	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
816	829	1,116	1,079	א. שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה
59	40	-	-	מחויבות בגין הטבה חזויה בתחילת תקופה
11	13	25	24	מיזוג חברה בת
30	31	41	38	עלות שירות
(7)	**56	(13)	**125	עלות רבית
(88)	(95)	(111)	(133)	הפסד (רווח) אקטוארי
8	28	21	33	הטבות ששולמו
829	902	1,079	1,166	אחר, לרבות הפסד מצמצום ושינויים מבניים
741	798	980	1,055	מחויבות בגין הטבה חזויה בסוף התקופה
				מחויבות בגין הטבה מצטברת בסוף התקופה
577	580	839	794	ב. שינוי בשווי ההוגן של נכסי התכנית ומצב המימון של התכנית
45	24	-	-	שווי הוגן של נכסי התכנית בתחילת תקופה
8	12	9	17	מיזוג חברה בת
6	9	16	17	תשואה בפועל על נכסי התכנית
(56)	(60)	(70)	(78)	הפקדות לתכנית על ידי התאגיד הבנקאי
580	565	794	750	הטבות ששולמו
249	337	285	416	שווי הוגן של נכסי התכנית בסוף התקופה
				מצב המימון - התחייבות נטו שהוכרה בסוף תקופה*

* נכלל בסעיף "נכסים אחרים/התחייבויות אחרות".

** מזה הפסד אקטוארי בסך של כ-172 מיליון ש"ח (בבנק - 104 מיליון ש"ח) בגין מהלכי התייעלות לשנים 2016 עד 2020 ורווח אקטוארי בסך של כ-69 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק בגין השנים שלאחר מכן.

באור 23 - זכויות עובדים (המשך)

הבנק		מאוחד			
31 בדצמבר		31 בדצמבר			
2015	2016	2015	2016		
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח			
249	337	285	416		
249	337	285	416		
72	135	83	200		
41	28	41	28		
113	163	124	228		
829	902	1,024	1,106		
741	798	927	998		
580	565	740	693		
829	902	1,079	1,166		
580	565	794	750		

</	

* הפסד אקטוארי הנובע מהפער שבין שיעורי ההיוון ליום 1 בינואר 2013 בניכוי רווחים אקטואריים הנובעים משינויים שוטפים בשיעור ההיוון שקידזו את ההפסד כאמור.

(2) הוצאה לתקופה

הבנק			מאוחד		
31 בדצמבר			31 בדצמבר		
2014	2015	2016	2014	2015	2016
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
10	11	13	24	25	24
35	30	31	47	41	38
*(23)	(22)	(21)	*(34)	(31)	(28)
-	3	7	-	3	8
5	14	41	8	27	57
(1)	(2)	(3)	(1)	(2)	(3)
26	34	68	44	63	96
א. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד					
עלות שירות					
עלות רבית					
תשואה חזויה על נכסי תכנית					
הפחתה של סכומים שלא הוכרו:					
הפסד אקטוארי נטו					
אחר, לרבות הפסד מצמצום או סילוק ושינויים מבניים					
היוון עלות תוכנה					
סך עלות ההטבה, נטו					
ב. שינויים בנכסי תכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו כהפסד (רווח) כולל אחר לפני השפעת מס					
הפסד (רווח) אקטוארי נטו בתקופה					
הפחתה של הפסד אקטוארי					
סילוק					
סך הכל הוכר ברווח כולל אחר					
סך עלות ההטבה נטו					
סך הכל הוכר בעלות ההטבה, נטו לתקופה וברוח כולל אחר					
49	32	113	74	63	200

* משיקולים פרקטיים הבנק בחר בשנת 2014 להשתמש בשיעורי התשואה בפועל לצורך קביעת שיעורי התשואה החזויים. ראה גם באור 17.1 ד.17).

באור 23 - זכויות עובדים (המשך)

הבנק	מאוחד	
	במיליוני ש"ח	
		ג. אומדן של הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד כהוצאה (כהכנסה) בשנת 2017 לפני השפעת המס
20	29	הפסד אקטוארי נטו
20	29	סך הכל צפוי כי יופחת מרווח כולל אחר מצטבר

(3) הנחות

א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמידת עלות ההטבה נטו

הבנק	מאוחד	
31 בדצמבר	31 בדצמבר	
2015	2016	
		באחוזים
		1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה
1.9	1.7	שיעור היוון ריאלי
2.0	2.0	שיעור עליית המדד החזוי
2.0	2.3	שיעור עדיבה
1.7	1.7	שיעור גידול בתגמול ריאלי

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	2014	2015	2016	
באחוזים			באחוזים			
						2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה
2.6	1.1-2.1	1.5-1.9	2.6	1.1-2.1	1.5-1.9	שיעור היוון ריאלי
4.3	3.8-4.0	3.6-3.9	4.2	3.8-4.0	3.6-3.9	תשואה חזויה נומינלית לטווח ארוך על נכסי התכנית*
1.7-2.0	1.7	1.7	1.6-1.9	1.6	1.5	שיעור גידול בתגמול ריאלי

* משיקולים פרקטיים הבנק בחר בשנת 2014 להשתמש בשיעורי התשואה בפועל לצורך קביעת שיעור התשואה החזויה.

ב. השפעה על שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת המס

הבנק				מאוחד				
קישון בנקודת אחוז אחת		גידול בנקודת אחוז אחת		קישון בנקודת אחוז אחת		גידול בנקודת אחוז אחת		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
78	75	(68)	(64)	96	88	(80)	(74)	שיעור היוון
(101)	(76)	96	88	(117)	(90)	110	101	שיעור עזיבה
(69)	(65)	79	74	(82)	(76)	96	89	שיעור גידול בתגמול

באור 23 - זכויות עובדים (המשך)

(4) נכסי תכנית

א. הרכב השווי ההוגן של נכסי תוכנית

מאוחד				31 בדצמבר 2016				31 בדצמבר 2015*			
				רמה 1	רמה 2	רמה 3	סך הכל	רמה 1	רמה 2	רמה 3	סך הכל
				במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
מזומנים ופקדונות בבנקים				39	8	-	47	29	10	-	39
מניות				231	-	-	231	238	-	-	238
אגרות חוב:											
ממשלתיות				259	3	-	262	302	3	-	305
קונצרניות				146	23	-	169	149	35	-	184
סך הכל				405	26	-	431	451	38	-	489
אחר				10	25	6	41	10	14	4	28
סך הכל				685	59	6	750	728	62	4	794

הבנק				31 בדצמבר 2016				31 בדצמבר 2015			
				רמה 1	רמה 2	רמה 3	סך הכל	רמה 1	רמה 2	רמה 3	סך הכל
				במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
מזומנים ופקדונות בבנקים				35	8	-	43	23	9	-	32
מניות				180	-	-	180	182	-	-	182
אגרות חוב:											
ממשלתיות				200	-	-	200	221	-	-	221
קונצרניות				127	15	-	142	123	22	-	145
סך הכל				327	15	-	342	344	22	-	366
אחר				-	-	-	-	-	-	-	-
סך הכל				542	23	-	565	549	31	-	580

ב. השווי ההוגן של נכסי תכנית לפי סוגי נכסים ויעד הקצאה לשנת 2017

מאוחד						הבנק		
יעד			% מונכסי התכנית			יעד		
הקצאה			31 בדצמבר			הקצאה		
2017			2015			2017		
באחוזים			2016			באחוזים		
מזומנים ופקדונות בבנקים						5.6	6.3	7.6
מניות						30.4	30.8	31.9
אגרות חוב:								
ממשלתיות						36.6	34.9	35.4
קונצרניות						22.9	22.5	25.1
סך הכל						59.5	57.4	60.5
אחר						4.5	5.5	-
סך הכל						100.0	100.0	100.0

באור 23 - זכויות עובדים (המשך)

(2) הטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד**

מאוחד		שנה
הבנק	במיליוני ש"ח	
88	120	2017
83	110	2018
82	108	2019
70	93	2020
43	52	2021
196	247	2022-2026
402	538	2027 ואילך
964	1,268	סך הכל

** בערכים לא מהוונים. לא כולל עלות שירות עתידית.

ו. הסכם קיבוצי מיוחד

בנק לאומי וארגון עובדי בנק לאומי חתמו בחודש ינואר 2015 על הסכם קיבוצי מיוחד (להלן - "ההסכם הקיבוצי") לתקופה של ארבע שנים עד ליום 31 בדצמבר 2018.

בבנק ובפאג"י קיימים הסכמים קיבוציים הקובעים הצמדה של תנאי ההעסקה של הפקידים והמנהלים להסכמים שנחתמים בין הנהלת בנק לאומי לבין ארגון עובדי בנק לאומי.

להלן עיקרי השינויים שנקבעו בהסכם הקיבוצי ביחס להסכם הקיבוצי הקודם:

- מנגנון עדכון השכר השנתי, בשיעור ממוצע לכלל העובדים של 5%, שונה והוא יהיה כדלקמן:
 - בשנת 2015 - 4%
 - בשנת 2016 - 4%
 - בשנת 2017 - 3.5%
 - בשנת 2018 - 3.5%
- תשלום מענק חד פעמי לעובדים בגובה משכורת אחת.
- יישום מוקדם של עדכון שכר המינימום שנקבע בהחלטת הממשלה, באופן שעדכון שכר המינימום ל-5,000 ש"ח יבוצע בפעימה אחת ובאופן מיידי (ולא באופן מדורג כפי שנקבע בהחלטת הממשלה), לכלל העובדים שמשתכרים שכר מינימום.
- נקבעו הוראות נוספות להפחתת סכומי היובלות (מענקים וחופשות), עדכון שיעור הפרשות המעסיק לתגמולים, עידוד עובדים שאינם מנצלים ימי מחלה ועדכון התקופה המקסימלית לקבלת תוספות ותק.
- יישום ההסכם הקיבוצי בשנת 2015 הביא לקיטון חד פעמי בהוצאות משכורות ונלוות בסך 72 מיליון ש"ח לפני השפעת המס.

ז. המרת זכויות עובדים למענקי יובל

ביום 20 במרס 2016, הודיע בנק לאומי על השלמת המרת זכויות עובדי למענקי יובל במניות בנק לאומי. הואיל ותנאי הזכאות של עובדי הבנק למענקי יובל צמודים לאלו של עובדי בנק לאומי, החליט דירקטוריון הבנק לאשר את המרת הזכויות למענקי יובל של כל העובדים בבנק, הזכאים מתוקף ההסכמים וההסדרים הקיבוציים למענקי יובל וחופשות יובל שנצברו להם, וכן של עובדים מסוימים נוספים במתן להם משולמים מענקי יובל, באופן דומה לביצוע ההמרה של זכויות אלו על ידי בנק לאומי.

בעקבות הידברות עם ועד המנהלים ומורשי החתימה בבנק, ביום 14 ביוני 2016 החליט דירקטוריון הבנק לאשר הסכם עבודה עם ועד המנהלים ומורשי החתימה בבנק לפיו זכויות המנהלים ומורשי החתימה בבנק למענקי יובל יומרו לתשלום במזומן (ולא למניות הבנק), בהתאם לשווי מענקי היובל כפי שגרשמו בספרי הבנק נכון ליום 31 בדצמבר 2015 (למעט שימוש ברבית היוון של 3.5% והתאמות אחרות).

ביום 30 ביוני 2016 נחתם הסכם עבודה עם ועד הפקידים בבנק לפיו גם זכויות העובדים המיוצגים על ידי ועד הפקידים למענקי יובל יומרו לתשלום במזומן (ולא למניות הבנק או ליחידות למניות חסומות), באותם תנאים של המרת מענקי היובל כפי שסוכם לגבי שאר עובדי הבנק הרלוונטיים. עם המרת הזכויות למענקי יובל של כל העובדים הרלוונטיים בבנק לתשלום במזומן, זכויות העובדים לקבלת מענקי יובל בוטלו (הן בגין עבודה בעבר והן בגין עבודה בעתיד).

לאור האמור, לא התבצעה כל הקצאה של יחידות למניות חסומות על פי מתאר שהבנק פרסם ביום 14 ביוני 2016 לצורך המרת זכויות העובדים המיוצגים על ידי ועד הפקידים למענקי יובל ביחידות למניות חסומות של הבנק (ובכלל זה הבנק לא פועל בענין זה לרכישת מניות הבנק ברכישה עצמית כפי שצויין במתאר).

באור 24 א - הון (במיליוני ש"ח)

א. הון המניות - הרכב:

ההון המונפק והנפרע	ההון הרשום	
31 בדצמבר 2016 2015-ו	31 בדצמבר 2016 2015-ו	
5	18	מניות רגילות בנות 0.05 ש"ח

כל המניות הרגילות הינן רשומות על שם.

המניות הרגילות בנות 0.05 ש"ח רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב. כל מניה מקנה זכות לקול אחד באסיפה הכללית של הבנק. כל מניה מקנה זכות השתתפות בחלוקת רווחים וזכות השתתפות ביתרת נכסי הבנק במקרה של פירוק באופן יחסי לערכה הנקוב.

ב. דיבידנדים

1. חלוקת דיבידנד

ביום 14 בינואר 2014 החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי המניות של הבנק בסך כולל של 100 מיליון ש"ח. המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד חל ביום 22 בינואר 2014, ויום התשלום היה 3 בפברואר 2014.

ביום 25 במרס 2014 החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי המניות של הבנק בסך כולל של 130 מיליון ש"ח. המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד חל ביום 3 באפריל 2014, ויום התשלום היה 16 באפריל 2014.

ביום 18 בנובמבר 2014 החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי המניות של הבנק בסך כולל של 55 מיליון ש"ח. המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד חל ביום 27 בנובמבר 2014, ויום התשלום היה 9 בדצמבר 2014.

ביום 9 ביוני 2015 החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי המניות של הבנק בסך כולל של 60 מיליון ש"ח. המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד חל ביום 18 ביוני 2015, ויום התשלום היה 30 ביוני 2015.

ביום 18 בנובמבר 2015 החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי המניות של הבנק בסך כולל של 70 מיליון ש"ח. המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד חל ביום 26 בנובמבר 2015, ויום התשלום היה 6 בדצמבר 2015.

ביום 17 בנובמבר 2016, החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי המניות של הבנק בסך כולל של 200 מיליון ש"ח. המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד חל ביום 27 בנובמבר 2016 ויום התשלום היה 5 בדצמבר 2016. סכום הדיבידנד הינו לפני כל מס, לרבות מס במקור שעל הבנק לנכות על פי כל דין.

לאחר תאריך המאזן, ביום 15 במרס 2017, החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי המניות של הבנק בסך כולל של 70 מיליון ש"ח. המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד יחול ביום 23 במרס 2017 ויום התשלום יהיה 2 באפריל 2017. סכום הדיבידנד הינו לפני כל מס, לרבות מס במקור שעל הבנק לנכות על פי כל דין.

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
285	130	200	דיבידנד שהוכרז ושולם על ידי הבנק

2. לפירוט ההוראות בנושא מדיניות ומגבלות בחלוקת דיבידנד ראה באור 33.

באור 224 - הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים

א. הלימות הון

החל מיום 1 בינואר 2014 מיישם הבנק את הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 201-211 בנושא מדידה והלימות הון כפי שעודכנו, על מנת להתאימן להנחיות באזל.

יודגש, כי הוראות באזל קובעות שינויים משמעותיים בחישוב דרישות ההון הרגולטורי, בין היתר, בכל הקשור ל:

- רכיבי ההון הפיקוחי
- ניכויים מההון והתאמות פיקוחיות
- טיפול בחשיפות לתאגידים פיננסיים
- טיפול בחשיפות לסיכון אשראי בגין חובות פגומים
- הקצאת הון בגין סיכון CVA.

יישום ההוראות הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר, וזאת על מנת לאפשר עמידה בדרישות החדשות של ההון הפיקוחי במסגרת יישום באזל ולקבוע תקופת מעבר עד ליישומן המלא. הוראות המעבר מתייחסות, בין היתר, להתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון, וכן למכשירי הון שאינם כשירים להכללה בהון הפיקוחי בהתאם לקריטריונים החדשים שנקבעו בהוראות באזל. בפרט, בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון וכן זכויות המיעוט שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי ינוכו מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי יוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת תופחת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. נכון ליום 1 בינואר 2016 שיעור הניכויים מההון הרגולטורי עומד על 60% ותקרת המכשירים הכשירים בהון פיקוחי עומדת על 60%. נכון ליום 1 בינואר 2017 שיעור הניכויים מההון הרגולטורי עומד על 80% ותקרת המכשירים הכשירים בהון פיקוחי עומדת על 50%.

(1) יעדי הלימות הון

לקבוצה מדיניות שאושרה על ידי הדירקטוריון והנהלה לשמור על רמת הלימות הון, בהתאם ליעד הון הנקבע בתהליך פנימי, אשר לא יפחת מיעדי ההון המינימליים הנדרשים על ידי המפקח על הבנקים. יעד ההון שנקבע על ידי הדירקטוריון והנהלה משקף, לדעת הקבוצה, את רמת ההון הנאותה הנדרשת בהתחשב בפרופיל הסיכון ובתאבון הסיכון שלה.

כחלק מתהליך הדרגתי של אימוץ הוראות באזל בישראל, ביום 28 במרס 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב הנחיה בנושא מסגרת באזל - יחסי הון ליבה מינימליים, הדורש מבנקים ומחברות כרטיסי אשראי לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 בשיעור של 9% וביחס הון כולל בשיעור של 12.5% עד ליום 1 בינואר 2015. בנוסף, נקבע כי בנק אשר סך נכסיו המאזניים, על בסיס מאוחד, מהווה לפחות 20% מסך נכסי המערכת הבנקאית, יידרש להגדיל את היחסים הנ"ל בנקודת אחוז אחת ולעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי של 10% ויחס הון כולל מזערי של 13.5% עד ליום 1 בינואר 2017. בהתאם לאמור לעיל, יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שיידרש מהבנק הוא 9% ויחס ההון הכולל המזערי שיידרש מהבנק הוא 12.5%. כמו כן, בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור", נדרשים תאגידים בנקאיים להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 ויעד ההון הכולל בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור. יעד הון עצמי רובד 1 ויעד ההון הכולל יגדלו בשיעורים רבעוניים קבועים מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017. ליתרת ההלוואות לדיור ראה באור 3.ב.29.

יעדי ההון הפנימיים כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריון הינם כדלקמן:

- במצב עסקים רגיל - יעדי ההון יהיו הגבוה מביין יעד הון עצמי רובד 1 של 9.3% ויחס הון כולל של 12.79%, כפי שנקבע בהתאם לצפי הדרישה הרגולטורית בעת אישור יעד ההון בתהליך ה-ICAAP, לבין יחסי ההון הרגולטוריים הנדרשים בפועל.
- במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-6.50% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-9.00%.

באור 224 - הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)
(במיליוני ש"ח)

(2) להלן נתונים בדבר נכסי הסיכון, ההון הרגולטורי ויחסי ההון המחושבים בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201, בדבר "מדידה והלימות הון", ובהתאם להוראה 299 בדבר "ההון הפיקוחי - הוראות מעבר":

31 בדצמבר			
2015	2016	בנתוני המאוחד	
		א. הון לצורך חישוב יחס ההון	
7,349	7,684	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים	
2,580	2,819	הון רובד 2, לאחר ניכויים	
9,929	10,503	סך הכל הון כולל	
		ב. יתרות משוקללות של נכסי סיכון	
67,766	69,262 ⁽³⁾	סיכון אשראי	
995	748	סיכונים שוק	
6,141	6,168	סיכון תפעולי	
74,902	76,178	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	
באחוזים			
9.81%	10.09%	ג. יחס ההון לרכיבי סיכון	
13.26%	13.79%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	
9.10% ⁽¹⁾	9.25% ⁽¹⁾	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	
12.60% ⁽¹⁾	12.75% ⁽¹⁾	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	
		יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	
באחוזים			
		חברות בת משמעותיות	
		בנק אוצר החייל בע"מ	
9.83%	10.63%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	
13.25%	13.39%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	
9.01% ⁽¹⁾	9.02% ⁽¹⁾	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	
12.51% ⁽¹⁾	12.52% ⁽¹⁾	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	
		בנק מסד בע"מ	
13.76%	13.17%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	
15.01%	14.31%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	
9.00%	9.00%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	
12.50%	12.50%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	

באור 24 - הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)
(במיליוני ש"ח)

(3) רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון (בנתוני המאוחד)

31 בדצמבר		
2015	2016	
7,073	7,321	א. הון עצמי רובד 1
(467) ⁽²⁾	458⁽²⁾	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
60	29	הבדלים בין הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לבין הון עצמי רובד 1
7,600	7,808	זכויות שאינן מקנות שליטה
		יישום הוראות המעבר בגין אימוץ כללי חשבונאות מקובלים בנושא זכויות עובדים
		סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
		התאמות פיקוחיות וניכויים:
		נכסים בלתי מוחשיים
		התחייבות להשקעה עצמית במניות
(154)	(114)	התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1
(94) ⁽²⁾	(128)⁽²⁾	סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים לפני מהלכי ההתייעלות - הון עצמי רובד 1
(3)	(5)	סך התאמות בגין מהלכי ההתייעלות - הון עצמי רובד 1
(251)	(247)	סך הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
-	123	
7,349	7,684	
		ב. הון רובד 2
1,878	2,105	הון רובד 2: מכשירים, לפני ניכויים
703	714	הון רובד 2: הפרשות, לפני ניכויים
2,581	2,819	סך הון רובד 2, לפני ניכויים
		ניכויים:
1	-	סך הכל ניכויים - הון רובד 2
2,580	2,819	סך הכל הון רובד 2

31 בדצמבר		
2015	2016	
		(4) השפעת הוראות המעבר על יחס הון עצמי רובד 1
		יחס ההון לרכיבי סיכון
9.44%	9.67%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני יישום השפעת הוראות המעבר בהוראה 299 ולפני השפעת ההתאמות בגין מהלכי ההתייעלות
0.37%	0.23%	השפעת הוראות המעבר
9.81%	9.90%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, לפני השפעת התאמות בגין מהלכי ההתייעלות
-	0.19%	השפעת ההתאמות בגין מהלכי ההתייעלות
9.81%	10.09%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון

- (1) יחסי ההון המזערי הנדרשים לפי הוראות המפקח על הבנקים מיום 1 בינואר 2015. ליחסים אלה, החל מיום 1 בינואר 2015 מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה נוספת זו מיושמת בהדרגה עד ליום 1 בינואר 2017. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שיידרש על ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, לפי נתוני מועד הדיווח הינו 9.28%-12.78% ו-9.02%-12.52%, בהתאמה, בנוגע לדרישות נוספות בנושא הלימות הון, ראה סעיף ה' להלן.
- (2) באשר לסכום של 110 מיליון ש"ח, בתאום עם המפקח על הבנקים, הבנק יישם את הוראות המעבר של באזל בקשר עם אופציית המכר שניתנה לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה (31.12.15 - 154 מיליון ש"ח).
- (3) מסך כל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון הופחתו סך של 193 מיליון ש"ח בשל התאמות בגין מהלכי ההתייעלות.

* הנתונים בבאור זה מוצגים בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי" ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין מהלכי ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקחת על הבנקים מיום 12.1.2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין מהלכי ההתייעלות), אשר פוחדות בהדרגה עד יום 31.12.2020 (לעניין תיאור מהלכי ההתייעלות בקבוצה ראה באור 223).
לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר וההתאמות בגין מהלכי ההתייעלות ראה 4 להלן.

באור 224 - הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך) (במיליוני ש"ח)

(5) גורמים שיכולים להשפיע באופן מהותי על הלימות ההון של הבנק ושל חברות בנות משמעותיות

(א) רכיבי הון הנתונים לתגודתיות

הבנק מנהל את יחס הלימות ההון במטרה לעמוד בדרישות ההון המזעריות של הפיקוח על הבנקים. הון הבנק נתון לשינויים, בין היתר, בגין הגורמים המפורטים להלן:

- שינוי בהיקף נכסי הסיכון של הבנק והניכויים מההון.
- שינויים אקטואריים כתוצאה משינויים בשיעור הרבית לחישוב התחייבויות הבנק או הנחות אקטואריות אחרות, כגון: שיעורי תמותה, פרישה וכד'.

להלן ניתוח השפעות השינויים על יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2016:

השפעת השינוי ב-100 מיליון ש"ח בהון עצמי רובד 1	השפעת השינוי ב-1 מיליארד ש"ח בסך נכסי הסיכון
באחוזים	
0.13%	0.13%
0.85%	0.90%
2.32%	3.03%

בנק (בנתוני המאוחד)

אוצר החיל

מסד

(ב) דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים

ביום 22 באוקטובר 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר סופי בנושא "דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים" (להלן - "החוזר"). החוזר מתקן את הוראות ניהול בנקאי תקין 203 ו-204 במטרה להתאימן להמלצות ועדת באזל בכל הקשור לדרישות הון בגין חשיפות של תאגידים בנקאיים לצדדים נגדיים מרכזיים. החוזר מפרט את ההנחיות החדשות, אשר יחולו על חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים הנגרמות מנגזרי OTC, עסקאות נגזרים סחירים בבורסה ועסקאות מימון ניירות ערך. ההנחיות מבדילות בין צד נגדי מרכזי שאינו כשיר לבין צד נגדי מרכזי כשיר, כאשר לאחרון נקבעו דרישות הון מופחתות. ביום 28 בדצמבר 2016 התקבל מכתב מבנק ישראל המאשר להמשיך לחשב את סכום החשיפה בגין פעילות לקוחות בבורסת המעו"ף על פי גישת התרחישים כפי שהיתה בהוראה 203 לפני תיקונה. ההנחיות מסדירות, בין היתר, את סוגי החשיפות הבאים:

- חשיפות של תאגיד בנקאי חבר מסלקה לצד נגדי מרכזי. ככלל, לחשיפות אלה יש לייחס משקל סיכון של 2% (לעומת ערך חשיפה אפס ערב התיקון). עם זאת, קיימת בהוראה נוסחת מינימום שעשויה להוביל להכפלת חשיפות המסחר במשקל סיכון של 20%.
 - חשיפות של תאגיד בנקאי ללקוח הפעיל בבורסה. כאמור לעיל, בגין לקוחות הפעילים בבורסת המעו"ף חישוב החשיפה יהיה על פי גישת התרחישים, וזאת עד שהפיקוח בישראל יאמץ את הגישה החדשה לחישוב (גישת SA-CCR), שאומצה על ידי ועדת באזל.
 - חשיפות של תאגיד לקוח הפועל באמצעות חבר מסלקה.
 - העברות של תאגיד בנקאי חבר מסלקה לקרן הסיכונים.
 - בטחונות שהפקיד תאגיד בנקאי אצל חבר מסלקה או אצל צד נגדי מרכזי.
 - חשיפות לצד נגדי מרכזי שאינו כשיר ישוקללו בהתאם למשקל הסיכון הרלוונטי לצד הנגדי בעוד העברות לקרן הסיכונים ישוקללו ב-1,250%.
- תחולת ההוראה המתוקנת החל מיום 1 בינואר 2017, כאשר עד ליום 30 ביוני 2017 ניתן להתייחס לבורסה בתל אביב כצד נגדי מרכזי כשיר. הבנק פועל לעדכן את אופן חישוב יחסי ההון ויחס המינוף בהתאם לעדכון ההוראה כאמור.
- להערכת הבנק, ההשפעה הצפויה של אימוץ החוזר נכון למועד הדיווח הינה קטן של כ-0.08% ביחס הון עצמי רובד 1, וקטן של כ-0.11% ביחס ההון הכולל של הבנק.

באור 224 - הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

(ג) גיוס הון רגולטורי באמצעות כתבי התחייבות הכוללים מנגנון לספיגת הפסדים

ביום 26 ביוני 2016 וביום 27 בדצמבר 2016, הנפיקה הבינלאומי הראשון הנפקות בע"מ (להלן - "הבינלאומי הנפקות"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, בהנפקה ציבורית, כתבי התחייבות נדחים (סדרה כ'), בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בתמורה לסך של 580 מיליון ש"ח וסך של 261 מיליון ש"ח, בהתאמה. לאחר תאריך המאזן, ביום 8 בפברואר 2017, הנפיקה הבינלאומי הנפקות, בהנפקה פרטית, כתבי התחייבות נדחים נוספים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בתמורה לסך של 52 מיליון ש"ח. תמורת ההנפקות בגין כתבי ההתחייבות הנדחים הופקדה בבנק.

כתבי ההתחייבות הנדחים עומדים בתנאי הכשירות של הוראות באזל 3 ומוכרים כהון רובד 2. כתבי ההתחייבות הנדחים, כוללים מנגנון לספיגת הפסדים, במקרה שיחס הון עצמי רובד 1 של הבנק יורד מתחת לשיעור של 5% או בהתרחש אירוע מכונן לאי קיימות של הבנק, וזאת בהתאם להחלטת הפיקוח על הבנקים. במקרים אלה תבוצע מחיקה מלאה או חלקית של כתבי ההתחייבות הנדחים.

במקרה שבו יעלה יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק מעל ליחס ההון המזערי שנקבע לבנק על ידי המפקח על הבנקים, הבנק יהיה רשאי, לפי שיקול דעתו, להודיע על ביטול מחיקת הקרן באופן חלקי או מלא עד ליום 26 ביוני 2031.

לבנק יש אפשרות לבצע פדיון מוקדם אחד בלבד כ-5 שנים לאחר מועד ההנפקה. במידה ולא יבוצע פדיון מוקדם על ידי הבנק, יעודכן שיעור הרבית השנתית בגובה ההפרש בין שער רבית העוגן באותו המועד לעומת שיעור רבית העוגן במועד ההנפקה המקורי של כתבי ההתחייבות הנדחים.

ב. יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים

ביום 28 באפריל 2015 פרסם המפקח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף. ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט, שקוף שאינו מבוסס סיכון אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות הסיכון ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה של הבנק היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. ככלל, המדידה הינה עקבית עם הערכים החשבונאיים ולא מובאים בחשבון משקלי סיכון. כמו כן, הבנק לא מורשה להשתמש בבטחונות פיזיים או פיננסיים, ערבויות או טכניקות אחרות להפחתת סיכון אשראי, כדי להפחית את מדידת החשיפות, אלא אם כן הותר ספציפית בהתאם להוראה. נכסים מאזניים שנוכו מהון רובד 1 (בהתאם להוראה 202) מנוכים ממדידת החשיפות. בהתאם להוראה הבנק מחשב את החשיפה בגין נגזרים בהתאם לנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, ואת החשיפות בגין פריטים חוץ מאזניים על ידי המרה של הסכום הרעיוני של הפריטים במקדמי המרה לאשראי כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שיידרש מהבנק הוא 5%.

31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2016	
	במיליוני ש"ח	
		1. בנתוני המאוחד
7,349	7,684	הון רובד 1*
135,221	139,207	סך החשיפות
	באחוזים	
5.43%	5.52%	יחס המינוף
		2. חברות בת משמעותיות
		בנק אוצר החייל בע"מ
5.73%	5.56%	יחס המינוף
		בנק מסד בע"מ
7.59%	7.39%	יחס המינוף
5.00%	5.00%	יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

* להשפעת הוראת המעבר והשפעת ההתאמות בגין תכנית ההתייעלות, ראה סעיף (3) לעיל.

באור 24 - הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס המינוף המזערי החל מיום 1 בינואר 2018. תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה עומד בדרישה של יחס המינוף המזערי החל עליו, לא ירד מהסף שנקבע על פי ההוראה. תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה אינו עומד בדרישה של יחס המינוף המזערי החל עליו, נדרש להגדיל את יחס המינוף בשיעורים רבעוניים קבועים עד ליום 1 בינואר 2018.

ג. יחס כיסוי נזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים

ביום 28 בספטמבר 2014 הפיץ המפקח על הבנקים חוזר במסגרתו נוספה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא יחס כיסוי נזילות אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצרכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה. במסגרת ההוראה נקבע אופן החישוב של יחס כיסוי הנזילות לרבות הגדרת המאפיינים ודרישות תפעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" (המונה) ומקדמי הביטחון בגינם וכן את תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים (המכנה). תרחיש הקיצון שנקבע בהוראה כולל זעזוע המשלב זעזוע ספציפי לתאגיד וזעזוע מערכתי ובמסגרתו הוגדרו שיעורי משיכה סטנדרטיים לתזרימים יוצאים ושיעורי קבלה של תזרימים נכנסים בהתאם לקטגוריות של היתרות השונות.

יחס כיסוי הנזילות מונהג מיום 1 באפריל 2015.

בהתאם להוראות המעבר, הדרישה המזערית עמדה על 60%, עלתה ל-80% ב-1 בינואר 2016 ותעלה ל-100% ב-1 בינואר 2017 ואילך. עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישות מינימאליות אלו.

תאגיד בנקאי שיחס כיסוי הנזילות שלו ירד מתחת לדרישה המזערית, נדרש לדווח מיידית על החריגה למפקח על הבנקים.

תאגיד בנקאי שיחס כיסוי הנזילות שלו נמוך מהדרישה המזערית במשך 3 ימים, נדרש לדווח על החריגה למפקח על הבנקים, בליווי תכנית לסגירת הפער.

דירקטוריון הבנק החליט כי יעד יחס כיסוי הנזילות של הבנק והקבוצה בשנת 2016 יעמוד על שיעור הגבוה ב-10% מהדרישה המזערית. במהלך שנת 2016 הבנק והקבוצה עמדו ביחס כיסוי הנזילות הנדרש.

לשלושת החודשים שנתיים ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	
באחוזים		
		1. בנתוני המאוחד*
104%	123%	יחס כיסוי הנזילות
		2. בנתוני הבנק**
98%	120%	יחס כיסוי הנזילות
		3. חברות בת משמעותיות**
		בנק אוצר החייל בע"מ
376%	352%	יחס כיסוי הנזילות
		בנק מסד בע"מ
340%	270%	יחס כיסוי הנזילות
60%	80%	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

* במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות חודשיות במשך הרבעון המדווח.

** במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.

באור 25 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (במיליוני ש"ח)

א. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה ⁽¹⁾ לסוף השנה

המאוחד והבנק		
31 בדצמבר		
2015	2016	
48	38	יתרת אשראי מפקדונות לפי מידת גביה ⁽²⁾ מטבע ישראלי לא צמוד מטבע ישראלי צמוד למדד מטבע חוץ סך הכל
583	478	
5	-	
636	516	

- (1) אשראים מפקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית אשראים, עם מרווח או עם עמלת גביה (במקום מרווח).
(2) הלוואות עומדות ופקדונות ממשלה שניתנו בגינם בסך 52 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק (31 בדצמבר 2015 - 77 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק), לא נכללו בלוח זה.

תזרימים בגין עמלת גביה ומרווחי רבית בגין הפעילות על פי מידת הגביה ⁽¹⁾

המאוחד והבנק							
31 בדצמבר							
2015	2016	מטבע ישראלי לא צמוד	מטבע ישראלי צמוד למדד	מטבע חוץ	סך הכל	סך הכל	
33	26	1	7	6	8	4	תזרימים חוזיים עתידיים
21	20	-	4	5	7	4	תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים
21	20	-	4	5	7	4	תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים ⁽²⁾

- (1) יתרת הפקדונות לפי מידת הגביה במגזר השקלי הלא צמוד איננה עולה על 10% מסך כל הפקדונות לפי מידת הגביה, לפיכך מוצגים הנתונים בגין סך כל הפעילות.
(2) ההיוון בוצע לפי שיעור של 0.3% (2015 - 0.3%).

מידע על העמדת הלוואות לדיר במהלך השנה

31 בדצמבר		
2015	2016	
1	1	הלוואות מפקדונות לפי מידת הגביה
3	1	הלוואות עומדות

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

הבנק		המאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2015	2016	2015	2016	
11	10	14	11	1. שיפורים במבנים, רכישת והקמת מבנים, ציוד ותכנה
49	58	49	58	התחייבות להשקעה בקרנות השקעה פרטיות

באור 25 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך) (במיליוני ש"ח)

2. הבנק והחברות המוחזקות שלו שכרו מבנים וציוד לתקופות ארוכות. דמי השכירות (חלקם צמודים למדד המחירים לצרכן וחלקם צמודים למטבע חוץ) שישולמו בעתיד, בשל התקשרויות אלו הינם:

שנה ראשונה שנה שניה שנה שלישית שנה רביעית שנה חמישית שנה שישית ואילך סך הכל	מאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר	2015	31 בדצמבר	2015
	2016	2015	2016	2015
	73	81	48	45
	63	77	42	42
	61	68	40	36
	59	65	40	33
	54	61	37	31
	325	362	228	179
	635	714	435	366

ג. 1. ביום 29 ביוני 2004 החליטה האסיפה הכללית של הבנק (לאחר אישור ועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק) לאשר מתן פטור מאחריות בשל הפרת חובת זהירות כלפי הבנק, וכן מתן התחייבות מראש לשיפוי, לדירקטורים ונושאי משרה אחרים המכהנים ושיכחנו מעת לעת בבנק (לרבות בעלי שליטה בבנק, להלן - "נושאי משרה"). האסיפה הכללית האמורה גם הסמיכה את דירקטוריון הבנק לאשר מתן פטור והתחייבות שיפוי גם לנושאי משרה לשעבר בבנק, כלפיהם התחייב הבנק כי יהיו זכאים להסדרי שיפוי כפי שיהיו מפעם לפעם לנושאי המשרה בבנק. כן אישר דירקטוריון הבנק מתן פטור והתחייבות שיפוי כאמור גם לדירקטורים הממונים מטעם הבנק בתאגידים אחרים. כל ההתחייבויות כאמור אושרו בהתאם לחוק החברות, במגבלות הקבועות בו, ובכפוף לתנאים הקבועים בכתב התחייבות השיפוי. התחייבות השיפוי תחול על פעולות הקשורות במישרין או בעקיפין לאחד או יותר מסוגי האירועים המפורטים בתוספת לכתב ההתחייבות לשיפוי.

גובה התחייבות השיפוי לפי החלטה זו, לכל נושאי המשרה בבנק ובחברות בת במצטבר, בגין מסכת אירועים אחת מן האירועים המפורטים בתוספת לכתב ההתחייבות, לא יעלה על 25% מההון העצמי של הבנק, על פי הדוחות הכספיים האחרונים של הבנק שפורסמו סמוך לפני מתן השיפוי בפועל.

בהתאם להחלטות, נתנו כתבי פטור והתחייבות שיפוי כאמור, לנושאי משרה בבנק. כמו כן, ניתנו התחייבויות שיפוי ופטור על פי העקרונות דלעיל גם למפורטים להלן:

- לדירקטורים שניהנו בחברה לניהול קופות גמל שבשליטת הבנק, ולכאלה שניהנו בקופות הגמל שהיו בשליטת הבנק ערב מכירת פעילותם. בדצמבר 2014 חוסלה החברה האמורה בעקבות פירוק מרצון.
 - לדירקטורים מטעם הבנק שניהנו בפיבי בנק (יו.קי.) בעת שהיתה חברה מאוחדת של הבנק. האחזקות בפיבי בנק (יו.קי.) נמכרו על ידי הבנק לצד שלישי ביוני 2014.
 - לדירקטורים מטעם הבנק בחברה המאוחדת פיבי בנק (שוויץ).
 - לדירקטורים שניהנו מטעם הבנק בבינלאומי חיתום בתקופה שהיתה לה פעילות חיתום. יצוין כי בדצמבר 2010 החברה עברה למעמד "חם לא פעיל" ובדצמבר 2015 היא חוסלה בפירוק מרצון.
- גובה התחייבות השיפוי הינו בהתאם למדיניות הבנק בעניין זה.

באור 25 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך) (במיליוני ש"ח)

ביום 29 בנובמבר 2011 אישרה האסיפה הכללית, לאחר שהתקבלו אישורי ועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק, להרחיב את החבויות ו/או ההוצאות אשר בגין יהיה רשאי הבנק להעניק שיפוי וזאת בהתאם לחוק החברות (תיקון מס' 3) התשס"ה-2005, חוק ייעול האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2010, חוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 וחוק החברות (תיקון מס' 16), התשע"א-2011, וכן בגין כל הליך מנהלי נוסף אשר על פי דין ניתן להעניק שיפוי בגין תשלומים הקשורים אליו או הוצאות המוצאות בקשר אליו, ולהעניק התחייבויות שיפוי מתוקנות בהתאם לכך לדירקטורים ונושאי משרה שיהיו באותו מועד ואשר יכהנו מעת לעת בבנק ובחברות בהחזקת הבנק, לרבות לדירקטורים מבעלי השליטה (מר צדיק בינו ומר גיל בינו) ולרבות לנושאי משרה לשעבר (בהתאם להחלטת האסיפה הכללית מיום 29 ביוני 2004) וליתר נושאי המשרה בבנק שאינם דירקטורים.

ביום 30 באוקטובר 2014 החליטה האסיפה הכללית, לאחר שהתקבלו אישורי ועדת התגמול והדירקטוריון, לאשר מחדש הענקת כתבי שיפוי לדירקטורים שהינם בעלי שליטה ו/או קרוביהם ו/או אשר לבעלי השליטה עשוי להיות עניין אישי בהענקת כתבי שיפוי להם, באותם תנאים ובאותו נוסח של כתב השיפוי אשר ניתן לדירקטורים בשנת 2011, כמפורט לעיל, לתקופה של 3 שנים נוספות, שתחילתה ביום 29 בנובמבר 2014 (המועד בו יחלפו 3 שנים ממועד אישור האסיפה הכללית להענקת כתבי השיפוי לדירקטורים, לרבות דירקטורים שהינם מבעלי השליטה).

ביום 29 בנובמבר 2016 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר שהתקבלו אישורי ועדת הביקורת וועדת התגמול, מתן כתב פטור והתחייבות שיפוי גם למי שמכהן מעת לעת כמנכ"ל מתף מחשוב ותפעול פיננסי בע"מ, חברה בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק. התחייבות השיפוי וכתב הפטור הינם על פי העקרונות, ההיקף והמדיניות שאושרה בבנק, כאמור לעיל, לגבי נושאי משרה בבנק.

ביום 23 בפברואר 2017 אושרה באסיפה הכללית מדיניות תגמול שבה נקבע כי מתן פטור לנושאי משרה לא יחול ביחס למעשה או מחדל של נושא משרה בנוגע להחלטה או עסקה שלבעל השליטה או לנושא משרה כלשהו יש בה עניין אישי. הסייג האמור לא חל על נושאי משרה שמונו לראשונה קודם לאישור מדיניות תגמול זו באסיפה הכללית (23 בפברואר 2017) ושהינם זכאים לפטור לפי החלטות שהתקבלו בעבר בבנק.

2. בסוף שנת 1990 ובתחילת שנת 1991 הוציא הבנק מכתבי שיפוי למספר דירקטורים, שיהיו באותה עת, בחלק מהחברות המוחזקות שלו. בהתאם למכתבי השיפוי התחייב הבנק לשפות כל דירקטור בגין כל סכום שיחויב בו על פי פסק דין סופי של בתי משפט בישראל בשל תביעה שהוגשה נגדו בגין כל מעשה או מחדל שנעשו בתום לב אגב מילוי תפקידו כדירקטור וכן בגין ההוצאות הכרוכות בהגנה כנגד התביעה. החל מסוף שנת 2011 לא מכהנים יותר בקבוצת הבנק דירקטורים שקיבלו מכתבי שיפוי מסוג זה.

3. א. על פי החלטת דירקטוריון יובנק בע"מ (להלן - "יובנק") מיום 15 במרס 2005, אשר התקבלה בהתאם לתקנון יובנק פטר יובנק את הדירקטורים ביובנק ואת נושאי המשרה בו (כהגדרתם בחוק החברות התשנ"ט-1999, לרבות מבקר פנימי, חשבונאי ראשי ומזכיר יובנק), מאחריה בשל הפרת חובת הזהירות כלפי יובנק החל מיום 22 בדצמבר 2004 וויתור על כל תביעה של יובנק נגדם בגין האמור. פטור וויתור אלו אינם חלים על מקרים אשר לגביהם, על פי חוק החברות, יובנק אינו רשאי לפטור את נושא המשרה מאחריותו.

כמו כן, באותה ישיבת דירקטוריון, התחייב יובנק לשפות את הדירקטורים ונושאי המשרה הנ"ל בגין חבות או הוצאה שיוטלו עליהם עקב פעולות שעשו בתוקף תפקידם הנ"ל ביובנק, הכל בתנאים המפורטים בהתחייבות לשיפוי נושא משרה.

סכום השיפוי הכולל שישולם על ידי יובנק (בנוסף ומעבר לסכומים שיתקבלו על פי פוליסת הביטוח, בין שישולמו ליובנק ובין שישולמו לנושא המשרה) לכל נושאי המשרה ביובנק ובחברות בנות שלו במצטבר, בהתאם לכתב ההתחייבות הנ"ל ו/או לכתבי התחייבות לשיפוי שיוצאו על פי כתב זה, בגין מסכת אירועים אחת מן האירועים המפורטים בה, לא יעלה על 25% מההון העצמי של יובנק במאוחד לפי הדוח הכספי (השנתי או הרבעוני) האחרון שיפורסם סמוך לפני התשלום בפועל בגין השיפוי.

הפטור וההתחייבות לשיפוי המפורטים לעיל אושרו באסיפה הכללית המיוחדת של בעלי המניות של יובנק מיום 18 במאי 2005, ככל שנדרש אישור זה.

ב. ביום 21 בדצמבר 2004, התחייבה חברת האם של בעלת השליטה הקודמת ביובנק INVESTEC BANK (UK) LIMITED, לשפות את יובנק בגין כל תשלום בו ישא כלפי הדירקטורים ונושאי משרה אחרים ביובנק או עבורם בהתאם להוראות כתב הפטור והשיפוי, בגין פעולות שבוצעו עד למועד העברת השליטה ביובנק לבנק. התחייבות זו הוגבלה לסכום השיפוי המירבי על פי כתב הפטור והשיפוי, כמפורט בסעיף א. לעיל.

ג. בהתאם להחלטת הדירקטוריון מיום 15 במרס 2005, בה הוענק פטור לדירקטורים ביובנק ולנושאי משרה (ראה סעיף א' לעיל) מאחריות בשל הפרת חובת זהירות כלפי יובנק, אישרה ועדת הביקורת של יובנק באוקטובר 2006, מתן התחייבות שיפוי לדירקטורים שמונו על ידי יובנק ביובנק פיננסיים (2005) בע"מ (להלן - "החברה"), ושאינם נושאי משרה ביובנק, כתב השיפוי ניתן בנוסח ובמתכונת ההתחייבות לשיפוי לנושאי משרה ביובנק, תוך התאמת נוסח כתב השיפוי למאפייני החברה.

ד. בחודש פברואר 2012 אישרה האסיפה הכללית של יובנק, לאחר שהתקבלו אישורי ועדת הביקורת ודירקטוריון יובנק (ולאחר תיקון תקנון ההתאגדות של יובנק כנדרש), מתן התחייבויות שיפוי בנוסח מתוקן, המרחיב את החבויות ו/או ההוצאות עליהן חלה התחייבות השיפוי וזאת בהתאם לחוק ייעול האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2010 וחוק החברות (תיקון מספר 3), התשס"ה-2005 (להלן - "כתב שיפוי מתוקן"), לדירקטורים, למעט דירקטורים מבעלי השליטה, המכהנים במועד אישור האסיפה ואשר יכהנו מעת לעת ביובנק ובחברות בהחזקת יובנק.

יצוין כי בהתאם לאישור האמור מתוקנות כל התחייבויות השיפוי שנתן יובנק גם לנושאי משרה לשעבר, בהתאם להחלטת האסיפה הכללית מיום 29 ביוני 2004.

בנוסף, ובהתאם להחלטת דירקטוריון יובנק (לאחר שהתקבל אישור ועדת הביקורת ולאור תיקון התקנון) אושר מתן כתב שיפוי מתוקן גם ליתר נושאי המשרה ביובנק שאינם דירקטורים.

ה. עם מיזוג יובנק לתוך הבנק, בשנת 2015, הועברו גם כל התחייבויות וזכויות יובנק המפורטות בסעיף זה לבנק.

4. אוצר החייל ומסד התחייבו לשפות נושאי משרה כמשמעותו בחוק החברות התשנ"ט-1999. סכום השיפוי שיעמידו מכוח ההתחייבות כאמור, לכל נושאי המשרה בו, במצטבר, בגין אחד או יותר מאירועי השיפוי, לא יעלה על 33% מההון העצמי של אוצר החייל ומסד לפי דוחותיהם הכספיים האחרונים שפורסמו בסמוך לפני מועד השיפוי בפועל.

5. בחודש אפריל 2010 אישרה האסיפה הכללית של פאג"י מתן פטור לדירקטורים ולנושאי המשרה בו (כהגדרתם בחוק החברות התשנ"ט-1999, לרבות מבקר פנימי ומזכיר הבנק), מאחריות בשל הפרת חובת הזהירות כלפי פאג"י וויתור על כל תביעה של פאג"י נגדם בגין האמור. פטור וויתור אלו אינם חלים על מקרים אשר לגביהם, על פי חוק החברות, פאג"י אינו רשאי לפטור את נושא המשרה מאחריותו. כמו כן, אושר לתת לנושאי המשרה האמורים התחייבות שיפוי בגין חבות או הוצאה שיוטלו עליהם עקב פעולות שעשו בתוקף תפקידם הנ"ל בפאג"י, הכל בתנאים המפורטים בהתחייבות לשיפוי נושא משרה.

סכום השיפוי הכולל שישולם על ידי פאג"י (בנוסף ומעבר לסכומים שיתקבלו על פי פוליסת הביטוח, בין שישולמו לפאג"י ובין שישולמו לנושא המשרה) לכל נושאי המשרה בפאג"י, בהתאם לכתב ההתחייבות הנ"ל ו/או לכתבי התחייבות לשיפוי שיוצאו על פי החלטה זו, בגין מסכת אירועים אחת מן האירועים המפורטים בה, לא יעלה על 25% מההון של פאג"י לפי הדוח הכספי (השנתי או הרבעוני) האחרון שיפורסם סמוך לפני התשלום בפועל בגין השיפוי.

בחודש נובמבר 2012 אישרה האסיפה הכללית של פאג"י, לאחר שהתקבלו אישורי ועדת הביקורת ודירקטוריון פאג"י (ולאחר תיקון תקנון ההתאגדות של פאג"י כנדרש), מתן התחייבויות שיפוי בנוסח מתוקן, המרחיב את החבויות ו/או ההוצאות עליהן חלה התחייבות השיפוי וזאת בהתאם לחוק החברות (תיקון מס' 3) התשס"ה-2005, חוק ייעול האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2010, וחוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 (להלן - "כתב שיפוי מתוקן"), לדירקטורים המכהנים במועד אישור האסיפה ואשר יכהנו מעת לעת בפאג"י.

יצוין כי בהתאם לאישור האמור מתוקנות כל התחייבויות השיפוי שנתן פאג"י גם לנושאי משרה לשעבר, בהתאם להחלטת האסיפה הכללית מאפריל 2010.

בנוסף, ובהתאם להחלטת דירקטוריון פאג"י (לאחר שהתקבל אישור ועדת הביקורת ולאור תיקון התקנון) אושר מתן כתב שיפוי מתוקן גם ליתר נושאי המשרה בפאג"י שאינם דירקטורים.

עם מיזוג פאג"י לתוך הבנק, בשנת 2015, הועברו גם כל התחייבויות וזכויות פאג"י המפורטות בסעיף זה לבנק.

ד. מסלוקת הבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ (להלן - "מסלוקת הבורסה") הקימה קרן סיכונים שמטרתה הבטחת התחייבויות חברי המסלוקה בגין פעילות כל חבר מסלוקה. סכום קרן הסיכונים מתעדכן ב-1 במרס בכל שנה והוא בגובה מחזור הסליקה הכללי היומי הממוצע בשנה קלנדרית שהסתיימה טרם מועד העדכון ובכל מקרה לא יפחת מ-150 מיליון ש"ח. חלקו של הבנק מסתכם ב-68 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2015 - 88 מיליון ש"ח).

על פי החלטת דירקטוריון הבורסה וחוקי העזר של מסלוקת הבורסה נדרש הבנק להפקיד בטוחות נזילות בלבד (אגרות חוב של מדינת ישראל או מזומנים) בהתאם לנדרש בחוקי העזר וכן לחתום על הסכם שעבוד להבטחת התחייבותו כלפי מסלוקת הבורסה בגין פעילותו כחבר מסלוקה. בהתאם להחלטות דלעיל, מסלוקת הבורסה פתחה על שמה חשבון במסלוקה עבור הבנק, ובו הפקיד הבנק, ניירות ערך כבטוחות לטובת מסלוקת הבורסה.

בנוסף על כך, פתחה מסלוקת הבורסה חשבון על שמה בבנק אחר, עבור הבנק, בו ניתן יהיה להפקיד מזומנים כבטוחה, וכן בו תפקיד המסלוקה מזומנים שישולמו לבנק, כפירות על ניירות ערך שלו שהופקדו ושוועדו כאמור לעיל.

על מנת לשפר את רמת ניהול הסיכונים של מסלוקת הבורסה במסגרת תהליך ההכרה במסלוקה כצד נגדי מרכזי כשיר (OCCP) פתחה מסלוקת הבורסה חשבון כספי בבנק ישראל שגם בו ניתן להפקיד את הבטחונות הכספיים שחברי המסלוקה מעמידים לטובתה, בין להבטחת פעילותם

של חברי המסלקה ובין להבטחת התחייבויותיהם לקרן הסיכונים של המסלקה. בשלב זה, המסלקה תהיה רשאית להחליט באילו מבין החשבונות הכספיים - זה הקיים בבנק האחר או זה שנפתח בבנק ישראל - יופקדו הבטחות הכספיים.

כערוכה לקיום כל התחייבויות הבנק כלפי מסלקת הבורסה כאמור לעיל, ללא הגבלה בסכומן הכולל, יצר הבנק, ביום 17 באפריל 2005, לטובת מסלקת הבורסה, שעבוד קבוע ראשון בדרגה והמחאה על דרך השעבוד לטובת מסלקת הבורסה, על חשבון המסלקה במסלקה ועל חשבון המסלקה בבנק אחר. בנוסף, בינואר 2017 יצר הבנק שעבוד קבוע ראשון בדרגה והמחאה על דרך השעבוד לטובת מסלקת הבורסה על כל זכויותיו בחשבון המסלקה בבנק ישראל.

יובהר כי החל משנת 2010 נותן הבנק שירותים כחבר במסלקת הבורסה בקשר עם פעילות בנכסים הנסלקים במסלקת הבורסה, לרבות בקשר עם בטוחות הנדרשות לפעילות במערכת זה"ב (RTGS) גם למסד ולאוצר החייל, שהינם חברי בורסה שאינם חברי מסלקה. לפיכך, התחייבויות הבנק, כחבר מסלקת הבורסה, כלפי המסלקה, כוללות אף התחייבויות בגין פעילותם של מסד ואוצר החייל ולקוחותיהם. בגין התחייבויות אלו של הבנק כלפי מסלקת הבורסה, קיבל הבנק ממסד ומאוצר החייל, לפי העניין, ערבות בלתי מוגבלת בסכום, לתשלום כל סכום הנובע מחובות או התחייבויות הבנק כלפי מסלקת הבורסה בגין פעילותם ופעילות לקוחותיהם. לעניין השעבודים למסלקת הבורסה - ראה באור 26ג. לעיל.

ה. מסלקת מעו"ף הקימה קרן סיכונים, שסכומה יקבע מעת לעת על ידי דירקטוריון המסלקה. הסכום ההתחלתי שנקבע לקרן הסיכונים הינו 290 מיליון ש"ח צמודי מדד. חלקו של כל חבר מסלקה בקרן הסיכונים, לרבות הבנק, נגזר מהיקף פעילותו במסלקה עבור לקוחותיו (ועבור עצמו במידה שהייתה כזאת).

דרישת הבטחות מהבנק בגין קרן הסיכונים הינה 71 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016, בהשוואה ל-167 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015. כל אחד מהבנקים החברים במסלקת מעו"ף התחייב כלפי המסלקה, לתשלום כל חיוב כספי הנובע מעסקאות עבור לקוחותיו. הסכום ליום המאזן הנובע מעסקאות עבור לקוחות הבנק בגין אופציות מעו"ף מוצג במאזן בסעיפים נכסים בגין מכשירים נגזרים והתחייבויות בגין מכשירים נגזרים בסכום זהה על פי השווי ההוגן. יתרת ההתחייבות של הבנק למסלקת המעו"ף מעבר לסכום הרשום במאזן המבוססת על תרחישים של הבורסה הינה 252 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2015 - 353 מיליון ש"ח).

הבנק יצר לטובת מסלקת מעו"ף שעבוד קבוע והמחאה על דרך השעבוד ללא הגבלה בסכום על הזכויות בחשבון של בטוחות מעו"ף המתנהל ע"ש מסלקת מעו"ף במסלקת הבורסה (להלן - "החשבון הראשי") וכן על הזכויות בחשבון המתנהל ע"ש מסלקת מעו"ף בבנק אחר (להלן - "החשבון הכספי"). בנוסף, יצר הבנק לטובת מסלקת מעו"ף שעבוד צף והמחאה על דרך השעבוד ללא הגבלה בסכום על כל ניירות הערך המופקדים ו/או שיפוקדו לזכות הבנק במסלקת הבורסה, לרבות ניירות הערך המופקדים ו/או שיפוקדו לזכות החשבון הראשי ולזכות חשבון נוסף המתנהל במסלקת הבורסה, ופירותיהם וכל זכות הנובעת מהם, וכן נוצר שעבוד צף על כל הזכויות בחשבון הכספי. כאמור בס"ק ד' לעיל, מסלקת המעו"ף פתחה אף היא חשבון כספי בבנק ישראל, שגם בו ניתן להפקיד את הבטחות הכספיים שחבריה מעמידים לטובתה. בינואר 2017 יצר הבנק שעבוד קבוע ראשון בדרגה והמחאה על דרך השעבוד לטובת מסלקת המעו"ף על כל זכויותיו בחשבון מסלקת המעו"ף בבנק ישראל.

יובהר כי החל משנת 2010 נותן הבנק שירותים במסלקת מעו"ף גם למסד ולאוצר החייל, שהינם חברי בורסה שאינם חברי מסלקת מעו"ף. לפיכך, התחייבויות הבנק, כחבר מסלקת מעו"ף, כלפי המסלקה, כוללות אף התחייבויות בגין פעילותם של מסד ואוצר החייל ולקוחותיהם. בגין התחייבויות אלו של הבנק כלפי מסלקת מעו"ף, קיבל הבנק ממסד ומאוצר החייל, לפי העניין, ערבות בלתי מוגבלת בסכום, לתשלום כל סכום הנובע מחובות או התחייבויות הבנק כלפי מסלקת מעו"ף בגין פעילותם ופעילות לקוחותיהם. לעניין השעבודים למסלקת המעו"ף - ראה באור 26א. לעיל.

1. CLS Bank International הוא מסלקה בין בנקאית בבעלות הבנקים הגדולים בעולם המטפלת בהעברת תשלומים הנובעים מעסקאות חליפין במטבע, ואופן פעולתה מונע את סיכון המסירה (delivery risk) בעסקאות אלו. מסלקת CLS בחרה את הבנק להיות הבנק השלישי שיהיה ספק נדילות בשקלים, בנוסף לבנקים לאומי והפועלים. סכום המחויבות המקסימלי של הבנק במסגרת זאת עומד על 1 מיליארד ש"ח, וזאת לאחר קבלת מחויבות של בנק ישראל לקו אשראי מקביל בסכום זה כנגד שיעבוד צף על זכויות הבנק לקבלת סכומים וחייבים כספיים בש"ח המגיעים ו/או שיגיעו מאת לקוחותיו שהינם תאגידים ישראלים.

2. במהלך העסקים השוטף הוגשו כנגד הבנק וחברות מאוחדות מסוימות תובענות משפטיות, ובכלל זה בקשות לאישור תובענות ייצוגיות. לדעת הנהלת הבנק והנהלות החברות המאוחדות, המתבססות על חוות דעת משפטיות, באשר לסיכויי התובענות, לרבות הבקשות לאישור התביעות הייצוגיות כמפורט בסעיף זה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, אם נדרשו, לכיסוי נזקים כתוצאה מהתובענות כאמור. להלן פירוט של תובענות נגד הבנק וחברות מאוחדות שהסכום הנטען בהן הוא מהותי, או שבמהותן הינן בעלות מאפיינים דומים לתביעות נוספות שסכומן המצרפי משקף סכום מהותי:

1. ביום 3 באוקטובר 2011 הוגשה נגד הבנק תביעה ובקשה להכיר בתביעה כתביעה ייצוגית נגד הבנק בטענה כי:

- הבנק אינו נוהג לדווח ללשכת ההוצאה לפועל על תקבולים שהתקבלו אצלו, תוך 7 ימים מיום קבלת התקבול אצלו, כנדרש על פי דין, אלא במועד מאוחר יותר.
- לעיתים הבנק אינו מדווח על תקבולים כלל.
- כאשר הבנק מדווח על התקבולים בדיעבד, הזיכוי המבוצע לתיק ההוצאה לפועל נעשה בהתאם לרביית הפיגורים הבנקאית, בה מחויב תיק ההוצאה לפועל.
- כתב התביעה אינו מציין את סכום התביעה האישית של התובע ולא את סכום התביעה הייצוגית.
- 2. ביום 4 ביולי 2012 התקבלה בבנק תביעה על סך כ-74 מיליון ש"ח. לטענת התובעים הבנק פיתה אותם להשקיע באופציות מט"ח מבלי לגלות להם את הסיכון הכרוך בכך. כן נטען על ידי התובעים כי ניתן להם ייעוץ רשלני על ידי מי שאינם מורשים ליתן ייעוץ מבלי שיגלו להם על ניגוד האינטרסים שבין הבנק ללקוח.
- 3. - בחודש ספטמבר 2013 התקבלו בבנק כתב תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתביעה ייצוגית בסכום שלא יפחת מ-10.5 מיליארד ש"ח (להלן - "התביעה והבקשה"). התביעה והבקשה הוגשו כנגד הבנק, בנקים נוספים וכן המנכ"לים של כל אחד מהבנקים הנ"ל, כאשר בשלב מאוחר יותר, הוגשה בקשה למחוק את התביעות כנגד האחרונים. סכום התביעה מתייחס לכל הבנקים. לטענת המבקשים הבנקים לא מספקים גילוי נאות ואף מטעים את לקוחותיהם בנוגע לעלויות הכרוכות בשירותי ההמרה אותם הם מספקים, כאשר הם מוכרים ללקוח מט"ח, בשער הגבוה משער הקניה. ההפרש בין שער הקניה של הבנקים לשער המכירה ללקוח (המכונה בבקשה כ-"עמלת ייקור"), מהווה לטענת המבקשים "עמלת תיווך" הנגבית ללא גילוי באיזה מתעריפוני הבנקים. עוד טוענים המבקשים כי הבנקים פועלים כמקשה אחת על מנת להסתיר את "עמלת הייקור" הנתענת וכי קיים בניהם הסדר כובל. בחודש ינואר 2014 אישר בית המשפט את בקשת התובעים להסתלקות מהתביעה נגד המנכ"לים.
- בחודש מרס 2014 הוגשה בקשה לאשר תובענה כתובענה ייצוגית בסכום של כ-2 מיליארד ש"ח נגד חברה מאוחדת וארבעה בנקים נוספים בעילה זהה לתובענה שהתקבלה בבנק בחודש ספטמבר 2013 כאמור לעיל.
- 4. ביום 1 במרס 2015 התקבלה בבנק בקשה לאישור תובענה ייצוגית. לטענת המבקשים, בהתאם לסעיף 2(ב) לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח-2008, אשר נכנס לתוקף רק ביום 1 באוגוסט 2013, "עמלה שרשאי בנקאי לגבות בעד שירות הכלול בתעריפון המלא, תחושב באופן שלא תעלה על סכום או שיעור העמלה הנגבית בעד אותו שירות מתאגיד שאינו עסק קטן". לטענת המבקשים, הבנק פועל בניגוד להוראה ברורה זו ובגין שירותים רבים, העמלה החלה על יחידים ועסקים קטנים לפי התעריפון המלא, גבוהה מזו הנגבית מעסקים גדולים לפי התעריפון העסקי. אין בבקשה כימות לסכום התובענה הייצוגית.
- 5. ביום 1 בינואר 2015 התקבלה כנגד חברה מאוחדת בקשה לאישור תובענה כייצוגית כנגד 15 נתבעים, 9 מנהלי קרנות ו-6 חברות נאמנות. נטען לתשלום עודף עבור שירותי ברוקראז' תוך הפרה של חובות אמון וחובות נוספות כלפי בעלי היחידות.
- עוד נטען כי מנהלי הקרנות ביצעו עסקאות עבור הקרנות שבניהולן מבלי לנקוט במאמצים כלשהם על מנת להוזיל את עמלות הברוקראז' המשולמות על ידי המשקיעים בקרנות וכן כי הנתבעות עשו יד אחת עם הגורם המספק את שירותי הברוקראז', על מנת שיקבל תמורה גבוהה בעד השירותים שבעלותם נושאים בעלי היחידות ומנגד יספק בחינם שירותי תפעול, אשר לו היתה משולמת עבורם התמורה, היו מנהלי הקרנות צריכים לשאת בה. עוד נטען כי החברה המאוחדת אף גבתה שכר נאמן בשיעור גבוה בהרבה לעומת שכר שגבו הנתבעות האחרות וזאת על מנת לפצות את החברה המאוחדת עבור שירותי התפעול שסופקו ללא תמורה למנהלי הקרנות.
- התובענה מתייחסת לכל מי שהחזיק ביחידות השתתפות של קרן נאמנות כלשהי, אשר היתה בניהול אחד או יותר ממנהלי הקרנות הנתבעים בתקופה שהשתיימה ביום 27 בדצמבר 2011 או חלק ממנה, אשר חוייבה בעמלות ברוקראז' ו/או חוייבה במישרין או בעקיפין בתשלום בגין שירותי תפעול. סכום התביעה הוערך בסך נומינאלי של כ-220 מיליון ש"ח, מתוכו חלקה של החברה המאוחדת כ-54 מיליון ש"ח.
- 6. ביום 7 בינואר 2016 התקבלו בבנק כתב תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית. לטענת המבקש הבנק נתן ייעוץ השקעות ללקוחותיו בקשר לרכישה ו/או מכירה של תעודות סל, בלי שהייתה בידו היכולת לתת ייעוץ בצורה מקצועית הנדרשת ממנו, וזאת בהעדר מערכות ממוכנות התומכות בהחלטת השקעה כזו, ולכן תוך הפרה כביכול של חובות האמון, הנאמנות והזהירות המוטלים על הבנק. בנוסף טוען המבקש לנזקים בשל ייעוץ לקניה / מכירה של תעודות סל שלא בשווי ההוגן שלהן. המבקש מעריך כי הנזק שנגרם לקבוצה היו לא פחות מסך של כ-30 מיליון ש"ח ולחילופין לא פחות מסך של כ-143 מיליון ש"ח.
- 7. ביום 31 בינואר 2016 התקבלה בבנק בקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית בסך של כ-698 מיליון ש"ח אשר הוגשה נגד הבנק, חברה מאוחדת ושלושה בנקים נוספים (להלן כולם ביחד - "הבנקים"), מתוכו סך של כ-658 מיליון ש"ח בגין נזק לא ממוני וסך של כ-40 מיליון ש"ח בגין נזק ממוני.
- לטענת המבקשים הבנקים אינם מחזיקים סניפים (או אינם מחזיקים מספיק סניפים) בקרב האוכלוסייה הערבית ואינם מנגישים את שירותיהם הבנקאיים לאוכלוסייה זו. בכך, טוענים המבקשים, מפרים הבנקים את סעיף 3 (א) לחוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים

ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, התשס"א-2000, סעיף 2 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 וחוק יסוד כבוד האדם וחירותו.

הקבוצה אותה מבקשים המבקשים לייצג היא כל אזרחי מדינת ישראל מוסלמים, נוצרים ודרוזים, אשר סובלים מהפליה בנגישות לשירותים בנקאיים של הבנקים, עקב אי נוכחות סינפי בנק של הבנקים במקומות יישובם.

8. ביום 18 בפברואר 2016 התקבלה בבנק בקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית שהוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב נגד הבנק ו-4 בנקים נוספים (להלן כולם ביחד - "המשיבים").

לטענת המבקשת המשיבים מפלים על רקע גיל בין "סטודנטים צעירים" לבין סטודנטים "לא צעירים" באופן שמונע מאוכלוסיית ה"סטודנטים הלא צעירים" הטבות ו/או הנחות המוצעות ל"סטודנטים הצעירים" בלבד.

המבקשת הגדירה את הקבוצה כדלקמן: "... כלל הסטודנטים שהופלו מחמת גילם בהשוואה לסטודנטים צעירים יותר, ונמנע מהם לקבל מהמשיבים הטבות לסטודנטים בשבע השנים האחרונות ולמצער החל מיום 15 ביולי 2014...".

המבקשת טוענת כי כתוצאה מההנהלות המשיבים נגרמו לקבוצה נזקים ממוניים ונזקים לא ממוניים ומבקשת לחייב את הבנקים ביחד ולחוד לשלם לקבוצה סך של 219 מליון ש"ח.

9. ביום 26 ביוני 2016 התקבלה בבנק בקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד הבנק, חברה מאוחדת, בנק מזרחי טפחות בע"מ ובנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן כולם ביחד: "הבנקים") בסכום כולל של כ- 167 מיליון ש"ח. לשיטת המבקשים, נראה כי חלקם של הבנק וחברה מאוחדת בבקשה עומד על כ-82 מיליון ש"ח. לטענת המבקשים, הבנקים גרמו לקבוצה נזקים ממוניים ונזקים לא ממוניים מאחר והם מפלים בשירות אנשים עם מוגבלות, בכך שהם מפרסמים, מציעים ומעניקים פטור מעמלות (והטבות נוספות) לשכירים, הפותחים חשבון ומפקידים בו משכורת חודשית מסכום מסוים, אבל אינם מציעים ומעניקים את אותן הטבות לאנשים עם מוגבלות, היכולים להפקיד קצבה חודשית באותו סכום ואף גבוה ממנו.

סכום החשיפה הנוספת של הבנק ושל החברות הבנות של הבנק ליום 31 בדצמבר 2016, בגין תביעות תלויות שלהערכת הנהלת הבנק אפשרות התממשותן כולן, או חלקן, אינה קלושה ושלא בוצעה בגין הפרשה, מסתכם בכ-73 מיליון ש"ח.

ח. כמו כן, תלויות ועומדות כנגד הבנק וחברה מאוחדת בקשות לאישור תובענות ייצוגיות כפי שיפורט להלן. לדעת הנהלת הבנק והנהלת חברה מאוחדת, המתבססת על חוות דעת משפטיות, לא ניתן בשלב זה להעריך את סיכויי תביעות אלו, ולא נעשתה בגין כל הפרשה:

1. ביום 18 באוקטובר 2016 התקבלה בבנק בקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד הבנק ו-9 בנקים נוספים, לרבות חברה מאוחדת. עניינה של התובענה היא קבוצת הלקוחות עליה חל התעריפון המלא, כפי שפורסם בחודש יולי 2007 (להלן: "התעריפון"). טענת המבקשים בתובענה היא כי התעריפון חל על כלל לקוחות הבנקים, כאשר הם, בעוד שהבנקים פרשו את התעריפון כחל רק על לקוחות יחידים ועסקים קטנים. המבקשים מבקשים כי בית המשפט יורה לבנקים להשיב עמלות שנגבו על ידם מלקוחות שאינם חוסים תחת הגדרת "יחיד או עסק קטן" ואשר חויבו בגין עמלות שאינן מצויות בתעריפון. המבקשים אינם יודעים לכמת את סכום התובענה אולם הם מעריכים כי שיעור הנזק לכלל הקבוצה, מגיע לכל הפחות לכמיליארד שקלים (מכל הבנקים יחדיו).

2. ביום 18 בדצמבר 2016 התקבלה בבנק בקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד הבנק ו-4 בנקים נוספים. עניינה של הבקשה הוא עמלות אותן גובים הבנקים בגין העברה של מט"ח לחשבון וממנו. לטענת המבקש על פי התעריפון שפרסם בנק ישראל (להלן: "התעריפון"), בגין ביצוע העברות כאמור, רשאים הבנקים לקבוע עמלת מינימום או עמלה באחוזים, הגבוה מביניהם ועד לתקרה שתקבע מראש (להלן: "טווח העמלה"), היא סכום ההעברה אשר יהא בעוד שבפועל, כך טוען המבקש, כל הבנקים הנתבעים קובעים טווח עמלה מדורג, אשר תלוי בסכום ההעברה. בפועלם כך, כך טוען המבקש, מפרים הבנקים שורה של חיקוקים, הוראות ניהול בנקאי תקין, חובות החלות עליהם וכיו"ב. עוד טוען המבקש כי הבנקים מתואמים לגבי האופן בו הם מתעלמים מהוראות התעריפון ומגבילים עצמם מתחרות בנוגע לעלויות הכרוכות בהעברה של מט"ח.

הקבוצה אותה מבקש לייצג היא "אנשים או ישויות משפטיות אשר השתמשו בשירותי הבנקים לשם העברה ו/או טיפול אחר במטבע חוץ וכלל הציבור בישראל אשר נפגע באופן ישיר ועקיף מההפרות".

סכום הבקשה נגד כלל הבנקים הנתבעים מוערך על ידי המבקש בסך של כ- 500 מיליון ש"ח (לכל הפחות).

ט. 1. להלן פירוט של תובענות כנגד חברה כלולה, כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן - "כאל") שהסכום הנתען בהן הוא מהותי:

א. ביום 14 באפריל 2013 התקבלו כתב תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית על פי חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006, אשר הוגשו נגד כאל וחברה נוספת בבית המשפט המחוזי בתל אביב.

הבקשה עוסקת בשיווק כרטיסי המתנה Wish U card. לטענת המבקש, שיווק כרטיסי המתנה נעשה תוך שהמשיבות מציגות מצגים מטעים וקובעות תנאים אסורים, בניגוד לחוק הוראות הגנת הצרכן (התשמ"א-1981 ותקנותיו). לטענת המבקש, מעשים אלה הטעו אותו ומנעו ממנו ביצוע פעולות שהיה זכאי להן בדיון.

המבקש העמיד סכום תביעתו לכלל חברי הקבוצה על סך של כ-214 מיליון ש"ח, וזאת מתוך הנחה כי קבוצת הלקוחות מונה כחצי מיליון לקוחות.

ביום 17 בפברואר 2015 הודיע המבקש לבית המשפט על סיומו של הליך הגישור בינו לבין החברה הנוספת, מבלי שנשא פרי. ביום 17 באוגוסט 2015 הגישה כאל בקשה לסילוק על הסף של בקשת התביעה.

לאחר שהצדדים השלימו את הגשת כתבי טענותיהם במסגרת בקשה לסילוק על הסף שהגישה כאל (ובכלל זה בקשת התובע למחוק את התשובה לתגובה שהגישה כאל, שלא התקבלה), החליט בית המשפט לקבל את טענות כאל לגבי סילוק על הסף של עילות התביעה המרכזיות, וקבע כי בקשת האישור תדחה על הסף ככל האמור בעילות מכח חוק הגנת הצרכן והעוולה של הפרת חובה חקוקה. אלא שבית המשפט לא סילק לחלוטין את בקשת האישור, בקובעו כי המבקש טען לעילות נוספות.

על אף שבית המשפט הסכים לטענת כאל כי מרבית העילות הנוספות קשורות בטבורן לעילה הצרכנית, הוא קבע שאינו צריך בשלב זה להתייחס לכל העילות, ודי לו בכך שאין למחוק על הסף את העילה של תנאי מקפח בחוזה אחיד.

ביום 9 באוגוסט 2016 הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה, לפיה תישא כאל בעלות כוללת של 200 אלפי ש"ח.

ביום 22 בפברואר 2017 אישר בית המשפט את הסדר הפשרה.

ב. ביום 30 בינואר 2014 הוגשו כתב תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית על פי חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006, נגד כאל ונגד בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בבית המשפט המחוזי בתל אביב יפו (להלן - "התביעה והבקשה").

עניינה של הבקשה הינו כרטיס אשראי "אקטיב" למתן אשראי מתגלגל. לטענת המבקש, כאל מחייבת מדי חודש את חשבון מחזיקי כרטיס "אקטיב" בגין חיובים שנצברו באמצעות הכרטיס, בסכום מזערי בלבד שנקבע על ידה. יתרת החיובים הופכת להיות הלוואה נשאת רבית בשיעורים גבוהים במיוחד.

עוד נטען כי בעת שיווק התוכנית, נמנעה כאל להדגיש בפני הלקוחות שביטול האשראי כרוך במתן דרישה מפורשת מהלקוח וכן מהו מחיר האשראי שניתן. הפעלת מנגנון אשראי מתגלגל על הלקוחות וחיובם ברבית, נעשה ללא בסיס חוזי תקף ותוך פגיעה באוטונומיה של הלקוחות.

עילות התביעה הן הפרת הוראות חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א, 1981, חוק החוזים האחדים, תשמ"ג-1982.

הקבוצה אותה מבקש המבקש לייצג הוגדרה ככל מי ששווק לו על ידי כאל כרטיס אשראי ככרטיס מועדון לקוחות ברשתות השיווק ששיתפו ומשתפות עמה פעולה בשיווק הכרטיסים הנ"ל, ואשר בו שולבה תכנית אשראי מתגלגל המופעל כברירת מחדל לפי תוכנית "אקטיב" או אחת מחלופותיהם לרבות תוכנית "CAL CHOICE".

המבקש העמיד סכום תביעתו לכלל חברי הקבוצה על סך 2,225 מיליון ש"ח.

סיכומים מטעם המבקש הוגשו ביום 14 ביוני 2016. כאל הגישה את סיכומיה ביום 25 בספטמבר 2016.

ביום 8 בדצמבר 2016 דחה בית המשפט את התביעה. ביום 22 בינואר 2017 הגיש התובע ערעור לבית המשפט העליון על פסק הדין.

2. סכום החשיפה בשל תביעות שהוגשו כנגד כאל, שאפשרות התממשותן, כולן או חלקן, הינה אפשרית (Reasonably Possible) מסתכם בכ-1,483 מיליון ש"ח.

3. כנגד כאל תלויות ועומדות בקשות לאישור תובענות כתובענות ייצוגיות ותובענות אחרות, כפי שיפורט להלן. כאל מציינת בדוחותיה כי לדעת הנהלת כאל, בהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים, לא ניתן בשלב זה להעריך את סיכוייה ולפיכך לא נערכה בגין כל הפרשה:

א. ביום 28 באפריל 2014 התקבלו בכאל, כתב תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית על פי חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006, שהוגשו נגד כאל וחברות כרטיסי אשראי אחרות לבית המשפט המחוזי, מחוז מרכז (להלן - "התביעה והבקשה").

עניינה של הבקשה הינו שני הסדרים כובלים בתחום כרטיסי החיוב המיידי ("דביט") וכרטיסי תשלום נטענים מראש ("pre paid"), העולים לטענת המבקשים כדי הונאה שיטתית ומתמשכת של לקוחות חברות כרטיסי האשראי. ההסדר הכובל הראשון, לטענת המבקשים, הינו ההסדר לגביית עמלה צולבת בגין עסקאות המבוצעות בכרטיסי "דביט" ו-"pre paid" ההסדר הכובל השני, לטענת המבקשים, הינו עיכוב, שלא כדיון, של כספים המגיעים לבתי עסק לתקופה של כ-20 יום, לאחר שהכסף נלקח על ידי חברות כרטיסי האשראי. קבוצת הנפגעים הישירים אותה מבוקש לייצג הוגדרה כ"כלל בתי העסק במדינת ישראל המקבלים כרטיסי חיוב". קבוצת הנפגעים העקיפים אותה מבוקש לייצג "כל מי שרכש מוצרים או שירותים בבתי עסק שמקבלים כרטיסי חיוב ובכלל זה המבקשים".

המבקשים העמידו סכום תביעתם לכלל חברי הקבוצה, ביחס לכלל הנתבעים, על סך 1,736 מיליון ש"ח.

ביום 24 בפברואר 2015 הגישו המבקשים, בהסכמת המשיבות, בקשה להסתלקות מבקשת האישור ומהתובענה, ללא צו להוצאות.

ביום 19 באפריל 2015 הוגשה לבית המשפט בקשה, במסגרתה נתבקש בית המשפט להורות על החלפת מבקשי ההסתלקות ובאי כוחם, במבקש ובאי כוחו, ולהורות על המשך ההליכים באמצעות המבקש.

במסגרת בקשה זו, נטען כי בקשת ההסתלקות אינה מפרטת מדוע ראוי לאשר הסתלקות, ונסמכת רק על פעולות עתידיות שיבצע הרגולטור (בנק ישראל) ללא פיצוי בגין העבר.

ביום 1 ביולי 2015 אישר בית המשפט את בקשת ההסתלקות. במקביל, אישר בית המשפט איתור מבקש ובא כח חליפיים אשר יטלו עליהם את ניהול ההליך בשם הקבוצה.

בהמשך להחלטת בית המשפט מיום 1 ביולי 2015, באי כוח המבקשים הגישו ביום 6 ביולי 2015 נוסח מודעה לפרסום בעיתונות, בדבר ההסתלקות מהתובענה אשר אושר על ידי בית המשפט.

ביום 8 ביוני 2016 הוגשה בקשה מתוקנת לאישור התביעה הייצוגית ("הבקשה המתוקנת"). במסגרת בקשת האישור נתבעות שלוש חברות כרטיסי האשראי בטענה כי הן ערכו הסדרים כובלים בתחום כרטיסי החיוב המידי (דביט) ובתחום כרטיסי ה-prepaid. בבקשה המתוקנת לא צוין סכום התביעה באופן מפורש וזו מפנה לחוות הדעת הכלכלית המצורפת לבקשה המתוקנת. עיון בחוות הדעת הכלכלית מעלה כי סכום התביעה מורכב מראשי הנזק הבאים: סך של כ-13.5 מיליון ש"ח לשנה, עבור השנים 2007-2015, בגין הנזק הנובע מקיומו של הסדר כובל נטען בדבר גובה העמלה הצולבת המשולמת בעסקאות בכרטיסי חיוב מידי; סך של כ-5.3 מיליון ש"ח לשנה, עבור השנים 2007-2015, בגין הנזק הנובע מקיומו של הסדר כובל נטען בדבר מועד העברת הכספים לבתי העסק בגין עסקאות בכרטיסי חיוב מידי; סך הנע בין 418 מיליון ש"ח לכ-683 מיליון ש"ח לשנה, עבור השנים 2007-2015, בגין הנזק הנובע מתת שימוש בכרטיסי חיוב מידי בשל שני ההסדרים הכובלים הטענים כאמור לעיל. כאל הגישה תשובה לבקשת האישור ביום 22 בדצמבר 2016.

ב. ביום 7 במאי 2015, כפי שנמסר לכאל על ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן - "דיסקונט"), התקבלו בדיסקונט תביעה ובקשה לאישור תביעה נגזרת (מרובה), אשר הוגשו לבית המשפט המחוזי בת"א-פ. בית המשפט מתבקש לאשר הגשתה של תביעה נגזרת כנגד 16 נושאי משרה ובעלי תפקיד בתקופה הרלוונטית בכאל (ביניהם נושאי משרה לשעבר בדיסקונט ובבנק), ובחברת "כאל. אינטרנשיונל בע"מ" (להלן - "כאל אינטרנשיונל"), אשר מוזגה לכאל ונמחקה ביום 31 בדצמבר 2009 ("כאל אינטרנשיונל"), בגין נזקים נטענים שנגרמו לכאל ולכאל אינטרנשיונל ונזקים הצפויים להיגרם להן, לפי הנטען, בקשר לפעילות הסליקה הבינלאומית שלהן בשנים 2006-2009.

המבקש טוען כי נושאי המשרה ובעלי התפקיד המשיבים, הפרו, בין היתר, את חובותיהם וגרמו, לטענתו, לנזקים הנטענים והמוערכים על ידו בכ-100 מיליון ש"ח. כן טוען המבקש לסיכון פוטנציאלי של חילוט כספים בהיקפים של מיליארדי ש"ח, במסגרת הליכים פליליים, אם יוגשו, ולנזקי מוניטין ואחרים שאינם מוערכים, הכל כנטען על ידי המבקש.

הצדדים הגיעו להסדר דיוני שניתן לו תוקף בית משפט ביום 18 בינואר 2017 לפיו, המבקש יגיש בקשה מתוקנת לאישור תביעה נגזרת בתוך 60 יום ממועד אישור ההסדר הדיוני. המשיבים ישיבו לבקשת האישור המתוקנת בתוך 90 יום ממועד המצאתה למשיבים ותשובת המבקש תוגש בתוך 60 יום לאחר שיומצאו לו תשובות המשיבים. על רקע חתימת ההסדר המותנה חלף הליך פלילי בין כאל לבין המחלקה הכלכלית בפרקליטות המדינה, חודשו הדיונים בוועדות אד הוק שהוקמו בדיסקונט ובכאל לעניין מכתבי הדרישה לפי סעיף 194 לחוק החברות והבקשה לאישור תביעה נגזרת, וזאת על מנת לאמוד את השלכות ההסדר על הבקשה לאישור תביעה נגזרת. ביום 28 בספטמבר 2016 התקבל בבנק מכתב שנשלח על ידי בעל מניות בבנק ובו דרישה מדירקטוריון הבנק למיצוי עילת תביעה כנגד שני נושאי משרה בכירים לשעבר בכאל (מנכל כאל לשעבר ומנכל כאל אינטרנשיונל לשעבר) קודם להגשת בקשה לבית המשפט לאישור תביעה נגזרת מרובה מטעם הבנק, ובקשה לגילוי מסמכים. להבנת הבנק, הבקשה מתייחסת לאירועים בגינם הוגשה התביעה והבקשה לאישור תביעה נגזרת כנגד דיסקונט וכאל כמתואר לעיל. ביום 1 בנובמבר 2016 דן דירקטוריון הבנק בפניה והחליט לדחותה.

4. כאל דיווחה בדוחותיה הכספיים ליום 31 בדצמבר 2016 כדלקמן:

א. במחצית השניה של שנת 2009 ובתחילת שנת 2010, עמדה כאל בפני טענות של ויזה אירופה וארגון מאסטרקארד העולמי (להלן - "הארגונים הבינלאומיים") בדבר הפרות לכאורה של הכללים של ארגונים אלה בתחום סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי, בעסקאות שנשלקו על ידי חברה בת של כאל, כאל אינטרנשיונל (שמוזגה בינתיים עם ולתוך כאל). במסגרת זו, הוטלו על כאל קנסות ופעילותה בתחום זה הוגבלה לתקופה של מספר חודשים.

כאל פעלה מיידית ליישום תכנית הפחתה לצורך עמידה בדרישות הארגונים הבינלאומיים, אשר במסגרתה ננקטו על ידה צעדים שונים, ובכלל זה שינויים בהנהלת כאל. מספר בתי עסק ומאגדים העלו דרישות בגין העמסת הסנקציות הכספיות עליהם וצמצום פעילות סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי עמם, שהסבה להם, לטענתם, נזקים כבדים.

ב. הודעות פרקליטות המדינה: בהמשך לחקירה שניהלה המשטרה, התקבלה בכאל ביום 3 בדצמבר 2014 הודעה מטעם המחלקה הכלכלית בפרקליטות המדינה, לפיה תיק בו נחקרו חשדות כלפי כאל, הועבר לעיון הפרקליטות. ביום 20 באפריל 2015, התקבלה בכאל הודעה מטעם פרקליטות המדינה, אליה צורף "מכתב חשדות", לפיה הפרקליטות שוקלת להגיש כתב אישום כנגד כאל, בגין ביצוע עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות והלבנת הון. באותו היום, הודיע המפקח על הבנקים לכאל, כי נוכח הודעת

הפרקליטות כאמור ו"מכתב החשדות" שצורף לה, הוא מורה לכאל שלא לחלק דיבידנדים עד לסיום ההליך, התבהרות תוצאותיו והשלכותיו על מצבה הפיננסי של כאל.

מכתב החשדות מפרט שתי פרשות בהן, לטענת התביעה, מעורבת כאל ביחד עם אחרים. בפרשה הראשונה נטען כי במהלך השנים 2006 עד 2009 (להלן - "התקופה הרלבנטית"), כאל, באמצעות מי שכיח כמנכ"ל כאל בתקופה הרלוונטית ומנכ"ל כאל אינטרנשיונל בתקופה הרלבנטית (להלן ביחד ולחוד - "המנהלים"), ביחד עם אחרים, פעלו במרמה ביחס לקידוד כוזב של עסקאות שסלקה כאל, וכן פעלו בניגוד לקבוע בחוק איסור הלבנת הון. בפרשה השנייה נטען, כי כאל, באמצעות המנהלים וביחד עם גורמים אחרים, הציגה מצגים כוזבים ביחס לפיצול רישומי בתי עסק שסלקו באמצעות כאל, ובדרך זו קיבלו כספים והפיקו רווחים במרמה, וכן פעלו בניגוד לקבוע בחוק איסור הלבנת הון. מחזור הפעולות שלפי הטענה מיוחס לכאל בהקשר לעבירות לכאורה הנטענות כלפיה הוא מיליארדי ש"ח.

הסדר חלף הליך פלילי:

ביום 3 בנובמבר 2016 נחתם הסדר מותנה, בהתאם לסימן 10 לפרק ד' לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), התשמ"ב-1982, בין המחלקה הכלכלית בפרקליטות המדינה לבין כאל. הסכם זה יביא לסגירתו של תיק החקירה בהסדר, חלף הליך פלילי, בכפוף למפורט להלן.

במסגרת ההסדר הודתה כאל בעובדות הקשורות לשתי פרשיות שעניין סליקה אלקטרונית בינלאומית, שבוצעה על ידי כאל אינטרנשיונל (חברה בת של כאל שמוזגה לתוך כאל בדצמבר 2009), בשנים 2007 עד 2009. בהסדר הובהר כי העובדות אליהן התייחסה כאל בהסדר אינן בידעתם האישית של נושאי המשרה שאישרו את ההסדר, ונדעו להם מכתב החשדות שנמסר לכאל על ידי הפרקליטות. אישור ההסדר כאמור נעשה לאחר שקילת חלופות ובראי טובת כאל.

במסגרת ההסדר התחייבה כאל לפעול בהתאם לנהלים פנימיים מחייבים בכתב, למשך שנה מיום החתימה על ההסדר, לרבות לעניין מנגנוני פיקוח ובקרה, שיבטיחו את מניעת הישנותן של העבירות בהן הודתה. כאל הצהירה בהסכם, כי אימוץ הנהלים והשינויים הארגוניים שפורטו בהסכם, בוצעו על ידה בפועל עוד בטרם נחתם ההסדר.

הוסכם על ידי הצדדים כי מכוח התנאי שבסעיף 67(א)(5) וסעיף 5 לתוספת החמישית בחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), התשמ"ב-1982, כאל תפקיד סכום של 85 מיליון ש"ח לצורך חילוטו.

בכפוף לכך שכאל תקיים אחר תנאי ההסדר התחייבה הפרקליטות לסגור את התיק נגד כאל.

הפרקליטות התחייבה לא לקיים חקירה ולא להגיש כתב אישום, לרבות כל הליך אחר, אזרחי או מנהלי, נגד כאל, ו/או כל חברה קשורה אליה ו/או כנגד כל נושא משרה בחברות אלה בהווה ובעבר, למעט שני נושאי משרה שכיחנו בהן בעבר.

הובהר בהסדר, כי אין בהודאת כאל כדי לחייב כל אדם אחר, לרבות נושאי משרה וכל עובד אחר בה או בחברה קשורה אליה, וכן אין בהודאתה כדי להוות ראיה בכל הליך.

נוכח חתימת ההסדר נכללה בדוחותיה הכספיים של כאל הוצאה בסך של 85 מיליון ש"ח.

י. מאז חודש יולי 2006 מפרסם החשב הכללי הודעה על מינוי גופים מסוימים, ביניהם גם הבנק, כעושי שוק ראשיים לאגרות חוב ממשלתיות על פי סעיף 6 א' לחוק מלווה מדינה, התשל"ט-1979, וזאת במסגרת רפורמה שיזם משרד האוצר, בהליך הנפקת אגרות חוב ממשלתיות ובפעילות בשוק ההון המשני בתחום אגרות החוב, על מנת לעודד כניסה של גורמים נוספים לשוק ההון לשם הגדלת הנזילות והשקיפות במסחר ולשם הוזלת עלויות גיוס כספים לקופת המדינה. הבנק התחיל לפעול כעושה שוק ביום 4 בספטמבר 2006. במסגרת פעילות עשיית השוק העמיד האוצר לבנק קו לשאלות של אגרות חוב ממשלתיות עד לשווי של 1 מיליארד ש"ח וזאת על מנת לכסות עסקאות של מכירה בחסר של אגרות חוב ממשלתיות במסגרת עשיית השוק. כנגד ניצול שאלות במסגרת זו, מפקיד הבנק כספים באוצר בגובה הניצול המשמשים כבטוחה עבור השאלות. ראה גם באור 26.ח.

יא. הבנק נוהג לתת מעת לעת, בתנאים ובנסיבות המקובלים בעסקי הבנקאות, כתבי שיפוי מוגבלים בסכום ובתקופה ושאנים מוגבלים, והכל במהלך העסקים הרגיל של הבנק. בין היתר ניתנים כתבי שיפוי כאלה במסגרת דיני המסלוקה בגין אבדן שיקים, לכוני נכסים ומפרקים, לנווני שירותים שונים או כחלק מהתחייבות הסכמית ולחברות כרטיסי האשראי. כמו כן הבנק והבינלאומי הנפקות נותנים מעת לעת שיפוי לנאמנים של שטרי הון המונפקים על ידם, בכפוף לשטרי הנאמנות הרלוונטיים.

יב. לפרטים בדבר שיפויים שניתנו (בהתקיים תנאים מסוימים) על ידי הבנק, במסגרת הסכם שנחתם על ידי פיבי בנק (שווייץ) בע"מ, חברת בת של הבנק, למכירת פעילותה, ראה באור 18.א'.

באור 26 - שעבודים

א. להבטחת התחייבויות כלפי מסלקת המעו"ף עבור לקוחותיו ועבור עצמו כאמור בבאור 25, שעבד הבנק ניירות ערך ומזומנים לטובת מסלקת מעו"ף.

להלן יתרת הבטחות שהועמדו למסלקת המעו"ף (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר 2016		יתרה ממוצעת לשנת 2016		יתרה גבוהה לשנת 2016	
בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים	בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים	בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים
53	176	69	193	91	210
18	-	23	-	30	-

ניירות ערך

מזומנים המופקדים בביטחון

ליום 31 בדצמבר 2015*		יתרה ממוצעת לשנת 2015*		יתרה גבוהה לשנת 2015*	
בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים	בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים	בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים
125	255	127	349	148	448
42	-	42	-	49	-

ניירות ערך

מזומנים המופקדים בביטחון

* הוצג מחדש.

ב. הבנק חבר במסלקת ה-Euroclear שהינה מערכת סליקה לניירות ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעילות בניירות ערך באמצעות המסלקת הנ"ל וכבטוחה לקו אשראי בסך של 40 מיליון דולר (או בסכום גבוה יותר שהוסכם/יוסכם מעת לעת עם הבנק במקרים חריגים, שלא יעלה על 200 מיליון דולר) שהעמיד/יעמיד מפעיל המסלקה לטובת הבנק, יצר הבנק שעבוד ללא הגבלה בסכום של מזומנים וניירות ערך להבטחת מסגרת הפעילות.

ג. להבטחת התחייבות הבנק כלפי מסלקת הבורסה כאמור בבאור 25, שעבד הבנק ניירות ערך ומזומנים לטובת מסלקת הבורסה.

להלן יתרת הבטחות שהועמדו למסלקת הבורסה (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		יתרה ממוצעת		יתרה גבוהה	
2016	2015*	לשנת 2016	לשנת 2015*	לשנת 2016	לשנת 2015*
51	66	56	56	63	66
17	22	19	19	21	22

ניירות ערך

מזומנים המופקדים בביטחון

* הוצג מחדש.

ד. (1) להבטחת אשראי מבנק ישראל, יצרו הבנק וחברות מאוחדות שלו אגרות חוב לפיהן שיעבדו לטובת בנק ישראל, בשעבוד קבוע מדרגה ראשונה, ללא הגבלה בסכום, את כל הנכסים והזכויות אשר הפקידו ו/או רשמו לזכות ו/או יפקידו ו/או ירשמו לזכות חשבונות הבטחות המתנהלים על שם בנק ישראל במסלקת הבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ וכן במסלקת Euroclear, לרבות כל הכספים וכל ניירות הערך המופקדים או הרשומים בחשבונות הנ"ל. ניירות הערך אשר הופקדו ו/או נרשמו לזכות ו/או יופקדו ו/או ירשמו לזכות חשבון הבטחות במסלקת Euroclear משועבדים גם בשעבוד צף.

(2) להלן נתונים לגבי אגרות החוב ששועבדו לבנק ישראל (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		יתרה ממוצעת		יתרה גבוהה	
2016	2015	לשנת 2016	לשנת 2015	לשנת 2016	לשנת 2015
120	120	120	120	120	120

ניירות ערך

* נכון לשנים 2016 ו-2015 אין ניצול אשראי כנגד שיעבוד זה.

** ראה באור 11 באשר ליתרות המזומנים ופקדונות בבנק ישראל.

(3) ראה באור 25. באשר לשעבוד צף לטובת בנק ישראל, על זכויות הבנק לקבלת סכומים וחובים כספיים בש"ח, המגיעים ו/או שיגיעו מאת לקוחותיו שהינם תאגידים ישראלים, במסגרת פעילות הבנק כספק במסלקת ה-CLS.

באור 26 - שעבודים (המשך)

ה. הבנק מתקשר מעת לעת עם צדדים נגדיים, בעיקר בנקים ישראלים וזרים בנספחים להסכמי ISDA מסוג CSA (credit support annex) שנועדו למזער את סיכוני האשראי ההדדיים הנוצרים בין הצדדים במסחר בנגזרים. על פי נספחי ה-CSA, מבוצעת מדידה תקופתית של שווי מלאי העסקאות בנגזרים שבוצעו בין הצדדים, ואם החשיפה נטו של אחד הצדדים עוברת סף שנקבע מראש אזי אותו צד מקבל מהצד השני פקדונות כספיים לכיסוי חלקי של החשיפה.

ליום 31 בדצמבר 2016 העביר הבנק לטובת צדדים נגדיים כאמור פקדונות בסך כולל של 117 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2015 - 192 מיליון ש"ח). ליום 31 בדצמבר 2016 קיבל הבנק מצדדים נגדיים כאמור פקדונות בסך 114 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2015 - 41 מיליון ש"ח).

ו. לצורך מתן שירותים ללקוחות הבנק ופעילות נוסטרו של הבנק בכל הנוגע לפעילויות מסוימות בניירות ערך זרים, לרבות בחוזים עתידיים גלובליים, באופציות ובהשאלות ומכירות בחסר, התקשר הבנק עם בנקים ו/או גופים זרים אחרים (להלן - "הברוקרים הזרים") לצורך קבלת שירותי משמורת ניירות ערך (global custody), סליקה, ברוקראז', שירותים לפעילות Margin ושירותים גלובליים נוספים. על פי ההסכמים עם הברוקרים הזרים, ניירות ערך מסויימים ומזומנים של הבנק (נוסטרו) המופקדים אצל איזה מהברוקרים הזרים משמשים (בין בדרך של שיעבוד, עכבון או העברת בעלות) כבטוחה לטובת הברוקר הזר להבטחת קיום התחייבויות הבנק ו/או כיסוי חשיפתו האשראית של הברוקר הזר בקשר עם פעילות לקוחות הבנק ו/או פעילות הנוסטרו של הבנק; כמו כן, לכל אחד מהברוקרים הזרים זכות עיכבון וקיזוז כלפי יתרות מזומן העומדות לזכות הבנק אצלו, לרבות פקדונות במזומן שהופקדו אצל הברוקר הזר כבטוחה, בקשר עם קיום התחייבויות הבנק ו/או החשיפה האשראית כאמור. קיימים הסדרים שונים בין הבנק לבין כל אחד מהברוקרים הזרים בקשר לשווי הבטוחות ו/או סכומי המזומן אשר צריכים להיות מופקדים אצל הברוקר הזר. נכון ליום 31 בדצמבר 2016 מופקדים אצל כלל הברוקרים הזרים כבטוחה ניירות ערך של הבנק (נוסטרו) בשווי מצטבר של כ- 46 מיליון דולר (31 בדצמבר 2015 - 50 מיליון דולר), וכמו כן עומדים לזכות הבנק אצל כלל הברוקרים הזרים יתרות מזומן (לרבות פקדונות במזומן כאמור) בשווי מצטבר של כ-193 מיליון דולר (31 בדצמבר 2015 - 339 מיליון דולר).

ז. להלן פירוט ניירות ערך אשר שועבדו למלווים על ידי קבוצת הבנק, כאמור בסעיפים א', ג' ו-ו' לעיל, כאשר המלווים אינם רשאים למכרם או לשעבדם (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		
2015*	2016	
214	160	ניירות ערך מוחזקים לפדיון
427	297	ניירות ערך זמינים למכירה
641	457	סך הכל

* הוצג מחדש.

ח. להלן המקורות של ניירות ערך שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
353	414	ניירות ערך שהתקבלו בעסקות שאילת ניירות ערך כנגד מזומן
-	200	ניירות ערך שהתקבלו בעסקת שאילה לא מובטחת
353	614	סך הכל

באור 27א - מכשירים נגזרים ופעילויות גידור

א. כללי

1. הבנק חשוף לסיכוני שוק, לרבות סיכוני בסיס וסיכוני רבית. סיכון הבסיס הוא סיכון קיים או עתידי להכנסות ולהון הקבוצה שעלול להתרחש כתוצאה משינויים במדד המחירים לצרכן או בשערי החליפין של מטבעות חוץ עקב ההפרש בין שווי הנכסים לשווי ההתחייבויות. סיכון הרבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הרבית. שינויים ברבית משפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, כיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (או אף התזרימים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הרבית. כחלק מהאסטרטגיה הכוללת של הבנק לניהול רמת החשיפה לסיכוני בסיס וסיכוני רבית הבנק משתמש במכשירים נגזרים מסוג עסקאות פרוורד על מטבע חוץ ומדד המחירים לצרכן, אופציות על מטבע חוץ ועסקאות החלפת רבית קבועה ברבית משתנה. לבנק יש נגזרים המיועדים וכשירים כגידורי שווי הוגן והשקעה נטו בפעילות חוץ.
 2. סיכון נזילות בנגזרים הינו סיכון הנובע מאי ודאות לגבי היכולת לסגור חשיפה בנגזרים במהירות במזומן או באמצעות יצירת חשיפה הפוכה. סיכון זה קיים בעיקר במכשירים בעלי סחירות נמוכה, או כאשר סחירות נכסי הבסיס שלה, נמוכה.
 3. אם נגזר אינו מיועד ליחס גידור כשיר, הנגזר נרשם לפי שווי הוגן ושינויים בשווי הוגן נרשמים באופן שוטף בדוח רווח והפסד.
 4. הבנק מתקשר בחוזים שבפני עצמם אינם מכשירים נגזרים אך הם מכילים נגזרים משובצים. לגבי כל חוזה, התאגיד הבנקאי מעריך האם המאפיינים הכלכליים של הנגזר המשובץ קשורים באופן ברור והדוק לאלה של החוזה המארח וקובע האם מכשיר נפרד עם אותם תנאים כשל המכשיר המשובץ היה מקיים את ההגדרה של מכשיר נגזר. כאשר נקבע שהנגזר המשובץ בעל מאפיינים כלכליים שאינם קשורים באופן ברור והדוק למאפיינים הכלכליים של החוזה המארח, וכן שמכשיר נפרד עם אותם תנאים היה כשיר כמכשיר נגזר, הנגזר המשובץ מופרד מהחוזה המארח ומטופל כנגזר בפני עצמו. נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח. כאשר החוזה המארח נמדד לפי שווי הוגן ושינויים בשווי הוגן שלו מדווחים באופן שוטף בדוח רווח והפסד או כאשר הבנק אינו יכול לזהות ולמדוד באופן מהימן נגזר משובץ לצורך הפרדה מהחוזה המארח, החוזה בשלמותו נרשם במאזן לפי שווי הוגן.
 5. הבנק מתעד בכתב את כל יחסי הגידור בין מכשירים מגדרים לבין פריטים מגודרים, ואת המטרה והאסטרטגיה של ניהול הסיכונים באמצעות יצירת יחסי הגידור השונים. התייעוד כולל זיהוי ספציפי של הנכס אשר יועד כפריט המגודר וציון האופן שבו המכשיר המגדר צפוי לגדר את הסיכונים הקשורים לפריט המגודר. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים שלו.
 6. הבנק מפסיק חשבונאות גידור מכאן ואילך כאשר:
 - (א) נקבע שהנגזר אינו אפקטיבי עוד בקיזוז השינויים בשווי הוגן או תזרימי המזומנים של פריט מגודר;
 - (ב) הנגזר פוקע, נמכר, מבטל או ממומש;
 - (ג) ההנהלה מבטלת את הייעוד של הנגזר כמכשיר מגדר.
- כאשר חשבונאות גידור מופסקת כיוון שנקבע שהנגזר אינו כשיר עוד כגידור שווי הוגן אפקטיבי, הנגזר ימשיך להירשם במאזן לפי שווי הוגן אך הנכס או ההתחייבות המגודרים לא יותאמו עוד בגין שינויים בשווי הוגן.

גידור שווי הוגן

הבנק מייעד נגזרים מסוימים כגידורי שווי הוגן. שינוי בשווי הוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה לשינוי בשווי הוגן של נכס, מוכר באופן שוטף בדוח רווח והפסד, כמו גם השינוי בשווי הוגן של הפריט המגודר, שניתן לייחס אותו לסיכון המגודר. לנתונים בנושא חוסר אפקטיביות הקשור לגידורי שווי הוגן, מרכיב הרווח (ההפסד) בגין מכשירים נגזרים אשר הוצא לצורך הערכת אפקטיביות הגידורים, ראה באור 3 - "הכנסות מימון שאינן מרבית" בסעיף ג- "חלק לא אפקטיבי ביחסי הגידור".

גידור השקעה נטו בפעילות חוץ

ראה באור 1.1.ד. (1)

באור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון
(במיליוני ש"ח)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד-

31 בדצמבר 2016					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי רבית	
				שקל - מדד	אחר
241	-	-	241	-	-
2,943	-	-	-	2,943	-
3,184	-	-	241	2,943	-
2,943	-	-	-	2,943	-
21	-	-	-	21	-
41,979	-	-	41,390	100	489
136	-	-	136	-	-
223	-	-	223	-	-
2,121	-	-	2,121	-	-
2,467	-	-	2,467	-	-
10,300	-	-	340	9,885	75
57,247	-	-	46,677	10,006	564
5,400	-	-	-	5,325	75
19,576	68	9,146	6,251	4,111	-
-	-	-	-	-	-
31,955	-	25,843	6,112	-	-
31,955	-	25,843	6,112	-	-
1,553	-	1,210	343	-	-
1,188	-	872	316	-	-
975	-	-	135	840	-
87,202	68	62,914	19,269	4,951	-
420	-	-	-	420	-
38	38	-	-	-	-
1,225	-	-	1,225	-	-

1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

א. נגזרים מגזרים⁽¹⁾

חוזי FORWARD

SWAPS

סך הכל

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי רבית (SWAPS) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור רבית קבוע

ב. נגזרים ALM⁽¹⁾ (2)

חוזי FUTURES

חוזי FORWARD

חוזי אופציות שנסחרים בבורסה

- אופציות שנכתבו

- אופציות שנקנו

חוזי אופציה אחרים

- אופציות שנכתבו

- אופציות שנקנו

SWAPS

סך הכל

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי רבית (SWAPS) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור רבית קבוע

ג. נגזרים אחרים⁽¹⁾

חוזי FUTURES

חוזי FORWARD

חוזי אופציות שנסחרים בבורסה

- אופציות שנכתבו

- אופציות שנקנו

חוזי אופציה אחרים

- אופציות שנכתבו

- אופציות שנקנו

SWAPS

סך הכל

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי רבית (SWAPS) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור רבית קבוע

ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ SPOT

נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב

חוזי החלפת מטבע חוץ SPOT

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ SPOT.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

באור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד - (המשך)

31 בדצמבר 2015					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי רבית	
				שקל - מדד	אחר
402	-	-	402	-	-
2,350	-	-	-	2,350	-
2,752	-	-	402	2,350	-
2,350	-	-	-	2,350	-
23	-	-	-	23	-
52,141	-	-	50,138	1,300	703
538	-	-	538	-	-
585	-	-	585	-	-
3,395	-	-	3,395	-	-
3,750	-	-	3,750	-	-
12,063	-	-	541	11,447	75
72,495	-	-	58,947	12,770	778
6,405	-	-	-	6,330	75
29,443	130	23,937	2,300	3,076	-
8	4	-	4	-	-
47,329	-	39,983	7,346	-	-
47,329	-	39,983	7,346	-	-
886	-	569	317	-	-
692	-	391	301	-	-
452	-	-	152	300	-
126,139	134	104,863	17,766	3,376	-
150	-	-	-	150	-
195	195	-	-	-	-
2,399	-	-	2,399	-	-

1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

א. נגזרים מגדרים⁽¹⁾

חוזי FORWARD

SWAPS

סך הכל

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי רבית (SWAPS) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור רבית קבוע

ב. נגזרים ALM⁽¹⁾ (2)

חוזי FUTURES

חוזי FORWARD

חוזי אופציות שנסחרים בבורסה

- אופציות שנכתבו

- אופציות שנקנו

חוזי אופציה אחרים

- אופציות שנכתבו

- אופציות שנקנו

SWAPS

סך הכל

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי רבית (SWAPS) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור רבית קבוע

ג. נגזרים אחרים⁽¹⁾

חוזי FUTURES

חוזי FORWARD

חוזי אופציות שנסחרים בבורסה

- אופציות שנכתבו

- אופציות שנקנו

חוזי אופציה אחרים

- אופציות שנכתבו

- אופציות שנקנו

SWAPS

סך הכל

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי רבית (SWAPS) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור רבית קבוע

ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ SPOT

נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב

חוזי החלפת מטבע חוץ SPOT

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ SPOT.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

באור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד - (המשך)

31 בדצמבר 2016					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי רבית	
				שקל - מדד	אחר
37	-	-	6	31	-
30	-	-	-	30	-
557	-	-	346	188	23
605	-	-	372	230	3
738	1	625	93	19	-
737	1	625	92	19	-
-	-	-	-	-	-
1,332	1	625	445	238	23
-	-	-	-	-	-
1,332	1	625	445	238	23
-	-	-	-	-	-
1,372	1	625	464	279	3
-	-	-	-	-	-
1,372	1	625	464	279	3
-	-	-	-	-	-

2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים	
א.	נגזרים מגזרים ⁽¹⁾
	שווי הוגן ברוטו חיובי
	שווי הוגן ברוטו שלילי
ב.	נגזרים ALM ⁽¹⁾ ⁽²⁾
	שווי הוגן ברוטו חיובי
	שווי הוגן ברוטו שלילי
ג.	נגזרים אחרים ⁽¹⁾
	שווי הוגן ברוטו חיובי
	שווי הוגן ברוטו שלילי
ד.	נגזרי אשראי
	נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב
	שווי הוגן ברוטו חיובי
ה.	סך הכל
	שווי הוגן ברוטו חיובי
	סכומי שווי הוגן שקוודו במאדן
	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים*
	מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים
	שווי הוגן ברוטו שלילי ⁽³⁾
	סכומי שווי הוגן שקוודו במאדן
	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים* ⁽³⁾
	מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים

(1) למעט נגזרי אשראי.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(3) מזה שווי הוגן ברוטו שלילי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 16 מיליון ש"ח.

באור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכויי אשראי ומועדי פירעון (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד - (המשך)

31 בדצמבר 2015					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי רבית	
				שקל - מדד	אחר
12	-	-	8	4	-
28	-	-	-	28	-
629	-	-	378	224	27
648	-	-	343	297	8
994	2	859	127	6	-
993	2	859	126	6	-
1	1	-	-	-	-
1,636	3	859	513	234	27
-	-	-	-	-	-
1,636	3	859	513	234	27
-	-	-	-	-	-
1,669	2	859	469	331	8
-	-	-	-	-	-
1,669	2	859	469	331	8
-	-	-	-	-	-

2.	שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים
א.	נגזרים מגזרים ⁽¹⁾
	שווי הוגן ברוטו חיובי
	שווי הוגן ברוטו שלילי
ב.	נגזרים ALM ⁽¹⁾ ⁽²⁾
	שווי הוגן ברוטו חיובי
	שווי הוגן ברוטו שלילי
ג.	נגזרים אחרים ⁽¹⁾
	שווי הוגן ברוטו חיובי
	שווי הוגן ברוטו שלילי
ד.	נגזרי אשראי
	נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב
	שווי הוגן ברוטו חיובי
ה	סך הכל
	שווי הוגן ברוטו חיובי
	סכומי שווי הוגן שקוודזו במאזן
	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים*
*	מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים שווי הוגן ברוטו שלילי ⁽³⁾
	סכומי שווי הוגן שקוודזו במאזן
	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים* ⁽³⁾
*	מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים

(1) למעט נגזרי אשראי.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו לייחסי גידור.

(3) מזה שווי הוגן ברוטו שלילי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 10 מיליון ש"ח.

באור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

31 בדצמבר 2016						
סך הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים / ברוקרים	בנקים	בורסות	
1,332	646	-	115	380	191	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים
(252)	-	-	(18)	(234)	-	סכומים ברוטו שלא קוזחו במאזן:
(74)	-	-	(13)	(61)	-	הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים
1,006	646	-	84	85	191	הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל
939	555	3	26	355	-	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
(148)	(1)	-	(6)	(141)	-	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾
791	554	3	20	214	-	הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני
1,797	1,200	3	104	299	191	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים
1,372	581	8	206	404	173	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
(252)	-	-	(18)	(234)	-	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
(46)	-	-	-	(46)	-	סכומים ברוטו שלא קוזחו במאזן:
1,074	581	8	188	124	173	מכשירים פיננסיים
						ביטחון במזומן ששועבד
						סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

- (1) מזה שווי הוגן ברוטו שלילי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 16 מיליון ש"ח (31.12.15 - 10 מיליון ש"ח).
- (2) ההפרש, אם הוא חיובי, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות על חבות של לווה, לפי הפחתת סיכון אשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים של הלווה.

ג. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים: יתרות לסוף השנה

31 בדצמבר 2016					
סך הכל	מעל 5 שנים	מעל 5 שנה ועד 5 שנים	מעל 3 חודשים ועד 5 שנה	עד 3 חודשים	
564	-	300	81	183	חוזי רבית
17,900	5,219	6,976	1,282	4,423	- שקל - מדד
67,412	55	442	20,289	46,626	- אחר
62,914	-	1,233	2,022	59,659	חוזי מטבע חוץ
106	-	38	43	25	חוזים בגין מניות
148,896	5,274	8,989	23,717	110,916	חוזי סחורות ואחרים
					סך הכל

31 בדצמבר 2015					
סך הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים / ברוקרים	בנקים	בורסות
1,636	892	-	141	393	210
(311)	-	-	-	(311)	-
(19)	-	-	-	(19)	-
1,306	892	-	141	63	210
1,008	579	-	-	429	-
(218)	(1)	-	-	(217)	-
790	578	-	-	212	-
2,096	1,470	-	141	275	210
1,669	509	-	396	552	212
(311)	-	-	-	(311)	-
(125)	-	-	-	(125)	-
1,233	509	-	396	116	212

31 בדצמבר 2015				
סך הכל	מעל 5 שנים	מעל 5 שנה ועד 5 שנים	מעל 3 חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים
778	-	494	234	50
18,496	4,246	7,481	2,599	4,170
79,514	184	955	18,742	59,633
104,863	-	1,012	4,052	99,799
329	-	39	121	169
203,980	4,430	9,981	25,748	163,821

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים

א. הגדרות

- **אנשים פרטיים** - יחידים, לרבות יחידים המנהלים חשבון משותף, אשר למועד הדיווח אין להם חבות לבנק, או שהחבות שלהם סווגה בענף משק "אנשים פרטיים - הלוואות לדירור ואחר".
 - **מגזר בנקאות פרטית** - אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק הנכסים הפיננסיים שיש להם בבנק על בסיס מאוחד (לרבות פקדונות כספיים, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליון ש"ח.
 - **משקי בית** - אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.
 - **עסק** - לקוח שאינו נכלל בהגדרת "אנשים פרטיים" ואינו גוף מוסדי או תאגיד בנקאי.
 - **מחזור פעילות** - מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי.
 - **עסק זעיר** - עסק שמחזור פעילותו קטן מ- 10 מיליון ש"ח.
 - **עסק קטן** - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 10 מיליון ש"ח וקטן מ- 50 מיליון ש"ח.
 - **עסק בינוני** - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 50 מיליון ש"ח וקטן מ- 250 מיליון ש"ח.
 - **עסק גדול** - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 250 מיליון ש"ח.
 - **גופים מוסדיים** - כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות ולרבות קופות גמל, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, תעודות סל, חברות ביטוח וחברי בורסה המנהלים כספי לקוחות.
- כאשר מחזור ההכנסות של לקוח עסקי אינו מייצג את היקף הפעילות שלו, פעילות הלקוח העסקי סווגה לפי האמור להלן: כאשר סך החבות של הלקוח העסקי שווה או גדולה מ- 100 מיליון ש"ח סווג הלקוח למגזר עסקים גדולים.
- בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בקובץ שאלות ותשובות של בנק ישראל, נקבע כי לקוח עסקי, אשר החבות שלו לבנק עד סך של 300 אלפי ש"ח (לרבות מסגרת אשראי וכו'), ולבנק אין מידע על מחזור הפעילות שלו, יסווג למגזר הפעילות הפיקוחי הרלוונטי לפי סך הנכסים במאזן של העסק, ובמידה וגם מידע זה אינו זמין, הבנק רשאי לסווג את הלקוח לפי סך הנכסים הפיננסיים של הלקוח בבנק (לרבות פקדונות כספיים, תיקי ניירות-ערך ונכסים כספיים אחרים), כאשר במקום סך הנכסים במאזן הסיווג יעשה לפי סך הנכסים הפיננסיים לאחר הכפלתם במקדם של 10.
- **מגזר ניהול פיננסי** - כולל פעילות למסחר ופעילות ניהול נכסים והתייבויות כהגדרתן בהוראות המפקח על הבנקים. כמו כן כולל המגזר את חלק הבנק ברווחי כאל.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ב. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2016									
פעילות חו"ל	פעילות ישראל	משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	מגזר ניהול פיננסי	סך הכל פעילות ישראל
סך הכל	אנשים פרטיים	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל
במיליוני ש"ח									
2,526	9	2,517	159	17	380	141	614	1	1,205
357	-	357	31	29	54	21	61	22	139
2,169	9	2,160	128	(12)	326	120	553	(21)	1,066
-	-	-	99	47	(27)	6	(15)	41	(151)
2,169	9	2,160	227	35	299	126	538	20	915
1,480	21	1,459	152	165	132	59	323	55	573
3,649	30	3,619	379	200	431	185	861	75	1,488
80	-	80	-	8	(2)	1	24	-	49
2,683	51	2,632	61	192	196	99	610	55	1,419
886	(21)	907	318	-	237	85	227	20	20
398	-	398	139	-	107	38	101	9	4
488	(21)	509	179	-	130	47	126	11	16
72	-	72	72	-	-	-	-	-	-
560	(21)	581	251	-	130	47	126	11	16
(39)	-	(39)	(8)	-	(2)	(2)	(7)	(1)	(19)
521	(21)	542	243	-	128	45	119	10	(3)
127,312	350	126,962	50,676	640	18,213	4,024	14,861	49	38,499
493	-	493	493	-	-	-	-	-	-
76,636	350	76,286	-	640	18,213	4,024	14,861	49	38,499
78,175	-	78,175	-	684	18,320	4,178	15,068	47	39,878
577	-	577	-	-	200	96	190	-	91
235	-	235	-	-	-	1	29	-	205
119,422	768	118,654	12,497	21,623	11,349	5,372	15,751	7,598	44,464
106,925	768	106,157	-	21,623	11,349	5,372	15,751	7,598	44,464
105,817	-	105,817	-	19,448	10,438	6,029	15,868	8,601	45,433
76,120	578	75,542	8,417	846	18,405	5,206	15,214	146	27,308
76,178	578	75,600	7,859	833	18,773	5,227	15,224	149	27,535
241,285	-	241,285	-	154,606	23,191	3,447	11,544	13,577	34,920
1,800	-	1,800	-	14	308	122	524	1	831
214	9	205	-	22	13	10	30	20	110
155	-	155	227	(1)	(22)	(6)	(16)	(1)	(26)
2,169	9	2,160	227	35	299	126	538	20	915

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2016							
מגזר משקי בית				מגזר בנקאות פרטית			
הלוואות לדיוור	כרטיסי אשראי	אחר	סך הכל	כרטיסי אשראי	אחר	סך הכל	סך הכל
במיליוני ש"ח							
466	44	695	1,205	-	1	1	1,206
27	29	83	139	-	22	22	161
439	15	612	1,066	-	(21)	(21)	1,045
(262)	(2)	113	(151)	-	41	41	(110)
177	13	725	915	-	20	20	935
15	90	468	573	-	55	55	628
192	103	1,193	1,488	-	75	75	1,563
2	-	47	49	-	-	-	49
110	65	1,244	1,419	-	55	55	1,474
80	38	(98)	20	-	20	20	40
26	12	(34)	4	-	9	9	13
54	26	(64)	16	-	11	11	27
(4)	(2)	(13)	(19)	-	(1)	(1)	(20)
50	24	(77)	(3)	-	10	10	7
20,721	2,950	14,828	38,499	28	21	49	38,548
21,741	2,933	15,204	39,878	29	18	47	39,925
8	-	83	91	-	-	-	91
164	-	41	205	-	-	-	205
-	-	-	44,464	-	7,598	7,598	52,062
-	-	-	45,433	-	8,601	8,601	54,034
12,729	2,899	11,680	27,308	19	127	146	27,454
12,813	3,071	11,651	27,535	19	130	149	27,684
-	-	34,920	34,920	-	13,577	13,577	48,497
192	13	626	831	-	1	1	832
-	-	110	110	-	20	20	130
(15)	-	(11)	(26)	-	(1)	(1)	(27)
177	13	725	915	-	20	20	935

(*) היתרה הממוצעת של הנכסים וההתחייבויות משקפת את היתרה הממוצעת של האשראי לציבור ופקדונות הציבור בהתאמה.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2016									
מגזר עסקים קטנים וזעירים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים גדולים			
בינוי ונדל"ן	אחר	סך הכל	בינוי ונדל"ן	אחר	סך הכל	בינוי ונדל"ן	אחר	סך הכל	
במיליוני ש"ח									
176	438	614	23	118	141	56	324	380	1,135
(35)	96	61	(2)	23	21	16	38	54	136
211	342	553	25	95	120	40	286	326	999
(73)	58	(15)	(5)	11	6	29	(56)	(27)	(36)
138	400	538	20	106	126	69	230	299	963
39	284	323	13	46	59	32	100	132	514
-	15	15	-	2	2	-	-	-	17
177	684	861	33	152	185	101	330	431	1,477
(25)	49	24	1	-	1	4	(6)	(2)	23
90	520	610	14	85	99	36	160	196	905
112	115	227	18	67	85	61	176	237	549
50	51	101	8	30	38	28	79	107	246
רווח נקי :									
62	64	126	10	37	47	33	97	130	303
(2)	(5)	(7)	1	(3)	(2)	-	(2)	(2)	(11)
60	59	119	11	34	45	33	95	128	292
4,466	10,395	14,861	649	3,375	4,024	2,700	15,513	18,213	37,098
4,655	10,413	15,068	690	3,488	4,178	2,722	15,598	18,320	37,566
68	122	190	6	90	96	22	178	200	486
4	25	29	-	1	1	-	-	-	30
2,318	13,433	15,751	798	4,574	5,372	745	10,604	11,349	32,472
2,493	13,375	15,868	971	5,058	6,029	966	9,472	10,438	32,335
5,993	9,221	15,214	1,485	3,721	5,206	5,160	13,245	18,405	38,825
5,968	9,256	15,224	1,325	3,902	5,227	5,413	13,360	18,773	39,224
1,239	10,305	11,544	203	3,244	3,447	1,086	22,105	23,191	38,182
פיצול הכנסות רבית נטו									
140	384	524	20	102	122	74	234	308	954
3	27	30	1	9	10	1	12	13	53
(5)	(11)	(16)	(1)	(5)	(6)	(6)	(16)	(22)	(44)
138	400	538	20	106	126	69	230	299	963

(*) היתרה הממוצעת של הנכסים וההתחייבויות משקפת את היתרה הממוצעת של האשראי לציבור ופקדונות הציבור בהתאמה.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ב. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 *									
סך הכל	פעיילות חו"ל אנשים פרטיים	פעיילות ישראל							במיליוני ש"ח
		סך הכל פעילות ישראל	מגזר ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	
2,260	11	2,249	147	22	343	140	588	2	1,007
307	2	305	22	30	47	18	56	14	118
1,953	9	1,944	125	(8)	296	122	532	(12)	889
-	-	-	80	50	(13)	1	(13)	26	(131)
1,953	9	1,944	205	42	283	123	519	14	758
1,541	27	1,514	128	184	126	63	335	52	626
3,494	36	3,458	333	226	409	186	854	66	1,384
18	-	18	-	-	2	4	(26)	-	38
2,710	36	2,674	95	178	191	99	616	54	1,441
766	-	766	238	48	216	83	264	12	(95)
326	-	326	100	21	94	37	111	5	(42)
440	-	440	138	27	122	46	153	7	(53)
38	-	38	38	-	-	-	-	-	-
478	-	478	176	27	122	46	153	7	(53)
(32)	-	(32)	(10)	-	(3)	(2)	(11)	-	(6)
446	-	446	166	27	119	44	142	7	(59)
122,079	377	121,702	50,944	860	16,047	3,960	14,281	48	35,562
423	-	423	423	-	-	-	-	-	-
71,135	377	70,758	-	860	16,047	3,960	14,281	48	35,562
73,379	353	73,026	-	816	16,814	4,001	14,164	53	37,178
764	-	764	-	2	320	125	234	-	83
234	-	234	-	-	1	1	19	6	207
114,837	1,037	113,800	14,228	23,279	10,191	5,168	14,191	6,272	40,471
100,609	1,037	99,572	-	23,279	10,191	5,168	14,191	6,272	40,471
103,262	884	102,378	-	22,448	10,760	5,241	15,047	7,090	41,792
74,863	671	74,192	9,550	988	17,066	5,047	15,122	136	26,283
74,902	671	74,231	9,201	892	16,868	4,881	14,975	132	27,282
254,855	-	254,855	-	162,528	23,145	3,620	12,545	12,900	40,117
1,626	-	1,626	-	18	292	121	510	-	685
192	9	183	-	25	11	8	26	14	99
135	-	135	205	(1)	(20)	(6)	(17)	-	(26)
1,953	9	1,944	205	42	283	123	519	14	758

* סווג מחדש.

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילה רבעון או לתחילה חודש.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015							
מגזר משקי בית				מגזר בנקאות פרטית			
הלוואות לדיור	כרטיסי אשראי	אחר	סך הכל	כרטיסי אשראי	אחר	סך הכל	סך הכל
במיליוני ש"ח							
363	41	603	1,007	-	2	1,009	הכנסות רבית מחיצוניים
25	25	68	118	-	14	132	הוצאות רבית מחיצוניים
338	16	535	889	-	(12)	877	הכנסות רבית, נטו
(194)	(3)	66	(131)	-	26	(105)	- מחיצוניים
144	13	601	758	-	14	772	- בינמגזרי
17	89	520	626	-	52	678	סך הכנסות רבית, נטו
161	102	1,121	1,384	-	66	1,450	הכנסות שאינן מרבית
3	-	35	38	-	-	38	סך הכנסות
116	63	1,262	1,441	-	54	1,495	הוצאות בגין הפסדי אשראי
42	39	(176)	(95)	-	12	(83)	הוצאות תפעוליות ואחרות
18	18	(78)	(42)	-	5	(37)	רווח (הפסד) לפני מסים
							הפרשה למסים (חסכון במס) על הרווח (הפסד)
							רווח (הפסד) נקי:
24	21	(98)	(53)	-	7	(46)	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(1)	(2)	(3)	(6)	-	-	(6)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
23	19	(101)	(59)	-	7	(52)	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
19,004	2,898	13,660	35,562	27	21	48	יתרה ממוצעת של נכסים(*)
20,032	3,000	14,146	37,178	27	26	53	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
10	-	73	83	-	-	-	יתרת חובות פגומים
182	-	25	207	-	6	213	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
-	-	40,471	40,471	-	6,272	46,743	יתרה ממוצעת של התחייבויות(*)
-	-	41,792	41,792	-	7,090	48,882	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
11,691	2,959	11,633	26,283	24	112	26,419	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
12,227	3,077	11,978	27,282	24	108	27,414	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח
-	-	40,117	40,117	-	12,900	53,017	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול
159	13	513	685	-	-	685	פיצול הכנסות רבית נטו
-	-	99	99	-	14	113	- מרווח מפעילות מתן אשראי
(15)	-	(11)	(26)	-	-	(26)	- מרווח מפעילות קבלת פקדונות
144	13	601	758	-	14	772	- אחר
							סך הכל הכנסות רבית, נטו

(*) היתרה הממוצעת של הנכסים וההתחייבויות משקפת את היתרה הממוצעת של האשראי לציבור ופקדונות הציבור בהתאמה.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015									
מגזר עסקים גדולים				מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים		
סך הכל	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן
במיליוני ש"ח									
1,071	343	296	47	140	116	24	588	417	171
121	47	38	9	18	21	(3)	56	93	(37)
950	296	258	38	122	95	27	532	324	208
(25)	(13)	(31)	18	1	7	(6)	(13)	61	(74)
925	283	227	56	123	102	21	519	385	134
524	126	97	29	63	46	17	335	290	45
16	-	-	-	2	2	-	14	14	-
1,449	409	324	85	186	148	38	854	675	179
(20)	2	30	(28)	4	9	(5)	(26)	(18)	(8)
906	191	163	28	99	86	13	616	528	88
563	216	131	85	83	53	30	264	165	99
242	94	57	37	37	24	13	111	69	42
321	122	74	48	46	29	17	153	96	57
(16)	(3)	(3)	-	(2)	(2)	-	(11)	(10)	(1)
305	119	71	48	44	27	17	142	86	56
34,288	16,047	13,821	2,226	3,960	3,257	703	14,281	9,865	4,416
34,979	16,814	14,372	2,442	4,001	3,320	681	14,164	9,823	4,341
679	320	295	25	125	125	-	234	138	96
21	1	1	-	1	1	-	19	17	2
29,550	10,191	9,638	553	5,168	4,403	765	14,191	12,127	2,064
31,048	10,760	10,102	658	5,241	4,511	730	15,047	12,895	2,152
37,235	17,066	12,390	4,676	5,047	3,366	1,681	15,122	8,759	6,363
36,724	16,868	12,163	4,705	4,881	3,214	1,667	14,975	8,900	6,075
39,310	23,145	22,072	1,073	3,620	3,371	249	12,545	11,489	1,056
923	292	232	60	121	100	21	510	375	135
45	11	10	1	8	7	1	26	22	4
(43)	(20)	(15)	(5)	(6)	(5)	(1)	(17)	(12)	(5)
925	283	227	56	123	102	21	519	385	134

(*) היתרה הממוצעת של הנכסים וההתחייבויות משקפת את היתרה הממוצעת של האשראי לציבור ופקדונות הציבור בהתאמה.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ג. מידע על אזורים גיאוגרפיים

(במיליוני ש"ח)

סך נכסים		רווח נקי			הכנסות ⁽²⁾			
ליום 31 בדצמבר		לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	
124,314	126,906	458	447	542	3,726	3,458	3,619	ישראל
1,162	1,001	(3)	(1)	(21)	42	36	30	מערב אירופה
125,476	127,907	455	446	521	3,768	3,494	3,649	סך הכל מאוחד

(1) החלוקה לאיזור גיאוגרפיים בוצעה לפי מיקום הנכסים.

(2) הכנסות מרבית נטו והכנסות שאינן מרבית.

באור 28א - מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

א. כללי

1. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, תאגיד בנקאי שבהתאם לגישת ההנהלה שלו מגזרי הפעילות שלו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים, ייתן בנוסף גילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה ("מגזרי פעילות ניהוליים"), בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מגזרי פעילות (ASC 280-10).
2. החלוקה למגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה מבוצעת בהתאם לקריטריונים המנויים בסעיף 3 להלן. חלוקה זו משמשת את מקבל ההחלטות התפעולי הראשי בבנק לצורך קביעת תוכניות העבודה, קבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה. מקבל ההחלטות התפעולי הראשי בבנק נקבע כהנהלת הבנק והדירקטוריון.
3. הבנק זיהה את מגזרי הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה כדלקמן:
 - **חטיבה בנקאית - הלוואות לדיור** - המגזר אחראי על מתן שירותי אשראי לדיור ללקוחות המגזר.
 - **חטיבה בנקאית - אחר** - המגזר כולל את מכלול הפעילויות של לקוחות הבנקאות הפרטית, משקי הבית, העסקים הקטנים ולקוחות מסחריים בסניפי החטיבה הבנקאית. כמו כן, המגזר כולל את לקוחות מערך פאג", בעלי מאפיינים דומים.
 - **חטיבה עסקית - לקוחות עסקיים** - המחלקה העסקית של החטיבה מרכזת את מכלול הפעילות של לקוחות עסקיים גדולים ובינלאומיים, בעלי מסגרות אשראי של 40 מיליון ש"ח ומעלה, או מחזור הכנסות של 200 מיליון ש"ח ומעלה, וכן את פעילותם של אובליגנטים בתחומי אשראי מורכבים, כגון: תקשורת, יהלומים, ליווי פרויקטים וכדומה.
 - **חטיבה עסקית - לקוחות מסחריים** - המחלקה המסחרית מטפלת בלקוחות הבנק, רובם בעלי מסגרות אשראי של 5 מיליון ש"ח עד 40 מיליון ש"ח ומחזור הכנסות של 25 מיליון ש"ח עד 200 מיליון ש"ח ובלקוחות בסניפי החטיבה העסקית שאינם בסמכות מנהלי הסניפים. כמו כן, המגזר כולל את לקוחות מערך פאג", בעלי מאפיינים דומים.
 - **חטיבה עסקית - אחר** - לקוחות הבנק בסניפים הכפופים לחטיבה העסקית עד סמכות מנהלי הסניפים.
 - **חטיבת נכסי לקוחות** - החטיבה אחראית על פעילות הבנק בתחום שוק ההון, המט"ח ופקדונות הציבור מול כלל הלקוחות של הבנק.
 - **ניהול פיננסי** - המגזר כולל את תוצאות הפעילות מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק - לרבות ניהול סיכוני השוק והנזילות בכללותם, את התוצאות מניהול תיק הנוסטרו לרבות פעילות מול בנקים ובנק ישראל. כמו כן כולל המגזר את חלק הבנק ברווחי כאל.
 - **חברות בנות** - המגזר כולל את תוצאות הפעילות של החברות הבנות הבנקאיות אוצר החייל, מסד ופיבי שוויץ.
 - **התאמות** - חלק מתוצאות הפעולות מפעילות לקוחות הבנק נרשמות ביותר ממגזר פעילות אחד כמפורט להלן:
 - תוצאות הפעולות במוצרי שוק ההון, הכוללת פעילות בניירות ערך של לקוחות, הפצת מוצרים פנסיוניים ופקדונות הציבור, ובמוצר המט"ח נכללות הן במגזר חטיבת נכסי לקוחות והן במגזר חטיבה בנקאית-אחר או כל אחד ממגזרי החטיבה העסקית.
 - תוצאות הפעילות של לקוחות מסחריים מסוימים באחריות החטיבה העסקית נכללות הן במגזר החטיבה העסקית-לקוחות מסחריים והן במגזר החטיבה הבנקאית-אחר.
 - תוצאות הפעילות של עסקים קטנים מסוימים באחריות החטיבה הבנקאית נכללות הן במגזר החטיבה הבנקאית-אחר והן במגזר חטיבה עסקית-עסקים קטנים.
 - תוצאות הפעולות של לקוחות מסוימים באחריות חטיבת נכסי לקוחות נכללות הן במסגרת מגזר חטיבת נכסי לקוחות והן במגזר החטיבה הבנקאית-אחר או כל אחד ממגזרי החטיבה העסקית.
 - הכפילויות ברשום תוצאות הפעולות כמתואר לעיל מבטלות במסגרת טור ההתאמות.

באור 28א - מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)
(במיליוני ש"ח)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016									
חטיבה בנקאית					חטיבה עסקית				
הלוואות לדיוור	אחר	לקוחות עסקיים	לקוחות מסחריים	אחר	חטיבת נכסי לקוחות	ניהול פיננסי	חברות בנות	התאמות	סך הכל
177	686	376	195	26	190	190	638	(309)	2,169
15	628	229	78	31	628	139	339	(608)	1,480
192	1,314	605	274	57	818	329	977	(917)	3,649
1	56	(24)	20	2	12	-	35	(22)	80
110	1,285	300	157	47	725	47	753	(741)	2,683
81	(27)	329	97	8	81	282	189	(154)	886
35	(11)	142	42	3	35	122	84	(54)	398
46	(16)	187	55	5	46	160	105	(100)	488
-	-	-	-	-	-	72	-	-	72
46	(16)	187	55	5	46	232	105	(100)	560
-	-	-	-	-	-	-	(39)	-	(39)
46	(16)	187	55	5	46	232	66	(100)	521
20,518	14,845	21,766	6,321	496	5,484	43,110	24,295	(9,523)	127,312
21,378	15,456	21,269	6,851	502	5,449	-	16,235	(9,812)	77,328
-	51,652	21,951	5,193	2,381	82,604	-	22,989	(80,953)	105,817

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015									
חטיבה בנקאית					חטיבה עסקית				
הלוואות לדיוור	אחר	לקוחות עסקיים	לקוחות מסחריים	אחר	חטיבת נכסי לקוחות	ניהול פיננסי	חברות בנות	התאמות	סך הכל
145	620	379	175	26	176	163	545	(276)	1,953
17	658	244	78	33	674	105	365	(633)	1,541
162	1,278	623	253	59	850	268	910	(909)	3,494
1	57	(47)	11	(2)	5	-	7	(14)	18
116	1,301	295	155	49	779	68	734	(787)	2,710
45	(80)	375	87	12	66	200	169	(108)	766
19	(33)	156	36	5	27	83	67	(34)	326
26	(47)	219	51	7	39	117	102	(74)	440
-	-	-	-	-	-	38	-	-	38
26	(47)	219	51	7	39	155	102	(74)	478
-	-	-	-	-	-	-	(32)	-	(32)
26	(47)	219	51	7	39	155	70	(74)	446
18,809	13,549	20,119	5,605	545	4,720	45,562	21,468	(8,298)	122,079
19,706	14,013	20,593	5,814	552	5,414	-	15,268	(8,805)	72,555
-	48,306	25,367	4,292	2,372	81,583	-	20,483	(79,141)	103,262

באור 28א - מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)
(במיליוני ש"ח)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014									
חטיבה בנקאית					חטיבה עסקית				
לדיוור	אחר	לקוחות עסקיים	לקוחות מסחריים	אחר	חטיבת נכסי לקוחות	ניהול פיננסי	חברות בנות	התאמות	סך הכל
הכנסות רבית, נטו	127	657	437	167	29	187	583	(336)	2,101
הכנסות שאינן מרבית	20	677	229	76	39	187	368	(604)	1,667
סך כל ההכנסות	147	1,334	666	243	68	374	951	(940)	3,768
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	(3)	71	(42)	(13)	(1)	-	69	12	89
הוצאות תפעוליות ואחרות	139	1,346	341	166	49	89	758	(764)	2,912
רווח (הפסד) לפני מסים	11	(83)	367	90	20	285	124	(188)	767
הפרשה למסים (חסכון במס) על הרווח (הפסד)	4	(34)	148	36	8	116	47	(54)	328
רווח (הפסד) לאחר מסים	7	(49)	219	54	12	169	77	(134)	439
חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס	-	-	-	-	-	-	-	-	35
רווח (הפסד) נקי	7	(49)	219	54	12	84	204	(134)	474
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-	-	-	-	-	(19)
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	7	(49)	219	54	12	84	58	(134)	455
המיוחס לבעלי מניות הבנק	17,153	12,741	21,585	5,049	668	34,352	22,899	(8,391)	111,278
יתרה ממוצעת של נכסים	17,876	13,172	20,688	5,478	553	4,942	14,565	(8,343)	68,931
אשראי לציבור נטו לסוף תקופת הדיווח	-	44,183	23,323	4,276	2,787	76,619	17,440	(73,473)	95,155
פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח									

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (במיליוני ש"ח)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

הפרשה להפסדי אשראי

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016						המאחד
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך הכל	פרטי אחר	לדיר	מסחרי	
824	-	824	207	119	498	תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות
94	-	94	48	2	44	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
(281)	-	(281)	(110)	(6)	(165)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
214	-	214	86	-	128	- מחיקות חשבונאיות
(67)	-	(67)	(24)	(6)	(37)	- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(4)	-	(4)	-	-	(4)	מחיקות חשבונאיות, נטו
847	-	847	231	115	501	אחר - סווג לנכסים מוחזקים למכירה
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
85	-	85	15	-	70	תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
(14)	-	(14)	(1)	-	(13)	יתרת ההפרשה לתחילת שנה
71	-	71	14	-	57	קישון בהפרשה
918	-	918	245	115	558	יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015						המאחד
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך הכל	פרטי אחר	לדיר	מסחרי	
876	-	876	210	132	534	תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות
53	-	53	38	3	12	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
(345)	-	(345)	(122)	(16)	(207)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
240	-	240	81	-	159	- מחיקות חשבונאיות
(105)	-	(105)	(41)	(16)	(48)	- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
824	-	824	207	119	498	מחיקות חשבונאיות, נטו
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
120	-	120	14	-	106	תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
(35)	-	(35)	1	-	(36)	יתרת ההפרשה לתחילת שנה
85	-	85	15	-	70	גידול (קישון) בהפרשה
909	-	909	222	119	568	יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014						המאחד
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך הכל	פרטי אחר	לדיר	מסחרי	
827	-	827	134	151	542	תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות
85	-	85	105	(4)	(16)	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
(231)	-	(231)	(104)	(15)	(112)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
195	-	195	75	-	120	- מחיקות חשבונאיות
(36)	-	(36)	(29)	(15)	8	- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
876	-	876	210	132	534	מחיקות חשבונאיות, נטו
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
116	-	116	10	-	106	תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
4	-	4	4	-	-	יתרת ההפרשה לתחילת שנה
120	-	120	14	-	106	גידול בהפרשה
996	-	996	224	132	640	יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים^(המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות⁽¹⁾ ועל החובות⁽¹⁾ בגינם היא חושבה:

31 בדצמבר 2016						המאוחד
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי ⁽³⁾	
יתרת חוב רשומה של חובות: ⁽¹⁾						
36,897	2,578	34,319	408	-	33,911	שנבדקו על בסיס פרטני
43,856	-	43,856	17,529	21,741	4,586	שנבדקו על בסיס קבוצתי
21,988	-	21,988	-	21,741	247	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
80,753	2,578	78,175	17,937	21,741	38,497	סך הכל חובות
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות: ⁽¹⁾						
474	-	474	28	-	446	שנבדקו על בסיס פרטני
373	-	373	203	115	55	שנבדקו על בסיס קבוצתי
116	-	116	-	115 ⁽²⁾	1	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
847	-	847	231	115	501	סך הכל הפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2015						המאוחד
אשראי לציבור						
מסחרי ⁽³⁾	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	
יתרת חוב רשומה של חובות: ⁽¹⁾						
32,066	-	426	32,492	4,280	36,772	שנבדקו על בסיס פרטי
4,382	20,032	16,473	40,887	-	40,887	שנבדקו על בסיס קבוצתי
397	20,032	-	20,429	-	20,429	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
36,448	20,032	16,899	73,379	4,280	77,659	סך הכל חובות
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות: ⁽¹⁾						
449	-	15	464	-	464	שנבדקו על בסיס פרטי
49	119	192	360	-	360	שנבדקו על בסיס קבוצתי
1	119 ⁽²⁾	-	120	-	120	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
498	119	207	824	-	824	סך הכל הפרשה להפסדי אשראי

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 78 מיליון ש"ח (31.12.15 - 74 מיליון ש"ח).

(3) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיוור בסך 2,058 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (31.12.15 - 2,256 מיליון ש"ח).

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

הפרשה להפסדי אשראי

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016						הבנק
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי	
612	-	612	100	117	395	תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות
58	-	58	36	1	21	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
(182)	-	(182)	(69)	(5)	(108)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
128	-	128	49	-	79	- מחיקות חשבונאיות
(54)	-	(54)	(20)	(5)	(29)	- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
37	-	37	17	-	20	מחיקות חשבונאיות, נטו
653	-	653	133	113	407	מיזוג חברה בת
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
71	-	71	9	-	62	תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
(13)	-	(13)	(1)	-	(12)	יתרת ההפרשה לתחילת שנה
4	-	4	1	-	3	קיטון בהפרשה
62	-	62	9	-	53	מיזוג חברה בת
715	-	715	142	113	460	יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015						הבנק
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי	
619	-	619	92	132	395	תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות
32	-	32	34	1	(3)	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
(198)	-	(198)	(52)	(17)	(129)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
146	-	146	25	-	121	- מחיקות חשבונאיות
(52)	-	(52)	(27)	(17)	(8)	- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
13	-	13	1	1	11	מחיקות חשבונאיות, נטו
612	-	612	100	117	395	מיזוג חברה בת
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
90	-	90	8	-	82	תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
(21)	-	(21)	1	-	(22)	יתרת ההפרשה לתחילת שנה
2	-	2	-	-	2	גידול (קיטון) בהפרשה
71	-	71	9	-	62	מיזוג חברה בת
683	-	683	109	117	457	יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014						הבנק
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי	
תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות						
626	-	626	52	150	424	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
28	-	28	61	(3)	(30)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(134)	-	(134)	(49)	(15)	(70)	- מחיקות חשבונאיות
99	-	99	28	-	71	- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(35)	-	(35)	(21)	(15)	1	מחיקות חשבונאיות, נטו
619	-	619	92	132	395	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים						
102	-	102	5	-	97	יתרת ההפרשה לתחילת שנה
(12)	-	(12)	3	-	(15)	גידול (קיצון) בהפרשה
90	-	90	8	-	82	יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
709	-	709	100	132	477	יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות⁽¹⁾ ועל החובות⁽¹⁾ בגינם היא חושבה:

31 בדצמבר 2016						הבנק
אשראי לציבור						יתרת חוב רשומה של חובות: ⁽¹⁾
מסחרי ⁽³⁾	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	
30,703	-	261	30,964	1,848	32,812	שנבדקו על בסיס פרטני שנבדקו על בסיס קבוצתי מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
2,774	21,491	6,517	30,782	-	30,782	
247	21,491	-	21,738	-	21,738	
33,477	21,491	6,778	61,746	1,848	63,594	סך הכל חובות
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות: ⁽¹⁾						
381	-	19	400	-	400	שנבדקו על בסיס פרטני שנבדקו על בסיס קבוצתי מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
26	113	114	253	-	253	
1	113 ⁽²⁾	-	114	-	114	
407	113	133	653	-	653	סך הכל הפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2015						הבנק
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי ⁽³⁾	
יתרת חוב רשומה של חובות: ⁽¹⁾						
31,246	3,312	27,934	272	-	27,662	שנבדקו על בסיס פרטני
27,141	-	27,141	5,061	19,823	2,257	שנבדקו על בסיס קבוצתי
20,220	-	20,220	-	19,823	397	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
58,387	3,312	55,075	5,333	19,823	29,919	סך הכל חובות
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות: ⁽¹⁾						
382	-	382	8	-	374	שנבדקו על בסיס פרטני
230	-	230	92	117	21	שנבדקו על בסיס קבוצתי
118	-	118	-	117 ⁽²⁾	1	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
612	-	612	100	117	395	סך הכל הפרשה להפסדי אשראי

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 76 מיליון ש"ח (31.12.15 - 72 מיליון ש"ח).

(3) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיוור בסך 1,843 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (31.12.15 - 1,948 מיליון ש"ח).

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾

1. איכות אשראי ופיגורים

31 בדצמבר 2016						המאוחד
חובות לא פגומים - מידע נוסף		סך הכל	בעייתיים ⁽²⁾		לא בעייתיים	
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁵⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽⁴⁾		פגומים ⁽³⁾	לא פגומים		
6	4	3,439	66	36	3,337	פעילות לווים בישראל
6	1	4,817	30	12	4,775	ציבור - מסחרי
1	-	7,221	2	239	6,980	בינוי ונדל"ן - בינוי
61	25	22,543	380	525	21,638	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
74	30	38,020	478	812	36,730	שרותים פיננסיים
236	164	21,741	8	166 ⁽⁶⁾	21,567	מסחרי - אחר
53	41	17,937	83	236	17,618	סך הכל מסחרי
363	235	77,698	569	1,214	75,915	אנשים פרטיים - הלוואות לדירור
-	-	481	-	-	481	אנשים פרטיים - אחר
-	-	654	-	-	654	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
363	235	78,833	569	1,214	77,050	בנקים בישראל
						ממשלת ישראל
						סך הכל פעילות בישראל
						פעילות לווים בחו"ל
						ציבור - מסחרי
-	-	51	-	-	51	בינוי ונדל"ן
-	-	426	8	-	418	מסחרי אחר
-	-	477	8	-	469	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
-	-	477	8	-	469	סך הכל ציבור - פעילויות בחו"ל
-	-	1,443	-	-	1,443	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
-	-	1,920	8	-	1,912	סך הכל פעילות בחו"ל
363	235	78,175	577	1,214	76,384	סך הכל ציבור
-	-	1,924	-	-	1,924	סך הכל בנקים
-	-	654	-	-	654	סך הכל ממשלות
363	235	80,753	577	1,214	78,962	סך הכל

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.
- (2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדירור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (3) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות רבית, למידע על חובות פגומים מסויימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה באור 29.2.2.ג. להלן.
- (4) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים, צוברים הכנסות רבית.
- (5) צוברים הכנסות רבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך 127 מיליון ש"ח (31.12.15 - 97 מיליון ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.
- (6) כולל הלוואות לדירור בסך 6 מיליון ש"ח (31.12.15 - 7 מיליון ש"ח) עם הפרשה לפי עומק פיגור, בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת ההלוואה שטרם הגיע מועד פרעונה.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

31 בדצמבר 2015						המאוחד
חובות לא פגומים - מידע נוסף		סך הכל	בעייתיים ⁽²⁾		לא בעייתיים	
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁵⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽⁴⁾		פגומים ⁽³⁾	לא פגומים		
5	2	3,285	47	49	3,189	פעילות לווים בישראל
1	-	4,160	60	4	4,096	ציבור - מסחרי
9	1	7,400	25	17	7,358	בינוי ונדל"ן - בינוי
32	18	20,955	524	530	19,901	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
47	21	35,800	656	600	34,544	שרותים פיננסיים
168	182	20,032	10	184 ⁽⁶⁾	19,838	מסחרי - אחר
50	31	16,851	75	204	16,572	סך הכל מסחרי
265	234	72,683	741	988	70,954	אנשים פרטיים - הלוואות לדירור
-	-	1,362	-	-	1,362	אנשים פרטיים - אחר
-	-	669	-	-	669	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
265	234	74,714	741	988	72,985	בנקים בישראל
						ממשלת ישראל
						סך הכל פעילות בישראל
						פעילות לווים בחו"ל
						ציבור - מסחרי
-	-	138	14	-	124	בינוי ונדל"ן
-	-	510	9	-	501	מסחרי אחר
-	-	648	23	-	625	סך הכל מסחרי
-	-	48	-	-	48	אנשים פרטיים
-	-	696	23	-	673	סך הכל ציבור - פעילויות בחו"ל
-	-	2,249	-	-	2,249	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
-	-	2,945	23	-	2,922	סך הכל פעילות בחו"ל
265	234	73,379	764	988	71,627	סך הכל ציבור
-	-	3,611	-	-	3,611	סך הכל בנקים
-	-	669	-	-	669	סך הכל ממשלות
265	234	77,659	764	988	75,907	סך הכל

איכות האשראי - מצב פיגור החובות

מדיניות ניהול סיכון האשראי בבנק מגדירה סממנים עיקריים לבחינת איכות האשראי, ביניהם מצב הפיגור, דירוג הלקוח, מצב הבטחונות ועוד. מצב הפיגור מנוטר באופן שוטף ומהווה אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות האשראי. קביעת מצב הפיגור מבוצעת לפי ימי הפיגור בפועל כאשר חוב מועבר לטיפול כחוב לא מבצע (לא צובר הכנסות רבית) לאחר 90 ימי פיגור. לגבי חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מצב הפיגור משפיע על סיווג החוב (סיווג החוב חמור יותר ככל שמעמיק הפיגור) ולאחר 150 ימי פיגור הבנק מבצע מחיקה חשבונאית של החוב עד לגובה הביטחון. לגבי ההלוואות לדירור למעט הלוואות ללא תשלום רבעוני או חודשי, הבנק קובע הפרשה לפי שיטת עומק הפיגור. הבנק משתמש באינדיקציות נוספות כגון דירוג לקוחות ומצב הבטחונות המנוהלים במערכות ממוכנות בהתאם למדיניות ניהול סיכון האשראי שקבע הדירקטוריון.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים:

31 בדצמבר 2016					המאוחד
ייתר קרן חוזית של חובות פגומים	סך הכל ייתר ⁽²⁾ חובות פגומים	ייתר ⁽²⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	ייתר הפרשה פרטנית ⁽³⁾	ייתר ⁽²⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	א. חובות פגומים והפרשה פרטנית
					פעילות לווים בישראל
					ציבור - מסחרי
829	66	28	28	38	בינוי ונדל"ן - בינוי
522	30	16	3	14	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
669	2	-	-	2	שרותים פיננסיים
1,973	380	52	147	328	מסחרי - אחר
3,993	478	96	178	382	סך הכל מסחרי
8	8	8	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
162	83	16	22	67	אנשים פרטיים - אחר
4,163	569	120	200	449	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
4,163	569	120	200	449	סך הכל פעילות בישראל
					פעילות לווים בחו"ל
					ציבור - מסחרי
-	-	-	-	-	בינוי ונדל"ן
77	8	8	-	-	מסחרי אחר
77	8	8	-	-	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
77	8	8	-	-	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
77	8	8	-	-	סך הכל פעילות בחו"ל
4,240	577	128	200	449	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
4,240	577	128	200	449	סך הכל
	512	63	200	449	מזה:
	197	74	27	123	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
					חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) ייתר חוב רשומה.

(3) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

31 בדצמבר 2015					המאוחד
ייתרת קרן חובות פגומים	סך הכל ייתרת ⁽²⁾ חובות פגומים	ייתרת ⁽²⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	ייתרת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	ייתרת ⁽²⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	א. חובות פגומים והפרשה פרטנית
					פעילות לווים בישראל
					ציבור - מסחרי
743	47	36	6	11	בינוי ונדל"ן - בינוי
488	60	60	-	-	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
381	25	23	1	2	שרותים פיננסיים
2,234	524	110	180	414	מסחרי - אחר
3,846	656	229	187	427	סך הכל מסחרי
10	10	10	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
146	75	67	7	8	אנשים פרטיים - אחר
4,002	741	306	194	435	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
4,002	741	306	194	435	סך הכל פעילות בישראל
					פעילות לווים בחו"ל
					ציבור - מסחרי
14	14	-	3	14	בינוי ונדל"ן
85	9	-	-	9	מסחרי אחר
99	23	-	3	23	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
99	23	-	3	23	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
99	23	-	3	23	סך הכל פעילות בחו"ל
4,101	764	306	197	458	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
4,101	764	306	197	458	סך הכל
	715	257	197	458	מזה:
	229	203	15	26	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
					חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

המאוחד								
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר								
2016			2015			2014		
יתרה ממוצעת של חובות פגומים (2)	הכנסות רבית שנרשמו (3)	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	יתרה ממוצעת של חובות פגומים (2)	הכנסות רבית שנרשמו (3)	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	יתרה ממוצעת של חובות פגומים (2)	הכנסות רבית שנרשמו (3)	מזה: נרשמו על בסיס מזומן
ב. יתרה ממוצעת והכנסות רבית								
פעילות לווים בישראל								
ציבור-מסחרי								
61	-	-	66	-	-	176	2	2
36	-	-	42	-	-	25	-	-
11	-	-	16	-	-	10	-	-
474	4	3	543	6	6	448	6	5
582	4	3	667	6	6	659	8	7
13	-	-	17	-	-	16	-	-
77	2	1	108	3	2	108	2	2
672	6	4	792	9	8	783	10	9
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
672	6	4	792	9	8	783	10	9
סך הכל פעילות בישראל								
פעילות לווים בחו"ל								
ציבור-מסחרי								
7	-	-	21	-	-	29	-	-
8	-	-	2	-	-	10	-	-
15	-	-	23	-	-	39	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	-	-	23	-	-	39	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	-	-	23	-	-	39	-	-
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל								
687	6	4	815	9	8	822	10	9
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
687	6 ⁽⁴⁾	4	815	9 ⁽⁴⁾	8	822	10 ⁽⁴⁾	9
סך הכל ציבור								
סך הכל בנקים								
סך הכל ממשלות								
סך הכל								

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.

(3) הכנסות רבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.

(4) אילו החובות הפגומים היו צוברים רבית לפי התנאים המקוריים, היו נרשמות הכנסות רבית בסך 73 מיליון ש"ח בשנת 2016 (שנת 2015 - 72 מיליון ש"ח, שנת 2014 - 90 מיליון ש"ח).

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

31 בדצמבר 2016					המאוחד
יתרת חוב רשומה					
סך הכל ⁽³⁾	צובר ⁽²⁾ לא בפיגור	צובר ⁽²⁾ של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר ⁽²⁾ בפיגור של 90 ימים או יותר	שאינו צובר הכנסות רבית	ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש ⁽⁴⁾
					פעילות לווים בישראל
					ציבור - מסחרי
15	1	-	-	14	בינוי ונדל"ן - בינוי
9	1	-	-	8	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
1	-	-	-	1	שרותים פיננסיים
93	19	-	-	74	מסחרי - אחר
118	21	-	-	97	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
71	15	-	-	56	אנשים פרטיים - אחר
189	36	-	-	153	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
189	36	-	-	153	סך הכל פעילות בישראל
					פעילות לווים בחו"ל
					ציבור - מסחרי
-	-	-	-	-	בינוי ונדל"ן
8	-	-	-	8	מסחרי אחר
8	-	-	-	8	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
8	-	-	-	8	סך הכל ציבור - פעילויות בחו"ל
-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
8	-	-	-	8	סך הכל פעילות בחו"ל
197	36	-	-	161	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
197	36	-	-	161	סך הכל

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) צובר הכנסות רבית.

(3) נכלל בחובות פגומים.

(4) לפירוט בדבר יישום לראשונה של עדכון הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא ארגון מחדש של חוב בעייתי, ראה באור ג.1.(4).

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

31 בדצמבר 2015					המאוחד
יתרת חוב רשומה					
סך הכל ⁽³⁾	צובר ⁽²⁾ לא בפיגור	צובר ⁽²⁾ של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר ⁽²⁾ בפיגור של 90 ימים או יותר	שאינו צובר הכנסות רבית	ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש
					פעילות לווים בישראל
					ציבור - מסחרי
14	1	-	-	13	בינוי ונדל"ן - בינוי
10	2	-	-	8	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
5	1	-	-	4	שרותים פיננסיים
122	14	-	-	108	מסחרי - אחר
151	18	-	-	133	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדירור
69	11	-	-	58	אנשים פרטיים - אחר
220	29	-	-	191	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
220	29	-	-	191	סך הכל פעילות בישראל
					פעילות לווים בחו"ל
					ציבור - מסחרי
-	-	-	-	-	בינוי ונדל"ן
9	-	-	-	9	מסחרי אחר
9	-	-	-	9	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
9	-	-	-	9	סך הכל ציבור - פעילויות בחו"ל
-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
9	-	-	-	9	סך הכל פעילות בחו"ל
229	29	-	-	200	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
229	29	-	-	200	סך הכל

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) צובר הכנסות רבית.

(3) נכלל בחובות פגומים.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

המאונח								
ארגונים מחדש שבוצעו								
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2014			2015			2016		
יִתְרֵת חֹב	יִתְרֵת חֹב	מספר חוזים	יִתְרֵת חֹב	יִתְרֵת חֹב	מספר חוזים	יִתְרֵת חֹב	יִתְרֵת חֹב	מספר חוזים
רשומה לאחר ארגון מחדש	רשומה לפני ארגון מחדש		רשומה לאחר ארגון מחדש	רשומה לפני ארגון מחדש		רשומה לאחר ארגון מחדש	רשומה לפני ארגון מחדש	
ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש⁽²⁾								
פעילות לווים בישראל								
ציבור-מסחרי								
5	6	31	6	8	41	6	6	25
1	1	2	1	1	5	1	1	1
-	-	2	3	3	6	2	2	5
127	145	299	59	64	300	70	71	241
133	152	334	69	76	352	79	80	272
-	-	-	-	-	-	-	-	-
47	48	1,100	50	53	1,227	47	50	1,055
180	200	1,434	119	129	1,579	126	130	1,327
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
180	200	1,434	119	129	1,579	126	130	1,327
סך הכל מסחרי								
אנשים פרטיים - הלוואות לדירור								
אנשים פרטיים - אחר								
סך הכל ציבור - פעילות בישראל								
בנקים בישראל								
ממשלת ישראל								
סך הכל פעילות בישראל								
פעילות לווים בחו"ל								
ציבור-מסחרי								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	10	1	-	-	-	-	-	-
10	10	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	10	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	10	1	-	-	-	-	-	-
סך הכל מסחרי								
אנשים פרטיים								
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל								
בנקים בחו"ל								
ממשלות בחו"ל								
סך הכל פעילות בחו"ל								
190	210	1,435	119	129	1,579	126	130	1,327
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
190	210	1,435	119	129	1,579	126	130	1,327
סך הכל ציבור								
סך הכל בנקים								
סך הכל ממשלות								
סך הכל								

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.
(2) לפירוט בדבר יישום לראשונה של עדכון הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא ארגון מחדש של חוב בעייתי, ראה באור ג.1.4).

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות ⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

המאוחד						ארגונים מחדש שכשלו ⁽²⁾ ⁽³⁾					
						לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר					
						2016		*2015		*2014	
						מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה
ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש ⁽⁴⁾											
פעילות לווים בישראל											
ציבור-מסחרי											
בינוי ונדל"ן - בינוי						13	-	17	6	23	3
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן						3	1	2	-	2	-
שרותים פיננסיים						-	-	2	1	4	-
מסחרי - אחר						174	15	172	10	133	30
סך הכל מסחרי						190	16	193	17	162	33
אנשים פרטיים - הלוואות לדירור						-	-	-	-	-	-
אנשים פרטיים - אחר						525	7	503	7	430	10
סך הכל ציבור - פעילות בישראל						715	23	696	24	592	43
בנקים בישראל						-	-	-	-	-	-
ממשלת ישראל						-	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל						715	23	696	24	592	43
פעילות לווים בחו"ל											
ציבור-מסחרי											
בינוי ונדל"ן - בינוי						-	-	-	-	-	-
מסחרי - אחר						-	-	2	9	-	-
סך הכל מסחרי						-	-	2	9	-	-
אנשים פרטיים						-	-	-	-	-	-
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל						-	-	2	9	-	-
בנקים בחו"ל						-	-	-	-	-	-
ממשלות בחו"ל						-	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל						-	-	2	9	-	-
סך הכל ציבור						715	23	698	33	592	43
סך הכל בנקים						-	-	-	-	-	-
סך הכל ממשלות						-	-	-	-	-	-
סך הכל						715	23	698	33	592	43

* סווג מחדש.

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.
- (2) חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.
- (3) החל מהדוחות לשנת 2015 מיישם הבנק עדכון לקובץ שאלות ותשובות בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, אשר מחייב, בין היתר, כי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי שאורגנו מחדש וארגון מחדש כשל יימחקו לכל המאוחר תוך 60 יום. הבנק יישם את ההוראה בדרך של מכאן ולהבא.
- (4) לפירוט בדבר יישום לראשונה של עדכון הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא ארגון מחדש של חוב בעייתי, ראה באור ג.1.4.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות (המשך)

3. מידע נוסף על הלוואות לדיור

יתרות לסוף שנה לפי שיעור המימון (LTV)*, סוג החזר וסוג הרבית

31 בדצמבר 2016				
סך הכל סיכון אשראי חוץ מאזני	יתרת הלוואות לדיור			
	מזה: רבית משתנה	מזה: בולט ובלון	סך הכל	
827	9,445	391	15,381	שיעבוד ראשון:
313	4,179	100	6,319	שיעור המימון - עד 60%
12	24	-	41	שיעור המימון - מעל 60%
1,152	13,648	491	21,741	שיעבוד משני או ללא שיעבוד
				סך הכל

31 בדצמבר 2015				
יתרת הלוואות לדיור				
סך הכל סיכון אשראי חוץ מאזני	מזה: רבית משתנה	מזה: בולט ובלון	סך הכל	
1,076	8,792	435	14,017	שיעבוד ראשון:
607	4,010	116	5,903	שיעור המימון - עד 60%
9	61	5	112	שיעור המימון - מעל 60%
1,692	12,863	556	20,032	שיעבוד משני או ללא שיעבוד
				סך הכל

* היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת. יחס ה-LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק להערכת סיכון הלקוח בעת העמדת המסגרת. מידי רבעון נבדקת ההפרשה הקבוצתית המינימלית בשיעור של 0.35% כנדרש בהוראות בנק ישראל מול ההפרשה בשיעור של 0.75% הנדרשת על אשראי בעל LTV הגבוה מ-60%. יש לציין כי ההפרשה הקבוצתית גבוהה מההפרשה הנדרשת על פי LTV.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ג. אשראי וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של הלווה

ליום 31 בדצמבר						המאוחד	
2015			2016				
סיכון אשראי חוץ מאזני (4)(2)	אשראי (3)(2)	מספר לווים (5)	סיכון אשראי חוץ מאזני (4)(2)	אשראי (3)(2)	מספר לווים (5)	תחום אשראי ללווה	
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		באלפי ש"ח	
606	281	176,382	661	273	190,503	עד 10	
700	446	72,247	810	432	74,390	מ- 10 עד 20	
1,577	1,245	93,678	1,741	1,202	93,635	מ- 20 עד 40	
2,638	3,100	98,762	2,817	3,036	97,408	מ- 40 עד 80	
2,617	5,252	71,388	2,720	5,440	72,216	מ- 80 עד 150	
2,183	7,223	45,017	2,292	7,604	46,717	מ- 150 עד 300	
1,554	9,013	24,733	1,546	9,599	25,942	מ- 300 עד 600	
1,991	10,063	14,593	1,701	11,512	16,101	מ- 600 עד 1,200	
943	3,700	3,085	878	4,030	3,287	מ- 1,200 עד 2,000	
1,126	3,372	1,605	1,036	3,574	1,674	מ- 2,000 עד 4,000	
1,302	3,170	806	1,325	3,356	850	מ- 4,000 עד 8,000	
2,331	5,188	610	2,252	5,381	627	מ- 8,000 עד 20,000	
2,632	4,231	250	2,604	4,172	250	מ- 20,000 עד 40,000	
6,518	11,144	219	7,057	12,086	232	מ- 40,000 עד 200,000	
2,323	5,016	29	1,974	4,561	26	מ- 200,000 עד 400,000	
359	2,051	5	582	1,960	5	מ- 400,000 עד 800,000	
3	999	1	6	800	1	מ- 800,000 עד 1,200,000	
(6)316	(6)1,238	1	-	-	-	מ- 1,200,000 עד 1,600,000	
-	-	-	(6)279	(6)4,625	1	מעל 1,600,000	
31,719	76,732	603,411	32,281	80,643	623,865	סך הכל	

- (1) האחד הספציפי נעשה רק בחמש השכבות העליונות. סך האשראי ללווה בדוח המאוחד חושב על בסיס סיכום יתרות האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני בבנק ובחברות המאוחדות שלו.
- (2) האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה.
- (3) אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך של 78,175 מיליון ש"ח, 1,516 מיליון ש"ח ו-952 מיליון ש"ח, בהתאמה (31.12.2015 - 73,379 מיליון ש"ח, 2,173 מיליון ש"ח ו-1,180 מיליון ש"ח, בהתאמה).
- (4) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת החבות של לווה.
- (5) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני.
- (6) סך כל האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני בניכוי בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלת חבות לווה בודד הסתכם ב-718 מיליון ש"ח (31.12.2015 - 681 מיליון ש"ח).

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ד. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

הבנק				המאוחד			
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי		יתרת החוזים ⁽¹⁾		יתרת ההפרשה להפסדי אשראי		יתרת החוזים ⁽¹⁾	
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר	
2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:							
אשראי תעודות				אשראי תעודות			
-	1	123	110	-	1	130	119
8	8	721	655	11	10	972	1,022
11	9	1,985	2,728	14	11	2,614	2,859
ערביות להכחישה				ערביות להכחישה			
-	-	156	80	-	-	-	-
21	16	3,166	3,544	22	17	3,529	3,833
-	-	*2,627	2,855	-	-	*2,629	2,857
מסגרות לפעולה במכשירים נגזרים שלא נוצלו				מסגרות לפעולה במכשירים נגזרים שלא נוצלו			
18	15	8,409	8,047	21	17	11,560	10,806
3	3	2,164	3,254	4	4	3,595	4,658
3	3	2,898	3,148	5	4	6,509	6,361
-	-	110	190	-	-	110	190
מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו				מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו			
-	-	254	139	-	-	254	139
7	7	1,397	1,802	8	7	1,513	1,978
התחייבויות להוצאת ערבויות				התחייבויות להוצאת ערבויות			
ערביות בגין קרן סיכונים של מסלקת הבורסה והמעו"ף (ראה באור 3.25 ד', ה'))				ערביות בגין קרן סיכונים של מסלקת הבורסה והמעו"ף (ראה באור 3.25 ד', ה'))			
עסקאות בהן הסכום הנקוב אינו מייצג סיכון אשראי:				עסקאות בהן הסכום הנקוב אינו מייצג סיכון אשראי:			
-	-	104	107	-	-	104	107
ערביות (כולל לבתי משפט בקשר לתביעות העלולות להתהוות בעקבות אירועים מסוימים) וכתבי שיפוי ⁽²⁾				ערביות (כולל לבתי משפט בקשר לתביעות העלולות להתהוות בעקבות אירועים מסוימים) וכתבי שיפוי ⁽²⁾			

* הוצג מחדש. החל מיום 31 בדצמבר 2016 יתרות מסגרות הפורקס וה-IRS שלא נוצלו מוכפלות במקדמי החשיפה העתידית הפוטנציאלית שלהן, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 203. מספרי ההשוואה הוצגו מחדש.

(1) יתרת החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה, לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי.

(2) בנוסף, המציא הבנק לבתי המשפט כתבי התחייבות עצמית ללא הגבלת סכום, הניתנים במסגרת הליך משפטי, על מנת להבטיח את נזקי הנתבעים במידה שנדחתה התביעה נגדם או שבטל ההליך המשפטי מסיבה אחרת.

באור 30 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

(במיליוני ש"ח)

המאוחד						
31 בדצמבר 2016						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים ⁽²⁾	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
		אחר	אירו	דולר ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד
29,150	-	316	401	1,108	80	27,245
15,776	178	78	775	6,112	1,667	6,966
414	-	-	-	-	-	414
77,328	449	332	980	3,069	10,142	62,356
654	-	-	-	-	618	36
514	514	-	-	-	-	-
1,133	1,133	-	-	-	-	-
243	243	-	-	-	-	-
1,332	626	22	29	339	50	266
1,020	257	10	2	104	37	610
343	45	129	48	104	-	17
127,907	3,445	887	2,235	10,836	12,594	97,910
105,817	462	1,222	4,454	16,230	6,125	77,324
755	-	16	30	242	-	467
570	-	1	64	67	172	266
5,801	-	-	-	-	5,085	716
1,356	610	22	50	290	39	345
4,929	274	24	6	56	120	4,449
745	-	55	171	469	-	50
119,973	1,346	1,340	4,775	17,354	11,541	83,617
7,934	2,099	(453)	(2,540)	(6,518)	1,053	14,293
-	-	(234)	-	-	-	234
-	-	711	2,805	6,564	(239)	(9,841)
-	-	12	(277)	(72)	-	337
-	-	(9)	(58)	147	-	(80)
7,934	2,099	27	(70)	121	814	4,943
-	-	22	(293)	(62)	-	333
-	-	(23)	(173)	650	-	(454)

נכסים

מזומנים ופקדונות בבנקים
ניירות ערך
ניירות ערך שנשאלו
אשראי לציבור, נטו⁽³⁾
אשראי לממשלה
השקעה בחברה כלולה
בנינים וציוד
נכסים בלתי מוחשיים
נכסים בגין מכשירים נגזרים
נכסים אחרים
נכסים מוחזקים למכירה

סך כל הנכסים

התחייבויות

פקדונות הציבור
פקדונות מבנקים
פקדונות הממשלה
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
התחייבויות אחרות
התחייבויות המוחזקות למכירה

סך כל ההתחייבויות

הפרש

מכשירים נגזרים מגדרים

מכשירים נגזרים (למעט אופציות)

מכשירים נגזרים שאינם מגדרים

מכשירים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)

אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)

סך הכל כללי

אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

(1) כולל צמוד מטבע חוץ.

(2) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(3) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה.

באור 30 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)
(במיליוני ש"ח)

המאוחד						
31 בדצמבר 2015						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים ⁽²⁾	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
		אחר	אירו	דולר ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד
30,727	-	382	483	1,907	113	27,842
16,439	261	115	466	7,027	1,655	6,915
353	-	-	-	-	-	353
72,555	631	308	1,153	3,855	10,700	55,908
669	-	-	-	-	618	51
438	438	-	-	-	-	-
1,229	1,229	-	-	-	-	-
272	272	-	-	-	-	-
1,636	861	29	75	339	53	279
1,158	328	9	-	17	102	702
125,476	4,020	843	2,177	13,145	13,241	92,050
103,262	640	1,430	3,583	20,122	7,095	70,392
1,565	-	12	30	223	-	1,300
511	-	1	3	65	90	352
5,862	-	-	-	-	5,082	780
1,659	851	21	86	343	60	298
4,954	343	15	6	61	212	4,317
117,813	1,834	1,479	3,708	20,814	12,539	77,439
7,663	2,186	(636)	(1,531)	(7,669)	702	14,611
-	-	(394)	-	-	-	394
-	-	903	1,739	7,400	(505)	(9,537)
-	-	1	(207)	(19)	-	225
-	-	-	(3)	406	-	(403)
7,663	2,186	(126)	(2)	118	197	5,290
-	-	1	(291)	(51)	-	341
-	-	1	(107)	1,725	-	(1,619)

נכסים

מזומנים ופקדונות בבנקים

ניירות ערך

ניירות ערך שנשאלו

אשראי לציבור, נטו⁽³⁾

אשראי לממשלה

השקעה בחברה כלולה

בנינים וציוד

נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בגין מכשירים נגזרים

נכסים אחרים

סך כל הנכסים

התחייבויות

פקדונות הציבור

פקדונות מבנקים

פקדונות הממשלה

אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים

התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

התחייבויות אחרות

סך כל ההתחייבויות

הפרש

מכשירים נגזרים מגזרים

מכשירים נגזרים (למעט אופציות)

מכשירים נגזרים שאינם מגזרים

מכשירים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)

אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)

סך הכל כללי

אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

באור 30 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)
(במיליוני ש"ח)

הבנק						
31 בדצמבר 2016						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים ⁽²⁾	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
		אחר	אירו	דולר ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד
23,332	-	179	287	969	316	21,581
13,523	174	66	616	5,881	1,138	5,648
414	-	-	-	-	-	414
61,093	449	308	880	2,849	9,674	46,933
7	-	-	-	-	-	7
2,541	2,335	-	-	-	206	-
1,019	1,019	-	-	-	-	-
219	219	-	-	-	-	-
1,342	625	16	41	341	50	269
784	232	-	2	103	1	446
45	45	-	-	-	-	-
104,319	5,098	569	1,826	10,143	11,385	75,298
84,403	462	1,136	3,985	14,868	5,462	58,490
3,576	-	56	319	670	528	2,003
296	-	-	-	55	172	69
4,019	-	-	-	-	4,019	-
1,356	612	12	51	298	39	344
3,018	269	-	5	43	108	2,593
96,668	1,343	1,204	4,360	15,934	10,328	63,499
7,651	3,755	(635)	(2,534)	(5,791)	1,057	11,799
-	-	(234)	-	-	-	234
-	-	691	2,805	5,784	(269)	(9,011)
-	-	12	(277)	(72)	-	337
-	-	(9)	(58)	147	-	(80)
7,651	3,755	(175)	(64)	68	788	3,279
-	-	22	(293)	(62)	-	333
-	-	(23)	(173)	650	-	(454)

נכסים

מזומנים ופקדונות בבנקים
ניירות ערך
ניירות ערך שנשאלו
אשראי לציבור, נטו⁽³⁾
אשראי לממשלה
השקעות בחברות מוחזקות
בנינים וציוד
נכסים בלתי מוחשיים
נכסים בגין מכשירים נגזרים
נכסים אחרים
נכסים מוחזקים למכירה

סך כל הנכסים

התחייבויות

פקדונות הציבור
פקדונות מבנקים
פקדונות הממשלה
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
התחייבויות אחרות
סך כל ההתחייבויות

הפרש

מכשירים נגזרים מגדרים

מכשירים נגזרים (למעט אופציות)

מכשירים נגזרים שאינם מגדרים

מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)

סך הכל כללי

אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהווה)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהווה)

* סווג מחדש.

(1) כולל צמוד מטבע חוץ.

(2) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(3) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה.

באור 30 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)
(במיליוני ש"ח)

הבנק*						
31 בדצמבר 2015						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים ⁽²⁾	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
		אחר	אירו	דולר ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד
24,916	-	139	386	1,728	349	22,314
13,451	245	102	302	6,763	1,073	4,966
353	-	-	-	-	-	353
54,463	631	170	1,031	3,489	10,081	39,061
3,007	2,664	-	-	-	343	-
1,080	1,080	-	-	-	-	-
207	207	-	-	-	-	-
1,655	861	22	88	348	53	283
876	303	-	-	16	5	552
100,008	5,991	433	1,807	12,344	11,904	67,529
80,203	640	1,262	2,963	18,261	6,215	50,862
3,809	-	53	285	590	574	2,307
276	-	-	-	59	89	128
3,841	-	-	-	-	3,841	-
1,654	852	12	86	345	61	298
2,826	336	1	5	52	151	2,281
92,609	1,828	1,328	3,339	19,307	10,931	55,876
7,399	4,163	(895)	(1,532)	(6,963)	973	11,653
-	-	(394)	-	-	-	394
-	-	930	1,738	6,675	(604)	(8,739)
-	-	1	(207)	(19)	-	225
-	-	-	(3)	406	-	(403)
7,399	4,163	(358)	(4)	99	369	3,130
-	-	1	(291)	(51)	-	341
-	-	1	(107)	1,725	-	(1,619)

נכסים

מזומנים ופקדונות בבנקים

ניירות ערך

ניירות ערך שנשאלו

אשראי לציבור, נטו⁽³⁾

השקעות בחברות מוחזקות

בנינים וציוד

נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בגין מכשירים נגזרים

נכסים אחרים

סך כל הנכסים

התחייבויות

פקדונות הציבור

פקדונות מבנקים

פקדונות הממשלה

אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים

התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

התחייבויות אחרות

סך כל ההתחייבויות

הפרש

מכשירים נגזרים מגזרים

מכשירים נגזרים (למעט אופציות)

מכשירים נגזרים שאינם מגזרים

מכשירים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)

אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)

סך הכל כללי

אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

באור 31 - נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופת פרעון⁽¹⁾
(במיליוני ש"ח)

המאוחד					
תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים					
31 בדצמבר 2016					
עם דרישה ועד חודש ⁽⁵⁾	מעל חודש ועד שלושה חודשים ⁽⁵⁾	מעל שלושה חודשים ועד שנה ⁽⁵⁾	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שנתיים ועד שלוש שנים	במיליוני ש"ח
41,915	8,262	12,957	10,124	8,944	
67,742	4,917	12,225	2,987	3,496	
(25,827)	3,345	732	7,137	5,448	
(6,911)	(1,416)	(1,430)	(111)	(21)	
30	184	65	-	-	
(32,708)	2,113	(633)	7,026	5,427	
3,474	2,080	3,649	1,534	1,040	
19,337	2,015	2,241	271	69	
(15,863)	65	1,408	1,263	971	
(11,246)	(209)	1,438	1,074	823	
(199)	108	27	17	15	
6,911	1,416	1,430	111	21	
(30)	(184)	(65)	-	-	
(8,982)	1,297	2,773	1,374	992	
45,389	10,342	16,606	11,658	9,984	
87,079	6,932	14,466	3,258	3,565	
(41,690)	3,410	2,140	8,400	6,419	
15,834	8,538	10,879	9,087	7,256	
83,008	5,915	12,357	2,067	869	

31 בדצמבר 2015*					
עם דרישה ועד חודש	מעל חודש ועד שלושה חודשים	מעל שלושה חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שנתיים ועד שלוש שנים	במיליוני ש"ח
46,087	10,285	14,550	13,367	8,077	
86,586	7,449	11,889	3,093	1,901	
(40,499)	2,836	2,661	10,274	6,176	

* סווג מחדש.

- (1) בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות (כולל החוץ מאזניים) לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופה הנותרת למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. נקבעו כללים לגבי תזרימי המזומנים הנובעים מנכסים והתחייבויות ברבית משתנה שמועד ההשתנות שלהם קודם למועד הפרעון של הקרן ו/או הרבית שלהם. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
- (2) כולל נכסים בסך 637 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר (31.12.15 - 333 מיליון ש"ח).
- (3) כפי שנכללה בבאור 30 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.
- (4) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הרבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בבאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
- (5) אשראי בתנאי חח"ד סווג בהתאם לתקופת מסגרת האשראי במסגרת בסך של 5,119 מיליון ש"ח (31.12.15 - 4,988 מיליון ש"ח). אשראי בחריגה מהמסגרת בסך של 567 מיליון ש"ח, סווג ללא מועד פרעון (31.12.15 - 259 מיליון ש"ח).

יתרה מאזנית ⁽³⁾								
שיעור תשואה חוזי ⁽⁴⁾	ללא תקופת פרעון ⁽²⁾⁽⁵⁾	סך הכל	סך הכל תזרימי מזומנים	מעל עשרים שנה	מעל עשר שנה	מעל חמש ועד עשר שנים	מעל ארבע ועד חמש שנים	מעל שלוש ועד ארבע שנים
באחוזים	במיליוני ש"ח							
2.63	110,607	587	119,083	2,136	9,324	13,928	4,816	6,677
1.90	95,143	81	96,406	115	155	1,792	1,083	1,894
	15,464	506	22,677	2,021	9,169	12,136	3,733	4,783
	(9,846)	-	(9,909)	-	-	-	-	(20)
	257	-	279	-	-	-	-	-
	5,875	506	13,047	2,021	9,169	12,136	3,733	4,763
2.67	13,855	70	14,823	5	31	2,075	339	596
1.46	23,484	-	24,191	-	7	152	43	56
	(9,629)	70	(9,368)	5	24	1,923	296	540
	(6,601)	60	(6,221)	1	15	1,294	249	340
	205	-	(12)	4	-	-	-	16
	9,846	-	9,909	-	-	-	-	20
	(257)	-	(279)	-	-	-	-	-
	(40)	70	262	5	24	1,923	296	560
2.63	124,462	657	133,906	2,141	9,355	16,003	5,155	7,273
1.88	118,627	81	120,597	115	162	1,944	1,126	1,950
	5,835	576	13,309	2,026	9,193	14,059	4,029	5,323
2.81	76,879	552	84,534	1,989	8,951	12,341	4,146	5,513
0.93	105,355	-	105,592	-	26	263	264	823

שיעור תשואה חוזי	ללא תקופת פרעון ⁽²⁾	סך הכל	סך הכל תזרימי מזומנים	מעל עשרים שנה	מעל עשר שנה	מעל חמש ועד עשר שנים	מעל ארבע ועד חמש שנים	מעל שלוש ועד ארבע שנים
באחוזים								במיליוני ש"ח
2.53	121,456	795	129,770	1,837	8,514	13,760	5,803	7,490
2.01	115,979	98	117,995	386	263	1,483	1,668	3,277
	5,477	697	11,775	1,451	8,251	12,277	4,135	4,213

באור 31 - נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופת פרעון⁽¹⁾ (המשך)
(במיליוני ש"ח)

תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים						הבנק
31 בדצמבר 2016 ⁽⁵⁾						
מעל שנתיים ועד שלוש שנים	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שלושה חודשים ועד שנה ⁽⁵⁾	מעל חודש ועד שלושה חודשים ⁽⁵⁾	עם דרישה ועד חודש ⁽⁵⁾	במיליוני ש"ח	
6,188	7,113	9,609	5,846	34,982		מטבע ישראלי (לרבות צמוד מט"ח)
3,615	3,019	10,864	3,900	49,028		נכסים
2,573	4,094	(1,255)	1,946	(14,046)		התחייבויות
(21)	(111)	(1,431)	(616)	(6,911)		הפרש
-	-	65	184	30		מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
2,552	3,983	(2,621)	1,514	(20,927)		אופציות (במונחי נכס הבסיס)
						הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים
						מטבע חוץ
962	1,507	3,498	1,637	2,774		נכסים
74	258	2,104	1,950	17,145		התחייבויות
888	1,249	1,394	(313)	(14,371)		הפרש
751	1,069	1,414	(391)	(10,175)		מזה: הפרש בדולר
21	111	1,431	616	6,911		מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	(65)	(184)	(30)		אופציות (במונחי נכס הבסיס)
909	1,360	2,760	119	(7,490)		הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים
						סך הכל
7,150	8,620	13,107	7,483	37,756		נכסים*
3,689	3,277	12,968	5,850	66,173		התחייבויות**
3,461	5,343	139	1,633	(28,417)		הפרש
5,273	6,526	7,759	5,908	13,796		* מזה: אשראי לציבור
1,272	1,743	10,779	5,157	63,208		** מזה: פקדונות הציבור

31 בדצמבר 2015*						
מעל שנתיים ועד שלוש שנים	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שלושה חודשים ועד שנה	מעל חודש ועד שלושה חודשים	עם דרישה ועד חודש	במיליוני ש"ח	
5,747	10,163	10,413	7,043	37,731		נכסים
1,657	2,708	9,876	6,458	65,095		התחייבויות
4,090	7,455	537	585	(27,364)		הפרש

* סווג מחדש.

- (1) בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות (כולל החוץ מאזניים) לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופה הנותרת למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. נקבעו כללים לגבי תזרימי המזומנים הנובעים מנכסים והתחייבויות ברבית משתנה שמועד ההשתנות שלהם קודם למועד הפרעון של הקרן ו/או הרבית שלהם. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
- (2) כולל נכסים בסך 586 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר (31.12.15 - 253 מיליון ש"ח).
- (3) כפי שנכללה בבאור 30 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.
- (4) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הרבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בבאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
- (5) אשראי בתנאי חח"ד סווג בהתאם לתקופת מסגרת האשראי במסגרת בסך של 3,742 מיליון ש"ח (31.12.15 - 3,314 מיליון ש"ח). אשראי בחריגה מהמסגרת בסך של 524 מיליון ש"ח, סווג ללא מועד פרעון (31.12.15 - 157 מיליון ש"ח).

יתרה מאזנית ⁽³⁾								
שיעור תשואה חוזי ⁽⁴⁾	ללא תקופת פרעון ⁽²⁾⁽⁵⁾	סך הכל	סך הכל תזרימי מזומנים	מעל עשרים שנה	מעל עשר ועד עשרים שנה	מעל חמש ועד עשר שנים	מעל ארבע ועד חמש שנים	מעל שלוש ועד ארבע שנים
באחוזים	במיליוני ש"ח							
2.63	86,834	435	94,147	2,133	8,793	11,494	3,689	4,300
2.03	73,856	81	75,076	110	107	1,611	1,053	1,769
	12,978	354	19,071	2,023	8,686	9,883	2,636	2,531
	(9,046)	-	(9,110)	-	-	-	-	(20)
	257	-	279	-	-	-	-	-
	4,189	354	10,240	2,023	8,686	9,883	2,636	2,511
2.68	12,387	69	13,145	1	31	1,875	309	551
1.58	21,469	-	21,806	-	7	143	59	66
	(9,082)	69	(8,661)	1	24	1,732	250	485
	(5,873)	59	(5,590)	1	15	1,184	214	328
	9,046	-	9,110	-	-	-	-	20
	(257)	-	(279)	-	-	-	-	-
	(293)	69	170	1	24	1,732	250	505
2.64	99,221	504	107,292	2,134	8,824	13,369	3,998	4,851
2.00	95,325	81	96,882	110	114	1,754	1,112	1,835
	3,896	423	10,410	2,024	8,710	11,615	2,886	3,016
2.75	60,644	502	67,138	1,986	8,428	10,243	3,150	4,069
1.27	83,941	-	84,215	-	12	178	675	1,191

שיעור תשואה חוזי	ללא תקופת פרעון ⁽²⁾	סך הכל	סך הכל תזרימי מזומנים	מעל עשרים שנה	מעל עשר ועד עשרים שנה	מעל חמש ועד עשר שנים	מעל ארבע ועד חמש שנים	מעל שלוש ועד ארבע שנים
באחוזים								במיליוני ש"ח
2.49	94,017	526	101,047	1,821	7,988	11,085	3,746	5,310
2.14	90,781	79	92,443	378	194	1,456	1,609	3,012
	3,236	447	8,604	1,443	7,794	9,629	2,137	2,298

באור 32א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (במיליוני ש"ח)

המאוחד					
31 בדצמבר 2016					
שווי הוגן ⁽¹⁾					
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1	יתרה במאזן	
29,146	84	28,480	582	29,150	נכסים פיננסיים
15,818	123	7,274	8,421	15,776	מזומנים ופקדונות בבנקים
414	-	414	-	414	ניירות ערך ⁽²⁾
76,913	73,038	1,030	2,845	77,328	ניירות ערך שנשאלו
644	608	36	-	654	אשראי לציבור, נטו
1,332	248	386	698	1,332	אשראי לממשלה
484	246	-	238	484	נכסים בגין מכשירים נגזרים
298	298	-	-	298	נכסים פיננסיים אחרים
125,049	74,645	37,620	12,784	125,436 ⁽³⁾	נכסים מוחזקים למכירה
					התחייבויות פיננסיות
105,922	16,248	87,690	1,984	105,817	פקדונות הציבור
757	28	729	-	755	פקדונות מבנקים
586	90	323	173	570	פקדונות הממשלה
6,013	848	-	5,165	5,801	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
1,356	42	616	698	1,356	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
3,904	2,383	1,030	491	3,906	התחייבויות פיננסיות אחרות
745	745	-	-	745	התחייבויות מוחזקות למכירה
119,283	20,384	90,388	8,511	118,950 ⁽³⁾	סך הכל ההתחייבויות הפיננסיות
33	33	-	-	33	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
1,166	1,166	-	-	1,166	עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי

בנוסף, התחייבויות בגין זכויות עובדים ברוטו - פנסיה ופיצויים⁽⁴⁾

- (1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
- רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
- רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.
- (2) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך, ראה באור 12, "ניירות ערך".
- (3) מזה: נכסים בסך 18,609 מיליון ש"ח והתחייבויות בסך 4,020 מיליון ש"ח, אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי ההוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה באור 32ב-32ד.
- (4) ההתחייבות מוצגת בברוטו, אינה מתחשבת בנכסי התכנית המנוהלים כנגדה.

באור 32א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)
(במיליוני ש"ח)

המאחד					
31 בדצמבר 2015					
שווי הוגן ⁽¹⁾					
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1	יתרה במאזן	
30,741	128	30,010	603	30,727	נכסים פיננסיים
16,489	128	8,113	8,248	16,439	מזומנים ופקדונות בבנקים
353	-	353	-	353	ניירות ערך ⁽²⁾
72,861	*69,084	1,941	1,836	72,555	ניירות ערך שנשאלו
651	599	52	-	669	אשראי לציבור, נטו
1,636	278	400	958	1,636	אשראי לממשלה
436	119	-	317	436	נכסים בגין מכשירים נגזרים
123,167	70,336	40,869	11,962	122,815 ⁽³⁾	נכסים פיננסיים אחרים
					סך הכל הנכסים הפיננסיים
103,509	14,919	87,006	1,584	103,262	התחייבויות פיננסיות
1,568	25	1,543	-	1,565	פקדונות הציבור
531	102	269	160	511	פקדונות מבנקים
6,141	1,088	-	5,053	5,862	פקדונות הממשלה
1,659	68	633	958	1,659	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
3,971	1,535	1,941	495	3,973	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
117,379	17,737	91,392	8,250	116,832 ⁽³⁾	התחייבויות פיננסיות אחרות
					סך הכל ההתחייבויות הפיננסיות
34	34	-	-	34	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
					עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי

- * סווג מחדש.
- (1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
- רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
- רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.
- (2) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך, ראה באור 12, "ניירות ערך".
- (3) מזה: נכסים בסך 19,180 מיליון ש"ח והתחייבויות בסך 3,908 מיליון ש"ח, אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה באור 32א-32.ד.

באור 32א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הבאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים. לרוב המכשירים הפיננסיים לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומן עתידי המהווה ברבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור רבית הניכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן דלעיל אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הרבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הרבית. תחת הנחת שיעורי רבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול להיות שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים ברבית קבועה לרבות אלו שאינם נושאים רבית. בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן לא ניתן ביטוי להשפעת המס הנובעת מהפער בין ערכי השווי ההוגן לערכים המופיעים במאזן. יש לציין, כי הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון. בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בבאור זה כדי להצביע על שווי הבנק כעסק חי. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים לישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואת ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

ב. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

פקדונות בבנקים, אגרות חוב ומלוות שאינם נסחרים ואשראי לממשלה - שיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעורי רבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח.

ניירות ערך סחירים - לפי שווי שוק בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק המועיל ביותר.

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומן עתידיים מנוכים בשיעור ניכיון מתאים. יתרת האשראי פולחה לקטגוריות הומוגניות. בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן ורבות). תקבולים אלו הונוו בשיעור רבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי באותה קטגוריה. בדרך כלל שיעור רבית זה נקבע לפי שיעור רבית לפיו נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח.

השווי ההוגן של חובות פגומים חושב תוך שימוש בשיעורי רבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה, שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הרבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח. תזרימי המזומן העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות.

מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי יוחסו לתקופות שבהן מוין אותו חוב, מקום בו ניתן לעשות זאת (לדוגמה, כאשר חושבה הפרשה על בסיס פרטני, לפי ערך נוכחי של תזרים מזומנים). בהעדר נתונים אלה מחיקות חשבונאיות ויתרת ההפרשות מיוחסים באופן יחסי ליתרת האשראי לפי תקופות לפרעון בסוף התקופה.

פקדונות, אגרות חוב וכתבי התחייבות - בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור רבית בו התאגיד מגייס פקדונות דומים, או בהנפקת כתבי התחייבות דומים (אם מחיר מצוטט בשוק פעיל אינו זמין), על ידי הקבוצה, ביום הדיווח. לגבי אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים אשר נסחרים כנכס בשוק פעיל, השווי ההוגן מבוסס על מחירי שוק מצוטטים או על ציטוטי סוחרים עבור התחייבות זהה הנסחרת כנכס בשוק פעיל.

מכשירים פיננסיים נגזרים - מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הקבוצה בפעילותה השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיו"ב).

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים עסקות בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי - השווי ההוגן הוערך בהתאם לעמלות בעסקאות דומות במועד הדיווח תוך התאמה ליתרת תקופת העסקה ולאיכות האשראי של הצד הנגדי.

באור 332 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (במיליוני ש"ח)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2016				
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-				
מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	השפעת הסכמי קיצוז	יתרה מאזנית
5,504	1,930	-	-	7,434
-	2,918	-	-	2,918
259	-	-	-	259
-	1,406	-	-	1,406
-	409	-	-	409
524	194	-	-	718
-	23	-	-	23
48	4	-	-	52
6,335	6,884	-	-	13,219
946	-	-	-	946
4	-	-	-	4
-	4	-	-	4
7	-	-	-	7
-	11	-	-	11
3	-	-	-	3
960	15	-	-	975
2,845	-	-	-	2,845
-	-	23	-	23
15	213	10	-	238
73	157	215	-	445
609	16	-	-	625
1	-	-	-	1
698	386	248	-	1,332
238	-	-	-	238
11,076	7,285	248	-	18,609
1,984	-	-	-	1,984
173	-	-	-	173
-	-	3	-	3
15	264	-	-	279
73	352	39	-	464
609	16	-	-	625
1	-	-	-	1
698	632	42	-	1,372
238	-	-	-	238
253	-	-	-	253
491	-	-	-	491
3,346	632	42	-	4,020

נכסים
ניירות ערך זמינים למכירה:
אגרות חוב של ממשלות ישראל
אגרות חוב של ממשלות זרות
אגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל
אגרות חוב של מוסדות פיננסיים זרים
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)
אגרות חוב של אחרים בישראל
אגרות חוב של אחרים זרים
מניות של אחרים
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה
ניירות ערך למסחר:
אגרות חוב של ממשלות ישראל
אגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל
אגרות חוב של מוסדות פיננסיים זרים
אגרות חוב של אחרים בישראל
אגרות חוב של אחרים זרים
מניות של אחרים
סך הכל ניירות ערך למסחר
אשראי בגין השאלת ניירות ערך
נכסים בגין מכשירים נגזרים:
חוזי רבית שקל-מדד
חוזי רבית אחרים
חוזי מטבע חוץ
חוזי מניות
חוזי סחורות ואחרים
סך כל נכסים בגין מכשירים נגזרים
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף
סך הכל נכסים
התחייבויות
פקדונות בגין השאלות בין לקוחות
פקדונות הממשלה
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:
חוזי רבית שקל-מדד
חוזי רבית אחרים
חוזי מטבע חוץ
חוזי מניות
חוזי סחורות ואחרים
סך התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
התחייבויות אחרות
התחייבות בגין פעילות בשוק המעו"ף
מכירת ניירות ערך בחסר
סך הכל התחייבויות אחרות
סך הכל התחייבויות

באור 32 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2015				
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-				
מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	השפעת הסכמי קיצוז	יתרה מאזנית
5,735	1,345	-	-	7,080
-	3,244	-	-	3,244
458	-	-	-	458
-	1,709	-	-	1,709
-	510	-	-	510
635	280	-	-	915
-	360	-	-	360
111	19	-	-	130
6,939	7,467	-	-	14,406
774	-	-	-	774
69	-	-	-	69
-	72	-	-	72
39	8	-	-	47
-	20	-	-	20
3	-	-	-	3
885	100	-	-	985
1,836	-	-	-	1,836
-	-	27	-	27
4	220	10	-	234
103	169	241	-	513
849	10	-	-	859
2	1	-	-	3
958	400	278	-	1,636
317	-	-	-	317
10,935	7,967	278	-	19,180
1,584	-	-	-	1,584
160	-	-	-	160
-	-	8	-	8
4	327	-	-	331
103	306	60	-	469
849	10	-	-	859
2	-	-	-	2
958	643	68	-	1,669
317	-	-	-	317
178	-	-	-	178
495	-	-	-	495
3,197	643	68	-	3,908

נכסים
ניירות ערך זמינים למכירה:
אגרות חוב של ממשלות ישראל
אגרות חוב של ממשלות זרות
אגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל
אגרות חוב של מוסדות פיננסיים זרים
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)
אגרות חוב של אחרים בישראל
אגרות חוב של אחרים זרים
מניות של אחרים
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה
ניירות ערך למסחר:
אגרות חוב של ממשלות ישראל
אגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל
אגרות חוב של מוסדות פיננסיים זרים
אגרות חוב של אחרים בישראל
אגרות חוב של אחרים זרים
מניות של אחרים
סך הכל ניירות ערך למסחר
אשראי בגין השאלת ניירות ערך
נכסים בגין מכשירים נגזרים:
חוזי רבית שקל-מדד
חוזי רבית אחרים
חוזי מטבע חוץ
חוזי מניות
חוזי סחורות ואחרים
סך כל נכסים בגין מכשירים נגזרים
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף
סך הכל נכסים
התחייבויות
פקדונות בגין השאלות בין לקוחות
פקדונות הממשלה
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:
חוזי רבית שקל-מדד
חוזי רבית אחרים
חוזי מטבע חוץ
חוזי מניות
חוזי סחורות ואחרים
סך התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
התחייבויות אחרות
התחייבות בגין פעילות בשוק המעו"ף
מכירת ניירות ערך בחסר
סך הכל התחייבויות אחרות
סך הכל התחייבויות

באור 332 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2016					אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
רווחים (הפסדים)	סך הכל שווי הוגן	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
20	66	66	-	-	

31 בדצמבר 2015					אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
רווחים (הפסדים)	סך הכל שווי הוגן	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
(67)	46	46	-	-	

באור 32 - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3
(במיליוני ש"ח)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016							
שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2015	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾	רכישות	סילוקים	העברות אל ברוטו רמה 3	העברות ברוטו מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2016	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2016
נכסים							
נכסים בגין מכשירים נגזרים:							
27	4	-	(8)	-	-	23	3
10	5	-	(5)	-	-	10	5
-	-	-	-	-	-	-	-
241	2,017	62	(2,105)	-	-	215	95
278	2,026	62	(2,118)	-	-	248	103
התחייבויות							
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:							
8	-	-	(5)	-	-	3	-
60	(6)	-	(27)	-	-	39	(6)
68	(6)	-	(32)	-	-	42	(6)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015							
שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2014	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾	רכישות	סילוקים	העברות אל ברוטו רמה 3	העברות ברוטו מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2015	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2015
נכסים							
נכסים בגין מכשירים נגזרים:							
31	14	-	(18)	-	-	27	10
20	5	-	(15)	-	-	10	5
-	14	-	(14)	-	-	-	-
407	2,174	114	(2,454)	-	-	241	66
458	2,207	114	(2,501)	-	-	278	81
התחייבויות							
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:							
18	(6)	-	(16)	-	-	8	(3)
79	(13)	-	(32)	-	-	60	(14)
97	(19)	-	(48)	-	-	68	(17)

(1) רווחים (הפסדים) שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאין מרבית.

באור 32 - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3

ליום 31 בדצמבר 2016						
טווח	ממוצע משוקלל	שווי הוגן	נתונים לא נצפים	טכניקת הערכת שווי במיליוני ש"ח		
באחוזים						
					א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה נכסים	
					נכסים בגין מכשירים נגזרים:	
					- חוזי רבית שקל-מדד	
					- חוזי רבית אחר	
					- חוזי מטבע חוץ	
					התחייבויות	
					התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:	
					- חוזי רבית שקל מדד	
					- חוזי מטבע חוץ	
					ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה	
					אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	
					שווי בטחונות	
					66	
ליום 31 בדצמבר 2015						
טווח	ממוצע משוקלל	שווי הוגן	נתונים לא נצפים	טכניקת הערכת שווי במיליוני ש"ח		
באחוזים						
					א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה נכסים	
					נכסים בגין מכשירים נגזרים:	
					- חוזי רבית שקל-מדד	
					- חוזי רבית אחר	
					- חוזי מטבע חוץ	
					התחייבויות	
					התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:	
					- חוזי רבית שקל מדד	
					- חוזי מטבע חוץ	
					ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה	
					אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	
					שווי בטחונות	
					46	

מידע איכותי בדבר פריטים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3:

- רבית צמודה למדד - שינוי בשיעור האינפלציה החזוי ישפיע על השווי ההוגן של עסקאות מדד, כך שעלייה (ירידה) בתחזית האינפלציה תביא לעלייה (קטיון) השווי ההוגן בהתאם לפוזיציה המדדית של הבנק.
- סיכון אשראי צד נגדי - שינוי בסיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה, כך שכלל שסיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה יהיה גבוה/נמוך, השווי של העסקה יהיה גבוה/נמוך.

באור 33 - בעלי עניין וצדדים קשורים (במיליוני ש"ח)

א. יתרות

31 בדצמבר 2016					
בעלי עניין ⁽¹⁾					
מחזיקי מניות					
אחרים ⁽³⁾		בעלי שליטה ⁽²⁾			
היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן		
-	-	-	-	מזומנים ופקדונות בבנקים	
-	-	-	-	ניירות ערך ⁽⁹⁾	
-	-	-	-	אשראי לציבור	
-	-	-	-	השקעה בחברה כלולה ⁽⁹⁾	
-	-	-	-	נכסים אחרים	
-	-	-	-	פקדונות מבנקים	
-	-	5	5	פקדונות הציבור	
-	-	-	-	התחייבויות אחרות	
-	-	3,583	3,539	מניות (כלול בהון) ⁽¹⁰⁾	
-	-	-	-	סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ⁽⁹⁾⁽¹¹⁾	

31 בדצמבר 2015					
בעלי עניין ⁽¹⁾					
מחזיקי מניות					
אחרים ⁽³⁾		בעלי שליטה ⁽²⁾			
היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן		
64	-	-	-	מזומנים ופקדונות בבנקים	
-	-	-	-	ניירות ערך ⁽⁹⁾	
-	-	-	-	אשראי לציבור	
-	-	-	-	השקעה בחברה כלולה ⁽⁹⁾	
19	16	-	-	נכסים אחרים	
10	1	-	-	פקדונות מבנקים	
1	-	3	2	פקדונות הציבור	
6	3	-	-	התחייבויות אחרות	
656	656	3,419	3,419	מניות (כלול בהון) ⁽¹⁰⁾	
23	23	-	-	סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ⁽⁹⁾⁽¹¹⁾	

1. בשנת 2015 מתכונת הגילוי בבאור עודכנה בהתאם לחוזר בדבר "גילוי על בעל עניין וצדדים קשורים". מספרי ההשוואה לשנת 2014 לא הוצגו מחדש.
2. הערות לטבלה ראה עמוד 243.

צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק ⁽¹⁾				בעלי עניין ⁽¹⁾					
אחרים ⁽⁸⁾		חברה כלולה ⁽⁷⁾		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה		אחרים ⁽⁶⁾		נושאי משרה ⁽⁴⁾	
היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
2	2	800	800	86	71	-	-	15	15
-	-	514	514	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	9	6	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
125	92	4	3	-	-	86	85	18	11
-	-	3	2	-	-	-	-	31	31
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	3	6	6	-	-	4	4	4	3

צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק				בעלי עניין					
אחרים ⁽¹⁵⁾		חברה כלולה		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה		אחרים ⁽¹⁴⁾		אנשי מפתח ניהוליים ⁽¹³⁾	
היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	3	1	-	-	-	-	-	-
72	49	600	200	88	40	5	4	10	9
-	-	438	438	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	4	4	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	1	3	2	-	-	103	30	27	13
-	-	2	2	-	-	-	-	30	30
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	11	6	-	-	15	9	6	3

באור 33 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. תמצית תוצאות עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

בעלי עניין ⁽¹⁾						
מחזיקי מניות						
נושאי משרה ⁽⁴⁾		אחרים ⁽³⁾		בעלי שליטה ⁽²⁾		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2015	2016	2015	2016	
-	-	-	-	-	-	הסעיף ברווח והפסד
-	-	-	-	-	-	הכנסות רבית, נטו*
-	-	-	-	-	-	הכנסות שאינן מרבית
33	35	-	-	-	-	הוצאות תפעוליות ואחרות**
(33)	(35)	-	-	-	-	סה"כ

בעלי עניין ⁽¹⁾						
מחזיקי מניות						
אנשי מפתח ניהוליים ⁽¹³⁾		אחרים ⁽³⁾		בעלי שליטה ⁽²⁾		
		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014				
-	-	3	-	-	-	הסעיף ברווח והפסד
-	-	1	-	-	-	הכנסות רבית, נטו*
36	-	-	-	-	-	הכנסות שאינן מרבית
(36)	-	4	-	-	-	הוצאות תפעוליות ואחרות**
						סה"כ

* פירוט בסעיף קטן ד. להלן.

** פירוט בסעיף קטן ג. להלן.

1. בשנת 2015 מתכונת הגילוי בבאור עודכנה בהתאם לחוזר בדבר "גילוי על בעל עניין וצדדים קשורים". מספרי ההשוואה לשנת 2014 לא הוצגו מחדש.
2. הערות לטבלה ראה עמוד 243.

צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק ⁽¹⁾				בעלי עניין	
אחרים ⁽⁸⁾		חברה כלולה ⁽⁷⁾		אחרים ⁽⁶⁾	
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2015	2016	2015	2016	2015	2016
-	-	3	3	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	2	1	11	10
-	-	1	2	(11)	(10)

צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק			בעלי עניין	
אחרים ⁽¹⁵⁾		חברה כלולה	אחרים ⁽¹⁴⁾	
-	-	3	-	-
-	-	7	-	-
-	-	-	12	-
-	-	10	(12)	-

באור 33 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ג. תגמול וכל הטבה אחרת לבעלי עניין (מהתאגיד הבנקאי ומחברות מוחזקות)

שכר ומשכורות לבעלי עניין מהבנק ומחברות מוחזקות שלו*							
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015		לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2016					
נושאי משרה ⁽⁴⁾		נושאי משרה ⁽⁴⁾					
מספר מקבלי	סך ההטבות	מספר מקבלי	סך ההטבות				
17	28**	17	30**				
13	5	12	5				

בעלי עניין המועסקים בבנק
דירקטורים שאינם מועסקים בבנק

בעלי עניין המועסקים בבנק
דירקטורים שאינם מועסקים בבנק

שכר ומשכורות לבעלי עניין מהבנק ומחברות מוחזקות שלו*			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			
אנשי מפתח ניהוליים ⁽¹³⁾			
מספר מקבלי ההטבות	סך ההטבות		
18	**31	בעלי עניין המועסקים בבנק	
11	5	דירקטורים שאינם מועסקים בבנק	

בעלי עניין המועסקים בבנק
דירקטורים שאינם מועסקים בבנק

* לא כולל מס שכר.
** מזה: הטבות עובד לזמן קצר - 26 מיליון ש"ח (2015 - 26 מיליון ש"ח, 2014 - 28 מיליון ש"ח), הטבות אחרות לאחר סיום העסקה - 4 מיליון ש"ח (2015 - 2 מיליון ש"ח, 2014 - 3 מיליון ש"ח).

ד. הכנסות רבית, נטו בעסקאות של התאגיד הבנקאי וחברות מאוחדות שלו עם בעלי עניין וצדדים קשורים*

מזה: חברה כלולה		המאוחד			
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2015	2016		
3	3	3	3		
3	3	3	3		

בגין נכסים

מאשראי לציבור

סך כל ההכנסות רבית, נטו

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2014					
מזה: חברה כלולה		המאוחד			
2	2				
-	3				
1	1				
3	6				

בגין נכסים

מאשראי לציבור

מפקדונות בבנקים

מאגרות חוב

סך כל ההכנסות רבית, נטו

- * למידע בדבר תנאי העסקאות והיתרות עם צדדים קשורים ובעלי עניין ראה באור 33. להלן.
1. בשנת 2015 מתכונת הגילוי בבאור עודכנה בהתאם לחוזר בדבר "גילוי על בעל עניין וצדדים קשורים".
מספרי ההשוואה לשנת 2014 לא הוצגו מחדש.
2. הערות לטבלה ראה עמוד 243.

באור 33 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

מתכונת הגילוי בבאור עודכנה בהתאם לחוזר בנושאי גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים מיום 10 ביוני 2015.

הערות:

- (1) בעל עניין, צד קשור, איש קשור - כהגדרתו בסעיף 78.0 בהוראות הדיווח לציבור.
- (2) מחזיקי מניות בעלי שליטה וקרוב שלהם - בהתאם לסעיף 78.0(1) בהוראות הדיווח לציבור.
- (3) מחזיקים אחרים - לרבות מי שמחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי, ומי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של התאגיד הבנקאי או את מנהלו הכללי - בהתאם לסעיף 78.0(2) בהוראות הדיווח לציבור.
- (4) נושאי משרה - בהתאם לסעיף 78.0(3) בהוראות הדיווח לציבור.
- (5) על בסיס היתרות בסופי החודשים.
- (6) מזה: סך הכל נכסים לתאריך המאזן בסך 79 מיליון ש"ח (בשנת 2015, 2 מיליון ש"ח) וסך הכל התחייבויות לתאריך המאזן בסך 80 מיליון ש"ח (בשנת 2015, 20 מיליון ש"ח), בגין תאגידים, שאדם או תאגיד, שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין לעיל לפי חוק ניירות ערך, מחזיקים עשרים וחמישה אחוזים או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם, או רשאי למנות עשרים וחמישה אחוזים או יותר מהדירקטורים שלהם.
- (7) חברות כלולות או חברות המוחזקות בשליטה משותפת - בהתאם לסעיף 78.0(7) בהוראות הדיווח לציבור.
- (8) בהתאם לסעיף 78.0(8) בהוראות הדיווח לציבור.
- (9) פירוט של סעיפים אלה כלול גם בבאורים כדלקמן: באור 12 - ניירות ערך, באור 15 - השקעות בחברות מוחזקות ובאור 26 - ערבויות.
- (10) אחזקות בעלי עניין וצדדים קשורים בהון התאגיד הבנקאי.
- (11) סיכוני אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של לווה.
- (12) לרבות מי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של הבנק או את מנהלו הכללי.
- (13) לרבות בני משפחתם הקרובים כהגדרתם ב- IAS24.
- (14) תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין, שולט בהם, מחזיק בהם שליטה משותפת, יש לו בהם השפעה מהותית או מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.
- (15) צדדים העומדים בהגדרת צד קשור על פי IAS24 שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.

ה. רכישת השליטה בבנק

ביום 19 בספטמבר 2003 הועברה השליטה בחברת פיבי אחזקות בע"מ (להלן - "פיבי"), החברה האם של הבנק, שהחזיקה ב-48.3% בהון וב-67.2% בזכויות ההצבעה בבנק, באופן שחברת Palimon B.V (להלן - "פלימון"), שהחזיקה ב-51.89% מההון וב-70.59% בזכויות ההצבעה בפיבי, העבירה אל בינוהון בע"מ (להלן - "בינוהון") וקבוצת ליברמן האוסטרלית את המניות של פלימון בפיבי, בשיעור של 55% לבינוהון שבשליטת צדיק בינו ו-45% לקבוצת ליברמן (המורכבת ממשפחת מיכאל והלן אבלס וממשפחת ליברמן, (ה"ה ברי ליברמן, קסי ליברמן-הריס, לי ליברמן וג'ושוע ליברמן) באמצעות אינסטנז הולדינגס בע"מ ודולפין אנרגיות בע"מ בחלקים שווים ביניהן). בין הרוכשים קיים הסכם הצבעה ושיתוף פעולה. המכירה נעשתה בעסקה מחוץ לבורסה.

העברת השליטה בבנק נעשתה בהתאם להיתר נגיד בנק ישראל מיום 27 באוגוסט 2003 לרכישת שליטה ואמצעי שליטה בחברת פי.ב.י. אחזקות בע"מ ובבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, שניתן לפי חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981.

בהיתר נקבעו תנאים שונים והתחייבויות שונות לגבי אופן החזקת אמצעי השליטה, העברתם והיחסים בין מקבלי ההיתר לבין פיבי ולבין הבנק. ההיתר קובע כי לא יחולק דיבידנד מרווחים שנצברו בבנק עד יום 31 במרס 2003 וכי אם ייצברו הפסדים לאחר מועד זה - לא יחולק דיבידנד אלא לאחר כיסוי הפסדים אלה. יתרת העודפים שהיו ניתנים לחלוקה נכון ליום 31 במרס 2003 הסתכמה בסך 2,391 מיליון ש"ח.

עוד קובע ההיתר, כי מינוי יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל הבנק יהיה כפוף להסכמת המפקח על הבנקים.

כמו כן נקבע, כי מקבלי ההיתר, לרבות קרוביהם ותאגידים בשליטת מי מהם, לא יקבלו דמי ניהול או כל תמורה והטבה אחרת, מהבנק או מתאגידים שבשליטת הבנק, אולם הם יהיו רשאים לתת שירותים הניתנים כרגיל על ידי נותנם ובמחירי שוק, לאחר הודעה מראש למפקח על הבנקים וקבלת אישורו, בתנאים הנקובים בהיתר. הוראה זו אינה חלה על גמול לדירקטורים המשולם בסכום זהה לכל הדירקטורים בבנק.

בהתאם לתיוקן בהיתר משנת 2008, המחזיקים בבינוהון יכולו שהיו מר צדיק בינו ו/או ילדיו, ה"ה גיל בינו, הדר בינו שמואלי ודפנה בינו אור (להלן, ביחד - "ילדי בינו"). בהתאם לדיווח פיבי, מאז 2015 מר צדיק בינו וילדי בינו מחזיקים בחלקים שווים באמצעי השליטה בבינוהון (כל אחד מהם מחזיק 25%).

ביום 24 במרס 2013 אינסטנז הולדינגס העבירה לאינסטנז מספר 2 בע"מ (להלן - "אינסטנז 2"), בעסקה מחוץ לבורסה, 4,139,233 ממניות פיבי, המהוות 15.77% מההון המונפק והנפרע של פיבי ומלוא החזקותיה של אינסטנז הולדינגס בפיבי. אינסטנז 2 הינה חברה שהתאגדה בישראל בבעלות מלאה של Sing Acquisitions Pte. Ltd (להלן - "סינג"), שהינה חברה שהתאגדה בסינגפור ונשלטת באופן מלא (באמצעות גופים אוסטרליים) על ידי ה"ה הלן ומיכאל (מייקל) אבלס, אשר שולטים באופן מלא גם באינסטנז הולדינגס (באמצעות אותם גופים אוסטרליים). המניות שהועברו מוחזקות בנאמנות עבור אינסטנז 2 על ידי גיא חברה לנאמנות ולניהול בע"מ. עם העברת המניות אינסטנז 2 הצטרפה כצד להסכם בעלי המניות בין אינסטנז הולדינגס, בינוהון ודולפין אנרגיות, כפי שתוקן מעת לעת, ואינסטנז הולדינגס ממשיכה להיות צד להסכם בעלי המניות והינה ערבה להתחייבויות אינסטנז 2. כמו כן, ההיתר תוקן כך שאופן החזקה של מקבלי ההיתר הנזכרים לעיל בפיבי יהיה באמצעות סינג ואינסטנז 2 במקום Instanz Pty LTD ואינסטנז הולדינגס.

פיבי דיווחה כי ביום 28 באוגוסט 2016 מכרה דולפין אנרגיות בע"מ מניות של פיבי בשיעור של כ-3.98% מהון המניות המונפק של פיבי ומזכויות ההצבעה בה.

בהתאם לדיווח פיבי, נכון למועד הדוחות, החזקות בעלי השליטה בפיבי (בהון ובהצבעה) הן כדלהלן: בינוהון בע"מ - 38.29%, אינסטנז מספר 2 בע"מ - 15.66% ודולפין אנרגיות בע"מ - 11.68%.

א. הסכם בין פיבי אחזקות בע"מ לבין בנק דיסקונט לישראל בע"מ

למיטב ידיעת הבנק, בין פיבי לבין דיסקונט היה קיים מכתב הסכמות מיום 31 ביולי 1983 (להלן - "ההסדר המקורי").

בנוסף, ביום 28 במרס 2010 נחתם הסכם בין פיבי לבין דיסקונט, הנוגע לאחזקותיו של דיסקונט בבנק (להלן בסעיף זה - "ההסכם הנוסף"). ההסכם הנוסף נכנס לתוקף ביום 6 בספטמבר 2010, לאחר שהתקיימו על פי דין כל התנאים המתלים שנקבעו בו, לרבות חלוקת דיבידנד על ידי הבנק וקבלת אישורים רגולטוריים רלבנטיים. כמו כן הושלם ביצוע איחוד הון המניות של הבנק.

עיקרי התנאים שנגעו לאחזקות דיסקונט בבנק, בהתאם להסדר המקורי, להסכם הנוסף ולהליכים על פיו, שנתנו רלבנטיים למועד הדוחות הכספיים לשנת 2014 מפורטים בבאור 1.19' לדוחות הכספיים האמורים.

ביום 19 בפברואר 2015 דיווח דיסקונט כי הוא מכר, בעסקאות מחוץ לבורסה, 7,054,625 מניות של הבנק במחיר של ש"ח 49.51 למניה (חלק מהעסקאות נסלקו ביום 22 בפברואר 2015). על פי הודעות דיסקונט הוא התחייב במסגרת העסקה, כי לא ימכור מניות נוספות של הבנק, בתקופה של 30 הימים לאחר העסקה במחיר הנמוך ממחיר העסקה.

בנוסף, ביום 2 בפברואר 2016 דיווח דיסקונט כי יום קודם ביצע עסקה למכירת כל יתרת המניות של הבנק שהיו בהחזקתו (ושהיו 9.28% מההון המונפק וזכויות ההצבעה בבנק). בהתאם לדיווח, המכירה בוצעה בעסקה מחוץ לבורסה במחיר של ש"ח 44.70 למניה.

עם מכירת כל ההחזקות של דיסקונט בבנק, כל תנאי ההסדרים שהתקיימו בין פיבי לבין דיסקונט כבר אינם רלבנטיים.

ז. מדיניות חלוקת דיבידנד

ביום 30 באוגוסט 2010 החליט דירקטוריון הבנק לאמץ מדיניות חלוקת רווחים, וביום 9 ביוני 2015 החליט לעדכנה. בהתאם למדיניות חלוקת הדיבידנד העדכנית, הבנק יחלק כדיבידנד בכל שנה עד 50% מהרווח הנקי השנתי של הבנק הראוי לחלוקה, בכפוף לכך שיחסי ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחתו מהיעדים הרגולטוריים ומהיעדים שנקבעו ושיקבעו על ידי דירקטוריון הבנק מעת לעת. רווחים מעודפי עבר יחולקו לפי החלטות אד הוק. חלוקות כאמור תבוצענה בכפוף להוראות הדין ונוהל בנקאי תקין, וככל שלא יתרחשו שינויים לרעה ברווחי הבנק ו/או במצבו העסקי ו/או הכספי ו/או במצב המשק הכללי ו/או בסביבה החוקית.

אין באמור בהחלטה זו כדי לגרוע מסמכות הדירקטוריון לבחון מעת לעת את המדיניות, ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד כלל. מובהר בזאת כי כל חלוקה של דיבידנד (לרבות לפי ההחלטות האמורות) תהיה טעונה אישור נפרד של הדירקטוריון, וכפופה לכל המגבלות החלות על הבנק בעניין חלוקת דיבידנד, ותפורסם בהתאם להוראות הדין, בצירוף כל הפרטים הנדרשים על פי דין.

יצוין כי חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה, בנוסף להוראות חוק החברות, למגבלות הנוספות הבאות:

- הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 331 על פיה תאגיד בנקאי לא יחלק דיבידנד בכל אחד מן המקרים הבאים (אלא אם קיבל אישור לכך מן המפקח על הבנקים): (1) כשיתרת העודפים המצטברת בניכוי הפרשים בחובה שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר, לפי הדוחות הכספיים אינה חיובית או שהחלוקה תגרם לכך שלא תהיה חיובית; (2) כשאחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל; (3) כשהתוצאה המצטברת בשלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים שלגביה פורסם הדוח הכספי האחרון, מראה על הפסד או על הפסד כולל; (4) אם בדוח הכספי של הבנק הנכסים הלא כספיים עולים על ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק, או שהחלוקה תגרם לכך. בכל מקרה מותנית החלוקה בעריכת תחזית בכתב לגבי השנה הסמוכה לאחר ביצוע החלוקה, ובתנאי שלפיה, יחס ההון של התאגיד הבנקאי לנכסי הסיכון שלו לא יפחת מן הנדרש לגביו.
- הוראות ניהול בנקאי תקין הקובעות הוראות הכוללות את אופן חישוב דרישות ההון ויעדי ההון המזעריים. בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201 נקבע יחס הון עצמי רובד 1 מזערי לנכסי סיכון משוקללים בשיעור של 9% ויחס הון כולל של 12.5% מ-1 בינואר 2015. לתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקים, נקבעו יחסים ומועדים אחרים שאינם חלים על הבנק.
- "מגבלות למתן הלוואות לדירור" - כתוצאה מיישום התיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 329 יש להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 ויעד ההון הכולל בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדירור. הגדלת יעד ההון בשיעורים קבועים מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017.
- בהתאם למכתב הפיקוח על הבנקים לבנק, על חלוקת דיבידנד בשיעור העולה על 33% מהרווח השנתי, יש להודיע למפקח מראש.
- היתר נגיד בנק ישראל לבעלי השליטה בבנק, משנת 2003, שבו נקבע כי לא יחולק דיבידנד מרווחים שנצברו בבנק עד ליום 31 במרס 2003 (שהסתכמו ב-2,391 מיליון ש"ח) וכי אם נצברו הפסדים לאחר מועד זה, לא יחולק דיבידנד אלא לאחר כיסוי הפסדים אלה.
- תנאי שטרי הון נדחים שהנפיק הבנק למשקיעים מוסדיים ביום 25 במאי 2009 בגין פקדון שהפקידו בבנק בסך 235 מיליון ש"ח. בהתאם לאישור בנק ישראל שטר ההון האמור נחשב הון משני עליון של הבנק. בשטרי הון אלה נקבע מנגנון לספיגת הפסדים על בסיס שוטף, בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים. על פי מנגנון זה לא תשולם רבית אם במועד הרלבנטי לתשלומה התקיימו נסיבות משעות, כהגדרתן בשטרי ההון. לעניין זה נקבע כי הבנק לא ישלם דיבידנד כל עוד לא שולמו במלואם תשלומי רבית שסילוקם הושעה כאמור, אם הושעה. על חלוקת דיבידנד בשנים 2014, 2015 ו-2016, ראה באור 24.

ח. (1) הסכם ההעסקה של מנכ"ל הבנק, גב' סמדר ברבר-צדיק, היה לתקופה של חמש שנים החל מיום 19 במרס 2007 כאשר נקבע כי בתום תקופת ההסכם המקורי, יימשך ההסכם לתקופה בלתי קצובה, וכל צד יהיה רשאי להביאו לסיומו בהודעה כתובה של שלושה חודשים מראש. בעקבות פרסום חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016 (להלן - "חוק התגמול"), ביום 20 בנובמבר 2016, אישרה אסיפת בעלי המניות של הבנק, את תנאי ההעסקה של מנכ"ל הבנק, גב' סמדר ברבר צדיק, החל מיום 12 באוקטובר 2016 (להלן - "יום התחילה"), בשים לב להוראות חוק התגמול (להלן - "תנאי ההעסקה"), כאשר אין בתנאי ההעסקה כדי לפגוע בזכויות שנצברו למנכ"ל עד ליום התחילה (לרבות תגמול משתנה בגין שנת 2016).

בהתאם לתנאי ההעסקה, תקרת התגמול הקבוע השנתי של מנכ"ל הבנק תעמוד על התקרה הקבועה בסעיף 2(א) לחוק התגמול (לא כולל תשלומים והפרשות בגין פיצויי פיטורים ותשלום פנסיוני על פי דין, כמפורט בתנאי ההעסקה). ככל שהתקרה המותרת לפי חוק התגמול (לרבות לפי סעיף 2(ב) לחוק) תאפשר זאת, יגדל רכיב התגמול הקבוע של המנכ"ל ברכיב קבוע נוסף, שלא יעלה על 2.5 משכורות חודשיות לשנה. בגין רכיב התגמול הקבוע הנוסף יבוצעו על ידי הבנק תשלומים והפרשות לפיצויי פיטורים ותשלום פנסיוני על פי דין. משכורתה של המנכ"ל צמודה למדד המחירים לצרכן בהתאם לחוק התגמול. במקרה של ירידת מדד, השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. המנכ"ל זכאי להפרשות סוציאליות לביטוח מנהלים או לקופת גמל, לקרן השתלמות, לדמי הבראה ולהחזר הוצאות הקשורות במילוי תפקידה, וחופשה שנתית וחופשת מחלה בהתאם לתנאי העסקתה. המנכ"ל זכאי לרכב של הבנק. למנכ"ל הזכות לבקש לערוך שינויים במשכורתה החודשית ו/או בתנאים הנלווים, בכפוף לשינויים והתאמות מקבילים, ובכפוף לכל דין ולתקרת התגמול הקבוע (כהגדרתה בתנאי ההעסקה).

בהתאם לתנאי ההעסקה, הבנק או המנכ"ל יהיו רשאים להודיע, בכל עת במהלך תקופת ההעסקה, לצד האחר על סיום ההעסקה, במועד שיחול לפחות 3 חודשים מראש. בתקופת ההודעה המוקדמת, ככל שהמנכ"ל עבדה במהלכה, תהיה המנכ"ל זכאית למשכורת החודשית ולתנאים הנלווים. עלות המשכורת החודשית והתנאים הנלווים בתקופת ההודעה המוקדמת הופרשה במלואה בדוחות הכספיים של הבנק קודם ליום התחילה ותשלום למנכ"ל, על פי ההפרשה האמורה, ככל שהבנק יחליט שלא להעסיק עת המנכ"ל בתקופת ההודעה המוקדמת.

בתנאי ההעסקה הוגדרה תקופת הגבלת תחרות של 3 חודשים במשכורת מלאה, אשר עלותה כחלק מתנאי ההעסקה הקודמים של המנכ"ל הופרשה בדוחות הכספיים של הבנק עבור ליום התחילה, ותשלום למנכ"ל, על פי ההפרשה האמורה, במקרה של סיום יחסי עובד - מעביד בהתאם לתנאי ההעסקה.

ועדת התגמול והדירקטוריון רשאים להעניק למנכ"ל מענק שנתי בסך כספי שלא יעלה על סך של 2 משכורות חודשיות, אם מצאו כי קיימים טעמים מצדיקים זאת, בכפוף לתקרה המותרת לפי סעיף 2(ב) לחוק התגמול.

עבור תקופת העסקתה, החל מיום התחילה, תהיה המנכ"ל זכאית לפיצויי פיטורים על פי חוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963 ותקנותיו, על בסיס המשכורת החודשית, כפי שתהיה במועד סיום יחסי עובד - מעביד או לכספים והזכויות שיצטברו לזכותה בהסדר הפנסיוני בגין ההפרשות לפיצויי פיטורים במהלך התקופה לאחר יום התחילה, לפי הגבוה מבין השניים. המנכ"ל זכאית לפיצויי פיטורים לפי דין ופיצויי פיטורים מוגדלים עבור תקופת העסקתה עד ליום התחילה, שהופרשו בדוחות הכספיים של הבנק באופן שוטף עד ליום התחילה, הופקדו בקופות עבודה וישוחררו לידיה במועד סיום יחסי העבודה.

(2) הסכם ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון היוצא, מר רוני חזקיהו, היה לתקופה קצובה של שנתיים (שהסתיימה במהלך חודש מאי 2014) שלאחריה נמשך ההסכם לתקופה בלתי קצובה, וכל צד היה רשאי להביא לסיומו בהודעה כתובה של שלושה חודשים. ביום 20 בנובמבר 2016 הודיע יו"ר דירקטוריון היוצא על כוונתו לסיים את תפקידו כיו"ר הדירקטוריון. ביום 5 בדצמבר 2016, נוכח מינויו של יו"ר הדירקטוריון היוצא לתפקיד במגזר הציבורי, ובעקבות בקשתו לסיים את כהונתו כיו"ר דירקטוריון ביום 31 בדצמבר 2016, קבע ואישר הדירקטוריון כי יחסי עובד - מעביד בין הבנק ליו"ר הדירקטוריון היוצא יסתיימו ביום 31 בדצמבר 2016, וכי יו"ר הדירקטוריון היוצא יסיים את כהונתו במועד זה. על פי פסק דינו בית המשפט העליון מיום 29 בספטמבר 2016 בנושא חוק התגמול (בבג"ץ 4406/16), עובדים בכירים בתאגידים בנקאיים שיודיעו על התפטרות מעבודתם בתאגידים אלה עד ליום 1 בינואר 2017, לא יאבדו את זכאותם לקבל את מלוא הזכויות שהיו מגיעות להם בגין סיום יחסי עובד - מעביד או סיום כהונתם, אילו הסתיימו יחסים אלו בתוך תקופת ההתארגנות. בהתאם לכך, שולמו ליו"ר הדירקטוריון היוצא מלוא הזכויות שהיו מגיעות לו בגין סיום יחסי עובד - מעביד או סיום כהונתו, אילו הסתיימו עד ליום 12 באוקטובר 2016, קרי בהתאם לתנאי הכהונה וההעסקה המקוריים של יו"ר הדירקטוריון, אשר הופרשו כבר בדוחות הכספיים של הבנק. עבור התקופה שבין יום 12 באוקטובר 2016 עד ליום 20 בנובמבר 2016 (מועד הודעת יו"ר הדירקטוריון), הוצאה החזויה בגין התגמול לא חרגה מהתקרה השנתית של 2.5 מיליון ש"ח, כפי שנקבע בחוק התגמול, בהתחשב בחלקיות השנה והתקופה כאמור. החל מיום 20 בנובמבר 2016 (מועד הודעת יו"ר הדירקטוריון היוצא), חלו תנאי סיום ההעסקה לפי תנאי הכהונה וההעסקה המקוריים. במסגרת זאת, שולמו ליו"ר הדירקטוריון היוצא, בין היתר, 200% מסכום הפיצויים על פי חוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג-1963 ותקנותיו, על בסיס משכורתו החודשית כפי שהייתה קודם למועד כניסת חוק התגמול לתוקף. בהתאם לאישור ועדת התגמול והדירקטוריון ולאור הסכם ההעסקה שלו, הבנק שילם ליו"ר הדירקטוריון היוצא חלק מיתרת עלות ההודעה המוקדמת (אשר הופרשה במלואה בדוחות הכספיים של הבנק קודם למועד התחילה), חלק התקופה שמיום 1 בינואר 2017 ועד ליום 31 בינואר 2017 בלבד, בתשלום חד פעמי בסמוך לסיום יחסי עובד - מעביד. ליו"ר הדירקטוריון היוצא שולמה עלות תקופת אי תחרות של שלושה חודשים (ללא תנאים נלווים למעט רכב) (שנקבעה בהסכם ההעסקה והופרשה בעבר במלואה בדוחות הכספיים של הבנק).

(3) תנאי ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון הנכנסת, גב' אירית איזקסון, הם לתקופה בלתי קצובה, וכל צד יהיה רשאי להביא לסיומו בהודעה כתובה של שלושה חודשים. ביום 23 בפברואר 2017 אישרה אסיפת בעלי המניות של הבנק, את תנאי ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון הנכנסת, החל מיום 1 בינואר 2017. תקרת התגמול הקבוע השנתי של יו"ר הדירקטוריון הנכנסת תעמוד על 2.26 מיליון ש"ח (לא כולל תשלומים והפרשות בגין פיצויי פיטורים ותשלום פנסיוני על פי דין ולא כולל הפרשה בגין תקופת אי תחרות, כמפורט בתנאי ההעסקה). משכורתה של יו"ר הדירקטוריון הנכנסת צמודה למדד המחירים לצרכן בהתאם לחוק התגמול. במקרה של ירידת מדד, השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. יו"ר הדירקטוריון הנכנסת זכאית להפרשות סוציאליות לביטוח מנהלים או לקופת גמל, לקרן השתלמות, לדמי הבראה ולהחזר הוצאות הקשורות במילוי תפקידה, וחופשה שנתית וחופשת מחלה בהתאם לתנאי העסקתה. יו"ר הדירקטוריון זכאית לרכב של הבנק. ליו"ר הדירקטוריון הנכנסת הזכות לבקש לערוך שינויים במשכורתה החודשית ו/או בתנאים הנלווים, בכפוף לשינויים והתאמות מקבילים, ובכפוף לכל דין ולתקרת התגמול הקבוע (כהגדרתה בתנאי ההעסקה). בתנאי ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון הוגדרה תקופת הגבלת תחרות מדורגת במשכורת מלאה (ללא תנאים נלווים למעט הרכב) שתעמוד על חודש במקרה שסיום ההעסקה יהיה במהלך השנה הראשונה להעסקתה, על חודשיים במקרה שסיום ההעסקה יהיה במהלך השנה השנייה להעסקתה, ושלושה חודשים במקרה שסיום ההעסקה יהיה במהלך השנה השלישית ואילך. לדירקטוריון הבנק שמורה הזכות לוותר על תקופת הצינון או חלקה ובמקרה כזה לא תהיה זכאית יו"ר הדירקטוריון לתשלום כאמור.

רשימת לוחות - ממשל תאגידי

1	פירוט היקף התשלומים למבקרת הפנימית הראשית ורכיביהם	260
2	שכר רואי החשבון המבקרים	263
3	שכר נושאי משרה בכירה	264
4	ריכוז נתונים בעניין עסקאות בנקאיות שנעשו על ידי הבנק והחברות שבשליטתו עם בעלי שליטה בבנק	271
5	תרשים חברות מוחזקות עיקריות של הבנק	276
6	המבנה הארגוני של הבנק	278
7	רכוש קבוע	277
8	נתונים לגבי מצבת כח האדם בקבוצה	279
9	נתונים לגבי מצבת כח האדם בקבוצה לפי מגזרי פעילות	279
10	נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות רבית	295
11	נספח 2 - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי	299
12	נספח 3 - דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון בשנים 2015-2016 - מידע רב רבעוני	300
13	נספח 4 - מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי	301
14	נספח 5 - מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2015-2016 - מידע רב רבעוני	301

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי

ממשל תאגידי

250	חברי הדירקטוריון
254	דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית
255	מינויים ופרישות
256	חברי ההנהלה הבכירה ותחומי אחריותם
259	גילוי בדבר המבקר הפנימי
261	גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים
263	שכר רואי החשבון המבקרים
264	שכר נושאי משרה בכירה
268	עסקאות עם בעלי עניין
272	פרטים על בעלי השליטה בבנק
274	מעורבות ותרומה לקהילה

חברי הדירקטוריון

גב' אירית איזקסון, יו"ר (החל מ-1.1.2017)

מר רוני חזקיהו, יו"ר (עד 31.12.2016)

מר צדיק בינו

מר דוד אסיא

גב' פנינה ביטרמן-כהן

מר גיל בינו

מר זאב בן אשר

מר דב גולדפריינד

מר יוסף הורביץ

גב' דליה לב

מר יעקב סיט

מר אילן (אילון) עייש

מר מנחם ענבר

מר דניאל פורמן

פרטים אודות הדירקטורים של התאגיד בהתאם להוראות הדיווח לציבור (630) של בנק ישראל בנושא דוח הדירקטוריון

שם הדירקטור: **גב' אירית איזקסון** (החל מיום 1.1.17)

יו"ר הדירקטוריון של הבנק מיום 1.1.2017.

מכהנת כחברה בחבר הנאמנים של אוניברסיטת בן גוריון בנגב.

כיהנה כיו"ר הדירקטוריון בחברות: ישראל כרס בע"מ; יורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ; אמינית בע"מ; פועלים אקספרס בע"מ.

כיהנה כדירקטור בחברות: בנק הפועלים בע"מ; אריסון החזקות (1999) בע"מ; אריסון השקעות בע"מ; שיכון ובינוי בע"מ; אי. די. בי בע"מ; קרן עזריאלי וכחברה בחבר הנאמנים של מכון ון ליר בירושלים.

שם הדירקטור: **מר רוני חזקיהו** (עד 31.12.2016)

יו"ר הדירקטוריון של הבנק מיום 16.5.2012.

מכהן כיו"ר חוג הידידים של עמותת "ילדים בסיכוי - המועצה לילד החוסה".

מכהן כיו"ר אגודת הידידים שוחרי האקדמיה ללשון העברית, חבר בועד המנהל בחברה מידות - שיקוף ודירוג מלכ"רים בע"מ, חבר בחבר הנאמנים במכללת בית ברל.

כיהן כמפקח על הבנקים בבנק ישראל וכדירקטור בחברה Fibi Bank (U.K.) PLC.

שם הדירקטור: **מר צדיק בינו**

דירקטור בבנק מיום 21.9.2003.

מכהן כדירקטור בחברות: בינו אחזקות בע"מ; בינוהן בע"מ; ברבינו בע"מ; BIGRO Commodities Limited; ג.ה.ד. השקעות (2006) בע"מ; נרוטק בע"מ (עד לחיסולה מרצון ביום 19.1.2016); דאדא ניהול בע"מ.

כיהן כיו"ר הדירקטוריון בחברות: פז חברת נפט בע"מ (עד 18.9.16); פיבי אחזקות בע"מ; פיבי בית השקעות בע"מ; פיבי בית השקעות א' (1998) בע"מ.

כיהן כדירקטור בחברות: בינופרי בע"מ; פז בית זיקוק אשדוד בע"מ; נרו חברה להשקעות בע"מ; צוהר הדמיה מתקדמת (השקעות 1996) בע"מ.

שם הדירקטור: **מר דוד אסיא**

מכהן כדירקטור חיצוני (לפי הוראות נוהל בנקאי תקין) בבנק מיום 24.12.2012.

מכהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: איי אנג'לס קראוד בע"מ.

מכהן כדירקטור בחברות: ביוקאץ בע"מ; איטוח ישראל בע"מ; ידע חברה למחקר ופיתוח בע"מ; נדיר השקעות בע"מ; נדיר אחזקות מילניום בע"מ; ש. מ. טלקום בע"מ; אנפורמיה תכנה בע"מ; קרן לקידום החינוך בישראל מיסודה של קרן לקידום החינוך ליוצאי עיראק בע"מ; משוב השקעות וטכנולוגיות (1993) בע"מ (לא פעילה); קיסמט השקעות בע"מ; די. בי. מאסטרו בע"מ וכדירקטור בעמותות: IMPACT; מועצת הנגידים של מכון ויצמן למדע; איגוד תעשיות האלקטרוניקה והתוכנה.

שם הדירקטור: **גב' פנינה ביטרמן-כהן**

מכהנת כדירקטור חיצוני (לפי חוק החברות) בבנק מיום 3.6.2009.

שימשה כסמנכ"ל ויועצת משפטית בפולאר השקעות בע"מ וכיהנה כדירקטור בחברות הבנות בקבוצת פולאר.

מכהנת כדירקטור בחברות: על דף הנדסה בע"מ; פוליגר קפיטל בע"מ.

שם הדירקטור: **מר גיל בינו**

דירקטור בבנק מיום 21.9.2003.

מכהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: פיבי אחזקות בע"מ.

מכהן כסמנכ"ל בחברות: בינו אחזקות בע"מ; ברבינו בע"מ; ג.ה.ד. השקעות (2006) בע"מ.

מכהן כדירקטור בחברה: Alden Hotel AG.

כיהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: פיבי בית השקעות בע"מ.

כיהן כדירקטור בחברות: פז חברת נפט בע"מ (עד 18.9.16); פז תעשיות ושרותים (נפט) בע"מ, פז בית זיקוק אשדוד בע"מ; פיבי בית השקעות א' (1998) בע"מ.

פרטים אודות הדירקטורים של התאגיד בהתאם להוראות הדיווח לציבור (630) של בנק ישראל בנושא דוח הדירקטוריון (המשך)

שם הדירקטור: מר זאב בן אשר

מכהן כדירקטור חיצוני (לפי חוק החברות) בבנק מיום 23.12.2010.

מכהן כדירקטור בחברה: סוקולובסקי לור בע"מ.

מאמן מנהלים.

כיהן כדירקטור בחברה: אקסלנס השקעות בע"מ; כלל תעשיות בע"מ (עד 10.12.2015).

שם הדירקטור: מר דב גולדפריינד

מכהן כדירקטור חיצוני (לפי הוראות ניהול בנקאי תקין) בבנק מיום 16.7.2015.

מכהן כדירקטור חיצוני בחברות: החברה הכלכלית ראשון לציון בע"מ; ייזום ראשון בע"מ.

מכהן כמנכ"ל בחברה: א.ת.ר.ן. ניהול וייעוץ בע"מ.

כיהן כד"ר בחברות: לאומי קרד בע"מ; סקורפיו נדל"ן בע"מ.

כיהן כמנכ"ל: בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ.

כיהן כסמנכ"ל, חבר הנהלה וראש חטיבת החשבונאי הראשי בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ וכדירקטור בחברות בנות בקבוצת הבינלאומי.

שם הדירקטור: מר יוסף הורביץ

מכהן כדירקטור חיצוני (לפי חוק החברות) בבנק מיום 15.11.2011.

דירקטור בחברה יוסף הורביץ יעוץ בע"מ וביד ושם רשות הזכרון לשואה ולגבורה.

כיהן כמבקר ראשי בקבוצת בנק לאומי ובתפקידים בכירים אחרים בבנק לאומי.

שם הדירקטור: גב' דליה לב

מכהנת כדירקטור בבנק מיום 24.12.2012.

מכהנת כדירקטור בחברות: שטראוס גרופ בע"מ; בלגל בע"מ.

מכהנת כחברה בחבר הנאמנים של אוניברסיטת תל אביב ושל אוניברסיטת באר שבע.

כיהנה כיו"ר דירקטוריון בחברה: מי אביבים בע"מ.

כיהנה כדירקטור בחברות: פז חברת נפט בע"מ (עד 18.9.16); רשות שדות התעופה; הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; פז בית זיקוק אשדוד.

בע"מ.

שם הדירקטור: מר יעקב טייט

מכהן כדירקטור בבנק מיום 30.8.2010.

מכהן כמנכ"ל בחברה: פיבי אחזקות בע"מ; וכדירקטור בחברות: סיט ניהול נכסים בע"מ; ריט מגורים לישראל בע"מ; פנמר בע"מ; חבר בוועד המנהל.

של עמותת אלי"ע.

כיהן כמנכ"ל ודירקטור בחברה: פיבי בית השקעות בע"מ, כמנכ"ל משותף: בלאומי ושות' חתמים בע"מ וכמנהל השקעות וסמנכ"ל פיתוח עסקי.

בחברת ברבינו בע"מ.

שם הדירקטור: מר אילן (אילון) עייש

מכהן כדירקטור חיצוני (לפי הוראות ניהול בנקאי תקין) בבנק מיום 10.6.2015.

מכהן כדירקטור ומנכ"ל בחברה: יבול שוקי הון בע"מ.

כיהן כדירקטור חיצוני (לפי הוראות ניהול בנקאי תקין) בבנק דיסקונט לישראל בע"מ.

שם הדירקטור: מר מנחם ענבר

מכהן כדירקטור חיצוני (לפי הוראות ניהול בנקאי תקין) בבנק מיום 10.6.2015.

מכהן כדירקטור בחברות: שיפמן ענבר בע"מ; שיפמן ענבר יועצים בע"מ.

כיהן כמנכ"ל בחברות: ארקין אחזקות; לאומי ושות'.

כיהן כדירקטור בחברות: בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ; בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ; אלרוב (ישראל) בע"מ; קבוצת כרמל בע"מ.

פרטים אודות הדירקטורים של התאגיד בהתאם להוראות הדיווח לציבור (630) של בנק ישראל בנושא דוח הדירקטוריון (המשך)

שם הדירקטור: מר דניאל פורמן

מכהן כדירקטור חיצוני (לפי הוראות נוהל בנקאי תקין) בבנק מיום 30.10.2014.

מכהן כדירקטור בחברות: אורעד מערכות הייטק בע"מ; ארבע וי סי חברת ניהול בע"מ; קנבי-טק בע"מ; Cohanzick Absolute Return Master Fund Ltd;

Cohanzick Absolute Return Fund Ltd.

מכהן כדירקטור ומנכ"ל בחברה: ארבע חברה למימון בע"מ.

מכהן כמנכ"ל משותף בחברה: Societe Palais De La Promenade SARL.

חבר בועד המנהל ויו"ר ועדת קרנות של האוניברסיטה העברית בירושלים.

פרטים נוספים על חברי דירקטוריון הבנק, ניתן למצוא בתקנה 26 "דירקטוריון הבנק" בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2016 המתפרסם באתר מגנא של רשות ניירות ערך.

דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית

בהתאם לחוק החברות התשנ"ט-1999, לפחות אחד מהדירקטורים החיצוניים יהיה בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, והיתר יהיו בעלי כשירות מקצועית או בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית (כהגדרת מונחים אלה בחוק). כמו כן, בהתאם להוראת בנק ישראל לפחות חמישית מכלל חברי הדירקטוריון ולפחות שניים מחברי ועדת הביקורת יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. בפועל, מתוך שלושה עשר הדירקטורים המכהנים בדירקטוריון כיום, שנים עשר דירקטורים (ובכללם שני דח"צים) הם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. בוועדת הביקורת חמישה דירקטורים מתוך ששת חברי הוועדה הם בעלי המומחיות. להלן פרטים אודות דירקטורים המכהנים בדירקטוריון הבנק, שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית, תוך ציון חברותם בוועדת הביקורת ותאור הרקע המקצועי ו/או ההשכלה, לפיהם יש לראותם כדירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית:

1. **יו"ר הדירקטוריון, גב' אירית איזקסון** (החל מיום 1 בינואר 2017), בוגרת כלכלה מורחב באוניברסיטת תל אביב ומוסמכת במינהל עסקים התמחות בחקר ביצועים בבית הספר למנהל עסקים של אוניברסיטת תל אביב. מכהנת כחברה בחבר הנאמנים של אוניברסיטת בן גוריון בנגב. כיהנה כיו"ר הדירקטוריון בחברות: ישראל כרמל; יורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ; אמינות בע"מ; פועלים אקספרס בע"מ. כיהנה כדירקטור בחברות: בנק הפועלים בע"מ; אריסון החזקות (1999) בע"מ; אריסון השקעות בע"מ; שיכון ובינוי בע"מ; אי. די. בי בע"מ; קרן עזריאלי ובחברות ציבוריות. כיהנה כחברה בחבר הנאמנים של מכון ון ליר בירושלים.
2. **יו"ר הדירקטוריון, מר רוני חזקיהו** (עד 31 בדצמבר 2016), בעל BSc הנדסת תעשייה וניהול באוניברסיטת בן גוריון באר שבע. כיהן כמפקח על הבנקים בבנק ישראל.
3. **מר צדיק בינו**, כיהן כיו"ר דירקטוריון וכמנכ"ל הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ וכמנכ"ל בנק לאומי לישראל בע"מ. כיהן כיו"ר דירקטוריון פיבי אחזקות בע"מ, החברה האם של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ. דירקטור בחברות.
4. **מר גיל בינו**, עורך דין, בוגר משפטים ומנהל עסקים ומוסמך במנהל עסקים (EMBA), מכהן כיו"ר פיבי אחזקות בע"מ, החברה האם של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; מנכ"ל בינו אחזקות בע"מ, דירקטור בחברות.
5. **מר דוד אסיא**, בוגר בכלכלה ומדעי החברה ומוסמך במנהל עסקים באוניברסיטת תל אביב. מכהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: איי אנג'לס קראוד בע"מ; כדירקטור בחברות: ביוקאץ בע"מ; מוב-ארט קונסולטינג בע"מ; ידע חברה למחקר ופיתוח בע"מ; נדיר השקעות בע"מ; נדיר אחזקות מילניום בע"מ; ש. מ. טלקום בע"מ; אנפורמיה תוכנה בע"מ; קרן לקידום החינוך בישראל מיסודה של קרן לקידום החינוך ליוצאי עיראק בע"מ; משב השקעות וטכנולוגיות (1993) בע"מ (לא פעילה); קיסמט השקעות בע"מ; די. בי. מאסטרו בע"מ וכדירקטור בעמותות: IMPACT; מועצת הנגידים של מכון ויצמן למדע; איגוד תעשיות האלקטרוניקה והתוכנה.
6. **מר זאב בן אשר**, (דח"צ, חבר בוועדת ביקורת); בעל תואר שני (MBA) במנהל עסקים באוניברסיטת תל אביב; תעודת סיום בתוכנית מתקדמת לניהול מנהל עסקים באוניברסיטת הארווארד. כיהן כחבר הנהלה בבנק הפועלים ובבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ. כיהן כדירקטור בחברות: אקסלנס השקעות בע"מ; כלל תעשיות בע"מ. מאמן מנהלים.
7. **מר דב גולדפריינד**, (חבר בוועדת ביקורת), רואה חשבון, בוגר חשבונאות וכלכלה ומוסמך במינהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב. מכהן כמנכ"ל בחברה: א.ת.ר.ן. ניהול וייעוץ בע"מ. מכהן כדירקטור חיצוני בחברות: החברה הכלכלית ראשון לציון בע"מ; ייזום ראשון בע"מ. כיהן כדח"צ בחברות: לאומי קרד בע"מ; סקורפיו נדל"ן בע"מ. כיהן כמנכ"ל: בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ. כיהן כסמנכ"ל, חבר הנהלה וראש חטיבת החשבונאי הראשי בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ וכדירקטור בחברות בנות בקבוצת הבינלאומי.
8. **מר יוסף הורביץ**, (דח"צ, יו"ר ועדת ביקורת), עו"ד, בוגר (LLB) במשפטים באוניברסיטה העברית בירושלים (השלוחה בתל אביב); מכהן כדירקטור ביד ושם רשות הזכרון לשואה ולגבורה; כיהן במשך כ-15 שנה כמפקח הפנימי הראשי וחבר הנהלה בבנק לאומי לישראל בע"מ ולפני כן כיהן בתפקידים בכירים שונים בבנק לאומי.
9. **גב' דליה לב**, (חברה בוועדת ביקורת); רואת חשבון, מוסמכת במשפטים באוניברסיטת בר-אילן, תעודת ISMP באוניברסיטת הרווארד, מגשרת מוסמכת, מנהלת סיכונים. כיהנה כיו"ר דירקטוריון בחברה: מי אביבים בע"מ וכדירקטור בחברות: פז חברת נפט בע"מ (עד 18.9.16); רשות שדות התעופה; הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; פז בית זיקוק אשדוד בע"מ. מכהנת כדירקטור בחברה: שטראוס גרופ בע"מ וחברה בחבר הנאמנים של אוניברסיטת תל אביב ואוניברסיטת בן גוריון בנגב.
10. **מר יעקב סיט**, עורך דין, בוגר (LLB) במשפטים, בעל תואר ראשון (BA) בכלכלה באוניברסיטת תל אביב ותואר שני במנהל עסקים (מוסמך במימון) (MBA) במרכז הבינתחומי הרצליה. מכהן כמנכ"ל פיבי אחזקות בע"מ וכדירקטור בחברות. כיהן כמנכ"ל ודירקטור: פיבי בית השקעות בע"מ, כיהן כמנכ"ל משותף: בלאומי ושות' חתמים בע"מ וכמנהל השקעות וסמנכ"ל פיתוח עסקי בחברה: ברבינו בע"מ.
11. **מר אילן (אילון) עייש**, (חבר בוועדת ביקורת), רואה חשבון, בוגר כלכלה וחשבונאות באוניברסיטת תל אביב. מכהן כדירקטור ומנכ"ל בחברה: יבול שוקי הון בע"מ. כיהן כדירקטור חיצוני (לפי הוראות נוהל בנקאי תקין) בבנק דיסקונט לישראל בע"מ

12. **מר מנחם ענבר**, בוגר (B.A.) במדעי החברה ומוסמך (M.A.) במשפטים באוניברסיטת בר אילן. כיהן כמנכ"ל בחברות: ארקין אחזקות; לאומי ושות'. כיהן כדירקטור בחברות: בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ; בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ; אלרוב (ישראל) בע"מ; קבוצת כרמל בע"מ.

13. **מר דניאל פורמן**, בוגר כלכלה וסטטיסטיקה באוניברסיטה העברית בירושלים, מוסמך (MBA) במנהל עסקים ב-INSEAD צרפת. מכהן כדירקטור בחברות: אורעד מערכות הייטק בע"מ; ארבע וי סי חברת ניהול בע"מ; קנבי-טק בע"מ; Cohanzick Absolute Return Master; Cohanzick Absolute; Return Fund Ltd. מכהן כדירקטור ומנכ"ל בחברה: ארבע חברה למימון בע"מ. מכהן כמנכ"ל משותף בחברה: Societe Palais De La Promenade SARL. חבר בוועד המנהל ויו"ר ועדת קרנות של האוניברסיטה העברית בירושלים.

דירקטוריון הבנק קיים בשנת 2016 28 ישיבות מליאה ו-54 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

מינויים ופרישות

ביום 31 בדצמבר 2016, פרש מר רוני חזקיהו מכהונתו כיו"ר דירקטוריון הבנק. דירקטוריון הבנק מודה לו על תרומתו לעבודת הדירקטוריון וועדותיו. ביום 1 בינואר 2017 מונתה גברת אירית איזקסון לדירקטורית וליו"ר דירקטוריון הבנק. מינויה כדירקטורית אושר גם באסיפה הכללית מיום 23 בפברואר 2017, ונקבע לתקופה של עד שלוש שנים ממועד אישור האסיפה. ביום 19 בפברואר 2017 סיים מר אמנון בק את כהונתו כמנכ"ל מתף. בשלב זה ועד למינוי מנכ"ל, מונתה גב' איריס לבנון לממלאת מקום המנכ"ל.

חברי ההנהלה הבכירה ותחומי אחריותם

מנהל כללי	גב' סמדר ברבר-צדיק
משנה למנכ"ל, ראש החטיבה העסקית	מר אילן בצרי
סמנכ"ל, ראש חטיבת משאבים	מר יוסי לוי
סמנכ"ל, ראש החטיבה לניהול נכסי לקוחות	מר יורם סירקיס
סמנכ"ל, ראש חטיבת החשבונאי הראשי	מר נחמן ניצן, רו"ח
סמנכ"ל, מנהל סיכונים ראשי (CRO)	מר בנצי אדירי
סמנכ"ל, מבקרת פנימית ראשית	גב' יעל רונן, רו"ח
סמנכ"ל, ראש החטיבה הבנקאית	גב' אלה גולן
סמנכ"ל, ראש המערך הפיננסי	מר אביאל שטרנשוס
סמנכ"ל, ראש מערך פאג"י	מר ינון שויקה
מזכיר כללי	מר אביעד בילר, עו"ד
רואי החשבון המבקרים של הבנק	סומך חייקין, רו"ח

חברי ההנהלה הבכירה ותחומי אחריותם

שם נושא המשרה הבכירה: **גב' סמדר ברבר-צדיק**

תאריך שבו החלה כהונתה (*): 20.3.2007

התפקיד שהיא ממלאת בתאגיד: מנהל כללי.

מכהנת כיו"ר דירקטוריון בחברות: מתן מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ; FIBI Bank (Switzerland) Ltd.

מכהנת כדירקטור בחברה: שי.ש.י.ס. אחזקות (1999) בע"מ.

מכהנת כחברת הוועד הפועל וממלאת מקום קבועה לנשיא איגוד הבנקים.

כיהנה כחברת הוועד המנהל בעמותת "מתן" (עד 4.1.2016).

כיהנה כיו"ר הדירקטוריון בחברות: Fibi Bank (U.K.) PLC; בנק אוצר החייל בע"מ.

כיהנה כמנהלת כללית בחברות: פ.י.ב.י. אחזקות בע"מ; פיבי בית השקעות בע"מ; סהר פיתוח ואחזקות בע"מ.

כיהנה כראש אגף עסקים בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ.

שם נושא המשרה הבכירה: **מר אילן בצרי**

תאריך שבו החלה כהונתו (*): 20.3.2007

התפקיד שהוא ממלא בתאגיד: משנה למנכ"ל, חבר הנהלה וראש החטיבה העסקית.

מכהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: בנק מסד בע"מ.

מכהן כדירקטור בחברות: פאנקה בע"מ; FIBI Bank (Switzerland) Ltd.

כיהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: Fibi Bank (U.K.) PLC.

כיהן כראש אגף ניהול פיננסי וניהול סיכונים בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ.

שם נושא המשרה הבכירה: **מר יוסי לוי**

תאריך שבו החלה כהונתו (*): 1.12.2003

התפקיד שהוא ממלא בתאגיד: סמנכ"ל, חבר הנהלה, ראש חטיבת משאבים.

מכהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: בנק אוצר החייל בע"מ (החל מ-23.2.16).

מכהן כדירקטור בחברה: פורטראב חברה להשקעות בע"מ.

כיהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: הבינלאומי הראשון ושות' חיתום והשקעות בע"מ.

כיהן כמנכ"ל ויו"ר מתן מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ;

כיהן כדירקטור בחברות: בנק מסד בע"מ; יובנק בע"מ, בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ.

כיהן כראש אגף תפעול ומערכות מידע בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ.

שם נושא המשרה הבכירה: **מר יורם סירקיס**

תאריך שבו החלה כהונתו (*): 20.3.2007

התפקיד שהוא ממלא בתאגיד: סמנכ"ל, חבר הנהלה, ראש החטיבה לניהול נכסי לקוחות.

מכהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: יובנק חברה לנאמנות בע"מ.

מכהן כדירקטור בחברות: הבינלאומי הראשון הנפקות בע"מ; הבורסה לניירות ערך בת"א בע"מ.

כיהן כיו"ר הדירקטוריון בחברות: יובנק בע"מ; הבינלאומי סוכנות לביטוח (2005) בע"מ.

כיהן כדירקטור בחברה לרישומים של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ.

כיהן כמנהל מחלקת ניהול ערך בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ.

שם נושא המשרה הבכירה: **מר נחמן ניצן**

תאריך שבו החלה כהונתו (*): 1.9.2011

התפקיד שהוא ממלא בתאגיד: סמנכ"ל, חבר הנהלה, ראש חטיבת החשבונאי הראשי.

מכהן כיו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל בחברה: הבינלאומי הראשון הנפקות בע"מ.

מכהן כדירקטור בחברות: בנק אוצר החייל בע"מ; מתן מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ.

כיהן כדירקטור בחברה: כרטיסי אשראי לישראל בע"מ.

כיהן כממלא מקום ומשנה למנכ"ל, מנהל החטיבה הפיננסית וחבר הנהלה בבנק ירושלים; סמנכ"ל כספים ב-סו חברה לביטוח (ביטוח ישיר); חשבונאי ראשי וסמנכ"ל בבנק ירושלים.

חברי ההנהלה הבכירה ותחומי אחריותם (המשך)

שם נושא המשרה הבכירה: **מר בנצי אדירי**

תאריך שבו החלה כהונתו (*): 23.2.2012

התפקיד שהוא ממלא בתאגיד: סמנכ"ל, חבר הנהלה, מנהל סיכונים ראשי (CRO) וראש החטיבה לניהול סיכונים.

מכהן כדירקטור בחברה הבת: בנק אוצר החייל בע"מ.

כיהן כמנהל האגף העסקי, סמנכ"ל וחבר הנהלת בנק ירושלים בע"מ.

שם נושאת המשרה הבכירה: **גבי יעל רון**

תאריך שבו החלה כהונתה (*): 23.5.2011

התפקיד שהיא ממלאת בתאגיד: מבקרת פנימית ראשית ומבקרת פנימית בחברות הבנות הבנקאיות בקבוצת הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (למעט פיבי שווייץ).

מכהנת כדירקטור באיגוד המבקרים הפנימיים.

כיהנה כיו"ר ועדת SOX בהתאחדות חברות הביטוח; חברת ועדת ביקורת מערכות מידע בלשכת המבקרים הפנימיים; מרצה בקורס ההכנה לבחינות

CISA של האיגוד הישראלי לביקורת ואבטחת מערכות מידע ובקורס לביקורת מערכות מידע של לשכת המבקרים הפנימיים.

שימשה כמנהלת מחלקת SOX בקבוצת כלל ביטוח בע"מ ומנהלת (מנכ"ל) במחלקת ניהול סיכונים מערכות מידע במשרד רו"ח סומך חייקין.

שם נושאת המשרה הבכירה: **גבי אלה גולן**

תאריך שבו החלה כהונתה (*): 1.1.2014

התפקיד שהיא ממלאת בתאגיד: סמנכ"ל, חברת הנהלה, ראש החטיבה הבנקאית.

מכהנת כדירקטור בחברה: בנק מסד בע"מ.

כיהנה כדירקטור בחברות: יובנק בע"מ (עד 30.9.15) ומסלקת הבורסה.

כיהנה כסגנית ראש החטיבה לניהול נכסי לקוחות וכמנהלת מחלקת ניירות ערך ארצית בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ.

שם נושא המשרה הבכירה: **מר אביאל שטרנשוס**

תאריך שבו החלה כהונתו (*): 18.10.2015 (**)

התפקיד שהוא ממלא בתאגיד: סמנכ"ל, חבר הנהלה, ראש המערך הפיננסי.

מכהן כדירקטור בחברות: סטוקופין (ישראל) בע"מ; כרטיסי אשראי לישראל בע"מ; יובנק חברה לנאמנות בע"מ; יובנק השקעות והחזקות בע"מ; יובנק

חיתום וייעוץ בע"מ; יובנק פיננסים (2005) בע"מ.

כיהן כיו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל בחברה: הבינלאומי הנפקות בע"מ.

כיהן כמנכ"ל החברה הבת: יובנק בע"מ.

כיהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: יובנק חברה לנאמנות בע"מ.

כיהן כדירקטור בחברות: FIBI Bank (Switzerland) Ltd.; מכון למחקר עסקים.

שימש כסמנכ"ל ומנהל תחום השקעות ביטוח וגמל במנורה מבטחים ביטוח בע"מ.

כיהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: מנורה מבטחים קרנות נאמנות בע"מ.

כיהן כדירקטור בחברה: מנורה מבטחים ניהול תיקי השקעות בע"מ.

שם נושא המשרה הבכירה: **מר ינון שויקה**

תאריך שבו החלה כהונתו (*): 1.1.2016

התפקיד שהוא מילא בתאגיד: סמנכ"ל, חבר הנהלה, ראש מערך פאג"י.

כיהן כמנכ"ל החברה הבת בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ.

(*) המועד בו קיבלו נושאי המשרה את התואר הנוכחי.

(**) ביום 1.10.2015 התמנה לסמנכ"ל וחבר הנהלה. ביום 18.10.2015 התמנה גם כראש המערך הפיננסי.

פרטים נוספים על חברי ההנהלה הבכירה, ניתן למצוא בתקנה 26א' "נושאי משרה בכירה בבנק" בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2016 המתפרסם באתר מגנא של רשות ניירות ערך.

גילוי בדבר המבקר הפנימי

פרטי המבקרת הפנימית

גב' יעל רונן, רו"ח, חברת הנהלה, מכהנת כמבקרת הפנימית הראשית של הבנק החל מחודש מאי 2011, ומשמשת כמבקרת פנימית בכל החברות הבנקאיות בקבוצת הבנק למעט בחברה בת בחו"ל פיבי בנק (שוויץ). בחברות הבנות הלא בנקאיות מונו מנהלים ממערך הביקורת הפנימית כמבקרים ראשיים.

המבקרת הפנימית הינה בעלת תואר ראשון בכלכלה ופסיכולוגיה ומסלול בחשבונאות לבעלי תואר מטעם אוניברסיטת תל אביב. בתפקידה הקודמים עסקה בניהול מחלקת SOX של חברת כלל ביטוח בע"מ והיתה מנהלת במחלקת ניהול סיכונים מערכות מידע במשרד רואי החשבון KPMG סומך חייקין, עם דגש על פעילויות ביקורת וייעוץ בתחום הבנקאי.

המבקרת הפנימית הראשית הינה עובדת הבנק ועומדת בתנאים הקבועים בסעיף 3(א) לחוק הביקורת הפנימית. המבקרת הפנימית ועובדיה משמשים בתפקידי ביקורת בלבד, ללא ניגוד עניינים, ופועלים בהתאם להוראות המבקר הפנימי כאמור בסעיף 146(ב) לחוק החברות, הוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית (התשנ"ב - 1992) (להלן "חוק הביקורת הפנימית") והוראות ניהול בנקאי 307.

דרך המינוי וכפיפות אירגונית

מינוי המבקרת הפנימית אושר בוועדת הביקורת ביום 15 במרס 2011 ובדירקטוריון הבנק ביום 22 במרס 2011. הממונה בארגון על המבקר הפנימי הינו יו"ר הדירקטוריון.

תכנית העבודה של הביקורת הפנימית

הביקורת הפנימית פועלת על פי תכנית עבודה רב שנתית לתקופה של ארבע עד חמש שנים ותכנית עבודה שנתית הנגזרת ממנה, הכוללת את כל הפעילויות והישויות של הבנק, לרבות החברות הבנות בישראל. תכנית העבודה מבוססת על מתודולוגיה שיטתית של הערכת סיכונים ומביאה בחשבון, בין היתר, את הערכת הסיכונים כפי שבאה לידי ביטוי במסמך ה-ICAAP והערכות של הביקורת הפנימית בנוגע למוקדי הסיכון בפעילות הבנק, לרבות מוקדי סיכון לסיכונים תפעוליים, מעילות והונאות, ולממצאים שהועלו בביקורות קודמות שבוצעו על ידיה ועל ידי גורמים חיצוניים. תכנית העבודה כוללת את הקצאת התשומות ואת התדירות לביצוע הביקורת בהתאמה לרמת הסיכון של הישות/הפעילות המבוקרת. תכנית העבודה מובאת לדיון בוועדת הביקורת אשר ממליצה בפני הדירקטוריון על אישורה ומאושרת על ידי הדירקטוריון. תכנית העבודה מותירה בידי המבקרת הפנימית הראשית את שיקול הדעת לסטות ממנה וכן לבצע ביקורות בלתי מתוכננות. שינויים מהותיים מתוכנית העבודה שאושרה, מובאים לדיון בפני ועדת הביקורת.

חברות בנות בחו"ל

בפיבי בנק (שוויץ) מועסק מבקר פנימי מקומי במיקור חוץ. עבודתו נסקרת ומפוקחת על ידי המבקרת הפנימית, תכנית העבודה שלו מועברת למבקרת הפנימית הראשית ומדווחת לוועדת הביקורת של הבנק. דוחות הביקורת שלו מועברים דרך קבע למבקרת הפנימית הראשית.

היקף משרות

כאמור, המבקרת הפנימית הינה עובדת הבנק ומועסקת במשרה מלאה. מספר העובדים העוסקים בביקורת הפנימית של הבנק והחברות הבנות שלו עמד במהלך שנת 2016 על כ-60 משרות בממוצע. היקף משרות זה, נגזר מתכנית העבודה הרב שנתית, וכולל מיקור חוץ.

עריכת הביקורת

עבודת הביקורת הפנימית מבוצעת על פי דרישות החוק השונות, לרבות חוק הביקורת הפנימית, פקודת הבנקאות, כללי הבנקאות, הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו לרבות הוראת ניהול בנקאי תקן 307, והנחיות של גופים רגולטוריים אחרים. הוראת ניהול בנקאי תקן 307 מסדירה את נושא פונקציית הביקורת הפנימית בתאגידים הבנקאיים בהתאמה למסגרת העבודה של באזל, תוך חתירה לחיזוק עקרונות הממשל התאגידי. ההוראה מסדירה, בין היתר, את תפקידי הפונקציה, היקף פעילותה, שיטות עבודתה והדיווחים שעליה להעביר. הביקורת הפנימית מבצעת את עבודתה בהתאם לתקנים מקצועיים מקובלים שנקבעו על ידי הלשכה העולמית למבקרים פנימיים. הדירקטוריון וועדת הביקורת, אשר בחנו את תכנית העבודה של הביקורת הפנימית ואת ביצועה בפועל, הניחו את דעתם כי הביקורת הפנימית של הבנק עומדת בדרישות האמורות.

גישה למידע

למבקרת הפנימית ניתנת גישה מלאה לכל המידע הנדרש על ידה, כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית, ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות נתונים כספיים. יודגש כי, גם בביצוע ביקורת בחברות הבנות בארץ ניתנה גישה מלאה כאמור.

דין וחשבון המבקרת הפנימית הראשית

דוחות הביקורת הפנימית, לרבות דיווחים תקופתיים, מוגשים בכתב. דוחות הביקורת הפנימית מוגשים לחברי ההנהלה הממונים על היחידות/הנושאים המבוקרים, ועל פי קריטריונים שנקבעו בנהלי הדירקטוריון, למנכ"ל הבנק וליו"ר הדירקטוריון. דוחות ביקורת משמעותיים, לפי העניין, נדונים בישיבות אצל מנכ"ל הבנק. יו"ר ועדת הביקורת, קובע בהתייעצות עם המבקרת הפנימית הראשית, אלו דוחות ביקורת יוצגו בשלמותם לדיון בוועדת הביקורת. בנוסף, מוגש לחברי ועדת הביקורת הדיווח החודשי של הביקורת הפנימית הכולל תקצירים של כל דוחות הביקורת שהופצו בחודש שחלף, והם רשאים לעיין בכל דוח ביקורת שהם מוצאים לנכון ולבקש מהיו"ר להציגו לדיון בשלמותו בוועדת הביקורת. הדיווחים התקופתיים של הביקורת הפנימית כוללים דיווח חודשי, דיווח חצי שנתי ודיווח שנתי. הדיווח החודשי מוגש למנכ"ל ולחברי הנהלת הבנק, ליו"ר ולחברי ועדת הביקורת וליו"ר הדירקטוריון. הדיווח החצי שנתי והדיווח השנתי של הביקורת הפנימית כוללים דיווח בדבר ביצוע תכנית העבודה למול התכנון, רשימה של כל דוחות הביקורת שהופצו בתקופה המדווחת, דיווח בדבר ממצאי המעקב אחר תיקון הליקויים העולים מדוחות הביקורת ותמצית מהממצאים המהותיים שהועלו בדוחות הביקורת ובדיווח השנתי הערכה של אפקטיביות הבקרה הפנימית. לחברי הדירקטוריון נמסרים עותקי פרוטוקולים של ועדות הביקורת, על מנת להביא את תוכן הדיונים לידיעת חברי הדירקטוריון, שאינם חברים בוועדת הביקורת. במקרים של ממצאים חמורים במיוחד, נמסר דווח מיידי למנכ"ל, ליו"ר ועדת הביקורת וליו"ר הדירקטוריון. הדיווח של הביקורת הפנימית לשנת 2015 נדון בוועדת הביקורת של הבנק ביום 19 באפריל 2016 וביום 10 במאי 2016. הדיווח של הביקורת הפנימית למחצית הראשונה של שנת 2016 נדון בוועדת הביקורת של הבנק ביום 20 בספטמבר 2016. הדיווח של הביקורת הפנימית לשנת 2016 ידון בחודש אפריל 2017.

הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי

לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת, היקף, אופי ורציפות הפעילות ותכנית העבודה של המבקרת הפנימית הינם סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בבנק.

תגמול

להלן פירוט היקף התשלומים למבקרת הפנימית הראשית ורכיביהם (באלפי ש"ח) - לפי הפירוט הנדרש בטבלת מקבלי השכר הגבוה בבנק:

שנת		
2015	2016	
960	960	משכורת ומענקים
287	280	פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשות, בטוח לאומי והטבות נוספות
68	67	שווי הטבות
1,315	1,307	סך הכל שכר והוצאות נלוות

תגמול המבקרת הולם את משרתה. להערכת הדירקטוריון אין בתגמול המבקרת הפנימית כדי לגרום להטייה בשיקול דעתה המקצועי.

גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

נושאי המשרה העוסקים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק הינם מנכ"ל הבנק, גב' סמדר ברבר-צדיק והחשבוני הראשי, רו"ח נחמן ניצן. בהתאם להוראות SOX 302, מדי רבעון מתכנסת ועדת גילוי, בראשות המנכ"ל ובהשתתפות ראש חטיבת החשבוני הראשי, ראשי חטיבות ומנהלי המחלקות הכפופים למנכ"ל ו/או לדירקטוריון, מתאם הגילוי הראשי ורואה החשבון המבקר של הבנק. ועדת הגילוי דנה בנושאים מהותיים שעשויה להיות להם השלכה על נתוני הדוחות הכספיים, וכן בליקויים שנתגלו במערך הבקרה על דיווח כספי ומעקב אחר תיקון אותם ליקויים. בטרם מובאים הדוחות הכספיים לדיון במליאה, נערכים דיונים מקדימים בעניינם בהנהלת הבנק, בוועדת הגילוי וכן בהשתתפות המנכ"ל, ראש חטיבת החשבוני הראשי ורואה החשבון המבקר של הבנק, במסגרתם מתקיים דיון בסוגיות מהותיות, ככל שהתעוררו, בהכנת הדוחות הכספיים ובמדיניות החשבונית שיש ליישם.

הדירקטוריון הסמיך את ועדת הביקורת לשמש כועדה לבחינת הדוחות הכספיים, בהתאם לתקנות החברות (הוראות ותנאים לעניין הליך אישור הדוחות הכספיים) התש"ע-2010. בראש ועדת הביקורת מכהן דירקטור חיצוני, רוב חבריה הינם בכשירות של דירקטורים בלתי תלויים וכל חברה הנם בעלי היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים.

בהתאם להחלטת הדירקטוריון, נדרש כי יכהנו בדירקטוריון ובוועדת הביקורת לפחות שני דירקטורים בעלי מומחיות חשבונית ופיננסית. כיום בפועל 12 מתוך 13 חברי הדירקטוריון, ו-5 מתוך 6 חברי ועדת הביקורת הינם בעלי מומחיות חשבונית ופיננסית. בוועדת הביקורת מכהנים ששה דירקטורים כמפורט להלן:

- מר יוסף הורביץ**, יו"ר ועדת הביקורת. מכהן כדירקטור חיצוני (דח"צ) לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 (וכדירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים), ובכשירות של דירקטור בלתי תלוי. הנו בעל מומחיות חשבונית ופיננסית, ובעל יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים (וחתם כדן על הצהרה המאשרת זאת), מן הנימוקים המפורטים להלן: כיהן במשך כ-15 שנה כמבקר הפנימי הראשי וחבר הנהלה בבנק לאומי לישראל בע"מ ולפני כן כיהן בתפקידים בכירים שונים בבנק לאומי.
- גב' פנינה ביטרמן-כהן**, חברת ועדת הביקורת, מכהנת כדירקטורית חיצונית (דח"צ) לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 (וכדירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים), ובכשירות של דירקטור בלתי תלוי. אינה בעלת מומחיות חשבונית ופיננסית. הנה בעלת יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים (וחתמה כדן על הצהרה המאשרת זאת), מן הנימוקים המפורטים להלן: כיהנה במשך למעלה מ-20 שנה כנושאת משרה בכירה בחברה ציבורית שניירות הערך שלה נסחרים בבורסה לני"ע בת"א, כיהנה במשך למעלה מ-20 שנה כדירקטורית בחברות הפעילות בתחומים מגוונים, השתתפה בקורסים בנושאים של ניתוח דוחות כספיים וניהול סיכונים.
- מר זאב בן אשר**, חבר ועדת הביקורת, מכהן כדירקטור חיצוני (דח"צ) לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 (וכדירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים), ובכשירות של דירקטור בלתי תלוי. הנו בעל מומחיות חשבונית ופיננסית, ובעל יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים (וחתם כדן על הצהרה המאשרת זאת), מן הנימוקים המפורטים להלן: בעל תואר שני (MBA) במינהל עסקים באוניברסיטת תל אביב; תעודת סיום בתוכנית מתקדמת לניהול באוניברסיטת הארווארד. כיהן כחבר הנהלה בבנק הפועלים ובבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ. כיהן כדירקטור בחברות אקסלנס השקעות בע"מ, כלל תעשיות בע"מ; מאמן מנהלים.
- מר דב גולדפרינד**, חבר ועדת הביקורת, מכהן כדירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים ולא סווג כדירקטור בלתי תלוי. הנו בעל מומחיות חשבונית ופיננסית, ובעל יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים (וחתם כדן על הצהרה המאשרת זאת). מן הנימוקים המפורטים להלן: רואה חשבון, בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות ותואר שני במנהל עסקים מאוניברסיטת תל-אביב. כיהן כמנכ"ל בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ, כסמנכ"ל חבר הנהלה והחשבוני הראשי בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ וכדירקטור בחברות.
- גב' דליה לב**, חברת ועדת הביקורת, אינה מכהנת כדירקטור חיצוני ולא סווגה כדירקטור בלתי תלוי. הנה בעלת מומחיות חשבונית ופיננסית, ובעלת יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים (וחתמה כדן על הצהרה המאשרת זאת), מן הנימוקים המפורטים להלן: רואת חשבון, תעודת ISMP מאוניברסיטת הרווארד, מוסמכת במשפטים מאוניברסיטת בר-אילן, מגשרת מוסמכת, מנהלת סיכונים. כיהנה כיו"ר דירקטוריון בחברות: מי אביבים בע"מ ושופרסל בע"מ. כיהנה כמנכ"ל משותף באי.די.בי חברה לפיתוח בע"מ וכדירקטור בחברות: פז חברת נפט בע"מ (עד 18.9.16); רשות שדות התעופה; פז בית דיקוק אשדוד בע"מ. מכהנת כדירקטור בחברות: שטראוס גרופ בע"מ; בלגל בע"מ.
- מר אילן (אילון) עייש**, חבר ועדת הביקורת, מכהן כדירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים ובכשירות של דירקטור בלתי תלוי. הינו בעל מומחיות חשבונית ופיננסית, ובעל יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים (וחתם על הצהרה המאשרת זאת). מן הנימוקים המפורטים להלן: רואה חשבון, בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת תל-אביב. כיהן כדירקטור חיצוני (לפי הוראות נוהל בנקאי תקין) בבנק דיסקונט לישראל בע"מ. מכהן כדירקטור ומנכ"ל משותף בחברת יבול שוקי הון בע"מ.

כמדי רבעון, קיימה ועדת הביקורת של הדירקטוריון, בישיבתה מיום 28 בפברואר 2017, דיון בהפרשות להפסדי אשראי, לצורך אישור ההפרשות להפסדי אשראי וההפרשות בגין ירידת ערך בתיק הנוסטרו בטרם יובאו הדוחות הכספיים לאישור הדירקטוריון. הדיון התקיים בהשתתפות חברי ועדת הביקורת ובהשתתפות המנכ"ל, החשבוני הראשי ורואה החשבון המבקר של הבנק.

כמו כן, בישיבתה מיום 7 במרס 2017 דנה ועדת הביקורת בממצאי ועדת הגילוי לפי הוראות SOX בהשתתפות חברי ועדת הביקורת ובהשתתפות המנכ"ל, החשבונאי הראשי ורואה החשבון המבקר של הבנק.

כמו כן, ועדת הביקורת של הדירקטוריון קיימה דיון מקדמי מפורט בטיטת הדוחות הכספיים. הדיון נערך ביום 7 במרס 2017 בהשתתפות חברי ועדת הביקורת, המנכ"ל, החשבונאי הראשי ורואה החשבון המבקר של הבנק. בדיון נדונו גם סוגיות עיקריות, ככל שהתעוררו, בהכנת הדוחות הכספיים והמדיניות החשבונאית שיושמה. בעקבות ישיבת ועדת הביקורת נשלחו לחברי הדירקטוריון הדוחות הכספיים, בהם הוכנסו התיקונים שהתבקשו על ידי ועדת הביקורת, ובהתאם לכך, המליצה ועדת הביקורת לחברי הדירקטוריון לאשר את הדוחות הכספיים לאחר שגיבשה המלצות לדירקטוריון בכל הנושאים הנדרשים בתקנות ניירות ערך ובהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים.

ועדת הביקורת מעבירה לדירקטוריון את המלצותיה לעניין אישור הדוחות הכספיים זמן סביר לפני הדיון בדירקטוריון ומדווחת לו על כל ליקוי או בעיה אם וככל שהתגלו במהלך הבחינה הנעשית על ידה.

במסגרת הליך אישור הדוחות הכספיים על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון, מועברות טיטות של הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון לעיונם ולהערותיהם של הדירקטורים, מספר ימים לפני מועד הישיבה הקבועה לדיון בדוחות הכספיים.

הדירקטוריון הוא הארגון המופקד על בקרת העל בבנק.

הדירקטוריון, בישיבתו ביום 15 במרס 2017, דן באישור הדוחות הכספיים של הבנק, בהשתתפות חברי הנהלת הבנק לרבות, המנכ"ל, החשבונאי הראשי ורואה החשבון המבקר. המלצות ועדת הביקורת כאמור לעיל הועברו לחברי הדירקטוריון ביום 9 במרס 2017, זמן סביר לפני הדיון במליאה. במסגרת הדיון במליאה, הציגה המנכ"ל את התוצאות הכספיות של הבנק והשוואה לתקופות קודמות. במעמד זה התקיים דיון במהלכו השיבו נושאי המשרה בבנק לשאלות הדירקטורים בנושאים הקשורים לתוצאות הפעילות ולדוחות הכספיים. בתום הדיון קיבל הדירקטוריון את המלצות ועדת הביקורת כאמור לעיל, והתקבלה החלטת הדירקטוריון בדבר אישור הדוחות הכספיים של הבנק, והסמכת יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל והחשבונאי הראשי לחתום על הדוחות הכספיים.

שכר רואי החשבון המבקרים (1)(2)(3)
(באלפי ש"ח)

הבנק		המאוחד		
שנת 2015	שנת 2016	שנת 2015	שנת 2016	
5,253	5,684	9,863	8,302	עבור פעולות הביקורת ⁽⁴⁾ :
-	-	1,865	1,234	רואי החשבון המבקרים
5,253	5,684	11,728	9,536	רואה חשבון מבקר אחר
				סך הכל
-	-	-	68	עבור שירותים הקשורים לביקורת ⁽⁵⁾ :
				רואי החשבון המבקרים
322	397	322	397	עבור שירותי המס:
				רואי החשבון המבקרים
867	1,298	1,080	1,468	שירותים אחרים:
1,189	1,695	1,402	1,933	רואי החשבון המבקרים
				סך הכל
6,442	7,379	13,130	11,469	סך הכל שכר של רואי חשבון מבקרים

- (1) דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואי החשבון המבקרים בעבור פעולות הביקורת ועבור שירותים נוספים לביקורת, לפי סעיפים 165 ו-167 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.
- (2) שכר רואי החשבון המבקרים כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידים בשליטתם וכן כולל תשלומים על פי חוק מע"מ.
- (3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.
- (4) ביקורת דוחות כספיים שנתיים, סקירת דוחות ביניים, ביקורת הבקרה הפנימית על הדוח הכספי.
- (5) Audit related fees, כולל בעיקר: תשקיפים, אישורים מיוחדים, מכתבי נוחות.

שכר נושאי משרה בכירה

(באלפי ש"ח)

שנת 2016							
שם	תפקיד	היקף משרה	שיעור החזקה בהון הבנק	שכר	מענק	הטבה ⁽³⁾	
רוני חזקיהו ⁽⁶⁾	יו"ר הדירקטוריון	100%	-	2,409	-	131	
סמדר ברבר-צדיק	מנהל כללי	100%	-	2,879	-	152	
שולי גרבורג	מנהל כללי פיבי בנק (שוויץ)	100%	-	1,629	942 ⁽⁵⁾	-	
יורם סירקיס	סמנכ"ל, ראש החטיבה לניהול נכסי לקוחות	100%	-	1,282	-	95	
אילן בצרי	משנה למנכ"ל, ראש החטיבה העסקית	100%	-	1,326	-	80	
משה יגן	סמנכ"ל באוצר החייל, ממלא מקום ראש החטיבה הקמעונאית	100%	-	873	123	49	
אמנון בק	מנהל כללי מתף	100%	-	1,126	-	81	
יוסי לוי	סמנכ"ל, ראש חטיבת משאבים	100%	-	1,389	-	101	

שנת 2015							
שם	תפקיד	היקף משרה	שיעור החזקה בהון הבנק	שכר	מענק	הטבה ⁽³⁾	
רוני חזקיהו	יו"ר הדירקטוריון	100%	-	2,445	-	130	
סמדר ברבר-צדיק	מנהל כללי	100%	-	3,032	-	153	
שולי גרבורג	מנהל כללי פיבי בנק (שוויץ)	100%	-	1,690	255 ⁽⁵⁾	-	
אילן בצרי	משנה למנכ"ל, ראש החטיבה העסקית	100%	-	1,327	-	81	
יוסי לוי	סמנכ"ל, ראש חטיבת משאבים	100%	-	1,387	-	117	
יורם סירקיס	סמנכ"ל, ראש החטיבה לניהול נכסי לקוחות	100%	-	1,271	-	96	
אמנון בק	מנהל כללי מתף	100%	-	1,129	-	79	

(1) לא כולל מס שכר.

(2) כולל הלוואות ומשכנתאות שניתנו לנושאי המשרה הבכירה בתנאים שתאמו להלוואות שניתנו לכלל העובדים וסכומיהן נקבעו על פי קריטריונים אחידים.

(3) שווי הטבות שונות (כולל שווי רכב, שווי טלפון נייד, שווי שכר דירה, שווי ביטוחי בריאות ועוד).

(4) כולל תגמול שנרשם בשנת 2016 בגין זכויות שנצברו טרם הכניסה לתוקף של חוק תגמול נושאי משרה בכירה בתאגידים פיננסיים, לפי הפירוט כדלהלן: רוני חזקיהו - 235 אלפי

ש"ח, סמדר ברבר-צדיק - 864 אלפי ש"ח, יורם סירקיס - 730 אלפי ש"ח, אילן בצרי - 786 אלפי ש"ח.

(5) בשנת 2016 - מענק שימור (אשתקד כולל מענק המותנה בשלוש שנות העסקה).

(6) עד ליום 31 בדצמבר 2016.

תגמולים, פיצויים, פנסיה הסתגלות, קרן השתלמות, חופשה, מענק יובל, ביטוח לאומי והטבות נוספות	השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר בשנת החשבון	סך הכל שכר והוצאות (1)	תשלומים אחרים	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים (2)
951 ⁽⁴⁾	-	3,491	-	-
1,561 ⁽⁴⁾	-	4,592	-	-
353	-	2,924	-	-
1,054 ⁽⁴⁾	-	2,431	-	-
786 ⁽⁴⁾	-	2,192	-	71
990	-	2,035	-	269
575	-	1,782	-	11
268	-	1,758	-	3,319

תגמולים, פיצויים, פנסיה הסתגלות, קרן השתלמות, חופשה, מענק יובל, ביטוח לאומי והטבות נוספות	השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר בשנת החשבון	סך הכל שכר והוצאות (1)	תשלומים אחרים	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים (2)
803	-	3,378	-	-
1,116	-	4,301	-	-
383	-	2,328	-	-
392	-	1,800	-	63
259	-	1,763	-	3,448
315	-	1,682	-	-
362	-	1,570	-	48

הערות:

- א. התנאים לניהול החשבונות בבנק לנושאי המשרה הבכירה, לרבות כל הפעילות במסגרתם, דומים לתנאים ללקוחות אחרים בעלי מאפיינים דומים.
- ב. לפרטים בדבר מדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק כפי שאושרה באסיפה הכללית של הבנק מיום 23 בפברואר 2017, ראו דיווח מיידי של הבנק מיום 18 בינואר 2017 (מספר אסמכתא- 01-006415-2017) ולדיווח המשלים מיום 14 בפברואר 2017 (מספר אסמכתא - 01-016098-2017). בשנת 2016 לא שולמו מענקים לבכירים בבנק.

מר רוני חזקיהו מונה ליו"ר הדירקטוריון של הבנק החל מיום 16 במאי 2012 וסיים את כהונתו ביום 31 בדצמבר 2016. לתאור הסכם העסקתו של מר רוני חזקיהו - ראה באור 33.ח.2) לדוחות הכספיים.

גב' סמדר ברבר-צדיק - מועסקת בבנק מיום 9 בינואר 2005 ומכהנת כמנכ"ל הבנק מיום 19 במרס 2007. לתאור תנאי העסקתה של גב' ברבר-צדיק - ראה באור 33.ח.1) לדוחות הכספיים. לפרטי תוכנית המענקים במסגרתה הוסדר אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2014 עד שנת 2016, בין היתר לגב' ברבר-צדיק, ראו הדיווח המידי של הבנק מיום 22 במאי 2014 (מספר אסמכתא: 01-2014-070887).

מר אילן בצרי - מועסק בבנק מיום 4 באוקטובר 1978 בהסכם קיבוצי ובהסכם אישי בתוקף מיום 1 באוקטובר 2000 לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת שישה חודשים. עם סיום העסקתו בבנק, זכאי מר בצרי לפיצויי פיטורין רגילים בגובה 100% משכרו האחרון. מסכומים אלו יופחתו ערך פדיון הפיצויים בקרן הפנסיה אליה הפריש הבנק כספים לטובתו.

תקופת הגבלת התחרות הינה בת שישה חודשים מיום סיום עבודתו בבנק, מהם שלושה חודשים בתשלום. משכורתו של מר בצרי צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן. לפרטי תוכנית המענקים במסגרתה הוסדר אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2014 עד שנת 2016, בין היתר למר בצרי, ראו הדיווח המידי של הבנק מיום 22 במאי 2014 הנזכר לעיל. לפרטי אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2017 ואילך, בין היתר, למר בצרי, ראו הדיווח המידי של הבנק מיום 18 בינואר 2017 הנזכר לעיל.

מר יוסי לוי - למר לוי הסכם עבודה אישי עם מתף והינו מושאל לבנק. מר לוי החל עבודתו במתף ביום 1 באפריל 1979 והסכם העבודה האישי הנוכחי בתוקף מיום 1 בספטמבר 1980. כל אחד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת שלושה חודשים. עם סיום העסקתו, זכאי מר לוי לפיצויי פיטורין רגילים בגובה 100% משכרו האחרון. מסכומים אלו יופחתו ערך פדיון הפיצויים בביטוח המנהלים אליו הפריש מתף כספים לטובתו. משכורתו של מר לוי צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן.

לפרטי תוכנית המענקים במסגרתה הוסדר אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2014 עד שנת 2016, בין היתר למר לוי, ראו הדיווח המידי של הבנק מיום 22 במאי 2014 הנזכר לעיל. לפרטי אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2017 ואילך, בין היתר, למר לוי, ראו הדיווח המידי של הבנק מיום 18 בינואר 2017 הנזכר לעיל.

מר יורם סירקיס - מועסק בבנק מיום 9 בפברואר 1993 בהסכם קיבוצי, ובהסכם אישי בתוקף מיום 20 במרס 2007 לתקופה קצובה עד יום 20 במרס 2010. לאחר מועד זה החוזה ימשך לתקופה נוספת בלתי קצובה בה כל אחד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת שישה חודשים ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם העסקה. עם סיום העסקתו בבנק, זכאי מר יורם סירקיס לפיצויי פיטורין בגובה 100% משכרו האחרון או 200% משכר אחרון לפני החתימה על ההסכם האישי, הגבוה מביניהם. מסכומים אלו יופחתו ערך פדיון הפיצויים בקרן הפנסיה אליה הפריש הבנק כספים לטובתו. תקופת הגבלת התחרות הינה בת שישה חודשים מיום סיום עבודתו בבנק, מהם שלושה חודשים בתשלום. במקרה של סיום עבודה שלא בפיטורין, יוכל הבנק לוותר על הגבלת התחרות בהודעה בכתב חודש מראש. משכורתו של מר יורם סירקיס צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן.

לפרטי תוכנית המענקים במסגרתה הוסדר אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2014 עד שנת 2016, בין היתר למר סירקיס, ראו הדיווח המידי של הבנק מיום 22 במאי 2014 הנזכר לעיל. לפרטי אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2017 ואילך, בין היתר, למר סירקיס, ראו הדיווח המידי של הבנק מיום 18 בינואר 2017 הנזכר לעיל.

משה יגן - מכהן כסמנכ"ל ומ"מ החטיבה הקמעונאית באוצר החייל מיום 1 במאי 2016. בתנאי העבודה שאושרו על ידי הדירקטוריון נקבע תקופת עבודה ראשונה בת 3 שנים ומתום תקופה זו תקופת ההעסקה הינה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת 3 חודשים.

עם סיום העסקתו בבנק מכל סיבה שהיא, זכאי מר יגן לשחרור כספי הפיצויים שהפקיד הבנק בקופת פיצויים לטובתו. ככל שתסתיים עבודתו של מר יגן בפיתורין, פיצויי הפיתורין שיקבל כולל שחרור כספי הפיצויים שבקופות לא יפחתו מהסכום הגבוה מבין מכפלת שכרו האחרון בשנות עבודתו או ממכפלת 200% משכרו האחרון לפני המעבר מההסכם הקיבוצי להסכם האישי בשנות עבודתו. תקופת הגבלת התחרות הינה בת שישה חודשים מיום סיום עבודתו מהם שלושה בתשלום. משכורתו של מר יגן צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן, במקרה של ירידת מדד, השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת אותה.

מר אמנון בק - כיהן כמנכ"ל מתף מיום 1 בנובמבר 2006.

מר בק החל את עבודתו במתף ביום 1 במרס 1980 בהסכם אישי.

כל אחד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת חודשיים-שלושה חודשים. עם סיום העסקתו, זכאי מר בק לפיצויי פיתורין בגובה 100% משכרו האחרון. מסכומים אלו יופחתו ערך פדיון הפיצויים בביטוח המנהלים אליו הפרישה מתף כספים לטובתו. משכורתו של מר בק צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן.

לפרטי תוכנית המענקים במסגרתה הוסדר אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2014 עד שנת 2016, בין היתר למר בק, ראו הדיווח המידי של הבנק מיום 22 במאי 2014 הנזכר לעיל. לפרטי אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2017 ואילך, בין היתר, למר בק, ראו הדיווח המידי של הבנק מיום 18 בינואר 2017 הנזכר לעיל.

ביום 19 בפברואר 2017, סיים מר בק את כהונתו כמנכ"ל מתף.

גב' שולי גרבורג - מכהנת כמנכ"ל פיבי שוויץ ומועסקת בהסכם אישי החל מיום 1 בדצמבר 2012.

כל אחד מהצדדים רשאי לסיים את ההתקשרות תוך הודעה מוקדמת של שישה חודשים ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם העסקה. לאור ההסכם למכירת פעילות פיבי בנק (שוויץ) (ראה באור 18'א' לדוחות הכספיים), זכאית גב' גרבורג למענק שימור, על פי הסכם ספציפי שנחתם עמה ובכפוף לתנאיו.

עסקאות עם בעלי עניין

א. תיקונים לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), תש"ל-1970 - דיווח על עסקאות עם בעלי שליטה

הבנק מתקשר או עשוי להתקשר מעת לעת בעסקאות במהלך העסקים הרגיל עם בעלי שליטה או קרוביהם או עם תאגידים אשר בעלי שליטה בבנק עשויים להיחשב כבעלי עניין אישי לגביהם (להלן - "בעלי שליטה").

בהתאם לתיקון לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 משנת 2008 (להלן: "תקנות ני"ע"), תאגיד מדווח נדרש לפרסם דיווח מיידי אודות פרטים בדבר עסקה עם בעל השליטה או שלבעל השליטה יש עניין אישי באישורה, לרבות עיקרי העסקה או ההתקשרות, פרטי האורגן שאישר את העסקה ותמצית נימוקיו, וזאת למעט בקשר לעסקאות מסוג שנקבע בדוחות הכספיים האחרונים כי הן זניחות כמשמעות המונח בתקנה 41(א)(6)(א) לתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים) התש"ע-2010.

הוראה דומה חלה גם על דיווח לגבי עסקאות כאמור בדוח התקופתי. הואיל ועל בנקים לא חלות התקנות האמורות בדבר עריכת דוחות כספיים שנתיים, אלא הוראות המפקח לעניין עריכת הדוחות, פנה איגוד הבנקים לרשות ניירות ערך באשר לאופן יישום הוראה לעניין "עסקה זניחה" לגבי בנקים ולעניין מתכונת הגילוי. בהתאם לסיכומים בין איגוד הבנקים לבין רשות ניירות ערך, קיבלו הבנקים פטור מדיווח מיידי לגבי עסקאות בנקאיות, שאינן חריגות, ובלבד שנקבעו על ידי הבנקים קריטריונים לעסקאות חריגות וזניחות. בעקבות פניה זו ושיבות שנערכו בעקבותיה, הנחתה הרשות את הבנק לתת גילוי בתשקיף הבנק ולאחר מכן בדוחות השנתיים, במתכונת המפורטת להלן:

- לעניין עסקאות בנקאיות עם בעלי שליטה שאינן עסקאות חריגות, הבנק ידווח במסגרת התשקיף וכן בדיווח תקופתי על יתרות האשראי ויתרות הפקדונות, על פי המתכונת המופיעה בטבלה בסוף פרק זה להלן.
 - בטבלת האשראי יפוצל הגילוי בין יתרת האשראי של בעל השליטה לבין יתרת האשראי של קרובי בעל השליטה (במצטבר). האשראי לכל תאגיד מדווח הקשור לבעל השליטה, יינתן ברמת התאגיד המדווח, במאוחד.
- לאור האמור, קבעה ועדת הביקורת של הבנק קריטריונים להיתור של עסקאות כאמור חריגות או שאינן חריגות או להיתור של עסקאות כאמור זניחות, בקשר לעסקאות עם בעלי שליטה או שלבעלי שליטה יש עניין אישי בהן.
- הקריטריונים יחולו גם לגבי עסקאות במהלך העסקים הרגיל המבוצעות על ידי חברות שבשליטת הבנק, כגון תאגידים בנקאיים שבשליטת הבנק. יצוין כי הקריטריונים עשויים להיבחן מעת לעת על ידי ועדת הביקורת, בין השאר, לאור שינויים במדיניות הבנק, בעיסוקיו או בתנאי השוק, וכי ועדת הביקורת עשויה לשנותם מעת לעת ו/או להוסיף להם סוגי עסקאות נוספות ו/או קריטריונים שונים.
- בהתאם לתיקון נוסף של תקנות ניירות ערך משנת 2015 (בתוקף מינואר 2016), בוטלה החובה לפרסם דיווח מיידי על עסקאות כאמור, ונותרה החובה למסור לגביהן דיווח בדוח התקופתי בלבד.
- בהתאם לאמור, ולעניין עסקאות בנקאיות, מפרסם הבנק את הדיווח המפורט בסוף פרק זה להלן.

לעניין עסקה שאינה עסקה בנקאית, קבע הבנק כי "עסקה זניחה" היא עסקה המתבצעת במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק, העונה על הקריטריונים המפורטים להלן:

עסקה חד פעמית לרכישת שירותים או מוצרים מבעל שליטה או עסקה כאמור שלבעל שליטה יש בה עניין אישי שסכומה אינו עולה על הסכום המזערי (כהגדרתו להלן) או עסקה מתמשכת כאמור (מספר עסקאות זהות במהותן עם אותה חברה), אשר סכומה המצטבר במשך שנה קלנדרית אינו עולה 0.75% מהסך השנתי של ההוצאות התפעוליות והאחרות לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק. יובהר כי האמור לעיל לא יחול על התקשרות עם בעל שליטה או קרובו באשר לתנאי כהונתו והעסקתו.

לעניין זה, הגדרת המונח "הסכום המזערי" תהיה כהגדרתו בהוראה 312 להוראות ניהול בנקאי תקין בעניין "עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים". עסקאות של שכירת שטחים מבעל שליטה או עסקאות כאמור שיש לבעל שליטה עניין אישי בהן, שאושרו בשנה קלנדרית אחת, ובלבד שהיקפן הכולל של העסקאות אינו עולה על הסכום המזערי.

עסקאות של השכרת שטחים לבעל השליטה או עסקאות כאמור שיש לבעל שליטה בהן עניין אישי, שאושרו בשנה קלנדרית אחת, ובלבד שהיקפן הכולל של העסקאות אינו עולה על הסכום המזערי.

כל עסקה אחרת שסכומה אינו עולה על הסכום המזערי או שסך העסקאות מסוגה לשנה הקלנדרית לא יעלה על הסכום המזערי.

לעניין עסקה שהינה עסקה בנקאית, קבע הבנק כי "עסקה זניחה" היא עסקה המתבצעת במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק, העונה על הקריטריונים המפורטים להלן:

1. עסקה המתבצעת כאשר סכום החבות או כשתוצאה ממנה סכום החבות אינו עולה על הסכום המזערי (כהגדרתו לעיל).

2. כל עסקה אחרת, שסכומה אינו עולה על הסכום המזערי.

על עסקאות שאינן בנקאיות ושאין זניחות יימסר דיווח מיידי ככל שנדרש בתקנות ניירות ערך.

בנוסף לאמור יציין כי לגבי עסקאות חבות אשר הוראת ניהול בנקאי תקין 312 אינה חלה לגביהן, במידה ויוודע לבנק על עסקה כאמור, הבנק מתחייב להביא כל עסקה כאמור לאישור בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 312, ולתת לגביה גילוי בדוח השנתי של הבנק. הגדרת "עסקה זניחה" ו-"עסקה חריגה" לגבי עסקאות אלו תהיה בדומה להגדרה שקבע הבנק לעניין תקנות נ"ע כאמור לעיל.

ב. קביעת קריטריונים לצורך עסקאות של הבנק עם בעלי עניין

בהתאם לסעיף 117(א) לחוק החברות, תשנ"ט-1999 (להלן - "חוק החברות") אשר תוקן במסגרת תיקון מס' 16 לחוק החברות, הוטל על ועדת הביקורת להחליט על יסוד נימוקים שיפורטו לגבי עסקאות של הבנק עם נושאי משרה בו או עסקאות של נושאי משרה יש בהן עניין אישי ולגבי עסקאות של הבנק עם בעל השליטה או לעסקאות של בעל השליטה יש בהן עניין אישי, האם הן עסקאות חריגות או עסקאות שאינן חריגות. עוד קובע סעיף 117(א) כי ועדת הביקורת רשאית להחליט כאמור לגבי סוג של פעולות או עסקאות, לפי אמות מידה שתקבע אחת לשנה מראש. בהתאם לאמור, וועדת הביקורת של הבנק קבעה אמות מידה, וכן קבעה כי אחת לשנה יתקיים דיון לקביעה או אישור מחדש של אמות המידה. אמות המידה נקבעו על פי קריטריונים כמותיים וכן נקבע כי עסקה שאינה חריגה היא עסקה המתבצעת במהלך העסקים הרגיל של הבנק ובתנאי שוק. ועדת הביקורת קבעה אמות מידה לעניין בחינת תנאי השוק.

הקריטריונים שנקבעו יחולו גם לגבי עסקאות במהלך העסקים הרגיל המבוצעות על ידי חברות שבשליטת הבנק, כגון תאגידים בנקאיים שבשליטת הבנק. הקריטריונים האמורים לא יחולו בקשר לעסקאות של הבנק עם תאגידים בשליטתו. כמו כן הובהר כי הקריטריונים אינם נוגעים לעניין אישור תנאי העסקה וכהונה בבנק.

יצוין כי הקריטריונים עשויים להיבחן מעת לעת על ידי ועדת הביקורת, בין השאר, לאור שינויים במדיניות הבנק, בעיסוקיו או בתנאי השוק, וכי ועדת הביקורת עשויה לשנותם מעת לעת ו/או להוסיף להם סוגי עסקאות נוספות ו/או קריטריונים שונים.

בחודש ינואר 2014 נכנסו לתוקפם סעיפים 117(ב) ו-117(א2) לחוק החברות, במסגרת תיקון עקיף לחוק החברות שנכלל בחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, תשע"ד-2013. בהתאם לסעיפים האמורים נדרשת ועדת הביקורת לקבוע לגבי עסקאות עם בעל שליטה או אשר לבעל שליטה יש בהן עניין אישי, אף אם אינן עסקאות חריגות, חובה לקיים הליך תחרותי, בפיקוחה של הוועדה או מי שתקבע לעניין זה ולפי אמות מידה שתקבע, או לקבוע כי יקוימו הליכים אחרים שתקבע ועדת הביקורת, בטרם התקשרות בעסקאות כאמור, והכל בהתאם לסוג העסקה, ורשאית היא לקבוע לעניין זה אמות מידה אחת לשנה מראש. כמו כן, בהתאם לסעיפים האמורים, נדרשת ועדת הביקורת לקבוע את אופן האישור של עסקאות שאינן זניחות, ובכלל זה לקבוע סוגי עסקאות כאמור שיהיו טעונות את אישורה של ועדת הביקורת.

ועדת הביקורת אישרה אמות מידה בכל הנוגע לחובה לקיים הליך תחרותי בהתאם לסעיף 117 (ב) לחוק החברות וכן את אופן האישור של עסקאות שאינן זניחות בהתאם לסעיף 117 (א2) לחוק החברות.

ג. עסקאות עם בעלי שליטה או שלבעלי שליטה יש עניין אישי בהן שאושרו בשנת הדיווח בהתאם לסעיף 270(4) ו/או 267 לחוק החברות

(כולל עסקאות מסגרת שעדיין בתוקף במועד הדיווח ועסקאות שאושרו במסגרת תקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין)).

התש"ס-2000 (להלן - "תקנות ההקלות"):

1. ביום 29 ביוני 2014 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, לאור סיומה של עסקת מסגרת מאוקטובר 2009 ולאחר שהתקבלו אישור ועדת הביקורת, ועדת התגמול והדירקטוריון, את ההחלטות הבאות, בעניין ביטוח דירקטורים ונושאי משרה:

- חידוש פוליסת ביטוח "דירקטורים ונושאי משרה" לתקופה של 18 חודשים החל מיום 1 ביולי 2014 ("תקופת הביטוח") באמצעות כלל חברה לביטוח בע"מ עבור הבנק וקבוצת הבנק, לרבות חברות בנות של הבנק וכן בעלת השליטה, פיבי אחזקות בע"מ ("להלן - "חברות הקבוצה"), אשר תחול לגבי נושאי המשרה, כפי שיהיו בבנק ובחברות הקבוצה מעת לעת, לרבות המנכ"ל ונושאי משרה שהינם בעלי שליטה בבנק ו/או קרוביהם ו/או אשר לבעלי השליטה עשוי להיות עניין בהכללתם בפוליסת הביטוח.
- אישור מראש להתקשרות הבנק בפוליסות ביטוח כאמור לעיל עבורו ועבור חברות הקבוצה לאחר תום תקופת הביטוח ועד לתקופה של 5 שנים, לרבות בדרך של הארכת הפוליסות המקוריות ו/או באמצעות רכישת פוליסות חדשות, ואשר יחולו לגבי נושאי המשרה, כפי שיהיו בבנק ובקבוצה מעת לעת, לרבות המנכ"ל ולרבות נושאי משרה שהינם בעלי שליטה ו/או קרוביהם ו/או אשר לבעלי השליטה עשוי להיות עניין בהכללתם בפוליסת הביטוח.

ההחלטה האמורה לעיל מהווה אף החלטה לאישור עסקת מסגרת כהגדרתה בתקנה 1(3) בתקנות ההקלות וכן החלטה לפי סעיף 267 לחוק החברות כחלק ממדיניות התגמול של הבנק (למשך תקופה של מדיניות התגמול הקיימת בבנק, אשר פרטיה פורסמו בדיווח מיידי של הבנק מיום 5 בינואר 2014 מס' אסמכתא 004648-01-2014), כאמור בתקנה 1(3) בתקנות ההקלות.

- אישור אופן חלוקת דמי הביטוח כאמור בין פיבי אחזקות בע"מ לבין הבנק וחברות הבנות שלו אשר תבחרנה להשתתף בפוליסת הביטוח החל מיום 1 ביולי 2014 ולמשך 5 שנים. ההחלטה האמורה לעיל מהווה אף החלטה לאישור עסקת מסגרת כהגדרתה בתקנה 1(3) בתקנות ההקלות.

התנאים לחידוש הפוליסה לאחר תום תקופת הביטוח בגדר עסקת המסגרת ומדיניות התגמול ואופן חלוקת דמי הביטוח בין פיבי אחזקות בע"מ לבין הבנק וחברות הבנות שלו, מפורטים בדיווחים מיידיים של הבנק מיום 22 במאי 2014 (מס' אסמכתא 01-071067-2014) ומיום 18 בינואר 2017 כמוזכר להלן. האמור בדוח זה נכלל כאן על דרך ההפניה.

בהתאם לאמור, ביום 1 בדצמבר 2015 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת הביקורת ואישור ועדת התגמול מיום 18 בנובמבר 2015, בהתאם לתקנות 1(3), 1א, 1ב(5) ו-1ב לתקנות ההקלות, לאשר את חידוש הפוליסה לתקופה של 18 חודשים החל מיום 1 בינואר 2016 ועד ליום 30 ביוני 2017 (כולל) (להלן: "תקופת הביטוח הנוכחית") באמצעות מנורה מבטחים ביטוח בע"מ עבור חברות הקבוצה, כהגדרתן לעיל. הפוליסה כאמור תחול גם לגבי המנכ"ל ונושאי משרה שהינם בעלי שליטה ו/או קרוביהם ו/או אשר לבעלי השליטה עשוי להיות עניין אישי בהכללתם בפוליסת הביטוח. תנאי הפוליסה לתקופת הביטוח הנוכחית מפורטים בדוח מיידי של הבנק מיום 1 בדצמבר 2015 (מס' אסמכתא 01-170883-2015) והאמור בדוח זה נכלל כאן על דרך ההפניה. ביום 23 בפברואר 2017, אישרה האסיפה הכללית מדיניות תגמול חדשה לנושאי המשרה בבנק לפי סעיף 267 לחוק החברות הכוללת גם עקרונות להסדר ביטוח דירקטורים ונושאי משרה בהתאם לתקנה 1.1. לתקנות ההקלות, אשר פרטיו מפורטים בסעיף 8 לנספח א' לדיווח מיידי של הבנק מיום 18 בינואר 2017 (מס' אסמכתא 01-006415-2017) הנכלל כאן על דרך ההפניה.

2. ביום 30 באוקטובר 2014 אישרה האסיפה הכללית, לאחר שהתקבלו אישורי ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק, את המשך העסקתה של הגברת יהודית דגן, שהינה "קרוב של בעל השליטה" בבנק, כפקידה באגף לתפעול בנקאי במתקן-מחשוב ותפעול פיננסי בע"מ (להלן- "מתקן"), חברה בת בבעלותו ובשליטתו המלאה של הבנק, לתקופה של עד 3 שנים נוספות שתחילתה ביום 15 בנובמבר 2014 (המועד בו יחלפו 3 שנים ממועד אישור האסיפה הכללית משנת 2011 להמשך העסקתה) או עד לפרישתה לגמלאות, לפי המוקדם, וזאת בתנאי ההעסקה הקיימים של גב' דגן, המתבססים על הסדרי עבודה קיבוציים. כמו כן, אושרו שינויים אפשריים מסויימים בתנאי ההעסקה, כמקובל וסביר בהעסקת עובד בבנק ובמתקן, בעלי ותק ודרגה של הגב' דגן והכל כמפורט באישור העסקה.

3. ביום 23 בספטמבר 2014 אישר מחדש דירקטוריון הבנק, לאחר שהתקבל אישור ועדת התגמול ובהתאם לתקנה 1ב לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), התש"ס-2000, להמשיך ולשלם גמול לדירקטורים מקרב בעלי השליטה בבנק, בהתאם לגמול שאושר לכלל הדירקטורים (למעט ליו"ר הדירקטוריון) באסיפה הכללית של הבנק מיום 14 בספטמבר 2008. הגמול שאושר תואם את מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק באותה עת, אשר פרטיה לעניין גמול דירקטורים מפורטים בסעיף 7 לנספח א' לדוח מיידי מיום 5 בינואר 2014 ולדוח מתקן מאותו היום (אסמכתאות 01-003511-2014 ו-01-004648-2014 בהתאמה) אשר האמור בהם נכלל כאן על דרך ההפניה. סכומי הגמול שאושר והנימוקים לאישורם מפורטים בדיווח מיידי של הבנק מיום 23 בספטמבר 2014 (מס' אסמכתא 01-163920-2014). האמור בדוח זה נכלל כאן על דרך ההפניה. ביום 23 בפברואר 2017, אישרה האסיפה הכללית את מדיניות התגמול החדשה לנושאי משרה בבנק הכוללת אשר פרטיה לעניין גמול לכלל הדירקטורים (למעט ליו"ר הדירקטוריון) היום ללא שינוי ביחס למדיניות התגמול הקודמות ומפורטים בסעיף 7 לנספח א' לדיווח מיידי של הבנק מיום 18 בינואר 2017 (מס' אסמכתא 01-006415-2017) הנכלל כאן על דרך ההפניה.

4. מתן התחייבויות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה בבנק (לרבות דירקטורים מבעלי השליטה בבנק), ועדכון בשנת 2011. מתן התחייבויות לשיפוי דירקטורים שהינם מבעלי השליטה בבנק אושרה מחדש על ידי האסיפה הכללית ביום 30 באוקטובר 2014 והכל כמפורט בבאור ג.25. לדוחות הכספיים.

ד. מידע נוסף לגבי עסקאות עם בעלי עניין

1. לפירוט יתרות ותמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים ראה גם באור 33 לדוחות הכספיים.
2. הקבוצה, רכשת במשותף פוליסות ביטוח שונות, לרבות ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה אשר בו משתתפת גם פיבי אחזקות וכולל אף דירקטורים שהינם בעלי שליטה וקרוביהם.
3. בנוסף, הבנק והחברות הבנות שלו מבצעים עסקאות עם בעלי עניין בבנק מעת לעת, שהינן במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק.
4. הקבוצה רוכשת במהלך העסקים הרגיל מקבוצת פז (פז חברת הנפט בע"מ וחברות בנות וקשורות אליה), שבעלי השליטה בבנק הינם בעלי עניין בה, דלקים עבור רכבים המשמשים עובדים של הבנק (לרבות רכבי ליסינג). בשנת 2016 רכשה קבוצת הבנק דלקים מקבוצת פז בסך כולל של כ-5.7 מיליון ש"ח (שנת 2015 - 6.6 מיליון ש"ח). כמו כן, הבנק שוכר מקבוצת פז נכס נדל"ן לצורך סניף של הבנק בנתניה בשטח של כ-345 מ"ר עד לחודש ספטמבר 2017 וחברה מאוחדת שוכרת מקבוצת פז נכס נדל"ן לצורך סניף בכפר קרע בשטח של 25 מ"ר עד לחודש פברואר 2020. שכר הדירה לשנת 2016 הסתכם בכ-0.8 מיליון ש"ח (שנת 2015 - 0.8 מיליון ש"ח).

5. להלן ריכוז נתונים בעניין עסקאות בנקאיות שנעשו על ידי הבנק והחברות שבשליטתו עם בעלי שליטה בבנק (לרבות חברות שבעלי שליטה בבנק הינם בעלי עניין בהן) ובכלל זה נכללים גם נתונים בדבר עסקאות העומות לקרטריונים שנקבעו לענין עסקאות זניחות כמפורט לעיל (הנתונים נקובים באלפי ש"ח):

חבויות	אשראי	השקעה באגרות חוב	שווי הוגן של מכשירים נגזרים	סך הכל חבות כספית מאזנית	יתרת אשראי שלא נוצלה	ערבויות שניתנו על ידי הבנק להבטחת אשראי של בעל שליטה או צד קשור אליו	ערבויות שניתנו לבנק על ידי בעל שליטה, לטובת צד ג'	חבות של בעל השליטה בגין עסקאות בנגזרים	סך הכל
31 בדצמבר 2016									
קבוצת פז ⁽¹⁾	53,314	-	-	53,314	4,586	160	-	-	58,060
אחרים ⁽³⁾	50	-	-	50	192	-	84	-	326
סך הכל	53,364	-	-	53,364	4,778	160	84	-	58,386
31 בדצמבר 2015									
קבוצת פז ⁽¹⁾	47,808	-	-	47,808	2,736	886	-	-	51,430
אחרים ⁽³⁾	11	-	-	11	145	-	92	-	248
סך הכל	47,819	-	-	47,819	2,881	886	92	-	51,678

פקדונות	31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2015
יתרה לתאריך המאזן	יתרה לתאריך המאזן	יתרה לתאריך המאזן
היתרה הגבוהה ביותר במשך התקופה ⁽⁴⁾	היתרה הגבוהה ביותר במשך התקופה ⁽⁴⁾	היתרה הגבוהה ביותר במשך התקופה ⁽⁴⁾
באלפי ש"ח	באלפי ש"ח	באלפי ש"ח
קבוצת פז ⁽¹⁾	77,877	73,063
קבוצת פיבי אחזקות ⁽²⁾	-	-
אחרים ⁽³⁾	4,550	5,140
סך הכל	82,427	78,203

- (1) פז חברת נפט בע"מ וחברות בנות וקשורות אליה. בעלי השליטה בבנק מחזיקים באמצעי שליטה ב"פז" בשיעור העולה על 5%.
- (2) פיבי אחזקות בע"מ וחברות בנות וקשורות אליה. פיבי אחזקות הינה חברת האם של הבנק ונשלטת על ידי בעלי השליטה בבנק.
- (3) קרוביהם של בעלי שליטה בבנק, כהגדרת קרוב בחוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981.
- (4) על בסיס היתרות בסוף כל יום.

פרטים על בעלי השליטה בבנק

רכישת השליטה בפיבי ובבנק בשנת 2003 והיתר בנק ישראל

ביום 19 בספטמבר 2003 רכשו בינוהון בע"מ וקבוצת ליברמן האוסטרלית מניות בפיבי באופן שבינוהון שבשליטת מר צדיק בינו החזיקה כ-28.54% מזכויות בהון בפיבי וכ-50.59% מזכויות ההצבעה וקבוצת ליברמן החזיקה 23.35% מהזכויות בהון ו-20% מהזכויות בהצבעה (בחלקים שווים באמצעות אינסטנז הולדינגס בע"מ שבשליטת ה"ה מיכאל והלן אבלס מאוסטרליה ודולפין אנרגיות בע"מ, שבשליטת ה"ה ברי ליברמן, קסי ליברמן-הריס, לי ליברמן וג'ושוע ליברמן מאוסטרליה, כולם באמצעות שרשרת גופים אוסטרליים). בין הרוכשים קיים הסכם הצבעה ושותף פעולה במסגרתו נקבעו הסדרים שונים בנוגע לאחזקותיהם בגרעין השליטה בפיבי ובעקיפין בבנק, הכוללים למיטב ידיעת הבנק, בין השאר:

(1) בכפוף לכל דין, הסדר למינוי דירקטורים בפיבי ובבנק: בקשר לדירקטוריון פיבי - נקבע כי ימנה לפחות תשעה דירקטורים: חמישה דירקטורים או יותר שיומלצו על ידי בינוהון, דירקטור אחד שיומלץ על ידי אינסטנז הולדינגס, דירקטור אחד שיומלץ על ידי דולפין אנרגיות ושני דירקטורים חיצוניים שימונו לפי המלצת בינוהון לאחר היוועצות באינסטנז הולדינגס ובדולפין אנרגיות. בקשר לדירקטוריון הבנק נקבע כי הצדדים יפעלו כך שדירקטוריון הבנק ימנה לפחות 11 דירקטורים, שפיבי תתמוך במינוי חמישה דירקטורים שיומלצו על ידי בינוהון, דירקטור אחד שיומלץ על ידי אינסטנז הולדינגס ודירקטור אחד שיומלץ על ידי דולפין אנרגיות, וכי הדירקטורים החיצוניים בבנק ייבחרו בהסכמה וכן נקבע הסדר במקרה שאין הסכמה כאמור;

(2) בנוגע להשתתפות הצדדים באסיפות בעלי מניות של פיבי, נקבע כי הצדדים יצביעו באסיפות האמורות לפי עמדת בינוהון (לאחר דיון בין הצדדים), למעט לגבי החלטות למינוי דירקטורים בפיבי ובבנק (לגביהן נקבע ההסדר האמור לעיל) ולמעט עסקאות של פיבי, הבנק ו/או חברת בת שלהם עם הצדדים או בעלי עניין בהם, לגביהן נקבעו הסדרים, לפיהם עסקאות כאלו לא יבוצעו ללא הסכמה בכתב של בינוהון ושל אחת מהשתיים, אינסטנז הולדינגס או דולפין אנרגיות;

(3) בכפוף לכל דין, הסדרים ביחס לשימוש בכח השליטה שלהם בפיבי בנוגע להצבעה של פיבי באסיפות בעלי מניות של הבנק כדלקמן: (א) בכל הנוגע לנושאים העומדים על סדר היום של אסיפת הבנק, לגביהם ניתנו החלטות או המלצות של דירקטוריון הבנק לאסיפה, תצביע פיבי בהתאם לעמדת דירקטוריון פיבי; (ב) בכל הנוגע לנושאים לגביהם לא ניתנו החלטות או המלצות כאמור של דירקטוריון הבנק או שהובאו לאסיפת הבנק לפי בקשת בעל מניות, ללא שנדונו בדירקטוריון הבנק, תצביע פיבי בהתאם לעמדת דירקטוריון פיבי, ובלבד שאחד מהדירקטורים שמונו על ידי אינסטנז הולדינגס או על ידי דולפין אנרגיות יתמוך בעמדה, ובהיעדר תמיכה כאמור, תצביע נגד הצעת ההחלטה. במקרה שלשני הדירקטורים שמונו כאמור על ידי אינסטנז הולדינגס או על ידי דולפין אנרגיות קיים עניין אישי, תצביע פיבי בהתאם לעמדת דירקטוריון פיבי. יובהר כי הסדרים אלו אינם חלים לגבי מינוי דירקטורים בבנק, שאז חל ההסדר המתואר לעיל. עוד הובהר בהסכם כי אין בהסכם בעלי המניות כדי להוות הסכם הצבעה החל על הדירקטורים בבנק.

(4) הסכמה לפעול בהתאם להיתר בנק ישראל להחזקת אמצעי השליטה בבנק שניתן לבעלי השליטה;

(5) מנגנון זכות סירוב ראשונה לבינוהון לרכישת מניות פיבי, שהן חלק מגרעין השליטה שנרכש בשנת 2003 כאמור, שבידי אינסטנז הולדינגס ודולפין אנרגיות (לרבות מניות הטבה או מניות אחרות שיוקצו בקשר אליהן), אם מי מהן תתקשר בהסכם למוכר;

(6) מנגנון זכות הצטרפות לדולפין אנרגיות ולאינסטנז הולדינגס בעת מכירת מניות של פיבי, שהן חלק מגרעין השליטה שנרכש בשנת 2003 כאמור (לרבות מניות הטבה או מניות אחרות שיוקצו בקשר אליהן), על ידי בינוהון;

(7) זכות לבינוהון לחייב את דולפין אנרגיות ואינסטנז הולדינגס להצטרף למכירה של מניות פיבי על ידה.

העברת השליטה בפיבי נעשתה בהתאם להיתר בנק ישראל מיום 27 באוגוסט 2003 (להלן - "ההיתר"), בו נקבעו, בין היתר, תנאים שונים והתחייבויות שונות לגבי אופן החזקת אמצעי השליטה במישרין ובעקיפין בפיבי ובבנק, העברתם והיחסים בין מקבלי ההיתר, פיבי והבנק, לרבות, למיטב ידיעת הבנק, כדלקמן:

(1) כל עוד שולטים מקבלי ההיתר בפיבי, פיבי לא תמכור ולא תעביר, במישרין או בעקיפין, אמצעי שליטה בבנק, אם כתוצאה מכך יפחת שיעור ההחזקה שלה בבנק מתחת לשיעור המזערי שנקבע (כ-48.34% מהון המניות וכ-67.25% מזכויות ההצבעה) וכן נקבע שיעור מזערי להחזקות בפיבי. בהיתר נקבע, כי קבוצת השליטה תשמור בכל עת על החזקת השיעור המזערי בפיבי ובבנק. לצורך כך תרכוש קבוצת השליטה אמצעי שליטה אם שיעור החזקתה בסוג כלשהו של אמצעי שליטה ירד מתחת לשיעור המזערי. עוד נקבע, כי אם פיבי או הבנק יפיקו זכויות למניות או כל נייר ערך הניתן להמרה למניות, תשמור קבוצת השליטה על החזקת השיעור המזערי בניכוי שלוש נקודות האחוז בחישוב על פי דילול מלא. על אף האמור לעיל, אם תבוצע השוואת זכויות בין סוגי המניות השונים הקיימים בפיבי או בבנק, ישווה גרעין השליטה או השיעור המזערי בהתייחס לזכויות ההצבעה, לשיעור המזערי בהתייחס להון המניות ובלבד שהקבוצה תמשיך לשמור על שליטה בלעדית בלבדית בפיבי ובבנק. ניתן לרכוש אמצעי שליטה נוספים בבנק שיוחזקו ישירות על ידי פיבי בשיעור שלא יעלה על 3% מהון המניות של הבנק ושיעור זכויות ההצבעה הנובעות מהחזקה נוספת זו (אמצעי שליטה בשיעור זה נרכשו על ידי פיבי בשנת 2005 ונמכרו על ידה בחודש אפריל 2013). כמו כן, נקבע כי עיסוקה העיקרי של פיבי יהיה החזקת השליטה בבנק.

- (2) מכיוון שחלפה תקופה של חמש שנים ממתן ההיתר, מקבלי ההיתר רשאים למכור או להעביר אמצעי שליטה בפיבי, רק אם (א) ימכרו או יעבירו ביחד את כל אמצעי השליטה, המהווים את השיעור המזערי בפיבי, ליחיד או לקבוצה שקיבלו היתר כדון לקבלתם; או (ב) הקונה או הנעבר קיבל היתר כדון לרכישה ולקבלה של אמצעי השליטה ויפעל בתיאום דרך קבע עם יתר מקבלי ההיתר על פי הסכם בעלי המניות בפיבי הנזכר לעיל או הסכם אחר שאושר על ידי המפקח על הבנקים.
- (3) אמצעי השליטה בפיבי, שנרכשו בעת רכישת השליטה, המוחזקים במישרין על ידי בעלי ההיתר וכן אמצעי השליטה בבנק המוחזקים בידי פיבי (בשיעור המזערי המצוין בסעיף 1 לעיל) יופקדו בידי נאמן תושב ישראל, אשר זהותו, כתב נאמנותו וההוראות שניתנו לו יהיו כפופים לאישור של המפקח על הבנקים. אמצעי השליטה האמורים בפיבי ובבנק מוחזקים באופן האמור לפי תנאי ההיתר באמצעות גיא חברה לנאמנות ולניהול בע"מ.
- (4) לא יחולקו דיבידנדים מרווחים שנצברו בבנק עד יום 31 במרס 2003 ואם ייצברו הפסדים לאחר מועד זה, לא יחולקו דיבידנדים, אלא לאחר כיסוי הפסדים אלה. יתרת העודפים בבנק שהיו ניתנים לחלוקה נכון ליום 31 במרס 2003 הסתכמה בסך של 2,391 מיליוני ש"ח.
- (5) מינויים של יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל הבנק יהיה כפוף להסכמת המפקח על הבנקים.
- (6) מקבלי ההיתר, לרבות קרוביהם ותאגידים בשליטת מי מהם, לא יקבלו דמי ניהול או כל תמורה והטבה אחרת, מהבנק או מתאגידים בשליטת הבנק, אולם יהיו רשאים לתת שירותים הניתנים כרגיל על ידי נותנם ובמחירי שוק, לאחר הודעה מראש למפקח על הבנקים בתנאים הנקובים בהיתר. הודיע המפקח כי השירות אינו מסוג הניתן כרגיל לאחרים או כי התמורה בעדו אינה סבירה, לא יינתן השירות. הוראה זאת אינה חלה על גמול לדירקטורים המשולם בסכום זהה לכל הדירקטורים בבנק.
- (7) ללא אישור של המפקח על הבנקים, לא יעסקו מקבלי ההיתר או תאגידים בשליטתם, לרבות פיבי והתאגידים שבשליטתה, בכל עסק, בישראל או מחוץ לישראל, של קבלת פקדונות, של מתן אשראי, או כל עיסוק פיננסי אחר שיש בו משום תחרות בעסקי הבנק. כמו כן, ללא אישור של המפקח על הבנקים, לא יהיו מקבלי ההיתר או מי מהם או תאגידים בשליטתם, בעלי עניין (כהגדרתם בהיתר), דירקטורים או מנהלים בכירים בתאגידים העוסקים בעיסוקים האמורים.
- (8) מימון רכישת אמצעי שליטה בפיבי או בבנק, לרבות מתן ערבות למימון כאמור, לא ייעשה, במישרין או בעקיפין, על ידי הבנק או תאגידים בנקאיים שבשליטתו.
- (9) נקבעו שיעורי החזקה מינימליים של מקבלי ההיתר בפיבי וכן הוראות בדבר הסדרים בתוך קבוצת מקבלי ההיתר, לרבות הוראות שונות בדבר רכישת אמצעי שליטה נוספים בפיבי על ידם, מבחינת אופן החזקתם של אמצעי שליטה נוספים שירכשו ומבחינת יחס שיעורי החזקה במניות פיבי בין חברי קבוצת השליטה.
- (10) קבוצת השליטה התחייבה להביא את ההיתר ותנאיו לידיעת דירקטוריון הבנק, למעט תנאים מסויימים.
- בעקבות תיקונים שבוצעו בהיתר, הותר לפיבי להגדיל את החזקותיה בבנק בשיעור שלא יעלה על 8% מהון המניות של הבנק, מעבר לשיעור ההחזקה שפורטו בהיתר. בהתאם לכך ובהתחשב בהחזקותיה של פיבי בבנק למועד דוח זה, פיבי רשאית להגדיל את החזקותיה בבנק בשיעור של עד לכ-8% מהון המניות של הבנק ושיעור זכויות ההצבעה הנובעות מהחזקה נוספת זו.
- בהיתר נקבע כי משפחת בינו תחזיק את אמצעי השליטה בפיבי (שהינם חלק מגרעין השליטה שנרכש בשנת 2003) באמצעות בינוהון בע"מ במישרין; כמו כן, בעקבות תיקונים להיתר, המחזיקים בבינוהון יכול שיהיו מר צדיק בינו ו/או ילדיו של מר צדיק בינו - מר גיל בינו (המכהן כדירקטור בבנק), גב' הדר בינו שמואלי, גב' דפנה בינו אור (להלן, ביחד - "משפחת בינו").
- משפחת בינו רשאית להחזיק את השיעור העודף בפיבי (מעבר לשיעור המזערי שנקבע בהיתר כאמור לעיל), על ידי תאגיד אחר.
- בשנת 2009 השלימה פיבי איחוד הון של מניותיה. בשנת 2010 השלים הבנק איחוד הון של מניותיו.

פרטים נוספים לגבי החזקות בעלי השליטה בפיבי

בהתאם לדיווחי פיבי, מאז 2 באפריל 2015, מר צדיק בינו וילדיו, ה"ה גיל בינו, הדר בינו שמואלי ודפנה בינו אור מחזיקים בחלקים שווים באמצעי השליטה בבינוהון (כל אחד מהם מחזיק 25%).

פיבי דיווחה כי ביום 24 במרס 2013 אינסטנז הולדינגס העבירה לאינסטנז מספר 2 בע"מ (להלן - "אינסטנז 2"), בעסקה מחוץ לבורסה, 4,139,233 ממניות פיבי, המהוות 15.77% מההון המונפק והנפרע של פיבי ומלוא החזקותיה של אינסטנז הולדינגס בפיבי. אינסטנז 2 הינה חברה שהתאגדה בישראל בבעלות מלאה של Sing Acquisitions Pte. Ltd (להלן - "סינג"), שהינה חברה שהתאגדה בסינגפור ונשלטת באופן מלא (באמצעות גופים אוסטרליים) על ידי ה"ה הן ומיכאל (מייקל) אבלס, אשר שולטים באופן מלא גם באינסטנז הולדינגס (באמצעות אותם גופים אוסטרליים). המניות שהועברו מוחזקות בנאמנות עבור אינסטנז 2 על ידי גיא חברה לנאמנות ולניהול בע"מ. עם העברת המניות אינסטנז 2 הצטרפה כצד להסכם בעלי המניות בין אינסטנז הולדינגס, בינוהון ודולפין אנרגיות, כפי שתוקן מעת לעת, ואינסטנז הולדינגס ממשיכה להיות צד להסכם בעלי המניות והינה ערבה להתחייבויות אינסטנז 2. כמו כן, ההיתר תוקן כך שאופן ההחזקה של מקבלי ההיתר הנזכרים לעיל בפיבי יהיה באמצעות סינג ואינסטנז 2 במקום באמצעות Intanz Pty Ltd ואינסטנז הולדינגס.

פיבי דיווחה כי ביום 28 באוגוסט 2016 מכרה דולפין אנרגיות בע"מ מניות של פיבי בשיעור של כ-3.98% מהון המניות המונפק של פיבי ומזכויות ההצבעה בה.

בהתאם לדיווחי פיבי, נכון למועד פרסום הדוחות, החזקות בעלי השליטה בפיבי (בהון ובהצבעה) הינן כלהלן: בינוהן בע"מ - 38.29%, אינסטנז מספר 2 בע"מ - 15.66%, ודולפין אנרגיות בע"מ - 11.68%.

פרטים לגבי החזקות פיבי בבנק

למיטב ידיעת הבנק, נכון למועד פרסום הדוחות, מחזיקה פיבי ב-48.34% בהון ובזכויות ההצבעה בבנק (שיעור המהווה את גרעין השליטה, בהתאם להיתר השליטה מבנק ישראל).

פיבי הינה חברה ציבורית אשר מניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

יצוין כי בהתאם לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013 ולרשימות הגורמים הריכוזיים שפרסמה הוועדה לצמצום הריכוזיות לאחרונה, הבנק הוגדר כגוף פיננסי משמעותי ופז חברת נפט בע"מ (להלן - "פז") הוגדרה כתאגיד ריאלי משמעותי. לאור זאת, ובהתאם למצב הדברים הקיים במועד זה, לאחר תום תקופת המעבר של 6 שנים מפרסומו של החוק, בעלי השליטה בבנק לא יוכלו לשלוט במקביל בבנק ובפז או לשלוט בבנק ולהחזיק יותר מ-5% מסוג כלשהו של אמצעי שליטה בפז.

בהתאם לדיווחיה של פז, בחודש ספטמבר 2016 בעקבות מכירת מניות על ידי בעלת השליטה בפז, ולאחר התפטרות דירקטורים מקרב בעלי השליטה או בעלי זיקה אליהם, התבטל היתר השליטה, שניתן בעבר לבעלי השליטה בפז, ונכנס לתוקפו היתר חדש, שמעביר לפז את היתר השליטה בקשר עם פז בית זיקוק אשדוד בע"מ כתוצאה מהפיכת פז לחברה ללא גרעין שליטה (להלן - "ההיתר החדש"). בהיתר החדש נקבעו מגבלות על החזקת אמצעי שליטה בפז, אך נקבע כי הם לא יחולו על מי שנמנה על בעלי השליטה בפז עובר לכניסתו לתוקף של ההיתר החדש עד למועד שבו החזקותיו בפז תרדנה לשיעור של לא יותר מ-5% (אולם ממועד כניסתו לתוקף של ההיתר החדש מי מבעלי השליטה כאמור לא יצביע מכוח זכויות ההצבעה המוחזקות על ידו העולות על 5%) או עד ליום 11 בדצמבר 2019. למיטב ידיעת הבנק, למועד זה בעלי השליטה בבנק עדיין מחזיקים באמצעי שליטה בפז העולים על 5%.

למיטב ידיעת הבנק, בין פיבי לבין בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן - "דיסקונט"), חברה ציבורית שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל-אביב ואשר החזיקה במניות הבנק במהלך חלק מתקופת דוח זה, התקיימו הסדרים כמפורט בבאור 1.33' לדוחות הכספיים לשנת 2015. בהתאם לדיווח של דיסקונט, ביום 1 בפברואר 2016 הוא מכר, בעסקה מחוץ לבורסה, את כל מניות הבנק שהיו בידו (9,313,653 מניות שהיו כ-9.3% מהון הבנק), במחיר של 44.70 ש"ח למניה (התמורה הושלמה ביום 4 בפברואר 2016). החל מהמועד האמור, דיסקונט אינו בעל עניין בבנק וכל תנאי ההסדרים האמורים כבר אינם רלבנטיים.

מעורבות ותרומה לקהילה

"נקודת מפנה", הפרוייקט החברתי - קהילתי של הבנק, בשיתוף עם ארגון מתן - משקיעים בקהילה וג'וינט-אשלים, פועל מזה 8 שנים. בשנותיה הראשונות התמקדה התוכנית בבני נוער בסיכון שנפלטו ממסגרות שונות במטרה לתת לבני נוער אלו את האפשרות לשנות כיוון ולחיות חיים נורמטיביים בחברה הישראלית. במסגרת התוכנית בני הנוער שולבו במיזמים עסקיים ובתוכניות שונות המשלבות לימודים עם עבודה וטיפול יזמות עסקית בעזרת פיתוח כישורים ומיומנויות.

בשנת 2016 ובדומה לשנים קודמות המשיך הבנק תוכניות אלו שמטרתן קידום ה-"Wellness" - איכות חיים ואורח חיים בריא בקהילה, בדגש על ילדים ונוער בסיכון, תוך התמקדות בכלים של ספורט, איכות חיים ואורח חיים בריא.

כמו כן, במהלך השנה נערכו פעילויות נוספות של התנדבות וסיוע לאוכלוסיות חלשות כדוגמת אריזת סלי מזון לקראת החגים.

הבנק מעודד ותומך במתנדבים מעובדי הבנק המעוניינים לקחת חלק בפרוייקט ולתרום מזמנם, ניסיונם ומומחיותם לטובת בני הנוער. בנוסף לפרוייקטים אלו תורמים הבנק וחברות הבנות שלו לעמותות וארגונים שונים. סך התרומות שבוצעו בקבוצת הבנק בשנת 2016 הסתכם ב-2.8 מיליון ש"ח.

פרטים נוספים

276	תרשים מבנה האחזקות העיקריות של הבנק
277	רכוש קבוע
278	הון האנושי
280	מערכת יחסי העבודה בבנק
281	מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי
282	הסכמים מהותיים
283	מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על קבוצת הבנק
288	דירוג הבנק על ידי חברות דירוג
289	התפתחויות עיקריות בארץ ובעולם
292	מגזרי הפעילות הפיקוחיים - פרטים נוספים

תרשים מבנה האחזקות העיקריות של הבנק

חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (הון 28.2% הצבעה 21%)		בנק אוצר החייל בע"מ	(הון 78% הצבעה 78%)
		בנק מסד בע"מ	(הון 51% הצבעה 51%)
הבינלאומי הראשון הנפקות בע"מ (הון 100% הצבעה 100%)			

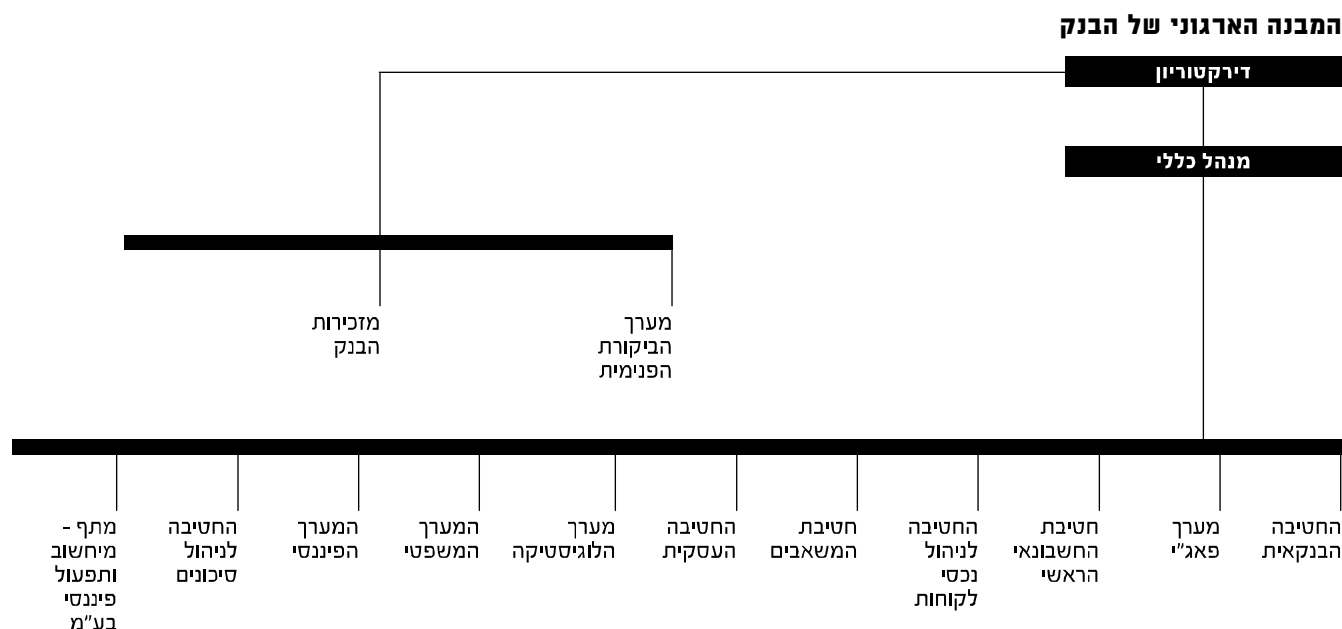
הצבעה - אחוזי האחזקה בזכויות ההצבעה
הון - אחוזי האחזקה בהון החברה

רכוש קבוע

ליום 31 בדצמבר				
2015	2016			
יתרה	יתרה	פחת שנצבר	עלות	
			במיליוני ש"ח	
1,113	1,028	606	1,634	בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר)
116	105	614	719	ציוד (לרבות מחשבים ריהוט וכלי רכב)
1,229	1,133	1,220	2,353	סך הכל

נכון לתאריך 31 בדצמבר 2016 קבוצת הבנק הינה הבעלים או החוכרת של שטחים המשתרעים על כ-69 אלף מ"ר, ב-66 נכסים שונים. בנוסף, הקבוצה שוכרת שטחים ברחבי הארץ, המשתרעים על כ-49 אלף מ"ר, ב-156 נכסים שונים ברחבי הארץ. חוזי השכירות של השטחים המושכרים הינם לתקופות שונות, כאשר לרוב ניתנות לבנק אופציות להארכת תקופות השכירות. על פי רוב, חוזי השכירות הינם צמודים למדד המחירים לצרכן. מידע נוסף לגבי היבטים נוספים הקשורים להשקעה בבנינים וציוד, ראה באור 16 לדוחות הכספיים.

ההון האנושי

נכון ליום 31 בדצמבר 2016 מנתה קבוצת הבנק 165 סניפים ושלוחות (96 סניפים ושלוחות בבנק, 47 סניפים ושלוחות באוצר החייל ו-22 סניפים ושלוחות במסד) הקבוצה כוחנת באופן שוטף את ההתפתחות ברווחיות ובפעילות העסקית של הסניפים, ביחס לאוכלוסיות המטרה אותן הם נועדו לשרת, היעדים שנקבעו בתוכניות העבודה של הבנקים בקבוצה והיכולת למצות את הפוטנציאל באזור הגיאוגרפי בו פועל כל סניף. במסגרת זו נבחנת באופן שוטף התאמת הפריסה הסניפית לסביבה העסקית ולשינויים באיזורים המהווים פוטנציאל לפיתוח עסקי באוכלוסיית המטרה של כל אחד מהבנקים בקבוצה.

אסטרטגיית משאבי אנוש

אסטרטגיית משאבי אנוש של הבנק נבנית בהתאמה למדיניות הבנק ויעדיו העסקיים ועיקרה שותפות אסטרטגית בהשגת היעדים העסקיים של הבנק ומימוש מלוא הפוטנציאל של ההון האנושי. בהתאם, במהלך שנת 2016 התמקדה אסטרטגיית משאבי אנוש במספר תחומים עיקריים:

את בניית האסטרטגיה מנחים מספר עקרונות מרכזיים:

פיתוח ההון האנושי - חיזוק ההון האנושי ופיתוחו בהתאם לצרכי הבנק ויעדיו העסקיים ותוך ראייה לטווח ארוך: איתור ומיצוי הפוטנציאל בקרב העובדים, מיפוי פערי ידע והקניית יכולות ליבה מרכזיות, הכשרות מקצועיות וניהוליות ופיתוח מנהלים.

תכנון כח אדם לטווח ארוך - מיפוי ותכנון צרכי ההון האנושי בהלימה ליעדי הבנק, התאמת מסלולי קריירה, גיוס והכשרת עתודות ניהול ועתודות מקצועיות בהתאם לצרכי הבנק.

פיתוח ארגוני - פיתוח כלים מתקדמים בכל תחומי הטיפול בהון האנושי בארגון, ביניהם: טיוב תהליכי גיוס, קליטה ושימור עובדים, הוקרת עובדים, ייעול תהליכים ארגוניים ובניית כלי בקרה, הערכת ביצועים, תמיכה ביחידות הבנק ועוד.

תקשורת פנים ארגונית - ניהול התקשורת הפנים ארגונית לשם יצירת שיח ושותף פעולה חוצה ארגון תוך העצמת ההון האנושי, דגש על פתיחות ושקיפות מידע, עידוד דיאלוג שוטף בבנק באמצעים שונים ומיתוג פעילויות הרווחה של הבנק.

תרבות ארגונית - תמיכה בתרבות המחזקת את ערכי ויעדי הבנק תוך שימת דגש על מצוינות בכל התחומים, אתיקה, אחריות חברתית ותרומה לקהילה.

כח אדם

מספר העובדים, על בסיס משרה מלאה בקבוצת הבנק הסתכם בסוף שנת 2016 עמד על 4,563, בהשוואה ל-4,817 בסוף שנת 2015, קיטון בשיעור של 5.3%.

נתונים אודות מצבת כח האדם בקבוצת הבנק במונחי משרות⁽¹⁾

2015		2016		
יתרה לסוף שנה	ממוצע שנתי	יתרה לסוף שנה	ממוצע שנתי	
3,289	3,259	3,421	3,505 ⁽²⁾	הבנק - בארץ
1,499	1,700	1,113	1,145	חברות בנות בארץ
29	32	29	30	חברה בת בחו"ל
4,817	4,991	4,563	4,680	סך הכל בקבוצת הבנק

(1) מספר המשרות כולל תרגום למשרות של שעות נוספות.

(2) הגידול במספר המשרות בבנק נובע ממיזוג פאגי ויובנק עם ולתוך הבנק.

להלן נתונים לגבי ממוצע שנתי של מצבת כח האדם בקבוצה לפי מגזרי פעילות פיקוחיים:

המשרות המוצגות על פי מגזרי פעילות כוללות משרות של עובדים ישרים במגזר ומשרות של עובדי מטה ברמות השונות, שעלות העסקתם הועמסה על המגזר. חישוב מספר המשרות כאמור, מתבסס על מודל הקצאת העלויות אשר משמש את הבנק.

שנת 2015	שנת 2016	
368	339	מגזר עסקים גדולים
217	187	מגזר עסקים בינוניים
1,124	1,143	מגזר עסקים קטנים וזעירים
2,766	2,548	מגזר משקי בית
116	111	מגזר בנקאות פרטית
332	292	גופים מוסדיים
68	60	מגזר ניהול פיננסי
4,991	4,680	סך הכל

מאפייני המשאב האנושי

הוותק הממוצע של עובדי הבנק עומד על 18.1 שנים, בהשוואה ל-17.7 שנים בתקופה המקבילה אשתקד. הגיל הממוצע של עובדי הבנק עומד על 46.6 בהשוואה ל-46.5 בשנת 2015.

ניוד עובדים

על מנת להקטין ככל הניתן סיכונים ותלות בנושאי תפקידים שונים וכחלק מהפיתוח האישי והמקצועי של העובדים, הבנק מקפיד על ניוד עובדים בתוך הבנק ועל נהלי רוטציה בתפקיד. לשם כך פועל הבנק באופן שוטף לניוד בעלי תפקידים רגישים בסוף תקופת הכהונה הקבועה בנהלי הבנק בהתאם לתוכנית רוטציה רב שנתית, על פי סוג התפקיד ו/או הצרכים הפרסונליים ובכפוף למגבלות של הסכמי העבודה בבנק.

איכות ההון האנושי ואיכות הניהול

במהלך שנת 2016 נמשכה המגמה של טיפוח ההון האנושי בבנק באמצעות יצירת תהליכים מתקדמים בשלבים שונים של חיי העובד בארגון: גיוס, מיון וקליטת עובדים חדשים, הענקת קביעות ומינויים חדשים, פיתוח מנהלים, וכד'.

מאגר עתודות ניהול ותוכניות פיתוח מנהלים

מאגר עתודות הניהול של הבנק נבנה על בסיס הפרופיל הניהולי וכישורי הליבה הקריטיים. באמצעות המאגר מנוהל מעקב אחר עובדים בעלי פוטנציאל ניהולי לצרכי תכנון ופיתוח אישי ולצורך מיפוי פערים איכותיים וכמותיים. כתוצאה, נפתחו בשנים האחרונות מסלולים שונים לפיתוח מנהלים, במטרה להכשיר עתודות ניהול לטווחים שונים. נכון לדצמבר 2016 שיעור האקדמאים בבנק עומד על 58%.

קוד אתי

הבנק פועל כל העת למיסוד והטמעת התנהגות אתית, פיתוח כלים להטמעה של הקוד ולקידום תרבות של אתיקה ואחריות חברתית בקרב עובדיו. לשם כך מונו מוסדות אתיקה בבנק, ביניהם ועדת אתיקה בראשות חבר הנהלה אשר אחראית על הטמעת הקוד ועל מתן ייעוץ והדרכה בהתאם לערכי הקוד האתי, בין היתר, באמצעות פורטל הקוד האתי הכולל כלים אינטראקטיביים שונים לשימוש כלל העובדים. הקוד האתי של הבנק עודכן במהלך שנת 2016 בשיתוף העובדים.

תקשורת פנים ארגונית

תקשורת פנים ארגונית משמשת ככלי ניהולי אסטרטגי שתפקידו לתמוך ביעדי הבנק ובפעילותו, ללוות את מכלול התהליכים והאירועים המרכזיים וליצור דיאלוג וחיבור של העובדים לארגון. הבנק שם דגש על ניהול אפקטיבי של התקשורת הפנים ארגונית במטרה לקדם שקיפות, להגדיל את שביעות רצון העובדים ולחזק את הקשר בין כלל עובדי הבנק.

הדרכה והכשרות מקצועיות

במהלך שנת 2016 הושם דגש על פיתוח אקלים של למידה ומצוינות בקרב העובדים והוכנסו לשימוש תהליכים וכלי מידע חדשניים למיפוי פערי ידע ולפיתוח הכשרות מקצועיות מתקדמות בקבוצת הבנק. בנוסף, הושם דגש על הכשרות בתחומי הליבה של הבנק ועל פיתוח מנהלים לפני ובמהלך תפקיד.

מספר ימי ההדרכה של קבוצת הבנק הסתכם בשנת 2016 ב-19,284, המהווים כ-75 משרות וכ-3.7 ימי הדרכה בממוצע לעובד בקבוצה בשנה (לעומת 18,723 ימי הדרכה בשנת 2015, אשר היוו כ-73 משרות וכ-3.6 ימי הדרכה בממוצע לעובד בשנה).

מערכת יחסי העבודה בבנק

בבנק קיימים שני ארגוני עובדים: ארגון המנהלים ומורשי החתימה אשר מייצג כ-800 עובדים וארגון הפקידים אשר מייצג כ-1,900 עובדים. בבנק קיימים הסכמים קיבוציים הקובעים הצמדה מסוימת של תנאי הפקידים והמנהלים ומורשי החתימה להסכמים הנחתמים בין הנהלת בנק לאומי לישראל (להלן - "בנק לאומי") לבין ועדי עובדיו.

א. ביום 20 במרס 2016 הודיע בנק לאומי על השלמת המרת זכויות עובדיו למענקי יובל במניות בנק לאומי. הואיל ותנאי הזכויות של עובדי הבנק למענקי יובל צמודים לאלו של עובדי בנק לאומי החליט דירקטוריון הבנק, ביום 5 באפריל 2016, לאשר את המרת הזכויות למענקי יובל של כל העובדים בבנק, הזכאים מתוקף ההסכמים הקיבוציים למענקי יובל וחופשות יובל שנצברו להם, וכן של עובדים מסוימים נוספים במתן להם משולמים מענקי יובל.

בעקבות הידברות עם ועד המנהלים ומורשי החתימה בבנק החליט דירקטוריון הבנק, ביום 14 ביוני 2016, לאשר הסכם עבודה עם ועד המנהלים ומורשי החתימה בבנק, לפיו זכויות המנהלים ומורשי החתימה בבנק למענקי יובל יומרו לתשלום במזומן (ולא למניות הבנק), בהתאם לשווי מענקי היובל כפי שגרשו בספרי הבנק נכון ליום 31 בדצמבר 2015 (למעט שימוש ברבית היוון של 3.5% והתאמות אחרות). ביום 30 ביוני 2016 נחתם הסכם עבודה עם ועד הפקידים בבנק לפיו גם זכויות העובדים המיוצגים על ידי ועד הפקידים למענקי יובל יומרו לתשלום במזומן (ולא למניות הבנק או ליחידות למניות חסומות), באותם תנאים של המרת מענקי היובל כפי שסוכם לגבי שאר עובדי הבנק הרלוונטיים.

ב. ביום 28 בספטמבר 2016 הגישו המנהלים ומורשי החתימה בקשת צד בסכסוך קיבוצי, בה טענו כי מכוח הסכם ההצמדה לבנק לאומי הם זכאים למענק בגובה משכורת אחת לכל עובד, בעקבות תשלום כזה שביצע בנק לאומי לעובדיו ביום 2 ביוני 2016. הבנק הגיש תשובה לבקשה, ודיון בתיק התקיים בבית הדין לעבודה ביום 19 בפברואר 2017. בדיון סוכם על הגשת סיכומים בכתב, אשר לאחריהם ינתן פסק דין.

ג. ביום 17 בנובמבר 2017 הגישו גם הפקידים בקשת צד לסכסוך קיבוצי, בה טענו כי מכוח הסכם ההצמדה לבנק לאומי הם זכאים למענק בגובה משכורת אחת לכל עובד, בעקבות תשלום כזה שביצע בנק לאומי לעובדיו ביום 2 ביוני 2016. הבנק הגיש תשובה לבקשה, ודיון בתיק התקיים בבית הדין לעבודה ביום 23 בפברואר 2017. בדיון ביקשו הפקידים וקיבלו רשות להביא ראיות לעניין מהות מענק המשכורת ששולם בבנק לאומי. נקבעה ישיבת הוכחות ליום 15 ביוני 2017.

ד. כמו כן תלויה ועומדת בבית הדין לעבודה בתל אביב בקשת צד בסכסוך קיבוצי שהגישו הפקידים, בה עתרו לקבל המרה של ימי מחלה בלתי מנוצלים לימי חופשה לניצול בפועל בפרישת גיל, בעקבות הסכם שנעשה בבנק לאומי בינואר 2015. הבנק הגיש תשובה לבקשה, הפקידים הגישו סיכומים בתיק והבנק הגיש סיכומים מטעמו ועתה ממתינים לפסק דין.

ה. ביום 8 במרס 2017 התקבלה הודעת הסתדרות העובדים החדשה (להלן - "ההסתדרות"), לפיה מעל לשליש מעובדי מתן מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ (להלן - "מתן") הצטרפו להסתדרות וכי החל מיום 8 במרס 2017 ההסתדרות הינה ארגון העובדים היציג של עובדי מתן. הנהלת מתן הודיעה להסתדרות על הסכמתה לניהול משא ומתן לחתימת הסכם עבודה ראשוני.

ו. אוצר החייל

ביום 18 בספטמבר 2016 אישר דירקטוריון אוצר החייל את הסכם השכר לעובדי אוצר החייל, שנחתם בין הצדדים במהלך חודש אוגוסט 2016 ואשר הביא לסימום של סכסוך העבודה שהחל בבנק ביום 22 במאי 2016. במסגרת ההסכם סוכמו שיעורי הקידום הסלקטיבי לשנים 2016 ו-2017 והוסכם על שיפור בהפרשות הפנסיוניות. חלק מהתוספת הותנה בתוצאות העסקיות של שנת 2017. עוד הוסכם על ביטול הזכות לפדיון דמי מחלה בפרישה, בתמורה לתשלום מהוון של הזכות הצבורה והמופרשת בספרים. בחתימת ההסכם נקבע שקט תעשייתי בנושאים שבהסכם עד ליום 31 במרס 2018.

מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי

מדיניות תגמול לנושאי משרה בבנק

ביום 16 בפברואר 2014, אישרה אסיפת בעלי המניות של הבנק את מדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק בהתאם לסעיף 267 לחוק החברות והוראת ניהול בנקאי תקין A301 "מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי" (להלן - "ההוראה"). לפרטים נוספים אודות מדיניות התגמול לנושאי המשרה האמורה ראו דיווח מיידי של הבנק מיום 5 בינואר 2014 (מס' אסמכתא: 004648-01-2014). ביום 12 באפריל 2016 פורסם חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו - 2016 (להלן - "חוק התגמול") ובימים 13 באוגוסט 2015 ו-29 בספטמבר 2016 פורסמו תיקונים להוראה (להלן - "התיקונים להוראה"). לפרטים נוספים אודות חוק התגמול והתיקונים להוראה ראו פרק "ממשל תאגידי" במסגרת "מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים שחלים על קבוצת הבנק". ביום 20 בנובמבר 2016, אישרה אסיפת בעלי המניות של הבנק, את תנאי ההעסקה של מנכ"ל הבנק, גב' סמדר ברבר צדיק, החל מיום 12 באוקטובר 2016, בשים לב להוראות חוק התגמול. לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי של הבנק מיום 13 באוקטובר 2016 (מס' אסמכתא: 064245-01-2016). האמור בדוח זה נכלל כאן על דרך ההפניה. תנאי ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון הקודם, מר רוני חזקיהו, הוסרו מסדר יומה של אסיפת בעלי המניות, בהתאם להחלטת הדירקטוריון ולבקשת יו"ר הדירקטוריון, בהמשך להודעתו מיום 20 בנובמבר 2016, בדבר כוונתו לסיים את כהונתו כיו"ר הדירקטוריון. ביום 23 בפברואר 2017, אישרה אסיפת בעלי המניות של הבנק מדיניות תגמול חדשה לנושאי המשרה בבנק לפי סעיף 267 לחוק החברות המעודכנת לפי חוק התגמול והתיקונים להוראה וכן תנאי ההעסקה ליו"ר הדירקטוריון הנכנסת, גב' אירית איזקסון, החל ממועד מינויה. לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי של הבנק מיום 18 בינואר 2017 (מס' אסמכתא: 006415-01-2017). האמור בדוח זה נכלל כאן על דרך ההפניה.

מדיניות תגמול לעובדים

בחודש יוני 2014, אישר הבנק מדיניות תגמול לכלל עובדי הבנק, לרבות עובדים מרכזיים, וכן עקרונות, למדיניות התגמול הקבוצתית, כאשר מדיניות התגמול לנושאי המשרה כפי שאושרה בשנת 2014 על ידי אסיפת בעלי המניות מהווה חלק ממנה. במסגרת מדיניות התגמול לעובדים נקבעו הוראות בקשר עם תגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים וכן הוראות בדבר חלוקת האחריות בגין הגורמים הרלוונטיים בבנק העוסקים במנגנון התגמול. כמו כן, במסגרת מדיניות התגמול הקבוצתית נקבעו עקרונות בדבר תגמול קבוע ותגמול משתנה של נושאי בתאגידים נשלטים. בשנת 2014 אישרו חברות הבנות בישראל הכפופות להוראה מדיניות התגמול בהתאם לעקרונות מדיניות התגמול הקבוצתית שאושרו על ידי הבנק. לגילוי נוסף בנושא "תגמול", ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", שעומד לעיון באינטרנט.

הסכמים מהותיים

פרט להסכמים בדרך העסקים הרגילה, ההסכמים המפורטים להלן, שנחתמו בשנת 2016 ו/או שנחתמו קודם לכן ועדיין מחייבים את הבנק, עשויים להחשב כהסכמים מהותיים שלא במהלך העסקים הרגיל:

1. הסכם בעלי מניות ואופצית מכר (PUT) אוצר החייל:
במסגרת הסדרים משנת 2006, בין הבנק לבין חבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ (להלן - "חבר"), שהינה בעלת מניות נוספת באוצר החייל, לבנק התחייבויות מסוימות כלפי חבר, וביניהן זכות לאופציית מכר (PUT), לפיה חבר רשאית לחייב את הבנק לרכוש ממנה את החזקותיה באוצר החייל, כולן או חלקן. לפרטים בדבר אופציית המכר ראה באור 15 לדוחות הכספיים.
בנוסף, לחבר זכות הצטרפות יחסית במכירת מניות אוצר החייל על ידי הבנק.
לחבר זכות להתנגד למינוי מנכ"ל באוצר החייל ובלבד שלא יתנגד ליותר משני מועמדים. נקבעו הסדרים למינוי דירקטורים ומילוי תפקידים בדירקטוריון מטעם חבר. עוד נקבע, כי אוצר החייל יאמץ מדיניות דיבידנד לפיה יחולק דיבידנד בשיעור המירבי על פי דין, עם זאת בשלב זה מדיניות כזו לא אומצה, בהסכמת חבר. יצוין, כי בתקנון אוצר החייל קיים מנגנון זכות סירוב. בהיתר השליטה שקיבלו הבנק וחבר מבנק ישראל הותר, בין השאר, לבנק ולחבר לשלוט ולהחזיק יחד באוצר החייל, הותר שיתוף פעולה בין הבנק ו"חבר" בתנאים מגבילים ונקבעו תנאים נוספים באשר לשליטה, מניעת תחרות ולשירותים אותם יקבל אוצר החייל. ביום 29 בינואר 2015 הודיעה חבר לבנק על ויתור על זכותה למנות דירקטור חיצוני באוצר החייל מתוך ארבעת הדירקטורים שהיא זכאית להמליץ למנותם בהתאם להסכם.
כמו כן, בהתאם להיתר השליטה של הבנק באוצר החייל, מחוייב הבנק לשמור על שיעור החזקותיו הקיים באוצר החייל ובמקרה של הנפקה לציבור לשמור על שיעור החזקות שלא יפחת מ-50.1%.
2. הסכמי עבודה קיבוציים:
בבנק קיימים שני ועדים - ועד הפקידים ועד המנהלים ומורשי החתימה.
להלן תמצית ההסכמים העיקריים שנחתמו עם שני ועדי העובדים:
 - הסדר קיבוצי מיום 19 בנובמבר 1975 בין הנהלת הבנק לבין הוועד הארצי של אגודת מנהלים ומורשי החתימה של הבנק, בדבר הצמדת תנאי שכר ונילוים ותנאי עבודה, כנהוג לגבי מורשי החתימה בבנק לאומי לישראל בע"מ. ביום 12 בנובמבר 2000 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד, הקובע את חובות וזכויות העובדים, בין השאר, לעניין מדיניות שעות נוספות, חופשה שנתית, הבראה, חופשות מחלה, חופשות לידה, לימודים, פיטורין והתפטרות ופיצויי פיטורין (חוקת עבודה).
 - פרט להסכמים אלה נחתמים מעת לעת, בין הבנק לבין הוועד האמור, הסכמים פרטניים לגבי נושאים ספציפיים.
 - הסדר קיבוצי מיום 25 באוקטובר 1974 בין הנהלת הבנק לבין הוועד הארצי של ארגון עובדי הבנק, בדבר קבלת תשלומים נלווים, כפי שמקבלים עובדי בנק לאומי לישראל בע"מ. כמו כן קיים הסכם קיבוצי מיוחד מאותה שנה, הקובע את חובות וזכויות העובדים, בין השאר, לעניין נידודת בין תפקידים, מדיניות שעות נוספות, חופשה שנתית, הבראה, חופשות מחלה, חופשות לידה, לימודים, פיטורין והתפטרות ופיצויי פיטורין (חוקת עבודה). פרט להסכמים אלה נחתמים מעת לעת, בין הבנק לבין הוועד האמור, הסכמים פרטניים לגבי נושאים ספציפיים.
3. שיפוי לנושאי משרה בבנק ובחברות בת שלו ראה באור 3.25 ג' לדוחות הכספיים.
4. שטרי נאמנות וערבויות בהנפקת אגרות חוב, כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון נדחים - הבינלאומי הנפקות, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, התקשרה בשטרי נאמנות בקשר להנפקת אגרות חוב, כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון נדחים מסדרות שונות המונפקים על ידי הבינלאומי הנפקות, על פי תשקיפים בהנפקות ציבוריות או פרטיות.
בין הבינלאומי הנפקות לבין הבנק נחתמו הסכמים לפיהם, בגין הנפקות שתמורתן מופקדת בפקדונות או בפקדונות נדחים בבנק בתנאים הזהים לתנאי תעודות ההתחייבות ובחלקם בתוספת עמלה, התחייב הבנק לשאת בכל התשלומים למחזיקי תעודות ההתחייבות, לרבות החזרי קרן ותשלומי רבית.
- ביום 15 במאי 2007 נחתם הסכם דומה בין הבינלאומי הנפקות לבין אוצר החייל לגבי תמורת הנפקות המופקדת באוצר החייל.
סך השווי המשוער של תעודות ההתחייבות שהונפקו במסגרת שטרי הנאמנות האמורים, שתמורתם הופקדה בבנק ובאוצר החייל, ושנמצאות בידי הציבור, נכון ליום 31 בדצמבר 2016 (כולל הפרשי הצמדה, רבית שנצברה, הוצאות הנפקה, נכיון ופרמיה), הינו 5,058 מיליון ש"ח.
5. הסדרים בנושאים הקשורים לשוק ההון - הודעה שניתנה על ידי הבנק ביום 1 באוגוסט 1984 למפקחת על הבנקים דאז על מספר מגבלות שהבנק לקח על עצמו בקשר לפעילותו בשוק ההון.
6. שעבוד נכסי הבנק למסלקות בארץ ובחו"ל ולבנקים ובורקים זרים - ראה באור 26 לדוחות הכספיים.
7. שעבוד לטובת בנק ישראל - ראה באור 26 לדוחות הכספיים.
8. ערבות הדדית לקרן סיכונים מעו"ף ולקרן סיכונים שהוקמה על ידי הבורסה - ראה באור 3.25 ד'. ו-3.25 ה'. לדוחות הכספיים.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים שחלים על קבוצת הבנק

להלן תמצית פירוט של שינויי חקיקה ויוזמות חקיקה רלוונטיים לתקופת הדוח אשר משפיעים או עשויים להשפיע מהותית על פעילות הבנק.

בנקאות

תיקון לכללי הבנקאות (שירות ללקוח)(עמלות), תשס"ח-2008

ביום 25 בינואר 2017 הפיץ בנק ישראל לחברי הוועדה המייעצת טיוטת תיקון לכללי הבנקאות (שירות ללקוח)(עמלות), תשס"ח-2008. בטייטה נקבע, בין היתר, כי עמלה הנגבית עבור שירות הניתן בערוצים ישירים תהיה נמוכה מזו הנגבית עבור אותו שירות באמצעות פקיד. התיקון צפוי להביא להגברת התחרות הבין בנקאית בתחום מתן השירותים בערוצים הישירים, שמחד עשויה להביא להגדלת היקף הפעילות ומאידך לשחיקה אפשרית בעמלות. בשלב זה לא ניתן לכמת את השפעת התיקון על קבוצת הבנק.

חוק הבנקאות רישוי (תיקון מס' 22), התשע"ו-2016 והוראת ניהול בנקאי תקין בנושא סגירת סניפי בנק וצמצום שירותי טלר

ביום 16 באוגוסט 2016 פורסם תיקון לחוק הבנקאות (רישוי), לפיו נדרש הבנק במקרה של סגירת סניף קבוע להגיש בקשה מנומקת בכתב למפקח על הבנקים ולקבל אישורו לכך תוך 30 יום. במקרה של התנגדות המפקח, תינתן לבנק אפשרות להשמיע טענותיו. לאחר קבלת האישור, נדרש הבנק להודיע ללקוחות על סגירת הסניף 60 יום לפני הסגירה.

ביום 9 בינואר 2017 פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא סגירת סניפי בנק וצמצום שירותי טלר. בהתאם להוראה, נדרש הבנק לגבש ולהטמיע מדיניות בנושא סינוף וסגירת שירותי טלר, וכן לגבש תכנית עבודה ונהלי עבודה התומכים ביישומה. לפני סגירת סניף או ביטול שירותי טלר, נדרש הבנק לבצע בדיקה מקדימה ולגבש תכנית שתפרט את אופן המשך מתן השירותים הבנקאיים בדרכים חלופיות, לרבות מתן סיוע אנושי ללקוחות על מנת להסתגל לשינוי. הבנק נדרש להודיע ללקוחות על סגירת סניף או הפסקת שירותי טלר 60 יום מראש.

ההוראה עשויה להביא לשינויים באסטרטגיית הסינוף של הבנקים במערכת, באופן שישפיע על אופי ורמת התחרות בין הבנקים באזורים גיאוגרפיים מסוימים או ברמה ארצית. בשלב זה לא ניתן לכמת את ההשפעה על קבוצת הבנק.

בנקאות בתקשורת

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 367 - בנקאות בתקשורת

ההוראה פורסמה ביום 21 ביולי 2016 במטרה לעודד את התפתחות הבנקאות הדיגיטלית ואגב כך להגביר את התחרות במערכת הבנקאית. ההוראה מסירה חסמים קיימים ומאפשרת הרחבת היקף השירותים הבנקאיים הניתנים באמצעים טכנולוגיים וביצוע מגוון פעולות בנקאיות מרחוק. בד בבד, מטילה ההוראה על התאגידים הבנקאיים אחריות מוגברת לניהול הסיכונים הייחודיים הגלומים בפעילות, וביניהם סיכונים אבטחה וסייבר וסיכונים פגיעה בפרטיות, וכן מחייבת לחזק ולהתאים את המסגרת לניהול הסיכונים לסביבת הפעילות הטכנולוגית המתקדמת, לרבות הוספת בקורות, ניטור פעולות חריגות, משלוח התראות ללקוחות והדרכת לקוחות.

ההוראה מהווה רפורמה בדיני הבנקאות וצפויה להוביל לשינויים מרחיקי לכת במגוון והיקף השירותים הבנקאיים שיועמדו ללקוחות באמצעים ישירים, וזאת בהתאם להתפתחויות הטכנולוגיות בתחום הפינטק והמגמות הבינלאומיות. בשלב זה אין אפשרות לכמת את השפעתה של ההוראה על קבוצת הבנק.

אשראי ובטוחות

הצעות החוק שלהלן כוללות רפורמה משמעותית בדיני בטוחות וחדלות פרעון, העלולה לפגוע בזכויות נושים מובטחים וביכולת גביית חובות.

הצעת חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ו - 2016

ההצעה, אשר התקבלה בקריאה ראשונה ביום 9 במרס 2016, כוללת רפורמה מקיפה בדיני חדלות הפירעון, תוך קביעת מסגרת חקיקתית אחת לתאגידים ויחידים, והתייחסות להיבטים הייחודיים הנוגעים לכל אחד מהם. ההצעה כוללת, בין היתר, את החידושים הבאים:

הגדרת חדלות פירעון תהיה לפי המבחן התזרימי במקום המבחן המאזני הנוהג כיום; נושה עתידי לא יהיה רשאי להגיש בקשה לפתוח בהליכים, אלא בנסיבות בהן החייב פועל במטרה להונות את נושיו; הסמכת בית המשפט המחוזי להחליט בדבר הדרך המתאימה לטיפול בחדלות הפירעון של תאגידים (הליכי שיקום או הליכי פירוק); הסמכת בית משפט השלום או גורמים מנהליים לדון ביחידים, בהתאם להיקף החוב. בתקופת בדיקה, ייבחן מצבו הכלכלי של החייב והתנהלותו, ותחול הקפאת הליכים, ובסיומה תיקבע לחייב תכנית שיקום, שעם השלמתה יופטר היחיד מחובותיו. יחיד שאין

ביכולתו לפרוע את חובותיו, יופטר באופן מיידי; הרוב המכריע של החובות בדיון קדימה יבוטל; בעל שעבוד צף יוכל להיפרע רק עד לסכום השווה ל-75% משווי הנכסים הכפופים לשעבוד הצף, למעט אם השעבוד הצף נרשם טרם לפרסום החוק, כפוף לתנאים המפורטים בהצעה; נושה מובטח לא יהיה זכאי לקבל את רבית הפיגורים על החוב המובטח ממימוש הנכסים המשועבדים, אלא רק לאחר שהחובות של הנושים הרגילים נפרעו במלואם.

הצעת חוק המשכון, התשע"ה-2015

ההצעה, אשר אושרה בקריאה ראשונה ביום 17 ביולי 2015, כוללת שינויים מרכזיים בדיני השעבודים, בין היתר כמפורט להלן: זכותו של יחיד למשכן נכס שטרם הגיע לרשותו ואף נכס שטרם בא לעולם; ביטול מוסד "השעבוד השוטף" - החברה החייבת תוכל ליצור משכון קבוע על הנכסים העתידיים של החברה, ומעמדו של משכון זה לא יהיה נחות אוטומטית ביחס לשעבודים ספציפיים; ביטול האפשרות של נושה להגביל את כוחו של החייב לבצע עסקאות בנכס הממושכן, ועוד.

תחרותיות

החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017

בהמשך להמלצות הוועדה להגברת התחרות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים, בראשות עו"ד דרור שטרם (להלן - "הוועדה"), פורסם ביום 31 בינואר 2017 החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017 (להלן - "החוק") אשר עיקריו יפורטו להלן.

צעדים נוספים ליישום המלצות הוועדה ננקטים על ידי בנק ישראל, ביניהם הגדלת מספר השחקנים בשוק האשראי הקמעונאי, הסרת חסמים להקמת בנקים חדשים בישראל, לרבות הקלות לחברות כרטיסי אשראי ופתיחת מערך התשלומים לתחרות.

ואלה עיקרי החוק: בנק בעל היקף פעילות רחב, אשר שווי נכסיו כפי שמופיע במאזן הבנק בדוח הכספי השנתי האחרון שנערך על בסיס מאוחד (להלן - "נכסים מאזניים") עולה על 20% משווי הנכסים הנ"ל של כלל הבנקים בישראל (להלן - "בנק בעל היקף פעילות רחב"), לא יעסוק בתפעול הנפקה של כרטיסי חוב ובסליקת עסקאות בכרטיסי חוב, לא ישלט ולא יחזיק אמצעי שליטה בתאגיד העוסק בתפעול הנפקה או בסליקה כאמור (יהיה רשאי לתפעל הנפקת כרטיסי חוב באמצעות אחר או להתקשר עם סולק). תחילת מגבלות השליטה והחזקת אמצעי השליטה הנ"ל על בנק בעל היקף פעילות רחב (אם שלט או החזיק אמצעי שליטה ערב יום פרסום החוק) - שלוש שנים מיום פרסום החוק, ובתנאים מסוימים - ארבע שנים ממועד פרסום החוק.

עוד נקבע, כי החל מתום ארבע שנים מיום פרסום החוק ועד שש שנים ממועד זה, תוקנה לשר האוצר סמכות לקבוע כי מגבלות כאמור יחולו גם על תאגיד בנקאי שאינו בנק בעל היקף פעילות רחב, ובלבד ששווי נכסיו המאזניים לא יפחת מ-10% משווי הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל.

נכון למועד פרסום דוח זה, שווי הנכסים המאזניים של הבנק נמוך מ-10% משווי הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל. בנוסף, נקבעה תקופת מעבר מיום פרסום החוק ועד תום חמש שנים מהמועד האמור, ולגבי בנק בעל היקף פעילות רחב - עד תום שלוש שנים ממועד הפרדת הבעלות (תקופת המעבר), במסגרתה יחולו מגבלות שונות על בנק המנפיק כרטיסי חוב שערב פרסום החוק שלט או החזיק אמצעי שליטה בחברת כרטיסי חוב (כולל הבנק). בין היתר, נקבע כי מתום שנה מפרסום החוק ועד תום תקופת המעבר, בנקים כאמור יחויבו לבצע את תפעול ההנפקה של כרטיסי החוב באמצעות חברת כרטיסי חוב אחת לפחות, ולעניין בנק בעל היקף פעילות רחב וכל בנק אחר שאינו עוסק בתפעול הנפקה (כולל הבנק) - באמצעות שתי חברות לפחות, שאחת מהן לפחות אינה בשליטתו והוא אינו מחזיק בה אמצעי שליטה. כמו כן, נקבע כי מתום שנתיים מיום פרסום החוק ועד תום תקופת המעבר, בנק כאמור, לא יבצע באמצעות חברת כרטיסי חוב אחת, תפעול הנפקה של יותר מ-52% מסך כרטיסי החוב החדשים שהוא מנפיק ללקוחותיו. שר האוצר, בהסכמת הנגיד ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי בכל עת, במהלך תקופת המעבר, לשנות בצו, לכלל הבנקים או לסוג מסויים מהם, את השיעור הקבוע בפסקה זו, אם מצא כי הדבר מוצדק לשם קידום התחרות בשוק האשראי. על בנק בעל היקף פעילות רחב הוטלו בתקופת המעבר מגבלות נוספות בעניין חלוקת הכנסות בינו לבין חברת כרטיסי אשראי, צמצום מסגרות האשראי ותיחום המועד שבו הוא רשאי לפנות ללקוחותיו בעניין הצעת הנפקה/חידוש הכרטיס.

במהלך תקופת המעבר, חברת כרטיסי אשראי רשאית לעשות שימוש בשמו של הלקוח ופרטי ההתקשרות עמו, אם הגיעו לידיה כדיון, אגב ביצוע תפעול הנפקה של כרטיסי חוב, לשם פנייה ללקוח בהצעה להנפקת כרטיס חוב או מתן אשראי, וזאת אף בלא שהלקוח נתן הסכמתו (וכל עוד לא ביקש הלקוח שלא יעשה שימוש במידע כאמור).

החוק כולל הוראות נוספות אשר תכליתן הגברת התחרות והעצמת יכולת המיקוח של הצרכנים וביניהן העברת מידע, לבקשת לקוח, לגופים פיננסיים אודות היתרות בחשבון עו"ש, הטלת חובה על הבנק להפיץ כרטיסי אשראי של מנפיקים הקשורים עמו בהסכם הפצה והצגת מידע ללקוח, לפי בקשתו, גם על עסקאות שביצע באמצעות כרטיסי אשראי שהונפקו שלא על ידי הבנק והתשלום בעדן נעשה בדרך של חיוב חשבון הלקוח

בבנק, איסור שינוי לרעה של תנאי התקשרות ואיסור מניעת תחרות וגישה למידע של גופים פיננסיים. כמו כן, נקבע כי גוף פיננסי יאפשר ללקוח או לנותן שירות להשוואת עלויות (על פי יפוי כוח מהלקוח) לצפות באופן מקוון במידע פיננסי הנוגע ללקוח ולעשות שימוש במידע הנ"ל לשם מתן שירותים המפורטים בחוק.

עוד כולל החוק איסור על סירוב בלתי סביר לבקשת לווה למתן הסכמה לשעבוד נוסף של נכס, נחות בדרגתו, לטובת נושה אחר, וכן על מימוש של שעבוד כאמור. החוק אוסר על החזקה של יותר מ-10% מסוג מסוים של אמצעי שליטה בשירותי בנק אוטומטיים בע"מ, המפעילה מערכת ממשק בין מנפיקים לסולקים לאישור עסקאות בכרטיסי חיוב, ונקבעה תקופת מעבר בעניין זה לגבי מחזיקים קיימים.

החוק מורה על הקמת תשתית טכנולוגית לאספקת שירותי מחשב. אם ייוכח שר האוצר, בתום 18 חודשים מיום תחילתו של החוק, כי אין חלופות טכנולוגיות מספקות והדבר דרוש לשם הגברת התחרות, יוכל השר לחייב בנק שחלקו בנכסים המאזניים עולה על 10% למכור ולתפעל שירותי מחשב או להשכיר מקרקעין המשמשים לצורך כך, בתנאים הקבועים בחוק.

הצעדים הכרוכים בחקיקה זו צפויים להגביר את רמת התחרות במערכת הבנקאית בישראל, הן באמצעות הגדלת כוח המיקוח של הצרכן והן באמצעות עידוד כניסת שחקנים חדשים. תוצאה כזו מהווה מחד איום תחרותי על קבוצת הבינלאומי, ומאידך טומנת בחובה הזדמנויות, בעיקר לבנק שאינו בעל היקף פעילות רחב. בכוונת הבנק למצות את ההזדמנויות העסקיות הגלומות בהגברת התחרות בתחומים אלו.

שוק ההון

א. קופות גמל

משרד האוצר פרסם ביום 19 בדצמבר 2016 את טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (רכישה, מכירה והחזקה של ניירות ערך) (תיקון), התשע"ו-2016, אשר מתקנת טיוטות קודמות באותו נושא.

הטייטה קובעת כי משקיע מוסדי הנמנה על קבוצת משקיעים שלאחד מהם יש הסכם עם תאגיד למתן שירותי ניהול או תפעול ("מתפעל") רשאי לרכוש או למכור ניירות ערך באמצעות המתפעל או באמצעות צד קשור למתפעל ובלבד ששיעור עמלת הרכישה או המכירה לא יעלה על 20% מסך כל עמלות הרכישה או המכירה ששילם המשקיע המוסדי במהלך השנה. כמו כן, נקבעו תנאים שבהם משקיע מוסדי רשאי לרכוש או למכור ניירות ערך באמצעות צדדים קשורים למשקיע המוסדי. הטייטה מוסיפה דרישה להליך תחרותי, לפחות אחת לשלוש שנים, בקשר להחזקה של ניירות ערך וקובעת כי משקיע מוסדי שהתקשר בהסכם ישיר עם גלובל קסטודיאן (למעט בנק, בנק למשכנתאות או בנק חוץ שקיבלו רישיון מבנק ישראל) להחזקת ניירות ערך, יהיה פטור מהחובה לקיים הליך תחרותי לקבלת שירותי החזקה. לא ניתן עדיין להעריך את השלכות התקנות על הכנסות הבנק ממגזר זה.

ב. הצעת חוק ניירות ערך (תיקון מס' 60) (שינוי מבנה הבורסה), התשע"ו-2016

ביום 20 בפברואר 2017 אישרה ועדת הכספים, בתיקונים מסוימים, את הצעת חוק ניירות ערך (תיקון מס' 60) (שינוי מבנה הבורסה), התשע"ו-2016. הצעת החוק המתוקנת אמורה לעבור לאישור בקריאה שניה ושלישית בכנסת. מטרתה של הצעת החוק היא להסדיר שינוי מבנה הבעלות של הבורסה והמסלקות תוך הפרדת הבעלות בבורסה ובמסלקות מהחברות בהן והפיכתן לחברות למטרות רווח. לאחר השינוי המבני, הגישה למסחר ו/או לסליקה לא תהא עוד תלויה בקיומן של זכויות בעלות בבורסה ו/או במסלקות אלא תהא מבוססת על התקשרות חוזית בין הבורסה ו/או המסלקות לבין חברים פוטנציאליים.

להלן עיקרי ההצעה כפי שתוקנה על ידי ועדת הכספים:

ההצעה מסדירה את הרישוי, ההחזקה ואת אופן ניהול הבורסה ו/או המסלקות לאחר השינוי.

ההצעה קובעת כי חבר בורסה או תאגיד בנקאי לא יהיו רשאים לקבל היתר החזקה מעל 5% או היתר שליטה בבורסה ובמסלקות לאחר שינוי מבנה הבעלות.

בנוסף, מוצע כי התמורה ממכירת אמצעי שליטה על ידי חברי הבורסה הקיימים מעבר לחלקם היחסי בהון העצמי של הבורסה, בהתאם לדוחותיה הכספיים לשנת 2015, תועבר לבורסה על מנת שתשמש להפחתת עמלות והשקעה בתשתיות טכנולוגיות בלבד.

בהתאם להצעה, הבורסה תגיש לבית המשפט, בתוך ארבעה חודשים ממועד פרסומה של הצעת החוק, בקשה לאישור תכנית ההסדר. במקרה שהבורסה לא תגיש לבית המשפט בקשה במועד האמור או שהבקשה לא תאושר תוך חודשיים מהמועד שהוגשה, רשות ניירות ערך תהיה רשאית לפעול לאישור הסדר הקצאת זכויות בבית המשפט, בהתחשב בהצעת מומחה שימונה על ידי ההחלטות שנתקבלו במסגרת תכנית ההסדר.

עם תום חמש שנים ממועד אישור תכנית ההסדר על ידי בית המשפט או עד מועד הנפקת מניית הבורסה לציבור ורישומן למסחר, ככל שיונפקו, לפי המוקדם, לא יהיו רשאים חברי הבורסה הנוכחיים להחזיק אמצעי שליטה בבורסה בשיעור העולה על 5%. במהלך תקופה זו לא יקנו החזקות באמצעי השליטה, מעל השיעור המותר בחוק, זכויות כלשהן הצמודות להחזקות כאמור.

בנוסף, כוללת ההצעה כללי ממשל תאגידי מיוחדים בהתאם להחזקות חברי הבורסה בבורסה. כמו כן, נקבעו חובות דיווח לועדת הכספים בנושאים שונים. על רקע טיוטות קודמות של הצעת החוק וכשלב מקדמי, ביום 30 ביולי 2015 אישרה האסיפה הכללית של הבורסה הצעה לתכנית הסדר בין

חברי הבורסה הנוכחיים, בינם לבין עצמם ובינם לבין הבורסה, לשם יישומו של שינוי מבנה הבורסה והפיכתה לחברה למטרות רווח, בעלת הון מניות מסוג אחד בלבד; זאת, בדרך של הקצאת מניות לחברי הבורסה הנוכחיים, על בסיס מודל כלכלי, תוך ביצוע מספר התאמות. על פי המתווה שאושר, חלקה של קבוצת הבנק יסתכם (לפני הקצאה לעובדים ונושאי משרה בבורסה) בכ-21.6%.

עם השלמת הליכי החקיקה, בכוונת הבורסה להביא תכנית הסדר מפורטת לאישור חברי הבורסה במסגרת הליך לפי סעיף 350 לחוק החברות.

ממשל תאגידי וחברות

חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016

ביום 12 באפריל 2016 פורסם חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 החל, בין היתר, גם על תאגידים בנקאיים. החוק כולל שני הסדרים עיקריים. האחד, קביעת מנגנון תאגידי לאישור התקשרות למתן תגמול לנושא משרה בכירה או עובד בתאגיד פיננסי שההוצאה החזויה בגינו עולה על 2.5 מיליון ש"ח (צמוד למדד המחירים לצרכן) בשנה. סכום התגמול מחושב במצטבר בכל החברות באותו אשכול פיננסי. המנגנון כולל אישור ועדת תגמול ובהעדרה ועדת ביקורת, אם קיימת כזו, אישור הדירקטוריון, ברוב של הדירקטורים החיצוניים/הבלתי תלויים (ככל שיש כאלו), ואישור אסיפה כללית. בתאגיד שהוא חברה ציבורית, לאישור האסיפה הכללית נחוץ רוב מיוחס מקרב בעלי מניות המיעוט. במסגרת הסדר זה נקבע כי בכל מקרה לא יאושר תגמול שההוצאה החזויה בגינו עולה על הסכום האמור אם הוא עולה על פי 35 מהתגמול הנמוך ביותר ששולם לעובד באותו תאגיד (לרבות עובדי קבלן המוגדרים בחוק) (להלן - "הגבלת היחס"). ההסדר השני, קביעה כי בהכנסה החייבת במס של תאגיד פיננסי לא יותרו ניכויים בשל שכר של נושאי משרה בכירה ועובדים בסכום כפל ההפרש בין עלות השכר לבין סכום של 2.5 מיליון ש"ח (צמוד למדד המחירים לצרכן) בשנה, כאשר מתקרה זו יופחת גם סכום ההוצאה השנתי של הענקת מניות או זכות לקבלת מניות.

על פי נוסח הוראת המעבר שנקבעה בו, החוק יחול על התקשרויות שיאושרו מיום פרסום החוק ואילך. התקשרויות שאושרו קודם לפרסום טעונות אישור עד לתום חצי שנה מפרסום החוק. יצוין כי, על פי החוק, ההוראה המגבילה את השיעור המותר לניכוי בהכנסה החייבת של תאגידים פיננסיים תיכנס לתוקף, לגבי התקשרויות שיאושרו לאחר פרסום החוק, ביום 1 בינואר 2017, ולגבי התקשרויות שאושרו קודם לפרסום החוק היא תיכנס לתוקף חצי שנה מפרסום החוק.

ביום 7 באפריל 2016, פנתה המפקחת על הבנקים לכלל הבנקים, על רקע אישור החוק שבין היתר יוצר אי ודאות לגבי זכויות עבר של עובדים ותיקים במערכת הבנקאית וביקשה, בין היתר, להעריך את ההשלכות האפשריות והסיכונים לבנק מכניסת החוק לתוקף לרבות אפשרות עזיבה של אנשי מפתח ברמות הניהוליות השונות ואת ההשפעה על תכניות ארוכות טווח של הבנק לרבות היכולת לבצע תכניות התייעלות משמעותית. הבנק השיב לפניית המפקחת ביום 20 באפריל 2016, לאחר שקיים בנושא דיון בדירקטוריון, כי בשלב זה עולה כי החוק צפוי להביא לפגיעה בתנאי הכהונה וההעסקה הקיימים של יו"ר הדירקטוריון הקודם והמנכ"ל, וכי, לאור אי הוודאות השוררת בשלב זה בקשר לחלק מהוראות החוק ופרשנותן, הבנק ממשיך בבחינת ההשלכות וההשפעות האפשריות מהחוק. בשלב זה, הבנק העריך כי ההשפעה של אי וודאות זו על תכנית התייעלות של הבנק, ככל שתאושר בעתיד, אינה מהותית ובכל מקרה תיבחן במסגרת אישור התכנית כאמור. ביום 17 בנובמבר 2016 אישר דירקטוריון הבנק את עדכון התכנית האסטרטגית של הבנק בהיבט מהלכי התייעלות. לפרטים נוספים ראו דוח מידי של הבנק מיום 17 בנובמבר 2016 (מס' אסמכתא: 01-2016-079572). לא חל שינוי בהערכת הבנק לגבי ההשפעה של אי הוודאות האמורה.

במהלך חודש יוני 2016 הוגשו לבג"צ שתי עתירות (שהדיון בהן אוחד) בענין החוק, האחת על ידי איגוד הבנקים והשנייה על ידי איגוד חברות הביטוח. לבקשת איגוד הבנקים, ביום 11 ביולי 2016 אישר בג"צ צו ביניים לפיו עובדים ונושאי משרה בתאגידים הבנקאיים שידועו על התפטרותם מעבודתם בתאגידים אלה בתוך 45 ימים ממועד ההכרעה בעתירה או ביטול צו הביניים, לא יאבדו את זכאותם הנוכחית לקבל את מלוא הזכויות שהיו מגיעים להם עקב סיום יחסי עובד-מעביד או סיום כהונתם אילו הסתיימו יחסים אלה במועד הגשת העתירה (להלן - "צו הביניים").

ביום 29 בספטמבר 2016 ניתן פסק דין שדחה את העתירות האמורות. עם זאת, נקבע על ידי בית המשפט, בלי להכריע בכל מקרה לגופו, כי החוק נועד לחול על תגמולים בעד עבודה בעתיד ואין להחילו על זכויות שנרכשו בתמורה לעבודה שביצע העובד לפני יום 12 באוקטובר 2016, וכן נקבע כי תוקף צו הביניים יוארך עד ליום 1 בינואר 2017 ויחול גם על העובדים הבכירים בחברות הביטוח.

ביום 20 בנובמבר 2016, אישרה אסיפת בעלי המניות של הבנק, את תנאי ההעסקה של מנכ"ל הבנק החל מיום 12 באוקטובר 2016, בשים לב להוראות חוק התגמול. לפרטים נוספים ראו דוח מידי של הבנק מיום 13 באוקטובר 2016 (מס' אסמכתא: 01-2016-064245). תנאי ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון הקודם, מר רוני חזקיהו, הוסרו מסדר יומה של אסיפת בעלי המניות, בהתאם להחלטת הדירקטוריון ולבקשת יו"ר הדירקטוריון הקודם, בהמשך להודעתו מיום 20 בנובמבר 2016, בדבר כוונתו לסיים את כהונתו כיו"ר הדירקטוריון. ביום 23 בפברואר 2017, אישרה אסיפת בעלי המניות של הבנק מדיניות תגמול חדשה לנושאי המשרה בבנק לפי סעיף 267 לחוק החברות המעודכנת לפי חוק התגמול והוראת ניהול בנק תקין

מס' 301A המעודכנת וכן תנאי ההעסקה ליו"ר הדירקטוריון הנכנסת, גב' אירית איזקסון, החל ממועד מינויה. לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי של הבנק מיום 18 בינואר 2017 (מס' אסמכתא: 006415-01-2017). האמור בדוח זה נכלל כאן על דרך ההפניה.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301A - מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי

ביום 29 בספטמבר 2016, פורסם תיקון להוראה האמורה הכולל את העיקרים הבאים: צמצום קבוצת העובדים המרכזיים, כך שאין חובה מנדטורית לכלול כעובד מרכזי מנהל המדווח ישירות למנהל המדווח ישירות למנכ"ל; אפשרות שלא להגדיר כעובד מרכזי, מי שאינו נושא משרה שתיקון 20 לחוק החברות חל עליו, אם תגמולו בשנתיים האחרונות אינו עולה על 500,000 ש"ח לשנה או התגמול המשתנה שלו בשנתיים האחרונות אינו עולה על 20% מהתגמול השנתי; קביעה כי לעניין תגמול משתנה, קריטריונים שנקבעו מראש יכולים לכלול מרכיב של שיקול דעת ובלבד ששכומו של מרכיב זה לא יעלה על 3 משכורות חודשיות בשנה; ביטול החובה כי לפחות 50% מהתגמול המשתנה בשנה קלנדרית יינתן בצורה של תגמול הוני; ביטול חובת הדחיה והפריסה של תגמול משתנה לגבי עובד מרכזי שתקרת תגמולו תואמת את חוק התגמול החדש, וסך התגמול המשתנה שהוענק לו בגין שנה קלנדרית אינו עולה על 40% מהתגמול הקבוע באותה שנה; שינוי הגדרת תגמול קבוע כך שתגמול (כולל מניות) החסום למימוש במועד הענקתו עשוי להיחשב כתגמול קבוע. כמו כן, במסגרת תיקונים לקובץ שאלות ותשובות ליישום ההוראה מיום 29 בספטמבר 2016, הוספה, בין היתר, הבהרה כי בהתאם לתיקון שפורסם לתקנות מכוח חוק החברות, שינוי לא מהותי בתנאי כהונתו והעסקתו של נושא משרה בכירה הכפוף למנכ"ל לא יהיה טעון אישור ועדת התגמול אם אושר בידי המנכ"ל ובתנאי שמדיניות התגמול מאפשרת לאשר שינוי כאמור על ידי המנכ"ל ותנאי ההעסקה תואמים את מדיניות התגמול.

טיוטה לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301 - דירקטוריון

ביום 7 בפברואר 2017 פרסם בנק ישראל טיוטה לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301. מטרת התיקון המוצע היא להגביר את אפקטיביות הדיונים בדירקטוריון ואת התאמת תמהיל הדירקטוריון לפעילות הבנק ובכך לסייע לדירקטוריון להתמקד בצורה טובה יותר בנושאים אסטרטגיים ובסיכונים מרכזיים. בין התיקונים מוצע להוסיף דרישה לקבוע מדיניות להקצבת כהונת יו"ר דירקטוריון; לקבוע תנאים נוספים לכשירות דירקטורים; להקטין את המספר המקסימלי של הדירקטוריון מ-15 ל-10; ולבטל את הצורך לאשרר כל החלטה של ועדת הדירקטוריון במליאה. מוצע כי התיקון ייכנס לתוקף מיידי, למעט השינויים בהרכב הדירקטוריון ובתנאי הכשירות הנדרשים, שיכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2019.

פעילות חוצת גבולות של לקוחות

חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 227), התשע"ו-2016

על מנת שניתן יהיה ליישם את ההסכם הביטורלי בין ארה"ב לישראל בנוגע ליישום ה-FATCA ("הסכם הפטקא") והסכמים לחילופי מידע אוטומטיים על חשבונות פיננסיים לצרכי מס (CRS - COMMON REPORTING STANDARD) שייחתמו בין הרשויות המוסמכות במדינת ישראל לרשויות המוסמכות במדינות עמן נחתם הסכם לחילופי מידע, במתכונת שקבע ארגון ה-OECD, פורסם ביום 14 ביולי 2016 חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון מס' 227), התשע"ו-2016. החוק מטיל על מוסדות פיננסיים ישראלים מדווחים חובה לאסוף ולהעביר מידע, כהגדרתו בחוק, הכל כפי שיקבע בתקנות שר האוצר לעניין זה. בהתאם לחוק, ניתן יהיה להטיל על מוסדות פיננסיים ישראלים מדווחים עיצום כספי בגין אי זיהוי פרטים או בשל פגם בהעברתם, וזאת מבלי לגרוע מאחריותו הפלילית של אדם בשל הפרת הוראה כאמור המהווה עבירה.

תקנות מס הכנסה (יישום הסכם פטקא), התשע"ו-2016

התקנות, אשר פורסמו ביום 4 באוגוסט 2016, קובעות את החובות המוטלות על מוסדות פיננסיים לצורך יישום הסכם הפטקא, ומסדירות את התהליכים השונים שעל מוסדות פיננסיים לבצע לשם בדיקת נאותות לחשבונות פיננסיים לצורך זיהוי בעלי החשבון וסיווגם כחשבונות שיש לדווח עליהם במסגרת הסכם זה. כן כוללות התקנות חובת מתן הודעה ללקוח בדבר העברת מידע למנהל רשות המסים, חובת דיווח וניכוי המוטלות על המוסדות הפיננסיים שאינם משתתפים ביישום הסכם הפטקא, והוראת מעבר לעניין תנאי ההכרה ביישום כמוסד ציבורי על ידי מוסד פיננסיי ישראל. מדווח.

חוזר בנק ישראל בעניין ניהול סיכונים הנובעים מפעילות חוצת גבולות של לקוחות (cross border)

בהתאם לחוזר, אשר פורסם ביום 16 במרס 2015, לאור התגברות הסיכונים הכרוכים בפעילות מול תושבי חוץ, על תאגיד בנקאי לבחון ולעדכן את מדיניותו, את נהליו ואת הבקורות ביחס לפעילות מול תושבי חוץ. עוד נקבע בחוזר, כי סירוב לפתוח חשבון חדש ללקוח שאינו משתף פעולה עם התאגיד הבנקאי באופן שנדרש ליישום מדיניותו ונהליו של התאגיד בעניין סיכון cross border וסירוב להעניק שירותים בנקאיים בחשבון קיים, אשר חושפים את התאגיד הבנקאי לסיכון שיחשב כמשתף פעולה עם הלקוח לשם עקיפת חקיקה זרה החלה על הלקוח, יחשבו כ"סירוב סביר" לעניין חוק הבנקאות (שירות ללקוח) התשמ"א-1981.

הבנק ער לסיכונים בפעילות תושבי חוץ ולהתחזקות הרגולציה והאכיפה של רשויות המס בחו"ל, ובכלל זה לסיכונים בגין העלמות מס אפשריות של לקוחות שהם נישומי מס בארה"ב. לבנק מדיניות ייעודית קבוצתית בעניין זה ודרכי התמודדות עם הסיכונים בפעילות מול תושבי חוץ במסגרת נהליו השונים, לצד היערכותו ליישום הוראות ה-FATCA כנדרש.

איסור הלבנת הון וציות לחוקי המס בישראל

חוק איסור הלבנת הון (תיקון מס' 14), התשע"ו-2016

התיקון, אשר פורסם ביום 7 באפריל 2016 ונכנס לתוקף שישה חודשים ממועד פרסומו, מוסיף לעבירות המקור המנויות בתוספת הראשונה לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000, עבירות מס, אשר נעברו בסכומים ובתנאים מסוימים. עוד נקבע, כי במקרה בו נעברה עבירת הלבנת ההון שמקורה בעבירת המס על ידי מי שאינו האדם החייב במס, תיחשב עבירת העלמת המס כעבירת מקור, ללא נסיבות או תנאים נוספים. כמו כן הורחבו סמכויות החקירה של רשות המסים ויכולתה לקבל מידע מהרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור, על מנת לסייע בידה לגלות ולחקור עבירות הלבנת הון שמקורן בעבירות המס.

מכתב בנק ישראל לתאגידים הבנקאיים בענין היערכות לניהול סיכונים ציות נוכח קביעת עבירות מס כעבירות מקור

בהתאם למכתב האמור, אשר פורסם ביום 23 לנובמבר 2016, מתבקשים התאגידים הבנקאיים לבחון את השינויים הנדרשים במדיניות, בהערכת הסיכון ובנהלים בעקבות תיקון מס' 14 לחוק איסור הלבנת הון האמור, והוספת עבירות מס כעבירות מקור. מכאן, שכל ההוראות מתחום איסור הלבנת הון החלות על תאגידים בנקאיים יחולו גם בקשר עם ביצוע עבירות מס על ידי לקוח. החוק והמכתב מחייבים את הבנק להתאים את מדיניותו ולנקוט אמצעי ניטור ובקרה להפחתת הסיכונים של הבנק בקשר עם ניצולו לצורך העלמות מס.

טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411 בענין ניהול סיכונים איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור

מטרת הטיוטה, אשר פורסמה ביום 19 בדצמבר 2016, היא להרחיב ולערוך מחדש את הוראת ניהול בנקאי תקין 411 כהוראת ניהול סיכונים, וכן לקבוע צעדים אופרטיביים להפחתת הסיכונים. במסגרת התיקונים נוסף פרק בענין הערכת סיכונים, הקובע כי על הבנק לבצע הערכת סיכונים מקיפה לזיהוי וניתוח סיכונים הלבנת הון ומימון טרור אשר תהווה את התשתית ליישום גישה מבוססת סיכון ותסייע, בין השאר, בהקצאה הולמת של משאבים להפחתת הסיכונים שזוהו. כמו כן, נוסף פרק העוסק בהפחתת סיכונים הקובע כי המדיניות והנהלים, הצעדים והבקורות להפחתת הסיכון יהיו עקביים עם הערכת הסיכון של התאגיד הבנקאי. התיקון להוראה מחייב את הבנק לשינוי ההיערכות המתודולוגית והמיכונית בניהול סיכונים איסור הלבנת הון.

הליכים משפטיים

באור 25' לדוחות הכספיים מתוארות תביעות מהותיות אשר תלויות ועומדות נגד הבנק והחברות המאחדות שלו.

דירוג הבנק על ידי חברות דירוג

להלן הדירוג של הבנק על ידי חברות דירוג בישראל וחברת דירוג בינלאומית:

- חברת S&P מעלות דירגה את הבנק בדירוג iAA+, את כתבי ההתחייבות הנדחים בדירוג iAA ואת כתבי ההתחייבות הנדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בדירוג iA+.
- חברת "מידרוג" דירגה את האיתנות הפיננסית הפנימית של הבנק בדירוג aa3.il אופק יציב, את פקדונות הבנק לזמן קצר בדירוג P-1.il, את הפקדונות לזמן ארוך והחוב הבכיר של הבנק בדירוג Aa1.il אופק יציב, ואת כתבי ההתחייבות הנדחים בדירוג Aa2.il אופק יציב (ביום 12 בדצמבר 2016 העלתה "מידרוג" את אופק הדירוג של כתבי ההתחייבות הנדחים משלילי ליציב).
- חברת הדירוג הבינלאומית Moody's מדרגת את הבנק כדלקמן: פקדונות מט"ח ומטבע מקומי לטווח ארוך וקצר, A3/Prime-2. תחזית הדירוג הינה יציב.

התפתחויות עיקריות בארץ ובעולם

התפתחויות ריאליות

האינדיקטורים לפעילות הריאלית שפורסמו בתחילת שנת 2017, ממשיכים להיות חיוביים ומעידים כי המשק הוסיף לצמוח בשנת 2016 בקצב הולך וגובר. על פי האומדן שפורסם על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (להלן - "הלמ"ס") במהלך חודש פברואר 2017, במחצית השנייה של שנת 2016 צמח המשק ב-5.0% במונחים שנתיים, לאחר עלייה של 3.8% במחצית הראשונה של השנה ו-2.2% במחצית השנייה של שנת 2015. הגידול בתוצר במחצית השנייה של השנה משקף עליות בסעיפי הוצאה לצריכה ציבורית ופרטית, עלייה בהשקעות בנכסים קבועים וכן עלייה בייצוא סחורות ושירותים. כמו כן, נרשמה עלייה גם ביבוא סחורות ושירותים.

על פי אומדן משרד האוצר, נמשכת מגמת הירידה בשיעור החוב הציבורי מהתוצר. שיעור החוב הציבורי לשנת 2016 צפוי לרדת לרמה של 62.1% מהתוצר, לעומת 63.9% בשנת 2015. הגורמים המרכזיים שתורמו לירידה הם שיעור הצמיחה הנומינלית לצד גירעון נמוך וכן גורמי שוק כגון מדד מחירים שלילי, התחזקות השקל אל מול הדולר והאירו והירידה המתמשכת ברביית הצבורה על החוב הממשלתי. יחס החוב מהתוצר הינו אינדיקטור מרכזי באיתנות הפיננסית של מדינת ישראל ובקביעת דירוג האשראי שלה.

גם המדד המשולב של בנק ישראל הצביע על צמיחה חיובית יציבה של המשק ברבעונים האחרונים של שנת 2016, כאשר בשנת 2016 כולה עלה המדד בכ-3.7%, לעומת עלייה של כ-2.9% בשנת 2015.

חטיבת המחקר של בנק ישראל העלתה בחודש דצמבר 2016 את תחזית צמיחת התוצר לשנת 2016 ל-3.5%, לעומת 2.8% בתחזית הקודמת, שניתנה בחודש ספטמבר 2016. כמו כן הועלתה תחזית הצמיחה לשנת 2017 ל-3.2% לעומת 3.1% בתחזית הקודמת.

תקציב המדינה

הגירעון התקציבי הממשלתי לשנת 2016 צפוי להיות נמוך מזה שנרשם אשתקד וכן מיעד הגירעון התקציבי לשנה זו. על פי אומדן ראשון של משרד האוצר, בשנת 2016 צפוי הגירעון הממשלתי להסתכם ב-25.9 מיליארד ש"ח, שהם כ-2.15% מהתמ"ג, לעומת גירעון של 24.9 מיליארד ש"ח שהיוו כ-2.2% מהתמ"ג בשנת 2015. בתקציב המקורי לשנת 2016 תוכנן גירעון גבוה יותר בסך של 35 מיליארד ש"ח, שהם כ-2.9% מהתמ"ג.

הגירעון הנמוך ביחס לתכנון בתקציב המקורי, נובע בעיקר מהכנסות ממסים גבוהות מהחזוי בסך 8.8 מיליארד ש"ח, בעיקר עקב עלייה בשכר וגידול חד בייבוא מכוניות עתיר המס וכן הגברת האכיפה ומאמצי הגבייה של רשות המסים.

במהלך חודש אפריל 2016, העלתה חברת הדירוג Fitch את תחזית דירוג האשראי של מדינת ישראל על החוב במטבע חוץ מיציב לחיובי ואישררה אותו ברמה של A. עידכון התחזית כלפי מעלה נובע מהתחזקות נוספת בחשבונות החיצוניים של ישראל (עודף בחשבון השוטף שהתרחב ועלייה ביתרות המט"ח של בנק ישראל) והשיפור בהפחתת יחס החוב הציבורי לתוצר.

אינפלציה

שנת 2016 מסכמת שלוש שנות אינפלציה שלילית במשק הישראלי וזאת לאחר שמדד המחירים לצרכן ירד ב-0.2% בשנת 2016, ב-1.0% בשנת 2015 וב-0.2% בשנת 2014. עיקר הירידה בשנת 2016 נרשמה בסעיפי ירקות ופירות - 2.7% (לאחר עלייה של 13.2% בשנת 2015), ריהוט וציוד לבית - 2.4%, על רקע התגברות התחרות בענפים אלה ותחבורה ותקשורת - 1.9%, בעיקר עקב הוזלות במחירי הנסיעה בתחבורה הציבורית וירידה במחירי כרטיסי הטיסה, עקב רפורמת "שמים פתוחים". עיקר העלייה נרשמה בסעיפי דיור - 1.4% (המשקף בעיקר את מחירי שכר הדירה בחוזים מתחדשים), אולם קצב העלייה בסעיף זה נמוך בהשוואה לשנים קודמות (2015 - 2%, 2014 - 3.4%) וכן בסעיפי הבריאות - 0.8%.

חטיבת המחקר של בנק ישראל העריכה בחודש דצמבר 2016, כי בשנת 2017 האינפלציה תעמוד על הגבול התחתון של יעד יציבות המחירים של הממשלה (3% - 1%), בעיקר על רקע הערכה כי מחירי המוצרים המיובאים צפויים לעלות בקצב גבוה מזה שנרשם בשנתיים האחרונות, כאשר התגברות התחרות והמשך צעדי הממשלה להפחתת יוקר המחיה צפויים להמשיך לפעול למיתון האינפלציה המקומית.

נכון לחודש דצמבר 2016, ציפיות האינפלציה הנגזרות משוק ההון ל-12 החודשים הקרובים נמוכות יותר ועומדות על שיעור של 0.3%.

שוק הדיור

על פי אומדן מדד מחירי הדירות של הלמ"ס שפורסם בחודש ינואר 2017, נרשמה עלייה מתונה של כ-0.4% במחירי הדירות בחודשים אוקטובר-נובמבר 2016, לעומת החודשים ספטמבר-אוקטובר 2016, כאשר ב-12 החודשים שהסתיימו בחודש אוקטובר 2016 עלו מחירי הדירות בשיעור של כ-8.6%. היצע הדירות ירד בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016, לאחר שהוחל בבנייתן של 38,670 דירות חדשות (ירידה של כ-4.0%, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד) ונרשמה ירידה של 6.0% בשטח התחלות הבנייה למגורים. נסתיימה בנייתן של 31,440 דירות (ירידה של כ-5.7%, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד) ונרשמה ירידה של 4.3% בשטח גמר הבנייה למגורים. מאז תחילת שנת 2015 קיימת מגמה מתמשכת של ירידה במספר הדירות שנסתיימה בנייתן.

גם בהיקף מכירת דירות חדשות נרשמה ירידה, כך שבחודשים ינואר - נובמבר 2016 נמכרו כ-27,130 דירות חדשות (ירידה של כ-7.0%, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד). סך המשכנתאות החדשות במהלך שנת 2016 נמוך בכ-10% מהנתון המקביל בשנת 2015.

שוק העבודה

נתוני האבטלה ממשיכים להיות חייביים תוך המשך מגמת השיפור בנתונים. שיעור האבטלה בחודש דצמבר 2016 (בקרוב גילאי 15 ומעלה) ירד ל-4.3%, בהשוואה ל-5.0% בחודש ספטמבר 2016. בקרב גילאי העבודה העיקריים (גילאי 25-64) שיעור הבלתי מועסקים ברבעון הרביעי של השנה עמד על 3.8%, בהשוואה ל-4.1% ברבעון השלישי של השנה.

שער החליפין

בשנת 2016 נחלש שער החליפין של השקל מול הדולר בשיעור של 1.3%. שער החליפין של השקל מול האירו נחלש בשיעור של 4.9%. במהלך שנת 2016 רכש בנק ישראל כ-6.1 מיליארד דולר (מזה כ-1.5 מיליארד דולר רכישות שנועדו לקזז את ההשפעה מהפקת גז בישראל על שער החליפין). בחודש נובמבר 2015 הודיע בנק ישראל שבמסגרת התכנית לקיזוז השפעת הפקת הגז בישראל על שער החליפין, ירכוש הבנק 1.8 מיליארד דולר בשנת 2016. בחודש נובמבר 2016 הודיע בנק ישראל שבמסגרת תכנית זו, ירכוש הבנק 1.5 מיליארד דולר בשנת 2017.

שיעור השינוי		שער החליפין ליום			
שנת 2015	שנת 2016	31.12.15	30.9.16	31.12.16	
0.3%	(1.5%)	3.90	3.76	3.85	דולר
(10.1%)	(4.8%)	4.25	4.20	4.04	אירו

רביית בנק ישראל

בחודש פברואר 2015 החליטה הוועדה המוניתרית של בנק ישראל על הפחתת שיעור הרביית לחודש מרס, לרמה של 0.1%. ההחלטה היתה על רקע התגברות קצב הייסוף בשקל והשפעותיו האפשריות על הפעילות במשק והאינפלציה ונועדה, בין היתר, להחזיר את האינפלציה אל תוך יעד יציבות המחירים. מאז הרביית נותרה יציבה, זאת על רקע האינפלציה הנמוכה. הוועדה העריכה כי המדיניות המוניתרית תיוותר מרחיבה למשך זמן רב. חטיבת המחקר של בנק ישראל העריכה בחודש דצמבר 2016, כי רביית בנק ישראל צפויה להיוותר ברמתה הנוכחית עד הרבעון השלישי של שנת 2017 ולעלות ברבעון הרביעי של שנת 2017 ל-0.25%, על רקע העלייה ההדרגתית הצפויה באינפלציה והמשך צמיחת התוצר.

הסביבה הגלובלית

סקירת קרן המטבע העולמית מחודש ינואר 2017 מצביעה על המשך צמיחה מתונה במשק העולמי, תוך שיפור קל בשיעור הצמיחה. תחזית הצמיחה לשנת 2017 עומדת על 3.4% ואילו התחזית לשנת 2018 עומדת על 3.6%. השיפור הינו בעיקר במגזר הייצור. מנגד, גדלה אי הוודאות הפוליטית בחלק מהמדינות.

תחזית הצמיחה של ארה"ב לשנת 2017 עלתה ל-2.3%, לעומת שיעור של 2.2% בתחזית הקודמת. התחזית לשנת 2018 עלתה ל-2.5%, לעומת שיעור של 2.1% בתחזית הקודמת. תחזית הצמיחה למדינות המפותחות לשנת 2017 עלתה ל-1.9%, לעומת שיעור של 1.8% בתחזית הקודמת. לקראת תום שנת 2016 העלה הפדרל ריזרב את הרביית בארה"ב ב-0.25%. מסתמן ששוק העבודה בארה"ב מתקרב לתעסוקה מלאה, שכן תוספת המשרות התמתנה בחודשים האחרונים ושיעור האבטלה מתייצב ברמה נמוכה (4.7%). הצריכה הפרטית ממשיכה להוביל את הכלכלה, אך גם בייצור התעשייתי מסתמנת התאוששות ושוק הנדל"ן מוסיף להשתפר. האינפלציה מתקרבת לסביבת היעד, לנוכח התפוגגות השפעתה של הירידה שחלה אשתקד במחירי האנרגיה. עם זאת, חלה מגמת התמתנות בצפיית השווקים להעלאות הרביית בשנת 2017, כך שהצפי הינו לשתי העלאות רביית בשנה זו.

באירופה מסתמן מומנטום חיובי, בעיקר בגרמניה, שצמחה במהלך שנת 2016 ב-1.9%. האבטלה בגוש האירו נותרה ברמה גבוהה של 9.8%, אולם מדובר בשיעור הנמוך ביותר ב-7 השנים האחרונות. האינפלציה עלתה בחדות ל-1.1%, בהשפעת העלייה במחירי הנפט, אך אינפלציית הליבה (אינפלציה בניטורל השפעת סעיפי אנרגיה ומזון) נמוכה יותר. אי הוודאות הפוליטית נותרה גבוהה, לאור מערכות הבחירות הצפויות להתקיים השנה במספר מדינות באירופה ואתגרים משמעותיים למערכת הבנקאות. נראה כי צמיחת בריטניה בשנת 2016 לא הושפעה מהחלטת הברקזיט, אך לפי ההערכות הקיימות הצמיחה תאט בשנים הקרובות.

ביפן נרשמו נתונים חיוביים והפעילות משתפרת, אך עדיין אין סימנים להתאוששות האינפלציה. בסין נמשכת האטה בצמיחה. הגידול המואץ באשראי וביציאת ההון מהווים מקור דאגה.

שוקי ההון

בשוק ההון המקומי, במהלך שנת 2016 ירדו מדדי המניות העיקריים: מדד ת"א 100 ירד בכ-2.5% ומדד ת"א 25 ירד בכ-3.8%. מדד האג"ח הכללי עלה בשיעור של 2.1%.

נמשכת החולשה במחזורי המסחר של מניות ואג"ח בבורסה המקומית: מחזורי המסחר היומיים הממוצעים של מניות ת"א 25 רשם ירידה של כ-8.0%, ת"א 100 - רשם ירידה של 5.7%-9.6% במחזורי המסחר של אג"ח.

מחזורי מסחר יומיים ממוצעים		שיעור השינוי		
במיליוני ש"ח		ב-%		
2015	2016	2015	2016	
703	647	4.4%	(3.8%)	מדד ת"א 25
896	845	2.0%	(2.5%)	מדד ת"א 100
4,159	3,761	1.8%	2.1%	מדד אג"ח כללי

בסך גיוסי ההון (מניות ואג"ח), במהלך שנת 2016 חלה עלייה של כ-6%, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נרשם בעיקר בגין עלייה בגיוסי האג"ח הממשלתי והאג"ח הקונצרני.

היקף גיוסי ההון			
במיליוני ש"ח			
שיעור השינוי	2015	2016	
(29.6%)	38,320	26,968	מניות והמירים
22.7%	38,716	47,511	אג"ח ממשלתי
17.6%	57,084	67,135	אג"ח קונצרני (כולל מוסדי)
5.6%	134,120	141,614	סך הכל

מדד ה-S&P-500 עלה בכ-9.6% במהלך שנת 2016. באירופה, ירד מדד היורסטוקס-600 בכ-1.2% ומדד המדינות המתפתחות (MSCI-EM) עלה בכ-8.6%.

מגזרי הפעילות הפיקוחיים - פרטים נוספים

לתיאור של מגזרי הפעילות ראה באור 28 לדוחות הכספיים ופרק **פעילות** בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

מבנה התחרות במגזרי הפעילות ושינויים החלים בהם

מגזר העסקים הגדולים

- מרבית הלקוחות העסקיים בישראל מנהלים חשבונות במספר בנקים ולעיתים קרובות, בכל הבנקים הגדולים הפועלים בישראל, וכן בבנקים זרים.
- רמת התחרות במערכת הבנקאית על לקוחות איכותיים במגזר העסקים הגדולים הינה גבוהה מאוד. התחרות מתבטאת ברמת השירות ובמהירות התגובה, ברמת המחירים והעמלות ובתנאים להעמדת מימון. קבוצת הבנק מתמודדת מול ארבע הקבוצות הבנקאיות הנוספות בישראל ומול בנקים זרים בעלי נציגויות בישראל. הבנקים מתחרים ביניהם ביכולת להגיב במהירות וביעילות לצרכים המשתנים של כל לקוח, באיכות השירותים וכח האדם המקצועי ובפיתוח מוצרים בנקאיים מתוחכמים וחדשניים.
- התרחבות השוק החוץ-בנקאי בישראל כתחליף לאשראי בנקאי כמפורט לעיל, לרבות אשראי שמעניקים גופים מוסדיים וחברות ביטוח, ותהליכי הגלובליזציה והליברליזציה אפשרו ללקוחות מגזר העסקים הגדולים נגישות לגיוסי הון בשוקי ההון בארץ ובחו"ל, וזמינות לקבלת אשראי ושירותים בנקאיים מבנקים וגופים פיננסיים בחו"ל.

מגזר הבנקאות הפרטית

- הפעילות במגזר הבנקאות הפרטית המתאפיין ברמת תחרות גבוהה, הינה נדבך מרכזי באסטרטגיה של הקבוצה. הקבוצה מתחרה במגזר זה מול כל הבנקים הישראליים וכן מול נציגויות של בנקים ובתי השקעות זרים בישראל, גופים מוסדיים, ברוקרים פרטיים והשקעות בשווקים זרים.
- על רקע זה, ולנוכח רמת סיכון האשראי הנמוכה יחסית הגלומה בפעילות במגזר הבנקאות הפרטית, התחרות על לקוחות אלו חריפה ודינאמית מאוד. תחרות זו באה לידי ביטוי בהקצאת משאבים ניכרת להעלאת רמת השירות והיעוץ ללקוחות הבנקאות הפרטית, בהכשרה מקצועית לעובדים, בהרחבה מתמדת של סל המוצרים, בשדרוג של המערכות הטכנולוגיות תומכות ההחלטה, בהטבות בתנאי ניהול חשבון, בשחיקה ברמות המחירים והעמלות, במבצעי פרסום רבים ודגש על שירות אישי ויצירת מעטפת שירות מותאמת ללקוח.
- בפלח העליון של מגזר הבנקאות הפרטית, וכן בפעילות בקרב תושבי חוץ, מתמודדת הקבוצה בשוק הבנקאות הפרטית הגלובלי, המתאפיין ברמת תחרות גבוהה במיוחד. באופן ספציפי, מתחרה הקבוצה במגזר זה מול הבנקים הישראליים ומול בנקים וגופים אחרים המתמחים בבנקאות פרטית לאוכלוסייה הזרה ומול בתי ההשקעות הבינלאומיים.
- על מנת לשפר את היערכות הקבוצה בטיפול בפלח העליון של הבנקאות הפרטית, נערך הבנק להפיכת סניפי יובנק למרכזי פלטינום אשר יטפלו בלקוחות האמורים במודל שירות אשר יותאם באופן ייחודי לאופי פעילותם של הלקוחות ולצרכיהם.
- הבנק והקבוצה פועלים תדיר לשיפור תהליכים ולהכנסת שיפורים טכנולוגיים במטרה לשפר את רמת השירות ולהרחיב את סל המוצרים, כולל שידרוג ופיתוח השירותים הניתנים באינטרנט ובסלולר, לרבות פיתוח שירותי שוק הון מתקדמים.

מגזר העסקים הבינוניים

- התחרות על לקוחות מגזר העסקים הבינוניים במערכת הבנקאית הולכת וגוברת. התחרות מתבטאת ברמת השירות ובמהירות התגובה, ברמת המחירים והעמלות ובתנאים להעמדת מימון. קבוצת הבנק מתמודדת בעיקר מול ארבע הקבוצות הבנקאיות הנוספות בישראל ומול בנקים זרים בעלי נציגויות בישראל. הבנקים מתחרים ביניהם ביכולת להגיב במהירות וביעילות לצרכים המשתנים של כל לקוח, באיכות השירותים וכח האדם המקצועי ובפיתוח מוצרים בנקאיים מתוחכמים וחדשניים. בנוסף לכך, קיימת תחרות מצד גופים חוץ בנקאיים, כגון חברות הביטוח, חברות למימון והאפשרות לגיוסי הון בשווקים בארץ ובחו"ל.
- מרבית הלקוחות במגזר העסקים הבינוניים בישראל מנהלים חשבונות במספר בנקים, מה שמגביר את התחרות על לקוחות אלה. גם דרישות הון וגולטוריות, המגבילות את הבנקים בפעילותם מול לקוחות עסקיים גדולים והחמרתן בשנים האחרונות, מובילות את המערכת הבנקאית להתמקד בלקוחות אלו, בעיקר בתחום ה-Middle Market.
- הבנק מנצל יתרון תחרותי שקיים במסגרת פעילות הקבוצה ומציע ללקוחות להנות משירותי הפקטורינג ומימון במסגרת הקרן לעסקים קטנים ובינוניים המנוהלת על ידי אוצר החייל.
- גם בפעילות הפאסיבה קיימת תחרות על לקוחות מגזר ה-Middle Market, הן מול בנקים והן מול גופים חוץ-בנקאיים המתמחים בשוקי ההון והכספים (לרבות חברות הביטוח, בתי ההשקעות וכיו"ב).

מגזר משקי הבית

- רמת התחרות על מגזר משקי הבית, נמצאת במגמת עלייה מתמדת בשנים האחרונות - הן במערכת הבנקאית והן מול גופים חוץ בנקאיים. כחלק מההתמודדות על נתח השוק, מתבצעים בקבוצה שינויים נדרשים, לרבות התאמת ההיערכות בתחומים הבאים:
- שימת דגש על פיתוח השירותים הישירים של הקבוצה; הבינלאומי און ליין, אפליקציות מתקדמות בסלולר, מכשירים לשירות עצמי ועוד.
 - פעילות שיווקית רחבה, המושתתת על מערכות מיכוניות תומכות.
 - התאמות במערך הסינוף בהתאם להתפתחויות באוכלוסיות היעד של הקבוצה ועל פי אזורי פוטנציאל.
 - חיזוק הקשר האישי ומערכת היחסים עם הלקוח.
 - במקביל, ממשיכה הקבוצה להתמקד באוכלוסיות מטרה ספציפיות בקרב מגזר משקי הבית, כמו עובדי מערכת הבטחון וגמלאיה, אוכלוסיית המורים, בעלי מקצועות חופשיים, עובדי חברות גדולות, מגזר הלקוחות החרדי ועוד.
- שיפור מעמדה של הקבוצה במגזר משקי הבית ימשיך להוות נדבך מרכזי באסטרטגיה העסקית של הקבוצה. אסטרטגיה זו נועדה לבזר את תמהיל ההכנסות של הקבוצה, כמו גם ליצור מאגר לקוחות, ממנו תצמח עתודת לקוחות הבנקאות הפרטית בעתיד. הבנק שואף לשימור והגדלת פעילות הקבוצה בקרב לקוחות קיימים, לרבות לקוחות דואליים, שחלק מפעילותם הפיננסית מתנהלת בבנקים אחרים. כמו כן, ממשיכה הקבוצה בגיוס של לקוחות חדשים מקרב אוכלוסיות המטרה של הקבוצה, כל בנק בתחום התמחותו, ובצעדים ליעול ושיפור התשתיות הקמעונאיות.
- התהליכים הבאים מתבצעים ו/או מתוכננים להתבצע במהלך העסקים לשם מימוש אסטרטגיה זו:
- חיזוק התפיסה ממוקדת הלקוח, תוך התאמת הצעות הערך, המוצרים, רמת השירות וערוצי ההפצה להעדפות ולצרכים הפיננסיים של כל לקוח.
 - ניהול מושכל של הרשת הקמעונאית בתפיסה רב-ערוצית, המתבססת הן על מערך סניפי בפריסה הולמת, והן על הרחבה מתמדת של שירותי הבנקאות הישירה, לרבות מכשירים אוטומטיים מתקדמים, אתר האינטרנט והאפליקציות הסלולריות שנמצאות בתהליך מתמיד של הרחבת השירותים הבנקאיים הכלולים בהן כדוגמת פיבי - הבנקאית הווירטואלית, זיהוי ביומטרי, הרחבת שירות נתונים בקליק המאפשר ללקוח קבלת מידע ללא צורך בתהליך הזדהות, משלוח הודעות אישיות ללקוחות, התכתבות עם בנקאי בדואר אלקטרוני/מסרונים באתר או באפליקציה, וכיוצ"ב.
 - ייזום שיטתי מבוסס מאגרי נתונים כלפי לקוחות בכל תחומי הפעילות, לרבות שירותי ניהול חשבון, פעילות השקעות וייעוץ, אשראי צרכני ומשכנתאות.
 - שימור המובילות והיתרון התחרותי בתחום החיסכון וההשקעות.
 - פיתוח פעילות המשכנתאות כמוצר קמעונאי משלים.

מגזר העסקים הקטנים והזעירים

התחרות על מגזר העסקים הקטנים והזעירים נמצאת במגמת התחזקות בשנים האחרונות. הקבוצה מתחרה במגזר העסקים הקטנים והזעירים מול כל הבנקים בישראל, ובעיקר מול ארבעת הבנקים הגדולים. עם זאת, בשנים האחרונות גוברת התחרות גם מצד הבנקים הקטנים המרחיבים את פעילותם מול המגזר. כמו כן, קיימת תחרות מצד גופים פיננסיים שונים, ובהם חברות כרטיסי האשראי, חברות ליסינג וחברות ביטוח. גורם נוסף התורם להגברת התחרות במגזר זה, הינו קיומן של קרנות ממשלתיות יעודיות למתן אשראי לעסקים קטנים ובינוניים.

נספחים

295	נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד
299	נספח 2 - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי
300	נספח 3 - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב רבעוני
301	נספח 4 - מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי
302	נספח 5 - מאזן מאוחד - מידע רב רבעוני

נספח 1 -

שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות רבית

א. יתרות ממוצעות ושיעורי רבית - נכסים

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2016		
יתרה ממוצעת (1)	הכנסות רבית	שיעור הכנסה ב-1%	יתרה ממוצעת (1)	הכנסות רבית	שיעור הכנסה ב-1%	יתרה ממוצעת (1)	הכנסות רבית	שיעור הכנסה ב-1%
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
70,282	2,355	3.35	65,454	2,111	3.23	70,282	2,355	3.35
350	7	2.00	377	9	2.39	350	7	2.00
70,632	2,362	3.34	65,831	2,120	3.22	70,632	2,362	3.34
641	-	-	651	(3)	(0.46)	641	-	-
641	-	-	651	(3)	(0.46)	641	-	-
2,931	10	0.34	3,177	8	0.25	2,931	10	0.34
297	-	-	508	1	0.20	297	-	-
3,228	10	0.31	3,685	9	0.24	3,228	10	0.31
21,284	22	0.10	22,970	28	0.12	21,284	22	0.10
21,284	22	0.10	22,970	28	0.12	21,284	22	0.10
567	1	0.18	498	1	0.20	567	1	0.18
567	1	0.18	498	1	0.20	567	1	0.18
14,697	119	0.81	13,170	92	0.70	14,697	119	0.81
99	2	2.02	116	2	1.72	99	2	2.02
14,796	121	0.82	13,286	94	0.71	14,796	121	0.82
895	5	0.56	965	5	0.52	895	5	0.56
2	-	-	3	-	-	2	-	-
897	5	0.56	968	5	0.52	897	5	0.56
110	5	4.55	147	6	4.08	110	5	4.55
-	-	-	-	-	-	-	-	-
110	5	4.55	147	6	4.08	110	5	4.55
112,155	2,526	2.25	108,036	2,260	2.09	112,155	2,526	2.25
3,017			3,005			3,017		
12,152			11,029			12,152		
127,324			122,070			127,324		
748	9	1.20	1,004	12	1.20	748	9	1.20

הערות לטבלה ראה עמוד 298.

נספח 1 -

שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות רבית (המשך)

ב. יתרות ממוצעות ושיעורי רבית - התחייבויות והון

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2016		
שיעור הוצאה (1)	יתרה ממוצעת (1)	הוצאות רבית	שיעור הוצאה (1)	יתרה ממוצעת (1)	הוצאות רבית	שיעור הוצאה (1)	יתרה ממוצעת (1)	הוצאות רבית
ב-%	במיליוני ש"ח		ב-%	במיליוני ש"ח		ב-%	במיליוני ש"ח	
0.14	6	4,253	0.02	1	5,968	-	-	6,390
0.53	316	59,274	0.23	131	57,367	0.31	182	57,861
0.51	322	63,527	0.21	132	63,335	0.28	182	64,251
0.99	7	710	0.97	6	618	1.64	5	304
0.99	7	710	0.97	6	618	1.64	5	304
0.11	1	926	0.07	1	1,344	0.22	3	1,361
0.11	1	926	0.07	1	1,344	0.22	3	1,361
4.06	222	5,474	2.85	168	5,902	2.91	163	5,611
4.06	222	5,474	2.85	168	5,902	2.91	163	5,611
1.07	11	1,026	-	-	522	1.63	4	245
-	-	10	-	-	-	-	-	-
0.78	11	1,036	-	-	522	1.63	4	245
0.79	563	71,673	0.43	307	71,721	0.50	357	71,772
		25,711			36,100			41,009
		2,921			3,005			3,017
		3,750			4,011			3,624
		104,055			114,837			119,422
		7,160			7,233			7,902
		111,215			122,070			127,324
1.95			1.66			1.75		
2.17	2,089	96,238	1.81	1,941	107,032	1.94	2,160	111,407
1.05	12	1,143	1.20	12	1,004	1.20	9	748
2.16	2,101	97,381	1.81	1,953	108,036	1.93	2,169	112,155
-	-	10	-	-	-	-	-	-

הערות לטבלה ראה עמוד 298.

נספח 1 -

שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות רבית (המשך)

ג. יתרות ממוצעות ושיעורי רבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי רבית המיוחסים לפעילות בישראל

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			
שיעור הכנסה (הוצאה)	יתרה ממוצעת (1) רבית	הכנסות (הוצאות) רבית	שיעור הכנסה (הוצאה)	יתרה ממוצעת (1) רבית	הכנסות (הוצאות) רבית	שיעור הכנסה (הוצאה)	יתרה ממוצעת (1) רבית	הכנסות (הוצאות) רבית	
ב- %	במיליוני ש"ח		ב- %	במיליוני ש"ח		ב- %	במיליוני ש"ח		
2.80	1,959	70,018	2.18	1,762	80,839	2.33	1,982	85,109	מטבע ישראלי לא צמוד
(0.39)	(174)	44,723	(0.14)	(67)	46,836	(0.16)	(79)	49,403	סך נכסים נושאי רבית
2.41			2.04			2.17			סך התחייבויות נושאות רבית
									פער הרבית
3.09	458	14,828	1.99	277	13,929	2.41	299	12,413	מטבע ישראלי צמוד למדד
(2.46)	(348)	14,166	(1.57)	(205)	13,031	(1.99)	(220)	11,081	סך נכסים נושאי רבית
0.63			0.42			0.42			סך התחייבויות נושאות רבית
									פער הרבית
2.06	235	11,392	1.70	209	12,264	1.70	236	13,885	מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)
(0.32)	(41)	12,774	(0.29)	(35)	11,854	(0.51)	(58)	11,288	סך נכסים נושאי רבית
1.74			1.41			1.19			סך התחייבויות נושאות רבית
									פער הרבית
2.75	2,652	96,238	2.10	2,248	107,032	2.26	2,517	111,407	סך פעילות בישראל
(0.78)	(563)	71,663	(0.43)	(307)	71,721	(0.50)	(357)	71,772	סך נכסים נושאי רבית
1.97			1.67			1.76			סך התחייבויות נושאות רבית
									פער הרבית

הערות לטבלה ראה עמוד 298.

נספח 1 -

שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות רבית (המשך)

ד. ניתוח השינויים בהכנסות רבית ובהוצאות רבית

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 בהשוואה לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 בהשוואה לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015		
גידול (קטון) בגלל שינוי			גידול (קטון) בגלל שינוי		
שינויים נטו	מחיר	כמות	שינויים נטו	מחיר	כמות
במיליוני ש"ח					
נכסים נושאי רבית					
אשראי לציבור					
- בישראל					
- מחוץ לישראל					
סך הכל					
נכסים נושאי רבית אחרים					
- בישראל					
- מחוץ לישראל					
סך הכל					
סך כל הכנסות הרבית					
התחייבויות נושאות רבית					
פקדונות הציבור					
- בישראל					
לפי דרישה					
לזמן קצוב					
סך הכל					
התחייבויות נושאות רבית אחרות					
- בישראל					
סך הכל					
סך כל הוצאות הרבית					
סך כל הכנסות הרבית פחות הוצאות הרבית					

- (1) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר שקלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים.
- (2) לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות רבית.
- (3) מהיתרה הממוצעת של אגרות חוב זמינות למכירה נוספה היתרה הממוצעת של רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב, הכלולים בהן במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 בסך של 12 מיליון ש"ח (לשנים שנתיימו ביום 31 בדצמבר 2015 וביום 31 בדצמבר 2014 נוכחה יתרה בסך של 9 מיליון ש"ח ויתרה בסך של 63 מיליון ש"ח, בהתאמה).
- (4) לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים רבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
- (5) עמלות בסך של 95 מיליון ש"ח, 137 מיליון ש"ח ו-143 מיליון ש"ח נכללו בהכנסות רבית בשנים שנתיימו ביום 31 בדצמבר 2016, 31 בדצמבר 2015 ו-31 בדצמבר 2014, בהתאמה.
- (6) לרבות מכשירים נגזרים.
- (7) תשואה נטו - הכנסות רבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הרבית.
- (8) השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על ידי הכפלת המחיר בתקופה המדווחת בשינוי בכמות בין התקופות להשוואה. השינוי המיוחס לשינוי במחיר חושב על ידי הכפלת הכמות בתקופה הקודמת בשינוי במחיר בין התקופות להשוואה.

נספח 2 -
רווח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי
(במיליוני ש"ח)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר					
2012	2013	2014	2015	2016	
3,787	3,322	2,664	2,260	2,526	הכנסות רבית
1,537	1,135	563	307	357	הוצאות רבית
2,250	2,187	2,101	1,953	2,169	הכנסות רבית, נטו
134	97	89	18	80	הוצאות בגין הפסדי אשראי
2,116	2,090	2,012	1,935	2,089	הכנסות רבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
					הכנסות שאינן מרבית
150	200	230	149	115	הכנסות מימון שאינן מרבית
1,362	1,418	1,375	1,378	1,300	עמלות
35	46	62	14	65	הכנסות אחרות
1,547	1,664	1,667	1,541	1,480	סך הכל הכנסות שאינן מרבית
					הוצאות תפעוליות ואחרות
1,676	1,746	1,780	1,629	1,656	משכורות והוצאות נלוות
435	438	444	428	409	אחזקה ופחת בנינים וציוד
146	145	139	131	116	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
557	531	549	522	502	הוצאות אחרות
2,814	2,860	2,912	2,710	2,683	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
849	894	767	766	886	רווח לפני מסים
315	366	328	326	398	הפרשה למסים על הרווח
534	528	439	440	488	רווח לאחר מסים
51	30	35	38	72	חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
					רווח נקי:
585	558	474	478	560	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(22)	(20)	(19)	(32)	(39)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
563	538	455	446	521	המיוחס לבעלי מניות הבנק
					רווח בסיסי למניה המיוחס לבעלי מניות הבנק:
5.61	5.36	4.54	4.45	5.19	רווח נקי למניה בת 0.05 ש"ח

נספח 3 -

דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון בשנים 2015-2016 - מידע רב רבעוני

(במיליוני ש"ח)

2015				2016				שנה
1	2	3	4	1	2	3	4	רבעון
382	730	621	527	547	670	682	627	הכנסות רבית
(62)	217	124	28	21	136	129	71	הוצאות (הכנסות) רבית
444	513	497	499	526	534	553	556	הכנסות רבית, נטו
12	14	9	(17)	(67)	92	21	34	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
432	499	488	516	593	442	532	522	הכנסות רבית, נטו לאחר הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
								הכנסות שאינן מרבית
75	28	14	32	34	33	24	24	הכנסות מימון שאינן מרבית
357	344	340	337	327	329	326	318	עמלות
6	3	4	1	12	42	5	6	הכנסות אחרות
438	375	358	370	373	404	355	348	סך הכל הכנסות שאינן מרבית
								הוצאות תפעוליות ואחרות
376	410	419	424	434	405	404	413	משכורות והוצאות נלוות
108	105	110	105	106	99	104	100	אחזקה ופחת בנינים וציוד
31	37	31	32	31	31	31	23	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
134	123	126	139	127	123	123	129	הוצאות אחרות
649	675	686	700	698	658	662	665	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
221	199	160	186	268	188	225	205	רווח לפני מסים
94	84	77	71	118	94	91	95	הפרשה למסים על הרווח
127	115	83	115	150	94	134	110	רווח לאחר מסים
8	10	10	10	10	49	3	10	חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
								רווח נקי:
135	125	93	125	160	143	137	120	לפני יחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(10)	(7)	(7)	(8)	(13)	(9)	(9)	(8)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
125	118	86	117	147	134	128	112	המיוחס לבעלי מניות הבנק

2015				2016				
בשקלים חדשים				בשקלים חדשים				
1.25	1.17	0.86	1.17	1.46	1.35	1.27	1.11	רווח בסיסי למניה המיוחס לבעלי מניות הבנק
								רווח נקי למניה בת 0.05 ש"ח

נספח 4 -
מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי
(במיליוני ש"ח)

ליום 31 בדצמבר					
2012	2013	2014	2015	2016	
22,939	26,100	29,182	30,727	29,150	נכסים
9,756	10,799	12,554	16,439	15,776	מזומנים ופקדונות בבנקים
932	990	477	353	414	ניירות ערך
68,689	69,507	69,807	73,379	78,175	ניירות ערך שנשאלו
(836)	(827)	(876)	(824)	(847)	אשראי לציבור
67,853	68,680	68,931	72,555	77,328	הפרשה להפסדי אשראי
3	23	658	669	654	אשראי לציבור, נטו
368	373	396	438	514	אשראי לממשלה
1,185	1,180	1,222	1,229	1,133	השקעה בחברה כלולה
471	407	335	272	243	בנינים וציוד
1,219	1,462	3,015	1,636	1,332	נכסים בלתי מוחשיים
843	895	1,037	1,158	1,020	נכסים בגין מכשירים נגזרים
-	116	-	-	343	נכסים אחרים
105,569	111,025	117,807	125,476	127,907	נכסים המוחזקים למכירה
					סך כל הנכסים
84,365	89,122	95,155	103,262	105,817	התחייבויות, הון זמני והון
1,385	1,335	1,469	1,565	755	פקדונות הציבור
685	650	556	511	570	פקדונות מבנקים
5,620	5,702	4,903	5,862	5,801	פקדונות הממשלה
1,710	1,789	3,162	1,659	1,356	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
5,136	5,515	5,519	4,954	4,929	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
-	11	-	-	745	התחייבויות אחרות
98,901	104,124	110,764	117,813	119,973	התחייבויות המוחזקות למכירה
-	-	-	326	330	סך כל ההתחייבויות
6,459	6,673	6,797	7,073	7,321	הון זמני - זכויות שאינן מקנות שליטה
209	228	246	264	283	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
6,668	6,901	7,043	7,337	7,604	זכויות שאינן מקנות שליטה
105,569	111,025	117,807	125,476	127,907	סך כל ההון
					סך כל ההתחייבויות, הון זמני והון

נספח 5 -

מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2015-2016 - מידע רב רבעוני

(במיליוני ש"ח)

2015				2016				שנה
1	2	3	4	1	2	3	4	רבעון
נכסים								
29,314	28,827	33,046	30,727	29,336	30,635	26,672	29,150	מזומנים ופקדונות בבנקים
13,614	15,434	13,605	16,439	16,599	14,917	16,127	15,776	ניירות ערך
479	549	332	353	726	602	505	414	ניירות ערך שנשאלו
71,595	71,423	70,726	73,379	75,321	76,955	78,944	78,175	אשראי לציבור
(849)	(834)	(848)	(824)	(787)	(858)	(865)	(847)	הפרשה להפסדי אשראי
70,746	70,589	69,878	72,555	74,534	76,097	78,079	77,328	אשראי לציבור, נטו
669	664	662	669	645	647	653	654	אשראי לממשלה
404	416	427	438	450	505	505	514	השקעה בחברות מוחזקות
1,230	1,241	1,220	1,229	1,206	1,200	1,144	1,133	בנינים וציוד
313	292	273	272	255	237	223	243	נכסים בלתי מוחשיים
2,452	2,146	2,189	1,636	1,872	1,480	1,139	1,332	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,084	1,266	1,226	1,158	985	987	980	1,020	נכסים אחרים
-	-	-	-	-	-	44	343	נכסים המוחזקים למכירה
120,305	121,424	122,858	125,476	126,608	127,307	126,071	127,907	סך כל הנכסים
התחייבויות, הון זמני והון								
97,277	98,634	100,652	103,262	103,853	105,316	104,549	105,817	פקדונות הציבור
1,271	1,233	938	1,565	1,624	1,207	789	755	פקדונות מבנקים
538	575	402	511	669	841	515	570	פקדונות הממשלה
6,106	6,050	5,950	5,862	5,697	5,693	5,597	5,801	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
2,373	2,274	2,149	1,659	2,041	1,564	1,300	1,356	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
5,267	5,117	5,149	4,954	4,916	4,746	5,304	4,929	התחייבויות אחרות
-	-	-	-	-	-	-	745	התחייבויות המוחזקות למכירה
112,832	113,883	115,240	117,813	118,800	119,367	118,054	119,973	סך כל ההתחייבויות
316	322	324	326	323	326	329	330	הון זמני - זכויות שאינן מקנות שליטה
6,905	6,966	7,035	7,073	7,216	7,339	7,411	7,321	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
252	253	259	264	269	275	277	283	זכויות שאינן מקנות שליטה
7,157	7,219	7,294	7,337	7,485	7,614	7,688	7,604	סך כל ההון
120,305	121,424	122,858	125,476	126,608	127,307	126,071	127,907	סך כל ההתחייבויות, הון זמני והון

ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process - תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת האסטרטגיה להבטחת הלימות ההון של תאגידים בנקאיים. תהליך זה נועד להבטיח, כי יוחזק על ידי התאגידים הבנקאיים הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכן שיפותחו וינקטו על ידם תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.	ABC
EAD - Exposure At Default - החשיפה בעת הכשל - היקף חשיפתו או חשיפתו בעת כשל לסיכון אשראי של צד נגדי.	
FATCA - Foreign Account Tax Compliance Act - חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארה"ב חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארה"ב.	
LDC - Less Developed Country - ארצות המסווגות על ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.	
LTV - Loan To Value Ratio - היחס בין סכום ההלוואה (לרבות מסגרת מאושרת שטרם נוצלה), לבין שווי הנכס המשועבד (לפי חלקו של התאגיד הבנקאי בשעבוד).	
Middle Market - פעילות מסחרית המבוצעת מול לקוחות בסדר גודל בינוני.	
LGD - Loss Given Default - שיעור ההפסד בהינתן כשל - אחוז ההפסד מהחשיפה הכללית כאשר צד נגדי כשל.	
CDS - Credit Default Swap - מכשיר פיננסי המעביר חשיפת אשראי למנפיק בין הצדדים לעסקה.	
CLS - CLS - Continuous Linked Settlement - הוא בנק לסליקת עסקאות במטבע חוץ של שני צדדים המעוניינים להימנע ככל הניתן מסיכוי סליקה ואשראי. הייחוד של CLS הוא בהיותו נקודת אמצע, מתווך, של שני צדדים, ניטרלי ובעל מנגנוני סליקה המפחיתים סיכונים באופן מירבי.	
Dodd-Frank - תקנות פדרליות בארצות הברית שאושרו בקונגרס ב-2010 בניסיון למנוע את הישנותם של אירועים שהובילו למשבר בשווקים הפיננסיים של שנת 2008 על ידי הפחתת הסיכון במערכת הבנקאית בארצות הברית בין היתר על ידי הגבלת ההשקעות המוחזקות בחשבון הנוסטרו והסדרה של מסחר בנגזרים. מכוח תקנות אלו הוקמו גופים ממשלתיים שתפקידם לפקח, לאכוף ולעקוב אחר הביצועים של גופים פיננסיים גדולים.	
EMIR - European Market infrastructure Regulation - רגולציה של האיחוד האירופי שנועדה להגדיל את יציבותם של השווקים מעבר לדלפק (OTC) בכל מדינות האיחוד האירופי.	
FHLMC - Freddie Mac - סוכנות המסונפת לממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן לציבור. (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).	
FNMA - Fannie Mae - חברה ציבורית בחסות ממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן בשוק החופשי (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).	
GNMA - Ginnie Mea - חברה פדראלית למשכנתאות. האג"ח המונפקות על ידה זוכות לערבות של הסוכנות הממשלתית למשכנתאות (Government National Mortgage Association).	
Var - Value at Risk - מודל למדידת ההפסד המקסימאלי הצפוי בשל התממשות סיכויי השוק בתקופת זמן נתונה וברמת ביטחון סטטיסטית קבועה מראש. השימוש בשיטה זו מצריך שיערוך שוטף של כל הפוזיציות של התאגיד בהתבסס על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות. מטרת המודל הינן לאמוד את הסיכונים שהמוסדות הפיננסיים חשופים להם, וכן להחזיק הון הולם לכיסוי הפסדים הנובעים מהתממשותם של סיכויי השוק בפעילויות שונות.	
איגוח - פעולה של הפיכת הלוואות ואשראי בנקאי להלוואה ארוכת טווח באמצעות אגרות חוב כחלק מהתהליך של גיוס הון חוץ-בנקאי. הגיוס מבוצע באמצעות ישות למטרה מיוחדת אשר מגייס חוב על ידי הנפקת אגרות חוב המגובות על ידי מצרף של תזרימים צפויים או נכסים שנרכשו ושקובצו יחד (בפעולת איגום - Pooling) והפכו לניירות ערך, הניתנים להנפקה. אגרות החוב או ניירות ערך שמונפקים כחלק מתהליך האיגום מגובים בנכסים (התזרימים) האלה. האיגוח יכול להתייחס לכל זרם מוגדר של הכנסות (למשל: תקבולים עסקיים, תקבולים ממשכנתאות).	א
אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS) - אגרות חוב המגובות במשכנתאות שבהן תשלומי הרבית והקרן מתבססים על תזרימים מזומנים הנובע מפירעון הלוואות המובטחות במשכנתאות.	
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) - אגרות חוב שתשלומי הרבית והקרן בגינו מגובים על ידי נכסים פיננסיים מסוימים. הנכסים המגבים עשויים להיות קבוצות של הלוואות, לרבות משכנתאות למגורים, או נכסים פיננסיים אחרים.	
אינפלציה - היא מונח כלכלי המתאר תהליך של עלייה כללית ומתמשכת של רמת המחירים במדינה או בשוק מסוים.	

אירוע קיברנטי (סייבר) - אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות מחשב ו/או מערכות ותשתיות משובצות מחשב על ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר, לרבות ניסיון לביצוע תקיפה כאמור גם אם לא בוצע נזק בפועל.

ארגון המדינות המפותחות (OECD) - ארגון, שמרכזו בפריז, המורכב ממדינות שמשקיהן מפותחים. תנאי הקבלה הבסיסיים לארגון הם קבלת עקרונות הדמוקרטיה והשוק החופשי. מטרת הארגון היא להוביל מהלכים של פיתוח כלכלי ושיתוף פעולה עסקי בינלאומי. ישראל התקבלה כחברה בארגון במאי 2010.

אשראי on call - אשראי שניתן למספר ימים ונפרע על פי קריאה בהתאם לתנאי ההסכם בין הבנק ללקוח.

ב **באזל 2/ באזל 3** - הוראות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל לפיקוח על הבנקים (BCBS), העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם. הוראות ועדת באזל מהווים קנה מידה (benchmark) לסטנדרטים מובילים שנועדו להבטיח יציבות של מוסדות פיננסיים.

ג **גידור** - עסקה פיננסית שמטרתה להגן על משקיע מפני שינויים בערך ההשקעה.

ה **הון עצמי רובד 1** - הון על בסיס מתמשך - going concern capital.

הון עצמי רובד 1 כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בתוספת חלק מהזכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו (זכויות מיעוט) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים, והכל כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי", ובכפוף להוראות המעבר שבהוראת ניהול בנקאי תקין 299 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר".

הון רובד 2 - שכבת הון הנכללת בחישוב ההון הרגולטורי הכשיר. הון רובד 2 הינו הון נחות יותר והוא כולל בעיקר מכשירי הון כשירים שהונפקו על ידי הבנק בעבר אשר נכללים בהון זה בהתאם להוראות המעבר ליישום הוראות באזל 3 וכן מכשירי ההון החדשים הכשירים שמהווים ההון המותנה (Contingent Convertible - CoCo). כמו כן, במסגרת הון זה נכללים פריטים נוספים כגון: יתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס עד לתקרה של 1.25% מסך נכסי סיכון האשראי.

הון רגולטורי - הון המשמש לחישוב יחס הלימות ההון של הבנק ויחסים רגולטוריים נוספים (כגון: יחס מינוף, ריכוזיות אשראי ועוד), רכיבי הון חשבונאי ומכשירי הון פיקוחי כשירים נוספים (כגון כתבי התחייבות נדחים הכשירים להיכלל כהון רגולטורי).

הלבנת הון - פעולות פיננסיות שמטרתן להסתיר מקור של כסף, בדרך כלל כסף שמקורו לא חוקי או כסף שלא שולם עליו מס. תהליך ההלבנה "מחזיר" את הכסף למערכת החוקית.

הלואה לדיור - הלואה המקיימת אחד מאלה, ובלבד שלא ניתנה למטרת עסק:

1. ההלואה מיועדת לרכישה או לחכירה של דירת מגורים, בנייתה, הרחבתה, או שיפוצה;
2. ההלואה מיועדת לרכישת מגרש לבניית דירת מגורים או לרכישת זכות בדירת מגורים תמורת דמי מפתח;
3. ההלואה ניתנה במשכון דירת מגורים;
4. ההלואה מיועדת למימון פירעון מוקדם של הלואה במלואה או בחלקה כאמור בסעיפים קטנים 1,2.

הלואות בלון/בולט - הלואה שבמהלך כל תקופתה משולמים רק תשלומי הרבית, ואילו הקרן נפרעת במלואה בסוף התקופה. לעיתים גם הרבית משולמת בסוף התקופה.

הלמ"ס - הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה - ארגון הפועל מתוקף סמכות חוקית לאיסוף נתונים רשמיים על החברה ועל הכלכלה בישראל ולהפצתם.

הסכמי CSA - הסכמי קיזוז שגורמים לתיחום ולמזעור סיכוני האשראי בפעילות זאת, על-ידי התחשבות יומית, לרוב, המתבצעת בין הבנק והצד הנגדי בהתאם להסכם.

הפרשה פרטנית - הפרשה שנקבעת בהתאם לבחינה פרטנית של כל חוב ונקבעת בהתאם לתזרים המזומנים הצפוי המהווה בשיעור הרבית המקורית של החוב או, כאשר החוב מוגדר כחוב מותנה ביטחון, בהתאם לשווי הוגן של הבטחון. לצורך קביעת ההפרשה הנאותה, הבנק בוחן באופן שוטף ובהתאם לנהלים את תיק האשראי במטרה לאתר, מוקדם ככל הניתן, לווים בהם עלתה רמת הסיכון והחשיפה, והזקוקים לתשומת לב ניהולית מיוחדת וליווי צמוד ולסיווג החוב כפגום, זאת על רקע מאפייני סיכון או כתוצאה מתנאים כלכליים/משקיים העלולים להשפיע על מצב הלווים, במטרה לשפר את מצבם. הערכת עומק הבעיה נעשית תוך הפעלת שיקול דעת על ידי הגורמים העסקיים המטפלים בלווה ועל ידי יחידות ניהול סיכוני האשראי בחטיבה לניהול סיכונים, באמצעות הערכה אובייקטיבית של הקשיים שאותרו, במטרה לקבוע את דירוג הסיכון שלהם.

ללא הקשר בסיווג בהתאם לקריטריונים האיכותיים שקבע הבנק כאמור לעיל, ההפרשה הפרטנית מבוצעת על כל חוב העולה על 1 מיליון ש"ח המצוי בפיגור של 90 יום.

הפרשה קבוצתית - הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים, ובגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים. ההפרשה הקבוצתית בגין מכשירי האשראי החוץ-מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני, תוך התחשבות בשיעור המימוש הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני.

חבות - סך חשיפות האשראי של הבנק כלפי הלווה או קבוצת לוויים כמשמעותה בהוראה 313 להוראות ניהול בנקאי תקין. החבות כוללת, בין היתר, אשראי באחריות הבנק, השקעה בניירות ערך של הלווה, התחייבויות התאגיד הבנקאי לשלם כסף על חשבון הלקוח (לרבות ערבויות ואשראי תעודות) ועסקאות בנגזרים מבעבר לדלפק (OTC).

חבות/חוב בהשגחה מיוחדת - חוב או חבות, לרבות חשיפת אשראי חוץ מאזנית, אשר הנהלת הבנק רואה צורך להגביר לגביהם את אמצעי המעקב והפיקוח, אם כי אינה צופה להפסדי אשראי בגינם. לחוב/חבות בהשגחה מיוחדת יש חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב של הנהלה. צורך כזה יתכן שיווצר נוכח שיקולים הקשורים בהתפתחויות ענפיות או אזוריות, או נוכח שיקולים ספציפיים הקשורים באינתנותו הפיננסית של החייב, היקף וטיב המידע המצוי בידי התאגיד הבנקאי באשר לחייב ופעילותו העסקית, מצב הבטחונות, פיגורים בפירעון החובות, קשרי החייב עם גופים אחרים הנחשבים כבעייתיים וכו'.

חברת דירוג - חברה הקובעת דירוגי אשראי לממשלות, לחברות ולחובות המונפקים על ידם. בישראל פועלות שתי חברות דירוג - "מעלות" ו"מדרוג".

חוב בעייתי - חוב בהשגחה מיוחדת, חוב בסיווג נחות, או חוב בסיווג פגום, לרבות חוב שאורגן מחדש.

חוב בפיגור - פיגור של חוב נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו. החוב נמצא בפיגור אם כולו או חלקו לא נפרע תוך 30 יום מהמועד שנקבע לפרעונו. לעניין זה, חוב בחשבון עובר ושב ייחשב כחלק של חוב בפיגור, אם חריגות ממסגרות אשראי מאושרות לא תיפרענה תוך 30 יום ממועד היווצרותן או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה שתגדיר הנהלת התאגיד הבנקאי.

חוב שאורגן מחדש - הסדר שלפיו תאגיד בנקאי - משיקולים כלכליים או משפטיים הקשורים במצבו הפיננסי של הלווה - מעניק ללווה, לפי הסכם או על פי דין, תנאים מיוחדים שלא היו ניתנים בנסיבות אחרות ואשר מכוונים לאפשר ללקוח לעמוד בהחזר החוב בתנאי החדשים, למעט הסדר לשינוי בתנאי חוב שבעיקרו משקף תמורות בתנאי האשראי במשק.

חובת נזילות - לפי חוק בנק ישראל מוטלת על הבנקים חובה להחזיק היקף נכסים נזילים בהתאם להוראות הנזילות.

חוזה SWAP - סדרת חוזים עתידיים או סדרת חוזי אקדמה למספר תקופות ידוע מראש אשר בהם שני הצדדים מסכימים להחליף זרמי תשלומים על קרן מושגית.

חוזה אקדמה (FORWARD) - חוזה בין שני צדדים למכירת כמות מסוימת של נכס כלשהו במחיר מסוים בזמן נתון במועד ידוע מראש (מועד הפקיעה). החוזה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חוזה זה אינו חוזה סטנדרטי ואינו נסחר בשווקי הון מאורגים אלא נעשה לפי צורכי הלקוח.

חוזה עתידי (FUTURE) - חוזה בין שני צדדים למכירת כמות מסוימת של נכס כלשהו במחיר מסוים בזמן נתון במועד ידוע מראש (מועד הפקיעה). החוזה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חוזה עתידי זה הוא חוזה סטנדרטי הנסחר בשווקי הון מאורגים.

חוזי אופציה - מתחלקים לחוזי רכש (CALL) ולחוזי מכר (PUT).

חוזה רכש הוא הזכות לקנות כמות מסוימת של נכס מסוים במחיר מימוש עד (אמריקאית) ו/ב (אירופאית) תאריך מסוים.

חוזה מכר הוא הזכות למכור כמות מסוימת של נכס מסוים במחיר מימוש עד (אמריקאית) ו/ב (אירופאית) תאריך מסוים.

חשבונות חוזרים דביטוריים (חח"ד) - חשבונות עו"ש שלגביהם קיימות מסגרות אשראי מאושרות מראש החייבות בעמלת הקצאה.

יחס הלימות ההון - יחס בין ההון הרגולטורי הכשיר שברשות הבנק לבין נכסים משוקללים בסיכון בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי אשר חושבו בהתאם להוראות בנק ישראל ומשקפים את הסיכון הנשקף מהחשיפות בהם נוקט הבנק במהלך הפעילות.

יחס כיסוי נזילות (LCR) - יחס כיסוי הנזילות הינו יחס הבוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצורכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה.

יחס מינוף - מוגדר כמדידת ההון (המונה) מחולק במדידת החשיפה (המכנה), כאשר היחס מבוטא באחוזים.

כושר החזר - היכולת של לווה לעמוד בתשלומים שנקבעו להחזר הלוואה.

כשל תוך שנה מיום הדיוג בתקופה נתונה PD (Probability of Default) - מונח המתאר את הסבירות הפיננסית לכשל אשראי בתוך תקופת זמן נתונה. המונח מספק הערכה של הסבירות שלוה לא יוכל לעמוד בהתחייבויות שלו.

כתבי התחייבות נדחים - כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבויות אחרים מאותו סוג.

ל	לווה - בעל חבות מאזנית או חוץ מאזנית בבנק. לווה עשוי להיות נוטל התחייבות למתן אשראי, ערבות או אשראי בבנק וגם המנפיק של ניירות ערך בהם השקיע הבנק. לצורך בחינת החשיפת הבנק הלווה מוגדר כ"אדם בעל חבות, לרבות בן זוגו וכן מספר לוויים, כאשר ההחזר הצפוי של החבות מתבסס בעיקרו על אותו מקור החזר, ולאף אחד מהם אין מקור משמעותי נוסף להחזר החבות".
מ	מדיניות מוניטרית - מדיניות המנוהלת על ידי הבנק המרכזי. תפקידה להשיג את מטרות הבנק באמצעות קביעת הרבית לטווח קצר וכלים מוניטריים נוספים.
	מדיניות פיסקלית - מדיניות הממשלה בנושאי תקציב המדינה, הכנסותיה והוצאותיה, גביית המסים וגודל החוב הציבורי. על תכנון וביצוע מדיניות זו מופקד משרד האוצר.
	מס"ב - מרכז הסליקה הבנקאי בע"מ - חברה בבעלות חמשת הבנקים הגדולים, המנהלת מערכת אוטומטית לסליקה נטו של חיובים וזיכויים אלקטרוניים.
	מערכת זה"ב RTGS - מערכת תשלומים לסליקה מיידית וסופית של תנועות כספיות בין בנקים לבין גורמים עסקיים נוספים.
	מק"מ- מלווה קצר מועד - נייר ערך ממשלתי המונפק על ידי בנק ישראל, והוא משמש כאחד הכלים המוניטריים שמפעיל בנק ישראל. המק"מ מונפק בנקיון לטווח של עד שנה, אינו צמוד ואינו נושא רבית.
	משך חיים ממוצע (מח"מ) - הממוצע המשוקלל של זמן פירעון הקרן ותשלומי הרבית של האיגרת.
נ	נגזר אשראי - חוזה המעביר סיכון אשראי מקונה למוכר. נגזרי אשראי יכולים ללבוש צורות שונות כמו: אופציות להגנה על כשל אשראי, שטר לכיסוי חלקי של סיכון האשראי, SWAP לכיסוי מלא של הסיכון.
	נגזר מגדר (Hedge) - נגזר שהנהלת הבנק מייצגת אותו כנגזר ובתנאי שהוא כשיר לכך. זאת כאשר אופי החשיפה לסיכונים של המגדר זהה לאלה של המגודר. הפריט המגודר צריך להיות מזוהה ספציפית. בתחילת הגידור קיים תיעוד פורמלי של יחס הגידור ושל המטרה והאסטרטגיה של ניהול הסיכונים של התאגיד הבנקאי ביצירת הגידור, לרבות זיהוי המכשיר המגדר, הפריט המגודר, מהות הסיכון המגודר ואופן הערכת האפקטיביות של המכשיר המגדר בקיזוז החשיפה לסיכונים בשווי ההון של הפריט המגודר, שניתן ליחס אותה לסיכון המגודר. נדרש בסיס סביר לאופן בו התאגיד הבנקאי מתכנן להעריך את אפקטיביות המכשיר המגדר.
	ניירות ערך זמינים למכירה - ניירות ערך שלא סווגו כניירות ערך המוחזקים לפדיון או כניירות ערך למסחר.
	ניירות ערך למסחר (Trading securities) - ניירות ערך שנרכשו ומוחזקים במטרה למכרם בקרוב (לכן הם מוחזקים לתקופות קצרות). פעילות למסחר מתבטאת בדרך כלל בפעילות ערה של קניות ומכירות ומטרתה בדרך כלל להפיק רווחים ממסחר - הפרשים בין מחירי Bid ו-ASK, הפרשים בין מחירי retail-I wholesale, שינויים קצרי מועד במחיר וכו'.
ס	סיכון אשראי - הסיכון שצד בעסקה לא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו במלואן.
	סיכון אשראי חוץ-מאזני - כפי שחושב לצורך המגבלה על חבות של לווה, כמוגדר להלן:
	סך כל הסכומים האלה:
	1. ערבות, קבול שטחות, ניכיון משנה של שטחות, אשראי תעודות והתחייבות לשלם כסף על חשבון הזולת.
	2. עסקה עתידית - סך כל הסכומים האלה:
	10% מיתרת עסקה עתידית.
	א. "עסקה עתידית" - כל אחת מאלה, הן כשהתאגיד הבנקאי צד לה והן כשהוא ערב לה:
	(1) עסקה מסוג Future IX Forward, במטבע שהוא הילך חוקי או בסל המטבעות, בטובין, בניירות ערך או בזכויות; אלא אם כן קיימת עם אותו לקוח עסקה עתידית מאותו סוג שתקוזז כנגד העסקה הראשונה במועד פירעונה;
	(2) עסקת חליפין ברבית או בתשואות אחרות, לרבות בהפרשי הצמדה או בהפרשי שער;
	(3) הסכם מסוג Future rate agreement IX Forward rate agreement.
	(4) רכישת אופציה על ידי התאגיד הבנקאי לקנות או למכור את אחד הנכסים האמורים בפסקה זו. למעט:
	עסקה בחוזה הנסחר בבורסה, שמסלקת הבורסה אחראית כלפי הלקוח למימושו וקיימות דרישות להתאמה יומית של ה"מרג'ין";
	יתרת עסקה עתידית עם לקוח שהוא מהסוג המפורט בפסקה 2(א)1 לעיל, אשר תקוזז במועד פירעונה כנגד עסקה עתידית הפוכה מאותו סוג ועם אותו לקוח - בסכום שחייב במועד הלקוח לאחר הקיזוז.
	סכום ההתחייבויות של התאגיד הבנקאי למסלקת מעו"ף, בגין סכום הבטוחות שבו מתחייב לקוח לפי התרחישים כמפורט בחוקי העזר של מסלקת מעו"ף.

3. התחייבויות (לרבות מותנות) של התאגיד הבנקאי למתן אשראי או להוצאת ערבות, למעט התחייבות כאמור, שמימושה מותנה בקבלת בטחונות המשמשים כניכויים - בגובה סכום האשראי או הערבות.

4. האמור לעיל כפוף להוראות האלה:

- א. אם התחייבות למתן אשראי או להוצאת ערבות מותנית בפירעון אשראי אחר או ערבות אחרת, סכום החבות לא יעלה על סכום החבות המירבית מביניהם, ובלבד שהתאגיד הבנקאי וידא, כי לא ניתן לממש את ההתחייבות ללא הקטנת האשראי, או הערבות, הקיימים, באותו סכום.
- ב. התחייבות למתן אשראי לא תשוקלל בשיעור גבוה יותר מהחבות הסופית עצמה, אם תמומש.
- ג. התחייבות למתן אשראי, או להוצאת ערבות, אשר נקבע במפורש בהסכם עם הלווה, כי תמומש רק אם לא תביא לחריגה ממגבלות לווה או קבוצת לוויים בהתאמה, לא תיחשב כ"חבות", ובלבד שהתאגיד הבנקאי וידא, כי לא ניתן לממש את ההתחייבות אם תביא לחריגה ממגבלות לווה או קבוצת לוויים בהתאמה, באותו סכום.

סיכון אשראי מאזני - אשראי לציבור באחריות התאגיד הבנקאי בניכוי הפרשה פרטנית להפסדי אשראי ובתוספת השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור.

סיכון משפטי - סיכון הנובע מאי קיומן של הוראות דין לרבות הוראות רגולטוריות, סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, סיכונים הנובעים מפעילות ללא גיבוי משפטי/ייעוץ משפטי מול לקוחות, ספקים ו/או צדדים נוספים, סיכונים הכרוכים בהליכים משפטיים וכל סיכון אחר העלול לחשוף את הבנק לדרישה או תביעה משפטית וכן לקנסות ועיצומים.

סיכון נזילות - סיכון שהבנק לא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו למפקידים, עקב התפתחויות לא צפויות, ויאלץ לבצע פעולות מהירות למימוש נכסים במחירי הפסד. במובנו הרחב יותר, סיכון נזילות מתייחס לכל גוף, לאו דווקא בנק, שיש לו התחייבויות, ועלול להגיע למצב של חדלות פרעון עקב אי יכולת לממש את נכסיו במועד הפרעון.

סיכון רבית - סיכון להפסד או לירידת ערך כתוצאה משינויים בשיעורי הרבית במטבעות השונים.

סיכון שוק - סיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוז' מאזניות הנובע משינוי בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי השוק (שינוי ברמת מחירים בשווקים שונים, שיעורי רבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות).

סיכון תפעולי - הסיכון שליקויים במערכות או בסביבתן יביאו לאובדן בלתי צפוי. בסיכון זה נכללות טעויות אנוש או קריסת רכיבי חומרה, תוכנה או מערכת תקשורת שיש להם חשיבות חיונית לסליקה.

סליקה - תהליך פיננסי של חיוב וזיכוי לקוחות.

ע

ערבויות להבטחת אשראי - התחייבויות על חשבון לקוחות מהסוגים הבאים:

1. ערבות, כתב שיפוי או התחייבות אחרת לנותן האשראי או למי שעבר למילוי התחייבותו של מקבל האשראי, לרבות ערבויות ליתרות חוב הנובעות מעסקאות בכרטיסי אשראי;
2. ניכיון משנה שלא על ידי בנק ישראל, כאשר לקונה זכות חזרה אל התאגיד הבנקאי המוכר;
3. ערבות לטובת ספק שירותים או סחורות להבטחת תשלומים בעד השירותים או הסחורות שהוא מספק.
4. ערבות לטובת משכיר ציוד להבטחת תשלומים של שוכר הציוד.

ערבות בנקאית - התחייבות של הבנק הערב לשלם לצד ג' את הסכום הנקוב בכתב הערבות בעת דרישתו. הערבות הבנקאית מונפקת על פי בקשתו של לקוח הבנק.

ערבות חוק מכר - ערבות הניתנת על ידי בנק לרוכש דירת מגורים ממוכר דירה חדשה, המבטיחה לקונה את החזרת הכספים ששילם למוכר תמורת הדירה במקרה שהמוכר לא יוכל להעביר לקונה את הזכויות בנכס, כמוסכם בהסכם המכר ומחמת העילות שנקבעו בחוק.

פ

פח"ק - פקדון חוזר קרדיטורי - פקדון חוזר קרדיטורי הינו פקדון שתנאיו הם:

1. אסור כי החשבון יימצא ביתרת חובה.
2. אין לשלם מהחשבון בהמחאה.
3. אין להעביר מהחשבון למוטב אחר או לחשבון אחר, למעט חשבון העו"ש של אותו לקוח באותו תאגיד בנקאי.
4. הפקדון אינו צמוד.

פקדון קצר מועד (פק"מ) - כסף המופקד בבנק לתקופה קצרה - עד שנה - הנושא רבית שקלית, קבועה מראש לכל התקופה או משתנה בהתאם לשינויים ברבית בנק ישראל.

פקדונות לזמן קצוב - פקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים מיום ההפקדה.

פקדונות לפי דרישה - פקדון שאינו פקדון לזמן קצוב.

ק	קבוצת לווים - הלווה, אדם השולט בו וכל מי שנשלט על ידי אלה, למעט בנקים; כאשר תאגיד נשלט על ידי יותר מאדם אחד, יש לכלול בקבוצת לווים אחת את אותם שולטים שהתאגיד הנשלט הוא מהותי עבורם (כגון: מבחינה הונית), לרבות התאגיד הנשלט וכל מי שנשלט על ידם. כמו כן, כאשר תאגיד מוחזק על ידי יותר מאדם אחד, מחזיק שאין לו שליטה, שהתאגיד המוחזק הוא מהותי עבורו (כגון: מבחינה הונית), יחד עם התאגיד המוחזק וכן כל מי שנשלט על ידם בקבוצת לווים אחת. קונסורציום - עסקת אשראי במסגרתה מתאגדים מספר גופים פיננסיים ומעניקים יחד הלוואה ללווה. קרן נאמנות - קרן המנוהלת על ידי גוף שהוא הנאמן שלה - כגון בנק, חברת ביטוח, או חברה להשקעות בניירות ערך - על פי הסכם נאמנות שאישרה הרשות לניירות ערך, ולאחר פנייה לציבור באמצעות תשקיף. קרן נאמנות מאפשרת למשקיעים לפזר השקעות על ידי השקעה בסל מגוון של ניירות ערך.
ר	רווח בסיסי למניה - הרווח הבסיסי למניה יחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד, המיוחס לבעלי מניות רגילות של החברה האם (המונה), בממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות הקיימות במחזור (המכנה) במהלך התקופה. רביית בנק ישראל - רביית בה בנק ישראל מלווה או לווה כספים ל/מאת התאגידים הבנקאים. רביית פריים - רביית הנקבעת בכל בנק על בסיס רביית בנק ישראל.
ש	שווי הוגן - ערך המשקף את המחיר שלפיו ניתן לממש את הנכס הפיננסי או להעביר את ההתחייבות הפיננסי בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון. שווי זה נקבע בהתאם להיררכיית השווי ההוגן שנקבעה בתקינה החשבונאית: רמה 1 - שווי שנקבע בהתאם למחירים הנצפים בשוק; רמה 2 - שווי שמוערך תוך שימוש בנתונים נצפים; רמה 3 - שווי המוערך תוך שימוש טכניקות הערכה שכוללות גם נתונים לא נצפים. שווי הוגן ברוטו חיובי - הסכום הכולל של השווי ההוגן של חוזים שחייב לבנק הצד הנגדי לו, מבלי שמביאים בחשבון את הקיזוזים. שווי הוגן ברוטו שלילי - הסכום הכולל של השווי ההוגן של חוזים, כאשר הבנק חייב כסף לצד הנגדי, מבלי שמביאים בחשבון את הקיזוזים. שוק המעו"ף - שוק של מכשירים פיננסיים נגזרים הנסחרים בבורסה לניירות ערך בתל אביב. שיעור המימון (LTV) - שיעור המימון הינו המימון של הבנק בעסקת הרכישה ביחס לשווי הנכס הנרכש. שיעור המימון משקף את מידת סיכון ההלוואה, כאשר אחוז המימון גבוה ומחירי הדיור יורדים, לווים עלולים למצוא את עצמם במצב של הון שלילי, בו הם חייבים יותר מערך הבית שבידיהם. שיעור התשואה הפנימי (ש"פ) - מדד לבחינת כדאיות ביצוע השקעות. המדד מצביע על יעילותה ואיכותה של השקעה ספציפית לעומת ערך נוכחי נקי המצביע על ערכה וגודלה. שיעור התשואה הפנימי הינו שיעור הרבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים מהמכשיר הפיננסי אל היתרה המאזנית בדוח הכספי.
ת	שיעור התשואה להון - התשואה להון הינה הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מחולק בהון הממוצע המיוחס לבעלי מניות הבנק. שירותים בנקאיים אוטומטיים - חברה בע"מ שהוקמה בשנת 1978 על ידי חמשת הבנקים הגדולים בישראל כדי לנהל עסק של מתן שירותים למוסדות פיננסיים שונים (בנקים, מוסדות כספיים, חברות לכרטיסי אשראי, קופות גמל וכד'). חברה שב"א פועלת בארבעה תחומים עיקריים: (1) ניהול רשת התקשורת בין מסופי כרטיסי האשראי שבבתי העסק להלן (POS) לחברות לכרטיסי אשראי. (2) ניהול רשת הכספומטים שאינם מוצבים בסניפי הבנק. (3) ניהול רשת התקשורת של הכספומטים המוצבים בבנקים. (4) מתן שירותי תקשורת לחברות לכרטיסי אשראי מול מס"ב ולתאגידים הבנקאיים המשתתפים במכרזים המוניטריים מול בנק ישראל. תהליך הסקירה הפיקוחי SREP (Supervisory Review Process) - התהליך נועד להבטיח, כי התאגידים הבנקאיים יקצו הון הולם על מנת לתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכמו כן לעודד את התאגידים הבנקאיים לפתח להשתמש בטכניקות משופרות לניהול סיכונים לצורך ניטור וניהול סיכונים. תוצר מקומי גולמי (תמ"ג) - סך הסחורות והשירותים שיוצרו בתוך מדינה מסוימת במהלך תקופה נתונה, במונחים כספיים. התוצר שווה גם לסך תשלומי השכר ורווחי הפירמות. תעודת סל - נייר ערך המקנה למחזיק בו תשואה על פי מדד כלשהו. מנפיק התעודה מבטיח לקונה להחזיר לו את כספו בתום תקופה מסוימת בתוספת שיעור העלייה של המדד שהתעודה צמודה אליו. תשואה לפדיון - התשואה שתתקבל מאיגרת חוב (או מכל מכשיר חוב אחר) אם היא תוחזק עד לפדיונה הסופי, ואם כל התקבולים ממנה (קרן ורביית) יישאו אותו שיעור תשואה. ידועה גם כתשואה הפנימית של איגרת חוב ומוצגת בדרך כלל במונחים של רביית שנתית אפקטיבית.

אינדקס

א	אומדנים חשבונאיים קריטיים	84
	אסטרטגיה עסקית	12
	אקטואריה	162, 122, 85
ב	באזל	169, 31
	בטחונות	44
	בקורות	89
ג	גידור	187, 115
ד	דוח רווח והפסד	299, 96, 299
	דוח על הרווח הכולל	97
	דוח על השינויים בהון	99
	דוח תזרים מזומנים	100
	דוח רואי החשבון המבקרים	95
	דוח פרופורמה	154
	דיבידנדים ומדיניות חלוקת רווח	245, 168, 33
ה	הון אנושי	278
	הון והלימות הון	168, 31
	הון מניות	168, 99
	הון עצמי רובד 1	171, 31
	הון רובד 2	171, 31
	היוון עלויות תוכנה	120
	הלבנת הון	82, 77
	הלואאות לדיור	219, 52
	הסדרי חוב וארגון מחדש של חובות בעייתיים	215, 212, 112
	הפרשה למסים על הרווח	135
	הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	212, 113, 84
	הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי	113, 84
	הצגה מחדש	104
ו	ועדת שטרומ	284
ז	חובות בעייתיים	210, 147, 107, 45, 44
	חובות פגומים	210, 147, 111, 45
י	יחסי הון	170, 31
	יעד הון	169, 31
	ירידת ערך	121, 117
ל	לווים גדולים	26, 25
	לקוחות עסקיים	292, 37, 34
	לקוחות קמעונאיים	293, 292, 38, 34
מ	מאזן	301, 98, 301
	מבנה ארגוני	278
	מגזרי פעילות	202, 194, 34
	מדד המחירים לצרכן	109, 289
	מדינות זרות	51
	מדיניות חשבונאית	103
	מדיניות ניהול סיכונים	42
	מוסדות פיננסיים זרים	142, 50
	מזומנים ושווי מזומנים	141, 100
	מחויבות בגין הטבות פרישה	162, 105, 85

154,39	מיזוגים	
54	מימון ממנוף	
169	מינוף	
288,139	מיסוי	
136,124	מסים נדחים	
221	מסגרות אשראי	
70	מפקידים גדולים	
187,116,86,67	נגזרים	נ
169,70	נדילות	
142,27	ניירות ערך	
43	ניתוח תרחישי קיצון	
169,31	נכסי סיכון	
158,120,106	נכסים בלתי מוחשיים	
158	נכסים אחרים	
73,20,11	סייבר	ס
205,147,80,44	סיכון אשראי	
81,79	סיכון מוניטין	
71	סיכון מימון	
81,69	סיכון נדילות	
45	סיכון סביבתי	
81,11	סיכון רגולטורי	
80,57	סיכון רבית	
80,57	סיכון שוק	
81,72	סיכון תפעולי	
81,74	סיכון משפטי	
80,75,11	סיכונים אחרים	
133,19	עמלות	ע
45	ענפי משק	
268,238	עסקאות עם צדדים קשורים	
57	ערך בסיכון (VAR)	
158,157,119	פחת והפחתות	פ
160,70,29	פקדונות הציבור	
162	פנסיה	
238	צדדים קשורים	צ
80	ריכוזיות לווה וקבוצת לווים	ר
80	ריכוזיות ענפית	
139,124	רווח למניה	
277,157,119	רכוש קבוע	
230	שווי הוגן	ש
263	שכר רואי החשבון המבקרים	
286	תגמול	ת
42	תיאבון לסיכון	
142	תיק למסחר	
16	תשואה להון	

קבוצת הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

הנהלה מרכזית

שד' רוטשילד 42, תל-אביב 6688310

סניף ראשי תל-אביב

שד' רוטשילד 42, תל-אביב 6688310

סניף ראשי ירושלים

רח' הלל 10, ירושלים 9458110

סניף ראשי חיפה

רח' הבנקים 3, חיפה 3326115

96 סניפים ושלוחות ברחבי הארץ

כתובתנו באינטרנט:

www.fibi.co.il

בנק אוצר החייל בע"מ

רח' מנחם בגין 11, רמת גן 5268104

47 סניפים ושלוחות

www.bankotsar.co.il

בנק מסד בע"מ

רח' אבא הלל 12, רמת גן 5250606

22 סניפים ושלוחות

www.bankmassad.co.il

הבינלאומי הראשון הנפקות בע"מ

שד' רוטשילד 42, תל-אביב 6688310

הבינלאומי ליסינג בע"מ

שד' רוטשילד 42, תל-אביב 6688310

הבינלאומי יוניק

ניהול השקעות בע"מ

שד' רוטשילד 38, תל-אביב 6688307

יובנק חברה לנאמנות בע"מ

שד' רוטשילד 38, תל-אביב 6688307

חברה בת בחו"ל

FIBI BANK (SWITZERLAND) LTD

Seestrasse 61, ch-8027

ZURICH, SWITZERLAND

www.fibi.ch